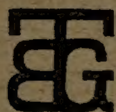
[ARISTOTELIS
ETHICA EUDEMIA]
EUDEMI RHODII ETHICA.

ADIECTO DE VIRTUTIBUS ET VITIIS LIBELLO

RECOGNOVIT

FRANCISCUS SUSEMIHL.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXIV.

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

MARTINO HERTZIO

HUNC LIBRUM

GRATI ANIMI ET SINCERAE AMICITIAE

DOCUMENTUM ESSE VOLUIT

EDITOR.

Codices Ethicorum Eudemiorum optimi et antiquissimi sunt gemelli illi Vaticanus 1342 (P^b) et Cantabrigiensis (C^c) saeculo XIII° eodem fere tempore ex eodem, ut videtur, exemplo antiquiore fortasse ab eodem librario descripti[1]), quorum illum post Bekkerum ipse iterum contuli, hunc per p. 1214 et 1215 in meum usum, qua est benignitate, cum pulvisculo excussit Henricus Iackson. Eiusdem familiae (Π^1) communione comprehenduntur etiam Romano-Palatinus 165 (D^c) saeculo XV° ortus[2]) per p. 1214. 1215 et complures singulos locos sequentes a G. Heylbutio comiter pro me perlustratus et codex nescio quis (C^v), cuius lectiones Petrus Victorius excerpsit in editionis principis exemplari, quod olim summi huius viri erat, nunc inest in bibliotheca Monacensi: quamquam hic liber per posteriores operis partes cum M^b potius haud raro consentit. Adnumero tamen his lectionibus ea tantum, quibus Victorius l. vel m. l. vel l. m. vel m., et paene omnia, quibus nullam eiusmodi notam praemisit, qua de re lectores ad dissertationem meam „de recognoscendis Magnis Moralibus et Ethicis Eudemiis“ Gryphiae

---

1) V. Prolegg. ad Magna Mor. p. VI. n. 1.

2) Afferam quae scripsit Brandisius Die aristotelischen Handschriften der vaticanischen Bibliothek, Abhh. der Berl. Akad. 1831. p. 73. no. 164: „membr., kl. fol., 157 Bl. Hand des Johannes Scutariota. F. 1 Eth. Nic. f. 78ᵛ Eud. f. 116 magna. f. 149 Oec.“ De P^b idem agit no. 162.

et Berolini MDCCCLXXXII editam ablego, ubi, cum in hac editione delectum tantummodo variarum lectionum affere liceat, et haec omnia et quae supplenda et corrigenda sunt in Bekkeri collationibus P^b et M^b codicum et quae e C^c libro mihi rettulit Iackson ne ullis quidem minutiis praetermissis collegi: quae vero γρ. signo notavit Victorius, ea non ex hoc fonte hausta esse puto, sed pro coniecturis habeo virorum illius temporis doctorum maximam partem pretiosis: paucis tamen locis simul adscripsit γρ. et l. vel m. l. Nonnullae ibi inveniuntur etiam ipsius Victori coniecturae, quae adiecto „fort." vocabulo a ceteris distinxit.

Contra ex alia recensione eaque plerumque deteriore (Π^2) originem traxerunt praeter fontem editionis Aldinae (Ald.) Marcianus Venetus 213 (M^b) saeculo XV^0 ineunte exaratus, quem postquam comparavit Bekker, petenti mihi liberaliter satisfacientes Florentiam misit Iohannes Veludo bibliothecae Marcianae praefectus ibique per complures locos denuo perlustravit Hieronymus Vitellius, et Oxoniensis Collegi Corporis Christi 112 (Z), Aldinae simillimus eodemque tempore atque M^b ortus, cuius collationem a Bekkero incohatam nonnullis locis officiose mihi correxit et usque ad finem libri primi continuavit Iohannes Stewartus. Nec non plerumque eiusdem stirpis, licet mixti generis codex erat, quo usus est ignotus ille vir doctus, qui translationem fecit Latinam primum, nisi admodum fallor[3]), antequam prodiit editio Aldina, nunc denuo in editione Bekkeriana typis impressam (In.): nam ea plerumque aut cum tota hac familia aut cum sola Aldina, sed hic illic cum P^b potius libro concordat, habetque prae-

---

3) Idem est iudicium Fritschei et, ut videtur, Bonitzi (Obss. crit. in M. M. et E. E. p. 65).

terea haud ita paucas lectiones peculiares sic comparatas, ut non parvam saltem earum partem quin interpres coniectando nequaquam assecutus sit nemini queat dubium esse. Ut igitur huius translationis auxilium minime est spernendum, ita haud raro adversante P^b libro ex Aldinae et M^b codicis consensu verba constituenda sunt: interdum etiam horum duorum fontium modo hic modo ille verum nobis servavit solus. At nihilominus magnum P^b libri pretium neque Bekker neque Bussemaker neque Bonitzius satis perspexerunt: multo saepius eum suo sibi iure ducem elegerunt Fritzscheus et Spengelius: ego etiam ulterius progressus hanc mihi imposui legem, ut praesertim ubi cum eo congruere viderem aut C^V aut D^c codicem aut utrumque, semper eum sequerer, nisi alia vel iuberet vel certe suaderet aut sententiae ratio aut linguae aut utriusque. Ceterum Aldinam singulis quidem locis ipse inspexi, verum non totam denuo excussi, sed fisus sum Fritschei collationi.

Praeterea uni certe capiti corruptissimo VIII, 2 (1246^b 37—1248^b 7) opem fert admodum exoptatam, licet hanc quoque minime sufficientem, de bona fortuna libellus (B^f) medio aevo ex eo et Magn. Mor. II, 8 conscriptus, quippe cuius compositori praesto fuerit codex nostris melior. Hoc adminiculum primus adhibuit Spengelius (Ueber die unter dem Namen des Aristoteles erhaltenen ethischen Schriften, Abhh. der Münchener Akad., philol.-philos. Cl. III. 1841. p. 534—551), primusque post Bekkeri recensionem toti simul huic ultimo libro succurrere studuit coniecturis acutis et maximam partem felicibus. Secutae sunt egregiae Bonitzi observationes criticae in Aristotelis quae feruntur Magna Moralia et Ethica Eudemia, Berol. MDCCCXLIV, quas recensuit Breier in Ephem. litt. Ien. 1845. II. p. 843—846. Haec subsidia in usum

suum convertit novisque laboribus suis hic illic auxit Bussemaker in editione Didotiana minime contemnenda, Paris. MDCCCLI: sed multo magis hoc viro et vix minus Spengelio ac Bonitzio de hoc opere sanando meruit Ad. Theod. Herm. Fritzscheus cum in epistola critica de locis quibusdam Ethicorum Eudemeorum Lipsiae MDCCCXLIX divulgata tum in editione, quae paulo post Bussemakerianam emissa est Ratisbonae MDCCCLI. Nec postea cessaverunt studia in hac re collocata, immo in ea incubuerunt Brandisius (Handb. der Gesch. der griech.-röm. Philosoph. II, 2. Berol. MDCCCLVII. p. 1335 sqq.), Rassovius (Observationes criticae in Aristotelem, Berol. MDCCCLVIII. Emendationes Aristoteleae, Vimar. MDCCCLXI. Forschungen über die nikomachische Ethik des Aristoteles, Vimar. MDCCCLXXIV), Bonitzius (Zur Texteskritik der Eudemischen Ethik und der Magna Moralia, in Annal. philol. LXXIX. 1859. p. 15—31), Rieckher (in transl. Germ., Stuttg. MDCCCLIX), Bender (in transl. Germ., sed hic quidem satis infeliciter)[4]), Spengelius (Aristotelische Studien. II. Mon. MDCCCLXV, in Comm. phil. acad. Monac. X. p. 595—622), Zeller (Philosophie der Griechen II^3, 2. Lips. MDCCCLXXIX. p. 874—881), Wilson (Gött. gel. Anz. MDCCCLXXX. p. 457—465), Susemihlius (Zur pseudo-aristotelischen grossen Moral und eudemischen Ethik, in Mus. Rhen. XXXV. 1880. p. 475—479) alii. Praeterea nonnullas suas coniecturas mecum communicaverunt Iackson et Wilson. E prioribus inprimis, ut de Victorio taceam, Sylburgius et Casaubonus haud paucos locos optime restituerunt: complures emendationes etiam Bekkero debemus.

---

4) Quapropter eius coniecturas afferre supersedeo paene omnes.

Nihilominns admodum multi remanent loci plane desperati, quorum ne sententia quidem restitui vel satis certo restitui queat propter lacunas omnisque generis corruptelas. Alii ita sunt comparati, ut inter plures emendationes aeque fere probabiles optio sit data. Itaque in universum eas tantum coniecturas in ipsa verba recepi, quae mihi videntur esse certissimae emendationes: cetera quae mea quidem sententia vel recta sunt vel certe admodum verisimilia, in notis aut diductis litteris imprimenda curavi aut expressis verbis commendavi.

Scriptorem operis esse Eudemum Rhodium Aristotelis discipulum ut firmissimis argumentis demonstravit Spengelius ita testatus iam est Aspasius in E. N. *Θ* f. 141^r, cuius verba infra afferam. Perierunt autem libri IV. V. VI praeter eas partes, quae in Ethicorum Nicomacheorum libris V. VI. VII illorum loco etiam in Eudemi opere interpositis[5]) revera ex hoc opere adiectae esse videntur, velut 1135^a 16—1137^a 30 et 1138^a 3—^{b}13[6]). 1141^b 21.

---

5) Codices tamen ibi non repetunt, sed P^b D^c sola principia: *ἠθικῶν εὐδημίων δ: Περὶ δὲ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας σκεπτέον·.· ἠθικῶν εὐδημίων ε: Ἐπείδε τυγχάνομεν πρότερον εἰρηκότες·.· ἠθικῶν εὐδημίων ζ: Μετὰ δὲ ταῦτα λεκτέον ἄλλην ποιησαμένους ἀρχήν*, Q M^b ne haec quidem, sed illic leguntur: *σημείωσαι ὅτι τὸ δ καὶ ε καὶ ϛ τῶν εὐδημίων ἠθικῶν ἐνταῦθα παρεῖνται διὰ τὸ μὲν δ τῷ ε τῶν νικομαχείων, τὸ δε ε τῷ ζ, τὸ δὲ ϛ τῷ η τῶν νικομαχείων ἐν πᾶσι καὶ κατὰ λέξιν ὅμοια εἶναι:* quin in Q libri *η′ ϑ′* litteris *δ ε* inscripti sunt. Z quarti indicem habet et litteram unam *Π*, deinde post versus duodecim vacuos *ἀριστοτέλους ἠθικῶν εὐδημίων η*.

6) Ni fallor, etiam 1138^b 15—34. Rationes enim, quibus in commentatione mea „Ueber die nik. Eth. des Aristot., Verhandlungen der 35. Philologenvers. in Stettin, Lips. MDCCCLXXXI“ p. 33. n. 53 adductus sum, ut hoc caput a posteriore potius peripatetico secundum E. E. 1249^a 21 sqq. additum esse suspicarer, vix proposuissem, nisi illo tempore ego quoque tria illa

η—1142a 11. σκεπτέον. 1148a 22—b14 utque de aliis taceam, tota illa prior quae est de voluptate dissertatio 1152a 36—1154b 31 7) et, nisi vehementer fallor, praeter

---

capita Eudemiorum VIII, 1—3 pristino loco tradita nobis esse credidissem. Nam ut nunc se hanc rem habere arbitror, istae rationes aut prorsus corruunt aut ita saltem debilitantur, ut vix ullus sit earum usus. V. tamen Prolegg. Magn. Mor. p. XVII. n. 29.

7) Repetam quae de hac re scripsi l. l. p. 28 sq.: „Im Anfang der zweiten Abhandlung (X, 1. 1172a 19 sqq.) wird ausdrücklich motivirt, wesshalb auch die Lust in der Glückseligkeitslehre mit zu besprechen sei, und dies beweist wenigstens, dass der Verfasser derselben jene andere voraufgehende in diesem Werk nicht kennt oder anerkennt. Dies sah man schon im Alterthum ein, wie aus dem Commentar des Aspasios (bei Spengel Ueb. die unt. d. Namen u. s. w. S. 520) erhellt, und bemerkte auch bereits, dass in der ersten Abhandlung im Widerspruch mit der zweiten und mit der Gesammtanschauung des Aristoteles die höchste Art von Lust selbst als das höchste Gut bezeichnet ist (c. 13. 1152b 24 ff. c. 14. 1153b 7 ff., vgl. Spengel a. a. O. S. 474), im Zusammenhange damit, dass die Lust selbst hier als ungehemmte Thätigkeit definirt wird (13. 1153a 12 ff., vgl. Spengel Arist. Stud. I. S. 25 [193] ff.), und eben desshalb kehrte sich schon damals der Argwohn gegen diese erste Abhandlung, und man schrieb sie vielmehr dem Eudemos zu. Sicher oder doch so gut wie sicher ist freilich hiernach nur, dass Aristoteles nicht ihr Urheber ist; dass es gerade nur Eudemos und nicht eben so gut irgend ein anderer Peripatetiker sein könne, dafür lässt sich ein strenger Beweis nicht erbringen. Indessen hat Spengel (Arist. Stud. I. München 1863. S. 25 ff. = Abhh. der Münchner Akad., philos.-philol. Cl. X. S. 193 ff.) wahrscheinlich gemacht, dass der Verfasser seinerseits die wirklich von Aristoteles herrührende zweite Erörterung kannte und in entsprechender Weise als Vorlage benutzte wie Eudemos überhaupt in seiner Ethik die nikomachische; und so viel wenigstens ist gewiss, dass letzterer in dieser diejenige veränderte Ordnung befolgte, wie wir sie auch im siebenten Buche der Nikomachien finden, nach welcher die Lust un-

tria illa capita iam supra commemorata, quae nunc in exitu totius operis inveniuntur, 1246^{a} 27—1249^{b} 25, a deteriore codicum familia male cum libro VII^{0} coniuncta[8]), a meliore multo melius, ut nunc se res habet, peculiaris libri ultimi significatione comprehensa. Nam si quid video, non eo solum ab Aristotele differebat Eudemus, quod voluptatem ante amicitiam proximeque post temperantiam tractavit, verum, id quod iam monui in prolegomenis Magnorum Moralium, etiam eo, quod liber quintus longioris ambitus erat quam Nicomacheorum sextus, cum Eudemus toti de virtutibus doctrinae appendicis instar ea, quae in epitomen redegit Magnorum Moralium scriptor II, 3. 1199^{a} 14—1200^{a} 34, si revera haec iam Eudemi erant opus, atque deinde nonnullis, quae fortasse[9]) citan-

---

mittelbar hinter der Mässigkeit (ἐγκράτεια) besprochen wurde. Ja er drückt sich sogar seltsam genug so aus, als ob diese Besprechung noch mit zu der der Mässigkeit gehörte. Denn er sagt am Schluss seiner Auseinandersetzung über die Enthaltsamkeit (σωφροσύνη): das Genauere über die verschiedenen Arten der Lust werden wir später darzulegen haben in den Erörterungen über Mässigkeit und Unmässigkeit (1231^{b} 2 ff.). Vgl. Spengel Ueb. d. unt. d. N. S. 519. Arist. Stud. I. S. 29 (197).“

8) Z tamen interstitium habet trium versuum vacuum. De Q (= Marcian. Ven. 200) v. n. 5.

9) Si audire vis Munronem Journ. of class. and sacr. philol. II. 1858. p. 75. „At fortasse etiam probabilior est sententia M. A. Fischeri De Ethicis Nicomacheis et Eudemiis, Bonn. MDCCCXLVII, p. 50 sq., qui deperditi potius libri quarti, in quo de iustitia agebatur, locum laudari putat. Ceterum infitias non eo me quoque malle nobis tradita esse ἤδη πρότερον pro nudo ἤδη, at nihilominus non possum a me impetrare, ut Iacksoni (v. n. ad h. l.) assentiar καλοῦμεν reponenti. Quamquam enim *„vocamus“* habent et In. et B^{f}, tamen illius auctoritas in talibus rebus nulla est, huic cur necessitas imposita fuerit imperfectum cum praesente commutandi rectissime docuit Spengelius l. l. p. 560, n.**.

tur 1248^b 10, interiectis[10]) ea, quae nunc in trium illorum capitum legimus primo 1246^a 27—^{b}36, addidisset posteaque universae illi doctrinae eis tractatibus, qui hodie sequentia duo complent (*περὶ εὐτυχίας* 1246^b 37—1248^b 7, *περὶ καλοκἀγαθίας* 1248^b 8—1249^a 20, *περὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου* 1249^a 21—^{b}23), clausulam imposuisset. Certe aut sic statuendum aut si genuinum locum retinuerunt capita illa hodie ultima, cum Brandisio (l. l. p. 1565) et Fischero et, ut videtur, Munrone saltem iudicandum est proxime secuta olim esse alia, in quibus Eudemus hac quoque in re Aristotelis exemplo servato ad generalem de felicitate quaestionem rediisset eademque atque ille in E. N. X, 7—9. 1177^a 12—1179^a 22 tractasset. Namque tertius locus inter voluptatem et amicitiam a Spengelio[11]) commendatus, quo eaedem materiae in Magnis Moralibus leguntur (1206^a 36—1208^a 29), mihi quidem cur tradito etiam ineptior videatur, qui sequentia legent, facile intellegent. At in Brandisi sententiam minime quadrare argumentum capitis primi (v. ind. s. v. *ἀρετή*) ipse quodammodo sensit Brandisius[12]), et quamvis ei libenter concedam in ultima tertii parte esse quaedam (1249^b 16 sqq.) apta, quae transitum parare potuerint ad inquirendum,

---

10) Ante 1246a, 27 complura periisse concedit Spengelio etiam Fritzscheus. De Brandisio cf. n. 12, de Munrone n. 9. Praeterea v. Prolegg. M. Mor. p. XIV.

11) Ueber die unter dem Namen etc. p. 499—502. Spengelio assentitur Rieckher p. 738 sq. Sed vide etiam Prolegg. ad. M. M. p. XV sq. c. n. 24.

12) Fatetur enim se nescire „ob dies Capitel etwa einer das Vorangegangene zusammenfassenden Ueberleitung zur Lehre von der wahren Glückseligkeit angehöre oder Trümmer eines früheren Abschnitts der Tugendlehre gewesen sei.“

utrum sapientia (σοφία) an una cum virtutibus moralibus prudentia (φρόνησις) maior sit et excelsior felicitatis pars[13]), ipse tamen scriptor ne minimo quidem verbo eiusmodi

---

13) Repetam quae ipse scripsi l. l. p. 38 et 32 sq.: „Der gesunde Verstand (ὀρθὸς λόγος), so heisst es bei Aristoteles (E. N. VI, 13. 1144ª 6—ᵇ 32), sei auf diesem Gebiete die praktische Einsicht (φρόνησις), diese aber habe es nicht mit dem Auffinden des richtigen Zwecks, sondern nur der richtigen Mittel zu diesem ihr von der Charaktertugend gegebenen richtigen Zweck zu thun, so dass sie und die Charaktertugend einander wechselseitig bedingen. Diesen Cirkel erkennt nun auch Eudemos (II, 11) an, aber es ist mit demselben für ihn nicht, wie für Aristoteles, das letzte Wort gesprochen. Mich dünkt vielmehr, es gehört nicht viel Scharfsinn dazu, um einzusehen, dass gerade diesem Cirkel gegenüber seine Bemängelung und sein Ergänzungsversuch Platz greift, welche wir am jetzigen Schlusse seiner Ethik finden. Dass dem richtigen Menschenverstande, so lautet der Einwand, die Bestimmung überlassen wird, welches in jedem gegebenen Falle die richtige Mitte sei, damit ist nichts Ausreichendes festgestellt, so lange nicht das Wesen dieses richtigen gesunden Verstandes speciell auf dem sittlichen Gebiet genau abgegrenzt, so lange nicht das Ziel genau abgesteckt ist, welches ihm zum Gesichtspunkt bei seinen Entscheidungen zn dienen hat. Dies Ziel und diese feste Richtschnur nun findet Eudemos in der Gotteserkenntnis und Gottesverehrung; in sie läuft ihm daher auch jene Summe aller Tugenden, wie sie von Aristoteles nicht aufgestellt wird, der moralischen wie der intellectuellen, die καλοκἀγαθία, aus; die aristotelische Bevorzugung der intellectuellen Tugenden vor den moralischen und unter jenen wieder der theoretischen vor den praktischen tritt, so sehr Eudemos einerseits das eigentliche Wesen des Menschen in das Denken und nicht in das Wollen setzt (1244ᵇ 23—1245ª 10), doch andrerseits eben hiemit wiederum mehr in den Hintergrund: die praktische Einsicht geht eben hiemit auf die theoretische Weisheit (σοφία), die auch dem Aristoteles Eins ist mit der Gotteserkenntniss, zurück, und die theoretische Weisheit lebt sich aus in der praktischen Einsicht und der von ihr geregelten Sittlichkeit“.

voluntatem indicavit. Immo nexum harum commentationum cum generali de felicitate doctrina, si unum excipis locum 1249ª 19 sq., nusquam, cum speciali de virtutibus ubique denotat: non dicit, ut de primo capite prorsus taceam, in secundi initio, quomodo cum felicitate cohaereat bona fortuna[14]), se docturum, sed sibi de hac quoque loquendum esse, quia ea, quae ad rectum vitae finem assequendum utilia sint, non solum prudentia, sed etiam bona fortuna, hoc est, ut postea docet, aut naturali quodam instinctu aut afflatu quodam divino, inveniri possint, 1246ᵇ 37—1247ª 4, quoque magis unum idemque est verus agendi finis atque felicitas, eo magis est animadversione dignum non *εὐδαιμονία* et *εὐδαιμονεῖν* vocabulis eum uti, sed *εὐπραγία* et *εὖ πράττειν*: item tertii capitis in priore parte monet, postquam de singularibus virtutibus actum sit, agendum iam esse etiam de universali *καλοκἀγαθίᾳ*, 1248ᵇ 8—11, et in posteriore, cum quae de virtutum moralium intellectuali duce sana ratione ad vitae usum spectante (*τῷ ὀρθῷ λόγῳ*), quam ut apud Aristotelem E. N. VI, 13. 1144ᵇ 28 sq. ita etiam apud Eudemum eandem esse cum prudentia dilucide apparet e II. 11. 1227ᵇ 13—1228ª 1. III. 7. 1234ª 28—30, adhuc disputata sint non sufficiant, iam accuratius eius normam (*ὅρον*) esse definiendam, 1249ª 21—ᵇ6. Quae cum ita sint, non adducor ut credam naturalem ordinem tantopere ab Eudemo esse perversum. Naturalem enim ordinem proprietatum illarum, quae, si hunc philosophum audimus, compensare possunt prudentiam, proxime post tractatam prudentiam, virtutis illius universalis proxime post tractatas singulares, licet, ut recte 1248ᵇ 8. *εἴρηται*

14) Admodum differt ab eo hac in re auctor Magn. Moralium 1207ª 30 sqq., quibus cum verbis cf. 1204ª 19 sqq.

πρότερον scriptum sit, proprietatibus, quae bonam fortunam constituunt et prudentiam compensant, interpositis, eodemque loco etiam retractatae sanae rationis sive prudentiae naturalem sedem esse, non demum post interiectas de temperantia (*ἐγκρατείᾳ*), de voluptate, de amicitia dissertationes, quis est qui negare aut velit aut queat? Ne tamen quis et Spengeli coniectationem et meam refutari credat loco 1249ᵃ 17 sq., quippe quo citentur verba, quae VII 2. 1235ᵇ 32 leguntur, reputandum est in istis verbis neque *καλόν* vocabulum inveniri neque sententiam accuratius demonstrari, sed ibi quoque simpliciter in medium proferri atque brevius etiam proferri quam hic. In alterum autem locum 1237ᵃ 26 sq. non solum idem cadit, sed etiam posterior dumtaxat ibi deprehenditur sententiae laudatae pars *τὰ ἁπλῶς ἀγαθὰ ἡδέα.* Erravit igitur qui hos locos ab Eudemo citari putavit[15]). Accedit quod verba, quae 1249ᵃ 17 sq. leguntur, ita sunt comparata, ut ablegari eis potius videamur ad dissertationem de voluptate scriptam. Recte igitur, nisi fallor, Spengelius[16]): „diesen Gedanken sucht man vergebens in jener Abhandlung gleich kurz oder deutlich ausgesprochen"; indessen „die Sache selbst ist keine andere als die 1152ᵇ 35—1153ᵃ 29. 1154ᵇ 15 ff. berührte". Utut autem haec omnia se habent, certe vix potuit, quae est Fritzschei opinio[17]), ultimis verbis

---

15) Fischer l. l. p. 51 sqq. Erravi ipse, quippe qui l. l. p. 32 hoc quodammodo probaverim. Erravit Fritzscheus, qui Spengeli et Fischeri sententias consociare studet. Sed delenda est l. l. mea nota 48: prorsus enim falsa continet.

16) L. l. p. 492.

17) L. l. p. 244. 262 sq. Eundem protulit Roseus De Aristotelis librorum ordine et auctoritate, Berol. MDCCCLIV, p. 123 sq. et, ut videtur, Ramsauer Zur Charakteristik der M. M. p. 30. Zeller l. l. p. 874 sq. n. 3. p. 877. n. 1 utrum

1249^b 24 sq. totum opus claudere scriptor: insulsa sane haec ratio fuisset. Habemus potius genus illud enumerationis materiae proxime tractatae apud Aristotelem et Eudemum usitatissimum, quo transitus ad sequentia ita paratur, ut novum argumentum δέ particula μὲν οὖν illi, quod in enumeratione apparet, respondente adnectatur[18]). Si ordinem exemplaris sui servavit Magnorum Moralium scriptor, universum fragmentum, cuius initium paulo plenius videtur legisse[19]), iam eius tempore in falsum locum demigraverat[20]), unde postea eiectum est in totius operis exitum. Etiam dissertationem quae est de amicitia in fine truncatam esse, qua de re accuratiora exposui Magnis Moralibus praefatus (p. XVII), omnes concedunt, et vix dubito, quin eam secuta sit commentatio similis Aristoteleae illi E. N. X, 7—9. Certe in his rebus ab Aristotele plane defecisse Eudemum nescio cur putem[21]): si autem de eis similiter iudicavit[22]), non potuit eas silentio praeterire.

---

cum Brandisio potius consentiat an cum Fritzscheo, haud satis dilucide patet ex eius verbis.

18) Id quod recte monet Rieckher l. l. — Fortasse paulo plura legit scriptor M. Moralium 1208^a 21—^{b}2: v. tamen quae illi operi praefatus sum p. XVI. n. 27.

19) V. Prolegg. Magn. Mor. p. XIV.

20) Cur hoc reapse ita se habere credam, dixi in Prolegg. M. Moralium p. XIV sq. Nihilominus non admodum vehementer intercedo, si quis malit Brandisi sententiam accipere, quam l. l. p. 1565 sq. verbis expressit fere his: „auch wenn der Verfasser der M. M. die drei Bruchstücke gleich uns als letztes Buch las, konnte er ganz wohl veranlasst werden, diesen eine Stelle anzuweisen, die ihnen mehr zu entsprechen scheinen mochte, nachdem er ihnen die ihm widerstrebenden Beziehungen auf die Gottheit“ (v. n. 13 et Prolegg. ad M. M. p. XVII. n. 28) „abgestreift hatte“.

21) V. n. 13.

22) Dico „similiter“, nam de discrimine iterum v. quae monui n. 13.

Accedit quod, nisi admodum fallor, ipse 1217ª 30 citat hanc ultimam universae disputationis suae partem, itemque 1216ª 37 si omnino lectores ad E. N. VII, 14. 1153ᵇ 7—25, certe non ad hunc solum locum ablegat, utpote quo pars tantum promissi solvatur[23]), sed ibi quoque ad perditam illam de beatitudine commentationem alteram[24]). Haec igitur ratione, si quid sapio, opus suum disposuerat: postquam Aristotelis exemplum secutus de beatitudine in universum primo libro et initio secundi, de moralibus virtutibus inde ab hoc loco usque ad quarti libri finem, de intellectualibus et potissimum quidem de prudentia in quinto egerat, adiecerat problemata quaedam prudentiae et moralibus virtutibus communia[25]), deinde prudentiae compensationem, quam sibi invenisse videbatur in bona fortuna, et virtutem universalem *καλοκἀγαθίαν* et accuratiorem prudentiae normam descripserat, tum temperantiam et voluptatem in sexto, amicitiam in septimo, denique ordinem bonorum beatitudine comprehensorum in octavo tractaverat. Ceterum non solum Ethica Nicomachea, verum

---

23) Recte enim Spengelius l. l. p. 490: „Die Frage, ob die *σωματικαὶ ἡδοναί* zur *εὐδαιμονία* nothwendig sind, und in wiefern, findet sich E. N. VII, 14 beantwortet, keineswegs aber ist der letztbemerkte Unterschied, ob, wenn zur Glückseligkeit *καλαὶ ἡδοναί τινες* unentbehrlich sind, die *σωματικαί* als solche zu rechnen seien, oder dieser man auf andere Art theilhaftig werden müsse, folglich andere (gemeint sind die reinen) Vergnügungen es seien, wodurch der *εὐδαίμων* nicht bloss das *ἀλύπως ζῆν* geniesst — wie man nach dieser Stelle erwartet, — hervorgehoben“. Quae contra addit, „indessen wollen wir wenig Gewicht darauf legen, weil man das Gesagte, wenn auch nicht ausgeführt, doch immerhin a. a. O. c. 13—14 angedeutet finden kann“, mihi quidem non satisfaciunt.

24) Sequor in his rebus Fischerum l. l. p. 46 et 47.

25) M. M. 1199ª 14—1200ª 34. 1206ª 36—ᵇ29. E. E. 1246ª 27—ᵇ36.

etiam Politica et alia Aristotelis opera in usum suum vertit, quamquam Bendixenius non de omnibus locis, quos in Philologi XI (1856). p. 578 sqq. congessit, mihi satis persuasit. Alios suppeditant Fritzscheus et Zeller (Herm. XV. 1881. p. 553—556), paucos inveni ipse demum. Graviores sub textu composui.

Ethica et Eudemia et Magna tum ab antiquis tum a Byzantinis raro commemorantur, citantur, respiciuntur. Iam locos una cum testimoniis veterum Ethica Nicomachea spectantibus componam. Debeo haec maxima ex parte Heitzii benignitati, cui de hac re summas gratias ago.

Cic. de fin. V, 5, 12. *quare teneamus Aristotelem et eius filium Nicomachum, cuius accurate scripti de moribus libri dicuntur illi quidem esse Aristoteli, sed non video, cur non potuerit patris similis esse filius.* Hoc non Ciceronis esse inventum recte, nisi fallor, iudicant Madvigius et Hirzelius[26]), cum idem repetatur apud Laert. Diog. VIII, 88 ex Sotione, ut videtur. Verba infra apponam. Auctori Ciceronis Antiocho Ascalonitae tribuere illud conatur Hirzelius.

Attic. ap. Euseb. Praep. ev. XV, 4, 9. p. 795 d. *αἵ γοῦν Ἀριστοτέλους περὶ ταῦτα πραγματεῖαι, Εὐδήμειοί τε καὶ Νικομάχειοι καὶ Μεγαλῶν Ἠθικῶν ἐπιγραφόμεναι κ. τ. λ.*

Comm. Porphyr. Prolegg. in Categ. Schol. in Arist. 9^b 20 sqq. *Ἀριστοτέλους τοίνυν ἡ εἰς τρία διαίρεσις διὰ τὰς γεγραμμένας αὐτῷ τοιαύτας πραγματείας· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἠθικὸν γεγραμμένα αὐτῷ εἰσι τὰ ἠθικὰ πρὸς Εὔδημον μαθητήν, καὶ ἄλλα πρὸς Νικόμαχον τὸν πατέρα, τὰ μεγάλα Νικομάχια, καὶ πρὸς Νικόμαχον τὸν υἱὸν τὰ μικρὰ Νικομάχια.*

26) Untersuchungen zu Cicero's philosophischen Schriften II. (Lips. MDCCCLXXXII). p. 717 sqq.

Simplic. in Cat. f. 3. Schol. in Ar. 25ª 46 sq. τῶν δὲ πρακτικῶν τὰ μὲν ἠθικά, ὡς τά τε Νικομάχεια καὶ τὰ Εὐδήμεια καὶ τὰ ἐπιγραφόμενα μεγάλα.

David in Cat. Schol. 25ª 40 sqq. ἠθικὰ μὲν ὡς τὰ Εὐδήμια καὶ Νικομάχια τά τε μικρὰ καὶ τὰ μεγάλα· τὰ μὲν γὰρ τῷ πατρὶ προσφωνεῖ Νικομάχῳ, καὶ λέγονται Νικομάχια μεγάλα, τὰ δὲ τῷ υἱῷ τῷ ὁμωνύμῳ τῷ πατρί, καὶ λέγονται Νικομάχια μικρά.

E. N. 1094ª 1. πᾶσα — 2. δοκεῖ. Alex. in Met. p. 13, 10 sqq. Bon. ὡς εἶπε καὶ τῶν Νικομαχείων Ἠθικῶν ἀρχόμενος "πᾶσα κ. τ. λ." 18, 32 sq. καὶ τῶν Ἠθικῶν ἀρχόμενος, ὡς ἤδη προεῖπον, ἐδήλωσεν εἰπὼν "πᾶσα τέχνη καὶ πᾶσα μέθοδος ἀγαθοῦ τινός." 119, 15 sqq. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ἀπαγωγῆς· "πᾶσα" γὰρ "τέχνη — ὁμοίως πρᾶξίς — δοκεῖ", ὡς εἶπεν ἀρχόμενος τῶν Νικομαχείων. Simplic. in Ar. de an. p. 299, 1 sq. Hayd. καὶ ὑπὸ Ἀριστοτέλους ἐν τοῖς Ἠθικοῖς παραδέδοται, τοῦ ἀγαθοῦ πάντα ἐφίεσθαι λέγοντος. Philop. in Phys. Schol. in Ar. 324ª 13 sqq. καὶ ἐν Ἠθικοῖς "πᾶσα κ. τ. λ." David. in Cat. Schol. 26ª 24 sqq. ὡς δηλοῖ τὸ προοίμιον τῆς Ἠθικῆς αὐτοῦ πραγματείας ἔχον οὕτως "πᾶσα — μέθοδος, ἔτι δὲ πρᾶξίς κ. τ. λ." Schol. Thuc. III, 45. καὶ ὅπερ φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Ἠθικοῖς, ὅτι πᾶσα πρᾶξις καὶ προαίρεσις ἀγαθοῦ τινος ἐφίεσθαι δοκεῖ.

1094ª 2. διὸ — 3. ἐφίεται. Alex. in Met. p. 19, 2 sq. ὃ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς Ἠθικοῖς ἐδήλωσεν εἰπὼν "διὸ κ. τ. λ."

1094ª 18. εἰ — 21. ὄρεξιν. Alex. l. l. p. 119, 23 sqq. ἔτι, ὡς εἶπεν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς, μάτην ἂν ἡ ὄρεξις εἴη, εἰ μὴ εἴη τέλος τι πάντων τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐπ' ἄπειρον ἄλλο ἄλλου χάριν γίγνοιτο.

1094ᵇ 25. παραπλήσιον — 27. ἀπαιτεῖν. Alex. l. l. p. 126, 13 sqq. ὅπερ δὲ εἶπε καὶ αὐτὸ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν

Νικομαχείων Ἠθικῶν . . . εἶπε γὰρ "παραπλήσιον γὰρ μαθηματικοῦ πιθανολογοῦντος κ. τ. λ."

1095^a 1. *καθ' ἕκαστον* — 2. *πεπαιδευμένος*. Schol. anon. in Rhet. ed. Neobar. (Paris. MDXXXIX) f. 13^r, 38. *ἢ ἁπλῶς κρίνουσιν ὡς περὶ πᾶν πεπαιδευμένοι ἢ κατὰ τὴν οἰκείαν φρόνησιν ἢ γοῦν κατὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς ἐπιστήμην, περὶ τὴν ῥητορικὴν τυχὸν ἢ γεωμετρικὴν ἢ φυσικὰ μαθήματα. οὕτω γὰρ καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς λέγει.*

1095^a 6. *διαφέρει* — 7. *νεαρός*. Procl. in Plat. Tim. 39 B. *οὐδὲν γὰρ διαφέρει τὴν ζωὴν ὁ τὴν ἡλικίαν νεαρός, φησὶν Ἀριστοτέλης.*

1095^b 16. *οἱ* — 20. *προαιρούμενοι*. Alex. Qu. nat. et mor. p. 264 Speng. *διὰ τί φορτικωτάτους εἶπεν τοὺς ἐν ἡδονῇ τὸ τέλος τιθεμένους ἐν τῷ α' τῶν Ἠθικῶν Νικομαχείων; ἢ διότι τὴν εὐδαιμονίαν ἐν ταῖς σωματικαῖς ἀπολαύσεσι τίθενται, ἐν αἷς καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ βοσκήματα, εἰσὶ φορτικοί κ. τ. λ.*

1095^b 19. *οἱ* — 22. *Σαρδαναπάλλῳ*. Alex. l. l. p. 275 Sp. *ἱκανῶς αὐτὸς ἀπεδείξατο διὰ τοῦ τά τε ἀνδράποδα καὶ τὰ βοσκήματα τὸν τοιοῦτον βίον κρίνειν, καὶ ἔτι διὰ τοῦ Σαρδαναπάλλου.*

1096^a 11. *ταῦτα* — 16. *ἀλήθεια*. Philop. in Procl. de mundi aet. f. B$^{1\,v}$. *ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τοῖς πρὸ τῶν Ἠθικῶν μέλλων πάλιν εἰς τὸν περὶ αὐτῶν εἰσβάλλειν ἔλεγχον πρότερον, διὰ τὴν αἰδῶ τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον ἀπελογήσατο, προσάντη λέγων εἶναι τὴν περὶ τούτων ζήτησιν διὰ τὸ πρὸς ἄνδρα φίλον φησὶ τὸν Πλάτωνα τὴν ἀντιλογίαν ποιεῖν ἀναγκάζεσθαι. ἀλλ' εἰ καὶ φίλος, φησί, Πλάτων, ἀλλ' ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν. καὶ δικαιόν γέ φησι φιλοσόφους ὄντας, μὴ μόνον τὰς ἄλλων ὑποθέσεις ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς ἀληθείας ἐλέγχειν, ἀλλὰ καὶ τὰς οἰκείας ἕκαστον, εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ σύμφωνοι εὑρεθεῖεν. ἔχει δὲ ἡ λέξις οὕτω. "τὸ δὲ κ. τ. λ."* v. append. II.

1096^a 17. *οἱ* — 18. *ἔλεγον.* Alex. in Met. p. 164, 16 sqq. *ἐν οἷς γὰρ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἐστίν, ἐν τούτοις ἔλεγον μὴ εἶναί τι τὸ κοινὸν παρὰ τὰ ὧν κατηγορεῖται. διὰ τοῦτο γοῦν οὐδὲ ἰδέαν ἔλεγον εἶναι τούτων, ὡς ἱστορεῖ ἔν τε ἄλλοις καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νικομαχείων Ἠθικῶν.*

1096^a 21. *παραφυάδι* — 22. *ἔοικε.* Alex. l. l. p. 64, 2 sq. *παραφυάδι γὰρ ἔοικε τὸ πρός τι, ὡς εἶπεν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς.* Asclep. in Met. Schol. in Ar. 566^b 19 sq. *ὡς γὰρ εἴρηται ἐν τοῖς Ἠθικοῖς, παραφυάσιν ἐοίκασι τὰ πρός τι καὶ ἀντερείδουσι ξύλοις.*

1096^a 23. *ἔτι* — 24. *ὄντι.* Procl. in Pseudo-Plat. Alcib. I. p. 1 sq. Creuzer. *εἴτε γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἑστίας καὶ πρωτίστης πηγῆς τό τε εἶναι πρόεισι καὶ τὸ ἀγαθόν, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, ἀναγκαῖον δήπου κ. τ. λ.*

1098^a 18. *μία* — *ποιεῖ.* Phot. v. *μία χελιδών. παροιμιῶδες τοῦτο κ. τ. λ. μέμνηται δ' αὐτῆς Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος ἐν Ἠθικοῖς.*[27])

1100^a 7. *καθάπερ* — 8. *μυθεύεται.* 1101^a 7 sq. *οὐ μὴν μακάριός γε, ἂν Πριαμικαῖς τύχαις περιπέσῃ.* Schol. in Rhet. p. 157, 17 sqq. Speng. *οἱ Στωικοὶ εὐδαίμονα λέγουσι τὸν τὰς Πριαμικὰς συμφορὰς ὑπομένοντα, οἱ δὲ Περιπατητικοὶ τὸν μηδόλως συμφοραῖς περιπίπτοντα. συλλογίσαι οὖν·*

δυσδαίμων	*Πριαμικαῖς συμφοραῖς περιπεσὼν ἢ ὑπομείνας αὐτάς.*	*ὁ εὐδαίμων.*

1101^b 27 sqq. *δοκεῖ δὲ καὶ Εὔδοξος κ. τ. λ.* v. 1172^b 9 sqq.

1102^a 26 — 1103^a 1. Simplic. in Ar. de an. p. 289, 14 sqq. Hayd. *κἀκεῖνος οὖν εἰς λόγον καὶ ὄρεξιν φαίνεται*

---

27) Quo iure ad Hesych. *εὐζωΐα· καλὴ ζωή* citet M. Schmidtius E. N. I, 8 (1098^b 20—22), equidem in medio relinquo.

διαιρῶν οὐ τὴν ὅλην ψυχὴν ἀλλὰ τὴν πρακτικὴν καὶ ἠθικήν. 299, 22 sqq. *εἴρηται δὲ ὡς προὔκειτο (Πλάτων) ἐν τῇ Πολιτείᾳ τὰ πρὸς παιδείαν χρήσιμα μόρια ἐκτίθεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο μόνα τὰ τρία παραδέδωκεν, ὥσπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Ἠθικοῖς λόγον τε καὶ ὄρεξιν.* cf. 1113ᵃ 9. Stob. Ecl. I. p. 836 Heer. *παρὰ δὲ Πλάτωνι καὶ Ἀριστοτέλει ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τριμερὴς ἡ ψυχὴ λέγεται εἶναι, καὶ κεκράτηκε τοῦτο παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀγνοοῦσιν ὡς ἡ διαίρεσις τῆς συστάσεως ἕνεκα τῶν ἀρετῶν παρείληπται· οὐ γὰρ ἁπλῶς εἰς σύλληψιν πάντων τῶν μερῶν· τὸ γὰρ φανταστικὸν καὶ αἰσθητικὸν καὶ τὸ νοερὸν καὶ φυσικὸν* (?) *οὐ δήπου ἐν τῇ διαιρέσει ταύτῃ περιληφθήσεται.*[28])

1103ᵃ 32. *ἃ* — 33. *μανθάνομεν.* 1103ᵇ 33. *ἐκ* — 35. *αὐτῶν.* Nemes. de nat. hom. c. 39. p. 150 Ellebod. *δηλοῖ καὶ τὸ καλῶς ὑπὸ Ἀριστοτέλους λεχθὲν ἐπὶ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν· ἃ γὰρ ποιοῦντες μανθάνομεν, ταῦτα μαθόντες ποιοῦμεν· κρατεῖν γὰρ ἡδονῶν μανθάνοντες σώφρονες γινόμεθα, καὶ γενόμενοι σώφρονες κρατοῦμεν ἡδονῶν.* Suid. v. *σωφροσύνη. φησὶν Ἀριστοτέλης· ἃ γὰρ ποιοῦντες — ποιοῦμεν· ἤγουν τὸ κρατεῖν ἡδονῶν μανθάνοντες — ἡδονῶν.*

1104ᵇ 4 sqq. Simplic. in Phys. (247ᵃ 17) f. 249ᵛ. Schol. in Ar. 420ᵃ 24 sqq.

1106ᵃ 26. *ἐν* — ᵇ7. *ἡμᾶς.* Alex. Qu. nat. et mor. p. 296 Sp. *ἔστι δὲ τοῦτο τὸ πρὸς ἡμᾶς, καί τοι σαφῶς αὐτὸ διορίσαντος Ἀριστοτέλους καὶ δείξαντος ὅτι τὸ μὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα μέσον δεῖται τοῦ τῶν ἄκρων ὅρου, τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς μέσον οὔτε ἓν [ἦν] καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, οὔτε εὑρίσκεται ἐν τῇ ἴσῃ τῶν ἄκρων ἀποστάσει.*

1106ᵇ 36 sqq. Dionys. Halic. de comp. verb. 24. *μεσότης δὲ ἡ ἀρετὴ καὶ βίων καὶ ἔργων καὶ τεχνῶν, ὡς Ἀρι-*

---

28) Huc traho, non ad 1139ᵃ 3 sqq.: tres enim partes mihi videntur esse *τὸ λόγον ἔχον, τὸ ὀρεκτικόν, τὸ θρεπτικόν,* non *τὸ ἐπιστημονικόν, τὸ λογιστικόν, τὸ ἄλογον.*

στοτέλει τε δοκεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι κατ' ἐκείνην τὴν αἵρεσιν φιλοσοφοῦσιν. cf. Alex. Qu. nat. et mor. p. 295 Sp. διὸ καί φαμεν εἶναι λόγον τῆς ἠθικῆς ἀρετῆς ἕξιν προαιρετικὴν τῆς μεσότητος τῆς πρὸς ἡμᾶς, τῆς περὶ τὰ πάθη τε καὶ τὰς πράξεις, τῆς ὡρισμένης τῷ ὀρθῷ λόγῳ, τοῦ ἐν τοῖς ἄκροις εὖ τε καὶ καλοῦ τυγχάνουσαν.

1107ª 8. οὐ — 27. ἔλλειψις citat Alex. l. l. p. 300 sq.

1107ᵇ 17. ὑπερβολὴ καὶ βαναυσία. M. M. 1192ª 37. μεγαλοπρέπεια — μικροπρεπείας. Schol. Plat. de rep. VI. 495 E. οἶμαι βαναυσίας ἐνταῦθα λέγεσθαι κ. τ. λ. οὐ μὴν βαναυσίαν ἐν τούτοις λέγειν ἤτοι ἀπειροκαλίαν, ἣν ἀμφότερα μὲν οὕτως Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Νικομαχείοις Ἠθικοῖς καλεῖ, ἐν τοῖς μεγάλοις δὲ σαλακωνίαν.

1108ª 23 sq. ἡ δὲ ὑπερβολὴ βωμολοχία καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν βωμολόχος. Schol. Aristoph. Nub. 910. βωμολοχία δὲ κυρίως ἡ περὶ τὸ ἐν παιδιᾷ ἡδύ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν δευτέρῳ Ἠθικῶν, ὑπερβολή.

1108ª 30 sqq. 1128ᵇ 10 sqq. Alex. l. l. p. 270 Speng. περὶ αἰδοῦς. εἴρηκεν μὲν ἐν τῷ β' τῶν Νικομαχείων, ὅτι πάθος ἐστὶν ἀλλ' οὐχ ἕξις οὐδὲ ἀρετή, λέγει δὲ καὶ ἐν τῷ δ' κ. τ. λ.

1109ª 35. κατὰ — 36. πλοῦν. Schol. Plat. Phaed. 99 B. παροιμία, δεύτερος πλοῦς κ. τ. λ. ἐμνήσθη δὲ ταύτης καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἠθικῶν.

1109ᵇ 9. ὅπερ — 11. φωνήν. Eustath. in Il. Γ, 156. p. 397, 29 sq. Ἀριστοτέλης δὲ βούλεται ἡμῶν ἕκαστον ἐπιλέγειν τῇ ἡδονῇ τοιοῦτόν τι οἷον οὐ νέμεσις ἀμφ' ἡδονῇ πολλὰ πάσχειν.

1110ª 2. ἐν — 3. πάσχων affert Alex. l. l. p. 253 sq. Sp.

1110ª 8. τοιοῦτον — 11. ἔχοντες. Alex. in Met. p. 286, 7 sqq. ὡς εἶπεν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς τὴν ἐκβολὴν τῶν φορτίων ἐν θαλάσσῃ ἁπλῶς μὲν καὶ καθ' αὑτὴν ἐξεταζομένην ἀκούσιον εἶναι, τότε δὲ ὅτε πράσσεται ἑκούσιον.

1110ª 15. καὶ — 17. ἐστίν. Alex. Qu. nat. et mor. p. 255 Sp. ὅπερ εἶπεν καὶ Ἀριστοτέλης διὰ τοῦ "καὶ κ. τ. λ."

1110ᵇ 15. ἔοικεν — 17. βιασθέντος affert et tractat Alex. l. l. p. 253 sqq. Sp.

1112ª 21 sqq. Schol. Rhet. Neob. f. 3ʳ, 10. ἔστι δὲ τὸ ἔργον αὐτῆς (sc. τῆς ῥητορικῆς) περί τε τοιούτων, περὶ ὧν βουλευόμεθα καὶ μὴ ἔχομεν τέχνας. ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς εἶπε, περὶ τίνων ἐστὶν ἡ βούλευσις. ἤγουν οὔτε περὶ τῶν ἀναγκαίων, εἰ κινῆται ὁ ἥλιος ἢ ἀνατέλλῃ, οὔτε περὶ τῶν ἀδυνάτων, εἰ σύμμετρος ἡ διάμετρος, οὔτε περὶ ὧν ἡ τέχνη καὶ ἐπιστήμη, οἷον εἰ τοῦ τριγώνου αἱ τρεῖς γωνίαι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσαι εἰσίν. ἀεὶ γὰρ οὕτως ἔχει, κἂν μὴ βουλευσώμεθα, τὰ ἀναγκαῖα· καὶ τοῦ τριγώνου αἱ τρεῖς γωνίαι οὐκ ἀπὸ βουλῆς, ἀλλ' ἐπιστήμης διδάσκονται. βουλευόμεθα τοίνυν περὶ τούτων, ὧν οὐκ ἔχομεν τέχνας.

1112ª 21. περὶ — 25. ἀνατολῶν. 30. βουλευόμεθα — 31. πρακτῶν. 1112ᵇ 20. ὁ — 23. ζήτησις. v. proxime sequentia.

1113ª 9. ὄντος — 11. ἡμῖν. cf. 1139ª 23. ᵇ4 sq. Simplic. in Ar. de an. p. 289, 11 sqq. Hayd. ὥσπερ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Ἠθικοῖς, κατὰ τὴν προαίρεσιν ἀφοριζόμενος, τὴν δὲ προαίρεσιν ἐν λόγῳ καὶ ὀρέξει τιθέμενος, οὐχὶ τῇ κατὰ λόγον ἑστώσῃ, ἀλλὰ τῇ ἀλόγῳ· πρὸς γὰρ λόγον ἀντίκειται αὐτῷ ἡ ὄρεξις. κἀκεῖνος κ. τ. λ. v. 1102ª 26 sqq. Schol. in Rhet. p. 162, 4 sqq. Speng. φησὶν ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Ἠθικῶν, ὅτι τὸ προαιρετὸν βουλευτόν ἐστι παρ' ἡμῖν, οὐδεὶς δὲ βουλεύεται περὶ διαμέτρου ἢ κυκλοῦ (1112ª 21 sqq.), οὐδὲ περὶ τῶν καθ' εἱρμὸν γινομένων, οἷον τροπῆς ἰσομερίας (1112ª 23 sqq.), ἀλλὰ περὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν πρακτῶν (1112ª 30 sq.), ὄντος δὲ τοῦ προαιρετοῦ βουλευτοῦ ὀρεκτοῦ τοῦ ἐφ' ἡμῖν· καὶ ἡ προαίρεσις ἂν εἴη βουλευτικὴ ὄρεξις τῶν ἐφ' ἡμῖν. ἡ δὲ μαθηματικὴ ζήτησιν μὲν ἔχει, οὐ μὴν βούλευσιν· πᾶσα μὲν γὰρ βούλευσις ζήτησις, οὐ μὴν δὲ πᾶσα ζήτησις βούλευσις· καθολικωτέρα γὰρ ἡ ζήτησις (1112ᵇ 20 sqq.).

1114ª 31. εἰ — ᵇ12. εὐφυΐα affert et tractat Alex. l. l. p. 303 sqq. Sp.

1116ª 4. περὶ — 6. ἐλλείπουσιν et saepius. Alex. l. l. p. 35 Sp. τὴν γοῦν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἐν τοῖς Ἠθικοῖς ἐναντία λέγει κατὰ τὸ πρός τι ἀλλήλοις ἀντικείμενα.[29])

1127ª 23. ὁ — 26. ἐλάττω. Bachm. Anecd. p. 319, 22 sqq. αὐθέκαστος· ἀκριβὴς καὶ αὐστηρός· λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀληθευτικοῦ τὸν τρόπον καὶ μή τινα διπλόην ἔχοντος, ἀλλ' οἷον αὐτὸ ἑκάστου ὑπάρχοντος, οἱονεὶ μηδὲν ἐπισυρομένου ἀλλοτρίου. οὕτως Ἀριστοτέλης.

1127ª 13 sqq. Schol. in Rhet. p. 159, 15 sqq. Speng. εἴρηται δὲ καὶ ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς πόσα εἴδη γελοῖα (γελοίων Speng.)· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Νικομαχείοις Ἠθικοῖς περὶ τὸ τέλος που τοῦ δ'. ἔνθα λέγει περὶ τῆς ἀληθευτικῆς ἕξεως καὶ τῶν ἄκρων αὐτῆς, ἀλαζονείας καὶ εἰρωνείας. ἀληθὴς μὲν γάρ ἐστιν ὁ τὰ ἀληθῆ καὶ οἰκεῖα αὐτῷ ἐπιμαρτυρῶν· ὡς εἰ ὁ πολλοῦ ἄξιος πολλῶν ἑαυτὸν ἀξιοῖ καὶ μεγάλων, ἀλαζὼν δὲ ὁ εἰ μικρῶν ἄξιος εἴη, μεγάλων ἑαυτὸν ἀξιῶν, εἴρων δὲ ὁ ἀνάπαλιν ὁ εἰ μεγάλων ἄξιος εἴη, μικρῶν ἢ οὐδενὸς ἑαυτὸν ἀξιῶν.

1127ᵇ 33 sqq. pergit idem v. 23 sqq. λέγει δὲ ἐκεῖ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἐστὶ καὶ δι' ἀνάπαυσιν ἡμῶν εὑρημένη οἷον μεσότης, ἡ οὕτως ὀνομαζομένη εὐτραπελία καὶ ἐπιδεξιότης, ἄκρα δὲ αὐτῆς τὸ ἄγριον, ἀλλὰ καὶ τὸ βωμολόχον κ. τ. λ.

1128ª 16. τῇ — 25. εὐσχημοσύνην. pergit idem v. 30 sqq. μεσότης δ' ἐν τούτοις ἡ ἐπιδεξιότης, ᾗ χρῆται καὶ ἡ παλαιὰ (sic!) κωμῳδία καὶ ὁ ἐλευθέριος καὶ ὁ πεπαιδευμένος.

1128ᵇ 10 sqq. v. 1108ª 30 sqq.

1130ª 1. καὶ — 2. δείξει. Harpocr. Suid. v. ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι. Harp. . . . Σοφοκλῆς μὲν οὖν ἐν ταῖς ἐλεγεί-

---

29) Perperam Spengelius nos ablegat ad III, 8.

αις Σόλωνός φησιν αὐτὸ εἶναι ἀπόφθεγμα, Θεόφραστος δ' ἐν τῷ παροιμιῶν καὶ Ἀριστοτέλης Βίαντος. Suid. Σόλωνος δὲ εἶναί φασιν αὐτὸ ἀπόφθεγμα, Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Θεόφραστος Βίαντος.

1133^b^ 11. τὸ — 12. ἡμῖν. Ascl. in Met. Schol. 524^b^ 3 sq. ὥς φησι καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς Ἠθικοῖς ὅτι ἐγγυητοῦ τάξιν ἐπέχει τὰ νομίσματα.

1134^b^ 18 sqq. Alex. Soph. el. f. 55. Schol. 317^a^ 23 sqq. χρεὼν ... τοῦ λεγομένου τοῦ ἐν τῷ πεμπτῷ τῶν Ἠθικῶν εἰρημένου ἀναμνησθῆναι, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄλλο μὲν εἶναι τὸ φύσει δίκαιον, ἄλλο δὲ τὸ κατὰ δόξαν τοῦ κρίναντος, ἄλλο δὲ τὸ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου περαιωθέν.

1139^a^ 3 sq. 22 sqq. ^b^4 sq. cf. 1102^a^ 26 sqq. 1113^a^ 9 sqq. — 1139^a^ 3 — ^b^35. 1140^a^ 24 — 1141^a^ 20 adhibuit Alex. Qu. nat. et mor. p. 288—290 Sp.

1139^b^ 4. διὸ — 5. ἄνθρωπος. Syrian. in Met. *M* 883^b^ 23 sq. καὶ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς δὲ τὸν κυρίως ἄνθρωπον νοῦν εἶναι σαφῶς ἠβουλήθη.

1139^b^ 15 sqq. M. M. I, 34. 1196^b^ 34 sqq. Alex. in Met. 981^b^ 25. p. 7, 24 sqq. τῷ τῆς τέχνης ὀνόματι χρησάμενος καὶ κατὰ τῆς ἐπιστήμης, περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν ἀνέπεμψεν ἡμᾶς εἰς τὰ Ἠθικά. ἐν γὰρ τῷ Ζ τῶν Νικομαχείων ἡ τούτων διαίρεσις αὐτῷ παραδέδοται, ἐν οἷς λέγει πέντε εἶναι οἷς ἀληθεύει ἡ ψυχὴ τὴν ἐν λόγῳ καὶ συνέσει ἀλήθειαν, ἐπεὶ καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι ἀληθεύειν λέγεται, τέχνην φρόνησιν ἐπιστήμην σοφίαν νοῦν. καὶ τέχνην μέν φησιν εἶναι ἕξιν μετ' ἀληθοῦς λόγου ποιητικήν (1140^a^ 10), ἐπιστήμην δὲ ἕξιν ἀποδεικτικήν, ἀποδεικτικὴν δὲ τὴν ἐκ προτέρων καὶ ἀμέσων καὶ γνωριμωτέρων τοῦ συμπεράσματος συλλογιστικήν (1139^b^ 25—35), ἢ ὑπόληψιν περὶ τῶν καθόλου καὶ ἐξ ἀνάγκης ὄντων (1139^b^ 22 sqq.), ἢ γνῶσιν τῆς αἰτίας, δι' ἣν τὸ πρᾶγμά ἐστι, καὶ ὅτι οὐκ ἐνδέχεται αὐτὸ ἄλλως ἔχειν (1139^b^ 19 sqq.), φρόνησιν δὲ ἕξιν μετ' ἀληθοῦς

λόγου πρακτικὴν περὶ τὰ ἀνθρώπῳ ἀγαθὰ ἢ καὶ κακά (1140ᵇ 4—6. 20 sq.), περὶ ὧν ἐστι καὶ τὸ βουλεύεσθαι (1140ᵃ 25 sqq.), ἢ ἀρετὴν τοῦ δοξαστικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς (1140ᵇ 25 sqq.), νοῦν δὲ δύναμιν ψυχῆς ᾗ τὰς τῶν ἀποδεικτῶν ἀρχὰς τὰς ἀναποδείκτους γνωρίζομεν (1140ᵇ 31 sqq.), σοφίαν δὲ νοῦν καὶ ἐπιστήμην τῶν τιμιωτάτων τῇ φύσει (1141ᵃ 19 sq.). Simplic. in Ar. de an. 427ᵇ 26. p. 207, 26 sq. Hayd. ἐν γὰρ τοῖς Ἠθικοῖς ἃς νῦν εἶπε τῆς ὑπολήψεως διαφορὰς διακρίνει σαφέστερον.

1145ᵃ 24. τοιαύτη — 23. ἐπιδυσφημοῦμεν. 1148ᵇ 15 — 1149ᵃ 20. Alex. Qu. nat. et mor. p. 244 Sp. εἰσὶ δέ τινες καὶ παρὰ φύσιν ἡδοναί, ὁποιαί εἰσιν αἵ θηριώδεις τε καὶ νοσηματώδεις, περὶ ὧν εἴρηται ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν Ἠθικῶν.

1147ᵇ 35. ὥσπερ — νενικηκώς. Alex. in Top. Schol. 262ᵇ 13 sqq. ὡς τὸ ἄνθρωπος· ἦν γὰρ καὶ ἴδιον ὄνομα τοῦτο τοῦ Ὀλυμπιονίκου πύκτου, οὗ ἐν Ἠθικοῖς ἐμνημόνευσεν et inde Suid. v. ἄνθρωπος. καὶ Ἄνθρωπος, ἴδιον ὄνομα τοῦ Ὀλυμπιονίκου πύκτου, οὗ ἐν Ἠθικοῖς Ἀριστοτέλης μνημονεύει.

1153ᵃ 14. ἀλλὰ—15. ἀνεμπόδιστον. Alex. Qu. nat. et mor. p. 258 Sp. πῶς, εἰ ἡδονὴ ἐνέργειά ἐστι τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως ἀνεμπόδιστος, ὡς εἴρηκεν ἐν τῷ ζʹ τῶν Νικομαχείων, αἵ δὲ ἀνεμποδιζόμεναι λυπηραί, δυνήσεται χωρίζεσθαι τῆς ἡδονῆς ἡ ἀλυπία; cf. 1174ᵇ 14.

1154ᵇ 21—28. κινήσει. Iulian. Or. IV. p. 142. D sq. Ἀριστοτέλης φησὶ διὰ τὸ τοιοῦτο μήτε τὰς ἡδονὰς ὁμολογεῖν μήτε τὰς λύπας ἀλλήλαις ἐν ἡμῖν· τὸ γὰρ θατέρᾳ, φησί, τῶν ἐν ἡμῖν φύσεων ἡδὺ τῇ πρὸς ταύτην ἀντικειμένῃ πέφυκεν ἀλγεινόν· ἐν δὲ τοῖς θεοῖς οὐδέν ἐστι τούτων· οὐσίᾳ γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει τἀγαθὰ καὶ διηνεκῶς, οὐ ποτὲ μὲν ποτὲ δ' οὔ.

1159ᵇ 31. Schol. Plat. Phaedr. 279 C. κοινὰ τὰ τῶν

φίλων . . . τὴν παροιμίαν . . . ἐμνήσθη δὲ ταύτης καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ θ΄ τῶν Ἠθικῶν.

1172^b 9 sqq. cf. 1101^b 27 sqq. Laert. Diog. VIII, 88. *φησὶ δ' αὐτὸν Νικόμαχος ὁ Ἀριστοτέλους τὴν ἡδονὴν λέγειν τὸ ἀγαθόν.* Stob. Ecl. II. p. 74. *Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Νικομαχείων Εὔδοξον τὸν ἀστρολόγον οἴεται τέλος δογματίζειν τὴν ἡδονήν.*

1174^b 14. *αἰσθήσεως*—23. *αὐτήν.* Alex. l. l. p. 258 sq. Sp. *ἡ δὲ αὐτὴ ἀπορία* (v. 1153^a 14 sq.) *ἕπεται καὶ τοῖς εἰρημένοις περὶ ἡδονῆς αὐτῷ ἐν τῷ τελευταίῳ, δι' ὧν λέγει "αἰσθήσεως κ. τ. λ."*

1175^a 3. *πῶς*—10. *ἀμαυροῦται.* Alex. l. l. p. 260 Sp. *ὡς αὐτὸς εἶπεν δηλῶν, ποῖαί εἰσιν ἐνέργειαι μέσαι, δι' ὧν προσέθηκεν, λέγων "πῶς κ. τ. λ."*

1175^a 29—^{b}1. Alex. l. l. p. 256 Sp. *ὅτι . . . εἰσὶ καὶ αἱ ἡδοναὶ ὁμοίως ἀλλήλων διαφέρουσαι ὥσπερ καὶ τὰ ποιητικὰ αὐτῶν, ἐναργῶς ἔδειξεν Ἀριστοτέλης διὰ τοῦ δεῖξαι τὰς οἰκείας ταῖς ἐνεργείας, ἐφ' αἷς γίνονται, ἡδονὰς συναυξούσας τὰς ἐνεργείας, ἐφ' αἷς γίνονται. ἡ γὰρ ἐπὶ τῷ γεωμετρεῖν ἡδονὴ συναύξει τὰς κατὰ γεωμετρίαν ἐνεργείας, καὶ ἐπὶ τῷ κιθαρίζειν τὰς κατὰ τὴν κιθαριστικήν κ. τ. λ.*

1175^b 1. *ἔτι*—6. *φθείρει.* Alex. l. l. p. 231 Sp. *εἰ δὲ αἱ ἐπ' ἄλλαις ἐνεργείαις ἡδοναὶ ἐμποδίζουσιν τὰς ἐπ' ἄλλαις γινομένας (οἱ γοῦν χαίροντες τῇ ἀπὸ τοῦ αὐλεῖν ἡδονῇ οὐκ ἔτι δύνανται ταῖς ἐπὶ τῷ μυθολογεῖν φέρ' εἰπεῖν γινομένας), εἶεν ἂν ἡδοναὶ ἡδονῶν φθαρτικαί.*

1177^b 31. *οὐ*—33. *θνητόν.* Alex. in Met. p. 15, 18 sqq. *ἀκολούθως λέγων τοῖς ἐν τοῖς Νικομαχείοις εἰρημένοις αὐτῷ, ἔνθα λέγει "οὐ γὰρ χρὴ κατὰ — ὄντα καὶ θνητὰ θνητόν".*

1178^b 1—5. Philop. in Phys. Schol. 356^a 14 sq. *εἴρηται αὐτῷ ἐν τοῖς Ἠθικοῖς ὅτι ἡ πρᾶξις τῇ θεωρίᾳ ἐναντίως ἔχει κ. τ. λ.*

M. M. 1192ᵃ 37. v. E. N. 1107ᵇ 17.

1194ᵃ 32. ὁ—33. πολλάκις. Michael Ephes. in E. N. V, 8. 1132ᵇ 21 sqq. f. 67ᵛ... τοῦ ἀντιπεπονθότος δικαίου, ὃ ὅρον οἱ Πυθαγόρειοι τῶν δικαίων ἐποιοῦντο. περὶ οὗ τί ποτέ ἐστι σαφέστερον εἶπεν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Μεγάλων Ἠθικῶν... τοῦτο δὴ τὸ δίκαιον οὐ πρὸς ἅπαντας ἁρμόζει. εἰ γὰρ δοῦλος ἐλεύθερον ἔπληξεν, οὐχ ἅπαξ δεῖ τὸν δοῦλον ἀντιπληγῆναι, ἀλλὰ καὶ πολλάκις.

1196ᵇ 34 sq. praeter E. N. 1139ᵇ 15 sqq. fortasse respexit Simplic. de an. p. 207, 26 sq. Hayd.

1212ᵃ 4. οὐ—6. Δαρεῖον. Mich. Eph. in E. N. IX, 5. 1166ᵇ 30 sq. f. 152ʳ. καὶ γὰρ ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν ἄλλοις λέγει, τῷ Δαρείῳ ἐν Περσίδι ὄντι καὶ μετὰ Περσῶν διατρίβοντί τινες τῶν ἐν Ἑλλάδι ὄντων καὶ τὸν Δαρεῖον οὐδέποτε θεασαμένων ἦσαν εὖνοι τῷ Δαρείῳ.

E. E. 1217ᵇ 26. πολλαχῶς — 33. κίνησιν. Philop. in Categ. f. 7ʳ. Schol. 61ᵇ 23 sqq. ἀλλὰ διὰ τί, φασίν, Ἀριστοτέλης ἔν τε τοῖς Εὐδημίοις Ἠθικοῖς καὶ ἐν τῇ Μετὰ τὰ Φυσικὰ τὰς κατηγορίας ἐκτιθέμενος οὐ μνημονεύει τῶν πρός τι; κ. τ. λ.

1239ᵃ 1 sqq. 1242ᵇ 2—4. Aspas. in E. N. VIII, 8. 1158ᵇ 11 sqq. f. 141ʳ. λέγει δὲ καὶ Εὔδημος καὶ Θεόφραστος ὅτι καὶ καθ' ὑπεροχὴν φιλίαι ἐν τοῖς αὐτοῖς γίνονται ἢ δι' ἡδονὴν ἢ διὰ τὸ χρήσιμον ἢ δι' ἀρετήν.

1245ᵇ 21. οὐθεὶς — φίλοι. Laert. Diog. V, 21. φησὶ δὲ Φαβωρῖνος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων, ὡς ἑκάστοτε λέγοι "ᾧ ⟨πολλοὶ⟩ φίλοι, οὐδεὶς φίλος". ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν Ἠθικῶν ἐστί[30]).

Pauca habeo quae adiciam. Ubi formae αὐτοῦ, αὐτῷ etc. pro reflexivis αὑτοῦ, αὑτῷ etc. in omnibus fontibus inveniantur, non satis scio, quia non est in promptu M^b codicis collatio hac quoque in re satis accurata: itaque

30) ἀλλὰ—ἐστὶ om. Ambrosius, secl. Bywater.

tacite plerumque, ubi opus erat, has pro illis recepi. Semper *ἀνδρεία* scripsi, cum codices raro tantum *ἀνδρία* habeant et Aldina paene nusquam. In elisione crasive adhibenda aut hiatu potius plene scribendo secutus sum P^b, ut in Ethicis Nicomacheis et Magnis K^b codicem. Idem valet de *ν ἐφελκυστικῷ* ante consonantes ponendo et de formis *οὐδείς* vel *οὐθείς*. Vitiosam interpunctionem tacite correxi permultis locis, sicut saepissime idem factum est in Magnis Moralibus ceterisque scriptis a me editis. Compendia et signa critica, quae adhibui, explicavi in Prolegomenis Ethicorum Nicomacheorum et Politicorum. Peto autem etiam atque etiam a viris doctis, ne in posterum quoque, id quod fecerunt Onckenius[31]) et Hirzelius[32]), signa transponendi ⌈ ⌋ et ⌊ ⌉ confundere velint cum uncinis, quibus verba spuria aut admodum suspecta secluduntur: [ ], et sic quidem mihi obtrudere sententias, a quibus quam maxime sum remotus. Semel 1226^a 30 sqq. signa illa ita adhibui, ut totum locum *τὸ* — 32. *ἐστίν* cancellis his ⌈ ⌋ circumscriptum asterisco post 33. *ἐστίν* posito illuc traiciendum, sed simul in ipso uncis his ⌊ ⌉ verba 31. *ἀλλ'* — *ἁπάντων* post 32. *ἐστίν*, ubi prior positus est astericus, transponenda esse significarem. Id quod etsi satis patet ex adnotatione, tamen ut non supervacaneum mihi videretur expressis verbis in hac praefatione monere, factum est propter malam illam experientiam. Sigla autem fontium et editionum in tabulae formam redacta sunt haec:

E. N. = Ethica Nicomachea.
E. E. = Ethica Eudemia.

---

31) Staatlehre des Aristoteles II. (Lips. MDCCCLXXV) p. 389—391.

32) L. l. p. 709. n. 2.

M. M. = Magna Moralia.
Z = Oxoniensis Collegi Corporis Christi 112.
M^b = Marcianus Venetus 213.
P^b = Vaticanus 1342.
C^c = Cantabrigiensis.
D^c = Romano-Palatinus 165.
C^V = codex Victori.
B^f = de bona fortuna libellus.
In. = translatio Latina.
Ald. = editio princeps Aldina.
Π = M^b P^b et quatenus collati sunt, Z C^c D^c.
Π^1 = P^b C^V et per p. 1214. 1215 C^c D^c.
Π^2 = M^b Ald. et per p. 1214—1218 fin. Z.
Bas.$^{1. 2. 3.}$ = operum Aristoteleorum editiones Basileenses tres.
Bk. = Bekker.
Bu. = Bussemaker.
Fr. = Fritzscheus.

Libellum de virtutibus et vitiis a philosopho haud magni ingeni eclectico, licet scholae, ut videtur, peripateticae assecla, qui doctrinam Aristotelis moralem cum Platonica conciliare studebat, saeculo vel ante vel post Christum natum primo, certe non ante haec tempora scriptum[33]) qui ante hos paucos menses denuo editurus erat, funditus simul debebat recensere: nunc post dissertationem Heidelbergensem Caroli Schuchhardti Andronici Rhodii qui fertur libelli *περὶ παθῶν* pars altera de virtutibus et vitiis inscriptam (Darmst. MDCCCLXXXIII), cuius auctor quod intercedentibus Henseo et Wachsmuthio summa cum liberalitate eam citissime mecum communi-

---

33) V. Zeller l. l. III³, 1. p. 647 sq. Schuchhardt p. 33 sqq.

cavit, hac de re et illis viris et ei ipsi maximas ago gratias, lenis sufficit recognitio eam ob causam mihi necessaria, quia non, ut ille, personatum Andronicum, sed personatum Aristotelem edere volo. Quod ad negotium conficiendum quattuor usus sum codicibus, Parisiensi 1854 (L^b), antiquissimo et optimo deterioris Ethicorum Nicomacheorum recensionis exemplari, vel potius appendice huic libro ineunte, ut videtur, saeculo XIII^0 adiecta[34]), quam solita cum comitate mihi perlustravit Omontus, Laurentiano VII, 35 (F^c) chartaceo saeculi XIV^i, cuius collationem accuratissimam a Vitellio factam insigni cum benignitate mihi permisit Dielesius, duobus Matritensibus 54 et 109 (G^c H^c) a Torstrikio comparatis[35]), cumque mihi non praesto esset editio, quantum scio[36]), antiquissima (cura Cheradami, Lutet. MDXXIX. 4.), eius loco scrutatus sum operum Aristoteleorum editionem Basileensem secundam (Bas.^{2}) anno MDXXXIX publici iuris factam, cuius textus in sequentibus eorundem editionibus, etiam in Bekkeriana et Bussemakeriana locis paucissimis mutatis denuo semper est repetitus. Ad haec subsidia accedit codex Baroccianus 131 bibliothecae Bodleianae (O^c), cuius collationem in editione Stobaei cum lectoribus communicavit Gaisfordus. Contra Schuchhardtius adhibuit quinque libros manu scriptos, quos ipse siglis FGHPR notavit, ego vero I^c K^c L^c M^c N^c nuncupabo, quattuor Monac. 289 et 495 (K^c L^c) Palat. Heidelb. 132 (M^c) Oxon. Rawl. 93 (N^c) XV° et unum Monac. 102 (I^c) XVI° demum saeculo exaratos: sed quia quattuor illos

---

34) Cf. quae rettuli in Annal. philol. CXVII. 1878. p. 628. Praeterea v. prolegg. Eth. Nic. p. V—VIII.

35) Legitur libellus in F^c fol. 76, in G^c f. 184^v, in H^c f. 46 sqq.

36) V. Buhlei ed. opp. Arist. I. p. 250.

meos nondum potuit adhibere, haud sufficiunt quae disseruit de mutua codicum ratione. Immo altera familia (Π^1) e solis constat F^c H^c, altera (Π^2) e ceteris omnibus libris manu scriptis et editione Bas.[37]) Nolo infitias ire ex eodem codice antiquiore descriptos esse videri I^c et K^c itemque ex alio L^c et M^c: concedo magis cognatum esse N^c cum L^c et M^c quam cum I^c et K^c, num vero tanta sit haec propinquitas, quanta videtur Schuchhardtio[38]), hac de re iam eam ob causam dubito, quia nonnullis locis[39]) N^c solus mirum in modum congruit cum Bas.^{2}, id quod ipsius Schuchhardti attentionem minime fugit. L^b et G^c artius inter se cohaerere quam cum codicibus Schuchhardtianis credo, sed pro certo hoc affirmare non audeo: utrum magis affines sint I^c K^c an L^c M^c N^c libris, in medio relinquo. Ut L^c et M^c ita etiam G^c in enumerandis virtutum vitiorumque actionibus semper addit numeros, at nequeo permultum momenti huic rei tribuere, cum in ea socium habeat H^c librum ex altera familia. Ceterum haec accuratius afferre in lectionum varietate plerumque supersedit Schuchhardtius, neque ego prorsus certus sum, anne ubique recte intellexerim Torstriki notas, quapropter ego quoque haud paucis locis silentio rem praetermitto. Omnino ipse scribit Schuchhardtius (p. 18): „de PHFGR neque fieri potuit neque ex re erat, ut omnia afferrem: addidi tamen omnes vel singulorum lectiones quae alicuius momenti esse videbantur“. At sic factum est, ut hic illic, licet rarissime, dubius haeream, quid invenerit in codicibus suis: ter quaterve etiam apertos errores com-

37) Illos tamen solos, non hanc quoque Π^2 signo comprehendi.

38) Putat enim N^c librum et communem L^c M^c codicum fontem ex eodem exemplo descriptos esse.

39) 1250^b 10. 31. 1251^a 7. ^{b}19.

misit: attamen quomodo haec reparanda sint, per epistulam me sciscitantem ipse docuit. Ceterum non dubito etiam his siglis uti: Π^a = L^b G^c, Π^b = I^c K^c, Π^c = L^c M^c N^c: denique *Π* nota communes decem illorum codicum omnium lectiones comprehendo.

Sed receptus praeterea est libellus a Stobaeo (St.) in Floril. I, 18: quapropter non minus huius codices sunt arcessendi: quorumtres in usum suum vertit Schuchhardtius e copiis Henseanis, Vindobonensem 67 (S) X°, Escurialensem n. *Σ*. II, 14, XI° aut XII°, Parisiensem 1984 (A) bombycinum XIII° saeculo scriptos. Equidem presse repetivi quae ille tradidit[40]).

Denique tertius extat fons, Pseudo-Andronici illius *περὶ παθῶν* tractatus (And.) primum ab Hoeschelio Aug. Vindel. a. MDXCIII, deinde eadem fere forma a D. Heinsio pone paraphrasin Ethicorum Nicomacheorum Lugd. Bat. MDCXVII, a Gaisfordo a. MDCCCIX, a Mullachio in fragm. philos. Gr. III. p. 570 sqq. Paris. MDCCCLXXXI editus, cuius alteri parti a Schuchhardtio recensitae ipsis verbis paene ubique retentis libellus noster praeter ultimum caput (1251^b 26—37) insertus est. Ordinem tamen mutavit compilator. Scriptor enim libelli primum omnium virtutum (c. 2. 1250^a 2—15), deinde omnium vitiorum (c. 3. 1250^a 16—29) praemittit definitiones, postea primum illarum (c. 4. 5. 1250^a 30—^{b}42), deinde horum (c. 6. 7. 1250^b 43—1251^b 25) actiones,

40) Quamquam ex A codice nonnulla rettulit Gaisfordus, quae accuratiora esse crederes, nisi hunc ipsum librum nuper demum denuo contulisset Henseus, velut 1249^a 26. *ἐσχρὰ* pr., *αἰσχρὰ* corr. 1250^a 5. *ἀπὸ ὀργῆς* pr., *ὑπὸ ὀργῆς* corr. 21. *ἐρεκτοὶ* pr. 1251^a 20. *φιλοτράπελον* pr., *φιλευτράπελον* corr. 24 *καὶ τὸ* rc., *καὶ* pr. 33. *παρὰ* pr., *περὶ* corr. 1251^b 3. *ἀφιλανθρωπία* pr., *φιλανθρωπία* corr., *ἀπροσποίητος* pr. 5. *λιμβεία* mg. 10. *πλεῖστον* pr. Sunt tamen sane haec non magni momenti.

consequentias, genera et quae sunt similia tractat, ille vero primum de virtutibus, deinde de vitiis omnibus agit, itaque quae de unaquaque virtute et de unoquoque vitio proferenda sunt in unum coniungit, ut definitionem uniuscuiusque statim cetera subsequantur, eamque ob causam ubi auctor scripserat *τῆς δὲ φρονήσεώς ἐστι, πραότητος δέ ἐστι, ὀργιλότητος δέ ἐστι* etc., ipse substituit *ἔργα δὲ αὐτῆς* vel *ἔργα δὲ τῆς φρονήσεως* etc., similiterque 1251ª 3. 30. *ὀργιλότητος δέ ἐστιν εἴδη* et *ἀδικίας δέ ἐστιν εἴδη* in *εἴδη δὲ αὐτῆς* permutavit. Quamquam in initio tum alterius illius quae est de virtutibus tum alterius quae est de vitiis partis iam scriptorem libelli potius *ἔργα δὲ τῆς φρονήσεως* 1250ª 30 et *ἀφροσύνης δὲ ἔργα* 1250ᵇ 43 posuisse suspicari licet e lectionum varietate. Ceterum sufficiat haec hoc loco monuisse: in notis hanc Pseudo-Andronici proprietatem unoquoque loco repetere taedium esset afferre legentibus.

Habemus codicem huius compilationis antiquissimum, innumerabilibus quidem vitiis levioribus contaminatum, sed ad pristinum libelli statum restituendum et singularibus eius libris manu scriptis et Stobaeo, si rem universam spectas, utiliorem, licet, cum hic illic verba scriptoris leniter forsitan mutaverit compilator, cum cautione quadam hunc in finem adhibendus sit, Parisiensem Coislinianum 120 (C) membranaceum fol. saeculo X° exaratum[41]), quo Schuchhardtius usus est e collatione Alfredi Schoenei, ego autem Dielesi ab hoc viro egregio humaniter mecum communicata. Ubi altera collatio ab altera differt, id quod haud saepe et plerumque in rebus tantum minutis observavi, Dielesium secutus sum. Prae-

41) Cf. Cramer Anecd. Paris. I. p. 403. — Legitur ibi hic tractatus f. 241ᵛ sqq.: *ἀνδρονίκου περιπατητικοῦ περὶ παθῶν.*

terea ipse Schuchhardtius quattuor alios contulit recentissimos saeculo demum XVI° ortos Parisinum 2131 (D), Monacensem 558 (M), Monacensem 306 (N), Oxoniensem Laud. 15 (L), sed inter eos N ex M libro et L ex N codicis antigrapho descriptum esse ipse iudicat. Ubi igitur per p. 1249^a 26—1250^a 15 et 1250^a 30—^{b}42 „And.“ compendio utar, in codicibus CDM inveniri lectionem eo significo, sed reliquam opusculi partem vitia tractantem unus continet C, quamobrem ego per eam semper scripsi And. C. Lectiones a Schuchhardtio (Sch.) receptas ubique indicavi, ut, ubicunque de eis taceam, textus illius cum meo congruat.

Satis multis locis contra *Π* codices e coniuncta Pseudo-Andronici et Stobaei auctoritate verba constitui, satis multis ex illius solius, haud paucis ex unius huius: neque tamen desunt, quibus etiam contra ambos consociatos potius codices singulares vel partem eorum, inprimis Π^1, sequendum esse arbitratus sim. Aliter hic illic rem gessit Schuchhardtius recte, ut qui Andronicum ediderit, aliter suo iure hic illic gerent Stobaei editores futuri: ego, ut mei incepti natura fert, etsi in singulis rebus haud dubie interdum erravi, in universum rectam viam me invenisse spero. Quod autem in hoc libello edendo lectionum varietatem attuli plenam, hoc quidem vix quisquam, qui sanae mentis est, vituperabit. Paragraphi interioribus marginibus adiectae sunt Bussemakerianae. Sigla in conspectu ponam:

L^b = Paris. 1854 (s. XIII).
F^c = Laur. 7, 35 (s. XIV).
G^c = Matrit. 54.
H^c = Matrit. 109.
I^c = Monac. 102 (s. XVI).
K^c = Monac. 289 (s. XV).

L^c = Monac. 495 (s. XV).
M^c = Palat. Heidelb. 132 (s. XV).
N^c = Oxon. Rawl. 93 (s. XV).
O^c = Barocc. 131.
Π = L^b F^c G^c H^c I^c K^c L^c M^c N^c O^c.
Π^1 = F^c H^c.
Π^2 = L^b G^c I^c K^c L^c M^c N^c O^c.
Π^a = L^b G^c.
Π^b = I^c K^c.
Π^c = L^c M^c N^c.
St. = Stobaeus.
St. A = Stobaei Paris. 1984 (s. XIII).
St. E = Stobaei Vindob. 67 (s. X).
St. S = Stobaei Escur. n. *Σ* II, 14 (s. XI. v. XII).
And. = Pseudo-Andronicus.
And. C = Paris. Coisl. 120 (s. X).
And. D = Paris. 2131 (s. XVI).
And. M = Monac. 558 (s. XVI).
And. L = Oxon. Laud. 15 (s. XVI).
And. N = Monac. 306 (s. XVI).
Bas.[2] = operum Aristoteleorum editio Basileensis secunda.
Bk. = Bekker.
Sch. = Schuchhardtius.

[ARISTOTELIS
ETHICA EUDEMIA]
EUDEMI RHODII ETHICA.

ΗΘΙΚΩΝ ΕΥΔΗΜΙΩΝ Α.

I Ὁ μὲν ἐν Δήλῳ παρὰ τῷ θεῷ τὴν αὑτοῦ γνώμην ἀπο- 1214a
φηνάμενος συνέγραψεν ἐπὶ τὸ προπύλαιον τοῦ Λητῴου, διε-
λὼν οὐχ ὑπάρχοντα πάντα τῷ αὐτῷ, τό τε ἀγαθὸν καὶ
τὸ καλὸν καὶ τὸ ἡδύ, ποιήσας

κάλλιστον τὸ δικαιότατον, λῷστον δ' ὑγιαίνειν·
πάντων ἥδιστον δ' οὗ τις ἐρᾷ τὸ τυχεῖν·

ἡμεῖς δ' αὐτῷ μὴ συγχωρῶμεν. ἡ γὰρ εὐδαιμονία κάλ-
λιστον καὶ ἄριστον ἁπάντων οὖσα ἥδιστόν ἐστιν.
2 πολλῶν δ' ὄντων θεωρημάτων ἃ περὶ ἕκαστον πρᾶγμα καὶ
περὶ ἑκάστην φύσιν ἀπορίαν ἔχει καὶ δεῖται σκέψεως, τὰ μὲν
αὐτῶν συντείνει πρὸς τὸ γνῶναι μόνον, τὰ δὲ καὶ περὶ τὰς κτή-
3 σεις καὶ περὶ τὰς πράξεις τοῦ πράγματος. ὅσα μὲν οὖν
ἔχει φιλοσοφίαν μόνον θεωρητικήν, λεκτέον κατὰ τὸν ἐπι-
4 βάλλοντα καιρόν, ὅ τι περ οἰκεῖον ἦν τῇ μεθόδῳ· πρῶτον δὲ
σκεπτέον ἐν τίνι τὸ εὖ ζῆν καὶ πῶς κτητόν, πότερον φύσει
γίγνονται πάντες εὐδαίμονες οἱ τυγχάνοντες ταύτης τῆς προ-

Lib. I. 1214a, 1—8 = E. N. 1099a, 24—30 || 14. πρῶτον —25 = E. N. 1099b, 9—11. cf. 1179b, 20 sq.

Lib. I. 1214a, 3. ⟨ὡς⟩ οὐχ Spengelius || 6. πάντων — οὗ] ἥδιστον δὲ πέφυχ' οὗ E. N. 1199a, 28, πρῆγμα δὲ τερπνότατον τοῦ Theogn. 256, cf. Hiller Phil. Anz. XIII. 1883. p. 21 || δ' ante ἥδιστον add. Z Ald. Bk. Bu., post ἥδιστον Fr., om. cet. || ἐρᾷ τὸ Ald., ἐρᾶται $Π^1$, ἔραται ZM^b || 11. χρήσεις Spengelius (nescio an recte) || κτήσεις—12. πράγματος] κτήσεις τοῦ πράγματος καὶ τὰς πράξεις altera est coniectura Spengeli || 14. τι secl. Spengelius.

(I)
σηγορίας, ὥσπερ μεγάλοι καὶ μικροὶ καὶ τὴν χροιὰν δια-
φέροντες, ἢ διὰ μαθήσεως, ὡς οὔσης ἐπιστήμης τινὸς τῆς
εὐδαιμονίας, ἢ διά τινος ἀσκήσεως (πολλὰ γὰρ οὔτε κατὰ
φύσιν οὔτε μαθοῦσιν ἀλλ' ἐθισθεῖσιν ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις,
φαῦλα μὲν τοῖς φαύλως ἐθισθεῖσι, χρηστὰ δὲ τοῖς χρηστῶς), ἢ
τούτων μὲν κατ' οὐδένα τῶν τρόπων, δυοῖν δὲ θάτερον, ἤτοι καθά- 5
περ οἱ νυμφόληπτοι καὶ θεόληπτοι τῶν ἀνθρώπων, ἐπιπνοίᾳ
δαιμονίου τινὸς ὥσπερ ἐνθουσιάζοντες, ἢ διὰ τὴν τύχην (πολ-
λοὶ γὰρ ταὐτόν φασιν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν).

ὅτι μὲν οὖν ἡ παρουσία διὰ τούτων ἁπάντων ἢ τινῶν 6
ἢ τινὸς ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις, οὐκ ἄδηλον (ἅπασαι
γὰρ αἱ γενέσεις σχεδὸν πίπτουσιν εἰς ταύτας τὰς ἀρχάς·
καὶ γὰρ ⟨τὰς⟩ ἀπὸ τῆς διανοίας ἁπάσας πρὸς τὰς ἀπὸ ἐπιστήμης
ἄν τις συναγάγοι πράξεις)· τὸ δ' εὐδαιμονεῖν καὶ τὸ ζῆν 7
μακαρίως καὶ καλῶς εἴη ἂν ἐν τρισὶ μάλιστα, τοῖς εἶναι
δοκοῦσιν αἱρετωτάτοις. οἳ μὲν γὰρ τὴν φρόνησιν μέγιστον
εἶναί φασιν ἀγαθόν, οἳ δὲ τὴν ἀρετήν, οἳ δὲ τὴν ἡδονήν.
καὶ πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἔνιοι περὶ τοῦ μεγέθους αὐτῶν 8
1214b διαμφισβητοῦσι, συμβάλλεσθαι φάσκοντες θάτερον θατέρου μᾶλ-
λον εἰς αὐτήν, οἳ μὲν ὡς οὖσαν μεῖζον ἀγαθὸν τὴν φρόνησιν
τῆς ἀρετῆς, οἳ δὲ ταύτης τὴν ἀρετήν, οἳ δ' ἀμφοτέρων τού-
των τὴν ἡδονήν. καὶ τοῖς μὲν ἐκ πάντων δοκεῖ τούτων, τοῖς δ'
ἐκ δυοῖν, τοῖς δ' ἐν ἑνί τινι τούτων εἶναι τὸ ζῆν εὐδαιμόνως.

2 περὶ δὴ τούτων ἐπιστήσαντας, ἅπαντα τὸν δυνάμενον ζῆν II

24. *πολλοὶ*—25 = E. N. 1099 b, 7 sq. Polit. 1332 a, 25—27 ‖ 30. *τὸ*—33 = E. N. 1098 b, 22—26.

21. *φαύλως* Π^1, *φαύλοις* Π^2 In. ‖ *χρηστῶς* $P^b C^c C^v$, *χρηστοῖς* $\Pi^2 D^c$In. ‖ 24. *δαιμονίου* $P^b C^c D^c$In. et *γρ.* Vict., *δαιμονίᾳ* Π^2 ‖ *τὴν* om. Π^2 Bk. Bu. Fr. ‖ 26. *ἡ παρουσία τῆς εὐδαιμονίας διὰ* mg. Bas.[3], *τῇ παρουσίᾳ* [*διὰ*] vel *ἡ εὐδαιμονία τῇ παρουσίᾳ* [*διὰ*] Spengelius, certe vix sanus est locus ‖ 29. *τὰς* post *γὰρ* add. mg. Casaub. Fr. ‖ *ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης* Z D^c Ald., *ἀπ' ἐπιστήμης* Bk. Bu. Fr. ‖ 30. *συναγάγει* $P^b C^c$, *συνάγει* D^c, *συναγάγῃ* Ald. ‖ 1214 b, 5. *ἐν* secludendum esse ci. Spengelius.

(II)
κατὰ τὴν αὑτοῦ προαίρεσιν θέσθαι τινὰ σκοπὸν τοῦ
καλῶς ζῆν, ἤτοι τιμὴν ἢ δόξαν ἢ πλοῦτον ἢ παιδείαν, πρὸς
ὃν ἀποβλέπων ποιήσεται πάσας τὰς πράξεις (ὥς τό γε
μὴ συντετάχθαι τὸν βίον πρός τι τέλος ἀφροσύνης
2 πολλῆς σημεῖόν ἐστίν), μάλιστα δὴ δεῖ πρῶτον ἐν αὑ-
τῷ διορίσασθαι μήτε προπετῶς μήτε ῥαθύμως, ἐν τίνι
τῶν ἡμετέρων τὸ ζῆν εὖ, καὶ τίνων ἄνευ τοῖς ἀνθρώποις
οὐκ ἐνδέχεται τοῦθ' ὑπάρχειν. οὐ γὰρ ταὐτόν, ὧν τ' ἄνευ
3 οὐχ οἷόν τε ὑγιαίνειν, καὶ τὸ ὑγιαίνειν· ὁμοίως δ' ἔχει τοῦτο
καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν, ὥστ' οὐδὲ τὸ ζῆν καλῶς καὶ ὧν
4 ἄνευ οὐ δυνατὸν ζῆν καλῶς (ἔστι δὲ τῶν τοιούτων τὰ μὲν
οὐκ ἴδια τῆς ὑγιείας οὐδὲ τῆς ζωῆς ἀλλὰ κοινὰ πάντων ὡς
εἰπεῖν, καὶ τῶν ἕξεων καὶ τῶν πράξεων, οἷον ἄνευ τοῦ ἀνα-
πνεῖν ἢ ἐγρηγορέναι ἢ κινήσεως μετέχειν οὐθὲν ἂν ὑπάρξειεν
ἡμῖν οὔτ' ἀγαθὸν οὔτε κακόν, τὰ δ' ἴδια μᾶλλον περὶ ἑκά-
στην φύσιν· ἃ δεῖ μὴ λανθάνειν· οὐ γὰρ ὁμοίως οἰκεῖον
πρὸς εὐεξίαν τοῖς εἰρημένοις κρεωφαγία καὶ τῶν περιπά-
5 των οἱ μετὰ δεῖπνον). ἔστι γὰρ ταῦτ' αἴτια τῆς ἀμφισβη-
τήσεως περὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν, τί ἐστι καὶ γίνεται διὰ τίνων·
ὧν ἄνευ γὰρ οὐχ οἷόν τε εὐδαιμονεῖν, ἔνιοι μέρη τῆς εὐδαι-
μονίας εἶναι νομίζουσι.
III πάσας μὲν οὖν τὰς δόξας ἐπισκοπεῖν, ὅσας ἔχουσί 3
τινες περὶ αὐτῆς, περίεργον (πολλὰ γὰρ φαίνεται καὶ τοῖς
παιδαρίοις καὶ τοῖς κάμνουσι καὶ παραφρονοῦσι, περὶ ὧν ἂν
οὐθεὶς νοῦν ἔχων διαπορήσειεν· δέονται γὰρ οὐ λόγων, ἀλλ'
οἳ μὲν ἡλικίας ἐν ᾗ μεταβαλοῦσιν, οἳ δὲ κολάσεως ἰατρικῆς
ἢ πολιτικῆς· κόλασις γὰρ ἡ φαρμακεία τῶν πληγῶν οὐκ

1214b, 28—1215a, 3 = E. N. 1095a, 28—30. cf. 1095b, 19 sq.

7. *δεῖ* ante *θέσθαι* add. D[c] et mg. rc. P[b] (male prb. Spengelius) ‖ 11. *δὴ* sine causa secl. Spengelius, *δὲ* coniecerat Casaubonus ‖ 21. *ἑκάστην* *Π*[1], *ἑκάστων* *Π*[2] In. ‖ 23. *περὶ πάντων* C[c]D[c] et pr. P[b] (*ἴσ. περιπάτων* mg. rc.) ‖ 32. *μεταβαλοῦσιν* Spengelius, *μεταβάλλουσιν* *Π* Ald. Bk. Bu. Fr.

(III)

ἐλάττων ἐστίν), ὁμοίως δὲ ταύταις οὐδὲ τὰς τῶν πολλῶν ⟨ἐπι- 2
1215a σκεπτέον⟩ (εἰκῇ γὰρ λέγουσι σχεδὸν περὶ ἁπάντων, καὶ μάλιστα
περὶ [ἐπισκεπτέον] ⟨εὐδαι⟩μονίας· ἄτοπον γὰρ προσφέρειν λό-
γον τοῖς λόγου μηθὲν δεομένοις, ἀλλὰ πάθους)· ἐπεὶ δ' εἰσὶν ἀπο- 3
ρίαι περὶ ἑκάστην πραγματείαν οἰκεῖαι, δῆλον ὅτι καὶ περὶ βί-
ου τοῦ κρατίστου καὶ ζωῆς τῆς ἀρίστης εἰσίν. ταύτας οὖν κα-
λῶς ἔχει τὰς δόξας ἐξετάζειν· οἱ γὰρ τῶν ἀμφισβητούντων
ἔλεγχοι τῶν ἐναντιουμένων αὐτοῖς λόγων ἀποδείξεις εἰσίν. —
ἔτι δὲ πρὸ ἔργου τὸ τὰ τοιαῦτα μὴ λανθάνειν, μάλιστα πρὸς 4
ἃ δεῖ συντείνειν πᾶσαν σκέψιν, ἐκ τίνων ἐνδέχεται μετα-
σχεῖν τοῦ εὖ καὶ καλῶς ζῆν, εἴ τῳ μακαρίως ἐπιφθονώτε-
ρον εἰπεῖν, καὶ πρὸς τὴν ἐλπίδα τὴν περὶ ἕκαστα γενομένην
ἂν τῶν ἐπιεικῶν. εἰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς διὰ τύχην γινομένοις 5
ἢ τοῖς διὰ φύσιν τὸ καλῶς ζῆν ἐστίν, ἀνέλπιστον ἂν εἴη
πολλοῖς (οὐ γάρ ἐστι δι' ἐπιμελείας ἡ κτῆσις [οὐδὲ] ἐπ' αὐτοῖς
οὐδὲ τῆς αὐτῶν πραγματείας)· εἰ δ' ἐν τῷ αὐτὸν ποιόν τινα
εἶναι καὶ τὰς κατ' αὐτὸν πράξεις, κοινότερον ἂν εἴη τὸ
ἀγαθὸν καὶ θειότερον, κοινότερον μὲν τῷ πλείοσιν ἐνδέχε-
σθαι μετασχεῖν, θειότερον δὲ τῷ κεῖσθαι τὴν εὐδαιμονίαν
τοῖς αὐτοὺς παρασκευάζουσι ποιούς τινας καὶ τὰς πράξεις.

1215a, 12. *εἰ*—19. cf. E. N. 1099b, 13—20.

34. ⟨*ἐπισκεπτέον*⟩] v. quae adnotabo ad 1215a, 2 ‖ 1215a, 1. *γρ. εἰκῇ* Victorius (idem restituit Sylburgius), *εἰ μὴ Π*Ald. (*οἱ μηδὲν* pro *εἰ μὴ γὰρ* ci. mg. rc. P^b) ‖ 2. *ἐπισκεπτέον* proxime post 1214b, 34. *πολλῶν* tri. Spengelius Susem., ** *ἐπισκεπτέον* Ald. Bu. Fr., *ὧν ἐπισκεπτέον* corr. (ipsius, ut videtur, librari) D^c, *τούτων, τὰς τῶν σοφῶν ἐπισκεπτέον* ci. mg. rc. P^b, *ταύτης ἐπισκεπτέον* proposita interpunctione hac: (*εἰκῇ—ταύτης*) Sylburgius, *ταύτης, ἀλλὰ τὰς τῶν σοφῶν ἐπισκεπτέον* ci. Fr. ‖ 3. *πάθους* corruptum, ⟨*βίας διὰ τὸ*⟩ *πάθος* ci. Fr., *πειθοῦς* multo melius Iackson ‖ 4. *βίου* Z Ald., *βίων* M^b, *βίον* $P^b C^c$ et corr. D^c, *τὸν βίον* pr. D^c ‖ 8. *τὰ* add. $M^b D^c$ ‖ 10. *τοῦ* post *καλῶς Π*Ald., crx. Sylburgius ‖ *τῳ*] *γρ. τὸ* Victorius, idemque ci., sed in textu vocem del. Sylburgius, *τῳ* ⟨*τὸ*⟩ ci. Fr. (nescio an recte) ‖ 11. *ἕκαστα* corruptum esse suspicatur Rieckher (nescio an recte) ‖ 14. *οὐδὲ* secl. Spengelius Susem. ‖ 15. *τῆς*] *διὰ τῆς* $P^b D^c$ ‖ 17. *τὸ* Z Ald. ‖ 18. *τὸ* Z Ald., *τῷ* c. c. *γρ.* Vict. ‖ 19. *τοῖς*] *ἃ τοῖς* $C^c D^c$

IV ἔσται δὲ φανερὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀμφισβητουμένων 4 καὶ διαπορουμένων, ἂν καλῶς ὁρισθῇ τί χρὴ νομίζειν εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, πότερον ἐν τῷ ποιόν τινα μόνον εἶναι τὴν ψυχήν, καθάπερ τινὲς ᾠήθησαν τῶν σοφῶν καὶ πρεσβυτέρων, ἢ δεῖ μὲν καὶ ποιόν τινα ὑπάρχειν αὐτόν, μᾶλλον δὲ δεῖ τὰς πράξεις εἶναι ποιάς τινάς.

2 διῃρημένων δὲ τῶν βίων, καὶ τῶν μὲν ⟨οὐδ'⟩ ἀμφισβητούντων τῆς τοιαύτης εὐημερίας, ἀλλ' ὡς τῶν ἀναγκαίων χάριν σπουδαζομένων, οἷον τῶν περὶ τὰς τέχνας τὰς φορτικὰς καὶ τῶν περὶ χρηματισμὸν καὶ τὰς βαναύσους (λέγω δὲ φορτικὰς μὲν τὰς πρὸς δόξαν πραγματευομένας μόνον, βαναύσους δὲ τὰς ἑδραίας καὶ μισθαρνικάς, χρηματιστικὰς δὲ τὰς πρὸς ἀγορὰς μὲν καὶ πράσεις καπηλικάς), τῶν δ' εἰς ἀγωγὴν εὐδαιμονικὴν ταττομένων τριῶν ὄντων, τῶν καὶ πρότερον ῥηθέντων ἀγαθῶν ὡς μεγίστων τοῖς ἀνθρώποις, ἀρετῆς καὶ φρονήσεως καὶ ἡδονῆς, τρεῖς ὁρῶμεν καὶ βίους ὄντας, οὓς οἱ ἐπ' ἐξουσίας τυγχάνοντες προαιροῦνται ζῆν ἅπαντες, πολιτικὸν φιλόσοφον ἀπολαυστικόν.
3 τούτων γὰρ ὁ μὲν φιλόσοφος βούλεται περὶ φρόνησιν εἶναι καὶ τὴν θεωρίαν τὴν περὶ τὴν ἀλήθειαν, ὁ δὲ πολιτικὸς περὶ τὰς πράξεις τὰς καλάς (αὗται δ' εἰσὶν αἱ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς), ὁ δ' ἀπολαυστικὸς περὶ τὰς ἡδονὰς τὰς σωματικάς. διόπερ ⟨ἕτερος⟩ ἕτερον τὸν εὐδαίμονα

22. *πότερον*—25. cf. E. N. 1098b, 29—1099a, 7 ‖ 26—b, 14 = E. N. 1095b, 14—1096a, 10.

et pr. P^b, *ἴσ. ἐν τοῖς* mg. rc. P^b ‖ 26. *οὐδ'* add. Bonitzius Bu. Fr., *οὐκ* vel *μὴ* Spengelius, *nequaquam* In. ‖ 26. *ἀλλ' ὡς* offendunt, *ἴσως τῶν μὲν ὡς* pessime mg. rc. P^b, *ἀλλ' ἄλλως* Spengelius (fors. recte) ‖ *καὶ*—29. *χρηματισμόν* post 29. *βαναύσους* tri. Spengelius ‖ 31. *πρὸς*] *πρὸς ὧν* pr. P^b, *πρὸς ὧν* C^cD^c et rc. P^b, *ἴσως πρὸς ὠνὰς* mg. rc. P^b, rec. Fr. ‖ *ἀγορὰς μὲν* Z$P^b$$C^cD^c$ corruptum, *ἀγορὰς* M^b Ald. Bk. Bu., *ἀγοράσεις* Sylburgius, *ἀγοραίας* Fr. ‖ 32. *δ'*] *οὖν* Z In. Ald., om. C^c ‖ 34. *τοῖς ἀνθρώποις* om. Z In. Ald. ‖ 35. *ἐπ'* aut 36. *τυγχάνοντες* secl. Spengelius ‖ 1215b, 5. *ἕτερος* ante *ἕτερον* add. Rassovius Susem., post *ἕτερον* Bonitzius.

(IV)

προσαγορεύει, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. Ἀναξαγόρας 4
μὲν ὁ Κλαζομένιος ἐρωτηθεὶς τίς ὁ εὐδαιμονέστατος, "οὐθεὶς",
εἶπεν, "ὧν σὺ νομίζεις· ἀλλ' ἄτοπος ἄν τίς σοι φανείη"· τοῦτον δ'
ἀπεκρίνατο τὸν τρόπον ἐκεῖνος, ὁρῶν τὸν ἐρόμενον ἀδύνατον
ὑπολαμβάνοντα μὴ μέγαν ὄντα καὶ καλὸν ἢ πλούσιον
ταύτης τυγχάνειν τῆς προσηγορίας, αὐτὸς δ' ἴσως ᾤετο
τὸν ζῶντα ἀλύπως καὶ καθαρῶς πρὸς τὸ δίκαιον ἤ τινος
θεωρίας κοινωνοῦντα θείας, τοῦτον ὡς ἄνθρωπον εἰπεῖν
μακάριον εἶναι.

5 περὶ πολλῶν μὲν οὖν καὶ ἑτέρων οὐ ῥᾴδιον τὸ κρῖναι V
καλῶς, μάλιστα δὲ περὶ οὗ πᾶσι ῥᾷστον εἶναι δοκεῖ, καὶ
παντὸς ἀνδρὸς τὸ γνῶναι, τί τῶν ἐν τῷ ζῆν αἱρετόν, καὶ
λαβὼν ἄν τις ἔχοι πλήρη τὴν ἐπιθυμίαν. πολλὰ γάρ ἐστι
τοιαῦτα τῶν ἀποβαινόντων, ⟨δι' ἃ⟩ προΐενται τὸ ζῆν, οἷον νό-
σους περιωδυνίας χειμῶνας· (ὥστε δῆλον ὅτι κἂν ἐξ ἀρχῆς
αἱρετὸν ἦν, εἴ τις αἵρεσιν ἐδίδου, διά γε ταῦτα τὸ μὴ γε-
νέσθαι.) πρὸς δὲ τούτοις ⟨τίς⟩ ὁ βίος, ὃν ζῶσιν ἔτι παῖδες ὄντες; 2
καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦτον ἀνακάμψαι πάλιν οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειεν
εὖ φρονῶν. ἔτι δὲ πολλὰ τῶν τε μηδεμίαν ἐχόντων [μὲν] ἡδο- 3
νὴν ἢ λύπην, καὶ τῶν ἐχόντων μὲν ἡδονὴν μὴ καλὴν δέ,
τοιαῦτ' ἐστὶν ὥστε τὸ μὴ εἶναι κρεῖττον εἶναι τοῦ ζῆν. ὅλως 4
δ' εἴ τις ἅπαντα συναγάγοι ὅσα πράττουσι μὲν καὶ πά-
σχουσιν ἅπαντες, ἑκόντες μέντοι μηθὲν αὐτῶν διὰ τὸ μηδ'
αὐτοῦ χάριν, καὶ προσθείη χρόνου πλῆθος ἀπέραντόν τι, οὐ
μᾶλλον ἕνεκ' ἄν τις τούτων ἕλοιτο ζῆν ἢ μὴ ζῆν. ἀλλὰ 5
μὴν οὐδὲ διὰ τὴν τῆς τροφῆς μόνον ἡδονὴν ἢ τὴν τῶν ἀφρο-
δισίων, ἀφαιρεθεισῶν τῶν ἄλλων ἡδονῶν, ἃς τὸ γινώσκειν

6. πρότερον, ⟨καὶ⟩? Susem. ‖ 8. ὧν $P^b C^c D^c$ In., ὃν $Π^2$, οἷον Coraes (ed. E. N. p. 336) ‖ 9. ἐρώμενον $C^c P^b$ ‖ 16. πᾶσι om. Z Ald. ‖ 17. ἀνδρὸς $P^b C^c D^c$, ἀνθρώπου $Π^2$ Bk. Bu. Fr. ‖ καὶ ⟨ὃ⟩ Sylburgius (praeter necessitatem) ‖ 19. δι' ἃ om. Z $C^c D^c C^v$ Ald. In. et pr. P^b, ἴσως δι' ἃ mg. rc. P^b ‖ προϊέναι C^v ‖ 22. τίς add. Casaubonus Fr. et fort. iam In. ‖ 24. μὲν post ἐχόντων om. Z M^b Bk. Bu. Fr. ‖ 29. οὐ add. M^b In. ‖ 31. τῆς add. $P^b C^c D^c$.

(V)
ἢ βλέπειν ἢ τῶν ἄλλων τις αἰσθήσεων πορίζει τοῖς ἀνθρώ-
ποις, οὐδ᾽ ἂν εἷς προτιμήσειε τὸ ζῆν, μὴ παντελῶς ὢν ἀν-
6 δράποδον. δῆλον γὰρ ὅτι τῷ ταύτην ποιουμένῳ τὴν αἵρεσιν
οὐθὲν ἂν διενέγκειε γενέσθαι θηρίον ἢ ἄνθρωπον· ὁ γοῦν ἐν
Αἰγύπτῳ βοῦς, ὃν ὡς Ἆπιν τιμῶσιν, ἐν πλείοσι τῶν τοιού- 1216a
7 των ἐξουσιάζει πολλῶν μοναρχῶν. ὁμοίως δὲ οὐδὲ διὰ τὴν
τοῦ καθεύδειν ἡδονήν· τί γὰρ διαφέρει καθεύδειν ἀνέγερτον
ὕπνον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μέχρι τῆς τελευταίας ἐτῶν
ἀριθμὸν χιλίων ἢ ὁποσωνοῦν, ἢ ζῆν ὄντα φυτόν; τὰ γοῦν
φυτὰ τοιαύτης τινὸς ἔοικε μετέχειν ζωῆς, ὥσπερ καὶ τὰ
παιδία. καὶ γὰρ ταῦτα κατὰ τὴν πρώτην ἐν τῇ μητρὶ
γένεσιν πεφυκότα μὲν διατελεῖ, καθεύδοντα δὲ τὸν πάντα
8 χρόνον. ὥστε φανερὸν ἐκ τῶν τοιούτων ὅτι διαφεύγει σκο-
πουμένους, τί τὸ εὖ καὶ τί τὸ ἀγαθὸν τὸ ἐν τῷ ζῆν.
9 τὸν μὲν οὖν Ἀναξαγόραν φασὶν ἀποκρίνασθαι πρός τινα δια-
ποροῦντα τοιαῦτ᾽ ἄττα καὶ διερωτῶντα τίνος ἕνεκ᾽ ἄν τις
ἕλοιτο γενέσθαι μᾶλλον ἢ μὴ γενέσθαι "τοῦ" φάναι "θεω-
ρῆσαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν περὶ τὸν ὅλον κόσμον τάξιν".
οὗτος μὲν οὖν ἐπιστήμης τινὸς ἕνεκεν τὴν αἵρεσιν ᾤετο τιμίαν
10 εἶναι τοῦ ζῆν· οἱ δὲ Σαρδανάπαλλον μακαρίζοντες ἢ Σμιν-
δυρίδην τὸν Συβαρίτην ἢ τῶν ἄλλων τινὰς τῶν ζώντων τὸν
ἀπολαυστικὸν βίον, οὗτοι δὲ πάντες ἐν τῷ χαίρειν φαίνον-
11 ται τάττειν τὴν εὐδαιμονίαν· ἕτεροι δέ τινες οὔτ᾽ ἂν φρόνη-
σιν οὐδεμίαν οὔτε τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἕλοιντο μᾶλλον ἢ
τὰς πράξεις τὰς ἀπ᾽ ἀρετῆς. αἱροῦνται γοῦν οὐ μόνον ἔνιοι
δόξης χάριν αὐτάς, ἀλλὰ καὶ μὴ μέλλοντες εὐδοκιμήσειν.
12 ἀλλ᾽ οἱ πολλοὶ τῶν πολιτικῶν οὐκ ἀληθῶς τυγχάνουσι τῆς

1215b, 34. *μὴ—ἀνδράποδον*. cf. E. N. 1095b, 19 sq. ‖ 1216a, 5—9. cf. gen. an. 778b, 32—35 ‖ 15. *Σαρδανάπαλλον*. cf. E. N. 1095b, 21 sq. ‖ 21. *αἱροῦνται—23. χάριν*. cf. E. N. 1095b, 22 sqq.

33. *πορίζει* Bk., *πορίζοιτο* Z Ald., *πορίζοι* cet. ‖ 36. *διηνέγκειε* C[c], *διενέγκοιεν* *Π*[2] ‖ 1216a, 2. *μοναρχῶν* In. mg. Bas.[3] Fr., *μοναρχιῶν* *Π* Ald. Bk. Bu. ‖ 5. *ὁποσωνοῦν* *Π*[1], *ὁποσονοῦν* Z M[b], *τοσωνοῦν* Ald. ‖ 7. *μήτρᾳ* ci. Sylburgius (*utero* In.).

(V)

προσηγορίας· οὐ γάρ εἰσι πολιτικοὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν· ὁ
μὲν γὰρ πολιτικὸς τῶν καλῶν ἐστι πράξεων προαιρετικὸς
αὐτῶν χάριν, οἱ δὲ πολλοὶ χρημάτων καὶ πλεονεξίας ἕνε-
κεν ἅπτονται τοῦ ζῆν οὕτως.

ἐκ μὲν οὖν τῶν εἰρημένων φανερὸν ὅτι πάντες ἐπὶ τρεῖς βί- 13
ους φέρουσι τὴν εὐδαιμονίαν, πολιτικὸν φιλόσοφον ἀπολαυστικόν·
τούτων δ᾽ ἡ μὲν περὶ τὰ σώματα καὶ τὰς ἀπολαύσεις ἡδονή, καὶ
τίς καὶ ποία τις γίνεται καὶ διὰ τίνων, οὐκ ἄδηλον, ὥστ᾽ οὐ τίνες
εἰσὶ δεῖ ζητεῖν αὐτάς, ἀλλ᾽ εἰ συντείνουσί τι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ
μή, καὶ πῶς συντείνουσι, καὶ πότερον εἰ δεῖ προσάπτειν τῷ ζῆν κα-
λῶς ἡδονάς τινας, ταύτας δεῖ προσάπτειν, ἢ τούτων μὲν ἄλλον
τινὰ τρόπον ἀνάγκη κοινωνεῖν, ἕτεραι δ᾽ εἰσὶν ἡδοναὶ δι᾽ ἃς εὐ-
λόγως οἴονται τὸν εὐδαίμονα ζῆν ἡδέως καὶ μὴ μόνον ἀλύπως.

ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ὕστερον ἐπισκεπτέον· περὶ δ᾽ ἀρε- 14
τῆς καὶ φρονήσεως πρῶτον θεωρήσωμεν, τήν τε φύσιν αὐ-
τῶν ἑκατέρου τίς ἐστι, καὶ πότερον μόρια ταῦτα τῆς ἀγα-
θῆς ζωῆς ἐστίν, ἢ αὐτὰ ἢ αἱ πράξεις αἱ ἀπ᾽ αὐτῶν, ἐπει-
δὴ προσάπτουσιν αὐτὰ κἂν εἰ μὴ πάντες εἰς τὴν εὐδαιμο-
νίαν, ἀλλ᾽ οὖν οἱ λόγου ἄξιοι τῶν ἀνθρώπων πάντες.

Σωκράτης μὲν οὖν ὁ πρεσβύτης ᾤετ᾽ εἶναι τέλος τὸ γινώ- 15
σκειν τὴν ἀρετήν, καὶ ἐπεζήτει τί ἐστιν ἡ δικαιοσύνη καὶ τί ἡ
ἀνδρεία καὶ ἕκαστον τῶν μορίων αὐτῆς. ἐποίει γὰρ ταῦτ᾽
εὐλόγως. ἐπιστήμας γὰρ ᾤετ᾽ εἶναι πάσας τὰς ἀρετάς,
ὥσθ᾽ ἅμα συμβαίνειν εἰδέναι τε τὴν δικαιοσύνην καὶ εἶναι
δίκαιον. ἅμα μὲν γὰρ μεμαθήκαμεν τὴν γεωμετρίαν καὶ οἰκο-
δομίαν καὶ ἐσμὲν οἰκοδόμοι καὶ γεωμέτραι. διόπερ ἐζήτει
τί ἐστιν ἀρετή, ἀλλ οὐ πῶς γίνεται καὶ ἐκ τίνων. τοῦτο δὲ 16

28. *ἐκ*—29. cf. E. N. 1095b, 14—1096a, 5 ‖ 1216b, 3—25. cf. M. M. 1182a, 1—7. 1183b, 8—18.

32. *αὐτάς*] *ἡμᾶς* ci. Fr. ‖ 33. *καλῶς* Bonitzius (Observv. crit. in Arist. libros metaph., Berol. MDCCCXLII, p. 61), *καλὰς* fontes et editiones ‖ 35. *εὐλόγως*] *ἐν λόγοις* In. Ald. ‖ 1216b, 5. *γὰρ*] *δὲ* ci. Fr. (nescio an recte: si hoc probas, pone colon ante *ἐποίει*) ‖ 8. *μὲν* om. M^b Bk. Bu.

(V)

ἐπὶ μὲν τῶν ἐπιστημῶν συμβαίνει τῶν θεωρητικῶν (οὐθὲν γὰρ ἕτερόν ἐστι τῆς ἀστρολογίας οὐδὲ τῆς περὶ φύσεως ἐπιστήμης οὐδὲ γεωμετρίας πλὴν τὸ γνωρίσαι καὶ θεωρῆσαι τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων τῶν ὑποκειμένων ταῖς ἐπιστήμαις· οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς οὐθὲν κωλύει πρὸς
17 πολλὰ τῶν ἀναγκαίων εἶναι χρησίμους αὐτὰς ἡμῖν)· τῶν δὲ ποιητικῶν ἐπιστημῶν ἕτερον τὸ τέλος τῆς ἐπιστήμης καὶ γνώσεως, οἷον ὑγίεια μὲν ἰατρικῆς, εὐνομία δὲ ἤ τι τοιοῦθ'
18 ἕτερον τῆς πολιτικῆς. καλὸν μὲν οὖν καὶ τὸ γνωρίζειν ἕκαστον τῶν καλῶν· οὐ μὴν ἀλλά γε περὶ ἀρετῆς οὐ τὸ εἰδέναι τιμιώτατον τί ἐστίν, ἀλλὰ τὸ γινώσκειν ἐκ τίνων ἐστίν. οὐ γὰρ εἰδέναι βουλόμεθα τί ἐστιν ἀνδρεία, ἀλλ' εἶναι ἀνδρεῖοι, οὐδέ τί ἐστι δικαιοσύνη, ἀλλ' εἶναι δίκαιοι, καθάπερ καὶ ὑγιαίνειν μᾶλλον ἢ γινώσκειν τί ἐστι τὸ ὑγιαίνειν καὶ εὖ ἔχειν τὴν ἕξιν μᾶλλον ἢ γινώσκειν τί ἐστι τὸ εὖ ἔχειν.

VI πειρατέον δὲ περὶ πάντων τούτων ζητεῖν τὴν πίστιν διὰ 6
τῶν λόγων, μαρτυρίοις καὶ παραδείγμασι χρώμενον τοῖς φαινομένοις. κράτιστον μὲν γὰρ πάντας ἀνθρώπους φαίνεσθαι συνομολογοῦντας τοῖς ῥηθησομένοις, εἰ δὲ μή, τρόπον γέ τινα πάντας, ὅπερ μεταβιβαζόμενοι ποιήσουσιν· ἔχει γὰρ ἕκαστος οἰκεῖόν τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐξ ὧν ἀναγκαῖον δεικνύναι πως περὶ αὐτῶν· ἐκ γὰρ τῶν ἀληθῶς μὲν λεγομένων οὐ σαφῶς δέ, προϊοῦσιν ἔσται καὶ τὸ σαφῶς, μεταλαμβάνουσιν ἀεὶ τὰ γνωριμώτερα τῶν εἰωθότων λέγεσθαι
2 συγκεχυμένως. διαφέρουσι δ' οἱ λόγοι περὶ ἑκάστην μέθοδον,

20. οὐ—25 = E. N. 1103b, 26—29. cf. M. M. 1. 1. ‖ 26 sqq. = E. N. 1098b, 8 sqq. ‖ 35—1217a, 17. cf. E. N. 1094b, 11—27. 1095a, 31—b, 13.

12. ἕτερον ⟨τέλος⟩ ἐστὶ ci. Casaubonus ‖ 15. οὐ μὴν ἀλλὰ] καὶ ci. et καὶ κατὰ—16. ἡμῖν post 20. καλῶν tri. Spengelius (nescio an recte) ‖ 18. τι om. Z Ald. ‖ 26. περὶ $Π^1$ M^b, om. Z Ald. ‖ πάντων τούτων $Π^1$ M^b, τούτων πάντων Z Ald. Bk. Bu. Fr., τούτων πάντα aut 27. χρωμένους ci. Spengelius, ἴσως χρωμένους mg. rc. P^b ‖ 30. γρ. πάντας Victorius, πάντως Π In. Ald. Bk. Bu.

(VI)

οἵ τε φιλοσόφως λεγόμενοι καὶ μὴ φιλοσόφως. διόπερ
καὶ τῶν πολιτικῶν οὐ χρὴ νομίζειν περίεργον εἶναι τὴν
τοιαύτην θεωρίαν, δι' ἧς οὐ μόνον τὸ τί φανερόν, ἀλλὰ καὶ
τὸ διὰ τί. φιλόσοφον γὰρ τὸ τοιοῦτον περὶ ἑκάστην μέθοδον.
δεῖται μέντοι τοῦτο πολλῆς εὐλαβείας. εἰσὶ γάρ τινες οἳ 3
1217a διὰ τὸ δοκεῖν φιλοσόφου εἶναι τὸ μηθὲν εἰκῆ λέγειν ἀλλὰ
μετὰ λόγου, πολλάκις λανθάνουσι λέγοντες ἀλλοτρίους λόγους
τῆς πραγματείας καὶ κενούς. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὁτὲ μὲν δι' 4
ἄγνοιαν, ὁτὲ δὲ δι' ἀλαζονείαν, ὑφ' ὧν ἁλίσκεσθαι συμ-
βαίνει καὶ τοὺς ἐμπείρους καὶ δυναμένους πράττειν ὑπὸ τού-
των τῶν μήτ' ἐχόντων μήτε δυναμένων διάνοιαν ἀρχιτεκτο-
νικὴν ἢ πρακτικήν. πάσχουσι δὲ τοῦτο δι' ἀπαιδευσίαν· 5
ἀπαιδευσία γάρ ἐστι περὶ ἕκαστον πρᾶγμα τὸ μὴ δύνασθαι
κρίνειν τούς τ' οἰκείους λόγους τοῦ πράγματος καὶ τοὺς ἀλλο-
τρίους. καλῶς δ' ἔχει καὶ τὸ χωρὶς κρίνειν τὸν τῆς αἰτίας 6
λόγον καὶ τὸ δεικνύμενον, διά τε τὸ ῥηθὲν ἀρτίως, ὅτι προ-
σέχειν οὐ δεῖ πάντα τοῖς διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ πολλάκις
μᾶλλον τοῖς φαινομένοις (νῦν δ' ὁπότ' ἂν λύειν μὴ ἔχωσιν,
ἀναγκάζονται πιστεύειν τοῖς εἰρημένοις), καὶ διότι πολλάκις
τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ λόγου δεδεῖχθαι δοκοῦν ἀληθὲς μέν ἐστιν, οὐ
μέντοι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν δι' ἥν φησιν ὁ λόγος. ἔστι γὰρ
διὰ ψεύδους ἀληθὲς δεῖξαι· δῆλον δ' ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν.

7 πεπροοιμιασμένων δὲ [καὶ] τούτων, λέγωμεν ἀρξάμενοι VII
πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων, ὥσπερ εἴρηται, οὐ σαφῶς λεγο-
μένων, ζητοῦντες ἐπὶ τὸ σαφῶς εὑρεῖν τί ἐστιν ἡ εὐδαιμο-
νία. ὁμολογεῖται δὴ μέγιστον εἶναι καὶ ἄριστον τοῦτο τῶν 2

1217a, 21 sq. = E. N. 1095a, 16—20.

37. *τὸν πολιτικὸν* haud male ci. Victorius ‖ 39. *φιλοσόφου* dubitanter ci. Fr. ‖ 1217a, 1. *εἰκῇ* *Π* et *γρ.* Victorius, *εἰ μηθὲν* In. Ald. ‖ 4. *ὧν*] *ἧς* ci. Spengelius ‖ 18. *δὲ* om. ZM^b ‖ *καὶ* secl. Spengelius Susem. ‖ *λέγομεν* P^b ‖ 20. *ἐπὶ—εὑρεῖν* aut corrupta sunt aut mutilata, *ἔτι* ci. Sylburgius, *ἔπειτα* Rassovius, *καὶ* Bonitzius, contra ⟨*ἀγαγεῖν καὶ*⟩ *εὑρεῖν* vel *ἄγειν* pro *εὑρεῖν* Spengelius.

(VII) ἀγαθῶν τῶν ἀνθρωπίνων. ἀνθρώπινον δὲ λέγομεν, ὅτι τάχ' ἂν εἴη καὶ βελτίονός τινος ἄλλου τῶν ὄντων εὐδαιμονία,
3 οἷον θεοῦ. τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ζῴων, ὅσα χείρω τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, οὐθὲν κοινωνεῖ ταύτης τῆς προσηγορίας· οὐ γάρ ἐστιν εὐδαίμων ἵππος οὐδ' ὄρνις οὐδ' ἰχθὺς οὐδ' ἄλλο τῶν ὄντων οὐθέν, ὃ μὴ κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν ἐν τῇ φύσει μετέχει θείου τινός, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ τῶν ἀγαθῶν μετοχὴν τὸ μὲν βέλτιον ζῇ τὸ δὲ χεῖρον αὐτῶν.
4 ἀλλ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὕστερον ἐπισκεπτέον· νῦν δὲ λέγομεν ὅτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μέν ἐστιν ἀνθρώπῳ πρακτὰ τὰ δ' οὐ πρακτά. τοῦτο δὲ λέγομεν οὕτως, διότι ἔνια τῶν ὄντων οὐθὲν μετέχει κινήσεως, ὥστ' οὐδὲ τῶν ἀγαθῶν· καὶ ταῦτ' ἴσως ἄριστα τὴν φύσιν ἐστίν. ἔνια δὲ πρακτὰ μέν, ἀλλὰ
5 πρακτὰ κρείττοσιν ἡμῶν. ἐπειδὴ δὲ διχῶς λέγεται τὸ πρακτόν (καὶ γὰρ ὧν ἕνεκα πράττομεν καὶ ἃ τούτων ἕνεκα μετέχει πράξεως, οἷον καὶ τὴν ὑγίειαν καὶ τὸν πλοῦτον τίθεμεν τῶν πρακτῶν, καὶ τὰ τούτων πραττόμενα χάριν, τά θ' ὑγιεινὰ καὶ τὰ χρηματιστικά), δῆλον ὅτι καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπῳ πρακτῶν ἄριστον θετέον.

VIII σκεπτέον τοίνυν τί τὸ ἄριστον, καὶ λέγεται ποσαχῶς. 8 1217b
ἐν τρισὶ δὴ μάλιστα φαίνεται δόξαις εἶναι τοῦτο. φασὶ γὰρ ἄριστον μὲν εἶναι πάντων αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὐτὸ δ' εἶναι τὸ ἀγαθὸν ᾧ ὑπάρχει τό τε πρώτῳ εἶναι τῶν ἀγαθῶν καὶ
2 τὸ αἰτίῳ τῇ παρουσίᾳ τοῖς ἄλλοις τοῦ ἀγαθὰ εἶναι. ταῦτα δ' ὑπάρχειν ἀμφότερα τῇ ἰδέᾳ τοῦ ἀγαθοῦ. λέγω δὲ ἀμφό-

22—24 = E. N. 1102a, 13 sqq. cf. M. M. 1182b, 2—5 ‖ 24—29 = E. N. 1099b, 32—1100a, 1 ‖ 33—35. cf. de coel. 292a, 22 sq. b, 4 sqq. Met. 1072b, 7 sqq. E. N. 1141a, 34 sqq. 1178b, 7 sqq. ‖ 39 sq. cf. E. N. 1095a, 13—20 ‖ 1217b, 2—1218a, 38 = E. N. 1096a, 11—1097a, 13. cf. M. M. 1182b, 10—1183b, 8. 1205a, 8—11.

31. λέγωμεν ZC^{v}In. ‖ 33. τῶν ἀγαθῶν] πράξεως Rassovius ‖ 1217b, 2. γὰρ] δὲ καί? Susem. ‖ 5. τὸ] τῷ P^{b}Ald. ‖ γρ. ἀγαθοῖς Victorius, ἀγαθοῦ P^{b}Ald. ‖ 6. ὑπάρχειν ci. Fr., ὑπάρχει fontes et editiones.

τερα τό τε πρῶτον τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ τοῖς ἄλλοις αἴτιον
ἀγαθοῖς τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἀγαθοῖς εἶναι. μάλιστά τε γὰρ
τἀγαθὸν λέγεσθαι κατ' ἐκείνης ἀληθῶς (κατὰ μετοχὴν
γὰρ καὶ ὁμοιότητα τἆλλα ἀγαθὰ ἐκείνης εἶναι), καὶ πρῶτον
τῶν ἀγαθῶν· ἀναιρουμένου γὰρ τοῦ μετεχομένου ἀναιρεῖσθαι
καὶ τὰ μετέχοντα τῆς ἰδέας, ἃ λέγεται τῷ μετέχειν ἐκείνης,
τὸ δὲ πρῶτον τοῦτον ἔχειν τὸν τρόπον πρὸς τὸ ὕστερον. ὥστ' 3
εἶναι αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ· καὶ γὰρ χωρι-
στὴν εἶναι τῶν μετεχόντων, ὥσπερ καὶ τὰς ἄλλας ἰδέας.
ἔστι μὲν οὖν τὸ διασκοπεῖν περὶ ταύτης τῆς δόξης ἑτέ- 4
ρας τε διατριβῆς καὶ τὰ πολλὰ λογικωτέρας ἐξ ἀνάγκης
(οἱ γὰρ ἅμα ἀναιρετικοί τε καὶ κοινοὶ λόγοι κατ' οὐδεμί-
αν εἰσὶν ἄλλην ἐπιστήμην)· εἰ δὲ δεῖ συντόμως εἰπεῖν περὶ 5
αὐτῶν, λέγομεν ὅτι πρῶτον μὲν τὸ εἶναι ἰδέαν μὴ μόνον
ἀγαθοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλου ὁτουοῦν λέγεται λογικῶς καὶ κενῶς.
ἐπέσκεπται δὲ πολλοῖς περὶ αὐτοῦ τρόποις καὶ ἐν τοῖς ἐξω-
τερικοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν. — ἔπειτ' εἰ καὶ 6
ὅτι μάλιστ' εἰσὶν αἱ ἰδέαι καὶ ἀγαθοῦ ἰδέα, μή ποτ' οὐδὲ
χρήσιμος πρὸς ζωὴν ἀγαθὴν οὐδὲ πρὸς τὰς πράξεις. — πολ- 7
λαχῶς γὰρ λέγεται καὶ ἰσαχῶς τῷ ὄντι τὸ ἀγαθόν. τό
τε γὰρ ὄν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις διῄρηται, σημαίνει τὸ μὲν τί
ἐστι, τὸ δὲ ποιόν, τὸ δὲ ποσόν, τὸ δὲ πότε, καὶ πρὸς τού-
τοις τὸ μὲν ἐν τῷ κινεῖσθαι τὸ δὲ ἐν τῷ κινεῖν, καὶ τὸ
ἀγαθὸν ἐν ἑκάστῃ τῶν πτώσεών ἐστι τούτων, ἐν οὐσίᾳ μὲν ὁ

16 sq. = E. N. 1096b, 30—32 ‖ 22 sq. = Met. 1076a, 28 sq. ‖ 23. ἔπειτ'—25 = E. N. 1096b, 32—1097a, 13 ‖ 25. πολλαχῶς —1218a, 1 = E. N. 1096a, 23—34. cf. M. M. 1083a, 7—23.

9. ἐκείνην M^b In. ‖ 13. πρότερον Spengelius ‖ 20. αὐτῆς? Spengelius ‖ λέγωμεν Z Ald. ‖ ἰδέαν M^b et γρ. Victorius, ἰδέαι Z P^b Ald. et, ut videtur, In., ἰδέας Casaubonus ‖ 21. ἄλλου ὁτουοῦν] ἀλλονουοῦν Z, ἀλλονοῦν Ald. ‖ κοινῶς M^b C^v ‖ 22. αὐτοῦ Π^1 M^b, αὐτῶν Z, αὐτῆς Ald. ‖ 26. γὰρ] τε Susem. ‖ τὸ om. Π^2 ‖ τό —33. κίνησιν respicit Simpl. in Cat. Schol. in Arist. 61^b 23 sqq., v. prolegg.

VIII)
νοῦς καὶ ὁ θεός, ἐν δὲ τῷ ποιῷ τὸ δίκαιον, ἐν δὲ τῷ ποσῷ
τὸ μέτριον, ἐν δὲ τῷ πότε ὁ καιρός, τὸ δὲ διδάσκον καὶ
8 τὸ διδασκόμενον περὶ κίνησιν. ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ ὂν ἕν τί
ἐστι περὶ τὰ εἰρημένα, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀγαθόν, οὐδὲ ἐπιστήμη
ἐστὶ μία οὔτε τοῦ ὄντος οὔτε τοῦ ἀγαθοῦ. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ὁμοιο-
σχημόνως λεγόμενα ἀγαθὰ μιᾶς ἐστι θεωρῆσαι, οἷον τὸν
καιρὸν ἢ τὸ μέτριον, ἀλλ' ἑτέρα ἕτερον καιρὸν θεωρεῖ καὶ
ἑτέρα ἕτερον μέτριον, οἷον περὶ τροφὴν μὲν τὸν καιρὸν καὶ
τὸ μέτριον ἰατρικὴ καὶ γυμναστική, περὶ δὲ τὰς πολεμικὰς
πράξεις στρατηγία, καὶ οὕτως ἑτέρα περὶ ἑτέραν πρᾶξιν, ὥστε
9 σχολῇ αὐτό γε τὸ ἀγαθὸν θεωρῆσαι μιᾶς. — ἔτι ἐν ὅσοις 1218a
ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, οὐκ ἔστι κοινόν τι παρὰ
10 ταῦτα, καὶ τοῦτο χωριστόν. εἴη γὰρ ἄν τι τοῦ πρώτου πρό-
τερον· πρότερον γὰρ τὸ κοινὸν καὶ χωριστὸν διὰ τὸ ἀναι-
ρουμένου τοῦ κοινοῦ ἀναιρεῖσθαι τὸ πρῶτον. οἷον εἰ τὸ διπλά-
σιον πρῶτον τῶν πολλαπλασίων, οὐκ ἐνδέχεται τὸ πολλα-
πλάσιον τὸ κοινῇ κατηγορούμενον εἶναι χωριστόν· ἔσται γὰρ
τοῦ διπλασίου πρότερον.**. — ** εἰ συμβαίνει τὸ κοινὸν εἶναι
τὴν ἰδέαν, οἷον εἰ χωριστὸν ποιήσειέ τις τὸ κοινόν. εἰ γάρ ἐστι
11 δικαιοσύνη ἀγαθόν, καὶ ἀνδρεία. ἔστι τοίνυν, φασίν, αὐτό τι
ἀγαθόν. τὸ οὖν αὐτὸ πρόσκειται πρὸς τὸν λόγον τὸν κοινόν.
τοῦτο δὲ τί ἂν εἴη πλὴν ὅτι ἀίδιον καὶ χωριστόν; ἀλλ' οὐθὲν μᾶλ-
λον λευκὸν τὸ πολλὰς ἡμέρας λευκὸν τοῦ μίαν ἡμέραν· ὥστ'

1218 a, 1. ἔτι — 8 = E. N. 1096 a, 17—23. Met. 999 a, 6—10 ‖ 8. εἰ—15 = E. N. 1096 a, 34—b, 5. Met. 997 b, 5 sqq.

33. τὸ prius om. P^b D^c (nescio an recte) ‖ 34. περὶ] πρὸς M^b, γρ. παρὰ Victorius ‖ 40. ἑτέρα] ἕτεραι M^b, ἑτέραι, ut videtur, P^b ‖ 1218 a, 1. σχολῆς Z M^b, σχολὴν Ald., σχολῇ γ' C^v ‖ 3. τούτων (commate ante καὶ deleto) Spengelius (fors. recte) ‖ πρώτου] προτέρου et 5. et 6. πρότερον Spengelius ‖ 8. εἰ—11. κοινόν corrupta ‖ **. — ** εἰ Susem., similiter ἔτι ci. Rassovius ‖ συμβαίνοι ci. Spengelius ‖ 9. οἷον εἰ] καὶ ci. Spengelius ‖ τι P^b Ald. ‖ κοινὸν ⟨ἀγαθόν· πᾶσι δ' ὑπάρχει τὸ κοινόν.⟩ ci. Rassovius ‖ 10. ἢ post καὶ add. Z Ald. ‖ ἔστι Π Fr., ἔτι In. Ald. Bk. Bu., τί commate ante h. v. posito ci. Spengelius.

(VIII)

οὐδὲ ⟨τὸ ἀγαθὸν μᾶλλον ἀγαθὸν τῷ ἀίδιον εἶναι· οὐδὲ⟩ δὴ τὸ κοινὸν
ἀγαθὸν ταὐτὸ τῇ ἰδέᾳ· πᾶσι γὰρ ὑπάρχει ⟨τὸ⟩ κοινόν.—ἀνάπαλιν 12
δὲ καὶ δεικτέον ἢ ὡς νῦν δεικνύουσι τὸ ἀγαθὸν αὐτό. νῦν μὲν γὰρ
ἐκ τῶν ἀνομολογουμένων ἔχειν τὸ ἀγαθόν, ἐξ ἐκείνων τὰ ὁμο-
λογούμενα εἶναι ἀγαθὰ δεικνύουσιν, ἐξ ἀριθμῶν, ὅτι ἡ δικαιοσύ-
νη καὶ ἡ ὑγίεια ἀγαθόν· τάξεις γὰρ καὶ ἀριθμοί, ὡς τοῖς ἀριθμοῖς
καὶ ταῖς μονάσιν ἀγαθὸν ὑπάρχον διὰ τὸ εἶναι τὸ ἓν αὐτὸ
ἀγαθόν. δεῖ δ' ἐκ τῶν ὁμολογουμένων, οἷον ὑγιείας ἰσχύος 13
σωφροσύνης, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἀκινήτοις μᾶλλον τὸ καλόν.
πάντα γὰρ τάδε τάξις καὶ ἠρεμία· εἰ ἄρα, ἐκεῖνα μᾶλ-
λον· ἐκείνοις γὰρ ὑπάρχει ταῦτα μᾶλλον. — παράβολος δὲ 14
καὶ ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἓν αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, ὅτι οἱ ἀρι-
θμοὶ ἐφίενται· οὔτε γὰρ ὡς ἐφίενται λέγονται φανερῶς,
ἀλλὰ λίαν ἁπλῶς τοῦτο φασί, καὶ ὄρεξιν εἶναι πῶς ἄν
τις ὑπολάβοι ἐν οἷς ζωὴ μὴ ὑπάρχει; δεῖ δὲ περὶ τούτου πρα- 15
γματευθῆται, καὶ μὴ ἀξιοῦν μηθὲν ἀλόγως, ἃ καὶ μετὰ λόγου
πιστεῦσαι οὐ ῥᾴδιον. — τό τε φάναι πάντα τὰ ὄντα ἐφίεσθαι
ἑνός τινος ἀγαθοῦ οὐκ ἀληθές· ἕκαστον γὰρ ἰδίου ἀγαθοῦ ὀρέ-
γεται, ὀφθαλμὸς ὄψεως, σῶμα ὑγιείας, οὕτως ἄλλο ἄλλου.

ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν αὐτό τι ἀγαθόν, ἔχει ἀπορίας τοι- 16
αύτας, καὶ ὅτι οὐ χρήσιμον τῇ πολιτικῇ, ἀλλ' ἴδιόν τι
ἀγαθόν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἄλλαις, οἷον γυμναστικῇ εὐεξία
[ἔτι καὶ τὸ ἐν τῷ λόγῳ γεγραμμένον· ἢ γὰρ οὐδεμιᾷ 17

15. *ἀνάπαλιν* — 24. cf. M. M. 1183a, 24—28.

14. *τὸ ἀγαθὸν—οὐδὲ* et 15. *τὸ* add. Rassovius Susem. ‖ 16. *γρ.* (?) *ἢ ὡς* Victorius, *πῶς* *Π* In. Ald. ‖ *δεικνύουσι* *Π*[1], *δείκνυσι* *Π*[2] In. ‖ 17. *γρ. ἀνομολογουμένων* Victorius, *ὁμολογουμένων* *Π* In. Ald. Bk., ⟨*μὴ*⟩ *ὁμολογουμένων* Zeller (Plat. Stud. p. 280) Bu. Fr. (fors. recte) ‖ 19. *ἡ* om. Z M[b] ‖ 21. *τἀγαθόν* ci. Fr. ‖ 24. *ταῦτα* *Π*[1] et, ut videtur, In., *αὐτὰ* *Π*[2] Bk. Bu. Fr. ‖ 25. *ὅτι* ⟨*αὐτοῦ*⟩ ci. Fr. ‖ 26. *λέγεται* C[v], *λέγουσι* scribendum et fortasse 27. *τοῦτο φασί* secludenda esse ci. Spengelius ‖ 27. *γρ. τοῦτο* mg. rc. P[b], *τότε* Z M[b] Ald. et pr. P[b] ‖ 29. *ἃ*] *ὃ* Spengelius ‖ 32. *ὄψεως* *Π*[1] In., *ὄντος* *Π*[2] ‖ 36. *ἔτι* — 37. *πρακτόν* secl. Wilson, cf. quae adnotabo ad 1244b, 30 sq.: idem sequentia quoque usque ad finem

VIII)

18 χρήσιμον αὐτὸ τὸ τοῦ ἀγαθοῦ εἶδος ἢ πάσαις ὁμοίως· ἔτι οὐ πρακτόν]· ὁμοίως δ' οὐδὲ τὸ κοινὸν ἀγαθὸν οὔτε αὐτὸ ἀγαθόν ἐστι (καὶ γὰρ ἂν μικρῷ ὑπάρξαι ἀγαθῷ) οὔτε πρακτόν. 1218b οὐ γὰρ ὅπως ὑπάρξει τὸ ὁτῳοῦν ὑπάρχον ἡ ἰατρικὴ πραγματεύεται, ἀλλ' ὅπως ὑγίεια. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν
19 ἑκάστη. ἀλλὰ πολλαχῶς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἔστι τι αὐτοῦ καλόν, καὶ τὸ μὲν πρακτὸν τὸ δ' οὐ πρακτόν. πρακτὸν δὲ τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν, τὸ οὗ ἕνεκα, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ἐν τοῖς ἀκινήτοις.

φανερὸν ὅτι οὔτε ἡ ἰδέα τἀγαθοῦ τὸ ζητούμενον αὐτὸ τὸ ἀγαθόν ἐστιν, οὔτε τὸ κοινόν (τὸ μὲν γὰρ ἀκίνητον καὶ οὐ
20 πρακτόν, τὸ δὲ κινητὸν μὲν ἀλλ' οὐ πρακτόν)· τὸ δ' οὗ ἕνεκα ὡς τέλος ἄριστον καὶ αἴτιον τῶν ὑφ' αὐτὸ καὶ πρῶτον πάντων. ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν τὸ τέλος τῶν ἀνθρώπῳ πρακτῶν. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ὑπὸ τὴν κυρίαν πασῶν. αὕτη δ' ἐστὶ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ καὶ φρόνησις. διαφέρουσι γὰρ αὗται αἱ ἕξεις πρὸς τὰς ἄλλας τῷ τοιαῦται εἶναι· πρὸς δ' ἀλλήλας εἴ τι διαφέ-
21 ρουσιν, ὕστερον λεκτέον. ὅτι δ' αἴτιον τὸ τέλος τοῖς ὑφ' αὐτό, δηλοῖ ἡ διδασκαλία. ὁρισάμενοι γὰρ τὸ τέλος τἆλλα δεικνύουσιν, ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἀγαθόν· αἴτιον γὰρ τὸ οὗ ἕνεκα. οἷον ἐπειδὴ τὸ ὑγιαίνειν τοδί, ἀνάγκη τόδε εἶναι

38—b, 6. cf. E. N. 1097a, 16 sqq. 1096b, 32—35 ‖ 1218b, 10—14=E. N. 1094a, 24—b, 10. 1097a, 16—24. cf. 1095a, 13—16. 1094a, 18—22.

libri a posteriore peripatetico adiecta esse suspicatur ‖ 38. *αὐτὸ τἀγαθόν* γρ. mg. rc. Pb, rec. Fr. ‖ 1218b, 1. *ὑπάρξαι* Π1, *ὑπάρξῃ* Mb Ald., *ὑπάρξ* Z ‖ 2. *ὑπάρξῃ* Π2 ‖ *ὁτιοῦν* ci. Spengelius (nescio an recte) ‖ *ἡ* om. Π2 ‖ 4. *ποσαχῶς* Π2 In. ‖ *καὶ—καλόν* fort. secludenda esse ci. Susem. ‖ 5. *πρακτὸν δὲ τὸ*] *τὸ δὲ* In. Ald. ‖ 6. *τὸ*] *τοῦτο* Spengelius ‖ 7. *φανερὸν* ⟨*οὖν*⟩ Brandisius (p. 1343. n. 9), ⟨*ὥστε*⟩ *φανερόν*? Susem. (alterumutrum necessarium) ‖ *φανερονότι* puncto ante h. v. deleto Wilson ‖ *οὔτε* Rieckher, *οὐδὲ* Π et editiones (prb. Wilson) ‖ 8. [*ἐστίν*] *οὐδὲ* Wilson ‖ 11. *τοῦτ'* Π1, *τούτων* Π2 ‖ 14. *γὰρ*] *δὲ* Π2 ‖ 16. *τοῖς* Z Pb In. Ald., *τῶν* Mb Bk. Bu. Fr. ‖ 18. *τὸ*] *τοῦ* Π2 ‖ 19. *τὸ* Pb in ras. et γρ. Victorius, *τοῦ* Π2 In. ‖ *τόδε*] *τοδὶ*? Spengelius.

τὸ συμφέρον πρὸς αὐτήν· τὸ δ' ὑγιεινὸν τῆς ὑγιείας αἴτιον ὡς κινῆσαν, καὶ τότε τοῦ εἶναι ἀλλ' οὐ τοῦ ἀγαθὸν εἶναι τὴν ὑγίειαν. ἔτι οὐδὲ δείκνυσιν οὐθεὶς ὅτι ἀγαθὸν ἡ ὑγίεια, 22
ἂν μὴ σοφιστὴς ᾖ καὶ μὴ ἰατρός (οὗτοι γὰρ τοῖς ἀλλοτρίοις λόγοις σοφίζονται), ὥσπερ οὐδ' ἄλλην ἀρχὴν οὐδεμίαν.

τὸ δ' ὡς τέλος ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἄριστον τῶν πρακτῶν, σκεπτέον ποσαχῶς τὸ ἄριστον πάντων, ἐπειδὴ τοῦτο ἄριστον, μετὰ ταῦτα ἄλλην λαβοῦσιν ἀρχήν.

B.

μετὰ δὲ ταῦτ' ἄλλην λαβοῦσιν ἀρχὴν περὶ τῶν ἐπομέ- I
νων λεκτέον. πάντα δὴ τὰ ἀγαθὰ ἢ ἐκτὸς ἢ ⟨ἐν⟩ ψυχῇ, καὶ τούτων αἱρετώτερα τὰ ἐν τῇ ψυχῇ, καθάπερ διαιρούμεθα καὶ ἐν τοῖς ἐξωτερικοῖς λόγοις· φρόνησις γὰρ καὶ ἀρετὴ καὶ ἡδονὴ ἐν ψυχῇ, ὧν ἢ ἔνια ἢ πάντα τέλος εἶναι δοκεῖ πᾶσιν. τῶν δὲ ἐν ψυχῇ τὰ μὲν ἕξεις ἢ δυνάμεις εἰσί, τὰ δ' ἐνέργειαι καὶ κινήσεις.

ταῦτα δὴ οὕτως ὑποκείσθω καὶ περὶ ἀρετῆς, ὅτι ἐστὶν 2
ἡ βελτίστη διάθεσις ἢ ἕξις ἢ δύναμις ἑκάστων, ὅσων ἐστί
1219a τις χρῆσις ἢ ἔργον. δῆλον δ' ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. ἐπὶ πάντων γὰρ οὕτω τίθεμεν. οἷον ἱματίου ἀρετή ἐστίν· καὶ γὰρ ἔργον τι καὶ χρῆσις ἐστίν· καὶ ἡ βελτίστη ἕξις τοῦ ἱμα-

22—24. cf. M. M. 1182b, 22—27. 1183a, 35 sq.
Lib. II. 1218b, 32—36 = E. N. 1098b, 12—15. Pol. 1323a, 22 sqq. b, 18 sqq. (v. quae disseruit Zeller in Herm. XV. p. 553 sqq.). cf. M. M. 1184b, 1—6 ‖ 35 sq. cf. E. N. 1098b, 31 sqq. ‖ 37 sqq. cf. E. N. 1106a, 15 sqq.

20. *ὑγιεινὸν* Π^1, *ὑγιαίνειν* Π^2 In. ‖ 21. *ἀλλ' οὐ*] *ἄλλου* In. Ald. ‖ *τοῦ* Bonitzius, *τὸ* Π Ald. Bk. ‖ 22. *δεικνύουσιν οὐθ' ὅτι* Π^2 ‖ 25. *τὸ δ'*—27. *ἀρχήν*] turbata quaedam in his verbis esse monet Bu., aut haec aut sequentia 31. *μετὰ*—32. *λεκτέον* secludenda esse censet Susem., 27. *μετὰ—ἀρχήν* om. cod. Matrit.: v. tamen quae adnotavi ad a, 36 sqq.
Lib. II. 1218b, 32. *ἐν* add. In. (?) Camot. et rc. M[b], *ἐν* ⟨*σώματι ἢ ἐν*⟩ Spengelius ‖ 35. *ἢ* prius add. Π^1 In. Fr., om. Π^2 Bk. Bu. ‖ 36. *καὶ*] *ἢ* Spengelius ‖ 1219a, 3. *γὰρ* Π^1, om. Π^2.

(I)
τίου ἀρετή ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ πλοίου καὶ οἰκίας καὶ τῶν
ἄλλων. ὥστε καὶ ψυχῆς· ἔστι γάρ τι ἔργον αὐτῆς.
3 καὶ τῆς βελτίονος δὴ ἕξεως ἔστω βέλτιον τὸ ἔργον· καὶ ὡς
ἔχουσιν αἱ ἕξεις πρὸς ἀλλήλας, οὕτω καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ
τούτων πρὸς ἄλληλα ἐχέτω. καὶ τέλος ἑκάστου τὸ ἔργον. —
4 φανερὸν τοίνυν ἐκ τούτων ὅτι βέλτιον τὸ ἔργον τῆς ἕξεως·
τὸ γὰρ τέλος ἄριστον ὡς τέλος· ὑπόκειται γὰρ τέλος τὸ
βέλτιστον καὶ τὸ ἔσχατον, οὗ ἕνεκα τἆλλα πάντα. ὅτι μὲν
τοίνυν τὸ ἔργον βέλτιον τῆς ἕξεως καὶ τῆς διαθέσεως, δῆ-
5 λον· ἀλλὰ τὸ ἔργον λέγεται διχῶς. τῶν μὲν γάρ ἐστιν
ἕτερόν τι τὸ ἔργον παρὰ τὴν χρῆσιν, οἷον οἰκοδομικῆς οἰκία
ἀλλ᾽ οὐκ οἰκοδόμησις καὶ ἰατρικῆς ὑγίεια ἀλλ᾽ οὐχ ὑγίανσις
οὐδ᾽ ἰάτρευσις, τῶν δ᾽ ἡ χρῆσις ἔργον, οἷον ὄψεως ὅρασις
καὶ μαθηματικῆς ἐπιστήμης θεωρία. ὥστ᾽ ἀνάγκη, ὧν ἔργον
6 ἡ χρῆσις, τὴν χρῆσιν βέλτιον εἶναι τῆς ἕξεως. — τούτων
δὲ τοῦτον τὸν τρόπον διωρισμένων, λέγομεν ὅτι ⟨ταὐτὸ⟩ τὸ ἔργον
τοῦ πράγματος καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀλλ᾽ οὐχ ὡσαύτως. οἷον σκυ-
τοτομικῆς καὶ σκυτεύσεως ὑπόδημα· εἰ δή τίς ἐστιν ἀρετὴ
σκυτικῆς καὶ σπουδαίου σκυτέως, τὸ ἔργον ἐστὶ σπουδαῖον
7 ὑπόδημα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. — ἔτι
ἔστω ψυχῆς ἔργον τὸ ζῆν ποιεῖν, τοῦ δὲ χρῆσις καὶ ἐγρή-

1219 a, 5 sqq. cf. E. N. 1097 b, 23 sqq. ‖ 13—17 = E. N. 1094 a, 3—6. cf. Met. 1050 a, 23 sqq. Pol. 1254 a, 1—4. M. M. 1184 b, 9—17. 1197 a, 3—10 ‖ 18. τούτων—23 = E. N. 1098 a, 7 sqq. cf. M. M. 1184 b, 17—21 ‖ 23. ἔτι—35 = E. N. 1098 a, 5—17. cf. M. M. 1184 b, 22—1185 a, 1. 9—13 ‖ 23—25 = E. N. 1095 b, 30—33. 1102 b, 7 sq.

4. τοῦ ante πλοίου add. Π^2 ‖ 10. ὑπέκειτο Π^1In., ὑπέρκειται Z Ald. ‖ 15. ὑγίασις Π^2Bk. Bu. et corr. P^b (ν eras.) ‖ 19. ταὐτὸ add. Casaubonus Bu. Fr. ‖ 21. σκυτεύσεως] σκυτέως Spengelius ‖ 22. σκυτοτομικῆς καὶ σπουδαῖος σκυτεύς? Spengelius ‖ 23. ἔτι ἔστω Π^1, ὅτι ἔστω Π^2In., ὅτι ἐστὶ In., ἔστι δὲ aut ⟨δῆλον δὲ⟩ ὅτι ἐστὶ ci. Spengelius ‖ 24. τοῦ—ἐγρήγορσις corrupta ‖ τοῦ] τούτου Spengelius, τοῦτο? Wilson, ἡ altera est Spengeli coniectura ‖ καὶ ἐγρήγορσις] ἡ ἐγρήγορσις Bonitzius Bu., ἡ ἐγρηγορσις aut ἐγρήγορσις In., κατ᾽ ἐγρήγορσιν vel, si ἡ pro τοῦ scribendum sit, [καὶ] ἐγρήγορσις ci. Spengelius.

γορσις· ὁ γὰρ ὕπνος ἀργία τις καὶ ἡσυχία. ὥστ' ἐπεὶ τὸ
ἔργον ἀνάγκη ἓν καὶ ταὐτὸ εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀρε-
τῆς, ἔργον ἂν εἴη τῆς ἀρετῆς ζωὴ σπουδαία. τοῦτ' ἄρα ἐστὶ τὸ
τέλεον ἀγαθόν, ὅπερ ἦν ἡ εὐδαιμονία. δῆλον δὲ ἐκ τῶν 8
ὑποκειμένων (ἦν μὲν γὰρ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἄριστον, τὰ δὲ
τέλη ἐν ψυχῇ καὶ τὰ ἄριστα τῶν ἀγαθῶν, ** αὐτὴ δὲ ἢ
ἕξις ἢ ἐνέργεια), ἐπεὶ βέλτιον ἡ ἐνέργεια τῆς διαθέσεως
καὶ τῆς βελτίστης ἕξεως ἡ βελτίστη ἐνέργεια, ἡ δ' ἀρετὴ
βελτίστη ἕξις, τῆς ἀρετῆς ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς ἄριστον
εἶναι. ἦν δὲ καὶ ἡ εὐδαιμονία τὸ ἄριστον. ἔστιν ἄρα ἡ 9
εὐδαιμονία ψυχῆς ἀγαθῆς ἐνέργεια. ἐπεὶ δὲ ἦν ἡ εὐδαι-
μονία τέλεόν τι, καὶ ἔστι ζωὴ καὶ τελέα καὶ ἀτελής, καὶ
ἀρετὴ ὡσαύτως (ἣ μὲν γὰρ ὅλη, ἣ δὲ μόριον), ἡ δὲ τῶν
ἀτελῶν ἐνέργεια ἀτελής, εἴη ἂν ἡ εὐδαιμονία ζωῆς τελείας
ἐνέργεια κατ' ἀρετὴν τελείαν.

ὅτι δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ὅρον αὐτῆς λέγομεν καλῶς, μαρτύ- 10
1219b ρια τὰ δοκοῦντα πᾶσιν ἡμῖν. τό τε γὰρ εὖ πράττειν καὶ τὸ εὖ
ζῆν τὸ αὐτὸ τῷ εὐδαιμονεῖν, ὧν ἕκαστον χρῆσίς ἐστι καὶ ἐνέρ-
γεια, καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ πρᾶξις (καὶ γὰρ ἡ πρακτικὴ χρηστικὴ
ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ χαλκεὺς ποιεῖ χαλινόν, χρῆται δ' ὁ ἱππικός)
καὶ τὸ μήτε μίαν ἡμέραν εἶναι εὐδαίμονα μήτε παῖδα μήθ'
ἡλικίαν πᾶσαν (διὸ καὶ τὸ Σόλωνος ἔχει καλῶς, τὸ μὴ

25. ὥστ'—27 = E. N. 1098a, 5 sq. 1098b, 29—1099a, 3 || 34. ἦν—35. ἐνέργεια = Pol. 1328a, 37 sq. (cf. Zeller l. l. p. 556) || 35. ἐπεὶ—b, 6 = E. N. 1098a, 17—20. 1100a, 1—5. cf. M. M. 1185a, 1—6 || 1219b, 6. διὸ—8 = E. N. 1100a, 10 sqq. cf. M. M. 1185a, 6—9.

26. τῆς ἀρετῆς om. In. Ald. || 28. τέλεον Bk., πλέον ΠIn. Ald. || 30. αὕτη Π[1], αὐτῶν vel ταῦτα Spengelius, ⟨τὰ ἐν⟩ αὐτῇ Susem. || 31. ἐπεὶ ⟨δὲ⟩ ci. Fr. || 33. ἀνάγκη ante τῆς inserendum esse ci. mg. rc. P[b] || ἐνέργειαν Bonitzius, ἐνέργεια ἢ Π[2]In. Bk. Fr. (in textu), ἐνέργεια ἡ P[b], ἐνέργειαν ⟨δεῖ⟩ ci. Fr. || 35. ἀγαθὴ Spengelius || 36. τελεία M[b]Fr. || 1219b, 5. μίαν ἡμέραν εἶναι mutilata, μίαν ἡμέραν ⟨εὐδαίμονα ποιεῖν μήτ'⟩ εἶναι aut (commate post εὐδαίμονα posito) ⟨ἐν⟩ μιᾷ ἡμέρᾳ εἶναι ⟨τὸν⟩ ci. Fr.

(I)
ζῶντ' εὐδαιμονίζειν, ἀλλ' ὅταν λάβῃ τέλος· οὐθὲν γὰρ ἀτε-
11 λὲς εὔδαιμον· οὐ γὰρ ὅλον)· ἔτι δ' οἱ ἔπαινοι τῆς ἀρετῆς διὰ
τὰ ἔργα, καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἔργων· καὶ στεφανοῦνται οἱ
νικῶντες, ἀλλ' οὐχ οἱ δυνάμενοι νικᾶν, μὴ νικῶντες δέ· καὶ
12 τὸ κρίνειν ἐκ τῶν ἔργων ὁποῖός τις ἐστίν· ἔτι διὰ τί ἡ
εὐδαιμονία οὐκ ἐπαινεῖται; ὅτι διὰ ταύτην τἆλλα, ἢ τῷ
εἰς ταύτην ἀναφέρεσθαι ἢ τῷ μόρια εἶναι αὐτῆς. διὸ ἕτε-
ρον εὐδαιμονισμὸς καὶ ἔπαινος καὶ ἐγκώμιον. τὸ μὲν γὰρ
ἐγκώμιον λόγος τοῦ καθ' ἕκαστον ἔργου· ὁ δ' ἔπαινος τοιοῦτον
13 εἶναι καθόλου· ὁ δ' εὐδαιμονισμὸς τέλους. — καὶ τὸ ἀπορούμε-
νον δ' ἐνίοτε δῆλον ἐκ τούτων, διὰ τί ποτ' οὐθὲν βελτίους οἱ
σπουδαῖοι τῶν φαύλων τὸν ἥμισυν τοῦ βίου· ὅμοιοι γὰρ κα-
θεύδοντες πάντες. αἴτιον δ' ὅτι ἀργία ψυχῆς ὁ ὕπνος, ἀλλ'
14 οὐκ ἐνέργεια. διὸ καὶ ἄλλο εἴ τι μόριόν ἐστι ψυχῆς, οἷον
τὸ θρεπτικόν, ἡ τούτου ἀρετὴ οὐκ ἔστι μόριον τῆς ὅλης ἀρετῆς,
ὥσπερ οὐδ' ἡ τοῦ σώματος· ἐν τῷ ὕπνῳ γὰρ μᾶλλον ἐνερ-
γεῖ τὸ θρεπτικόν, τὸ δ' αἰσθητικὸν καὶ ὀρεκτικὸν ἀτελῆ ἐν τῷ
ὕπνῳ. ὅσον δὲ τοῦ πῃ κινεῖσθαι μετέχουσι, καὶ αἱ φαντασί-
αι βελτίους αἱ τῶν σπουδαίων, ἐὰν μὴ διὰ νόσον ἢ πήρωσιν.
15 μετὰ ταῦτα περὶ ψυχῆς θεωρητέον· ἡ γὰρ ἀρετὴ ψυ-
χῆς, οὐ κατὰ συμβεβηκός. ἐπεὶ δ' ἀνθρωπίνην ἀρετὴν ζη-
τοῦμεν, ὑποκείσθω δύο μέρη ψυχῆς τὰ λόγου μετέχοντα,
οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον μετέχειν λόγου ἄμφω, ἀλλὰ τὸ
μὲν τῷ ἐπιτάττειν, τὸ δὲ τῷ πείθεσθαι καὶ ἀκούειν πεφυ-

8. ἔτι—9. ἔργων = E. N. 1101 b, 31—34. cf. M. M. 1183 b, 20—35 ‖ 9 sq. cf. E. N. 1099 a, 3—5 ‖ 11. ἔτι—16 = E. N. 1101 b, 21—34. cf. M. M. 1183 b, 20—35 ‖ 16. καὶ—25 = E. N. 1102 a, 28—b, 12. cf. M. M. 1185 a, 9—13 ‖ 26 sq. = E. N. 1102 a, 13—22 ‖ 26—1220 a, 12. cf. M. M. 1185 a, 36—b, 12. E. N. 1102 a, 23—1103 a, 10 ‖ 27. ἐπεὶ—31 = E. N. 1102 b, 13—1103 a, 3.

15. ⟨τοῦ⟩ τοιοῦτον Bonitzius ‖ 16. τέλους Bonitzius, τέλος Π Ald. Bk. ‖ 20. ψυχῆς $Π^2$ D^c, τῆς ψυχῆς P^b ‖ 24. πῃ ex E. N. 1102 b, 9 Casaubonus, prb. Fr., μὴ Π In. Ald. Bk., secludendum forsitan esse ci. Casaubonus, secl. Bu. Fr. in textu ‖ 30. τῷ utrumque secl. Spengelius.

κέναι· εἰ δέ τί ἐστιν ἑτέρως ἄλογον, ἀφείσθω τοῦτο τὸ μό-
ριον. (διαφέρει δ' οὐδὲν οὔτ' εἰ μεριστὴ ἡ ψυχὴ οὔτ' εἰ ἀμερής,) 16
ἔχει μέντοι δυνάμεις διαφόρους καὶ τὰς εἰρημένας, ὥσπερ
ἐν τῷ καμπύλῳ τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτὸν ἀδιαχώριστον,
καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ λευκόν· καίτοι τὸ εὐθὺ οὐ λευκόν,
ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ οὐκ οὐσία τοῦ αὐτοῦ. — ἀφῄρη- 17
ται δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο ἐστὶ μέρος ψυχῆς, οἷον τὸ φυτικόν. ἀν-
θρωπίνης γὰρ ψυχῆς τὰ εἰρημένα μόρια ἴδια· διὸ οὐδ' αἱ
ἀρεταὶ αἱ τοῦ θρεπτικοῦ καὶ αὐξητικοῦ ἀνθρώπου· δεῖ γάρ, εἰ
ᾗ ἄνθρωπος, λογισμὸν ἐνεῖναι [καὶ] ἀρχὴν καὶ πρᾶξιν, ἄρ-
1220 a χει δ' ὁ λογισμὸς οὐ λογισμοῦ ἀλλ' ὀρέξεως καὶ παθημά-
των, ἀνάγκη ἄρα ταῦτ' ἔχειν τὰ μέρη. καὶ ὥσπερ ἡ 18
εὐεξία σύγκειται ἐκ τῶν κατὰ μόριον ἀρετῶν, οὕτω καὶ ἡ
τῆς ψυχῆς ἀρετὴ ᾗ τέλος.

ἀρετῆς δ' εἴδη δύο, ἡ μὲν ἠθικὴ ἡ δὲ διανοητική. ἐπαινοῦμεν γὰρ 19
οὐ μόνον τοὺς δικαίους ἀλλὰ καὶ τοὺς συνετοὺς καὶ τοὺς σοφούς·
ἐπαινετὸν γὰρ ὑπέκειτο ἡ ἀρετὴ ἢ τὸ ἔργον, ταῦτα δ' οὐκ ἐνερ-
γεῖ, ἀλλ' εἰσὶν αὐτῶν ἐνέργειαι. ἐπεὶ δ' αἱ διανοητικαὶ μετὰ λό- 20
γου, αἱ μὲν τοιαῦται τοῦ λόγου ἔχοντος, ὃ ἐπιτακτικόν ἐστι τῆς
ψυχῆς ᾗ λόγον ἔχει, αἱ δ' ἠθικαὶ τοῦ ἀλόγου μέν, ἀκολουθη-
τικοῦ δὲ κατὰ φύσιν τῷ λόγον ἔχοντι· οὐ γὰρ λέγομεν ποῖ-
ός τις τὸ ἦθος, ὅτι σοφὸς ἢ δεινός, ἀλλ' ὅτι πρᾶος ἢ θρασύς.

32—36 = E. N. 1102 a, 28—32 ‖ 36. *ἀφῄρηται* — 1220 a, 4 = E. N. 1102 a, 32—b, 12 ‖ 1220 a, 5—12 = E. N. 1103 a, 3—10. cf. M. M. 1185 b, 5—12 ‖ 8—11. cf. E. N. 1102 b, 13 sqq. 30 sq.

36. *οὐκ* om. *Π*² In. ‖ *οὐσία τοῦ αὐτοῦ* corrupta, *ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ* ci. Rassovius, *οὐσίᾳ τὸ αὐτό* Bonitzius, *τοῦ* secl. Spengelius ‖ *ἀφῄρηται* corruptum, *ἀφῃρήσθω* Fr., melius *ἀφείσθω* aut *ἀφωρίσθω* aut *ἀφοριστέον* Bonitzius ‖ 37. *γρ. φυτικόν* Victorius, *φυσικόν* *Π* In Ald. Bk. Bu. ‖ 38. *γὰρ* In., *δὲ* *Π* et editores ‖ 39. *καὶ αὐξητικοῦ* ex E. N. 1098 a, 1 Bonitzius, *καὶ ὀρεκτικοῦ* *Π* In. et editores, secludenda fors. esse ci. Susem. ‖ 40. *ᾗ* Bonitzius, *ἢ* *Π* et editiones, *ἦν* coniecerat Sylburgius ‖ *καὶ* prius secl. Bonitzius Susem., *ὡς* ci. Susem. ‖ 1220 a, 7. *ἢ*] *καὶ* ci. Fr., *ᾗ* et *ἔργον* ∗∗ Rieckher (certe locus non est sanus) ‖ 11. ⟨*εἰ*⟩ *ποῖός*

(I)
21 μετὰ ταῦτα σκεπτέον πρῶτον περὶ ἀρετῆς ἠθικῆς, τί ἐστι,
καὶ ποῖα μόρια αὐτῆς (εἰς τοῦτο γὰρ ἀνῆκται), καὶ γίνε-
ται διὰ τίνων. δεῖ δὴ ζητεῖν ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἔχον-
τές τι ζητοῦσι πάντες, ὥστε ἀεὶ διὰ τῶν ἀληθῶς μὲν λε-
γομένων οὐ σαφῶς δὲ πειρᾶσθαι λαβεῖν καὶ τὸ ἀληθῶς
22 καὶ σαφῶς. νῦν γὰρ ὁμοίως ἔχομεν ὥσπερ ἂν εἰ ** καὶ
ὑγίειαν, ὅτι ἡ ἀρίστη διάθεσις τοῦ σώματος, καὶ Κορίσκος ὁ
τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ μελάντατος· τί μὲν γὰρ ἑκάτερον τούτων
οὐκ ἴσμεν, πρὸς μέντοι τὸ εἰδέναι τί ἑκάτερον αὐτῆς πρὸ
23 ἔργου τὸ οὕτως ἔχειν. — ὑποκείσθω δὴ πρῶτον ἡ βελτίστη διά-
θεσις ὑπὸ τῶν βελτίστων γίγνεσθαι, καὶ πράττεσθαι ἄριστα
περὶ ἕκαστον ἀπὸ τῆς ἑκάστου ἀρετῆς, οἷον πόνοι τε ἄριστοι
καὶ τροφὴ ἀφ' ὧν γίνεται εὐεξία, καὶ ἀπὸ τῆς εὐεξίας
24 πονοῦσιν ἄριστα· ἔτι πᾶσαν διάθεσιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίγνε-
σθαι καὶ φθείρεσθαι πὼς προσφερομένων, ὥσπερ ὑγίεια ὑπὸ
τροφῆς καὶ πόνων καὶ ὥρας. ταῦτα δὲ δῆλα ἐκ τῆς ἐπα-
γωγῆς. καὶ ἡ ἀρετὴ ἄρα ἡ τοιαύτη διάθεσίς ἐστιν, ἣ γίνε-
ταί τε ὑπὸ τῶν ἀρίστων περὶ ψυχὴν κινήσεων καὶ ἀφ' ἧς
πράττεται τὰ ἄριστα τῆς ψυχῆς ἔργα καὶ πάθη, καὶ ὑπὸ
25 τῶν αὐτῶν πὼς μὲν γίνεται, πὼς δὲ φθείρεται, καὶ πρὸς ταὐτὰ
ἡ χρῆσις αὐτῆς ὑφ' ὧν καὶ αὔξεται καὶ φθείρεται, πρὸς

26. ἔτι—34 = E. N. 1104a, 11—b, 3. cf. E. E. 1185b, 13—32. E. N. 1105a, 14—17.

Spengelius ‖ 16. τί Fr., ⟨ὅ⟩ τι Rieckher, *quod* In., unde ὅ ci. Fr. ‖ ζητοῦσι corruptum esse suspicatur Rieckher, νομίζουσι vel ὑπολαμβάνουσι vel simile quid ex eius translatione ci. Susem. ‖ ἀεὶ Spengelius, δεῖ Π et editores ‖ 18. ⟨τὸ⟩ σαφῶς Fr. ‖ εἰ ⟨εἰδείημεν⟩ vel simile quid Spengelius ‖ 19. ⟨ὅτι⟩ Κόρισκος aut Κόρισκος ⟨ὅτι⟩ Spengelius ‖ ὁ] ὅτι ci. Bu. ‖ 20. τῶν om. Π² ‖ 21. αὐτοῖν rc. M^b, aut hoc probandum aut αὐτῶν scribendum esse ci. Bu., αὐτῶν Fr. ‖ 27. ὑγίειαν? Spengelius ‖ 32. καὶ Π¹ (nam in P^b post πρὸς — 33. φθείρεται repetitur καὶ πρὸς—33. φθείρεται), om. Π² In. Bk. Bu. Fr. Bonitzius ‖ ταὐτὰ ⟨δ'⟩ Bonitzius, ταὐτὰ Bu., ταῦτα Π Ald. Bk., ταῦτα δ' In.

(I)

ἃ βέλτιστα διατίθησιν. σημεῖον δ' ὅτι περὶ ἡδέα καὶ λυ-
πηρὰ καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία· αἱ γὰρ κολάσεις ἰατρεῖαι
οὖσαι καὶ γινόμεναι διὰ τῶν ἐναντίων, καθάπερ ἐπὶ τῶν
ἄλλων, διὰ τούτων εἰσίν.

2 ὅτι μὲν τοίνυν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ περὶ ἡδέα καὶ λυπηρά II
ἐστι, δῆλον· ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ ἦθος, ὥσπερ καὶ τὸ ὄνομα ση-
1220b μαίνει ὅτι ἀπὸ ἔθους ἔχει τὴν ἐπίδοσιν, ἐθίζεται δὲ τὸ ὑπ'
ἀγωγῆς μὴ ἐμφύτου τῷ πολλάκις κινεῖσθαι πώς, οὕτως ἤδη
τὸ ἐνεργητικόν, ὃ ἐν τοῖς ἀψύχοις οὐχ ὁρῶμεν (οὐδὲ γὰρ
ἂν μυριάκις ῥίψῃς ἄνω τὸν λίθον, οὐδέποτε ποιήσει τοῦτο μὴ
βίᾳ), διὸ ἔστω <τὸ> ἦθος τοῦτο ψυχῆς κατὰ ἐπιτακτικὸν λόγον 2
<τοῦ ἀλόγου μέν,> δυναμένου δ' ἀκολουθεῖν τῷ λόγῳ ποιότης.
λεκτέον δὴ κατὰ τί τῆς ψυχῆς ποιότης τὰ ἤθη. ἔστι δὲ κατά τε 3
τὰς δυνάμεις τῶν παθημάτων, καθ' ἃς ὡς παθητικοὶ λέγονται
καὶ κατὰ τὰς ἕξεις, καθ' ἃς πρὸς τὰ πάθη ταῦτα λέγονται τῷ
πάσχειν πως ἢ ἀπαθεῖς εἶναι. μετὰ ταῦτα ἡ διαίρεσις ἐν 4
τοῖς ἀπηλλαγμένοις τῶν παθημάτων καὶ τῶν δυνάμεων καὶ

34. σημεῖον—39 = E. N. 1104b, 4—1105a, 13. cf. M. M. 1185b, 33—37 ‖ 39—1220b, 6 = E. N. 1103a, 14—23. cf. M. M. 1185b, 38—1186a, 8 ‖ 1220b, 7—20 = E. N. 1105b, 19—1106a, 12. cf. M. M. 1186a, 9—17.

35. καὶ prius om. P^b In., add. Π²D^c ‖ καὶ ἡ κακία om. In. ‖ 1220b, 1. ὅτι secl. et ἔχον scripsit interprete abusus Fr. (male) ‖ τὸ κ. τ. λ. haud prorsus sana, τὸ secl. Rassovius, post ὑπ' ἀγωγῆς tri. Fr. ‖ 2. ἔμφυτον Fr., prb., sed μὴ ἔμφυτον commatis circumscripsit et 1. τὸ tradito loco reliquit Brandisius (p. 1358. n. 46) ‖ οὕτως ἤδη non vert. In., olim secl. Fr. ‖ 3. ὃ Π², καὶ Π¹ ‖ τοῖς ἀψύχοις Π¹In., ταῖς ψυχαῖς Π² ‖ 4. <εἰ> μὴ ci. Fr. ‖ 5. τὸ add. Fr. ‖ τοῦτο ante ἦθος M^b, non vert. In. ‖ 6. τοῦ ἀλόγου μὲν add. Fr. ‖ δυναμένου Π¹M^b, δυναμένη mg. rc. P^b, δυνάμει In. Ald. ‖ τῷ λόγῳ ΠC^v, om. In. Ald. ‖ 7. δὲ In. Ald. ‖ ποιότης τὰ Spengelius, ποῖ' ἄττα ΠIn. et editores ‖ ἔστι Π¹, ἔσται Π² et editores ‖ 8. [ὡς] παθητικοὶ <τούτων>? Spengelius ‖ 9. καθ' ἃς M^b, καὶ καθ' ἃς P^b, om. In. Ald. ‖ ταῦτα <ἔχειν>? Spengelius, ταῦτα post λέγονται Π² ‖ 10. ἐν τοῖς ἀπηλλαγμένοις corrupta, neque placet ulla coniectura adhuc proposita ‖ 11. ἀπηλλαγμένοις D^cC^v et corr. P^b, ἀπηλαγμένοις pr. P^b (λ pallidius

(II)
τῶν ἕξεων. λέγω δὲ πάθη μὲν τὰ τοιαῦτα, θυμὸν φόβον
αἰδῶ ἐπιθυμίαν, ὅλως οἷς ἕπεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ αἰσθη-
5 τικὴ ἡδονὴ ἢ λύπη καθ' αὑτά. καὶ κατὰ μὲν ταῦτα οὐκ
ἔστι ποιότης, ἀλλὰ πάσχει, κατὰ δὲ τὰς δυνάμεις ποιότης.
λέγω δὲ [τὰς] δυνάμεις καθ' ἃς λέγονται κατὰ τὰ πάθη οἱ
ἐνεργοῦντες, οἷον ὀργίλος ἀνάλγητος ἐρωτικὸς αἰσχυντηλὸς
ἀναίσχυντος. ἕξεις δέ εἰσιν ὅσαι αἴτιαί εἰσι τοῦ ταῦτα ἢ
κατὰ λόγον ὑπάρχειν ἢ ἐναντίως, οἷον ἀνδρεία σωφροσύνη
δειλία ἀκολασία.

III διωρισμένων δὲ τούτων, ληπτέον ὅτι ἐν ἅπαντι συνε- 3
χεῖ καὶ διαιρετῷ ἐστιν ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις καὶ μέσον,
καὶ ταῦτα ἢ πρὸς ἄλληλα ἢ πρὸς ἡμᾶς, οἷον ἐν γυμνα-
στικῇ, ἐν ἰατρικῇ, ἐν οἰκοδομικῇ, ἐν κυβερνητικῇ, καὶ ἐν
ὁποιᾳοῦν πράξει, καὶ ἐπιστημονικῇ καὶ ἀνεπιστημονικῇ, καὶ
2 τεχνικῇ καὶ ἀτέχνῳ. ἡ μὲν γὰρ κίνησις συνεχές, ἡ δὲ
πρᾶξις κίνησις. ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον τὸ πρὸς ἡμᾶς βέλ-
τιστον· τοῦτο γάρ ἐστιν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελεύει καὶ ὁ λόγος.
πανταχοῦ δὲ τοῦτο καὶ ποιεῖ τὴν βελτίστην ἕξιν. καὶ τοῦτο
δῆλον διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ τοῦ λόγου. τὰ γὰρ ἐναντία
φθείρει ἄλληλα· τὰ δ' ἄκρα καὶ ἀλλήλοις καὶ τῷ μέσῳ
ἐναντία. τὸ γὰρ μέσον ἑκάτερον πρὸς ἑκάτερόν ἐστιν, οἷον
τὸ ἴσον τοῦ μὲν ἐλάττονος μεῖζον, τοῦ μείζονος δὲ ἔλαττον.
3 ὥστ' ἀνάγκη τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν περὶ μέσ' ἄττα εἶναι καὶ
μεσότητά τινά. ληπτέον ἄρα ἡ ποία μεσότης ἀρετή, καὶ

21—35 = E. N. 1106a, 26—b, 35. cf. M. M. 1106a, 17—32.

superscr.), *ἀπηλεγμένοις* Π², *enumeratione* In., *ἀπειλεγμένοις* vel *κατειλεγμένοις* Sylburgius, *ἐπηλλαγμένοις* Bernaysius, *διειλεγμένοις* Rassovius, *διηλλαγμένοις* Spengelius, *ἑπομένοις* vel *ἐχομένοις* Bender ‖ 15. *πάσχειν* vel *πάθος* ci. Spengelius ‖ 16. *τὰς* secl. Susem. ‖ 19. *σωφροσύνη* post 20. *δειλία* tri. Spengelius (sine causa) ‖ 26. *γὰρ*] *οὖν*? Susem. ‖ 27. *βέλτιον* ci. Spengelius ‖ 28. *τοῦτο—ἡ* om. In. Ald. ‖ 32. *ἑκάτερον* prius secl. Spengelius.

(III)

περὶ ποῖα μέσα. εἰλήφθω δὴ παραδείγματος χάριν, καὶ 4
θεωρείσθω ἕκαστον ἐκ τῆς ὑπογραφῆς.

ὀργιλότης	ἀναλγησία	πραότης.
θρασύτης	δειλία	ἀνδρεία.
1221a ἀναισχυντία	κατάπληξις	αἰδώς.
ἀκολασία	ἀναισθησια	σωφροσύνη.
φθόνος	ἀνώνυμον	νέμεσις.
κέρδος	ζημία	δίκαιον.
ἀσωτία	ἀνελευθερία	ἐλευθεριότης.
ἀλαζονεία	εἰρωνεία	ἀλήθεια.
κολακεία	ἀπέχθεια	φιλία.
ἀρέσκεια	αὐθάδεια	σεμνότης.
[τρυφερότης	κακοπάθεια	καρτερία.]
χαυνότης	μικροψυχία	μεγαλοψυχία.
δαπανηρία	μικροπρέπεια	μεγαλοπρέπεια.
[πανουργία	εὐήθεια	φρόνησις].

τὰ μὲν πάθη ταῦτα καὶ τοιαῦτα συμβαίνει ταῖς ψυχαῖς, 5
πάντα δὲ λέγεται τὰ μὲν τῷ ὑπερβάλλειν τὰ δὲ τῷ ἐλλείπειν. ὀργίλος μὲν γάρ ἐστιν ὁ μᾶλλον ἢ δεῖ ὀργιζόμενος καὶ θᾶττον καὶ πλείοσιν ἢ οἷς δεῖ, ἀνάλγητος δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ οἷς καὶ ὅτε καὶ ὥς· καὶ θρασὺς μὲν ὁ μήτε ἃ χρὴ φοβούμενος μήθ' ὅτε μήθ' ὥς, δειλὸς δὲ ὁ καὶ ἃ μὴ δεῖ καὶ ὅτ' οὐ δεῖ καὶ ὡς οὐ δεῖ· ** ὁμοίως δὲ καὶ [ὁ] ἀκό- 6

36—1221b, 9 = E. N. 1107a, 28—1108b, 10 ‖ 1221a, 13—b, 17. cf. M. M. 1186a, 17—32.

38—1221b, 3] desunt *βωμολοχία δυστραπελία εὐτραπελία*, v. 1234a, 4 sqq. ‖ 1221a, 3. *φθόνος—νέμεσις* post 12. *φρόνησις* tri. Spengelius ‖ *φθόνος*] *σώφρονος* Ald., om. In. ‖ 4. *κέρδος—δίκαιον* secludenda esse ci. Fr. ‖ *δικαιοσύνη* Spengelius ‖ 5. *ἀσωτία—ἐλευθεριότης* post 10. *μεγαλοψυχία* tri. Spengelius ‖ *ἀσώτεια* P^b Ald. ‖ 9. *τρυφερότης—καρτερία* secludenda esse ci. Fr. ‖ 11. *δαπανηρία*] *σαλακωνία* Spengelius ‖ 12. *πανουργία—φρόνησις* secludenda esse ci. Spengelius, prb. Fr. ‖ 13. *τὰ* ante *τοιαῦτα* add. Π^2 ‖ 17. *καὶ* ante *θρασὺς* om. Π^2 In. ‖ *μὲν*] *δὲ* Ald., non vert. In. ‖ 19. *ὁμοίως* Π In. et editores, ** *ὁμοίως* Spen-

(III)
λαστὸς ** καὶ ὁ ἐπιθυμητικὸς καὶ ὁ ὑπερβάλλων πᾶσιν ὅσοις
ἐνδέχεται, ἀναίσθητος δὲ ὁ ἐλλείπων καὶ μηδ' ὅσον βέλ-
τιον καὶ κατὰ τὴν φύσιν ἐπιθυμῶν, ἀλλ' ἀπαθὴς ὥσπερ
7 λίθος· κερδαλέος δὲ ὁ πανταχόθεν πλεονεκτικός, ζημιώδης
δὲ ὁ μηδαμόθεν, ἀλλ' ὀλιγαχόθεν· ἀλαζὼν δὲ ὁ πλείω
8 τῶν ὑπαρχόντων προσποιούμενος, εἴρων δὲ ὁ ἐλάττω· καὶ
κόλαξ μὲν ὁ πλείω συνεπαινῶν ἢ καλῶς ἔχει, ἀπεχθητι-
κὸς δὲ ὁ ἐλάττω· καὶ τὸ μὲν λίαν πρὸς ἡδονὴν ἀρέσκεια,
9 τὸ δ' ὀλίγα καὶ μόγις εὐθάδεια· [ἔτι δ' ὁ μὲν μηδεμίαν
ὑπομένων λύπην, μηδ' εἰ βέλτιον, τρυφερός, ὁ δὲ πᾶσαν
ὁμοίως ὡς μὲν ἁπλῶς εἰπεῖν ἀνώνυμος, μεταφορᾷ δὲ λέ-
10 γεται σκληρὸς καὶ ταλαίπωρος καὶ κακοπαθητικός·] χαῦ-
νος δ' ὁ μειζόνων ἀξιῶν αὑτόν, μικρόψυχος δ' ὁ ἐλαττό-
νων· ἔτι δ' ἄσωτος ὁ πρὸς ἅπασαν δαπάνην ὑπερ-
11 βάλλων, ἀνελεύθερος δὲ ὁ πρὸς ἅπασαν ἐλλείπων· ὁμοίως
δὲ καὶ ὁ μικροπρεπὴς καὶ ὁ σαλάκων, ὁ μὲν γὰρ ὑπερ-
βάλλει τὸ πρέπον, ὁ δ' ἐλλείπει τοῦ πρέποντος· [καὶ ὁ μὲν
πανοῦργος πάντως καὶ πάντοθεν πλεονεκτικός, ὁ δ' εὐήθης
12 οὐδ' ὅθεν δεῖ·] φθονερὸς δὲ τῷ λυπεῖσθαι ἐπὶ πλείοσιν εὐπρα-
γίαις ἢ δεῖ (καὶ γὰρ οἱ ἄξιοι εὖ πράττειν λυποῦσι τοὺς
φθονεροὺς εὖ πράττοντες), ὁ δ' ἐναντίος ἀνωνυμώτερος, ἔστι
δ' ὁ ὑπερβάλλων [ἐπὶ] τῷ μὴ λυπεῖσθαι μηδ' ἐπὶ τοῖς

gelius: v. 1228a, 28 sq. c. append., praeterea desunt *ἀναίσχυντος* et *καταπλήξ* (v. v. 1) ‖ *ὁ* del. Bk. ‖ 20. ** *καὶ* Fr. (cf. 1230b, 9—13), secl. Bonitzius, prb. Spengelius ‖ *καὶ ὁ* alterum secludendum esse ci. Victorius, prb. Spengelius ‖ 23. *κερδαλέος*—24. *ὀλιγαχόθεν* secludenda esse ci. Fr. ‖ 24. ⟨*εἰ μὴ*⟩ *μηδαμόθεν* olim ci. Fr., ⟨*οὐ*⟩ *μηδαμόθεν* Brandisius (p. 1368. n. 74) ‖ *ἀλλ' ὀλιγαχόθεν* mutilata aut corrupta, *ἀλλ'* ⟨*εἴ γε,*⟩ *ὀλιγαχόθεν* ci. Bu., *ἀλλ'* ⟨*ἢ*⟩ *ὀλιγαχόθεν* ci. Spengelius, *ὀλίγα καὶ ὅθεν* (scil. *ἔξεστι λαμβάνειν*) ci. Fr., *ἀλλ' οὐδ' ὅθεν* ⟨*δεῖ*⟩ ci. Bender, *ἢ ὀλιγαχόθεν* In., *ἀλλ' ὀλιγαχόθεν* ⟨*γε*⟩ olim ci. Fr. ‖ 27. *ὁ*—*ἄρεσκος* et 28. *ὁ*—*αὐθάδης* ci. Spengelius ‖ 28. *ἔτι*—31. *κακοπαθητικός* secludenda esse ci. Fr. ‖ 36. *καὶ*—38. *δεῖ* secludenda esse ci. Spengelius, prb. Fr. ‖ 38. *ἐπὶ πλείοσιν*] *πλέον ἐπὶ* Spengelius ‖ 1221b, 1. *ἐπὶ* prius secl. Spengelius Susem.

ἀναξίοις εὖ πράττουσιν, ἀλλ' εὐχερὴς ὥσπερ οἱ γαστρίμαρ-
γοι πρὸς τροφήν, ὁ δὲ δυσχερὴς κατὰ τὸν φθόνον ἐστίν. —
τὸ δὲ πρὸς ἕκαστον μὴ κατὰ συμβεβηκὸς οὕτως ἔχειν περίερ- 13
γον διορίζειν· οὐδεμία γὰρ ἐπιστήμη, οὔτε θεωρητικὴ οὔτε ποιη-
τική, οὔτε λέγει οὔτε πράττει τοῦτο προσδιορίζουσα, ἀλλὰ τοῦτ'
ἐστι πρὸς τὰς συκοφαντίας τῶν τεχνῶν τὰς λογικάς. ἁπλῶς 14
μὲν οὖν διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον, ἀκριβέστερον δ', ὅταν
περὶ τῶν ἕξεων λέγωμεν τῶν ἀντικειμένων.

αὐτῶν δὲ τούτων τῶν παθημάτων εἴδη κατονομάζεται τῷ
διαφέρειν κατὰ τὴν ὑπερβολὴν ἢ χρόνου ἢ τοῦ μᾶλλον ἢ πρός τι
τῶν ποιούντων τὰ πάθη. λέγω δ' οἷον ὀξύθυμος μὲν τῷ θᾶτ- 15
τον πάσχειν ἢ δεῖ, χαλεπὸς δὲ καὶ θυμώδης τῷ μᾶλλον, πι-
κρὸς δὲ τῷ φυλακτικὸς εἶναι τῆς ὀργῆς, πλήκτης δὲ καὶ λοι-
δορητικὸς ταῖς κολάσεσι ταῖς ἀπὸ τῆς ὀργῆς **. ὀψοφάγοι δὲ 16
καὶ γαστρίμαργοι καὶ οἰνόφλυγες τῷ πρὸς ὁποτέρας τροφῆς
ἀπόλαυσιν ἔχειν τὴν δύναμιν παθητικὴν παρὰ τὸν λόγον.

οὐ δεῖ δὲ ἀγνοεῖν ὅτι ἔνια τῶν λεγομένων οὐκ ἔστιν ἐν τῷ 17
πῶς λαμβάνειν, ἂν πῶς λαμβάνηται τῷ μᾶλλον πάσχειν.
οἷον μοιχὸς οὐ τῷ μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὰς γαμετὰς πλη-
σιάζειν (οὐ γάρ ἐστίν), ἀλλὰ μοχθηρία τις αὐτὴ δή ἐστίν·
συνειλημμένον γὰρ τό τε πάθος λέγεται καὶ τὸ τοιόνδε
εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ὕβρις. διὸ καὶ ἀμφισβητοῦσι, συγ- 18
γενέσθαι μὲν φάσκοντες, ἀλλ' οὐ μοιχεῦσαι· ἀγνοοῦντες γὰρ
ἢ ἀναγκαζόμενοι· καὶ πατάξαι μέν, ἀλλ' οὐχ' ὑβρίσαι·
ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα.

1221b, 10—15 = E. N. 1126a, 8—31 ‖ 15—17. cf. E. N. 1118b, 16—21 ‖ 18—26 = E. N. 1107a, 8—27. cf. M. M. 1186a, 36—b, 3.

2. *ἀναξίως εὖ πράττουσιν* aut *ἀναξίοις εὖ πράττειν* ci. Spengelius (sine causa) ‖ 13. *ὁ* ante *θυμώδης* add. *Π* ‖ 15. *ὀργῆς* ** Susem. (v. 1231b, 8 sqq., cf. Spengelius Ueb. die unt. d. Nam. etc. p. 316. n.) ‖ 16. *τῷ* Π^1, *τὸ* Π^2 ‖ 19. *πῶς λαμβάνειν* Π^2, *προσλαμβάνειν* Π^1 ‖ *ἂν πῶς* Bu. Fr., *ἄν πως* *Π* Ald. Bk., *ἂν ⟨τὸ⟩ πῶς* ci. Fr. ‖ 21. *αὐτὴ* Fr., *αὕτη* *Π* In. Ald. Bk. Bu. ‖ 25. *ἢ ἀναγκαζόμενοι* offendunt Spengelium ‖ 26. *τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων* ci. Spengelius.

IV εἰλημμένων δὲ τούτων, μετὰ ταῦτα λεκτέον ὅτι ἐπειδὴ
δύο μέρη τῆς ψυχῆς, καὶ αἱ ἀρεταὶ κατὰ ταῦτα διήρην-
ται, καὶ αἱ μὲν τοῦ λόγον ἔχοντος διανοητικαί, ὧν ἔργον
ἀλήθεια, ἢ περὶ τοῦ πῶς ἔχει ἢ περὶ γενέσεως, αἱ δὲ τοῦ
ἀλόγου, ἔχοντος δ' ὄρεξιν (οὐ γὰρ ὁτιοῦν μέρος ἔχει τῆς
2 ψυχῆς ὄρεξιν, εἰ μεριστὴ ἐστίν), ἀνάγκη δὴ φαῦλον τὸ ἦθος
καὶ σπουδαῖον εἶναι τῷ διώκειν καὶ φεύγειν ἡδονάς τινας
καὶ λύπας. δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τῶν διαιρέσεων τῶν περὶ τὰ
πάθη καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἕξεις. αἱ μὲν γὰρ δυνά-
μεις καὶ αἱ ἕξεις τῶν παθημάτων, τὰ δὲ πάθη λύπη καὶ
3 ἡδονῇ διώρισται· ὥστε διά τε ταῦτα καὶ διὰ τὰς ἔμπροσθεν
θέσεις συμβαίνει πᾶσαν ἠθικὴν ἀρετὴν περὶ ἡδονὰς εἶναι
καὶ λύπας. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ὑφ' οἵων πέφυκε γίνεσθαι
χείρων καὶ βελτίων, πρὸς ταῦτα καὶ περὶ ταῦτά ἐστιν ἡ
4 ἡδονή. δι' ἡδονὰς δὲ καὶ λύπας φαύλους εἶναι φαμέν, τῷ 1222a
διώκειν καὶ φεύγειν ἢ ὡς μὴ δεῖ ἢ ἃς μὴ δεῖ. διὸ καὶ
διορίζονται πάντες προχείρως ἀπάθειαν καὶ ἠρεμίαν περὶ
ἡδονὰς καὶ λύπας εἶναι τὰς ἀρετάς, τὰς δὲ κακίας ἐκ
τῶν ἐναντίων.

V ἐπεὶ δ' ὑπόκειται ἀρετὴ εἶναι ἡ τοιαύτη ἕξις ἀφ' ἧς
πρακτικοὶ τῶν βελτίστων καὶ καθ' ἣν ἄριστα διάκεινται
περὶ τὸ βέλτιστον, βέλτιστον δὲ καὶ ἄριστον τὸ κατὰ τὸν
ὀρθὸν λόγον, τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλεί-
ψεως τῆς πρὸς ἡμᾶς· ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὴν ἠθικὴν ἀρετὴν

27—1222a, 2. cf. M. M. 1186a, 32—35 ‖ 32—1222a, 5 = E. N. 1104b, 3—1105a, 13 ‖ 1222a, 2. διὸ — 5 = E. N. 1104b, 24—28 ‖ 6—8 = E. N. 1104b, 27 sq.

31. τῆς om. Π² ‖ 36. ⟨αἴτιαι⟩ τῶν ci. Bu. ‖ 39. πᾶσα γὰρ ψυχὴ Π¹, πάσης γὰρ ψυχῆς Π² In. Bonitzius (fors. recte), πάσης γὰρ ψυχῆς ⟨ἕξις⟩ ci. Fr. ‖ ἡ ἡδονὴ aut corrupta aut mutilata, secl. Rassovius, melius ⟨ἡ λύπη καὶ⟩ ἡ ἡδονή ci. Bu., ἡ ἕξις Bonitzius (fors. recte) ‖ 1222a, 1. εἶναί φαμεν Π¹, φαμὲν ante εἶναι M^b Bk. Bu. Fr., om. Ald. ‖ 3. πάντες offendit, secludendum esse ci. Spengelius (fors. recte), τινες? Susem. ‖ ἀπάθειας καὶ ἠρεμίας C^V (fors. recte) ‖ 10. τὴν post ἀρετὴν add. Ald. (fors. recte).

(V)

καθ' αὑτὸν ἕκαστον μεσότητα εἶναι καὶ περὶ μέσ' ἄττα ἐν
ἡδοναῖς καὶ λύπαις καὶ ἡδέσι καὶ λυπηροῖς. ἔσται δ' ἡ 2
μεσότης ὁτὲ μὲν ἐν ἡδοναῖς (καὶ γὰρ ὑπερβολὴ καὶ ἔλ-
λειψις), ὁτὲ δ' ἐν λύπαις, ὁτὲ δ' ἐν ἀμφοτέραις. ὁ γὰρ
ὑπερβάλλων τῷ χαίρειν τῷ ἡδεῖ ὑπερβάλλει καὶ ὁ τῷ
λυπεῖσθαι τῷ ἐναντίῳ, καὶ ταῦτα ἢ ἁπλῶς ἢ πρός τινα
ὅρον, οἷον ὅταν μὴ ὡς οἱ πολλοί· ὁ δ' ἀγαθὸς ὡς δεῖ. — ἐπεὶ 3
δ' ἐστί τις ἕξις ἀφ' ἧς τοιοῦτος ἔσται ὁ ἔχων αὐτὴν ὥστε τοῦ
αὐτοῦ πράγματος ὃ μὲν ἀποδέχεσθαι τὴν ὑπερβολὴν ὃ δὲ
τὴν ἔλλειψιν, ἀνάγκη, ὡς ταῦτ' ἀλλήλοις ἐναντία καὶ τῷ
μέσῳ, οὕτω καὶ τὰς ἕξεις ἀλλήλαις ἐναντίας εἶναι καὶ τῇ
ἀρετῇ. — συμβαίνει μέντοι τὰς ἀντιθέσεις ἔνθα μὲν φανερω- 4
τέρας εἶναι πάσας, ἔνθα δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ὑπερβολήν, ἐνιαχοῦ
δὲ τὰς ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν. αἴτιον δὲ τῆς ἐναντιώσεως, ὅτι 5
οὐκ ἀεὶ ἐπὶ ταὐτὰ τῆς ἀνισότητος ἢ ὁμοιότητος πρὸς τὸ μέ-
σον, ἀλλ' ὁτὲ μὲν θᾶττον ἂν μεταβαίη ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς
ἐπὶ τὴν μέσην ἕξιν, ὁτὲ δ' ἀπὸ τῆς ἐλλείψεως, ἧς ⟨ὃς⟩
πλέον ἀπέχει, οὗτος δοκεῖ ἐναντιώτερος εἶναι, οἷον καὶ περὶ
τὸ σῶμα ἐν μὲν τοῖς πόνοις ὑγιεινότερον ἡ ὑπερβολὴ τῆς
ἐλλείψεως καὶ ἐγγύτερον τοῦ μέσου, ἐν δὲ τῇ τροφῇ ἡ ἔλ-
λειψις ὑπερβολῆς. ὥστε καὶ αἱ προαιρετικαὶ ἕξεις αἱ φι- 6
λογυμναστικαὶ φιλοϋγιεῖς μᾶλλον ἔσονται καθ' ἑκατέραν τὴν
αἵρεσιν, ἔνθα μὲν αἱ πολυπονώτεραι, ἔνθα δ' αἱ ὑποστα-

17. *ἐπεὶ* — 1222 b, 14 = E. N. 1108 b, 11—1109 a, 19. cf. M. M. 1186 b, 4—32.

11. *αὐτὸν* secl. Spengelius (nescio an recte) ‖ *καὶ* Susem., *ἢ* fontes et editiones ‖ 17. *μὴ*] *μᾶλλον ἢ*? Iackson ‖ 19. *ὃ μὲν* — *ὃ δὲ* Bonitzius, *οὗ μὲν* (*οὖν* add. Pb) — *οὗ δὲ* fontes et editiones, *οὔτε* — *οὔτε* Spengelius ‖ 25. *ἐπὶ* — *ὁμοιότητος* corrupta ‖ *ἐπὶ ταὐτὰ*] *ἐστι ταὐτὰ* Rassovius, *ἐστι ταὐτὰ* ⟨*τὰ*⟩ Spengelius ‖ *ἡ ὁμοιότης* ci. Bonitzius (fors. recte) ‖ 27. *ὃς* add. Susem., *ὁ* Bonitzius et post 28. *πλέον* Fr. ‖ 28. *ἀπέχων* Mb (?) Bk. Bu. Fr. Bonitzius Spengelius ‖ *οὕτως* Spengelius ‖ 31. *φιλογυμναστικαὶ* ⟨*καὶ*⟩ haud recte Rassovius ‖ 33. *αἱ πολυπονώτεραι* — *αἱ*

(V)
τικώτεραι, καὶ ἐναντίος τῷ μετρίῳ καὶ τῷ ὡς ὁ λόγος ἔνθα
μὲν ὁ ἄπονος καὶ οὐκ ἄμφω, ἔνθα δὲ [καὶ] ὁ ἀπολαυστικὸς
7 καὶ οὐχ ὁ πεινητικός. συμβαίνει δὲ τοῦτο, διότι ἡ φύσις
εὐθὺς οὐ πρὸς ἅπαντα ὁμοίως ἀφέστηκε τοῦ μέσου, ἀλλ'
ἧττον μὲν φιλόπονοι ἐσμέν, μᾶλλον δ' ἀπολαυστικοί. ὁμοίως
8 δὲ ταῦτ' ἔχει καὶ περὶ ψυχῆς. ἐναντίαν δὲ τίθεμεν τὴν
ἕξιν ἐφ' ἥν τε ἁμαρτάνομεν μᾶλλον καὶ ἐφ' ἣν οἱ πολ-
λοί (ἡ δ' ἑτέρα ὥσπερ οὐκ οὖσα λανθάνει· διὰ γὰρ τὸ ὀλί-
9 γον ἀναίσθητος ἐστίν), οἷον ὀργὴν πραότητι καὶ τὸν ὀργίλον
τῷ πρᾴῳ. καίτοι ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἵλεων εἶναι 1222 b
καὶ τὸ καταλλακτικὸν εἶναι καὶ μὴ ὀργίζεσθαι ῥαπιζό-
μενον. ἀλλ' ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι, ἐπ' ἐκεῖνο δὲ πάντες ῥέπουσι
μᾶλλον. διὸ καὶ οὐ κολακικὸν ὁ θυμός.

10 ἐπεὶ δ' εἴληπται ἡ διαλογὴ τῶν ἕξεων καθ' ἕκαστα τὰ
πάθη, καὶ αἱ ὑπερβολαὶ καὶ ἐλλείψεις, καὶ τῶν ἐναντίων ἕξεων,
καθ' ἃς ἔχουσι κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον (τίς δ' ὁ ὀρθὸς λόγος, καὶ
πρὸς τίνα δεῖ ὅρον ἀποβλέποντας λέγειν τὸ μέσον, ὕστερον ἐπι-
σκεπτέον), φανερὸν ὅτι πᾶσαι αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ καὶ κακίαι πε-
ρὶ ἡδονῶν καὶ λυπῶν ὑπερβολὰς καὶ ἐλλείψεις εἰσί, καὶ ἡδο-
ναὶ καὶ λῦπαι ἀπὸ τῶν εἰρημένων ἕξεων καὶ παθημάτων γί-
11 νονται. ἀλλὰ μὴν ἥ γε βελτίστη ἕξις ἡ περὶ ἕκαστα μέση ἐστίν.
δῆλον τοίνυν ὅτι αἱ ἀρεταὶ ἢ πᾶσαι ἢ τούτων τινὲς ἔσον-
ται τῶν μεσοτήτων.

ὑποστατικώτεραι Bonitzius, οἱ πολυπονώτεροι — οἱ ὑποστατικώτεροι fontes et editiones ‖ 34. ἐναντίος C^V et corr., ut videtur, P^b (o, ut videtur, in ras.), ἐναντίως $Π^2$ et fort. P^b ‖ 35. καὶ alterum secl. Bonitzius, quae est simplicissima medela, quamquam recte idem monet posse etiam αὖ aut πάλιν aut ἀνάπαλιν conici vel lacunam ante καὶ statui ‖ 39. ἐναντίαν Bk., ἐναντία ΠIn. Ald. Fr. ‖ δὴ aut γὰρ Spengelius (haud recte) ‖ 1222 b, 1. τὸ — 2. τὸ Bonitzius, τῷ — τῷ fontes et editiones ‖ 2. μὴ $Π^1$ In., om. $Π^2$ ‖ 4. καταλλακτικὸν haud male ci. Fr. ‖ 5. δὴ Susem. ‖ 6. καὶ αἱ haud integra, ⟨ἢ⟩ καὶ [αἱ] Rassovius, καθ' ⟨ἃς⟩ αἱ Spengelius ‖ 9. δ' ante ὅτι add. In. Ald., δὴ Sylburgius ‖ 10. ὑπερβολὰς $Π^1$, ὑπερβολαὶ $Π^2$.

6 λάβωμεν οὖν ἄλλην ἀρχὴν τῆς ἐπιούσης σκέψεως. εἰσὶ VI
δὴ πᾶσαι μὲν αἱ οὐσίαι κατὰ φύσιν τινὲς ἀρχαί, διὸ καὶ
ἑκάστη πολλὰ δύναται τοιαῦτα γεννᾶν, οἷον ἄνθρωπος ἀν-
θρώπους καὶ ζῷον ὃν ὅλως ζῷα καὶ φυτὸν φυτά. πρὸς 2
δὲ τούτοις ὅ γ' ἄνθρωπος καὶ πράξεών τινών ἐστιν ἀρχὴ μόνον
τῶν ζῴων· τῶν γὰρ ἄλλων οὐθὲν εἴποιμεν ἂν πράττειν. τῶν δ' 3
ἀρχῶν ὅσαι τοιαῦται, ὅθεν πρῶτον αἱ κινήσεις, κύριαι λέ-
γονται, μάλιστα δὲ δικαίως ἀφ' ὧν μὴ ἐνδέχεται ἄλλως,
ἣν ἴσως ὁ θεὸς ἄρχει. ἐν δὲ ταῖς ἀκινήτοις ἀρχαῖς, οἷον ἐν 4
ταῖς μαθηματικαῖς, οὐκ ἔστι τὸ κύριον, καίτοι λέγεταί γε
καθ' ὁμοιότητα· καὶ γὰρ ἐνταῦθα κινουμένης τῆς ἀρχῆς
πάντα μάλιστ' ἂν τὰ δεικνύμενα μεταβάλλοι, αὐτὰ δ'
αὐτὰ οὐ μεταβάλλει ἀναιρουμένου θατέρου ὑπὸ θατέρου, ἂν μὴ
τῷ τὴν ὑπόθεσιν ἀνελεῖν καὶ δι' ἐκείνης δεῖξαι. ὁ δ' ἄνθρω- 5
πος ἀρχὴ κινήσεώς τινός· ἡ γὰρ πρᾶξις κίνησις. ἐπεὶ δ'
ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἡ ἀρχὴ αἰτία ἐστὶ τῶν δι' αὐτὴν ὄντων
ἢ γινομένων, δεῖ νοῆσαι καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀποδείξεων. εἰ 6
γὰρ ἔχοντος τοῦ τριγώνου δύο ὀρθὰς ἀνάγκη τὸ τετράγωνον
ἔχειν τέτταρας ὀρθάς, φανερὸν ὡς αἴτιον τούτου τὸ δύο ὀρθὰς
ἔχειν τὸ τρίγωνον. εἰ δέ γε μεταβάλλει τὸ τρίγωνον, ἀνάγκη
καὶ τὸ τετράγωνον μεταβάλλειν, οἷον εἰ τρεῖς, ἕξ, εἰ δὲ τέτ-
ταρες, ὀκτώ. κἂν εἰ μὴ μεταβάλλοι, τοιοῦτον δ' ἐστί, κἀκεῖνο
τοιοῦτον ἀναγκαῖον εἶναι. δῆλον δ' ὃ ἐπιχειροῦμεν ὅτι ἀναγ- 7
καῖον, ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν· νῦν δ' οὔτε μὴ λέγειν οὔτε λέ-
γειν ἀκριβῶς οἷόν τε, πλὴν τοσοῦτον. εἰ γὰρ μηθὲν ἄλλο αἴτιον

1222b, 15—1223a, 20 = E. N. 1113b, 3—1115a, 3. cf. M. M. 1187a, 5—b, 30 || 15. εἰσὶ — 20 = E. N. 1113b, 16—18 || 20. cf. E. N. 1099b, 32—1100a, 1. 1111a, 25 sq.

18. [ὃν] ὅλως? Susem., ὁμοίως ci. Casaubonus || 26. αὐτὰ — 27. ὑπὸ θατέρου non sana, αὐτὰ — 27. μεταβάλλει post 27. ὑπὸ θατέρου tri. Rassovius, 27. ἀναιρούμενον θάτερον ci. Rieckher || 28. διὰ καινῆς Rassovius, ⟨μὴ⟩ δι' ἐκείνης Bender || 35. τέτταρας? Spengelius || 38. οὔτε λέγειν add. In. Ald.

(VI)
τοῦ τὸ τρίγωνον οὕτως ἔχειν, ἀρχή τις ἂν εἴη τοῦτο καὶ αἴτιον
8 τῶν ὕστερον. ὥστ' εἴπερ ἐστὶν ἔνια τῶν ὄντων ἐνδεχόμενα ἐναν-
τίως ἔχειν, ἀνάγκη καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν εἶναι τοιαύτας.
ἐκ γὰρ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἀναγκαῖον τό συμβαῖνον ἐστί, τὰ 1223a
δέ γε ἐντεῦθεν ἐνδέχεται γενέσθαι τἀναντία, καὶ ὃ ἐφ'
αὐτοῖς ἐστι τοῖς ἀνθρώποις, πολλὰ τῶν τοιούτων, καὶ ἀρχαὶ
9 τῶν τοιούτων εἰσὶν αὐτοί. ὥστε ὅσων πράξεων ὁ ἄνθρωπός ἐστιν
ἀρχὴ καὶ κύριος, φανερὸν ὅτι ἐνδέχεται καὶ γίνεσθαι καὶ
μή, καὶ ὅτι ἐφ' αὐτῷ ταῦτ' ἐστι γίνεσθαι καὶ μή, ὧν γε
κύριός ἐστι τοῦ εἶναι καὶ τοῦ μὴ εἶναι. ὅσα δ' ἐφ' αὐτῷ ἐστι
ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν, αἴτιος τούτων αὐτὸς ἐστίν· καὶ ὅσων αἴτιος,
10 ἐφ' αὐτῷ. ἐπεὶ δ' ἥ τε ἀρετὴ καὶ ἡ κακία καὶ τὰ ἀπ'
αὐτῶν ἔργα τὰ μὲν ἐπαινετὰ τὰ δὲ ψεκτά (ψέγεται γὰρ
καὶ ἐπαινεῖται οὐ διὰ τὰ ἐξ ἀνάγκης ἢ τύχης ἢ φύσεως
ὑπάρχοντα, ἀλλ' ὅσων αὐτοὶ αἴτιοι ἐσμέν· ὅσων γὰρ ἄλλος
αἴτιος, ἐκεῖνος καὶ τὸν ψόγον καὶ τὸν ἔπαινον ἔχει), δῆλον
ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία περὶ ταῦτ' ἐστιν ὧν αὐτὸς
11 αἴτιος καὶ ἀρχὴ πράξεων. ληπτέον ἄρα ποίων αὐτὸς αἴτιος
καὶ ἀρχὴ πράξεων. πάντες μὲν δὴ ὁμολογοῦμεν, ὅσα μὲν
ἑκούσια καὶ κατὰ προαίρεσιν τὴν ἑκάστου, ἐκεῖνον αἴτιον εἶναι,
ὅσα δ' ἀκούσια, οὐκ αὐτὸν αἴτιον. πάντα δ' ὅσα προελόμενος,
καὶ ἑκὼν δῆλον ὅτι. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ
κακία τῶν ἑκουσίων ἂν εἴησαν.

1223a, 4—9 = E. N. 1113b, 13—21 ‖ 9—13 = E. N. 1109b, 30—34.

41. ὕστερον Π¹, ὑστέρων Π² et editores ‖ 1223a, 2. ἐντεῦθεν recte offenderat Rassovium, ⟨ἐπὶ⟩ τἀναντία ci. Bonitzius ‖ ἃ Fr. (recte, si 3. πολλὰ retinendum est), prb. Spengelius ‖ ἐπ' αὐτοῖς Spengelius ‖ 3. πολλὰ secl. Spengelius, πολλὰ ⟨δὲ⟩ vel πολλὰ ⟨γὰρ⟩ altera est eiusdem coniectura ‖ τῶν τοιούτων om. M^b, haud recte prb. Spengelius, si etiam πολλὰ secludatur ‖ 4. αὐτοί M^{b}In., αὐταί Π¹, om. Ald. ‖ 8. αὐτὸς Bonitzius, οὗτος fontes et editiones ‖ 11. διὰ secludendum esse ci. Fr. ‖ 17. ἐκείνων haud male ci. Fr. ‖ 19. δῆλον ὅτι om. M^b ‖ δῆλον om. P^b ‖ καὶ ante ἡ ἀρετὴ om. P^{b}In. Ald. Bk. Bu.

7 ληπτέον ἄρα τί τὸ ἑκούσιον καὶ τί τὸ ἀκούσιον, καὶ τί VII
ἐστιν ἡ προαίρεσις, ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία ὁρίζεται τού-
τοις. πρῶτον σκεπτέον τὸ ἑκούσιον καὶ τὸ ἀκούσιον. τριῶν δὴ 2
τούτων ἕν τι δόξειεν ⟨ἂν⟩ εἶναι, ἤτοι κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ προαί-
ρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τὸ μὲν ἑκούσιον κατὰ τούτων τι, τὸ δ'
ἀκούσιον παρὰ τούτων τι. ἀλλὰ μὴν ἡ ὄρεξις εἰς τρία διαι- 3
ρεῖται, εἰς βούλησιν καὶ θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν· ὥστε ταῦτα
διαιρετέον, καὶ πρῶτον κατ' ἐπιθυμίαν.

δόξειε δ' ἂν πᾶν τὸ κατ' ἐπιθυμίαν ἑκούσιον εἶναι. τὸ γὰρ 4
ἀκούσιον πᾶν δοκεῖ εἶναι βίαιον, τὸ δὲ βίαιον λυπηρόν, καὶ πᾶν
ὃ ἀναγκαζόμενοι ποιοῦσιν ἢ πάσχουσιν, ὥσπερ καὶ Εὔηνος φησί

"πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμ' ἀνιαρὸν ἔφυ."

ὥστ' εἴ τι λυπηρόν, βίαιον, καὶ εἰ βίαιον, λυπηρόν. τὸ δὲ παρὰ 5
τὴν ἐπιθυμίαν πᾶν λυπηρόν (ἡ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος), ὥστε
βίαιον καὶ ἀκούσιον. τὸ ἄρα κατ' ἐπιθυμίαν ἑκούσιον· ἐναντία
γὰρ ταῦτ' ἀλλήλοις. ἔτι ἡ μοχθηρία ἀδικώτερον πᾶσα ποιεῖ, ἡ 6
δ' ἀκρασία μοχθηρία δοκεῖ εἶναι, ὁ δ' ἀκρατὴς ὁ κατὰ τὴν
ἐπιθυμίαν παρὰ τὸν λογισμὸν οἷος πράττειν, ἀκρατεύεται
δ' ὅταν ἐνεργῇ κατ' αὐτήν, τὸ δ' ἀδικεῖν ἑκούσιον, [ὥσθ' ὁ
1223b ἀκρατὴς ἀδικήσει τῷ πράττειν κατ' ἐπιθυμίαν·] ἑκὼν ἄρα
πράξει, καὶ ἑκούσιον τὸ κατ' ἐπιθυμίαν· * καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ
δικαιότεροι ἔσονται οἱ ἀκρατεῖς γινόμενοι. † ἐκ μὲν τοίνυν 7

21—1225b, 17 = E. N. 1109b, 30—1111b, 3 || 21—1223b, 36. cf. M. M. 1187b, 31—1188a, 37.

21. καὶ τί τὸ ἀκούσιον Π[1], om. M[b], τί τὸ om. In. (?) Ald. || 22. ἐπεί δε Π || 23. ⟨καὶ⟩ πρῶτον ci. Fr. || 24. ἂν add. Spengelius Susem. || 28. διαρθρωτέον aut διοριστέον ci. Spengelius (haud male) || ⟨τὸ⟩ κατ' ci. Casaubonus, rec. Fr. (recte, nisi fallor) || 33. εἰ] εἰ μὴ pr. P[b], εἴ τι rc. P[b] (prb. Fr.) || 37. ὁ κατὰ] οἷος κατὰ ci. et 38. οἷος secl. Spengelius || 38. ἀκρατεύεται —1223b, 1. πράττειν om. In. Ald. || ἀκρατεύεσθαι M[b] || 39. ὥσθ' —1223b, 1. ἐπιθυμίαν post 1223b, 2. ἐπιθυμίαν transp. Rassovius Susem. || 1223b, 1. πράττειν om. M[b] || 2. καὶ γὰρ—3. γινόμενοι vel post 36. ἀκρατής vel post 11. καὶ μᾶλλον τῆς ἀκρασίας et cum his verbis post 12. ποιεῖ traicienda esse ci. Spengelius.

(VII)
τούτων δόξειεν ἂν τὸ κατ᾽ ἐπιθυμίαν ἑκούσιον εἶναι, ἐκ δὲ
τῶνδε τοὐναντίον. ἅπαν γὰρ ὃ ἑκών τις πράττει, βουλόμενος
πράττει, καὶ ὃ βούλεται, ἑκών. βούλεται δ᾽ οὐθεὶς ὃ οἴεται
εἶναι κακόν. ἀλλὰ μὴν ὁ ἀκρατευόμενος οὐχ ἃ βούλεται
ποιεῖ· τὸ γὰρ παρ᾽ ὃ οἴεται βέλτιστον εἶναι πράττειν δι᾽ ἐπι-
θυμίαν ἀκρατεύεσθαι ἐστίν. ὥστε ἅμα συμβήσεται τὸν αὐτὸν
8 ἑκόντα καὶ ἄκοντα πράττειν· τοῦτο δ᾽ ἀδύνατον. ἔτι δ᾽ ὁ
ἐγκρατὴς δικαιοπραγήσει, καὶ μᾶλλον τῆς ἀκρασίας. ἡ γὰρ
ἐγκράτεια ἀρετή, ἡ δ᾽ ἀρετὴ δικαιοτέρους ποιεῖ. ἐγκρατεύε-
ται δ᾽ ὅταν πράττῃ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν κατὰ τὸν λογι-
σμόν. ὥστ᾽ εἰ τὸ μὲν δικαιοπραγεῖν ἑκούσιον, ὥσπερ καὶ τὸ
ἀδικεῖν (ἄμφω γὰρ δοκεῖ ταῦτα ἑκούσια εἶναι, καὶ ἀνάγκη,
εἰ θάτερον ἑκούσιον, καὶ θάτερον), τὸ δὲ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν
ἀκούσιον, ἅμα ἄρα ὁ αὐτὸς τὸ αὐτὸ πράξει ἑκὼν καὶ ἄκων.
9 ὁ δ᾽ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ θυμοῦ. ἀκρασία γὰρ καὶ ἐγ-
κράτεια καὶ θυμοῦ δοκεῖ εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπιθυμίας· καὶ
τὸ παρὰ τὸν θυμὸν λυπηρόν, καὶ βίαιον ἡ κάθεξις, ὥστ᾽ εἰ τὸ
βίαιον ἀκούσιον, τὸ κατὰ τὸν θυμὸν ἑκούσιον ἂν εἴη πᾶν.
ἔοικε δὲ καὶ Ἡράκλειτος λέγειν εἰς τὴν ἰσχὺν τοῦ θυμοῦ
βλέψας ὅτι λυπηρὰ ἡ κώλυσις αὐτοῦ· "χαλεπὸν γάρ" φησι
10 "θυμῷ μάχεσθαι· ψυχῆς γὰρ ὠνεῖται." εἰ δ᾽ ἀδύνατον τὸ
αὐτὸν ἑκόντα καὶ ἄκοντα πράττειν ἅμα τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ
τοῦ πράγματος, μᾶλλον ἑκούσιον τὸ κατὰ βούλησιν τοῦ κατ᾽
ἐπιθυμίαν καὶ θυμόν. τεκμήριον δέ· πολλὰ γὰρ πράττο-
μεν ἑκόντες ἄνευ ὀργῆς καὶ ἐπιθυμίας.
11 λείπεται ἄρα, εἰ τὸ βουλόμενον καὶ ἑκούσιον ταὐτό, σκέψασθαι.
φαίνεται δὲ καὶ τοῦτο ἀδύνατον. ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν καὶ δοκεῖ

1223b, 18 sqq. = E. N. 1111a, 24 sqq. cf. M. M. 1188a, 23 sqq. || 22—24 = E. N. 1105a, 7 sqq. Pol. 1315a, 30 sq.

17. γρ. ἀκούσιον Victorius, idemque ci. Sylburgius, ἑκούσιον ΠIn. Ald. || 24. τὸ] τὸν In. Sylburgius Fr. recte, nisi Bonitzium sequi malis || 25. αὐτὸν M^b In. Fr., αὐτὸ P^b Ald. Bk. Bu. Bonitzius || ἅμα τὸ] ἅμα καὶ Bonitzius Bu.

ἡ μοχθηρία ἀδικωτέρους ποιεῖν, ἡ δ' ἀκρασία μοχθηρία τις
φαίνεται· συμβήσεται δὲ τοὐναντίον. βούλεται μὲν γὰρ οὐθεὶς ἃ
οἴεται εἶναι κακά, πράττει δ' ὅταν γίνηται ἀκρατής· εἰ οὖν τὸ
μὲν ἀδικεῖν ἑκούσιον, τὸ δ' ἑκούσιον τὸ κατὰ βούλησιν, ὅταν
ἀκρατὴς γένηται, οὐκέτι ἀδικήσει, ἀλλ' ἔσται δικαιότερος ἢ πρὶν
γενέσθαι ἀκρατής. τοῦτο δ' ἀδύνατον.

8 ὅτι μὲν τοίνυν οὐκ ἔστι τὸ ἑκούσιον τὸ κατὰ ὄρεξιν πράττειν, 12
(8) οὐδ' ἀκούσιον τὸ παρὰ τὴν ὄρεξιν, φανερόν· ὅτι δ' οὐδὲ κατὰ προ- VII
αίρεσιν, πάλιν ἐκ τῶνδε δῆλον. τὸ μὲν γὰρ κατὰ βούλησιν ὡς
1224a οὐκ ἀκούσιον ἀπεδείχθη, ἀλλὰ μᾶλλον πᾶν ὃ βούλεται καὶ
ἑκούσιον (ἀλλ' ὅτι καὶ μὴ βουλόμενον ἐνδέχεται πράττειν ἑκόντα,
τοῦτο δέδεικται μόνον)· πολλὰ δὲ βουλόμενοι πράττομεν ἐξαί-
φνης, προαιρεῖται δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἐξαίφνης.

εἰ δὲ ἀνάγκη μὲν ἦν τριῶν τούτων ἕν τι εἶναι τὸ ἑκούσιον, ἢ 2
κατ' ὄρεξιν ἢ κατὰ προαίρεσιν ἢ κατὰ διάνοιαν, τούτων δὲ τὰ δύο
μὴ ἐστί, λείπεται ἐν τῷ διανοούμενόν πως πράττειν εἶναι τὸ
ἑκούσιον. ἔτι δὲ μικρὸν προαγαγόντες τὸν λόγον, ἐπιθῶμεν τέλος 3
τῷ περὶ τοῦ ἑκουσίου καὶ ἀκουσίου διορισμῷ. δοκεῖ γὰρ τὸ βίᾳ καὶ
μὴ βίᾳ τι ποιεῖν οἰκεῖα τοῖς εἰρημένοις εἶναι· τό τε γὰρ βίαιον
ἀκούσιον, καὶ τὸ ἀκούσιον πᾶν βίαιον εἶναι φαμέν. ὥστε περὶ
τοῦ βίᾳ σκεπτέον πρῶτον, τί ἐστι καὶ πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἑκού-
σιον καὶ ἀκούσιον. δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον καὶ τὸ ἀναγκαῖον ἀν- 4
τικεῖσθαι, καὶ ἡ βία καὶ ἡ ἀνάγκη, τῷ ἑκουσίῳ καὶ τῇ πει-
θοῖ ἐπὶ τῶν πραττομένων. καθόλου δὲ τὸ βίαιον καὶ τὴν
ἀνάγκην καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν· καὶ γὰρ τὸν λίθον
ἄνω καὶ τὸ πῦρ κάτω βίᾳ καὶ ἀναγκαζόμενα φέρεσθαι
φαμέν. ταῦτα δ' ὅταν κατὰ τὴν φύσει καὶ τὴν καθ' αὑτὰ ὁρμὴν

37—1225a, 1. cf. M. M. 1188a, 38—b, 14.

36. γενέσθαι P^b, γε Π² In. || 39. οὐχ ὡς ἀκούσιον Rassovius, ὡς ἀκούσιον οὐκ Bonitzius || 1224a, 3. μόνον offendit Rieckherum et, quamquam vix hanc vocem corruptam esse censet, Spengelium, πρότερον? Susem. || 11. ἀκούσιον καὶ — βίαιον om. P^b In. || 16. καὶ γὰρ—17. ἄνω καὶ om. In. Ald. (de M^b dubius sum) || 17. ἀναγκαζόμενον Π² || 18. ταῦτα Fr., τοῦτο Π In. Ald. Bk. Bu. || φύσιν Π² In.

φέρηται, οὐ βίᾳ, οὐ μὴν οὐδ' ἑκούσια λέγεται, ἀλλ' ἀνώνυμος
5 ἡ ἀντίθεσις. ὅταν δὲ παρὰ ταύτην, βίᾳ φαμέν. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ ἐμψύχων καὶ ἐπὶ τῶν ζῴων ὁρῶμεν βίᾳ πολλὰ
καὶ πάσχοντα καὶ ποιοῦντα, ὅταν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ ὁρμὴν
ἔξωθέν τι κινῇ. ἐν μὲν τοῖς ἀψύχοις ἁπλῆ ἡ ἀρχή, ἐν δὲ
τοῖς ἐμψύχοις πλεονάζει· οὐ γὰρ ἀεὶ ἡ ὄρεξις καὶ ὁ λόγος
6 συμφωνεῖ. ὥστ' ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ζῴων ἁπλοῦν τὸ βίαιον,
ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀψύχων (οὐ γὰρ ἔχει λόγον καὶ ὄρεξιν
ἐναντίαν, ἀλλὰ τῇ ὀρέξει ζῇ)· ἐν δ' ἀνθρώπῳ ἔνεστιν ἄμφω,
καὶ ἔν τινι ἡλικίᾳ, ᾗ καὶ τὸ πράττειν ἀποδίδομεν. οὐ γάρ
φαμεν τὸ παιδίον πράττειν, οὐδὲ τὸ θηρίον, ἀλλὰ τὸν ἤδη
7 διὰ λογισμὸν πράττοντα. — δοκεῖ δὴ τὸ βίαιον ἅπαν λυπηρὸν
εἶναι, καὶ οὐθεὶς βίᾳ μὲν ποιεῖ, χαίρων δέ. διὸ περὶ τὸν
ἐγκρατῆ καὶ τὸν ἀκρατῆ πλείστη ἀμφισβήτησις ἐστίν. ἐναν-
τίας γὰρ ὁρμὰς ἔχων αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ πράττει, ὥσθ'
ὅ τ' ἐγκρατὴς βίᾳ, φασίν, ἀφέλκει αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἡδέων
ἐπιθυμιῶν (ἀλγεῖ γὰρ ἀφέλκων πρὸς ἀντιτείνουσαν τὴν ὄρε-
8 ξιν), ὅ τ' ἀκρατὴς βίᾳ παρὰ τὸν λογισμόν. ἧττον δὲ δοκεῖ
λυπεῖσθαι· ἡ γὰρ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος, ᾗ ἀκολουθεῖ χαίρων,
ὥστε ὁ ἀκρατὴς μᾶλλον ἑκὼν καὶ οὐ βίᾳ, ὅτι οὐ λυπηρῶς. ἡ
δὲ πειθὼ τῇ βίᾳ καὶ ἀνάγκῃ ἀντιτίθεται. ὁ δ' ἐγκρατὴς
ἐφ' ἃ πέπεισται ἄγει, καὶ πορεύεται οὐ βίᾳ, ἀλλ' ἑκών. ἡ 1224b
9 δὲ ἐπιθυμία οὐ πείσασα ἄγει· οὐ γὰρ μετέχει λόγου. ὅτι

21. *ἀψύχων* In. Ald., ⟨*τῶν*⟩ *ἐμψύχων* ci. Fr. ‖ 23. *τις* P^b Ald. ‖ 28. *πραττόμενον* M^b, haud improbat Fr. ‖ 29. *οὐδὲ τὸ θηρίον* secludenda esse aut *καθάπερ* vel *ὥσπερ* ante haec verba excidisse ci. Spengelius (perperam) ‖ *ἀλλὰ τὸν* Iackson, *ἀλλ' ὅταν* *Π* Ald. Bk. Bu. Fr. Spengelius, *ἀλλ'* [*ὅταν*] Bender ‖ ⟨*ᾗ*⟩ *ἤδη* dubitanter ci. Fr., idem vel *ᾗ δὴ* ci. Spengelius ‖ 30. *πράττοντες* C^v, *πραττόμενα* ci. Fr., *πράττον* ci. Spengelius ‖ 33. *ἑκάτερος* scribendum aut *ἕκαστος* secludendum esse ci. Spengelius ‖ 34. *ἀφέλκων* Spengelius ‖ *τῶν* ⟨*τῶν*⟩ *ἡδέων ἐπιθυμιῶν* Fr., *suavium cupiditate* In., *τῆς* ⟨*τῶν*⟩ *ἡδέων ἐπιθυμίας* aut *τῶν* ⟨*τοῦ*⟩ *ἡδέος ἐπιθυμιῶν* ci. Sylburgius, *τῶν ἡδέων ἐπιθυμῶν* Bk. Bu. ‖ 35. *τὴν* om. $Π^2$ ‖ 38. *ἡ*] *οὐ* M^b, — b, 1. *ἑκών* om. P^b.

μὲν οὖν δοκοῦσιν οὗτοι μόνοι βίᾳ καὶ ἄκοντες ποιεῖν, καὶ διὰ
τίν' αἰτίαν, ὅτι καθ' ὁμοιότητά τινα τοῦ βίᾳ, καθ' ἣν καὶ
ἐπὶ τῶν ἀψύχων λέγομεν, εἴρηται· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις 10
προσθῇ τὸ ἐν τῷ διορισμῷ προσκείμενον, κἀκεῖ λύεται τὸ
λεχθέν. ὅταν μὲν γάρ τι τῶν ἔξωθεν παρὰ τὴν ἐν αὐτῷ
ὁρμὴν κινῇ ἢ ἠρεμίζῃ, βίᾳ φαμέν, ὅταν δὲ μή, οὐ βίᾳ· ἐν
δὲ τῷ ἀκρατεῖ καὶ ἐγκρατεῖ ἡ καθ' αὑτὸν ὁρμὴ ἐνοῦσα ἄγει
(ἄμφω γὰρ ἔχει)· ὥστ' οὐ βίᾳ οὐδέτερος, ἀλλ' ἑκὼν διά γε
ταῦτα πράττοι ἄν, οὐδ' ἀναγκαζόμενος. τὴν γὰρ ἔξωθεν 11
ἀρχήν, τὴν παρὰ τὴν ὁρμὴν ἢ ἐμποδίζουσαν ἢ κινοῦσαν,
ἀνάγκην λέγομεν, ὥσπερ εἴ τις λαβὼν τὴν χεῖρα τύπτοι
τινὰ ἀντιτείνοντος καὶ τῷ βούλεσθαι καὶ τῷ ἐπιθυμεῖν· ὅταν
δ' ἔσωθεν ἡ ἀρχή, οὐ βίᾳ. ἔτι καὶ ἡδονὴ καὶ λύπη ἐν
ἀμφοτέροις ἔνεστι. καὶ γὰρ ὁ ἐγκρατευόμενος λυπεῖται παρὰ 12
τὴν ἐπιθυμίαν πράττων ἤδη, καὶ χαίρει τὴν ἀπ' ἐλπίδος
ἡδονήν, ὅτι ὕστερον ὠφεληθήσεται, ἢ καὶ ἤδη ὠφελεῖται
ὑγιαίνων· καὶ ὁ ἀκρατὴς χαίρει μὲν τυγχάνων ἀκρατευό-
μενος οὗ ἐπιθυμεῖ, λυπεῖται δὲ τὴν ἀπ' ἐλπίδος λύπην,
οἴεται γὰρ κακὸν πράττειν. ὥστε τὸ μὲν βίᾳ ἑκάτερον 13
φάναι ποιεῖν ἔχει λόγον, καὶ διὰ τὴν ὄρεξιν καὶ διὰ τὸν
λογισμὸν ἑκάτερον ἄκοντα ποτὲ πράττειν· κεχωρισμένα γὰρ
ὄντα ἑκάτερα ἐκκρούεται ὑπ' ἀλλήλων. ὅθεν καὶ ἐπὶ τὴν
ὅλην μεταφέρουσι ψυχήν, ὅτι τῶν ἐν ψυχῇ τι τοιοῦτον ὁρῶ-
σιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν μορίων ἐνδέχεται τοῦτο λέγειν· ἡ δ' 14
ὅλη ἑκοῦσα ψυχὴ καὶ τοῦ ἀκρατοῦς καὶ τοῦ ἐγκρατοῦς πράττει,
βίᾳ δ' οὐδέτερος, ἀλλὰ τῶν ἐν ἐκείνοις τι, ἐπεὶ καὶ φύσει
ἀμφότερα ἔχομεν. καὶ γὰρ ὁ λόγος φύσει ὑπάρχει, ὅτι

1224b, 3. *μόνοι* recte offendit Rieckherum, *ἀμφότεροι* (ex eiusdem translatione)? Susem. ‖ 5. *τις* $Π^1$, *τι* $Π^2$ ‖ 6. *προσθείη* aut *προσθεῖτο* Spengelius ‖ *τῷ* $Π^1$, *αὐτῷ* $Π^2$ ‖ *προσκείμενον* $Π^1$, *προκείμενον* $Π^2$ ‖ 8. *ἠρεμίζῃ*] *ἐμποδίζῃ* Spengelius ‖ 9. *ἀκρατεῖ καὶ ἐγκρατεῖ* $P^b D^c$, *ἐγκρατεῖ καὶ ἀκρατεῖ* $Π^2$ In. Bk. Bu. Fr. ‖ *κατ' αὐτὸν* vel *καθ' αὑτὴν* Spengelius ‖ 15. *ἔτι* Susem., *ἔτι δὲ* Rassovius, *ὅτι* fontes et editiones ‖ 29. *ὑπάρχει* Rasso-

ἐωμένης τῆς γενέσεως καὶ μὴ πηρωθείσης ἐνέσται, καὶ ἡ
15 ἐπιθυμία, ὅτι εὐθὺς ἐκ γενετῆς ἀκολουθεῖ καὶ ἔνεστιν. σχεδὸν δὲ τούτοις δυσὶ τὸ φύσει διορίζομεν, τῷ τε ὅσα εὐθὺς γιγνομένοις ἀκολουθεῖ πᾶσι, καὶ ὅσα ἐωμένης τῆς γενέσεως εὐθυπορεῖν γίγνεται ἡμῖν, οἷον πολιὰ καὶ γῆρας καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα. ὥστε μὴ κατὰ φύσιν ἑκάτερος πράττει, ἁπλῶς δὲ κα-
16 τὰ φύσιν ἑκάτερος, οὐ τὴν αὐτήν. αἱ μὲν οὖν περὶ τὸν ἀκρατῆ καὶ ἐγκρατῆ ἀπορίαι ⟨αὗται⟩ περὶ τοῦ βίᾳ πράττειν ἢ ἀμφοτέρους ἢ τὸν ἕτερον, ὥστε ἢ μὴ ἑκόντας ἢ ἅμα βίᾳ καὶ ἑκόντας, εἰ δὲ τὸ βίᾳ ἀκούσιον, ἅμα ἑκόντας καὶ ἄκοντας πράττειν· σχεδὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον ἡμῖν ὡς ἀπαντητέον.

17 λέγονται δὲ κατ' ἄλλον τρόπον βίᾳ καὶ ἀναγκασθέντες πρᾶξαι, οὐ διαφωνοῦντος τοῦ λόγου καὶ τῆς ὀρέξεως, ὅταν πράττωσιν ὃ καὶ λυπηρὸν καὶ φαῦλον ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλ' ἂν μὴ τοῦτο πράττωσι, πληγαὶ ἢ δεσμοὶ ἢ θάνατοι
18 ὦσιν. ταῦτα γάρ φασιν ἀναγκασθέντες πρᾶξαι. ἢ οὔ, ἀλλὰ πάντες ἑκόντες ποιοῦσιν αὐτὸ τοῦτο; ἔξεστι γὰρ μὴ
19 ποιεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο ὑπομεῖναι τὸ πάθος. ἔτι ἴσως τούτων τὰ μὲν φαίη τις ἂν τὰ δ' οὔ. ὅσα μὲν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τῶν τοιούτων μὴ ὑπάρξαι ἢ ὑπάρξαι, ἀεὶ ὅσα πράττει ἃ μὴ

1225a, 2—36 = E. N. 1110a, 4 sqq. cf. M. M. 1188b, 14—24.

vius, ἄρχων fontes et editiones ‖ 30. ἐρρωμένης corr. M[b] ‖ 31. ὅτι Π[2] In., ἔτι Π[1] Bk. ‖ 35. μὴ] μὲν Spengelius, ⟨πῶς⟩ μὴ? Susem. ‖ 36. αἱ μὲν οὖν] αὗται μὲν οὖν αἱ Bonitzius Fr. ‖ ἀκρατῆ καὶ ἐγκρατῆ P[b] et corr. (ipsius, ut videtur, librari) D[c], ἐγκρατῆ καὶ ἀκρατῆ Π[2] In. Bk. Bu. Fr. et pr. D[c] ‖ 37. αὗται add. Bu. ‖ 38. ἑκόντας Spengelius, ἄκοντας Π In. editores ‖ 39. ἀκούσιον Bonitzius, ἑκούσιον Π In. Ald. Bk. ‖ 1225a, 2. δὲ om. Π[1] ‖ 5. πράττουσι πληγαὶ Spengelius (fors. recte) ‖ ἢ δεσμοὶ om. In. Ald. ‖ 7. ἑκόντες Π C[v], om. In. Ald. ‖ αὐτὰ ταῦτα Spengelius, οὗτοι τοῦτο Π[1] ‖ 9. αὐτῷ Π[1], ἑαυτῷ Π[2] ‖ 10. μὴ ὑπάρξαι ἃ μὴ ὑπάρξαι ci. Fr., *vel facere vel non facere* In.; μὴ πρᾶξαι ἢ πρᾶξαι vel potius πρᾶξαι ἢ μὴ πρᾶξαι Spengelius (haud recte) ‖ ἀεὶ aut (quod ad sententiam aptissimum videri recte monet) καὶ aut [δεῖ] ci. Bonitzius, δεῖ Π Ald. Bk. Bu. Fr., δὴ Camot., corruptam esse vocem

βούλεται, ἑκὼν πράττει, καὶ οὐ βίᾳ· ὅσα δὲ μὴ ἐφ' αὐτῷ
τῶν τοιούτων, βίᾳ πώς, οὐ μέντοι γ' ἁπλῶς, ὅτι οὐκ αὐτὸ
τοῦτο προαιρεῖται ὃ πράττει, ἀλλ' οὗ ἕνεκα, ἐπεὶ καὶ ἐν τού-
τοις ἐστί τις διαφορά. εἰ γὰρ ἵνα μὴ λάβῃ ψηλαφῶν ἀπο- 20
κτείνοι, γελοῖος ἂν εἴη, εἰ λέγοι ὅτι βίᾳ καὶ ἀναγκαζόμενος,
ἀλλὰ δεῖ μεῖζον κακὸν καὶ λυπηρότερον εἶναι, ὃ πείσεται
μὴ ποιήσας. οὕτω γὰρ ἀναγκαζόμενος καὶ [μὴ] βίᾳ πράξει,
ἢ οὐ φύσει, ὅταν κακὸν ἀγαθοῦ ἕνεκα ἢ μείζονος κακοῦ ἀπο-
λύσεως πράττῃ, καὶ ἄκων γε· οὐ γὰρ ἐφ' αὐτῷ ταῦτα. διὸ 21
καὶ τὸν ἔρωτα πολλοὶ ἀκούσιον τιθέασιν, καὶ θυμοὺς ἐνίους καὶ
τὰ φυσικά, ὅτι ἰσχυρὰ καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν· καὶ συγγνώ-
μην ἔχομεν ὡς πεφυκότα βιάζεσθαι τὴν φύσιν. καὶ μᾶλ-
λον ἂν δόξειε βίᾳ καὶ ἄκων πράττειν, ἵνα μὴ ἀλγῇ ἰσχυ-
ρῶς, ἢ ἵνα μὴ ἠρέμα, καὶ ὅλως ἵνα μὴ ἀλγῇ ἢ ἵνα
[μὴ] χαίρῃ. τὸ γὰρ ἐφ' αὐτῷ, εἰς ὃ ἀνάγεται ὅλον, τοῦτ' ἐστιν
ὃ ἡ αὐτοῦ φύσις οἵα τε φέρειν· ὃ δὲ μὴ οἵα τε, μηδ' ἐστὶ
τῆς ἐκείνου φύσει ὀρέξεως ἢ λογισμοῦ, οὐκ ἐφ' αὐτῷ. διὸ καὶ 22
τοὺς ἐνθουσιῶντας καὶ προλέγοντας, καίπερ διανοίας ἔργον
ποιοῦντας, ὅμως οὔ φαμεν ἐφ' αὐτοῖς εἶναι, οὔτ' εἰπεῖν ἃ εἶπον,
οὔτε πρᾶξαι ἃ ἔπραξαν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ δι' ἐπιθυμίαν· ὥστε 23
καὶ διάνοιαί τινες καὶ πάθη οὐκ ἐφ' ἡμῖν εἰσίν, ἢ πράξεις
αἱ κατὰ τὰς τοιαύτας διανοίας καὶ λογισμούς, ἀλλ' ὥσπερ
Φιλόλαος ἔφη εἶναί τινας λόγους κρείττους ἡμῶν.

9 ὥστ' εἰ τὸ ἑκούσιον καὶ ἀκούσιον καὶ πρὸς τὸ βίᾳ ἔδει σκέψα-

adnotavit Casaubonus, δῆλον ὅτι ci. Bu., ἀεὶ ⟨καὶ⟩? Susem. || ὅσα] ἑκὼν corr.[1] P^b in ras. || ἃ—11. πράττει om. P^b || κἂν μὴ βούληται interprete („*etiam si non volens facit*“) abusus ci. Fr. || 14. εἰ In., ὁ Π^1, οὐ Π^2 || λάθῃ ci. Bu. || ψηλαφήσων ci. Fr. || ἀποκτείνοι Spengelius, idemque olim coniecerat Fr., ἀποκτείνῃ Π et editores, ἀποκτείνει C^v || 16. δεῖ In. et γρ. Victorius, δὴ Π Ald. || 17. μὴ alterum secludendum aut ἢ restituendum esse ci. Bonitzius, secl. Fr., ἢ Bu. || 18. φήσει Spengelius || ἕνεκα ἢ In. Ald., ἕνεκ' ἂν Π || μείζονος om. Π^1 || 22. ἔχομεν om. Π^1 || 24. ἀλγῇ ἢ ἵνα ΠC^v, om. In. Ald. || 25. μὴ del. Bk. || 34. ὥστ' εἰ Π^1, ὥστε In., ὡς εἰ M^b, ὡς Ald. || καὶ alterum secl. Spengelius (haud recte) ||

VIII)

σθαι, τοῦτο μὲν οὕτω διῃρήσθω (οἱ γὰρ μάλιστ' ἐμποδίζοντες
IX τὸ ἑκούσιον ** ὡς βίᾳ πράττοντες, ἀλλ' ἑκόντες)· ἐπεὶ δὲ τοῦτ' ἔχει τέ- (9)
λος, καὶ οὔτε τῇ ὀρέξει οὔτε τῇ προαιρέσει τὸ ἑκούσιον ὥρισται, λοι-
2 πὸν δὴ ὁρίσασθαι τὸ κατὰ τὴν διάνοιαν. δοκεῖ δὴ ἐναντίον εἶναι 1225 b
τὸ ἑκούσιον τῷ ἀκουσίῳ, καὶ τὸ εἰδότα ἢ ὃν ἢ ᾧ ἢ οὗ ἕνεκα (ἐνίοτε γὰρ οἶδε μὲν ὅτι πατήρ, ἀλλ' οὐχ ἵνα ἀποκτείνῃ, ἀλλ' ἵνα σώσῃ, ὥσπερ αἱ Πελιάδες, ἤτοι ὡς τοδὶ μὲν πόμα, ἀλλ' ὡς φίλτρον καὶ οἶνον, τὸ δ' ἦν κώνειον) τῷ ἀγνοοῦντα καὶ ὃν καὶ ᾧ καὶ ὃ δι' ἄγνοιαν, μὴ κατὰ συμβεβηκός· τὸ δὲ δι' ἄγνοιαν, καὶ ὃ καὶ ᾧ καὶ ὅν, ἀκούσιον· τὸ ἐναντίον ἄρ'
3 ἑκούσιον. ὅσα μὲν οὖν ἐφ' ἑαυτῷ ὂν μὴ πράττειν πράττει μὴ ἀγνοῶν καὶ δι' αὐτόν, ἑκούσια ταῦτ' ἀνάγκη εἶναι, καὶ τὸ ἑκούσιον τοῦτ' ἐστίν· ὅσα δ' ἀγνοῶν καὶ διὰ τὸ ἀγνοεῖν, ἄκων.
4 ἐπεὶ δὲ τὸ ἐπίστασθαι καὶ τὸ εἰδέναι διττόν, ἓν μὲν τὸ ἔχειν, ἓν δὲ τὸ χρῆσθαι τῇ ἐπιστήμῃ, ὁ ἔχων μὴ χρώμενος δὲ ἔστι μὲν ὡς δικαίως ⟨ἂν⟩ ἀγνοῶν λέγοιτο, ἔστι δὲ ὡς οὐ δικαίως, οἷον εἰ δι' ἀμέλειαν μὴ ἐχρῆτο. ὁμοίως δὲ καὶ μὴ ἔχων τις ψέγοιτο ἄν, εἰ ὃ ῥᾴδιον ἢ ἀναγκαῖον ἦν, μὴ ἔχει δι' ἀμέλειαν ἢ ἡδονὴν ἢ λύπην. ταῦτ' οὖν προσδιοριστέον.
περὶ μὲν οὖν τοῦ ἑκουσίου καὶ ἀκουσίου διωρίσθω τοῦτον τὸν 10

36. ἐπεὶ — 1225b, 16 = E. N. 1110b, 18 — 1111a, 21. cf. M. M. 1188b, 25—38 || 1225b, 17—1227a, 17 = E. N. 1111b, 4—1113a, 12. cf. M. M. 1189, 1—b, 25.

δεῖ ci. Spengelius || 36. ἑκούσιον ὡς] ἑκούσιόν ⟨εἰσιν⟩ οἱ Spengelius, ἑκούσιόν ⟨εἰσιν οἱ διὰ φόβον μειζόνων κακῶν πράττοντες⟩ ὡς vel simile quid? Susem. (cf. E. N. 1110a, 4 sq.) || πράττοντας Fr. || 37. ἀλλ' οὐχ ἑκόντες (ἀλλ' — ἑκόντες in ras.) λόγοι οὗτοί εἰσιν mg. rc. P^b, ἀλλ' ⟨οὐχ⟩ ἑκόντας, ⟨λόγοι οὗτοί εἰσιν⟩ Fr. || 1225b, 1. τὸ e M. M. 1188b, 26 Spengelius, τὰ fontes et editiones || τὴν $P^b D^c$, om. Π^2 et editores || δὴ Ald., δὲ In., δεῖ Π || 4. ἤτοι ὡς τοδὶ μὲν Fr., ἤτοι ὡς ὅτι μὲν Π, ἤτουν ὡς ὅτε (ὡς ὅτε non vert. In.) μὲν In. Ald., corrupta haec esse primus monuit Bonitzius, ἢ τὸ ᾧ ὅτι μὲν Bywater (Iourn. of phil. V. p. 116), ἢ εἰδὼς ἔπεμπε ci. Bu. || 5. δ' post τῷ add. Π^2 In. Bk. || ἀγνοοῦντα Rieckher, ἀγνοοῦντι fontes et editiones || 6. ὅν—ὅ] ὃ—ὅν Spengelius || ὃ In. Ald., ὅτῳ ΠC^v || 13. ἂν add.

τρόπον· περὶ δὲ προαιρέσεως μετὰ τοῦτο λέγωμεν, διαπορήσαν- X
τες πρῶτον τῷ λόγῳ περὶ αὐτῆς. διστάσειε γὰρ ἄν τις ἐν
τῷ γένει πέφυκε καὶ ἐν ποίῳ θεῖναι αὐτὴν χρή, καὶ πότερον
οὐ ταὐτὸν τὸ ἑκούσιον καὶ τὸ προαιρετὸν ἢ ταὐτὸν ἐστίν. μά- 2
λιστα δὲ λέγεται παρά τινων, καὶ ζητοῦντι δόξειε δ' ἂν δυοῖν
εἶναι θάτερον ἡ προαίρεσις, ἤτοι δόξα ἢ ὄρεξις· ἀμφότερα
γὰρ φαίνεται παρακολουθοῦντα. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν ὄρεξις 3
φανερόν. ἢ γὰρ βούλησις ἂν εἴη ἢ ἐπιθυμία ἢ θυμός· οὐθεὶς
γὰρ ὀρέγεται μηθὲν πεπονθὼς τούτων. θυμὸς μὲν οὖν καὶ
ἐπιθυμία καὶ τοῖς θηρίοις ὑπάρχει, προαίρεσις δ' οὔ. ἔτι δὲ
καὶ οἷς ὑπάρχει ἄμφω ταῦτα, πολλὰ καὶ ἄνευ θυμοῦ καὶ
ἐπιθυμίας προαιροῦνται· καὶ ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες οὐ προαι-
ροῦνται, ἀλλὰ καρτεροῦσιν. ἔτι ἐπιθυμία μὲν καὶ θυμὸς ἀεὶ
μετὰ λύπης, προαιρούμεθα δὲ πολλὰ καὶ ἄνευ λύπης.
ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βούλησις καὶ προαίρεσις ταὐτόν. βούλονται 4
μὲν γὰρ ἔνια [ταὐτὸν] καὶ τῶν ἀδυνάτων εἰδότες, οἷον βασιλεύειν
τε πάντων ἀνθρώπων καὶ ἀθάνατοι εἶναι, προαιρεῖται δ' οὐθεὶς
μὴ ἀγνοῶν ὅτι ἀδύνατον, οὐδ' ὅλως ἃ δυνατὸν μέν, μὴ ἐφ'
αὐτῷ δ' οἴεται πρᾶξαι ἢ μὴ πρᾶξαι. ὥστε τοῦτο μὲν φανε-
ρόν, ὅτι ἀνάγκη τὸ προαιρετὸν τῶν ἐφ' αὐτῷ τι εἶναι.
1226 a ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ δόξα, οὐδ' ἁπλῶς εἴ τις οἴεταί τι. 5
τῶν γὰρ ἐφ' αὐτῷ τι ἦν τὸ προαιρετόν, δοξάζομεν δὲ
πολλὰ καὶ τῶν οὐκ ὄντων ἐφ' ἡμῖν, οἷον τὴν διάμετρον σύμ-
μετρον. ἔτι οὐκ ἔστι προαίρεσις ἀληθὴς ἢ ψευδής. οὐδὲ δὴ ἡ 6
τῶν ἐφ' αὐτῷ ὄντων πρακτῶν δόξα, ᾗ τυγχάνομεν οἰόμενοι
δεῖν τι πράττειν ἢ οὐ πράττειν. κοινὸν δὲ περὶ δόξης τοῦτο

Rassovius Susem. ‖ 21. ἢ ταυτὸν Π^1, ἢ ταυτά Π^2 ‖ 22. δόξειε δ'] δόξειεν Tauchnitziana Fr. (fors. recte) ‖ 33. ταὐτὸν non vert. In., secl. Sylburgius ‖ 34. τε] μὲν M^b Fr. ‖ 35. ἃ δυνατὸν Fr., ἀδύνατον ΠC^v, ὃ δυνατὸν Ald. Bk. Bu. ‖ 37. ἀνάγκη ⟨ἦν⟩ ci. Fr., ἀνάγκη μὲν $M^b C^v$ ‖ 1226 a, 2. ἦν Bonitzius, εἶναι Π Ald. Bk. Bu. ‖ 4. ἡ] ἢ Π^2 ‖ 5. δόξα ᾗ P^b (sed, ut videtur, corr.) In., δόξαν ᾗ C^v et, ut videtur, pr. P^b, δόξαν ἢ Π^2 ‖ 6. τι om. Π^1 ‖ ἢ ἀπρακτεῖν Ald. (fors. recte), om. Π^1 ‖ ** κοινὸν Spengelius.

(X)
7 καὶ βουλήσεως· οὐθεὶς γὰρ τέλος οὐδὲν προαιρεῖται, ἀλλὰ τὰ
πρὸς τὸ τέλος· λέγω δ' οἷον οὐθεὶς ὑγιαίνειν προαιρεῖται,
ἀλλὰ περιπατεῖν ἢ καθῆσθαι τοῦ ὑγιαίνειν ἕνεκεν, οὐδ' εὐδαι-
μονεῖν, ἀλλὰ χρηματίζεσθαι ἢ κινδυνεύειν τοῦ εὐδαιμονεῖν
ἕνεκα· καὶ ὅλως δηλοῖ ἀεὶ προαιρούμενος τί τε καὶ τίνος
ἕνεκα προαιρεῖται, ἔστι δὲ τὸ μὲν τίνος, οὗ ἕνεκα προαιρεῖται
8 ἄλλο, τὸ δὲ τί, ὃ προαιρεῖται ἕνεκα ἄλλου. βούλεται δέ γε
μάλιστα τὸ τέλος, καὶ δοξάζει δεῖν καὶ ὑγιαίνειν καὶ εὖ
πράττειν. ὥστε φανερὸν διὰ τούτων ὅτι ἄλλο καὶ δόξης καὶ
βουλήσεως. βούλεσθαι μὲν ⟨γὰρ⟩ καὶ δόξα μάλιστα τοῦ τέλους,
προαίρεσις δ' οὐκ ἔστιν.
9 ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν οὔτε βούλησις οὔτε δόξα οὔθ' ὑπόληψις
ἁπλῶς ἡ προαίρεσις, δῆλον· τί δὲ διαφέρει τούτων, καὶ πῶς
ἔχει πρὸς τὸ ἑκούσιον; ἅμα δὲ δῆλον ἔσται, καὶ τί ἐστι προαίρεσις.
10 ἔστι δὴ τῶν δυνατῶν καὶ εἶναι καὶ μὴ τὰ μὲν τοιαῦτα ὥστε ἐν-
δέχεσθαι βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν· περὶ ἐνίων δ' οὐκ ἐνδέχεται.
τὰ μὲν γὰρ δυνατὰ μέν ἐστι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἐφ'
ἡμῖν αὐτῶν ἡ γένεσις ἐστίν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ φύσιν τὰ δὲ δι'
ἄλλας αἰτίας γίνεται, περὶ ὧν οὐδεὶς ἂν ἐγχειρήσειε βουλεύε-
11 σθαι μὴ ἀγνοῶν· περὶ ὧν δ' ἐνδέχεται μὴ μόνον τὸ εἶναι καὶ
μή, ἀλλὰ καὶ τὸ ** βουλεύσασθαι τοῖς ἀνθρώποις, ταῦτα δ'
ἐστὶν ὅσα ἐφ' ἡμῖν ἐστι πρᾶξαι ἢ μὴ πρᾶξαι. διὸ οὐ βου-
λευόμεθα περὶ τῶν ἐν Ἰνδοῖς, οὐδὲ πῶς ἂν ὁ κύκλος τετρα-
γωνισθείη. τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· [τὸ δ' ὅλως οὐ πρακτόν

9. ἕνεκα Π² Fr. ‖ 11. ⟨ὁ⟩ προαιρούμενος Fr. (fors. recte) ‖ 14. γρ. δοξάζει Victorius, δοξάζειν ΠIn. Ald. Bk. ‖ 16. βούλεσθαι —δόξα] βούλεσθαι—δοξάζειν aut βούλησις—δόξα ci. Spengelius ‖ γὰρ add. Spengelius Susem. ‖ 18. οὖν om. Π¹ ‖ 26. ἀνοήμων ci. Fr. ‖ 27. καὶ τὸ om. Pᵇ ‖ τὸ ⟨ἐφ' αὐτοῖς εἶναι, περὶ τούτων καὶ τὸ⟩ ci. Rassovius, τὸ ⟨μὴ διὰ φύσιν ἢ τύχην εἶναι συμβέβηκεν, περὶ τούτων ἐστὶν καὶ τὸ⟩ vel simile quid ci. Susem. ‖ συμβουλεύσασθαι Π¹ ‖ 30. τὸ—32. ἐστίν post 33. ἐστιν simulque 31. ἀλλ'—ἁπάντων post 32. ἐστίν, ut ordo membrorum sit hic: 32. τὰ—33. ἐστίν, 30. τὸ—πρακτόν, 31. ἢ—32. ἐστίν, 31. ἀλλ'—ἁπάντων, recte tri. Bonitzius.

(X)

⌊ἀλλ᾽ οὐδὲ περὶ τῶν ἐφ᾽ ἡμῖν πρακτῶν περὶ ἁπάντων.⌋ (ᾗ καὶ 12
δῆλον ὅτι οὐδὲ δόξα ἁπλῶς ἡ προαίρεσις ἐστίν)·*⌋, τὰ δὲ προαι-
ρετὰ καὶ πρακτὰ τῶν ἐφ᾽ ἡμῖν ὄντων ἐστίν.* διὸ καὶ ἀπορή- 13
σειεν ἄν τις, τί δή ποθ᾽ οἱ μὲν ἰατροὶ βουλεύονται περὶ ὧν
ἔχουσι τὴν ἐπιστήμην, οἱ δὲ γραμματικοὶ οὔ; αἴτιον δ᾽ ὅτι
διχῇ γινομένης τῆς ἁμαρτίας (ἢ γὰρ λογιζόμενοι ἁμαρτά-
νομεν ἢ κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτὸ δρῶντες) ἐν μὲν τῇ ἰατρικῇ
ἀμφοτέρως ἐνδέχεται ἁμαρτεῖν, ἐν δὲ τῇ γραμματικῇ κατὰ
1226b τὴν αἴσθησιν καὶ πρᾶξιν, περὶ ἧς ἂν σκοπῶσιν, εἰς ἄπειρον
ἥξουσιν. — ἐπειδὴ οὖν οὔτε δόξα οὔτε βούλησίς ἐστι προαίρεσίς 14
ἐστιν ὡς ἑκάτερον, οὐδ᾽ ἄμφω (ἐξαίφνης γὰρ προαιρεῖται μὲν
οὐθείς, δοκεῖ δὲ πράττειν καὶ βούλονται)· ὡς ἐξ ἀμφοῖν ἄρα.
ἄμφω γὰρ ὑπάρχει τῷ προαιρουμένῳ ταῦτα. — ἀλλὰ πῶς
ἐκ τούτων σκεπτέον; δηλοῖ δέ πως καὶ τὸ ὄνομα αὐτό. ἡ 15
γὰρ προαίρεσις αἵρεσις μὲν ἐστίν, οὐχ ἁπλῶς δέ, ἀλλ᾽ ἑτέρου
πρὸ ἑτέρου· τοῦτο δὲ οὐχ οἷόν τε ἄνευ σκέψεως καὶ βουλῆς.
διὸ ἐκ δόξης βουλευτικῆς ἐστιν ἡ προαίρεσις.

περὶ μὲν δὴ τοῦ τέλους οὐδεὶς βουλεύεται, ἀλλὰ τοῦτο κεῖται 16
πᾶσι, περὶ δὲ τῶν εἰς τοῦτο τεινόντων, πότερον τόδε ἢ τόδε συν-
τείνει, ἢ δεδογμένου τοῦτο πῶς ἔσται. βουλευόμεθα δὲ τοῦτο πάν-
τες, ἕως ἂν εἰς ἡμᾶς ἀναγάγωμεν τῆς γενέσεως τὴν ἀρχήν. εἰ δὴ 17

31. *ἀλλ᾽—ἁπάντων* post 32. *ἐστίν* transposuerat Rassovius ‖ *ἐφ᾽* Bonitzius, *ἐν* Π²Bk. Fr., om. Pᵇ ‖ *περὶ* alterum secludendum esse ci. Spengelius (praeter necessitatem) ‖ *ᾗ* Π¹In., om. Π² ‖ 32. *δὲ*] *γὰρ* et 33. ⟨*καὶ*⟩ *τῶν* coniecerat Rassovius ‖ *προαιρετικὰ* Π¹ ‖ 37. *αὐτὸ*] *ἄλλο* ci. Bu. ‖ 1226b, 1. *ἂν* ⟨*ἀεὶ*⟩ ex E. N. 1112b, 4 Spengelius ‖ *ἄπειρον* vix sanum, *ἄπορον* ci. Victorius, *ἀπειρίαν* ci. Spengelius haud melius, *ἀκριβῆ πεῖραν* ci. Bu. ‖ 2. *ἐστι*] *ἡ* Bonitzius, rec. Fr. recte, nisi Bussemakerum sequi malis, *ἐστι προαίρεσις* om. Pᵇ ‖ *ἐστιν* secl. Bu. ‖ 4. *δὲ* ⟨*δεῖν*⟩? Susem. ‖ *καὶ βούλεται* Ald. Fr. (fors. recte), *βεβουλευμένος* ci. Bu. ‖ [*ὡς*] aut ⟨*δῆλον*⟩ *ὡς* vel sinile quid ci. Spengelius ‖ 7. *αἵρεσις* om. In. Ald. ‖ 8. *πρὸ* Sylburgius, *πρὸς* ΠIn. Ald. ‖ *ἕτερον* Π²In. ‖ 12. *δεδογμένον* Sylburgius ‖ *τούτου* Spengelius ‖ *τοῦτο* h. l. Π¹, post *πάντως* Π² et editiones ‖ *πάντες* Π¹In. E. N. 1113a, 5, *πάντως* Π²Bk. ‖ 13. *δὲ* Casaubonus.

(X)

προαιρεῖται μὲν μηθεὶς μὴ παρασκευασάμενος μηδὲ βουλευ-
σάμενος, εἰ χεῖρον ἢ βέλτιον, βουλεύεται δὲ ὅσα ἐφ' ἡμῖν ἐστι
τῶν δυνατῶν καὶ εἶναι καὶ μὴ τῶν πρὸς τὸ τέλος, δῆλον ὅτι ἡ
προαίρεσις μέν ἐστιν ὄρεξις τῶν ἐφ' αὑτῷ βουλευτική. ἅπαν-
τες γὰρ βουλευόμεθα ἃ καὶ προαιρούμεθα, οὐ μέντοι γε ἃ βου-
λευόμεθα, πάντα προαιρούμεθα. λέγω δὲ βουλευτικήν, ἧς ἀρχὴ
καὶ αἰτία βούλευσίς ἐστι, καὶ ὀρέγεται διὰ τὸ βουλεύσασθαι.
18 διὸ οὔτε ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἐστὶν ἡ προαίρεσις, οὔτε ἐν πάσῃ
ἡλικίᾳ, οὔτε πάντως ἔχοντος ἀνθρώπου. οὐδὲ γὰρ τὸ βουλεύ-
σασθαι, οὐδ' ὑπόληψις τοῦ διὰ τί· ἀλλὰ δοξάσαι μὲν εἰ
ποιητέον ἢ μὴ ποιητέον οὐθὲν κωλύει πολλοῖς ὑπάρχειν, τὸ
δὲ διὰ λογισμοῦ οὐκέτι. ἔστι γὰρ βουλευτικὸν τῆς ψυχῆς τὸ
19 θεωρητικὸν αἰτίας τινός. ἡ γὰρ οὗ ἕνεκα μία τῶν αἰτιῶν ἐστίν·
τὸ μὲν γὰρ διὰ τί αἰτία· οὗ δ' ἕνεκά ἐστιν ἢ γίγνεταί τι,
τοῦτ' αἴτιόν φαμεν εἶναι, οἷον τοῦ βαδίζειν ἡ κομιδὴ τῶν
χρημάτων, εἰ τούτου ἕνεκα βαδίζει. διὸ οἷς μηθεὶς κεῖται
20 σκοπός, οὐ βουλευτικοί. ὥστ' ἐπεὶ τὸ μὲν ἐφ' αὑτῷ ὂν ἢ
πράττειν ἢ μὴ πράττειν, ἐάν τις πράττῃ ἢ ἀπρακτῇ δι'
αὑτὸν καὶ μὴ δι' ἄγνοιαν, ἑκὼν πράττει ἢ ἀπρακτεῖ, πολλὰ
δὲ τῶν τοιούτων πράττομεν οὐ βουλευσάμενοι οὐδὲ προνοήσαντες,
ἀνάγκη τὸ μὲν προαιρετὸν ἅπαν ἑκούσιον εἶναι, τὸ δ' ἑκούσιον
μὴ προαιρετόν, καὶ τὰ μὲν κατὰ προαίρεσιν πάντα ἑκούσια
21 εἶναι, τὰ δ' ἀκούσια μὴ πάντα κατὰ προαίρεσιν. ἅμα δ'

15. εἰ Fr., ἢ Π Ald. Bk. Bu. || βουλεύεται Π^1, βούλεται Π^2 In. Bk. Fr. || 17. ἅπαντα Bonitzius || 18. βουλόμεθα C^v In. et editiones || καὶ post 19. πάντα transponendum esse haud male ci. Spengelius || οὐ—19. προαιρούμεθα om. M^b || βουλευόμεθα rc. P^b, βουλόμεθα In. et editiones et pr. P^b || 20. βουλεύσασθαι Π^1, βουλεύεσθαι Π^2 || 22. πάντως Bonitzius, παντὸς Π In. Ald. Bk. Fr., παντὸς ⟨λόγον⟩ ci. Spengelius || 23. οὐδ' Susem., οὐθ'. Π Ald. Bk. Bu. Fr. || 25. ⟨τὸ⟩ βουλευτικὸν Susem. || 26. ἡ P^b, εἰ Π^2 In. || γὰρ] δὲ Susem. secundum Rieckheri translationem || αἰτιῶν Tauchnitziana Bu., αἰτίων cet. || 27. τὸ—αἰτία post 29. βαδίζει traicienda fortasse esse ci. Susem. || δ'] γὰρ? Susem. || 35. μὴ ⟨ἅπαν⟩? Susem.

(X)

ἐκ τούτων φανερὸν καὶ ὅτι καλῶς διορίζονται οἱ τῶν παθημάτων τὰ μὲν ἑκούσια τὰ δ' ἀκούσια τὰ δ' ἐκ προνοίας νο-
1227a μοθετοῦσιν· εἰ γὰρ καὶ μὴ διακριβοῦσιν, ἀλλ' ἅπτονταί γέ
πῃ τῆς ἀληθείας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐροῦμεν ἐν τῇ περὶ 22
τῶν δικαίων ἐπισκέψει· ἡ δὲ προαίρεσις ὅτι οὔτε ἁπλῶς βούλησις οὔτε δόξα ἐστί, δῆλον, ἀλλὰ δόξα τε καὶ ὄρεξις, ὅταν ἐκ τοῦ βουλεύσασθαι συμπερανθῶσιν.

ἐπεὶ δὲ βουλεύεται ἀεὶ ὁ βουλευόμενος ἕνεκα τινός, καὶ ἐστὶ σκοπός τις ἀεὶ τῷ βουλευομένῳ πρὸς ὃν σκοπεῖ τὸ συμφέρον, περὶ μὲν τοῦ τέλους οὐθεὶς βουλεύεται, ἀλλὰ τοῦτ' ἐστιν ἀρχὴ καὶ
ὑπόθεσις, ὥσπερ ἐν ταῖς θεωρητικαῖς ἐπιστήμαις ὑποθέσεις (εἴρη- 23
ται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν μὲν τοῖς ἐν ἀρχῇ βραχέως, ἐν δὲ τοῖς ἀναλυτικοῖς δι' ἀκριβείας), περὶ δὲ τῶν πρὸς τὸ τέλος φερόντων ἡ σκέψις καὶ μετὰ τέχνης καὶ ἄνευ τέχνης πᾶσιν ἐστίν, οἷον
εἰ πολεμῶσιν ἢ μὴ πολεμῶσιν τοῦτο βουλευομένοις. ἐκ προτέρου 24
δὲ μᾶλλον ἔσται τὸ δι' ὅ, τοῦτ' ἐστι τὸ οὗ ἕνεκα, οἷον πλοῦτος ἢ ἡδονὴ ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ὃ τυγχάνει οὗ ἕνεκα. βουλεύεται γὰρ ὁ βουλευόμενος, εἰ ἀπὸ τοῦ τέλους ἔσκεπται, ⟨ἢ⟩ ὅ τι ἐκεῖ συντείνει ὅπως εἰς αὑτὸν ἀγάγῃ, ἢ αὐτὸς δύναται πρὸς τὸ
τέλος. τὸ δὲ τέλος ἐστὶ φύσει μὲν ἀεὶ ἀγαθόν, καὶ περὶ οὗ 25
κατὰ μέρος βουλεύονται, οἷον ἰατρὸς βουλεύσαιτο ἂν εἰ δῴη φάρμακον, καὶ στρατηγὸς ποῦ στρατοπεδεύσηται, οἷς ἀγαθὸν
τὸ τέλος τὸ ἁπλῶς ἄριστον ἐστίν· παρὰ φύσιν δὲ καὶ δια- 26
στροφὴν οὐ τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. αἴτιον δ' ὅτι τῶν ὄντων τὰ μὲν οὐκ ἔστιν ἐπ' ἄλλῳ χρήσασθαι ἢ

1227a, 18—b, 4 = E. N. 1113a, 13—b, 2 ‖ 1227a, 18—b, 11. cf. M. M. 1189b, 25—1190a, 7.

1227a, 13. τούτῳ ci. Fr. ‖ ἐκ προτέρου corrupta videntur Rieckhero (nescio an recte), ἐκ ποτέρου mg. rc. P^b ‖ 14. ὅ P^b, οὗ Π^2 ‖ 16. εἰ rc. P^b, ἢ Π^2 In. Bk., ἡ pr. P^b ‖ ⟨ἢ⟩ ὅ τι Fr., ὅτι cet. ‖ 17. αὑτὸν Fr., αὐτὸν cet. ‖ ἢ ⟨εἰ⟩ vel ἢ ⟨ὅ τι⟩ ci. Rieckher, ἴσ. ἡ mg. rc. P^b ‖ 19. δῷ Spengelius, δοίη M^b ‖ 21. et 30. καὶ ⟨κατὰ⟩ διαστροφὴν Sylburgius, prb. Bu., καὶ διαστροφῇ Fr., alterutrum verum.

(X)

πρὸς ἃ πέφυκεν, οἷον ὄψει· οὐ γὰρ οἷόν τ' ἰδεῖν οὗ μή ἐστιν ὄψις, οὐδ' ἀκοῦσαι οὗ μή ἐστιν ἀκοή· ἀλλ' ἀπὸ ἐπιστήμης ποιῆσαι καὶ οὗ μή ἐστιν ἡ ἐπιστήμη. οὐ γὰρ ὁμοίως τῆς ὑγιείας ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη καὶ νόσου, ἀλλὰ τῆς μὲν κατὰ φύσιν τῆς
27 δὲ παρὰ φύσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ βούλησις φύσει μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ἐστί, παρὰ φύσιν δὲ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ βούλεται φύσει μὲν τὸ ἀγαθόν, παρὰ φύσιν δὲ καὶ διαστροφὴν καὶ τὸ κακόν.

ἀλλὰ μὴν ἑκάστου γε φθορὰ καὶ διαστροφὴ οὐκ εἰς τὸ τυχόν, ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία καὶ τὰ μεταξύ. οὐ γὰρ ἔστιν ἐκβῆναι ἐκ τούτων, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀπάτη οὐκ εἰς τὰ τυχόντα γίνεται, ἀλλ' εἰς τὰ ἐναντία ὅσοις ἐστὶν ἐναντία, καὶ εἰς ταῦτα τῶν ἐναντίων ἃ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐναντία ἐστίν.
28 ἀνάγκη ἄρα καὶ τὴν ἀπάτην καὶ τὴν προαίρεσιν ἀπὸ τοῦ μέσου ἐπὶ τὰ ἐναντία γίνεσθαι (ἐναντία δὲ τῷ μέσῳ [καὶ] τὸ πλέον καὶ τὸ ἔλαττον). — αἴτιον δὲ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρόν· οὕτω γὰρ ἔχει ὥστε τῇ ψυχῇ φαίνεσθαι τὸ μὲν ἡδὺ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἥδιον ἄμεινον, καὶ τὸ λυπηρὸν κακὸν καὶ τὸ λυπη-
29 ρότερον χεῖρον. ὥστε καὶ ἐκ τούτων δῆλον ὅτι περὶ ἡδονὰς 1227b καὶ λύπας ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία. περὶ μὲν γὰρ τὰ προαιρετὰ τυγχάνουσιν οὖσαι, ἡ δὲ προαίρεσις περὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ τὰ φαινόμενα, τοιαῦτα δὲ φύσει ἡδονὴ καὶ λύπη.
30 ἀνάγκη τοίνυν, ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ μὲν ἡ ἠθικὴ αὐτή τε μεσότης τίς ἐστι καὶ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας πᾶσα, ἡ δὲ κακία ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει καὶ περὶ ταὐτὰ τῇ ἀρετῇ, τὴν ἀρετὴν εἶναι τὴν ἠθικὴν ἕξιν προαιρετικὴν μεσότητος τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐν ἡδέσι καὶ λυπηροῖς, καθ' ὅσα ποιός τις λέγεται τὸ ἦθος, ἢ χαίρων ἢ λυπούμενος· ὁ γὰρ φιλόγλυκυς ἢ φιλόπικρος οὐ λέγεται ποιός τις τὸ ἦθος.

32. *καὶ τὰ* $Π^1$, *καὶ* M^b, *τὰ* Ald. ‖ 37. *τὸ μέσον* In. Ald. ‖ *καὶ* om. ΠIn., quare dubitanter secl. Susem. ‖ 1227b, 5. *ἡ* ante *ἀρετὴ* add. Π, om. editiones ‖ 6. *τίς* om. $Π^2$In. ‖ 10. *φιλόγλυκυς* Sylburgius, *φιλόγλυκος* ΠAld. Bk. Bu.

11 τούτων δὲ διωρισμένων, λέγωμεν πότερον ἡ ἀρετὴ ἀνα- XI
μάρτητον ποιεῖ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸ τέλος ὀρθόν, οὕτως
ὥστε οὗ ἕνεκα δεῖ προαιρεῖσθαι, ἢ ὥσπερ δοκεῖ τισί, τὸν
λόγον. ἔστι δὲ τοῦτο ἐγκράτεια· αὕτη γὰρ οὐ διαφθείρει τὸν
λόγον. ἔστι δ' ἀρετὴ καὶ ἐγκράτεια ἕτερον. λεκτέον δ' ὕστε- 2
ρον περὶ αὐτῶν, ἐπεὶ ὅσοις γε δοκεῖ τὸν λόγον ὀρθὸν παρέ-
χειν ἡ ἀρετή, τοῦτο αἴτιον. ἡ μὲν ⟨γὰρ⟩ ἐγκράτεια τοιοῦτον, τῶν
ἐπαινετῶν δ' ἡ ἐγκράτεια. λέγομεν δὲ προαπορήσαντες. ἔστι 3
γὰρ τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθὸν εἶναι, ἐν δὲ τοῖς πρὸς τὸν σκο-
πὸν διαμαρτάνειν· ἔστι δὲ τὸν μὲν σκοπὸν ἡμαρτῆσθαι, τὰ δὲ
πρὸς ἐκεῖνον περαίνοντα ὀρθῶς ἔχειν, καὶ μηδέτερον. πότερον 4
δ' ἡ ἀρετὴ ποιεῖ τὸν σκοπὸν ἢ τὰ πρὸς τὸν σκοπόν; τιθέμεθα
δὴ ὅτι τὸν σκοπόν, διότι τούτου οὐκ ἔστι συλλογισμὸς οὐδὲ
λόγος. ἀλλὰ δὴ ὥσπερ ἀρχὴ τοῦτο ὑποκείσθω. οὔτε γὰρ ἰατρὸς
σκοπεῖ εἰ δεῖ ὑγιαίνειν ἢ μή, ἀλλ' εἰ περιπατεῖν ἢ μή, οὔτε
ὁ γυμναστικὸς εἰ δεῖ εὖ ἔχειν ἢ μή, ἀλλ' εἰ παλαῖσαι ἢ
μή. ὁμοίως δ' οὐδ' ἄλλη οὐδεμία περὶ τοῦ τέλους· ὥσπερ γὰρ 5
ταῖς θεωρητικαῖς αἱ ὑποθέσεις ἀρχαί, οὕτω καὶ ταῖς ποιητι-
καῖς τὸ τέλος ἀρχὴ καὶ ὑπόθεσις. ἐπειδὴ δεῖ τόδε ὑγιαίνειν,
ἀνάγκη τοδὶ ὑπάρξαι, εἰ ἔσται ἐκεῖνο, ὥσπερ ἐκεῖ, εἰ ἔστι
τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαί, ἀνάγκη τοδὶ εἶναι. τῆς μὲν οὖν νοή- 6
σεως ἀρχὴ τὸ τέλος, τῆς δὲ πράξεως ἡ τῆς νοήσεως τελευτή.
εἰ οὖν πάσης ὀρθότητος ἢ ὁ λόγος ἢ ἡ ἀρετὴ αἰτία, εἰ μὴ
ὁ λόγος, διὰ τὴν ἀρετὴν ἂν ὀρθὸν εἴη τὸ τέλος, ἀλλ' οὐ τὰ
πρὸς τὸ τέλος. τέλος δ' ἐστὶ τὸ οὗ ἕνεκα. ἔστι γὰρ πᾶσα 7
προαίρεσις τινὸς καὶ ἕνεκα τινός. οὗ μὲν οὖν ἕνεκα τὸ μέσον
ἐστίν, οὗ αἰτία ἡ ἀρετὴ τῷ προαιρεῖσθαι [οὗ ἕνεκα]. ἔστι μέντοι

1227b, 12—1228a, 2. cf. M. M. 1190a, 8—33 ‖ 19. ἔστι — 22. μηδέτερον = Pol. 1331b, 26—38.

12. λέγωμεν M^b C^v ln., λέγομεν P^b Ald. Fr. (fors. recte). ‖ 18. γὰρ post ἡ μὲν aut ὅτι ante haec verba addendum esse ci. Fr. ‖ 19. λέγωμεν C^v ‖ 24. λογισμὸς Π¹ ‖ 30. τοδὶ Spengelius ‖ 35. ἂν ὀρθὸν ἂν Ald., ὀρθὸν ἂν M^b ‖ 38. τῷ Fr., τὸ Π Ald. Bk. Bu.

(XI)
8 ἡ προαίρεσις οὐ τούτου, ἀλλὰ τῶν τούτου ἕνεκα. τὸ μὲν οὖν τυγ-
χάνειν τούτων ἄλλης δυνάμεως, ὅσα ἕνεκα τοῦ τέλους δεῖ
πράττειν· τοῦ δὲ τὸ τελος ὀρθὸν εἶναι τῆς προαιρέσεως [οὗ] ἡ
9 ἀρετὴ αἰτία. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς προαιρέσεως κρίνομεν
ποῖός τις· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τίνος ἕνεκα πράττει, ἀλλ' οὐ τί
10 πράττει. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κακία τῶν ἐναντίων ἕνεκα ποιεῖ
τὴν προαίρεσιν. εἰ δή τις, ἐφ' αὑτῷ ὂν πράττειν μὲν τὰ
καλὰ ἀπρακτεῖν δὲ τὰ αἰσχρά, τοὐναντίον ποιεῖ, δῆλον ὅτι
οὐ σπουδαῖός ἐστιν οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ὥστ' ἀνάγκη τήν τε
κακίαν ἑκούσιον εἶναι καὶ τὴν ἀρετήν· οὐδεμία γὰρ ἀνάγκη τὰ
11 μοχθηρὰ πράττειν. διὰ ταῦτα καὶ ψεκτὸν ἡ κακία καὶ ἡ
ἀρετὴ ἐπαινετόν· τὰ γὰρ ἀκούσια αἰσχρὰ καὶ κακὰ οὐ ψέ-
γεται οὐδὲ τὰ ἀγαθὰ ἐπαινεῖται, ἀλλὰ τὰ ἑκούσια. ἔτι πάν-
τας ἐπαινοῦμεν καὶ ψέγομεν εἰς τὴν προαίρεσιν βλέποντες
μᾶλλον ἢ εἰς τὰ ἔργα· καίτοι αἱρετώτερον ἡ ἐνέργεια τῆς
ἀρετῆς, ὅτι πράττουσι μὲν φαῦλα καὶ ἀναγκαζόμενοι,
12 προαιρεῖται δ' οὐδείς. ἔτι διὰ τὸ μὴ ῥᾴδιον εἶναι ἰδεῖν τὴν
προαίρεσιν ὁποία τις, διὰ ταῦτα ἐκ τῶν ἔργων ἀναγκαζό-
13 μεθα κρίνειν ποῖός τις. αἱρετώτερον μὲν οὖν ἡ ἐνέργεια, ἐπαι-
νετώτερον δ' ἡ προαίρεσις. ἔκ τε τῶν κειμένων οὖν συμβαίνει
ταῦτα, καὶ ἔτι ὁμολογεῖται τοῖς φαινομένοις.

Γ.

I ὅτι μὲν οὖν μεσότητές εἰσί τε ἐν ταῖς ἀρεταῖς, καὶ
αὗται προαιρετικαί, καὶ αἱ ἐναντίαι κακίαι, καὶ τίνες εἰσὶν

1228 a, 2—19. cf. M. M. 1190 a, 34—1190 b, 6.
Lib. III. 1228 a, 23—26 = E. N. 1114 b, 26—29. 1115 a, 4 sq.

1228 a, 1. οὗ secl. Fr. ‖ 9. ψεκτὴ et 10. ἐπαινετή C^V ‖ 10. ψέγεται — 11. ἐπαινεῖται Π^1In., ψεκτά — ἐπαινετά Π^2 editores ‖ 14. ἔτι In. Ald. Bk. ‖ 15. μὴ Π^1In., om. Π^2 ‖ 17. ὁποῖός Π^2Fr. (cf. 1219 b, 11) ‖ 19. ὁμολογεῖ Spengelius.
Lib. III. 1228 a, 23. ἐν ταῖς ἀρεταῖς] αἱ ἀρεταί Fr. ‖ 24. προαιρετικαὶ ⟨ἕξεις⟩ ci. Fr.: idem tamen in textu potius secl.

αὗται, καθόλου εἴρηται· καθ' ἑκάστην δὲ λαμβάνοντες λέγω-
μεν ἐφεξῆς, καὶ πρῶτον εἴπωμεν περὶ ἀνδρείας. — σχεδὸν δὴ 2
δοκεῖ πᾶσιν ὅ τ' ἀνδρεῖος εἶναι περὶ φόβους καὶ ἡ ἀνδρεία
μία τῶν ἀρετῶν. διείλομεν δ' ἐν τῇ διαγραφῇ πρότερον καὶ
θράσος καὶ φόβον ἐναντία· καὶ γάρ ἐστί πως ἀντικείμενα
ἀλλήλοις. δῆλον οὖν ὅτι καὶ οἱ κατὰ τὰς ἕξεις ταύτας λεγό- 3
μενοι ὁμοίως ἀντικείσονται σφίσιν αὐτοῖς, οἷον ὁ δειλὸς
(οὗτος γὰρ λέγεται κατὰ τὸ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ καὶ
θαρρεῖν ἧττον ἢ δεῖ) καὶ ὁ θρασύς· καὶ γὰρ οὗτος κατὰ τὸ
τοιοῦτος εἶναι οἷος φοβεῖσθαι μὲν ἧττον ἢ δεῖ, θαρρεῖν δὲ
μᾶλλον ἢ δεῖ. διὸ καὶ παρωνυμιάζεται· ὁ γὰρ θρασὺς
παρὰ τὸ θράσος λέγεται παρωνύμως. ὥστ' ἐπεὶ ἡ ἀνδρεία 4
ἐστὶν ἡ βελτίστη ἕξις περὶ φόβους καὶ θάρρη, δεῖ δὲ μήθ'
οὕτως ὡς οἱ θρασεῖς (τὰ μὲν γὰρ ἐλλείπουσι, τὰ δ' ὑπερβάλ-
λουσι) μήθ' οὕτως ὡς οἱ δειλοί (καὶ γὰρ οὗτοι ταὐτὸ ποιοῦσι,
1228b πλὴν οὐ περὶ ταὐτὰ ἀλλ' ἐξ ἐναντίας· τῷ μὲν γὰρ θαρρεῖν ἐλλεί-
πουσι, τῷ δὲ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλουσι), δῆλον ὡς ἡ μέση διά-
θεσις θρασύτητος καὶ δειλίας ἐστὶν ἀνδρεία· αὕτη γὰρ βελτίστη.
δοκεῖ δ' ὁ ἀνδρεῖος ἄφοβος εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ὁ δὲ 5
δειλὸς φοβητικός, καὶ ὃ μὲν καὶ πολλὰ καὶ ὀλίγα καὶ
μεγάλα καὶ μικρὰ φοβεῖσθαι, καὶ σφόδρα καὶ ταχύ, ὃ
δὲ τὸ ἐναντίον ἢ οὐ φοβεῖσθαι ἢ ἠρέμα καὶ μόλις καὶ
ὀλιγάκις καὶ μεγάλα, καὶ ὃ μὲν ὑπομένει τὰ φοβερὰ
σφόδρα, ὃ δὲ οὐδὲ τὰ ἠρέμα. ποῖα οὖν ὑπομένει ὁ ἀνδρεῖος; 6
πρῶτον πότερον τὰ ἑαυτῷ φοβερὰ ἢ τὰ ἑτέρῳ; εἰ μὲν δὴ

26—1230a, 36 = E. N. 1115a, 5—1117b, 22. cf. M. M. 1190b, 9—1191a, 36 ‖ 31—35 = E. N. 1115b, 28—1116a, 2.

αἵ, quod. om. P^b et fortasse recte post ἐναντίαι tri. Spengelius, certe locus non est sanus ‖ 25. λέγωμεν $M^b C^v$, λέγομεν P^b Ald. ‖ 28. ἐκ τῆς διαγραφῆς C^v et rc. P^b ‖ πρότερον Bonitzius, πότερον Π Ald. In. Bk. ‖ καὶ $P^b D^c$, om. $Π^2$ Bk. Bu. Fr. ‖ 29. φόβον Bonitzius, φόβος Π Ald. Bk. ‖ 36. ἐπεὶ ἡ P^b, ἐπεὶ τῇ In. Ald., ἐπὶ τῇ $M^b C^v$ ‖ 38. τὰ—τὰ] τὸ—τὸ aut τῷ—τῷ Spengelius ‖ 1228b, 1. οὐ $Π^2$, ὡς οὐ $Π^1$ ‖ 2. ὡς] δ' ὡς C^v ‖ 5. μὲν καὶ $Π^1$, μὲν $Π^2$ ‖ 8. ὀλίγα Spengelius (cf. v. 17) ‖ 10. πρῶτον om. $Π^1$, secl. Bu. (fors. recte),

τὰ ἑτέρῳ φοβερά, οὐθὲν σεμνὸν φαίη ἄν τις εἶναι· εἰ δὲ τὰ
αὑτῷ, εἴη ἂν αὑτῷ μεγάλα καὶ πολλὰ φοβερά. ** φόβου ποιητικὰ
ἑκάστῳ ᾧ φοβερά, οἷον εἰ μὲν σφόδρα φόβερά, εἴη ἂν ἰσχυ-
ρὸς ὁ φόβος, εἰ δ' ἠρέμα, ἀσθενής. ὥστε συμβαίνει τὸν ἀν-
δρεῖον μεγάλους φόβους καὶ πολλοὺς ποιεῖσθαι. ἐδόκει δὲ
τοὐναντίον ἡ ἀνδρεία ἄφοβον παρασκευάζειν, τοῦτο δ' εἶναι
ἐν τῷ ἢ μηθὲν ἢ ὀλίγα φοβεῖσθαι, καὶ ἠρέμα καὶ μόλις.
7 ἀλλ' ἴσως τὸ φοβερὸν λέγεται, ὥσπερ καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγα-
θόν, διχῶς. τὰ μὲν γὰρ ἁπλῶς, τὰ δὲ τινὶ μὲν καὶ ἡδέα
καὶ ἀγαθὰ ἐστίν, ἁπλῶς δ' οὔ, ἀλλὰ τοὐναντίον φαῦλα καὶ
οὐχ ἡδέα, ὅσα τοῖς πονηροῖς ὠφέλιμα καὶ ὅσα ἡδέα τοῖς
8 παιδίοις ᾗ παιδία. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ φοβερὰ τὰ μὲν
ἁπλῶς ἐστί, τὰ δὲ τινί. ἃ μὲν δὴ δειλὸς φοβεῖται ᾗ δει-
λός, τὰ μὲν οὐδενί ἐστι φοβερά, τὰ δ' ἠρέμα· τὰ δὲ τοῖς
πλείστοις φοβερά, καὶ ὅσα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ταῦθ' ἁπλῶς
9 φοβερὰ λέγομεν. ὁ δ' ἀνδρεῖος πρὸς ταῦτ' ἔχει ἀφόβως,
καὶ ὑπομένει τὰ τοιαῦτα φοβερά, ἃ ἔστι μὲν ὡς φοβερὰ
αὑτῷ, ἔστι δ' ὡς οὔ, ᾗ μὲν ἄνθρωπος, φοβερά, ᾗ δ' ἀνδρεῖος,
οὐ φοβερὰ ἀλλ' ἢ ἠρέμα ἢ οὐδαμῶς. ἔστι μέντοι φοβερὰ
10 ταῦτα· τοῖς γὰρ πλείστοις φοβερά. διὸ καὶ ἐπαινεῖται ἡ
ἕξις· ὥσπερ γὰρ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὑγιεινὸς ἔχει. καὶ γὰρ
οὗτοι οὐ τῷ ὑπὸ μηθενὸς ὃ μὲν πόνου τρίβεσθαι, ὃ δ' ὑπὸ μη-
δεμιᾶς ὑπερβολῆς, τοιοῦτοι εἰσίν, ἀλλὰ τῷ ὑπὸ τούτων ἀπα-

1228b, 18—38 = E. N. 1115b, 7—15.

τῶν φοβερῶν; (signo interrogandi ante h. v. omisso) dubitanter ci. Bonitzius ‖ *ἑαυτῶ* P^b, *αὑτῶ* Π^2 editores ‖ 12. *εἴη ἂν* om. P^b, id quod haud displicet Spengelio (addit tamen etiam D^c) ‖ *αὐτῷ* Bu., *αὑτῷ* cet. ‖ *μεγάλα καὶ*] *μέγα* Bu. ‖ *πολλὰ* Π^1, om. Π^2 In. Bk. Bu. Bonitzius ‖ *φοβερά.* <*τὰ δὲ φοβερὰ*> Bonitzius, <*καὶ*> *φοβερὰ* <*τὰ*> Fr., <*τὰ δὲ*> *φοβερὰ* Bu., *φοβερά.* <*ἐστὶ δὲ τὰ*> vel simile quid Spengelius ‖ 13. *ᾧ* secl. Spengelius ‖ 14. *συμβαίνειν* ci. Spengelius ‖ *τὸν*] *τὸ* ci. Bu. ‖ 15. *ποιεῖσθαι*] *φοβεῖσθαι* Bas.[2] ‖ 16. *ἄφοβον* Π^1, *φόβον* Π^2, *timidum* In. ‖ 22. *δὴ*? Susem. ‖ 23. <*ὁ*> *δειλὸς* ci. Fr. (fors. recte) ‖ 24. *τὰ δὲ*] *ἃ δὲ* ci. Spengelius ‖ 26. *φοβερὰ* P^b In., om. Π^2.

(I)

θεῖς εἶναι, ἢ ἁπλῶς ἢ ἠρέμα, ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ καὶ οἱ πλεῖ-
στοι. οἱ μὲν οὖν νοσώδεις καὶ ἀσθενεῖς καὶ δειλοὶ καὶ ὑπὸ 11
τῶν κοινῶν παθημάτων πάσχουσί τι, πλὴν θᾶττόν τε καὶ
μᾶλλον ἢ οἱ πολλοί, ** καὶ ἔτι ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ πάσχουσιν,
ὑπὸ τούτων ἀπαθεῖς ἢ ὅλως ἢ ἠρέμα.

ἀπορεῖται δ' εἰ τῷ ἀνδρείῳ οὐθέν ἐστι φοβερόν, οὐδ' ἂν φο- 12
1229a βηθείη. ἢ οὐθὲν κωλύει τὸν εἰρημένον τρόπον; ἡ γὰρ ἀνδρεία ἀκο-
λούθησις τῷ λόγῳ ἐστίν, ὁ δὲ λόγος τὸ καλὸν αἱρεῖσθαι κελεύει.
διὸ καὶ ὁ μὴ διὰ τοῦτο ὑπομένων αὐτά, οὗτος ἤτοι ἐξέστηκεν ἢ
θρασύς· ὁ δὲ διὰ τὸ καλὸν ἄφοβος καὶ ἀνδρεῖος μόνος. ὁ μὲν 13
οὖν δειλὸς καὶ ἃ μὴ δεῖ φοβεῖται, ὁ δὲ θρασὺς καὶ ἃ μὴ δεῖ
θαρρεῖ· ὁ δ' ἀνδρεῖος ἄμφω ἃ δεῖ, καὶ ταύτῃ μέσος ἐστίν.
ἃ γὰρ ἂν ὁ λόγος κελεύῃ, ταῦτα καὶ θαρρεῖ καὶ φοβεῖται.
ὁ δὲ λόγος τὰ μεγάλα λυπηρὰ καὶ φθαρτικὰ οὐ κελεύει
ὑπομένειν, ἂν μὴ καλὰ ᾖ. ὁ μὲν οὖν θρασύς, καὶ εἰ μὴ κε- 14
λεύει, ταῦτα θαρρεῖ, ὁ δὲ δειλὸς οὐδ' ἂν κελεύῃ· ὁ δὲ ἀν-
δρεῖος μόνος, ἐὰν κελεύῃ.

ἔστι δ' εἴδη ἀνδρείας πέντε λεγόμενα καθ' ὁμοιότητα· ⟨τὰ⟩ 15
αὐτὰ γὰρ ὑπομένουσιν, ἀλλ' οὐ διὰ τὰ αὐτά. μία μὲν πολιτική·
αὕτη δ' ἐστὶν ἡ δι' αἰδῶ οὖσα. δευτέρα ἡ στρατιωτική· αὕτη δὲ δι'
ἐμπειρίαν καὶ τὸ εἰδέναι, οὐχ ὥσπερ Σωκράτης ἔφη τὰ δεινά, ἀλλ'
ὅτι τὰς βοηθείας τῶν δεινῶν. τρίτη δ' ἡ δι' ἀπειρίαν καὶ ἄγνοι- 16

1229a, 4. cf. E. N. 1115a, 29—31. 33. b, 5. 12 sq. 21. 1116a, 15. b, 2 sq. || 12—31 = 1116a, 16—1117a, 27.

34. καὶ οἱ πλεῖστοι secl. Spengelius || 37. ⟨οἱ δ' ὑγιεινοὶ καὶ ἰσχυροὶ καὶ ἀνδρεῖοι ὑπὸ τῶν μεγίστων πάσχουσιν, ἀλλὰ βραδύτερόν τε καὶ ἧττον ἢ οἱ πολλοί.⟩ καὶ ἔτι Bonitzius, lacunae signum ponunt etiam Victorius Bu. Spengelius, καίτοι ci. Fr., ἴσ. οἱ δὲ mg. rc. P^b || καὶ ἔτι ὑφ' ὧν οἱ πολλοὶ ἀπαθεῖς ἢ ὅλως ἢ ἠρέμα, ὑπὸ τούτων πάσχουσιν. altera est, sed quam ipse non probat coniectura Bonitzi || 1229a, 1. ἀκολουθητικὴ ci. Bu. || 2. αἱρεῖσθαι Π^1, ἀναιρεῖσθαι Π^2, *capessere* In. || 3. γρ. τοῦτο mg. Casaub., τοῦτον ΠIn. Ald. Bk. Bu., τούτων Casaubonus || 12. ⟨τὰ⟩ ci. Victorius || 13. ⟨ἡ⟩ πολιτική Fr. || 16. ὅτι secludendum esse ci. Sylburgius, ἴσασι ci. Bonitzius (Herm. III. p. 447).

(I)
αν, δι' ἣν τὰ παιδία καὶ οἱ μαινόμενοι οἳ μὲν ὑπομένουσι τὰ
φερόμενα, οἳ δὲ λαμβάνουσι τοὺς ὄφεις. ἄλλη δ' ἡ κατ' ἐλπίδα,
καθ' ἣν οἵ τε κατευτυχηκότες πολλάκις ὑπομένουσι τοὺς κινδύ-
17 νους καὶ οἱ μεθύοντες· εὐέλπιδας γὰρ ποιεῖ ὁ οἶνος. ἄλλη δὲ
διὰ πάθος ἀλόγιστον, οἷον δι' ἔρωτα καὶ θυμόν. ἄν τε γὰρ
ἐρᾷ, θρασὺς μᾶλλον ἢ δειλός, καὶ ὑπομένει πολλοὺς κινδύ-
νους, ὥσπερ ὁ ἐν Μεταποντίῳ τὸν τύραννον ἀποκτείνας καὶ ὁ
ἐν Κρήτῃ μυθολογούμενος· καὶ δι' ὀργὴν καὶ θυμὸν ὡσαύ-
τως. ἐκστατικὸν γὰρ ὁ θυμός. διὸ καὶ οἱ ἄγριοι σύες ἀν-
δρεῖοι δοκοῦσιν εἶναι, οὐκ ὄντες· ὅταν γὰρ ἐκστῶσι, τοιοῦτοι
18 εἰσίν, εἰ δὲ μή, ἀνώμαλοι, ὥσπερ οἱ θρασεῖς. ὅμως δὲ μά-
λιστα φυσικὴ ἡ τοῦ θυμοῦ· ἀήττητον γὰρ ὁ θυμός, διὸ καὶ
19 οἱ παῖδες ἄριστα μάχονται. διὰ νόμον δὲ ἡ πολιτικὴ ἀν-
δρεία. κατ' ἀλήθειαν δὲ οὐδεμία τούτων, ἀλλὰ πρὸς τὰς
παρακελεύσεις τὰς ἐν τοῖς κινδύνοις χρήσιμα ταῦτα πάντα.
20 περὶ δὲ τῶν φοβερῶν νῦν μὲν ἁπλῶς εἰρήκαμεν, βέλτιον
δὲ διορίσασθαι μᾶλλον. ὅλως μὲν οὖν φοβερὰ λέγεται τὰ ποιη-
τικὰ φόβου. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα φαίνεται ποιητικὰ λύπης
φθαρτικῆς· τοῖς γὰρ ἄλλην τινὰ προσδεχομένοις λύπην
ἑτέρα μὲν ἄν τις ἴσως λύπη γένοιτο καὶ πάθος ἕτερον, φό-
βος δ' οὐκ ἔσται, οἷον εἴ τις προορῷτο ὅτι λυπήσεται λύπην
ἣν οἱ φθονοῦντες λυποῦνται, ἢ τοιαύτην οἵαν οἱ ζηλοῦντες ἢ οἱ
21 αἰσχυνόμενοι. ἀλλ' ἐπὶ μόναις ταῖς τοιαύταις φαινομέναις
ἔσεσθαι λύπαις φόβος γίνεται, ὅσων ἡ φύσις ἀναιρετικὴ τοῦ
ζῆν. διὸ καὶ σφόδρα τινὲς ὄντες μαλακοὶ περὶ ἔνια ἀνδρεῖοι 1229b
22 εἰσί, καὶ ἔνιοι σκληροὶ καὶ καρτερικοὶ [καὶ] δειλοί. καὶ δὴ καὶ

1229b, 2. καὶ δὴ—12. cf. E. N. 1115a, 17—27.

19. κατευτυχηκότες ΠC[v], κατευωχηκότες In. Ald. ‖ 22. καὶ Casaubonus, *que* In., ἢ ΠAld. ‖ 23. γρ. μεταπόντῳ Victorius ‖ 25. σύες Π[1] et, ut videtur, M. M. 1191a, 2, θῆρες Π[2] et editores ‖ 28. ἀήττητος C[v] ‖ 32. δὲ] μὲν M[b]Fr. ‖ 37. λυπήσεται Bk., λύπη ἔσται ΠAld. (Vict.) ‖ λύπην secludendum esse ci. Victorius ‖ 38. οἱ post ἣν om. Π[2] ‖ 1229b, 2. καὶ ante δειλοί secl. Victorius, del. Bu. ‖ καὶ post δὴ om. Π[2] et editores.

(I)

δοκεῖ σχεδὸν ἴδιον τῆς ἀνδρείας εἶναι τὸ περὶ τὸν θάνατον
καὶ τὴν περὶ τούτου λύπην ἔχειν πώς. εἰ γάρ τις εἴη τοιοῦτος
οἷος πρὸς ἀλέας καὶ ψύχη καὶ τὰς τοιαύτας λύπας ὑπομενε-
τικός, ὡς ὁ λόγος, ἀκινδύνους οὔσας, πρὸς δὲ τὸν θάνατον
καὶ μαλακὸς καὶ περίφοβος, μὴ δι' ἄλλο τι πάθος ἀλλὰ
δι' αὐτὴν τὴν φθοράν, ἄλλος δὲ πρὸς μὲν ἐκείνας μαλακός,
πρός δὲ τὸν θάνατον ἀπαθής· ἐκεῖνος μὲν ἂν εἶναι δόξειε δει-
λός, οὗτος δ' ἀνδρεῖος. καὶ γὰρ κίνδυνος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις λέγε- 23
ται μόνοις τῶν φοβερῶν, ὅταν πλησίον ᾖ τὸ τῆς τοιαύτης φθο-
ρᾶς ποιητικόν. φαίνεται δὲ κίνδυνος, ὅταν πλησίον φαίνηται.

τὰ μὲν οὖν φοβερά, περὶ ὅσα φαμὲν εἶναι τὸν ἀνδρεῖον,
εἴρηται δὴ ὅτι τὰ φαινόμενα ποιητικὰ λύπης τῆς φθαρ-
τικῆς· ταῦτα μέντοι πλησίον τε φαινόμενα καὶ μὴ πόρ-
ρω, καὶ τοσαῦτα τῷ μεγέθει ὄντα ἢ φαινόμενα ὥστ'
εἶναι σύμμετρα πρὸς ἄνθρωπον. ἔνια γὰρ ἀνάγκη παντὶ 24
φαίνεσθαι ἀνθρώπῳ φοβερὰ καὶ διαταράττειν. οὐθὲν γὰρ
κωλύει, ὥσπερ θερμὰ καὶ ψυχρά, καὶ τῶν ἄλλων δυνά-
μεων ἐνίας ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι καὶ τὰς τοῦ ἀνθρωπίνου σώμα-
τος ἕξεις· οὕτω καὶ τῶν περὶ τὴν ψυχὴν παθημάτων.

οἱ μὲν ⟨οὖν⟩ δειλοὶ καὶ θρασεῖς ἐπιψεύδονται διὰ τὰς ἕξεις·
τῷ μὲν γὰρ δειλῷ τά τε μὴ φοβερὰ δοκεῖ φοβερὰ εἶναι καὶ τὰ
ἠρέμα σφόδρα, τῷ δὲ θρασεῖ τὸ ἐναντίον τά τε φοβερὰ θαρρα-
λέα καὶ τὰ σφόδρα ἠρέμα, τῷ δ' ἀνδρείῳ τἀληθῆ μάλιστα.
διόπερ οὔτ' εἴ τις ὑπομένοι τὰ φοβερὰ δι' ἄγνοιαν, ἀνδρεῖος, 25
οἷον εἴ τις τοὺς κεραυνοὺς ὑπομένοι φερομένους διὰ μανίαν, οὔτ'
εἰ γιγνώσκων ὅσος ὁ κίνδυνος, διὰ θυμόν, οἷον οἱ Κελτοὶ πρὸς

1229b, 28—30 = E. N. 1115b, 26—29.

4. περὶ $Π^1$, om. $Π^2$In. editores (fors. recte) ‖ 10. καὶ] ὁ M^b Fr. ‖ 12. δὲ] γὰρ Snsem. ‖ φαίνηται Sylburgius, φαίνεται Π Ald.Bk.Bu. ‖ 14. δὴ ὅτι $Π^1$, διότι $Π^2$ ‖ 16. καὶ om. P^b ‖ 19. ψυχρά, καὶ et 21. ἕξεις· οὕτω Spengelius, ψυχρὰ καὶ et ἕξεις, οὕτω cet. ‖ 22. μὲν ⟨οὖν⟩ Bonitzius, μὲν γὰρ In., μὲν Π Ald. Bk., lacunam notavit etiam Victorius ‖ 26. ὑπομένει $Π^2$ et editores ‖ 27. ὑπομένοι Spengelius, ὑπομένει Π et editiones.

(I)

τὰ κύματα ὅπλα ἀπαντῶσι λαβόντες, καὶ ὅλως ἡ βαρβα-
26 ρικὴ ἀνδρεία μετὰ θυμοῦ ἐστίν. ἔνιοι δὲ καὶ δι' ἄλλας ἡδονὰς
ὑπομένουσιν. καὶ γὰρ ὁ θυμὸς ἡδονὴν ἔχει τινά· μετ' ἐλπί-
δος γάρ ἐστι τιμωρίας. ἀλλ' ὅμως οὔτ' εἰ διὰ ταύτην οὔτ' εἰ
δι' ἄλλην ἡδονὴν ὑπομένει τις τὸν θάνατον ἢ φυγὴν μειζό-
27 νων λυπῶν, οὐδεὶς δικαίως ⟨ἂν⟩ ἀνδρεῖος λέγοιτο τούτων. εἰ γὰρ
ἦν ἡδὺ τὸ ἀποθνήσκειν, πολλάκις ἂν δι' ἀκρασίαν ἀπέθνησκον
οἱ ἀκόλαστοι, ὥσπερ καὶ νῦν αὐτοῦ μὲν τοῦ ἀποθνήσκειν οὐκ ὄντος
ἡδέος, τῶν ποιητικῶν δ' αὐτοῦ, πολλοὶ δι' ἀκρασίαν περιπίπτουσιν
εἰδότες, ὧν οὐθεὶς ⟨ἂν⟩ ἀνδρεῖος εἶναι δόξειεν, εἰ καὶ πάνυ ἑτοίμως
ἀποθνήσκειν. οὔτ' εἰ φεύγοντες τὸ πονεῖν, ὅπερ πολλοὶ ποιοῦσιν,
οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδεὶς ἀνδρεῖος, καθάπερ καὶ Ἀγάθων φησὶ

"φαῦλοι βροτῶν γὰρ τοῦ πονεῖν ἡσσώμενοι,
. . . . . θανεῖν ἐρῶσιν."

ὥσπερ καὶ τὸν Χείρωνα μυθολογοῦσιν οἱ ποιηταὶ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ
28 ἕλκους ὀδύνην εὔξασθαι ἀποθανεῖν ἀθάνατον ὄντα. παραπλησίως
δὲ τούτοις καὶ ὅσοι δι' ἐμπειρίαν ὑπομένουσι τοὺς κινδύνους, ὅνπερ
τρόπον σχεδὸν οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτικῶν ἀνθρώπων ὑπο-
μένουσιν. αὐτὸ γὰρ τοὐναντίον ἔχει ἢ ὡς ᾤετο Σωκράτης, ἐπι-
στήμην οἰόμενος εἶναι τὴν ἀνδρείαν. οὔτε γὰρ διὰ τὸ εἰδέναι τὰ
φοβερὰ θαρροῦσιν οἱ ἐπὶ τοὺς ἱστοὺς ἀναβαίνειν ἐπιστάμενοι, ἀλλ'
ὅτι ἴσασι τὰς βοηθείας τῶν δεινῶν· οὔτε δι' ὃ θαρραλεώτερον
29 ἀγωνίζονται, τοῦτο ἀνδρεία. καὶ γὰρ ἂν ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ πλοῦτος
κατὰ Θέογνιν ἀνδρεία εἶεν·

"πᾶς γὰρ ἀνὴρ πενίῃ δεδμημένος."

φανερῶς ⟨δ'⟩ ἔνιοι δειλοὶ ὄντες ὅμως ὑπομένουσι δι' ἐμπειρίαν·

30—1230a, 4 = E. N. 1116a, 10—15. 1117a, 5—9 ‖ 1230a, 4. παραπλησίως—16 = E. N. 1116b, 3—19. cf. 1115b, 1—4.

34 et 38. ἂν add. Spengelius Susem. ‖ 38. ἕτοιμος Bas.[3] Bk. Bu., ἑτοίμως ἴσχει mg. rc. P[b] ‖ 39. γρ. ἀποθνήσκει Victorius ‖ 1230a, 8. εἶναι post τὴν ἀνδρείαν Π[2] ‖ 12. πᾶς prb. etiam Bergkius, καὶ rec. idem ‖ 13. δ' add. Rieckher Susem., ἔτι δὲ ante φανερῶς add. Fr., lacunam notavit iam Victorius.

(I)

τοῦτο δέ, ὅτι οὐκ οἴονται κίνδυνον εἶναι· ἴσασι γὰρ τὰς βοηθείας.
σημεῖον δέ· ὅταν γὰρ μὴ ἔχειν οἴωνται βοήθειαν, ἀλλ' ἤδη-
πλησίον ᾖ τὸ δεινόν, οὐχ ὑπομένουσιν. ἀλλὰ πάντων τῶν 30
τοιούτων ἀνδρείων οἱ διὰ τὴν αἰδῶ ὑπομένοντες μάλιστα φανεῖεν
⟨ἂν⟩ ἀνδρεῖοι, καθάπερ καὶ Ὅμηρος τὸν Ἕκτορά φησιν ὑπομεῖ-
ναι τὸν κίνδυνον τὸν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα·

"Ἕκτορα δ' αἰδὼς εἷλε·"

⟨καὶ⟩

"Πουλυδάμας μοι πρῶτος ἐλεγχείην ἀναθήσει."

καὶ ἐστὶν ἡ πολιτικὴ ἀνδρεία αὕτη. ἡ δ' ἀληθὴς οὔτε αὕτη οὔτ' 31
ἐκείνων οὐδεμία, ἀλλὰ ὁμοία μέν, ὥσπερ καὶ ἡ τῶν θηρίων,
ἃ διὰ τὸν θυμὸν ὁμόσε τῇ πληγῇ φέρεται. οὔτε γὰρ ὅτι
ἀδοξήσει, δεῖ μένειν φοβουμένους, οὔτε δι' ὀργήν, οὔτε διὰ τὸ
μὴ νομίζειν ἀποθανεῖσθαι, ἢ διὰ τὸ δυνάμεις ἔχειν φυλα-
κτικάς· οὐδὲ γὰρ οἰήσεται οὕτω γε φοβερὸν εἶναι οὐθέν. ἀλλ' 32
ἐπειδὴ πᾶσα ἀρετὴ προαιρετική (τοῦτο δὲ πῶς λέγομεν, εἴρη-
ται πρότερον, ὅτι ἕνεκά τινος πάντα αἱρεῖσθαι ποιεῖ, καὶ τοῦτό
ἐστι τὸ οὗ ἕνεκα, τὸ καλόν), δῆλον ὅτι καὶ ἡ ἀνδρεία ἀρετή
τις οὖσα ἕνεκά τινος ποιήσει τὰ φοβερὰ ὑπομένειν, ὥστ' οὔτε
δι' ἄγνοιαν (ὀρθῶς γὰρ μᾶλλον ποιεῖ κρίνειν) οὔτε δι' ἡδονήν,
ἀλλ' ὅτι καλόν, ἐπεί, ἄν γε μὴ καλὸν ᾖ ἀλλὰ μανικόν,
οὐχ ὑπομένει· αἰσχρὸν γάρ.

2 περὶ ποῖα μὲν οὖν ἐστιν ἡ ἀνδρεία μεσότης καὶ τίνων 33
καὶ διὰ τί, καὶ τὰ φοβερὰ τίνα δύναμιν ἔχει, σχεδὸν εἴ-
(2) ρηται κατὰ τὴν παροῦσαν ἔφοδον ἱκανῶς· περὶ δὲ σω- II
φροσύνης καὶ ἀκολασίας μετὰ ταῦτα διελέσθαι πειρα-

16. ἀλλὰ — 21 = E. N. 1116a, 17—29 ‖ 21 sqq. = E. N. 1116b, 13—1117a, 1 ‖ 36—1231b, 4 = E. N. 1117b, 23—1119b, 20. cf. M. M. 1191a, 35—b, 22.

17. ἀνδρείων Spengelius, αἰτίων Π et editiones ‖ 18. ἂν add. Susem. ‖ 20. καὶ add. Fr. ‖ 24. ἀδοξήσουσι ci. Spengelius ‖ φοβούμενον ci. Casaubonus ‖ 26. οὐδὲ Bk., οὔτε Π Ald. ‖ 27. γε post πᾶσά add. M[b] Fr. (fors. recte).

(II)

τέον. λέγεται δ' ὁ ἀκόλαστος πολλαχῶς. ὅ τε γὰρ μὴ κε-
κολασμένος πως μήδ' ἰατρευμένος, ὥσπερ ἄτμητος ὁ μὴ
τετμημένος, καὶ τούτων ὃ μὲν δυνατός, ὃ δ' ἀδύνατος· 1230b
ἄτμητον γὰρ τό τε μὴ δυνάμενον τμηθῆναι καὶ τὸ δυ-
2 νατὸν μὲν μὴ τετμημένον δέ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ
ἀκόλαστον. καὶ γὰρ τὸ μὴ πεφυκὸς δέχεσθαι κόλασιν,
καὶ τὸ πεφυκὸς μὲν μὴ κεκολασμένον δὲ περὶ ἁμαρτίας,
περὶ ἃς ὀρθοπραγεῖ ὁ σώφρων, ὥσπερ οἱ παῖδες· κατὰ ταύ-
3 την γὰρ ἀκόλαστοι λέγονται τὴν ἀκολασίαν. ἔτι δ' ἄλλον
τρόπον οἱ δυσίατοι καὶ οἱ ἀνίατοι πάμπαν διὰ κολάσεως.
πλεοναχῶς δὲ λεγομένης τῆς ἀκολασίας, ὅτι μὲν περὶ ἡδο-
νάς τινας καὶ λύπας εἰσί, φανερόν, καὶ ὅτι ἐν τῷ περὶ ταύ-
τας διακεῖσθαί πως καὶ ἀλλήλων διαφέρουσι καὶ τῶν ἄλ-
λων· διεγράψαμεν δὲ πρότερον πῶς τὴν ἀκολασίαν ὀνομά-
4 ζοντες μεταφέρομεν. τοὺς δὲ ἀκινήτως ἔχοντας δι' ἀναι-
σθησίαν πρὸς τὰς αὐτὰς ἡδονὰς οἳ μὲν καλοῦσιν ἀναισθήτους,
5 οἳ δὲ ἄλλοις ὀνόμασι τοιούτους προσαγορεύουσιν. ἔστι δ' οὐ
πάνυ γνώριμον τὸ πάθος οὐδ' ἐπιπόλαιον διὰ τὸ πάντας ἐπὶ
θάτερον ἁμαρτάνειν μᾶλλον καὶ πᾶσιν εἶναι σύμφυτον τὴν
τῶν τοιούτων ἡδέων ἧτταν καὶ αἴσθησιν. μάλιστα δ' εἰσὶ
τοιοῦτοι, οἵους οἱ κωμῳδοδιδάσκαλοι παράγουσιν ἀγροίκους, οἳ
οὐδὲ τὰ μέτρια καὶ τὰ ἀναγκαῖα πλησιάζουσι τοῖς ἡδέσιν.
6 ἐπεὶ δ' ὁ σώφρων ἐστὶ περὶ ἡδονάς, ἀνάγκη καὶ περὶ ἐπιθυ-
μίας τινὰς αὐτὸν εἶναι. δεῖ δὴ λαβεῖν περὶ τίνας. οὐ γὰρ
περὶ πάσας οὐδὲ περὶ ἅπαντα τὰ ἡδέα ὁ σώφρων σώφρων
ἐστίν, ἀλλὰ τῇ μὲν δόξῃ περὶ δύο τῶν αἰσθητῶν, περί τε τὸ

38—1230b, 20 = E. N. 1119a, 34—b, 18 ‖ 1230b, 21—1231a, 25 = E. N. 1117b, 27—1118b, 7.

39. πω haud male ci. Victorius ‖ ἰατρευμένος Spengelius, ἰατρευόμενος fontes et editiones ‖ 1230b, 2. μὴ ΠC^v In., om. Ald. ‖ 8. οἱ post καὶ om. Π² ‖ δι' ἀκολασίαν Π¹ ‖ 13. δὲ Susem., γὰρ Π et editiones ‖ 14. τὰς αὐτὰς] ταύτας τὰς Spengelius ‖ ἡδονὰς ** Rieckher ‖ 15. προσαγορεύουσιν ⟨, οἷον **⟩? Susem. (cf. 1231b, 1) ‖ 24. πῶς post δύο add. M^b, πως Fr. (fors. recte).

(II)

γευστὸν καὶ τὸ ἁπτόν, τῇ δ' ἀληθείᾳ περὶ τὸ ἁπτόν· περὶ 7
γὰρ τὴν διὰ τῆς ὄψεως ἡδονὴν τῶν καλῶν ἄνευ ἐπιθυμίας
ἀφροδισίων, ἢ λύπην τῶν αἰσχρῶν, καὶ περὶ τὴν διὰ τῆς
ἀκοῆς τῶν εὐαρμόστων ἢ ἀναρμόστων, ἔτι δὲ πρὸς τὰς δι'
ὀσφρήσεως, τάς τε ἀπὸ εὐωδίας καὶ τὰς ἀπὸ δυσωδίας, οὐκ
ἔστιν ὁ σώφρων. οὐδὲ γὰρ ἀκόλαστος οὐδεὶς λέγεται τῷ πά-
σχειν ἢ μὴ πάσχειν. εἰ γοῦν τις ἢ καλὸν ἀνδριάντα θεώ- 8
μενος ἢ ἵππον ἢ ἄνθρωπον, ἢ ἀκροώμενος ᾄδοντος, μὴ βού-
λοιτο μήτε ἐσθίειν μήτε πίνειν μήτε ἀφροδισιάζειν, ἀλλὰ
τὰ μὲν καλὰ θεωρεῖν τῶν δ' ᾀδόντων ἀκούειν, οὐκ ἂν δόξειεν
ἀκόλαστος εἶναι, ὥσπερ οὐδ' οἱ κηλούμενοι παρὰ ταῖς Σειρῆσιν.
ἀλλὰ περὶ τὰ δύο τῶν αἰσθητῶν ταῦτα, περὶ ἅπερ καὶ 9
τἆλλα θηρία μόνον τυγχάνει αἰσθητικῶς ἔχοντα, καὶ χαί-
ροντα καὶ λυπούμενα, περὶ τὰ γευστὰ καὶ ἁπτά. περὶ δὲ 10
τὰ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν ἡδέα σχεδὸν ὁμοίως ἅπαντα φαί-
1231a νεται ἀναισθήτως διακείμενα, οἷον περὶ εὐαρμοστίαν ἢ κάλ-
λος. οὐθὲν γάρ, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου, φαίνεται πάσχοντα
αὐτῇ τῇ θεωρίᾳ τῶν καλῶν ἢ τῇ ἀκροάσει τῶν εὐαρμόστων,
εἰ μή τί που συμβέβηκε τερατῶδες· ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τὰ εὐώδη
ἢ δυσώδη· καίτοι τάς γε αἰσθήσεις ὀξυτέρας ἔχουσι πάσας.
ἀλλὰ καὶ τῶν ὀσμῶν ταύταις χαίρουσιν ὅσαι κατὰ σύμβε- 11
βηκὸς εὐφραίνουσιν, ἀλλὰ μὴ καθ' αὑτάς. λέγω δὲ ⟨μὴ⟩ καθ'
αὑτάς, αἷς ἢ ἐλπίζοντες χαίρομεν ἢ μεμνημένοι, οἷον
ὄψων καὶ ποτῶν (δι' ἑτέραν γὰρ ἡδονὴν ταύταις χαίρομεν,
τὴν τοῦ φαγεῖν ἢ πιεῖν), καθ' αὑτὰς δὲ οἷον αἱ τῶν ἀνθῶν
εἰσίν. διὸ ἐμμελῶς ἔφη Στρατόνικος τὰς μὲν καλὸν ὄζειν

28. εὐαρμόστων Π¹, ἐναρμόστων Π² ‖ πρὸς] περὶ ci. Spengelius ‖ 30. πάσχειν ** Fr., πάσχειν ⟨ὑπὸ τούτων⟩ ci. idem: fors. recte, possis tamen hanc lacunam eodem iure post 31. πάσχειν statuere ‖ 32. ᾄδοντα C[v] ‖ 37. μόνον P[b]D[c], μόνα Π² et editores ‖ 39. αἰσθητῶν Π¹, αἰσθήσεων Π² In. editores ‖ 1231a, 4. πρὸς] περὶ ci. Spengelius ‖ 7. μὴ post δὲ add. Fr. ‖ 8. ἃς Π ‖ ἢ ἐλπίζοντες Fr., μὴ ἐλπίζοντες Π In. Ald. Bk. Bu. ‖ 9. ἑτέρου M[b] Fr. ‖ 10. οἷον P[b] In. Ald., οἷαι M[b] Bk. Bu. Fr. ‖ 11. τὰ — 12. τὰ Casaubonus.

(II)

12 τὰς δὲ ἡδύ. ἐπεὶ καὶ τῶν περὶ τὸ γευστὸν οὐ περὶ πᾶσαν
ἡδονὴν ἐπτόηται τὰ θηρία, οὐδ' ὅσων τῷ ἄκρῳ τῆς γλώττης
ἡ αἴσθησις, ἀλλ' ὅσων τῷ φάρυγγι, καὶ ἔοικεν ἁφῇ μᾶλ-
λον ἢ γεύσει τὸ πάθος. διὸ οἱ ὀψοφάγοι οὐκ εὔχονται τὴν
γλῶτταν ἔχειν μακρὰν ἀλλὰ τὸν φάρυγγα γεράνου, ὥσπερ Φι-
λόξενος ὁ Ἐρύξιδος. ὥστε περὶ τὰ ἁπτόμενα, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν,
13 θετέον τὴν ἀκολασίαν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀκόλαστος περὶ τὰς
τοιαύτας ἐστίν. οἰνοφλυγία γὰρ καὶ γαστριμαργία καὶ λαγνεία
καὶ ὀψοφαγία καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα περὶ τὰς εἰρημένας
14 ἐστὶν αἰσθήσεις, εἰς ἅπερ μόρια ἡ ἀκολασία διαιρεῖται. περὶ
δὲ τὰς δι' ὄψεως ἢ ἀκοῆς ἢ ὀσφρήσεως ἡδονὰς οὐθεὶς λέ-
γεται ἀκόλαστος, ἐὰν ὑπερβάλλῃ, ἀλλ' ἄνευ ὀνείδους τὰς
ἁμαρτίας ψέγομεν ταύτας, καὶ ὅλως περὶ ὅσα μὴ λέγονται ἐγ-
κρατεῖς· οἱ δ' ἀκρατεῖς οὐκ εἰσὶν ἀκόλαστοι οὐδὲ σώφρονες.
15 ἀναίσθητος μὲν οὖν, ἢ ὅπως δεῖ ὀνομάζειν, ὁ οὕτως ἔχων
ὥστε καὶ ἐλλείπειν ὅσων ἀνάγκη κοινωνεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πο-
16 λὺ πάντας καὶ χαίρειν· ὁ δ' ὑπερβάλλων ἀκόλαστος. πάν-
τες γὰρ τούτοις φύσει τε χαίρουσι, καὶ ἐπιθυμίας λαμ-
βάνουσι, καὶ οὐκ εἰσὶν οὐδὲ λέγονται ἀκόλαστοι (οὐ γὰρ
ὑπερβάλλουσι τῷ χαίρειν μᾶλλον ἢ δεῖ τυγχάνοντες
καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον ἢ δεῖ μὴ τυγχάνοντες), οὐδ' ἀνάλ-
γητοι (οὐ γὰρ ἐλλείπουσι τῷ χαίρειν ἢ λυπεῖσθαι, ἀλ-
λὰ μᾶλλον ὑπερβάλλουσιν).
17 ἐπεὶ δ' ἔστιν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις περὶ αὐτά, δῆλον ὅτι
καὶ μεσότης, καὶ βελτίστη αὕτη ἡ ἕξις, καὶ ἀμφοῖν ἐναντία.
ὥστ' εἰ σωφροσύνη ἡ βελτίστη ἕξις, περὶ ἃ ὁ ἀκόλαστος, ἡ περὶ
τὰ ἡδέα τὰ εἰρημένα τῶν αἰσθητῶν μεσότης σωφροσύνη ἂν εἴη,

1231 a, 26—b, 4 = E. N. 1118 b, 28—1119 a, 20.

17. Ἐρύξιδος Sylburgius, ἐρύξιος M^b, ἐξ ὕριδος Π^1 In. Ald. ‖ 22. ἡδονὰς Bk., ὀσμὰς Π Ald. ‖ 30. οὐ Π^1 et, ut videtur, In., καὶ Π^2 ‖ 37. ὥστ' εἰ Spengelius, ὥστ' ⟨ἐπεὶ⟩ Bonitzius Fr., ὥστε ⟨ἐπεὶ ἡ⟩ Bu., ὥστε Π In. Ald. Bk. (Vict.) ‖ ἡ ⟨δὲ⟩ C^v.

(II)

μεσότης οὖσα ἀκολασίας καὶ ἀναισθησίας· ἡ δ' ὑπερβολὴ ἀκο-
1231b λασία· ἡ δ' ἔλλειψις ἤτοι ἀνώνυμος ἢ τοῖς εἰρημένοις ὀνόμασι προσαγορευομένη. ἀκριβέστερον δὲ περὶ τοῦ γένους τῶν 18
ἡδονῶν ἔσται διαιρετέον ἐν τοῖς λεγομένοις ὕστερον περὶ ἐγκρατείας καὶ ἀκρασίας.

3 τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον καὶ περὶ πραότητος καὶ III
χαλεπότητος· καὶ γὰρ τὸν πρᾶον περὶ λύπην τὴν ἀπὸ θυμοῦ γιγνομένην ὁρῶμεν ὄντα, τῷ πρὸς ταύτην ἔχειν πώς. διεγράψαμεν δὲ καὶ ἀντεθήκαμεν τῷ ὀργίλῳ καὶ χαλεπῷ καὶ ἀγρίῳ (πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῆς αὐτῆς ἐστι διαθέσεως) τὸν ἀνδραποδώδη καὶ τὸν ἀνόητον. σχεδὸν γὰρ ταῦτα 2
μάλιστα καλοῦσι τοὺς μηδ' ἐφ' ὅσοις δεῖ κινουμένους τὸν θυμόν, ἀλλὰ προπηλακιζομένους εὐχερῶς καὶ ταπεινοὺς πρὸς τὰς ὀλιγωρίας. ἔστι γὰρ ἀντικείμενον τῷ μὲν ταχὺ τὸ μόλις, τῷ δ' ἠρέμα τὸ σφόδρα, τῷ δὲ πολὺν χρόνον τὸ ὀλίγον λυπεῖσθαι ταύτην τὴν λύπην ἣν καλοῦμεν θυμόν. ἐπεὶ δ' 3
ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἴπομεν, καὶ ἐνταῦθ' ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἔλλειψις (ὁ μὲν γὰρ χαλεπὸς τοιοῦτος ἐστίν, ὁ καὶ θᾶττον καὶ μᾶλλον πάσχων καὶ πλείω χρόνον καὶ ὅτ' οὐ δεῖ καὶ ὁποίοις οὐ δεῖ καὶ ἐπὶ πολλοῖς, ὁ δ' ἀνδραποδώδης τοὐναντίον), δῆλον ὅτι ἔστι τις καὶ ὁ μέσος τῆς ἀνισότητος. ἐπεὶ οὖν ἡμαρτημέναι ἀμφότεραι αἱ ἕξεις ἐκεῖναι, 4
φανερὸν ὅτι ἐπιεικὴς ἡ μέση τούτων ἕξις· οὔτε γὰρ προτερεῖ οὔθ' ὑστερίζει οὔτε οἷς οὐ δεῖ ὀργίζεται οὔτε οἷς δεῖ οὐκ ὀργίζεται. ὥστ' ἐπεὶ καὶ πραότης ἡ βελτίστη ἕξις περὶ ταῦτα τὰ πάθη ἐστίν, εἴη καὶ ἡ πραότης μεσότης τις, καὶ ὁ πρᾶος μέσος τοῦ χαλεποῦ καὶ τοῦ ἀνδραποδώδους.

1231b, 5—26 = E. N. 1125b, 26—1126b, 9. cf. MM. 1191b, 23—38.

1231b, 1. *τοῖς εἰρημένοις*] v. quae adnotavi ad 1230b, 15 ‖ 2. *τοῦ γένους Π*[1], *τὸ γένος Π*[2] ‖ 5. *καὶ χαλεπότητος* om. *Π*[1] ‖ 17. *ὁ καὶ — 18. πάσχων*] *οἷος καὶ — πάσχειν* Spengelius ‖ 23. *δεῖ οὐκ*] *οὐ δεῖ οὐκ* C[V] ‖ 26. *τοῦ* alterum om. *Π*[2].

IV ἔστι δὲ καὶ ἡ μεγαλοψυχία καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια 4 καὶ ἡ ἐλευθεριότης μεσότητες. ἡ μὲν ἐλευθεριότης περὶ χρημάτων κτῆσιν καὶ ἀποβολήν. ὁ μὲν γὰρ κτήσει μὲν πάσῃ μᾶλλον χαίρων ἢ δεῖ, ἀποβολῇ δὲ πάσῃ λυπούμενος μᾶλλον ἢ δεῖ ἀνελεύθερος, ὁ δ' ἀμφότερα ἧττον ἢ δεῖ ἄσωτος, ὁ δ' ἄμφω ὡς δεῖ ἐλευθέριος. τοῦτο δὲ λέγω τὸ ὡς δεῖ, καὶ
2 ἐπὶ τούτων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, τὸ ὡς ὁ λόγος ὁ ὀρθός. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνοι μέν εἰσιν ἐν ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψει, ὅπου δὲ ἔσχατα εἰσί, καὶ μέσον, καὶ τοῦτο βέλτιστον, ἓν δὲ περὶ ἕκαστον τῷ εἴδει τὸ βέλτιστον· ἀνάγκη καὶ τὴν ἐλευθεριότητα μεσότητα εἶναι ἀσωτίας καὶ ἀνελευθερίας περὶ χρημάτων
3 κτῆσιν καὶ ἀποβολήν. διχῶς δὲ τὰ χρήματα λέγομεν καὶ τὴν χρηματιστικήν. ἣ μὲν γὰρ καθ' αὑτὸ χρῆσις τοῦ κτήματος ἐστίν, οἷον ὑποδήματος ἢ ἱματίου, ἣ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς μέν, οὐ μέντοι οὕτως ὡς ἂν εἴ τις σταθμῷ χρήσαιτο τῷ ὑποδήματι, ἀλλ' οἷον ἡ πώλησις καὶ ἡ μίσθωσις· χρῆ-
4 ται γὰρ ὑποδήματι. ὁ δὲ φιλάργυρος ὁ περὶ τὸ νόμισμά ἐστιν ἐσπουδακώς, τὸ δὲ νόμισμα τῆς κτήσεως ἀντὶ τῆς
5 κατὰ συμβεβηκὸς χρήσεως ἐστίν· ὁ δ' ἀνελεύθερος ἂν εἴη καὶ ἄσωτος περὶ τὸν κατὰ συμβεβηκὸς τρόπον τοῦ χρηματισμοῦ, καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν χρηματισμοῦ τὴν αὔξησιν διώκει· ὁ δ' ἄσωτος ἐλλείπει τῶν ἀναγκαίων· ὁ δ' ἐλευ-
6 θέριος τὴν περιουσίαν δίδωσιν. αὐτῶν δὲ τούτων εἴδη λέγονται διαφέροντα τῷ μᾶλλον καὶ ἧττον περὶ μόρια, οἷον ἀνελεύ-

27—1232a, 18 = E. N. 1119b, 19—1122a, 18. cf. M. M. 1191b, 39—1192a, 20 ‖ 38—1232a, 4 = Pol. 1257a, 6—13.

31. δ'] δὲ ⟨περὶ⟩ ci. Fr. ‖ 37. ἀσωτείας *Π* ‖ 39. κτῆσις τοῦ χρήματος Π^2In. ‖ κτήματα C^v (γρ. κτήματος Victorius) ‖ 1232a, 4. γρ. ὑποδήματι Victorius et ita Sylburgius, ὑποδή^{μτ} P^b, ὑποδήματος D^c, ὑποδήματα In. Ald. et rc. M^b, τὰ ὑποδήματα pr. M^b, ὑποδήματι ⟨ἢ ὑπόδημα⟩? Susem. ‖ δή? Susem. ‖ 6. ἂν post εἴη Π^2 editores ‖ 7. ⟨ὁ⟩ ἄσωτος Fr., [ἄσωτος] et 8. [γὰρ] ci. Susem. ‖ 9. τῶν ἀναγκαίων genet. offendit Spengelium ‖ 11. ἀνελευθέρου ci. Fr.

(IV)

θερος φειδωλὸς καὶ κίμβιξ καὶ αἰσχροκερδής, φειδωλὸς
μὲν ἐν τῷ μὴ προΐεσθαι, αἰσχροκερδὴς δ' ἐν τῷ ὁτιοῦν προ-
σίεσθαι, κίμβιξ δὲ ὁ σφόδρα περὶ μικρὰ διατεινόμενος, πα-
ραλογιστὴς δὲ καὶ ἀποστερητὴς ὁ ἄδικος κατ' ἀνελευθερίαν.
καὶ τοῦ ἀσώτου ὡσαύτως λαφύκτης μὲν ὁ ἐν τῷ ἀτάκτως 7
ἀναλίσκειν, ἀλόγιστος δὲ ὁ ἐν τῷ μὴ ὑπομένειν τὴν ἀπὸ
λογισμοῦ λύπην.

5 περὶ δὲ μεγαλοψυχίας ἐκ τῶν τοῖς μεγαλοψύχοις V
ἀποδιδομένων δεῖ διορίσαι τὸ ἴδιον. ὥσπερ γὰρ καὶ τὰ ἄλ-
λα ⟨ἃ⟩ κατὰ τὴν γειτνίασιν καὶ ὁμοιότητα μέχρι του λαν-
θάνει πόρρω προϊόντα, καὶ περὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ταὐτὸ
συμβέβηκεν. διὸ ἐνίοτε οἱ ἐναντίοι τοῦ αὐτοῦ ἀντιποιοῦνται, 2
οἷον ὁ ἄσωτος τῷ ἐλευθερίῳ καὶ ὁ αὐθάδης τῷ σεμνῷ καὶ
ὁ θρασὺς τῷ ἀνδρείῳ· εἰσὶ γὰρ καὶ περὶ ταὐτὰ καὶ ὅμοροι
μέχρι τινός, ὥσπερ ὁ ἀνδρεῖος ὑπομενετικὸς κινδύνων καὶ
ὁ θρασύς, ἀλλ' ὃ μὲν ὧδε ὃ δ' ὧδε· ταῦτα δὲ διαφέρει
πλεῖστον. λέγομεν δὲ τὸν μεγαλόψυχον κατὰ τὴν τοῦ ὀνό- 3
ματος προσηγορίαν, ὥσπερ ἐν μεγέθει τινὶ ψυχῆς καὶ δυ-
νάμεως. ὥστε καὶ τῷ σεμνῷ καὶ τῷ μεγαλοπρεπεῖ ὅμοιος
εἶναι δοκεῖ, ὅτε καὶ πάσαις ταῖς ἀρεταῖς ἀκολουθεῖν φαίνε-
ται. καὶ γὰρ τὸ ὀρθῶς κρῖναι τὰ μεγάλα καὶ μικρὰ τῶν 4
ἀγαθῶν ἐπαινετόν. δοκεῖ δὲ ταῦτ' εἶναι μεγάλα, ἃ διώκει
ὁ τὴν κρατίστην ἔχων ἕξιν περὶ τὰ τοιαῦτ' εἶναι ἡδέα. ἡ δὲ 5

1232a, 19—1233a, 30 = E. N. 1123a, 34—1125a, 34. cf. M. M. 1192a, 21—36 ‖ 28—30. cf. E. N. 1123a, 34 sq. ‖ 30. τῷ σεμνῷ. cf. E. N. 1125a, 12 sqq.

12. κύβιξ M^b, κίβιξ P^b ‖ 14. κίβιξ P^b, καὶ κίβιξ M^b ‖ 16. φυλάκτης $Π^2 C^v$ In., γρ. ἀφυλάκτης Victorius ‖ 20. ἴδιον Bonitzius, αἴτιον Π In. Ald. Bk. ‖ 21. ἃ add. Fr. ‖ του λανθάνει Casaubonus, τοῦ λανθάνειν Π In. Ald. Bk. Bu. in textu ‖ 24. τῷ ἐλευθερίῳ In. Ald., τῶ ἀνελευθερίω Π, τοῦ ἐλευθερίου dubitanter ci. Spengelius ‖ 26. ὑπομονητικὸς $Π^2$ ‖ 28. δὴ dubitanter ci. Spengelius ‖ 29. δυνάμει In., prb. Rieckher et Spengelius ‖ 31. ὅτε corruptum, ἔτι Spengelius, ὅτι? Susem. ‖ 34. τοιαῦτ' εἶναι ἡδέα corrupta, δοκοῦντ' εἶναι ἡδέα ci. Fr., τοιαῦτα κρίνειν [ἡδέα]

(V)
μεγαλοψυχία κρατίστη· κρίνει δ' ἡ περὶ ἕκαστον ἀρετὴ τὸ
μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον ὀρθῶς, ἅπερ ὁ φρόνιμος ἂν κελεύ-
σειε καὶ ἡ ἀρετή, ὥστε ἕπεσθαι αὐτῇ πάσας τὰς ἀρετάς, ἢ
6 αὐτὴν ἕπεσθαι πάσαις. — ἔτι δοκεῖ μεγαλοψύχου εἶναι τὸ
καταφρονητικὸν εἶναι. ἑκάστη δ' ἀρετὴ καταφρονητικοὺς ποιεῖ
τῶν παρὰ τὸν λόγον μεγάλων, οἷον ἀνδρεία κινδύνων (μέγα 1232b
γὰρ οἴεται εἶναι τῶν αἰσχρῶν, καὶ πλῆθος οὐ πᾶν φοβερόν),
καὶ σώφρων ἡδονῶν μεγάλων καὶ πολλῶν, καὶ ἐλευθέριος
7 χρημάτων. μεγαλοψύχου δὲ δοκεῖ τοῦτο διὰ τὸ περὶ ὀλίγα
σπουδάζειν, καὶ ταῦτα μεγάλα, καὶ οὐχ ὅτι δοκεῖ ἑτέρῳ
τινί, καὶ μᾶλλον ἂν φροντίσειεν ἀνὴρ μεγαλόψυχος, τί δο-
κεῖ ἑνὶ σπουδαίῳ ἢ πολλοῖς τοῖς τυγχάνουσιν, ὥσπερ Ἀντι-
φῶν ἔφη πρὸς Ἀγάθωνα κατεψηφισμένος τὴν ἀπολογίαν
ἐπαινέσαντα. καὶ τὸ ὀλίγωρον τοῦ μεγαλοψύχου μάλιστ'
8 εἶναι πάθος ἴδιον. πάλιν περὶ τιμῆς καὶ τοῦ ζῆν καὶ πλούτου,
περὶ ὧν σπουδάζειν δοκοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, οὐθὲν φροντίζειν
περὶ τῶν ἄλλων πλὴν περὶ τιμῆς. καὶ λυπηθήσοιτ' ἂν ἀτι-
μαζόμενος καὶ ἀρχόμενος ὑπὸ ἀναξίου. καὶ χαίρει μάλιστα
9 τυγχάνων. — οὕτω μὲν οὖν δόξειεν ἂν ἐναντίως ἔχειν· τῷ γὰρ
εἶναί τε μάλιστα περὶ τιμὴν καὶ καταφρονητικὸν εἶναι τῶν

37 sq. cf. E. N. 1123b, 26 sqq. || 38 sq. cf. E. N. 1124b, 5 sq. 29 || 1232b, 10. τοῦ ζῆν. cf. E. N. 1124b, 6—9 || 12. πλὴν —τιμῆς. 14 sq. cf. E. N. 1123b. 17—24. 34. 1124a, 12 sq.

Rassovius, ἡδέα secl. etiam Spengelius || 35. τὰ post περὶ add. $Π^2$, τα C^v || ἕκαστον C^v || 36. καθάπερ? Spengelius || 37. καὶ ἡ ἀρετή secl. Spengelius, ἀρετή corruptum esse censet Rieckher, certe non est integer locus || 1232b, 1. ἀνδρεῖος? Spengelius || 2. εἶναι—πλῆθος vix sana || εἶναι] ὑπομεῖναι τι olim ci. Fr. || πλῆθος] πάθος ci. Fr. || 3. καὶ post πολλῶν secludendum esse dubitanter ci. Spengelius || 4. δοκεῖ τοῦτο P^{b}D^c, τοῦτο δοκεῖ $Π^2$Bk.Bu.Fr. || 7. πολλοῖς τοῖς τυχοῦσιν Casaubonus, τοῖς πολλοῖς καὶ τυχοῦσιν Coraes l. l. p. 249 || 8. κατεψηφισμένως $Π^2$C^v (em. corr. M^b et γρ. Victorius), κατεψευσμένως P^b In. („maligne") || 12. λυπηθήσεται P^b, λυπηθήσαιτ' C^v, λυπήσαιτ' M^b, λυπηθῆναι ci. Fr. || 13. χαίρειν $Π^2$, prb. Fr. || 14. τὸ $Π^1$In.Bk.Bu. (Speng.).

(V)

πολλῶν [καὶ] δόξης οὐχ ὁμολογεῖσθαι. δεῖ δὴ τοῦτο διορίσαν-
τας εἰπεῖν. ἔστι γὰρ τιμὴ καὶ μικρὰ καὶ μεγάλη διχῶς. 10
ἢ γὰρ τῷ ὑπὸ πολλῶν τῶν τυχόντων ἢ τῷ ὑπὸ τῶν ἀξίων
λόγου, καὶ πάλιν τῷ ἐπὶ τίνι ἡ τιμὴ διαφέρει. μεγάλη
γὰρ οὐ τῷ πλήθει τῶν τιμώντων οὐδὲ τῷ ποιῷ μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῷ τιμίαν εἶναι· τῇ ἀληθείᾳ δὲ καὶ ἀρχαὶ καὶ τἆλλα
ἀγαθὰ τίμια καὶ ἄξια σπουδῆς ταῦτα ὅσα μεγάλα ἀλη-
θῶς ἐστίν, ὥστε καὶ ἀρετὴ οὐδεμία ἄνευ μεγέθους· διὸ δο-
κοῦσι μεγαλοψύχους ποιεῖν ἑκάστη, περὶ ὅ ἐστιν ἑκάστη αὐτῶν,
ὥσπερ εἴπομεν. — ἀλλ' ὅμως ἐστί τις παρὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς 11
μία μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ ἰδίᾳ μεγαλόψυχον τοῦτον
λεκτέον τὸν ἔχοντα ταύτην. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἔνια τῶν ἀγαθῶν τὰ
μὲν τίμια τὰ δ' ὡς διωρίσθη πρότερον, τῶν τοιούτων ἀγαθῶν
δὲ τὰ μὲν μεγάλα κατ' ἀλήθειαν τὰ δὲ μικρά, καὶ τού-
των ἔνιοι ἄξιοι καὶ ἀξιοῦσιν αὐτούς, ἐν τούτοις ζητητέος ὁ με-
γαλόψυχος. τετραχῶς δ' ἀνάγκη διαφέρειν. ἔστι μὲν γὰρ 12
ἄξιον εἶναι μεγάλων καὶ ἀξιοῦν ἑαυτὸν τούτων, ἔστι δὲ μικρὰ
καὶ ἄξιόν τινα τηλικούτων καὶ ἀξιοῦν ἑαυτὸν τούτων, ἔστι δ'
ἀνάπαλιν πρὸς ἑκάτερα αὐτῶν· ὃ μὲν γὰρ ἂν εἴη τοιοῦτος
οἷος ἄξιος ὢν μικρῶν μεγάλων ἀξιοῦν ἑαυτὸν τῶν ἐντίμων
ἀγαθῶν, ὃ δὲ ἄξιος ὢν μεγάλων ἀξιοίη ἂν μικρῶν ἑαυτόν.
ὁ μὲν οὖν ἄξιος μικρῶν, μεγάλων δ' ἀξιῶν ἑαυτὸν ψεκτός 13
(ἀνόητον γὰρ καὶ οὐ καλὸν τὸ παρὰ τὴν ἀξίαν τυγχάνειν),
ψεκτὸς δὲ καὶ ὅστις ἄξιος ὢν ὑπαρχόντων αὐτῷ τῶν τοιού-
των μετέχειν μὴ ἀξιοῖ ἑαυτόν· λείπεται δὲ ἐνταῦθα ἐναν- 14
τίος τούτοις ἀμφοτέροις, ὅστις ὢν ἄξιος μεγάλων ἀξιοῖ αὐτὸς
ἑαυτὸν τούτων, καὶ τοιοῦτός ἐστιν οἷος ἀξιοῦν ἑαυτόν. οὗτος

16. καὶ non vert. In., secl. Rieckher Susem. ‖ ὁμολογεῖται C^v (prb. Spengelius) ‖ δὴ In., δὲ c. c. Bk. Bu. Fr. in textu ‖ 19. τὸ ci. Spengelius (nescio an recte) ‖ 21. αἱ ante ἀρχαὶ add. M^b Bk. Bu. Fr. ‖ 25. γρ. παρὰ Victorius, περὶ Π In. Ald. ‖ 26. ὥστε In. ‖ 27. λέγομεν ci. Fr. ‖ 28. ἀγαθῶν δὲ] δ' ἀγαθῶν ἐστὶ $Π^2$ et editores ‖ 30. ζητητέον $ΠC^v$ ‖ 36. ἀξιῴη $Π^2$ ‖ 38. ἀνόητον $ΠC^v$, ἀνίητον In. Ald. ‖ 1233 a, 3. ἀξιοῖ Spengelius.

V)
5 ἐπαινετὸς καὶ μέσος τούτων. ἐπεὶ οὖν περὶ τιμῆς αἵρεσιν καὶ
χρῆσιν καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν ἐντίμων ἀρίστη ἐστὶ
διάθεσις ἡ μεγαλοψυχία, καὶ τοῦτ' ἀποδίδομεν, καὶ οὐ
περὶ τὰ χρήσιμα, τῷ μεγαλοψύχῳ, ἅμα δὲ καὶ ἡ μεσό-
της αὕτη ἐπαινετωτάτη· δῆλον ὅτι καὶ ἡ μεγαλοψυχία
6 μεσότης ἂν εἴη, τῶν δ' ἐναντίων, ὥσπερ διεγράψαμεν, ἡ
μὲν ἐπὶ τὸ ἀξιοῦν ἑαυτὸν ἀγαθῶν μεγάλων ἀνάξιον ὄντα
χαυνότης (τοὺς τοιούτοος γὰρ χαύνους λέγομεν, ὅσοι μεγάλων
οἴονται ἄξιοι εἶναι οὐκ ὄντες), ἡ δὲ περὶ τὸ ἄξιον ὄντα μὴ
ἀξιοῦν ἑαυτὸν μεγάλων μικροψυχία (μικροψύχου γὰρ εἶναι
δοκεῖ, ὅστις ὑπαρχόντων δι' ἃ δικαίως ἂν ἠξιοῦτο, μὴ
ἀξιοῖ μηθενὸς μεγάλου ἑαυτόν), ὥστ' ἀνάγκη καὶ τὴν μεγα-
17 λοψυχίαν εἶναι μεσότητα χαυνότητος καὶ μικροψυχίας. ὁ
δὲ τέταρτος τῶν διορισθέντων οὔτε πάμπαν ψεκτὸς οὔτε με-
γαλόψυχος, περὶ οὐδὲν ἔχ⟨ον⟩ ὢν μέγεθος· οὔτε γὰρ ἄξιος οὔτε
18 ἀξιοῖ μεγάλων, διὸ οὐκ ἐναντίος. καίτοι δόξειεν ἂν ἐναντίον
εἶναι τῷ μεγάλων ἀξίῳ ὄντι μεγάλων τὸ μικρῶν ὄντα ἄξιον
⟨μικρῶν⟩ ἀξιοῦν ἑαυτόν. οὐκ ἔστι δ' ἐναντίος οὔτε τῷ μὴ μεμ-
πτὸς εἶναι (ὡς γὰρ ὁ λόγος κελεύει, ἔχει)· καὶ ὁ αὐτός ἐστι τῇ
φύσει τῷ μεγαλοψύχῳ (ὧν γὰρ ἄξιοι, τούτων ἀξιοῦσιν
19 αὑτοὺς ἄμφω)· καὶ ὃ μὲν γένοιτ' ἂν μεγαλόψυχος (ἀξιώσει
γὰρ ὧν ἐστιν ἄξιος), ὁ δὲ μικρόψυχος, ὃς ὑπαρχόντων αὐτῷ
μεγάλων κατὰ τιμὴν ἀγαθῶν οὐκ ἀξιοῖ, τί ἂν ἐποίει, εἰ μι-

1233a, 9—30 = E. N. 1125a, 16—34. 1122b, 30 sqq.

7. ⟨τὰ⟩ περὶ ci. Fr. ‖ χρήματα ci. Spengelius ‖ τῷ μεγαλοψύχῳ Fr., τὸν μεγαλόψυχον ΠAld.Bk.Bu. ‖ 10. τῶ Π^2 et editores ‖ 13. μικροψύχου] μικρόψυχος ci. Fr. ‖ 14. ἠξιοῦτο $M^b C^v$, ἠξιου$\overset{\tau}{\nu}$ P^b, ἀξιοῦτο Ald., ἀξιοῖτο Bk.Bu. ‖ 17. ὡρισθέντων $P^b D^c$ (quod recipere dubitavi) ‖ 18. ἔχ⟨ον⟩ ὢν Susem., ⟨ὢν⟩ ἔχον Fr., ἔχων ΠAld.Bk.Bu. ‖ 19. ἀξιοῖ ⟨ἑαυτὸν⟩ ci. Fr. ‖ 20. μεγάλω Π^1 ‖ 21. μικρῶν add. Spengelius Susem. ‖ οὐδὲ ci. Spengelius ‖ 24. γίνοιτ? Susem. ‖ 26. οὐκ In. Ald. et mg. rc. P^b, om. Π ‖ ἀξιοῖ ⟨ἑαυτὸν⟩ mg. rc. P^b ‖ ἐποίει In. (cf. E. N. 1148a, 20. 1150a, 30), εἴποι ΠAld.Bk.Bu. (in textu) Fr.

(V)
κρῶν ἄξιος ᾖν; εἰ γὰρ [ἂν] μεγάλων ἀξιῶν χαῦνος ᾖν, ** ἢ
ἐλαττόνων ἔτι. διὸ καὶ οὐθεὶς ἂν εἴποι μικρόψυχον, εἴ τις 20
μέτοικος ὢν ἄρχειν μὴ ἀξιοῖ ἑαυτόν, ἀλλ' ὑπείκει· ἀλλ'
εἴ τις εὐγενὴς ὢν καὶ ἡγούμενος μέγα εἶναι τὸ ἄρχειν.
6 ἔστι δὲ καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς οὐ περὶ τὴν τυχοῦσαν VI
πρᾶξιν καὶ προαίρεσιν, ἀλλὰ τὴν δαπάνην, εἰ μή που κατὰ
μεταφορὰν λέγομεν· ἄνευ δὲ δαπάνης μεγαλοπρέπεια οὐκ
ἔστιν. τὸ μὲν γὰρ πρέπον ἐν κόσμῳ ἐστίν, ὁ δὲ κόσμος οὐκ
ἐκ τῶν τυχόντων ἀναλωμάτων, ἀλλ' ἐν ὑπερβολῇ τῶν
ἀναγκαίων ἐστίν. ὁ δὴ ἐν μεγάλῃ δαπάνῃ τοῦ πρέποντος με- 2
γέθους προαιρετικός, καὶ τῆς τοιαύτης μεσότητος καὶ ἐπὶ
τῇ τοιαύτῃ ἡδονῇ ὀρεκτικός, μεγαλοπρεπής. ὁ δ' ἐπὶ τὸ 3
μεῖζον καὶ παρὰ μέλος, ἀνώνυμος· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ
1233b γειτνίασιν, οὓς καλοῦσί τινες ἀπειροκάλους καὶ σαλάκωνας.
οἷον εἰ εἰς γάμον δαπανῶν τις τοῦ ἀγαπητοῦ, πλούσιος ὤν,
δοκεῖ πρέπειν ἑαυτῷ τοιαύτην κατασκευὴν οἷον ἀγαθοδαι-
μονισταῖς ἑστιῶντι, οὗτος μὲν μικροπρεπής, ὁ δὲ τοιούτους δε-
χόμενος ἐκείνως μὴ δόξης χάριν μηδὲ δι' ἐξουσίαν ὅμοιος
τῷ σαλάκωνι, ὁ δὲ κατ' ἀξίαν καὶ ὡς ὁ λόγος, μεγαλο-
πρεπής· τὸ γὰρ πρέπον κατ' ἀξίαν ἐστίν· οὐθὲν γὰρ πρέπει
τῶν παρὰ τὴν ἀξίαν. δεῖ δὲ πρέπον εἶναι ** (καὶ γὰρ τοῦ 4

31—1233b, 15 = E. N. 1122a, 18—1123a, 33. cf. M. M. 1192a, 21—36.

27. εἰ P^b, ᾖ $Π^2$In.Bk.Bu. in textu, οὐ ci. Bu. ‖ ἂν om. M^b, secl. Fr., ὁ ci. Spengelius ‖ ἀξιῶν ⟨αὐτὸν ἀνάξιος ὢν⟩ ci. Spengelius ‖ ** ἢ Susem., ᾖ M^bIn. et, ut videtur, pr. P^b, ἥ Ald., εἰ D^c et rc. P^b, ἡ Fr. (at hoc vix sufficit), μὴ ci. Bu., ὁ ⟨μικρῶν ὢν ἄξιος μικρόψυχος αὑτῶν ἀξιώσει⟩ vel simile quid ci. Spengelius ‖ 28. ἐλαττόνων ἔτι pr. P^b, ἔτι ἐλαττόνων $M^b C^v$Bk.Bu. in textu (Speng.), τοι ἐλαττόνων Ald., *pauciorum* In., ἐλαττόνων ἂν εἴη ἔτι D^c et mg. rc. P^b, ὅτι ἐλαττόνων ci. Bu. ‖ 36. δὴ $ΠC^v$, δὲ In. Ald. ‖ 39. ἔχουσι mg. Casaub. ‖ 1233b, 3. ἀγαθοδαιμονιαστὰς P^bAld.Bk. ‖ 5. ἐκείνως In. et γρ. Victorius, ἐκεῖνος ΠAld. ‖ 8. τῶν $Π^1$, τῷ Ald., om. M^b et, ut videtur, In. ‖ πρέπον—9. πρέπον haud integra esse intellexit Bu., aut πρέπον εἶναι καὶ [γὰρ] τοῦ πράττοντος κατ' ἀξίαν καὶ περὶ ὃν aut περὶ

(VI)

πρέποντος κατ' ἀξίαν καὶ πρέπον) καὶ περὶ ὃ (οἷον περὶ οἰκέτου γάμον ἕτερον τὸ πρέπον καὶ περὶ ἐρωμένου) καὶ αὐτῷ, εἴπερ ἐπὶ τοσοῦτον ἢ τοιοῦτον, οἷον τὴν θεωρίαν οὐκ ᾤετο Θεμιστοκλεῖ πρέπειν, ἣν ἐποιήσατο Ὀλυμπίαζε, διὰ τὴν προϋπάρξασαν
5 ταπεινότητα, ἀλλὰ Κίμωνι. ὁ δ' ὅπως ἔτυχεν ἔχων πρὸς τὴν ἀξίαν [ὃ] οὐθεὶς τούτων. καὶ ἐπ' ἐλευθεριότητος ὡσαύτως· ἔστι γάρ τις οὔτ' ἐλευθέριος οὔτ' ἀνελεύθερος.

VII σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστα τῶν περὶ τὸ ἦθος 7
ἐπαινετῶν καὶ ψεκτῶν τὰ μὲν ὑπερβολαὶ τὰ δ' ἐλλείψεις τὰ δὲ μεσότητές εἰσι παθητικαί. — οἷον ὁ φθονερὸς καὶ ἐπιχαιρέκακος. καθ' ἃς γὰρ ἕξεις λέγονται, ὁ μὲν φθόνος τὸ λυπεῖσθαι ἐπὶ τοῖς κατ' ἀξίαν εὖ πράττουσιν ἐστίν, τὸ δὲ τοῦ ἐπιχαιρεκάκου πάθος ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀνώνυμον, ἀλλ' ὁ ἔχων δῆλος, ἐπὶ τὸ χαίρειν ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν κακοπραγίαις.
2 μέσος δὲ τούτων ὁ νεμεσητικός, καὶ ὃ ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι τὴν νέμεσιν, τὸ λυπεῖσθαι μὲν ἐπὶ ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν κακοπραγίαις καὶ εὐπραγίαις, χαίρειν δ' ἐπὶ ταῖς ἀξίαις·
3 διὸ καὶ θεὸν οἴονται εἶναι τὴν νέμεσιν. — αἰδὼς δὲ μεσότης

1233b, 18—26. cf. M. M. 1192b, 18—29 (E. N. 1108b, 1—7) ‖ 26—29 = E. N. 1128b, 10—35. cf. M. M. 1193a, 1—10.

ἕκαστον εἶναι· καὶ γὰρ τοῦ πράττοντος κατ' ἀξίαν καὶ περὶ ὃν ci. Iackson ‖ εἶναι ** Fr., εἶναι ⟨καὶ ὃ⟩ Bu., prb. Rieckher, εἶναι ⟨ἐν ᾧ⟩ ci. Fr., qui de proximis verbis sanandis desperavit, εἶναι ⟨καὶ ὡς⟩ Susem., v. quae adnotavi ad E. N. 1122a, 26 sq. ‖ ⟨τοῦτο⟩ τοῦ ci. Rieckher ‖ 9. πράττοντος ci. Bu., prb. Rieckher et Iackson ‖ καὶ πρέπον secl. Rieckher, τὸ πρέπον ci., sed ipse non prb. Bu., probandum hoc esse, nisi maior lateat in his verbis corruptela, censet Susem. ‖ 11. ἐπὶ] ἐστὶ? Iackson (haud male) ‖ ᾤετο ** ci., sed ipse non prb. Fr., ᾤοντο aut ᾤετο ** (ita ut comici nomen exciderit) Spengelius ‖ 14. ὃ $Π^2$ Bk. Bu. in textu, ἃ P^b, om. In., secl. Fr., idem prb. Bu. ‖ 15. οὔτ'—οὔτ' ἀνελεύθερος Casaubonus, ὡς—ὅταν ἐλεύθερος Π In. Ald. Bk. Bu. in textu ‖ 17. μὲν] μὲν γὰρ $Π^2$ In. ‖ 19. γὰρ (deleto ante καθ' puncto) secl. Fr. ‖ φθονερὸς τῷ Fr. ‖ 20. ἐστίν secl. Fr. ‖ 21. ἐπὶ τὸ αὐτὸ corrupta ‖ ἐπὶ τὸ] ἐστιν ci. Spengelius ‖ τῷ αὐτῷ Fr. ‖ 22. δῆλος, ἐπὶ] δῆλός ἐστι Casaubonus ‖ τὸ $P^b D^c$, τῷ $Π^2$ editores.

(VII)

ἀναισχυντίας καὶ καταπλήξεως· ὁ μὲν γὰρ μηδεμιᾶς φρον-
τίζων δόξης ἀναίσχυντος, ὁ δὲ πάσης ὁμοίως καταπλήξ,
ὁ δὲ τῆς τῶν φαινομένων ἐπιεικῶν αἰδήμων. — φιλία δὲ με- 4
σότης ἔχθρας καὶ κολακείας· ὁ μὲν γὰρ εὐχερῶς ἅπαντα
πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ὁμιλῶν κόλαξ, ὁ δὲ πρὸς ἁπάσας ἀν-
τικρούων ἀπεχθητικός, ὁ δὲ μὴ [τε] πρὸς ἅπασαν ἡδονὴν μήτ'
ἀκολουθῶν μήτ' ἀντιτείνων, ἀλλὰ πρὸς τὸ φαινόμενον βέλ-
τιστον, φίλος. — σεμνότης δὲ μεσότης αὐθαδείας καὶ ἀρε- 5
σκείας· ὁ μὲν γὰρ μηδὲν πρὸς ἕτερον ζῶν καταφρονητικὸς
αὐθάδης, ὁ δὲ πάντα πρὸς ἄλλον ἢ καὶ πάντων ἐλάττων
ἄρεσκος, ὁ δὲ τὰ μὲν τὰ δὲ μή, καὶ πρὸς τοὺς ἀξίους οὕτως
ἔχων σεμνός. — ὁ δὲ ἀληθὴς καὶ ἁπλοῦς, ὃν καλοῦσιν αὐθέ- 6
καστον, μέσος τοῦ εἴρωνος καὶ ἀλαζόνος. ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ
χείρω καθ' αὑτοῦ ψευδόμενος μὴ ἀγνοῶν εἴρων, ὁ δ' ἐπὶ
τὰ βελτίω ἀλαζών, ὁ δ' ὡς ἔχει, ἀληθὴς καὶ καθ' Ὅμηρον
πεπνυμένος· καὶ ὅλως ὃ μὲν φιλαλήθης, ὃ δὲ φιλοψευδής. —
ἔστι δὲ καὶ ἡ εὐτραπελία μεσότης, καὶ ὁ εὐτράπελος μέσος 7
τοῦ ἀγροίκου καὶ δυστραπέλου καὶ τοῦ βωμολόχου. ὥσπερ γὰρ
περὶ τροφὴν ὁ σικχὸς τοῦ παμφάγου διαφέρει τῷ ὃ μὲν
μηθὲν ἢ ὀλίγα καὶ χαλεπῶς προσίεσθαι, ὃ δὲ πάντα εὐχε-
ρῶς, οὕτω καὶ ὁ ἄγροικος ἔχει πρὸς τὸν φορτικὸν καὶ βω-
μολόχον· ὃ μὲν γὰρ οὐθὲν γελοῖον ἀλλὰ χαλεπῶς προσίε-
ται, ὃ δὲ πάντα εὐχερῶς καὶ ἡδέως. δεῖ δ' οὐδέτερον, ἀλλὰ
τὰ μὲν τὰ δὲ μή, καὶ κατὰ τὸν λόγον· οὗτος δ' εὐτράπελος.
ἡ δ' ἀπόδειξις ἡ αὐτή· ἥ τε γὰρ εὐτραπελία ἡ τοιαύτη, 8

29—34 = E. N. 1126b, 10—1127a, 12. cf. M. M. 1193a, 20—28 ‖ 34—38. cf. M. M. 1192b, 30—38 ‖ 38—1234a, 3 = E. N. 1127a, 13—b, 32. cf. M. M. 1193a, 28—35 ‖ 1234a, 4—23 = E. N. 1127b, 33—1128b, 3. cf. M. M. 1193a, 11—19.

32. *μὴ* Spengelius, *μήτε Π* et editiones ‖ 35. *ἀκαταφρονητικὸς* C^v, *ἀλλὰ καταφρονητικὸς* In. Ald. Fr. (fors. recte) ‖ 36. *ἢ* secludendum esse ci. Spengelius ‖ 1234a, 6. *περὶ* P^b In., *παρὰ Π²* ‖ 8. *ἀγροῖκος*? Susem. ‖ 9. *ἀλλὰ*] *ἢ* ci. Spengelius ‖ *προσίεσθαι* M^b C^v ‖ 11. *τὸν* P^b D^c, om. *Π²* et editores ‖ *δ'* ⟨*ὁ*⟩ ci. Fr. (fors. recte).

VII)
καὶ μὴ ἣν μεταφέροντες λέγομεν, ἐπιεικεστάτη ἕξις, καὶ ἡ
μεσότης ἐπαινετή, τὰ δ' ἄκρα ψεκτά. οὔσης δὲ διττῆς τῆς
εὐτραπελίας (ἣ μὲν γὰρ ἐν τῷ χαίρειν ἐστὶ τῷ γελοίῳ καὶ
τῷ εἰς αὐτόν, ἐὰν ᾖ τοιονδί, ὧν ἓν καὶ τὸ σκῶμμα ἐστίν, ἣ
δ' ἐν τῷ δύνασθαι τοιαῦτα πορίζεσθαι), ἕτεραι μέν εἰσιν
9 ἀλλήλων, ἀμφότεραι μέντοι μεσότητες. καὶ γὰρ τὸν δυνά-
μενον τοιαῦτα πορίζεσθαι ἐφ' ὅσοις ἡσθήσεται ⟨ὁ⟩ εὖ κρίνων,
κἂν εἰς αὐτὸν ᾖ τὸ γελοῖον, μέσος ἔσται τοῦ φορτικοῦ καὶ τοῦ
ψυχροῦ. ὁ δ' ὅρος οὗτος βελτίων ἢ τὸ ⟨μὴ⟩ λυπηρὸν εἶναι τὸ λε-
χθὲν τῷ σκωπτομένῳ ὄντι ὁποιῳοῦν· μᾶλλον γὰρ δεῖ τῷ ἐν
μεσότητι ὄντι ἀρέσκειν· οὗτος γὰρ κρίνει εὖ.

10 πᾶσαι δ' αὗται αἱ μεσότητες ἐπαινεταὶ μέν, οὐκ εἰσὶ δ' ἀρε-
ταί, οὐδ' αἱ ἐναντίαι κακίαι· ἄνευ προαιρέσεως γάρ. ταῦτα δὲ
πάντ' ἐστὶν ἐν ταῖς τῶν καθημάτων διαιρέσεσιν· ἕκαστον γὰρ
11 αὐτῶν πάθος τι ἐστίν. διὰ δὲ τὸ φυσικὰ εἶναι εἰς τὰς φυσι-
κὰς συμβάλλεται ἀρετάς· ἔστι γάρ, ὥσπερ λεχθήσεται ἐν τοῖς
ὕστερον, ἑκάστη πως ἀρετὴ καὶ φύσει καὶ ἄλλως μετὰ φρονή-
12 σεως. ὁ μὲν οὖν φθόνος εἰς ἀδικίαν συμβάλλεται (πρὸς γὰρ
ἄλλον αἱ πράξεις αἱ ἀπ' αὐτοῦ) καὶ ἡ νέμεσις εἰς δικαιοσύνην,
ἡ αἰδὼς εἰς σωφροσύνην, διὸ καὶ ὁρίζονται ἐν τῷ γένει τούτῳ τὴν
σωφροσύνην· ὁ δ' ἀληθὴς καὶ ψευδὴς ὁ μὲν ἔμφρων, ὁ δ' ἄφρων.

13 ἔστι δ' ἐναντιώτερον τοῖς ἄκροις τὸ μέσον ἢ ἐκεῖνα
ἀλλήλοις, διότι τὸ μὲν μετ' οὐδετέρου γίνεται αὐτῶν, τὰ
δὲ πολλάκις μετ' ἀλλήλων καί εἰσιν ἐνίοτε οἱ αὐτοὶ θρα-
σύδειλοι, καὶ τὰ μὲν ἄσωτοι τὰ δὲ ἀνελεύθεροι, καὶ ὅλως
14 ἀνώμαλοι κακῶς. ὅταν μὲν γὰρ καλῶς ἀνώμαλοι ὦσιν,
οἱ μέσοι γίγνονται· ἐν τῷ μέσῳ γὰρ ἐστί πως τὰ ἄκρα.

15. καὶ—16. αὐτόν] κἂν εἰς αὐτόν ci. Spengelius ‖ 18. μεσότητες ΠC^V In., μεσότης Ald. ‖ ὁ δυνάμενος Sylburgius ‖ 19. ὁ add. Casaubonus, om. Π Ald. Bk. Bu. (Sylb.) ‖ 20. γρ. αὐτὸν Victorius ‖ ἐστὶ Spengelius ‖ 21. μὴ add. Casaubonus, om. Π In. Ald. Bk. ‖ 25. αἱ add. Ald. ‖ 29. φύσει καὶ aut φυσικὴ καὶ Spengelius, φυσικαὶ Π In. Ald. Bk. Bu. ‖ 30. γὰρ ἄλλον $\Pi^2 D^c$, ἄλλον γὰρ P^b Bk. Bu. Fr. ‖ 1234b, 4. εἰσὶν P^b Ald. et pr. M^b ‖ 5. οἱ

(VII)

αἱ δὲ ἐναντιώσεις οὐ δοκοῦσιν ὑπάρχειν τοῖς ἄκροις πρὸς τὸ μέσον ὁμοίως ἀμφότεραι, ἀλλ' ὁτὲ μὲν καθ' ὑπερβολὴν ὁτὲ δὲ κατ' ἔλλειψιν. αἴτια δὲ τά τε πρῶτα ῥηθέντα δύο, 15 ὀλιγότης τε, οἷον τῶν πρὸς τὰ ἡδέα ἀναισθήτων, καὶ ὅτι ἐφ' ὃ ἁμαρτάνομεν μᾶλλον, τοῦτο ἐναντιώτερον εἶναι δοκεῖ· τὸ δὲ 16 τρίτον, ὅτι τὸ ὁμοιότερον ἧττον ἐναντίον φαίνεται, οἷον πέπονθε τὸ θράσος πρὸς τὸ θάρσος καὶ ἀσωτία πρὸς ἐλευθεριότητα.

περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἀρετῶν τῶν ἐπαινετῶν εἴρηται σχεδόν· περὶ δὲ δικαιοσύνης ἤδη λεκτέον.

H.

περὶ φιλίας, τί ἐστι καὶ ποῖόν τι, καὶ τίς ὁ φίλος, I καὶ πότερον ἡ φιλία μοναχῶς λέγεται ἢ πλεοναχῶς, καὶ εἰ πλεοναχῶς, πόσα ἐστίν, ἔτι δὲ πῶς χρηστέον τῷ φίλῳ καὶ τί τὸ δίκαιον τὸ φιλικόν, ἐπισκεπτέον οὐθενὸς ἧττον τῶν περὶ τὰ ἤθη καλῶν καὶ αἱρετῶν. τῆς τε γὰρ πολιτικῆς ἔργον 2 εἶναι δοκεῖ μάλιστα ποιῆσαι φιλίαν, καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ τοῦτό φασιν εἶναι χρήσιμον· οὐ γὰρ ἐνδέχεσθαι φίλους ἑαυτοῖς εἶναι τοὺς ἀδικουμένους ὑπ' ἀλλήλων. ἔτι τὸ δίκαιον καὶ τὸ 3 ἄδικον περὶ τοὺς φίλους εἶναι μάλιστα πάντες φαμέν, καὶ ὁ αὐτὸς δοκεῖ ἀνὴρ εἶναι καὶ ἀγαθὸς καὶ φίλος, καὶ φιλία

1234b, 18—22 = E. N. 1155a, 3. cf. M. M. 1208b, 3 sq. || 22—1235a, 3 = E. N. 1155a, 3—31. cf. M. M. 1208b, 4—6.

ΠCᵛ, om. Ald. Bk. Bu. || 8. πρῶτα] πρότερον ci. Fr. || 9. τε Ald. et, ut videtur, In., δὲ Π || οἷον] γρ. οἷον ἠλιθιότης mg. rc. Pᵇ || 10. ἐναντιώτερον Pᵇ In., ἐναντιώτατον Π² || τό τε τρίτον ci. Spengelius || 11. ἐναντιώτερον Π² || 12. θράσος—τὸ θάρσος Pᵇ et, ut videtur, In. (*audacia—fortitudinem*), θάρσος—τὸ θράσος Π² Bk. Bu., θάρσος—τὴν ἀνδρείαν Bonitzius (male) || ἀσωτεία Π || 14. περὶ —λεκτέον om. Pᵇ || λέξεται Ald.

Lib. VII. 1234b, 19. ἡ φιλία hoc loco Pᵇ Dᶜ, post λέγεται Π² et editores || 20. πόσα ἐστίν haud integra, ποσαχῶς ἐστίν vel πόσα ἐστὶν ⟨εἴδη⟩ Bonitzius, πόσαι εἰσίν Spengelius || 25. καὶ τὸ ἄδικον secludenda esse ci. Spengelius.

(I)

ἠθική τις εἶναι ἕξις, καὶ ἐάν τις βούληται ποιῆσαι ὥστε μὴ
ἀδικεῖν, ἀλλ' εἰς φίλους ποιῆσαι· οἱ γὰρ ἀληθινοὶ φίλοι οὐκ
4 ἀδικοῦσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐὰν δίκαιοι ὦσιν, οὐκ ἀδικήσουσιν· ἢ
5 ταὐτὸν ἄρα ἢ ἐγγύς τι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ φιλία. πρὸς δὲ τού-
τοις τῶν μεγίστων ἀγαθῶν τὸν φίλον εἶναι ὑπολαμβάνομεν, τὴν
δὲ ἀφιλίαν καὶ τὴν ἐρημίαν δεινότατον, ὅτι ὁ βίος ἅπας καὶ
ἡ ἑκούσιος ὁμιλία μετὰ τούτων· μετ' οἰκείων γὰρ ἢ μετὰ συγ-
γενῶν ἢ μεθ' ἑταίρων συνδιημερεύομεν, ἢ τέκνων ἢ γονέων ἢ 1235 a
6 γυναικός. καὶ τὰ ἴδια δίκαια τὰ πρὸς τοὺς φίλους ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν
μόνον, τὰ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους νενομοθέτηται, καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν.
7 ἀπορεῖται δὲ πολλὰ περὶ τῆς φιλίας, πρῶτον μὲν ὡς οἱ ἔξω-
θεν παραλαμβάνοντες καὶ ἐπὶ πλέον λέγοντες· δοκεῖ γὰρ τοῖς
μὲν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ εἶναι φίλον, ὅθεν εἴρηται

"ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον·"
"καὶ γὰρ κολοιὸς παρὰ κολοιόν·"
"ἔγνω δὲ φώρ τε φῶρα, καὶ λύκος λύκον."

8 οἱ δὲ φυσιολόγοι καὶ τὴν ὅλην φύσιν διακοσμοῦσιν ἀρχὴν λαβόν-
τες τὸ τὸ ὅμοιον ἰέναι πρὸς τὸ ὅμοιον, διὸ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὴν κύν'
ἔφη καθῆσθαι ἐπὶ τῆς κεραμῖδος διὰ τὸ ἔχειν πλεῖστον ὅμοιον.
9 οἱ μὲν οὖν οὕτω τὸ φίλον λέγουσιν· οἱ δὲ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ
φασὶν εἶναι φίλον. τὸ μὲν γὰρ ἐρώμενον καὶ ἐπιθυμητὸν πᾶ-
σιν εἶναι φίλον, ἐπιθυμεῖ δὲ οὐ τὸ ξηρὸν τοῦ ξηροῦ, ἀλλ' ὑγροῦ,
ὅθεν εἴρηται

"ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα"

καὶ τὸ

"μεταβολὴ πάντων γλυκύ."

1235 a, 4—29 = E. N. 1155 a, 32—b, 9. cf. M. M. 1208 b, 7—20.

29. ἀλλ' εἰς corrupta, ἀλλήλοις Casaubonus, ἀλλήλους ci. Bk., commate post hoc verbum traiecto rec. Bu. Fr., ἄλλους eadem interpunctione proposita Spengelius ‖ ποιῆσαι haud rectum, ποιήσαι Casaubonus, ποιήσει Spengelius, δεῖν ante φίλους inserendum esse ci. Fr. ‖ 32. εἶναι M^{b}C^v, om. P^{b}Ald. ‖ 1235 a, 1. ἑταίρων M^{b}C^v, ἑτέρων P^{b}In. Ald. ‖ 5. παραλαμβάνοντες Spengelius, περιλαμβάνοντες *Π* et editiones ‖ 11. τὸ τὸ *Π*C^v, τὸ Ald. ‖ 13. τὸ φίλον P^b, τὸν φίλον *Π*^{2}Bk. Bu. ‖ 15. ἐπιθυμεῖν ci. Fr. ‖ ἀλλ'] ἀλλὰ τοῦ M^{b}Fr.

(I)

ἡ δὲ μεταβολὴ εἰς τοὐναντίον. τὸ δ' ὅμοιον ἐχθρὸν τῷ ὁμοίῳ· καὶ γὰρ

“κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει”,

καὶ τὰ ἀπὸ τῶν αὐτῶν τρεφόμενα πολέμια ἀλλήλοις ζῷα. αὗται μὲν οὖν αἱ ὑπολήψεις τοσοῦτον διεστᾶσιν. αἳ μὲν γὰρ 10 τὸ ὅμοιον φίλον, τὸ δ' ἐναντίον πολέμιον,

“τῷ πλέονι δ' αἰεὶ πολέμιον καθίσταται
τοὔλασσον, ἐχθρᾶς θ' ἡμέρας κατάρχεται”,

ἔτι δὲ καὶ οἱ τόποι κεχωρισμένοι τῶν ἐναντίων, ἡ δὲ φιλία 11 δοκεῖ συνάγειν· οἳ δὲ τὰ ἐναντία φίλα, καὶ Ἡράκλειτος ἐπιτιμᾷ τῷ ποιήσαντι

“ὡς ἔρις ἔκ τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἀπόλοιτο,”

οὐ γὰρ ἂν εἶναι ἁρμονίαν μὴ ὄντος ὀξέος καὶ βαρέος, οὐδὲ τὰ ζῷα ἄνευ θήλεως καὶ ἄρρενος ἐναντίων ὄντων.—δύο μὲν αὗται δό- 12 ξαι περὶ φιλίας εἰσί, λίαν τε καθόλου ⟨καὶ⟩ κεχωρισμέναι τοσοῦτον· ἄλλαι δὲ ἤδη ἐγγυτέρω καὶ οἰκεῖαι τῶν φαινομένων. τοῖς μὲν γὰρ οὐκ ἐνδέχεσθαι δοκεῖ τοὺς φαύλους εἶναι φίλους, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἀγαθούς· τοῖς δ' ἄτοπον εἰ μὴ φιλοῦσιν αἱ μητέρες τὰ τέκνα (φαίνεται δὲ καὶ ἐν τοῖς θηρίοις ἐνοῦσα φιλία· προαποθνήσκειν 13 γοῦν αἱροῦνται τῶν τέκνων)· τοῖς δὲ τὸ χρήσιμον δοκεῖ φίλον εἶναι 14 μόνον. σημεῖον δ' ὅτι καὶ διώκουσι ταῦτα πάντες, τὰ δὲ ἄχρηστα καὶ αὐτοὶ αὑτῶν ἀποβάλλουσιν· ὥσπερ Σωκράτης ὁ γέρων ἔλεγε τὸν πτύελον καὶ τὰς τρίχας καὶ τοὺς ὄνυχας παραβάλλων, καὶ τὰ μόρια ὅτι ῥιπτοῦμεν τὰ ἄχρηστα, καὶ τέλος

29—1235 b, 12 = E. N. 1155 b, 9—16. cf. M. M. 1208 b, 22—25.

17. ἔχει ante ἐχθρὸν add. M^b C^v ‖ 20. αἳ] οἳ ci. Fr., ἡ Spengelius ‖ 23. ἐχθρᾶς ex Eurip. Fr., ἔχθρας cet. ‖ ἡμέρας P^b Eurip., ἡμέρα Π² In. Bk. Bu. ‖ 25. οἳ] αἳ? Sylburgius, ἡ Spengelius ‖ τὰ om. ΠC^v ‖ 27. καὶ] ἔκ τ' ex Homero ci. Fr. ‖ 29. μὲν ⟨οὖν⟩ Susem. ‖ 30. καὶ add. Casaubonus Bu. Fr. ‖ 31. ἐγγύτεραι Π² ‖ 34. δὲ] γὰρ In. („cum“) idemque ci. Spengelius ‖ 35. γοῦν Fr., οὖν ΠAld. Bk. Bu. ‖ 37. αὐτοὶ αὑτῶν e Xen. Mem. I, 2, 54 Bonitzius Bu., αἱ τοιαῦται τῶν ** ΠAld. Bk. Fr., αἱ τοιαῦται τῶν ⟨φύσεων⟩ ci. Sylburgius.

(I)
τὸ σῶμα, ὅταν ἀποθάνῃ· ἄχρηστος γὰρ ὁ νεκρός. οἷς δὲ 1235b
15 χρήσιμον, φυλάττουσιν, ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ. — ταῦτα δὴ πάντα
δοκεῖ μὲν ὑπεναντία ἀλλήλοις εἶναι. τό τε γὰρ ⟨ὅμοιον⟩
ἄχρηστον τῷ ὁμοίῳ, καὶ ἐναντιότης ὁμοιότητος ἀπέχει πλεῖστον,
καὶ τὸ ἐναντίον ἀχρηστότατον τῷ ἐναντίῳ· φθαρτικὸν γὰρ τοῦ
16 ἐναντίου τὸ ἐναντίον. — ἔτι δοκεῖ τοῖς μὲν ῥᾴδιον τὸ κτήσασθαι
φίλον· τοῖς δὲ σπανιώτατον γνῶναι, καὶ οὐκ ἐνδέχεσθαι ἄνευ
ἀτυχίας (τοῖς γὰρ εὖ πράττουσι βούλονται πάντες δοκεῖν
17 φίλοι εἶναι)· οἳ δ' οὐδὲ τοῖς συνδιαμένουσιν ἐν ταῖς ἀτυχίαις
ἀξιοῦσι πιστεύειν, ὡς ἐξαπατῶντας καὶ προσποιουμένους, ἵνα
κτήσωνται διὰ τῆς τῶν ἀτυχούντων ὁμιλίας πάλιν εὐτυχούντων φιλίαν.

II ληπτέος δὴ τρόπος ὅστις ἡμῖν ἅμα τά τε δοκοῦντα περὶ τού- 2
των μάλιστα ἀποδώσει, καὶ τὰς ἀπορίας λύσει καὶ τὰς ἐναντιώσεις. τοῦτο δ' ἔσται, ἐὰν εὐλόγως φαίνηται τὰ ἐναντία δοκοῦντα· μάλιστα γὰρ ὁμολογούμενος ὁ τοιοῦτος ἔσται λόγος τοῖς φαινομένοις. συμβαίνει δὲ μένειν τὰς ἐναντιώσεις, ἐὰν ἔστι ⟨μὲν⟩ ὡς
2 ἀληθὲς ᾖ τὸ λεγόμενον, ἔστι δ' ὡς οὔ. — ἔχει δ' ἀπορίαν καὶ πότερον τὸ ἡδὺ ἢ τὸ ἀγαθόν ἐστι τὸ φιλούμενον. εἰ μὲν γὰρ φιλοῦμεν οὗ ἐπιθυμοῦμεν, καὶ μάλιστα ὁ ἔρως τοιοῦτον (οὐθεὶς γὰρ

"ἐραστὴς ὅστις οὐκ ἀεὶ φιλεῖ"),

ἡ δὲ ἐπιθυμία τοῦ ἡδέος, ταύτῃ μὲν τὸ φιλούμενον τὸ ἡδύ, εἰ δὲ ὃ βουλόμεθα, τὸ ἀγαθόν· ἔστι δ' ἕτερον τὸ ἡδὺ καὶ τὸ ἀγαθόν.
3 περὶ δὴ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν συγγενῶν τούτοις πει-

1235b, 13—1236a, 15. cf. M. M. 1208b, 26—1209a, 3 || 13—1236a, 6 = E. N. 1155b, 17—27.

1235b, 2. δὴ ΠAld., non vert. In., om. Bk. Bu. Fr. || 3. ὅμοιον add. Fr. (cf. M. M. 1208b, 19. 1209a, 38) || 8. γρ. ἀτυχίας Victorius idemque dubitanter ci. Sylburgius, εὐτυχίας cum C^v ceterisque fontibus Bk. Bu. Fr. in textu || 13. τρόπος Sylburgius, λοιπὸς ΠIn. Ald., λόγος Casaubonus, λοιπὸς ⟨λόγος⟩ ci. Spengelius || 17. ἔστι om. Ald. || μὲν add. Casaubonus || 19. φιλοῦμεν οὗ Bonitzius, φιλούμενον ΠIn. Ald. Bk. Bu. || 24. δὴ Susem., δὲ P^b, om. $Π^2$ et editores.

ρατέον διορίσαι, λαβοῦσιν ἀρχὴν τήνδε. τὸ γὰρ ὀρεκτὸν καὶ βουλη-
τὸν ἢ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. διὸ καὶ τὸ ἡδὺ ὀρεκτόν·
φαινόμενον γάρ τι ἀγαθόν. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ, τοῖς δὲ φαί-
νεται κἂν μὴ δοκῇ. οὐ γὰρ ἐν ταὐτῷ τῆς ψυχῆς ἡ φαντασία καὶ
ἡ δόξα. ὅτι μέντοι φίλον καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἡδύ, δῆλον. 4
τούτου δὲ διωρισμένου ληπτέον ὑπόθεσιν ἑτέραν. τῶν
γὰρ ἀγαθῶν τὰ μὲν ἁπλῶς ἐστιν ἀγαθά, τὰ δὲ τινί, ἁπλῶς
δὲ οὔ. καὶ τὰ αὐτὰ ἁπλῶς ἀγαθὰ καὶ ἁπλῶς ἡδέα. τὰ
μὲν γὰρ τῷ ὑγιαίνοντί φαμεν σώματι συμφέροντα
ἁπλῶς εἶναι σώματι ἀγαθά, τὰ δὲ τῷ κάμνοντι οὔ, οἷ-
ον φαρμακείας καὶ τομάς. ὁμοίως δὲ καὶ ἡδέα ἁπλῶς 5
σώματι τὰ τῷ ὑγιαίνοντι καὶ ὁλοκλήρῳ, οἷον τὸ ἐν τῷ
φωτὶ ὁρᾶν καὶ οὐ τὸ ἐν τῷ σκότει· καίτοι τῷ ὀφθαλμιῶντι
ἐναντίως. καὶ οἶνος ἡδίων οὐχ ὁ τῷ διεφθαρμένῳ τὴν γλῶτ-
ταν ὑπὸ οἰνοφλυγίας, ἐπεὶ οὔτε ὄξος παρεγχέουσιν, ἀλλὰ τῇ
ἀδιαφθόρῳ αἰσθήσει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ψυχῆς, καὶ οὐχ ἃ 6
τοῖς παιδίοις καὶ τοῖς θηρίοις, ἀλλ' ἃ τοῖς καθεστῶσιν. ἀμφο-
τέρων γοῦν μεμνημένοι ταῦθ' αἱρούμεθα. ὡς δ' ἔχει παιδίον 7
καὶ θηρίον πρὸς ἄνθρωπον καθεστῶτα, οὕτως ἔχει ὁ φαῦλος
καὶ ἄφρων πρὸς τὸν ἐπιεικῆ καὶ φρόνιμον. τούτοις δὲ ἡδέα
τὰ κατὰ τὰς ἕξεις· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ καλά.
ἐπεὶ οὖν τὰ ἀγαθὰ πλεοναχῶς (τὸ μὲν γὰρ τῷ τοιόνδ' εἶ- 8
ναι λέγομεν ἀγαθόν, τὸ δὲ τῷ ὠφέλιμον καὶ χρήσιμον),
ἔτι δὲ τὸ ἡδὺ τὸ μὲν ἁπλῶς καὶ ἀγαθὸν ἁπλῶς, τὸ δὲ
τινὶ καὶ φαινόμενον ἀγαθόν· ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύ-

1236a, 7—15 = E. N. 1155b, 27—1156a, 5.

37. ὁρᾶν] ζῆν ci. Iackson (nescio an recte, cf. H. A. 488a, 26) ‖ καὶ om. P^{b}In. ‖ 39. οὔτε corruptum, οὔτε τε C^v, οὐδ' εἴ γ' In. Ald. Fr., τούτῳ ci. Bu., οὗτοι? Susem., οὐκ ⟨ἂν⟩ et παρεγχέοιεν ci. Fr. ‖ ἀλλ' ἃ aut ἀλλ' ὃ ci. Fr. ‖ 1236a, 1. καὶ alterum om. In. Ald., add. ΠC^v ‖ 2. ἀλλ' ἃ Fr., ἀλλὰ cet. ‖ 7. τὸ ἀγαθὸν ci. Spengelius ‖ 9. ἔτι δὲ Bonitzius, ἐπεὶ δὲ Ald. Fr., ἐπείδε P^b, ἐπεὶ M^b, ἐπειδὴ Bk. ‖ 10. τινὶ καὶ Breier, τινί, ἢ ΠAld. Bk., τινί, ἤ ⟨πως⟩ Bonitzius Bu., τινὶ [ἢ] ci. Spengelius, ἢ non vert. In.

(II)
χων δι' ἕκαστον τούτων ἐνδέχεται ἡμᾶς αἱρεῖσθαί τι καὶ
φιλεῖν, οὕτω καὶ ἄνθρωπον. τὸν μὲν γὰρ ⟨τῷ⟩ τοιόνδε καὶ
δι' ἀρετήν, τὸν δ' ὅτι ὠφέλιμος καὶ χρήσιμος, τὸν δ' ὅτι
ἡδὺς καὶ δι' ἡδονήν. φίλος δὴ γίνεται ὅταν φιλούμενος ἀν-
τιφιλῇ, καὶ τοῦτο μὴ λανθάνῃ πως αὐτούς.
9 ἀνάγκη ἄρα τρία φιλίας εἴδη εἶναι, καὶ μήτε καθ' ἓν ἁπά-
σας μηδ' ὡς εἴδη ἑνὸς γένους, μήτε πάμπαν λέγεσθαι ὁμωνύμως.
πρὸς μίαν γάρ τινα λέγονται καὶ πρώτην, ὥσπερ τὸ ἰατρικόν.
καὶ ⟨γὰρ⟩ ψυχὴν ἰατρικὴν καὶ σῶμα λέγομεν καὶ ὄργανον καὶ
10 ἔργον, ἀλλὰ κυρίως τὸ πρῶτον. πρῶτον δ' οὗ λόγος ἐν ἡμῖν
ὑπάρχει. οἷον ὄργανον ἰατρικόν, ᾧ ἂν ὁ ἰατρὸς χρήσαιτο·
ἐν δὲ τῷ τοῦ ἰατροῦ λόγῳ οὐκ ἔστιν ὁ τοῦ ὀργάνου. ζητεῖται
11 μὲν οὖν πανταχοῦ τὸ πρῶτον· διὰ δὲ τὸ καθόλου εἶναι [τὸ]
πρῶτον λαμβάνουσιν καὶ πρῶτον καθόλου, τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦ-
δος. ὥστε καὶ περὶ τῆς φιλίας οὐ δύνανται πάντ' ἀποδιδό-
ναι τὰ φαινόμενα. οὐ γὰρ ἐφαρμόττοντος ἑνὸς λόγου οὐκ
οἴονται ⟨τὰς⟩ ἄλλας φιλίας εἶναι· αἱ δ' εἰσὶ μέν, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως
12 εἰσίν· οἱ δ' ὅταν ἡ πρώτη μὴ ἐφαρμόττῃ, ὡς οὖσαν καθόλου
13 ἄν, εἴπερ ἦν πρώτη, οὐδ' εἶναι φιλίας τὰς ἄλλας φασίν· ἔστι
δὲ πολλὰ εἴδη φιλίας. τῶν γὰρ ῥηθέντων ἦν ἤδη, ἐπειδὴ
διώρισται τριχῶς λέγεσθαι τὴν φιλίαν. ἡ μὲν γὰρ διώρι-
σται δι' ἀρετήν, ἡ δὲ διὰ τὸ χρήσιμον, ἡ δὲ διὰ τὸ ἡδύ.

16—32 = E. N. 1156a, 6—14. cf. M. M. 1209a, 3—36.

12. οὕτω Bonitzius, ὥσπερ *Π*In. Ald. Bk. ‖ τῷ add. Bonitzius Bu. Fr. ‖ 15. λανθάνει P[b], λανθάνειν M[b] ‖ 17. μηδ' Susem. (cf. b, 23 sqq.), μήθ' *Π* et editiones ‖ 19. γὰρ add. Bonitzius Bu. Fr. ‖ 20. πρῶτον δ' *Π*C[v], πρῶτον δι' In., δι' Ald. ‖ ἡμῖν] πᾶσιν Bonitzius Bu. ‖ 23. τὸ ⟨τὸ⟩ καθόλου Susem., si τὸ post εἶναι servare praestat ‖ τὸ post εἶναι om. P[b] et pr. D[c] (add., ut videtur, ipse librarius), non sine dubitatione secl. Susem. ‖ 24. ⟨τὸ⟩ πρῶτον ci. Spengelius, recte, si 23. τὸ post εἶναι retinendum est ‖ 27. τὰς add. Bonitzius Bu. Fr. ‖ 28. οἱ Bk., αἱ *Π*In. Ald. ‖ οὖσα P[b] et γρ. Victorius ‖ 30. ⟨τρία⟩ ἦν ci. Spengelius ‖ εἴδη P[b] et γρ. Victorius.

(II)

τούτων ἡ μὲν διὰ τὸ χρήσιμόν ἐστιν ἡ [διὰ] τῶν πλείστων 14
φιλία (διὰ γὰρ τὸ χρήσιμοι εἶναι φιλοῦσιν ἀλλήλους, καὶ
μέχρι τούτου, ὥσπερ ἡ παροιμία

"Γλαῦκ' ἐπίκουρος ἀνὴρ τὸν σοφὸν φίλον ἔσκε μάχηται,"

καὶ

"οὐκέτι γιγνώσκουσιν Ἀθηναῖοι Μεγαρῆας"),

ἡ δὲ δι' ἡδονὴν τῶν νέων (τούτου γὰρ αἴσθησιν ἔχουσιν· διὸ εὐμετά- 15
βολος φιλία ἡ τῶν νέων· μεταβαλλόντων γὰρ τὰ ἤθη κατὰ τὰς
ἡλικίας μεταβάλλει καὶ τὸ ἡδύ), ἡ δὲ κατ' ἀρετὴν τῶν βελτίστων. 16
φανερὸν δ' ἐκ τούτων ὅτι ἡ πρώτη φιλία ἡ τῶν ἀγαθῶν
ἐστιν ἀντιφιλία καὶ ἀντιπροαίρεσις πρὸς ἀλλήλους. φίλον μὲν
γὰρ τὸ φιλούμενον τῷ φιλοῦντι, φίλος δὲ τῷ φιλουμένῳ καὶ ἀν-
τιφιλῶν. αὕτη μὲν οὖν ἐν ἀνθρώποις μόνον ὑπάρχει φιλία 17
(μόνον γὰρ αἰσθάνεται προαιρέσεως)· αἱ δ' ἄλλαι καὶ ἐν
τοῖς θηρίοις, καὶ τὸ χρήσιμον ἐπὶ μικρόν τι φαίνεται ἐνυ-
πάρχον καὶ πρὸς ἄνθρωπον τοῖς ἡμέροις καὶ πρὸς ἄλληλα,
οἷον τὸν τρόχιλόν φησιν Ἡρόδοτος τῷ κροκοδείλῳ, καὶ ὡς
οἱ μάντεις τὰς συνεδρείας καὶ διεδρείας λέγουσιν. καὶ οἱ 18
φαῦλοι ἂν εἶεν φίλοι ἀλλήλοις καὶ διὰ τὸ χρήσιμον καὶ
διὰ τὸ ἡδύ. οἳ δ' ὅτι ἡ πρώτη οὐχ ὑπάρχει αὐτοῖς, οὔ 19
φασι φίλους εἶναι· ἀδικήσει γὰρ ὅ γε φαῦλος τὸν φαῦ-
λον, οἱ δ' ἀδικούμενοι οὐ φιλοῦσι σφᾶς αὐτούς. οἳ δὲ φιλοῦσι 20

33—1237b, 7 = E. N. 1156a, 14—1157a, 16. cf. M. M. 1209b, 11—19 ‖ 33—1236b, 17 = E. N. 1156a, 14—b, 6.

33. *διὰ* alterum non vert. In., del. Sylburgius Bk.Bu.Fr. ‖ 34. *χρήσιμοι* Ald. et, ut videtur, In., *χρήσιμον* *Π* ‖ 36. *ἐπικοῦρος ἀνὴρ*] *Ἐπικυδείδη* ci. Bu. ‖ *τὸν σοφὸν φίλον* corrupta, *τὸν σὸν φίλον* Sylburgius Bk.Bu. in textu, *τόσατον φίλος* ci. Sylburgius, *τόσσον φίλος* Fr., *γρ. τὸ σοφὸν φίλον* Victorius, idemque et *μασῆται* vel potius *μασᾶται* ci. Bu. ‖ 37. *ἀθηναῖοι* In. Ald., *ἀθῆναι* $M^b C^v$, *ἀληθῆναι* P^b ‖ 1236b, 4. *φίλος δὲ ὁ φιλούμενος* ci. Fr. ‖ *ἀντι⟨φιλοῦντι καὶ ὁ⟩ φιλῶν*? Susem. ‖ 5. *ἀνθρώπῳ* dubitanter ci. Spengelius ‖ 6. *μόνος* ci. Spengelius ‖ 8. *ἄνθρωπον* P^bIn., *ἀνθρώπων* $Π^2$ ‖ *ἄλληλα* Casaubonus, *ἄλλα* *Π*In. Ald. ‖ 12. *οἱ* P^b et *γρ.* Victorius, *οὐ* $Π^2 C^v$ In. Ald. ‖ 14. *ἀδικοῦντες* dubitanter ci. Spengelius ‖ *οἳ δὲ* In. Ald., *οὐδ' οὐ* $ΠC^v$.

μέν, ἀλλ' οὐ τὴν πρώτην φιλίαν, ἐπεὶ τάς γε ἑτέρας οὐθὲν
κωλύει. δι' ἡδονὴν γὰρ ὑπομένουσιν ἀλλήλους βλαπτόμενοι,
21 ὡς ἂν ὦσιν ἀκρατεῖς· οὐ δοκοῦσι δ' οὐδ' οἱ δι' ἡδονὴν φιλοῦν-
τες ἀλλήλους φίλοι εἶναι, ὅταν κατ' ἀκρίβειαν ζητῶσιν, ὅτι
οὐχ ἡ πρώτη. ἐκείνη μὲν γὰρ βέβαιος, αὕτη δὲ ἀβέβαιος.
ἣ δ' ἐστὶ μέν, ὥσπερ εἴρηται, φιλία, οὐκ ἐκείνη δέ, ἀλλ'
22 ἀπ' ἐκείνης. τὸ μὲν οὖν ἐκείνως μόνον λέγειν τὸν φίλον
βιάζεσθαι τὰ φαινόμενά ἐστί, καὶ παράδοξα λέγειν ἀναγ-
23 καῖον· καθ' ἕνα δὲ λόγον πάσας ἀδύνατον. λείπεται τοίνυν οὕτως,
ὅτι ἔστι μὲν ὡς μόνη ⟨ἡ⟩ πρώτη φιλία, ἔστι δὲ ὡς πᾶσαι,
οὔτε ὡς ὁμώνυμοι καὶ ὡς ἔτυχον ἔχουσαι πρὸς ἑαυτάς, οὔτε
καθ' ἓν εἶδος, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἕν.

24 ἐπεὶ δ' ἁπλῶς ἀγαθὸν καὶ ἁπλῶς ἡδὺ τὸ αὐτὸ καὶ ἅμα,
ἂν μή τι ἐμποδίζῃ, ὁ δ' ἀληθινὸς φίλος καὶ ἁπλῶς ὁ πρῶ-
τός ἐστίν, ἔστι δὲ τοιοῦτος ὁ δι' αὐτὸν αὐτὸς αἱρετός (ἀνάγκη δ' εἶναι
τοιοῦτον· ὡς γὰρ βούλεταί τις δι' αὐτὸν εἶναι τἀγαθά, ἀνάγ-
25 κη καὶ αὐτὸν αἱρεῖσθαι εἶναι), ὁ δ' ἀληθινὸς φίλος καὶ ἡδύς
26 ἐστιν ἁπλῶς· διὸ δοκεῖ καὶ ὁ ὁπωσοῦν φίλος ἡδύς. — ἔτι δὲ
διοριστέον περὶ τούτου μᾶλλον· ἔχει [ἐπίστασιν, πότερον] γὰρ *
τὸ αὑτῷ ἀγαθὸν ἢ τὸ ἁπλῶς ἀγαθὸν φίλον, καὶ πότερον
τὸ κατ' ἐνέργειαν φιλεῖν μεθ' ἡδονῆς, ὥστε καὶ τὸ φιλητὸν
ἡδύ, ἢ οὔ. ἄμφω γὰρ εἰς ταὐτὸ συνακτέον· τά τε γὰρ

1236b, 17—1237b, 7 = E. N. 1156b, 7—17. 33—1157a, 12.

15. *οὐθὲν* In., *οὐθεὶς* *Π* Ald. Bk. ‖ 16. *ὑπομένουσιν* Bonitzius, *ὑπονοοῦσιν* *Π* In. Ald. Bk. ‖ 17. *ὡς ἂν*] *ὅταν* Breier ‖ *οὐδ' οἱ* Pb et, ut videtur, In., *οὐ* *Π*², *γρ.* *οἱ* Victorius ‖ 19. *αὕτη δὲ ἀβέβαιος* om. In. Ald. ‖ 21. *ἐπ'* Camot. ‖ 23. *ἀδύνατον* Bonitzius, *δυνατόν* *Π* In. Ald. Bk. ‖ 24. *ἡ* add. Bk. ‖ 25. *ἑαυτὰς* Pb Ald., *αὑτὰς* Mb Bk. Bu. Fr. ‖ 27. *δ'*] *δὲ* ⟨*τὸ*⟩ ci. Spengelius ‖ 28. *τι* In., *τις* *Π* Ald. Bk. ‖ 29. *αὐτὸν αὐτὸς*] *αὐτὸν αὐτὸν* Pb, *αὐτὸν οὐδὲ* (?) *δι' αὐτὸν* mg. rc. Pb, *αὐτὸς* secludendum esse ci. Spengelius ‖ 30. *ὡς*] *ᾧ* ci. Spengelius ‖ 31. *αὐτὸν αἱρεῖσθαι* vix sana, ⟨*δι'*⟩ *αὐτὸν αἱρετὸν* ci. Spengelius ‖ *δ'* secludendum esse ci. Spengelius (haud recte) ‖ 33. *ἐπίστασιν, πότερον* post *γὰρ* tri. mg. Bas.³ Bu. Fr.

(II)

μὴ ἁπλῶς ἀγαθὰ ἀλλὰ κακὰ ἁπλῶς τύχῃ φευκτά· καὶ
τὸ μὴ αὑτῷ ἀγαθὸν οὐθὲν πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ τοῦτ' ἐστιν ὃ
ζητεῖται, τὰ ἁπλῶς ἀγαθὰ οὕτως εἶναι ἀγαθά. ἔστι γὰρ 27
1237a αἱρετὸν μὲν τὸ ἁπλῶς ἀγαθόν, αὑτῷ δὲ τὸ αὑτῷ ἀγαθόν·
ἃ δεῖ συμφωνῆσαι. καὶ τοῦτο ἡ ἀρετὴ ποιεῖ· καὶ ἡ πολι-
τικὴ ἐπὶ τούτῳ, ὅπως οἷς μήπω ἐστὶ γένηται.** εὐθέτως δὲ
καὶ πρὸ ὁδοῦ ἄνθρωπος ὢν (φύσει γὰρ αὑτῷ ἀγαθὰ τὰ
ἁπλῶς ἀγαθά), ὁμοίως δὲ καὶ ἀνὴρ ἀντὶ γυναικὸς καὶ 28
εὐφυὴς ἀφυοῦς, διὰ τοῦ ἡδέος δὲ ἡ ὁδός· ἀνάγκη εἶναι τὰ
καλὰ ἡδέα. ὅταν δὲ τοῦτο διαφωνῇ, οὔπω σπουδαῖον τελέως·
ἐνδέχεται γὰρ ἐγγενέσθαι ἀκρασίαν· τῷ γὰρ διαφωνεῖν
τἀγαθὸν τῷ ἡδεῖ ἐν τοῖς πάθεσιν ἀκρασία ἐστίν.

ὥστ' ἐπειδὴ ἡ πρώτη φιλία κατ' ἀρετήν, ἔσονται καὶ αὐ- 29
τοὶ ἁπλῶς ἀγαθοί. τοῦτο δ' οὐχ ὅτι χρήσιμοι, ἀλλ' ἄλλον
τρόπον· διχῶς γὰρ ἔχει τὸ τῳδὶ ἀγαθὸν καὶ ἁπλῶς ἀγαθόν.
καὶ ὁμοίως ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὠφελίμου, καὶ ἐπὶ τῶν ἕξεων. ἄλλο 30
γὰρ τὸ ἁπλῶς ὠφέλιμον καὶ τὸ καλὸν τοιοῦτον γυμνά-
ζεσθαι πρὸς τὸ φαρμακεύεσθαι. ὥστε καὶ ἡ ἕξις ἡ ἀν-
θρώπου ἀρετή. ἔστω γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῶν φύσει σπουδαίων· 31
ἡ γὰρ τοῦ φύσει σπουδαίου ἀρετὴ ἁπλῶς ἀγαθόν, ἡ δὲ τοῦ

37. ** τύχῃ Bu., ⟨ἂν⟩ τύχῃ mg. rc. P^b Fr., graviorem corruptelam recte suspicatur Spengelius ‖ 39. οὕτως] αὑτῷ ci. Bk., rec. Bu. ‖ 1237a, 2. τοῦτο ἡ Bk., τοῦτον Π In. Ald. ‖ 3. γένηται. ** εὐθέτως δὲ Spengelius, qui probe intellexit periisse initium protaseos, cuius apodosis sunt 6. ἀνάγκη — 7. ἡδέα, itaque γένηται. ⟨ἐπεὶ δὲ **,⟩ εὐθέτως δὲ ci. Susem., γένηται, ⟨ἂν ᾖ⟩ εὐθέτως τε secundum vestigia interpretis („modo iam etc.“) falsissime Fr. ‖ 4. ὢν φύσει ⟨σπουδαῖος⟩ ci. Bu. (non melius) ‖ 5. ἀντὶ] ἄν τι** Fr., ἂν ἐπιθυμῇ ci. idem (pessime) ‖ 6. εὐφυὴς ἀφυοῦς Bu. Fr., ἀφυὴς εὐφυοῦς Π In. Ald. Bk., εὐφυὴς ⟨ἀντ'⟩ ἀφυοῦς admodum dubitanter ci. Susem. ‖ 7. ταῦτα haud male ci. Bu. ‖ 8. τῷ P^b et, ut videtur, In., τὸ Π^2 Ald. Bk. Bu. ‖ 14. καλὸν τοιοῦτον (τοιοῦτο M^b) haud integra, καλὸν τοιοῦτον, ⟨οἷον τὸ⟩ Spengelius, αὐτῷ (αὑτῷ Bu., ἑκάστῳ Fr.), οἷον τὸ Bonitzius Bu. Fr. ‖ 15. ἡ ἀνθρώπου Fr., ἢ ἀνθρώπου? Susem. ‖ 16. ἀρετὴ ⟨ἐστίν⟩. ἔστω? Susem., ἀρετή. ἔστι Spengelius ‖ 17. γὰρ] ἄρα Susem.

(II)
32 μὴ ἐκείνῳ. ὁμοίως δὴ ἔχει καὶ τὸ ἡδύ. ἐνταῦθα γὰρ
ἐπιστατέον, καὶ σκεπτέον πότερόν ἐστιν ἄνευ ἡδονῆς φι-
λία, καὶ τί διαφέρει, καὶ ἐν ποτέρῳ ποτ' ἐστὶ τὸ φιλεῖν, [καὶ]
πότερον ὅτι ἀγαθός, κἂν εἰ μὴ ἡδύς, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο,
διχῶς δὴ λεγομένου τοῦ φιλεῖν, πότερον ὅτι ἀγαθὸν τὸ κατ'
33 ἐνέργειαν οὐκ ἄνευ ἡδονῆς φαίνεται. δῆλον δ' ὅτι ὥσπερ
ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης αἱ πρόσφατοι θεωρίαι καὶ μαθήσεις
αἰσθηταὶ μάλιστα τῷ ἡδεῖ, οὕτω καὶ αἱ τῶν συνήθων ἀνα-
γνωρίσεις, καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτὸς ἐπ' ἀμφοῖν. φύσει γοῦν τὸ
ἁπλῶς ἀγαθὸν ἡδὺ ἁπλῶς, καὶ οἷς ἀγαθόν, τούτοις ἡδύ.
34 διὸ εὐθὺς τὰ ὅμοια ἀλλήλοις χαίρει, καὶ ἀνθρώπῳ ἥδιστον
ἄνθρωπος. ὥστ' ἐπεὶ καὶ ἀτελεῖ, δῆλον ὅτι καὶ τελειωθέντι·
ὁ δὲ σπουδαῖος τέλειος. εἰ δὲ τὸ κατ' ἐνέργειαν φιλεῖν μεθ'
ἡδονῆς ἀντιπροαίρεσις τῆς ἀλλήλων γνωρίσεως, δῆλον ὅτι
καὶ ὅλως ἡ φιλία ἡ πρώτη ἀντιπροαίρεσις τῶν ἁπλῶς
35 ἀγαθῶν καὶ ἡδέων, ὅτι ἀγαθὰ καὶ ἡδέα. ἔστι δ' αὕτη ἡ
φιλία ἕξις ἀφ' ἧς ἡ τοιαύτη προαίρεσις. τὸ γὰρ ἔργον
αὐτῆς ἐνέργεια, αὕτη δ' οὐκ ἔξω, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ φιλοῦντι,
δυνάμεως δὲ πάσης ἔξω· ἢ γὰρ ἐν ἑτέρῳ ἢ ⟨ᾗ⟩ ἕτερον. διὸ
36 τὸ φιλεῖν χαίρειν, ἀλλ' οὐ τὸ φιλεῖσθαι ἐστίν. τὸ μὲν γὰρ
φιλεῖσθαι φιλητοῦ ἐνέργεια, τὸ δὲ καὶ φιλίας, καὶ τὸ μὲν
ἐν ἐμψύχῳ, τὸ δὲ καὶ ἐν ἀψύχῳ· φιλεῖται γὰρ καὶ τὰ
37 ἄψυχα. ἐπεὶ δὲ τὸ φιλεῖν τὸ κατ' ἐνέργειαν τὸ φιλούμενον
[ὃ] ἐστὶ χρῆσθαι ᾗ φιλούμενον, ὁ δὲ φίλος φιλούμενον 1237b

20. καὶ ante πότερον add. Π^2 In. Bekk. Bu. Fr., secl. Spengelius ‖ 21. ἀλλ'] ἢ et οὔ, ⟨ἀλλὰ⟩ Spengelius ‖ 22. ἀγαθὸν In., ἀγαθὸς Π Ald. ‖ 25. ἡδεῖ Fr., εἴδει cet. ‖ 29. ἀτελῆ In. Ald. Bk. Bu. Fr. in textu et rc. M^b ‖ τελειωθέντα Π^2 In. Bk. Bu. Fr. in textu ‖ 31. ἀντιπροαιρέσεως Π^2 In. Fr. Rieckher (at sic certe γνώρισις esset restituendum, et ne sic quidem sequentia quadrant), ἀντὶ προαιρέσεως C^v ‖ 32. ἡ ante πρώτη add. P^b ‖ 36. δύναμις δὲ πᾶσα (rec. Bu.) aut δυνάμεις δὲ πᾶσαι Bonitzius ‖ ᾗ add. Bonitzius Bu. Fr. ‖ 40. τὸ κατ' — φιλούμενον corrupta, τὸ prius secl. Bonitzius Bu., τῷ φιλουμένῳ ci. et rec. Fr. ‖ 1237b, 1. ὃ om. In. Bu., secl. Bonitzius Fr.

τῷ φίλῳ ᾗ φίλος, ἀλλὰ μὴ ᾗ μουσικὸς ἢ ᾗ ἰατρικός· ἡδονὴ
τοίνυν ἡ ἀπ' αὐτοῦ, ᾗ αὐτός, αὕτη φιλική. αὐτὸν γὰρ φι-
λεῖ, οὐχ ὅτι ἄλλος. ὥστ' ἂν μὴ χαίρῃ ᾗ ἀγαθός, οὐχ ἡ
πρώτη φιλία. οὐδὲ δεῖ ἐμποδίζειν οὐθὲν τῶν συμβεβηκότων 38
μᾶλλον ἢ τὸ ἀγαθὸν εὐφραίνειν. τί γὰρ σφόδρα δυσώδης
λείπεται; ἀγαπᾶται γὰρ τῷ εὐνοεῖν, συζῇ δὲ μή.

αὕτη μὲν οὖν ἡ πρώτη φιλία, ἣν πάντες ὁμολογοῦσιν· αἱ δ' 39
ἄλλαι δι' αὐτὴν καὶ δοκοῦσι καὶ ἀμφισβητοῦνται. βέβαιον γάρ
τι δοκεῖ ἡ φιλία· μόνη δ' αὕτη βέβαιος. τὸ γὰρ κεκριμένον
βέβαιον, τὰ δὲ μὴ ταχὺ γινόμενα μηδὲ ῥᾳδίως [οὐ] ποιεῖ
τὴν κρίσιν ὀρθήν. οὐκ ἔστι δ' ἄνευ πίστεως φιλία βέβαιος· 40
ἡ δὲ πίστις οὐκ ἄνευ χρόνου. δεῖ γὰρ πεῖραν λαβεῖν, ὥσπερ
λέγει καὶ Θέογνις·

οὐ γὰρ ἂν εἰδείης ἀνδρὸς νόον οὐδὲ γυναικός,
πρὶν πειραθείης ὥσπερ ὑποζυγίου.

οὐδ' ἄνευ χρόνου φίλος, ἀλλὰ βούλονται φίλοι, καὶ μάλιστα
λανθάνει ἡ τοιαύτη ἕξις ὡς φιλία. ὅταν γὰρ προθύμως 41
ἔχωσι φίλοι εἶναι, διὰ τὸ πάνθ' ὑπηρετεῖν τὰ φιλικὰ ἀλλή-
λοις, οἴονται οὐ βούλεσθαι φίλοι, ἀλλ' εἶναι φίλοι. τὸ δ'
ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς φιλίας· οὐ
γὰρ εἰ βούλονται ὑγιαίνειν, ὑγιαίνουσιν, ὥστ' οὐδ' εἰ φίλοι
βούλονται, ἤδη καὶ φίλοι εἰσίν. σημεῖον δέ· εὐδιάβλητοι γὰρ 42
οἱ διακείμενοι ἄνευ πείρας τοῦτον τὸν τρόπον· περὶ ὧν μὲν
γὰρ πεῖραν δεδώκασιν ἀλλήλοις, οὐκ εὐδιάβλητοι, περὶ ὧν
δὲ μή, πεισθεῖεν ἂν ὅταν σύμβολα λέγωσιν οἱ διαβάλ-

1237b, 8—1238a, 29 = E. N. 1156b, 17—32.

2. τῷ Bonitzius, καὶ ΠAld.Bk. ‖ ἰατρός M^{b}Bk. et fort. In. ‖ 4. ἄλλῳ Π^{2}Bk.Bu. et pr. P^{b} (crx. rc.) ‖ 5. δεῖ In. et rc. P^{b}, δὴ ΠAld.Bk. in textu ‖ 6. εἰ γὰρ σφόδρα δυσώδης, λείπεται· ἀγαπᾶται ci. Bk., rec. Bu.Fr. (fors. recte) ‖ 7. τῷ Fr., τὸ cet. ‖ συζῇ δὲ μή] οὐ συζῇ δέ? Spengelius ‖ 8. ἣν Fr., ᾗ cet. ‖ 9. καὶ δοκοῦσι] εἶναι δοκοῦσι ci. Bu. ‖ 11. οὐ secl. Bonitzius Bu. Fr. ‖ 13. οὐκ ἄνευ χρόνου om. In. Ald. ‖ 16. πειρηθείης Theogn. ‖ 17. οὐδ'] οὐκ P^{b}, οἱ δ' ci. Fr. ‖ ⟨οὐ⟩ φίλοι et βούλονται ⟨εἶναι⟩ ci. Fr. ‖ 20. οὐ om. P^{b}In.

43 λοντες. ἅμα δὲ φανερὸν ὅτι οὐδ' ἐν τοῖς φαύλοις αὕτη ἡ
φιλία· ἄπιστος γὰρ ὁ φαῦλος καὶ κακοήθης πρὸς πάντας·
αὑτῷ γὰρ μετρεῖ τοὺς ἄλλους. διὸ εὐεξαπατητότεροί εἰσιν
44 οἱ ἀγαθοί, ἂν μὴ διὰ πεῖραν ἀπιστῶσιν. οἱ δὲ φαῦλοι
αἱροῦνται τὰ φύσει ἀγαθὰ ἀντὶ τοῦ φίλου, καὶ οὐθεὶς φιλεῖ
μᾶλλον ἄνθρωπον ἢ πράγματα. ὥστ' οὐ φίλοι. οὐ γὰρ γί-
νεται οὕτω κοινὰ τὰ φίλων· προσνέμεται γὰρ ὁ φίλος τοῖς
45 πράγμασιν, οὐ τὰ πράγματα τοῖς φίλοις. οὐ γίνεται ἄρ'
ἡ φιλία ἡ πρώτη ἐν πολλοῖς, ὅτι χαλεπὸν πολλῶν πεῖραν
λαβεῖν· ἑκάστῳ γὰρ ἂν ἔδει συζῆσαι. οὐδὲ δὴ αἱρετέον
46 ὁμοίως περὶ ἱματίου καὶ φίλου· καίτοι ἐν πᾶσι δοκεῖ τοῦ
νοῦν ἔχοντος δυοῖν τὸ βέλτιον αἱρεῖσθαι, καὶ εἰ μὲν τῷ
χείρονι πάλαι ἐχρῆτο, τῷ βελτίονι δὲ μηδέπω, τοῦθ' αἱρε-
τέον, ἀλλ' οὐκ ἀντὶ τοῦ πάλαι φίλου τὸν ἀγνῶτα εἰ βελτίων·
οὐ γάρ ἐστιν ἄνευ πείρας οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ὁ φίλος,
ἀλλὰ χρόνου δεῖ. διὸ εἰς παροιμίαν ἐλήλυθεν ὁ μέδιμνος τῶν
47 ἁλῶν· ἅμα δὲ δεῖ μὴ μόνον ἁπλῶς ἀγαθὸν εἶναι, ἀλλὰ
καὶ σοί, εἰ δὴ φίλος ἔσται σοὶ φίλος. ἀγαθὸς μὲν γὰρ
ἁπλῶς ἐστι τῷ ἀγαθὸς εἶναι, φίλος δὲ τῷ ἄλλῳ ἀγαθός,
ἁπλῶς 〈δ'〉 ἀγαθὸς καὶ φίλος, ὅταν συμφωνήσῃ ταῦτ' ἄμφω,
ὥστε ὅ ἐστιν ἁπλῶς ἀγαθόν, τὸ τούτου ἄλλῳ, εἰ καὶ μὴ
48 ἁπλῶς μὲν σπουδαίῳ, ἄλλῳ δ' ἀγαθός, ὅτι χρήσιμος. τὸ

33. προνέμεται Π² In. ‖ 34. ἄρ' Mᵇ In., γὰρ Ald., οὖν mg. rc. Pᵇ, om. pr. Pᵇ ‖ 36. ἔδει Bu. Fr., δεῖ Π Ald. Bk. ‖ 39. δὲ Π Cᵛ, om. In. Ald. ‖ 1238 a, 1. οὐδὲ μιᾶς (μίας rc. Pᵇ) ἡμέρας In. et rc. Pᵇ et Casaubonus, οὐδὲ μίαν ἡμέραν Π² et, ut videtur, pr. Pᵇ ‖ 3. δεῖ Bonitzius, εἰ Π Ald. Bk. ‖ 4. εἰ δὴ Fr., εἰ Bonitzius, εἰ ὁ Bu. (fors. recte), εἶναι Pᵇ Ald. Bk., εἶεν Mᵇ Cᵛ ‖ 6. δ' add. In. Fr. Bu. in adnotatione ‖ συμφωνίας Ald. ‖ 7. ὅ—8. χρήσιμος corrupta ‖ ὅ—8. σπουδαίῳ] ὅς ἐστιν ἁπλῶς ἀγαθὸς καὶ ἄλλῳ, [εἰ καὶ μὴ] ἁπλῶς μὲν 〈ὅτι〉 σπουδαῖος ci. Spengelius ‖ τὸ τούτου] τοῦτο mg. rc. Pᵇ, idemque ci. Fr., prb. Rieckher, σπουδαίῳ ci. Bu. ‖ εἰ Pᵇ et, ut videtur, In., ἢ Π² Bk. Bu. ‖ μὴ post 8. μὲν tri. Rieckher ‖ 8. σπουδαῖος ci. Fr., prb. Rieckher ‖ ὅτι χρήσιμος] ἐστὶ χρήσιμον ci. Fr., prb. Rieckher.

(II)

δὲ πολλοῖς ἅμα εἶναι φίλον καὶ τὸ φιλεῖν κωλύει· οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα πρὸς πολλοὺς ἐνεργεῖν.

ἐκ δὴ τούτων φανερὸν ὅτι ὀρθῶς λέγεται ὅτι ἡ φιλία τῶν 49
βεβαίων, ὥσπερ ἡ εὐδαιμονία τῶν αὐτάρκων. καὶ ὀρθῶς εἴρηται

“ἡ γὰρ φύσις βέβαιον, οὐ τὰ χρήματα.”

πολὺ δὲ κάλλιον εἰπεῖν ὅτι ἡ ἀρετὴ τῆς φύσεως, καὶ ὅτι χρό- 50
νος λέγεται δεικνύναι τὸν φιλούμενον, καὶ αἱ ἀτυχίαι μᾶλλον τῶν εὐτυχιῶν. τότε γὰρ δῆλον ὅτι κοινὰ ⟨τὰ⟩ τῶν φίλων (οὗτοι γὰρ μόνοι ἀντὶ τῶν φύσει ἀγαθῶν καὶ φύσει κακῶν, περὶ ἃ αἱ εὐτυχίαι καὶ αἱ δυστυχίαι, αἱροῦνται μᾶλλον ἄνθρωπον ἢ τούτων τὰ μὲν εἶναι τὰ δὲ μὴ εἶναι)· ἡ δ' ἀτυχία δηλοῖ τοὺς μὴ ὄντως 51
ὄντας φίλους, ἀλλὰ διὰ τὸ χρήσιμον τυχόντας. ὁ δὲ χρόνος δηλοῖ ἀμφοτέρους· οὐδὲ γὰρ ὁ χρήσιμος ταχὺ δῆλος, ἀλλ' ὁ ἡδὺς μᾶλλον. πλὴν οὐδ' ὁ ἁπλῶς ἡδὺς ταχύ. ὅμοιοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι τοῖς οἴνοις καὶ ἐδέσμασιν· ἐκείνων τε γὰρ τὸ μὲν ἡδὺ ταχὺ δηλοῖ, πλείω δὲ χρόνον γινόμενον ἀηδὲς καὶ οὐ γλυκύ, καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὁμοίως. ἔστι γὰρ καὶ τὸ ἁπλῶς ἡδὺ τῷ τέλει ὁριστέον καὶ τῷ χρόνῳ. ὁμολογήσαιεν δ' ἂν 52
καὶ οἱ πολλοί, ὅτι ἐκ τῶν ἀποβαινόντων μόνον, ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πόματος καλοῦσι γλύκιον· τοῦτο γὰρ διὰ τὸ ἀποβαῖνον οὐχ ἡδύ, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ συνεχές, ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐξαπατᾷ.

ἡ μὲν οὖν πρώτη φιλία, καὶ δι' ἣν αἱ ἄλλαι λέγονται, ἡ 53
κατ' ἀρετήν ἐστι, καὶ δι' ἡδονὴν τὴν ἀρετῆς, ὥσπερ εἴρηται πρότερον· αἱ δ' ἄλλαι ἐγγίνονται φιλίαι καὶ ἐν παισὶ καὶ θηρίοις καὶ τοῖς φαύλοις. ὅθεν λέγεται, “ἧλιξ ἥλικα τέρπει” καὶ

“κακὸς κακῷ ⟨δὲ⟩ συντέτηκεν ἡδονῇ.”

9. φίλον Sylb., φίλος Π Ald. Bk. Bu. ‖ κωλύει rc. P^{b} γρ. Vict. mg. Bas.^{3}, κωλύειν Π Ald. Bk. ‖ 16. τὰ add. mg. rc. P^{b} et mg. Bas.^{3} ‖ 19. ἥ τ'? an ἡ δή? Susem. ‖ ἀτυχία ΠC^{v}, εὐτυχία In. Ald. ‖ 20. τυχόντας In., τυχὸν Π Bk. Bu., ἀτυχ** Ald. ‖ 22. ταχύ In., ταχύς Π Ald. Bk. ‖ 23. οἴνοις In. Ald., ὄνοις P^{b} et pr. M^{b}, ὀνίοις rc. M^{b} ‖ 24. ἡδὺ om. P^{b} et in lac. Ald. ‖ 25. καὶ τὸ Ald., τὸ Π In. Bk. Bu. Fr. in textu ‖ 26. ὁμολογήσαιαν Bu. ‖ 27. ὅτι ci. Fr., οὐκ Π In. Ald. Bk. Bu. Fr. in textu ‖ 29. ἐξαπατᾷ ci. Bu., rec. Fr., ἐξαπατᾶν Π In. Ald. Bk. Bu. in textu ‖ 31. τὴν ⟨ἀπ'⟩ ci. Fr., τῆς Π^{2} et, ut videtur, rc. P^{b} ‖ 34. δὲ

(II)
54 ἐνδέχεται γὰρ καὶ ἡδεῖς ἀλλήλοις εἶναι τοὺς φαύλους,
οὐχ ᾗ φαῦλοι ἢ μηδέτεροι, ἀλλ' οἷον ᾠδικοὶ ἄμφω, ἢ
ὃ μὲν φιλῳδὸς ὃ δ' ᾠδικός ἐστιν, καὶ ᾗ πάντες ἔχουσιν
55 ἀγαθὸν καὶ ταύτῃ συναρμόττουσιν ἀλλήλοις· ἔτι χρήσιμοι
ἂν εἶεν ἀλλήλοις καὶ ὠφέλιμοι, οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ πρὸς τὴν
56 προαίρεσιν, ἢ ⟨ᾗ⟩ οὐδέτεροι. ἐνδέχεται δὲ καὶ τὸν ἐπιεικῆ 1238b
φαύλῳ εἶναι φίλον. καὶ γὰρ χρήσιμος ἂν εἴη πρὸς τὴν
προαίρεσιν, ὁ μὲν φαῦλος πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν τῷ σπου-
δαίῳ, ὃ δὲ τῷ μὲν ἀκρατεῖ πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν, τῷ δὲ
φαύλῳ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν· καὶ βουλήσεται τὰ ἀγαθά,
ἁπλῶς μὲν τὰ ἁπλῶς, τὰ δ' ἐκείνῳ ἐξ ὑποθέσεως, ᾗ πενία
συμφέρει ἢ νόσος, ⟨καὶ⟩ ταῦτα τῶν ἁπλῶς ἀγαθῶν ἕνεκα,
ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ φάρμακον πιεῖν· οὐ γὰρ βούλεται **,
57 ἀλλὰ τοῦδ' ἕνεκα βούλεται. ἔτι καθ' οὓς τρόπους καὶ ἀλλή-
λοις οἱ μὴ σπουδαῖοι εἶεν ἂν φίλοι. εἴη γὰρ ἂν ἡδὺς οὐχ
ᾗ φαῦλος, ἀλλ' ᾗ τῶν κοινῶν τινος μετέχει, οἷον εἰ μουσι-
κός. ἔτι ᾗ ἔνι τι πᾶσιν ἐπιεικές· διὸ ἔνιοι ὁμιλητικοὶ εἶεν
ἂν καὶ σπουδαίῳ. ἢ ᾗ προσαρμόττουσιν ἑκάστῳ· ἔχουσι
γάρ τι πάντες τοῦ ἀγαθοῦ.

1238b, 5 sqq. = Pol. 1332a, 10—21.

e 1239b, 22 add. Tauchnitziana Bu. ‖ 35. *γὰρ* In., *δὲ* Π et editiones ‖ *καὶ* post *εἶναι* tri. (ut videtur) In. ‖ 36. *οὐχ* In., *καὶ* Π Ald. Bk., secl. Spengelius ‖ *ᾗ* In., *ἢ* Π^2, *οἱ* P^b ‖ *ἢ* secl. Spengelius ‖ 37. *γρ. φιλῳδὸς* Victorius, idemque ci. Casaubonus, *φειδωλὸς* Π In. Ald. Bk. ‖ *ἔχουσί ⟨τι⟩* ci. Fr. ‖ 39. *ἀλλήλους* Ald. ‖ 1238b, 1. *ᾗ* add. Bonitzius Bu. Fr. ‖ *τὸν ἐπιεικῆ φαύλῳ* ci. Fr., *τὸν ἐπεικῆ φαῦλον* Π, *τῷ ἐπιεικεῖ φαῦλον* In. et editores ‖ 2. *χρήσιμος* rc. P^b et *γρ.* Victorius, *χρήσιμον* Π^2 et pr. P^b ‖ 6. *τὰ ἁπλῶς* Rieckher, *τὰ ἁπλᾶ* Π et editiones ‖ 6. *ᾗ* In., *ἢ* Π Ald. Bk., *εἰ* Spengelius ‖ *πενία*—7. *νόσοις* In. Bu. Bonitzius ‖ 7. *καὶ* add. In. Bu. Fr. ‖ *ἁπλῶς* Rieckher, *ἁπλῶν* Π et editiones ‖ 8. *πιεῖν* M^b C^v In. et rc. P^b, *ποιεῖν* Ald. et pr. P^b ‖ *βούλεται* ** Fr., *βούλεται ⟨αὐτὸ⟩* vel *βούλεται ⟨αὐτὸ τὸ φάρμακον⟩* ci. Fr. ‖ 12. *ᾗ* In., *ἢ* P^b Ald., *εἰ* M^b ‖ *ἔνι* Bk., *ἐνί* P^b, *ἐνὶ* M^b C^v, *ἓν* In. Ald. ‖ *τινι* M^b ‖ *εἶεν* Ald., *εἰσιν* Π Bk. Bu. Fr. Bonitz. (fors. recte), *γρ. οὕτως* mg. rc. P^b ‖ 13. *μὴ* post *καὶ* add. Bonitz. Bu. Fr. (fors. recte) ‖ *σπουδαῖοι* Π^2 In. Bk. Bu. Fr. Bonitz. (fors. recte) ‖ *ἢ*] *εἰ* corr. (rc.?) P^b ‖ *ᾗ* In. et rc. P^b, *εἰ* Π^2, *ᾗ* fort. pr. P^b.

3 τρία μὲν οὖν εἴδη ταῦτα φιλίας· ἐν πᾶσι δὲ τούτοις III
κατ' ἰσότητά πως λέγεται ἡ φιλία. καὶ γὰρ οἱ κατ'
ἀρετὴν φίλοι ἐν ἰσότητί πώς εἰσιν ἀρετῆς φίλοι ἀλλήλοις.
ἄλλη δὲ διαφορὰ τούτων ἡ καθ' ὑπερβολήν, ὥσπερ θεοῦ 2
ἀρετὴ πρὸς ἄνθρωπον. τοῦτο γὰρ ἕτερον εἶδος φιλίας, καὶ
ὅλως ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, καθάπερ καὶ τὸ δίκαιον
ἕτερον· κατ' ἀναλογίαν γὰρ ἴσον, κατ' ἀριθμὸν δ' οὐκ ἴσον.
ἐν τούτῳ τῷ γένει πατὴρ πρὸς υἱὸν καὶ ὁ εὐεργέτης πρὸς
τὸν εὐεργετηθέντα. αὐτῶν δὲ τούτων διαφοραί εἰσιν· ἄλλη 3
πατρὸς πρὸς υἱὸν καὶ ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, αὕτη μὲν ὡς
ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, ἣ δὲ εὐεργέτου πρὸς εὐεργετηθέντα.
ἐν ταύταις δὲ ἢ οὐκ ἔνεστιν ἢ οὐχ ὁμοίως τὸ ἀντιφιλεῖσθαι.
γελοῖον γάρ, εἴ τις ἐγκαλοίη τῷ θεῷ, ὅτι οὐχ ὁμοίως τὸ 4
ἀντιφιλεῖσθαι ὡς φιλεῖται, ἢ τῷ ἄρχοντι καὶ ἀρχομένῳ.
φιλεῖσθαι γάρ, οὐ φιλεῖν, τοῦ ἄρχοντος, ἢ φιλεῖν ἄλλον
τρόπον. καὶ ἡδονὴ διαφέρει οὐδὲν ἥ τε τοῦ αὐτάρκους ἐπὶ τῷ 5
αὑτοῦ κτήματι ἢ παιδί, καὶ τοῦ ἐνδεοῦς ἐπὶ τῷ γινομένῳ.
ὡς δ' αὕτως καὶ ἐπὶ τῶν διὰ τὴν χρῆσιν φίλων καὶ ἐπὶ 6
τῶν δι' ἡδονὴν οἳ μὲν κατ' ἰσότητα εἰσίν, οἳ δὲ καθ' ὑπερο-
χήν. διὸ καὶ οἱ ἐκείνως οἰόμενοι ἐγκαλοῦσιν, ἐὰν μὴ ὁμοίως
χρήσιμοι καὶ εὖ ποιῶσιν, καὶ ἐπὶ τῆς ἡδονῆς. δῆλον δ' ἐν 7
τοῖς ἐρωτικοῖς· τοῦτο γὰρ αἴτιον τοῦ μάχεσθαι ἀλλήλοις
πολλάκις. ἀγνοεῖ γὰρ ὁ ἐρῶν ὅτι οὐχ ὁ αὐτὸς λόγος αὐτοῖς

15—1240a, 4. cf. M. M. 1210a, 6—22 ‖ 15—39 = E. N. 1158b, 1—19.

17. *ἰσοτητί πως ἀρετῆς εἰσι* Π² et editores ‖ 18. *ὑπεροχήν* aut ⟨*ὑπεροχὴν ἢ καθ'*⟩ *ὑπερβολήν* ci. Fr. ‖ 23. *ἄλλην* Pᵇ, *ἄλλαι* aut *ἄλλαι* ⟨*καὶ*⟩ Spengelius ‖ 25. *ἡ δὲ* ⟨*ὡς*⟩ Spengelius, *ἣ* Pᵇ ‖ 27. *τὸ* ci. Bu., *τῷ* Π Ald. Bk. Bu. in textu, secl. In. Casaubonus et mg. rc. Pᵇ ‖ 28. *ἀντιφιλεῖ* In. Casaubonus, *ἴσ. ἀντιφιλεῖται* mg. rc. Pᵇ ‖ *καὶ* ⟨*ὁ*⟩ *ἀρχόμενος* Fr., *ὁ ἀρχόμενος* Bonitzius, aut hoc probandum aut verba secludenda esse ci. Spengelius ‖ 30. *καὶ*] *verum* In., *καίτοι* ci. Fr. ‖ *οὐδὲν* secludendum esse ci. Spengelius ‖ *ἥ τε*] *εἴτε* Ald., *ἧττον* Bonitzius ‖ 34. *ὁμοίως* ⟨*ὦσι*⟩ Casaubonus Bu. (fors. recte) ‖ 37. *αὐτοῖς* ci. Fr., *τοῖς* In. Ald., *τῆς* Π Bk. Bu. Fr. in textu.

(III)
ἐπὶ τὴν προθυμίαν. διὸ εὑρηκέναι νεῖκος ὁ ἐρώμενος· τοιαῦτ'
ἂν οὐκ ἐρῶν λέγοι. οἳ δὲ νομίζουσι τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον.
IV ὥσπερ οὖν εἴρηται, τριῶν ὄντων εἰδῶν φιλίας, κατ' 4 1239 a
ἀρετὴν κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ κατὰ τὸ ἡδύ, αὗται πάλιν
διῄρηνται εἰς δύο· αἳ μὲν γὰρ κατὰ τὸ ἴσον αἳ δὲ καθ'
2 ὑπεροχήν εἰσιν. φιλίαι μὲν οὖν ἀμφότεραι, φίλοι δ' οἱ
κατὰ τὴν ἰσότητα· ἄτοπον γὰρ ἂν εἴη εἰ ἀνὴρ παιδίῳ
φίλος, φιλεῖ δέ γε καὶ φιλεῖται. ἐνιαχοῦ δὲ φιλεῖσθαι
μὲν δεῖ τὸν ὑπερέχοντα, ἐὰν δὲ φιλῇ, ὀνειδίζεται ὡς ἀνά-
ξιον φιλῶν. τῇ γὰρ ἀξίᾳ τῶν φίλων μετρεῖται καί τινι
3 ἴσῳ. τὰ μὲν οὖν δι' ἡλικίας ἔλλειψιν ἀνάξια ὁμοίως φι-
λεῖσθαι, τὰ δὲ κατ' ἀρετὴν ἢ γένος ἢ κατὰ ἄλλην τοιαύ-
την ὑπεροχήν. ἀεὶ δὲ τὸν ὑπερέχοντα ἢ ἧττον ἢ μὴ φιλεῖν
ἀξιοῦν, καὶ ἐν τῷ χρησίμῳ καὶ ἐν τῷ ἡδεῖ καὶ κατ' ἀρετήν.
4 ἐν μὲν οὖν ταῖς μικραῖς ὑπεροχαῖς εἰκότως γίνονται ἀμ-
φισβητήσεις (τὸ γὰρ μικρὸν ἐνιαχοῦ οὐδὲν ἰσχύει, ὥσπερ
ἐν ξύλου σταθμῷ, ἀλλ' ἐν χρυσίῳ· ἀλλὰ τὸ μικρὸν κακῶς
κρίνουσιν· φαίνεται γὰρ τὸ μὲν οἰκεῖον ἀγαθὸν διὰ τὸ ἐγγὺς
5 μέγα, τὸ δ' ἀλλότριον διὰ τὸ πόρρω μικρόν)· ὅταν δὲ
ὑπερβολὴ ᾖ, οὐδ' αὐτοὶ ἐπιζητοῦσιν ὡς δεῖ ἢ ἀντιφιλεῖσθαι
6 ἢ ὁμοίως ἀντιφιλεῖσθαι, οἷον εἴ τις ἀξιοῖ τὸν θεόν. φανερὸν
δὴ ὅτι φίλοι μέν, ὅταν ἐν τῷ ἴσῳ, τὸ ἀντιφιλεῖν δ' ἔστιν
7 ἄνευ τοῦ φίλους εἶναι.— δῆλον δὲ καὶ διὰ τί ζητοῦσι μᾶλλον

1239 a, 1—b, 6 = E. N. 1158 b, 20—1159 a, 33 ‖ 17. ὅταν—19 = E. N. 1158 b, 33—1159 a, 5. cf. M. M. 1208 b, 29—31 ‖ 21.—b, 6 = E. N. 1159 a, 13—b, 1. cf. M. M. 1210 b, 6—32.

38. ἐστι τῆς προθυμίας ci. Fr. ‖ εὑρηκέναι νεῖκος fort. corrupta, εὑρηκέν νεῖκος rc. P^b, εὕρηκε νεῖκος Casaubonus, εἴρηκεν ἐκεῖνος Bonitzius (Spicil. crit., Vindob. MDCCCLVIII) ‖ 1239 a, 6. γε] τε Spengelius ‖ δὲ] γὰρ In., om. Ald. ‖ 8. τῶν φίλων] τὸ φιλεῖν Bonitzius Bu. ‖ 11. ὑπεροχὴν δεῖ τὸν ci. Spengelius, ὑπεροχήν. δεῖ δὲ τὸν Wilson ‖ 12. ἄξιον Bonitzius Bu. Fr., recte, nisi Spengelium aut Wilsonem sequi malis ‖ 14. οὐδὲν ἰσχύει ci. Victorius, οὐδ' ἐν ἰσχύι Π In. Ald. ‖ 15. ξύλῳ Π[1] ‖ χρυσίου Spengelius ‖ 16. τὸ post διὰ om. P^b et pr. M^b ‖ 20. δὴ P^b In., δὲ Π[2] ‖ οὐκ post δ' add. Fr., at v. v. 4 sqq. et cf. Addenda ‖ ἔστω ci. Bu.

(IV)

οἱ ἄνθρωποι τὴν καθ' ὑπεροχὴν φιλίαν τῆς κατ' ἰσότητα· ἅμα γὰρ ὑπάρχει οὕτως αὐτοῖς τό τε φιλεῖσθαι καὶ ἡ ὑπεροχή. διὸ ὁ κόλαξ παρ' ἐνίοις ἐντιμότερος τοῦ φίλου· ἄμφω γὰρ φαίνεσθαι ποιεῖ ὑπάρχειν τῷ κολακευομένῳ. μάλιστα δ' οἱ φιλότιμοι τοιοῦτοι· τὸ γὰρ θαυμάζεσθαι ἐν ὑπεροχῇ. φύσει δὲ γίνονται οἳ μὲν φιλητικοὶ οἳ δὲ φιλό- 8 τιμοι. φιλητικὸς δὲ ὁ τῷ φιλεῖν χαίρων μᾶλλον ἢ τῷ φιλεῖσθαι· ἐκεῖνος δὲ φιλότιμος μᾶλλον. ὁ μὲν οὖν χαίρων τῷ θαυμάζεσθαι καὶ φιλεῖσθαι τῆς ὑπεροχῆς φίλος· ὁ δὲ τῇ ἐν τῷ φιλεῖν ἡδονῇ ὁ φιλητικός. ἔνεστι γὰρ ἀνάγκη ἐνεργοῦντα· τὸ μὲν γὰρ φιλεῖσθαι συμβεβηκός· ἔστι γὰρ λανθάνειν φιλούμενον, φιλοῦντα δ' οὔ. ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὴν 9 φιλίαν τὸ φιλεῖν μᾶλλον ἢ τὸ φιλεῖσθαι, τὸ δὲ φιλεῖσθαι κατὰ τὸ φιλητόν. σημεῖον δέ· ἕλοιτ' ἂν ὁ φίλος μᾶλλον, εἰ μὴ ἐνδέχοιτ' ἄμφω, γιγνώσκειν ἢ γιγνώσκεσθαι, οἷον ἐν ταῖς ὑποβολαῖς αἱ γυναῖκες ποιοῦσι, καὶ ἡ Ἀνδρομάχη ἡ Ἀντιφῶντος. καὶ γὰρ ἔοικε τὸ μὲν ἐθέλειν γινώσκεσθαι αὑτοῦ ἕνεκα, καὶ τοῦ πάσχειν τι ἀγαθὸν ἀλλὰ μὴ ποιεῖν, τὸ δὲ γινώσκειν τοῦ ποιεῖν καὶ τοῦ φιλεῖν ἕνεκα. διὸ καὶ 10
1239b τοὺς ἐμμένοντας τῷ φιλεῖν πρὸς τοὺς τεθνεῶτας ἐπαινοῦμεν· γινώσκουσι γάρ, ἀλλ' οὐ γινώσκονται.

5 ὅτι μὲν οὖν πλείονες τρόποι φιλίας, καὶ πόσοι τρόποι, ὅτι τρεῖς, καὶ ὅτι τὸ φιλεῖσθαι καὶ ἀντιφιλεῖσθαι καὶ οἱ φίλοι διαφέρουσιν, οἵ τε κατ' ἰσότητα καὶ οἱ καθ' ὑπεροχήν, εἴρηται·
(5) ἐπεὶ δὲ τὸ φίλον λέγεται καὶ καθόλου μᾶλλον, ὥσ- V

1239b, 6—1240a, 7 = E. N. 1159b, 10—24.

29. ⟨ὁ⟩ φιλότιμος ⟨τούτῳ⟩ ci. Bu. ‖ 31. τῇ—ἡδονῇ Spengelius, τῆς—ἡδονῆς *Π* et editiones ‖ φιλητικὸς ἦν. ἔστι ci. Fr. ‖ ἔνεστι—32. ἐνεργοῦντα lacunosa esse putat Casaubonus, aut ⟨φιλεῖν⟩ ἀνάγκη aut ἐνεργοῦσα ci. Sylburgius, certe locus non est sanus ‖ 32. φιλεῖσθαι In. et rc. P^b, φιλεῖν c. c. Bk. ‖ 35. ἕλοιτο ⟨γὰρ⟩ In. Fr. ‖ 37. γρ. ὑποβολαῖς Victorius, ὑπεκβολαῖς Casaubonus, ὑπερβολαῖς *Π* In. Ald. Bk. Bu. in textu ‖ 1239b, 4. καὶ ἀντιφιλεῖσθαι om. In. Ald.

(V)
περ καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη, ὑπὸ τῶν ἔξωθεν συμπαραλαμ-
βανόντων (οἱ μὲν γὰρ τὸ ὅμοιόν φασιν εἶναι φίλον, οἱ δὲ
τὸ ἐναντίον), λεκτέον καὶ περὶ τούτων πῶς εἰσι πρὸς τὰς
2 εἰρημένας φιλίας. ἀνάγεται δὲ τὸ μὲν ὅμοιον καὶ εἰς τὸ
ἡδὺ καὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. τό τε γὰρ ἀγαθὸν ἁπλοῦν, τὸ δὲ
κακὸν πολύμορφον· καὶ ὁ ἀγαθὸς μὲν ὅμοιος ἀεὶ καὶ οὐ
μεταβάλλεται τὸ ἦθος, ὁ δὲ φαῦλος καὶ ὁ ἄφρων οὐθὲν
3 ἔοικεν ἕωθεν καὶ ἑσπέρας. διὸ ἐὰν μὴ συμβάλλωσιν οἱ
φαῦλοι, οὐ φίλοι ἑαυτοῖς, ἀλλὰ διίστανται· ἡ δ' οὐ βέβαιος
φιλία οὐ φιλία. ὥστε οὕτως μὲν τὸ ὅμοιον φίλον, ὅτι ⟨τὸ⟩ ἀγα-
θὸν ὅμοιον, ἔστι δὲ ὡς καὶ κατὰ τὸ ἡδύ· τοῖς γὰρ ὁμοίοις
4 ταὔθ' ἡδέα, καὶ ἕκαστον δὲ φύσει αὐτὸ αὑτῷ ἡδύ. διὸ
καὶ φωναὶ καὶ αἱ ἕξεις καὶ συνημερεύσεις τοῖς ὁμογενέσιν
ἥδισται ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις· καὶ ταύτῃ ἐνδέ-
χεται καὶ τοὺς φαύλους ἀλλήλους φιλεῖν.

κακὸς κακῷ δὲ συντέτηκεν ἡδονῇ.

5 τὸ δ' ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ φίλον ὡς τὸ χρήσιμον· αὐτὸ
γὰρ αὑτῷ τὸ ὅμοιον ἄχρηστον. διὸ δεσπότης δούλου δεῖται
καὶ δοῦλος δεσπότου, καὶ γυνὴ καὶ ἀνὴρ ἀλλήλων, καὶ ἡδὺ
καὶ ἐπιθυμητὸν τὸ ἐναντίον ὡς χρήσιμον, καὶ οὐχ ὡς ἐν
τέλει ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ τέλος. ὅταν γὰρ τύχῃ οὗ ἐπιθυμεῖ,
ἐν τῷ τέλει μὲν ἐστίν, οὐκ ὀρέγεται δὲ τοῦ ἐναντίου, οἷον τὸ
6 θερμὸν τοῦ ψυχροῦ καὶ τὸ ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ. ἔστι δέ πως καὶ
ἡ τοῦ ἐναντίου φιλία τοῦ ἀγαθοῦ. ὀρέγεται γὰρ ἀλλήλων διὰ
τὸ μέσον· ὡς σύμβολα γὰρ ὀρέγεται ἀλλήλων διὰ τὸ οὕτω

7. ἀπὸ Π^2 ‖ συμπαραλαμβανόντων Spengelius, συμπεριλαμβανόντων Π et editiones ‖ 12. ὁ om. Π^2 ‖ 13. μεταβάλλει ci. Spengelius ‖ 15. βεβαία Π^2 ‖ 16. οὐ φιλία ΠC^v, om. In. Ald. ‖ τὸ post ὅτι add. Bonitzius Bu. Fr. ‖ 18. ταὔθ' In. Bu., τὰ αὐτὰ Bonitzius Fr., ταῦτ' Π Ald. Bk. ‖ 19. αἱ ἕξεις (αἱ om. Π^2 et editiones) corrupta esse recte monet Fr. ‖ 22. κακῷ ante κακὸς Eurip. fr. 298 N., post δὲ Π^2 ‖ ἡδοναῖς Eurip. ‖ 29. καὶ τὸ ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ Π^1, καὶ τὸ ὑγρὸν τοῦ ξηροῦ M^b, om. In. Ald. ‖ 31. διὰ τὸ οὕτω Spengelius, διὰ τὸ Bonitzius Bu. Fr., διὸ οὐ τῷ (τὸ P^b) Π In. Ald. Bk.

(V)

γίνεσθαι ἐξ ἀμφοῖν ἓν μέσον. ἔτι κατὰ συμβεβηκός ἐστι 7
τοῦ ἐναντίου, καθ' αὑτὸ δὲ τῆς μεσότητος. ὀρέγονται γὰρ οὐκ
ἀλλήλων τἀναντία, ἀλλὰ τοῦ μέσου. ὑπερψυχθέντες γάρ,
ἐὰν θερμανθῶσιν, εἰς τὸ μέσον καθίστανται, καὶ ὑπερθερ-
μανθέντες, ἐὰν ψυχθῶσιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
εἰ δὲ μή, ἀεὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ, οὐκ ἐν τοῖς μέσοις. ἀλλὰ χαί- 8
ρει ὁ ἐν τῷ μέσῳ ἄνευ ἐπιθυμίας τοῖς φύσει ἡδέσιν, οἱ
δὲ πᾶσι τοῖς ἐξιστᾶσι τῆς φύσει ἕξεως. τοῦτο μὲν οὖν 9
τὸ εἶδος καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων ἐστίν· τὸ φιλεῖν δὲ γίνεται,
ὅταν ᾖ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων. διὸ ἐνίοτε ἀνομοίοις χαίρουσιν,
οἷον αὐστηροὶ εὐτραπέλοις καὶ ὀξεῖς ῥαθύμοις. εἰς τὸ μέσον
γὰρ καθίστανται ὑπ' ἀλλήλων. κατὰ συμβεβηκὸς οὖν, ὥσ- 10
περ ἐλέχθη, τὰ ἐναντία φίλα, καὶ διὰ τὸ ἀγαθόν.

6 πόσα μὲν οὖν εἴδη φιλίας, καὶ τίνες διαφοραὶ καθ' ἃς
λέγονται οἵ τε φίλοι καὶ οἱ φιλοῦντες καὶ οἱ φιλούμε-
νοι, καὶ οὕτως ὥστε φίλοι εἶναι καὶ ἄνευ τούτου, εἴρηται·
(6) περὶ δὲ αὐτὸν αὑτῷ φίλον εἶναι ἢ μή, πολλὴν ἔχει ἐπί- VI
σκεψιν. δοκεῖ γὰρ ἐνίοις μάλιστα ἕκαστος αὐτὸς αὑτῷ φί-
λος εἶναι, καὶ τούτῳ χρώμενοι κανόνι κρίνουσι τὴν πρὸς
τοὺς ἄλλους φίλους φιλίαν· κατὰ δὲ τοὺς λόγους καὶ τὰ δο-
κοῦνθ' ὑπάρχειν τοῖς φίλοις τὰ μὲν ὑπεναντιοῦται, τὰ δ'
ὅμοια φαίνεται ὄντα. ἔστι γάρ πως κατὰ ἀναλογίαν αὕτη 2
ἡ φιλία, ἁπλῶς δ' οὔ. ἐν δυσὶ γὰρ διῃρημένοις τὸ φιλεῖ-
σθαι καὶ φιλεῖν· δι' ἃ μᾶλλον οὕτως αὐτὸς αὑτῷ φίλος, ⟨ὡς⟩
ἐπὶ τοῦ ἀκρατοῦς καὶ ἐγκρατοῦς εἴρηται πῶς ἑκὼν ἢ ἄκων,
τῷ τὰ μέρη ἔχειν πως πρὸς ἄλληλα τὰ τῆς ψυχῆς, καὶ

1240a, 8—b, 39 = E. N. 1166a, 1—b, 29. cf. M. M. 1210b, 33—1211a, 5.

32. ἔτι corruptum esse censet Rieckher, ὥστε ex eiusdem translatione ci. Susem. ‖ 37. ⟨ὅτι⟩ οὐκ ci. Spengelius ‖ 1240a, 1. ἐνίοτε] ἔνιοι τοῖς ci. Fr. ‖ 2. μακροθύμοις ci. Fr. ‖ 6. τε secludendum esse ci. Spengelius ‖ 10. κρίνουσι In., κινοῦσι Π Ald. ‖ 11. φίλους om. Ald. ‖ 15. οὗτος Π² In. Bk. ‖ ὡς add. In., om. Π Ald. Bk. ‖ 16. ἢ] καὶ Spengelius.

(VI)
ὅμοιον τὰ τοιαῦτα πάντα, εἰ φίλος αὐτὸς αὑτῷ καὶ ἐχ-
θρός, καὶ εἰ ἀδικεῖ τις αὐτὸς αὑτόν. πάντα γὰρ ἐν δυσὶ
3 ταῦτα καὶ διῃρημένοις· ᾗ δὴ δύο πως καὶ ἡ ψυχή, ὑπάρ-
χει πως ταῦτα, ᾗ δ' οὐ διῃρημένα, οὐχ ὑπάρχει.
ἀπὸ δὲ τῆς πρὸς αὑτὸν ἕξεως [ὡς] οἱ λοιποὶ τρόποι τοῦ φι-
λεῖν διωρισμένοι, καθ' οὓς ἐν τοῖς λόγοις ἐπισκοπεῖν εἰώθαμεν.
δοκεῖ γὰρ φίλος εἶναι ὁ βουλόμενός τινι τἀγαθὰ ἢ οἷα οἴε-
4 ται ἀγαθά, μὴ δι' αὑτὸν, ἀλλ' ἐκείνου ἕνεκα· ἄλλον δὲ τρό-
πον ᾧ τὸ εἶναι βούλεται δι' ἐκεῖνον καὶ μὴ δι' αὑτὸν, κἂν εἰ
μὴ διανέμων τἀγαθά, μὴ τῷ τὸ εἶναι τούτῳ ἂν δόξειε
5 μάλιστα φιλεῖν· ἄλλον δὲ τρόπον ᾧ συζῆν αἱρεῖται δι'
αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν καὶ μὴ δι' ἕτερόν τι, οἷον οἱ πατέρες
6 τὸ μὲν εἶναι τοῖς τέκνοις, συζῶσι δ' ἑτέροις. μάχεται δὴ
ταῦτα πάντα πρὸς ἄλληλα. οἳ μὲν γὰρ ἂν μὴ τὸ ἑαυ-
τοῖς, οἳ δὲ ἂν μὴ τὸ εἶναι, οἳ δὲ τὸ συζῆν, οὐκ οἴονται φι-
7 λεῖσθαι. ἔτι τὸ ἀλγοῦντι συναλγεῖν μὴ δι' ἕτερόν τι ⌈ἀγα-
πᾶν θήσομεν⌋, οἷον οἱ δοῦλοι πρὸς τοὺς δεσπότας, ὅτι χαλε-
ποὶ ἀλγοῦντες, ἀλλ' οὐ δι' αὐτούς, * ὥσπερ αἱ μητέρες τοῖς
8 τέκνοις καὶ οἱ συνωδίνοντες ὄρνιθες. βούλεται γὰρ μάλιστά

18. *ὅμοια* Spengelius ‖ 20. *διῃρημένοις* Bonitzius, *διῃρημένως* Π In. Ald. Bk. ‖ *ᾗ* Fr., *εἰ* P^b Bk. Bu., *ἡ* M^b, *ἢ* In., *ἡ* Ald. ‖ *δὴ* Spengelius, *δὲ* Π et editiones, *enim* In. ‖ 21. *ᾗ* mg. rc. P^b, *ἡ* Π Ald., *ἢ* In., *εἰ* Bk. Bu. ‖ 22. *ὡς* secl. Bk., *εἰσιν* aut *ὅσοι* ci. Spengelius ‖ 26. *κἂν*—27. *τἀγαθά* corrupta videntur Spengelio (nescio an recte) ‖ 27. *μὴ*—*δόξειε* (*δόξαιεν* P^b Bk. Bu. Fr. in textu) corrupta, *μὴ τὸ δόξειε* M^b et spatio vacuo maiore post *τὸ* relicto Z Ald., *μηδὲ τῷ μὴ συνεῖναι τούτῳ δόξειε* ci. Fr. (cf. v. 30 sq. 1237 b, 7 et inprimis E. N. 1166 a, 4 sqq.), *τῷ μὴ εἶναι, τοῦτον ἂν δόξειεν* commate ante haec verba deleto Spengelius, cui sensus hic esse videtur: qui eum, cuius mortui bona dividere potest, salvum cupit, hunc amare videtur ‖ 30. *δὴ*] *δὲ* Spengelius, et sic iam vertit Rieckher (nisi fallor, recte) ‖ 31. *οἱ* rc. P^b, *ὁ* Π^2 In. Bk. Bu. et pr. P^b ‖ *μὴ* ⟨*ἢ*⟩ ci. Spengelius ‖ 32. *οἱ* P^b, *ὁ* Π^2 In. Bk. Bu. ‖ *οἳ δὲ* ⟨*ἂν μὴ*⟩ Fr. ‖ *φιλεῖσθαι*] *φιλίαν εἶναι* ci. Rieckher ‖ 33. *τὸ* Bk., *τῷ* Π Ald., ⟨*τὸ*⟩ *τῷ* ci. Fr. ‖ *ἀγαπᾶν θήσομεν* post 35. *αὐτούς* tri. Susem. ‖ 34. ⟨*οὐχ*⟩ *οἷον* et 35. ⟨*ἀλλ'*⟩ *ὥσπερ* ci. Fr.

(VI)

γε οὐ μόνον συλλυπεῖσθαι ὁ φίλος τῷ φίλῳ, ἀλλὰ καὶ
τὴν αὐτὴν λύπην, οἷον διψῶντι συνδιψῆν, εἰ ἐνεδέχετο, ὅτι
[μὴ] ἐγγύτατα. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ χαίρειν· ⟨τὸ γὰρ 9
1240b χαίρειν⟩ μὴ δι' ἕτερόν τι, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνον, ὅτι χαίρει, φιλικόν. ἔτι
τὰ τοιάδε λέγεται περὶ τῆς φιλίας, ὡς ἰσότης φιλότης, καὶ [μὴ]
μίαν ψυχὴν εἶναι τοὺς ἀληθῶς φίλους. ἅπαντα ταῦτα ἐπα- 10
ναφέρεται πρὸς τὸν ἕνα. καὶ γὰρ βούλεται τἀγαθὰ αὐτῷ
τοῦτον τὸν τρόπον. οὐθεὶς γὰρ αὐτὸς αὐτὸν εὖ ποιεῖ διά τι
ἕτερον, οὐδὲ χάριτος. οὐ δὲ λέγει ὅτι ἐποίησεν ᾗ εἷς· δοκεῖ
γὰρ φιλεῖσθαι βούλεσθαι ὁ δῆλον ποιῶν ὅτι φιλεῖ, ἀλλ' οὐ
φιλεῖν. καὶ τὸ εἶναι μάλιστα καὶ τὸ συζῆν καὶ τὸ συγ- 11
χαίρειν καὶ τὸ συναλγεῖν, καὶ μία δὴ ψυχή, καὶ τὸ μὴ
δύνασθαι ἄνευ ἀλλήλων μηδὲ ζῆν, ἀλλὰ συναποθνήσκειν.
οὕτω γὰρ ἔχει ὁ εἷς, καὶ ἴσως ὁμιλεῖ αὐτὸς αὑτῷ. — πάντα
δὲ ταῦτα τῷ ἀγαθῷ ὑπάρχει πρὸς αὑτόν. ἐν γὰρ τῷ πο- 12
νηρῷ διαφωνεῖ, οἷον ἐν τῷ ἀκρατεῖ. καὶ διὰ τοῦτο δοκεῖ
καὶ ἐχθρὸν ἐνδέχεσθαι αὐτὸν αὑτῷ εἶναι· ᾗ δ' εἷς καὶ
ἀδιαίρετος, ὀρεκτὸς αὐτὸς αὑτοῦ. τοιοῦτος ὁ ἀγαθὸς καὶ ὁ 13
κατ' ἀρετὴν φίλος, ἐπεὶ ὅ γε μοχθηρὸς οὐχ εἷς ἀλλὰ πολ-
λοί, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἕτερος καὶ ἔμπληκτος. ὥστε
καὶ ἡ αὑτοῦ πρὸς αὑτὸν φιλία ἀνάγεται πρὸς τὴν τοῦ ἀγα-
θοῦ. ὅτι γάρ πῃ ὁμοιοῖ καὶ εἷς καὶ αὐτὸς αὑτῷ ἀγαθός,

1240b, 1. ἔτι—3 = E. N. 1168b, 6—8.

37. γε Fr., τε ΠAld.Bk.Bu., secl. Spengelius ‖ 38. εἰ] ἢ Pb, ἢ εἰ μὴ ci. Fr. in adnotatione ‖ ἐνδέχοιτο Mb, prb. Fr. in adnotatione ‖ 39. μὴ secl. Fr. in textu ‖ τὸ γὰρ χαίρειν add. In., om. ΠAld. Bk. Bu. ‖ 1240b, 2. τῆς PbDc, om. Π² et editores ‖ μὴ secl. Casaubonus Bu. Fr. ‖ 3. ψυχὴν Casaubonus, φιλίαν ΠIn. Ald. Bk. ‖ 4. αὐτῷ Bk. Bu. ‖ 6. χάριτος **? Susem., χαίρει τι (?) mg. rc. Pb, χάριτας deleta interpunctione Spengelius ‖ οὐ δὲ Susem. ex Rieckheri transl., οὐδὲ cet., secl. Spengelius ‖ δοκεῖ—8. φιλεῖν parum apto loco posita esse videntur Spengelio ‖ 7. φιλεῖσθαι Bonitzius, φιλεῖν ΠIn Ald. Bk. Fr. ‖ βούλεσθαι In. Ald., βούλεται ΠCv ‖ 12. γὰρ ΠCv, δὲ In. et editiones ‖ 15. αὑτοῦ Spengelius, αὐτῶ ΠIn. Ald. Bk. Bu. Fr. ‖ 19. ὅτι—πῃ] ἔστι—ᾗ ci. Spengelius ‖ ὁμοιοῖ Fr., ὅμοιοι ΠAld., ὅμοιος Bk.

(VI)
ταύτῃ αὐτὸς αὐτῷ φίλος καὶ ὀρεκτός· φύσει δὲ τοιοῦτος,
14 ἀλλ' ὁ πονηρὸς παρὰ φύσιν. ὁ δ' ἀγαθὸς οὔθ' ἅμα λοιδο-
ρεῖται ἑαυτῷ, ὥσπερ ὁ ἀκρατής, οὔτε ὁ ὕστερος τῷ πρότερον,
ὥσπερ ὁ μεταμελητικός, οὔτε ὁ ἔμπροσθεν τῷ ὕστερον, ὥσπερ
15 ὁ ψεύστης. ὅλως τε εἰ δεῖ ὥσπερ οἱ σοφισταὶ διορίζουσιν,
ὥσπερ τὸ Κορίσκος καὶ Κορίσκος σπουδαῖος. δῆλον γὰρ ὡς
τὸ αὐτὸ πόσον σπουδαῖον αὐτῶν, ἐπεὶ ὅταν ἐγκαλέσωσιν
αὑτοῖς, ἀποκτιννύασιν αὑτούς· ἀλλὰ δοκεῖ πᾶς αὐτὸς αὑτῷ
ἀγαθός. ζητεῖ δὲ ὁ ἁπλῶς ὢν ἀγαθὸς εἶναι καὶ αὐτὸς
αὑτῷ φίλος, ὥσπερ εἴρηται, ὅτι δύ' ἔχει ἐν αὑτῷ ἃ φύσει
16 βούλεται εἶναι φίλα καὶ διασπάσαι ἀδύνατον. διὸ ἐπ'
ἀνθρώπου μὲν δοκεῖ ἕκαστος αὐτὸς αὑτῷ φίλος, ἐπὶ δὲ τῶν
ἄλλων ζῴων ⟨οὔ⟩, οἷον ἵππος αὐτὸς αὑτῷ**, οὐκ ἄρα φίλος.
ἀλλ' οὐδὲ τὰ παιδία, ἀλλ' ὅταν ἤδη ἔχῃ προαίρεσιν· ἤδη
17 γὰρ τότε διαφωνεῖ ὁ νοῦς πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν. — ἔοικε δ' ἡ
φιλία ἡ πρὸς αὑτὸν τῇ κατὰ συγγένειαν· οὐθέτερον γὰρ ἐφ'
αὐτοῖς λῦσαι, ἀλλὰ κἂν διαφέρωνται, ὅμως οὗτοι μὲν
ἔτι συγγενεῖς, ὃ δὲ ἔτι εἷς, ἕως ἂν ζῇ.
ποσαχῶς μὲν οὖν τὸ φιλεῖν λέγεται, καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ 7
φιλίαι ἀνάγονται πρὸς τὴν πρώτην, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων·
VII οἰκεῖον δὲ τῇ σκέψει θεωρῆσαι καὶ περὶ ὁμονοίας καὶ εὐ- 1241a
νοίας. δοκεῖ γὰρ τοῖς μὲν εἶναι ταὐτά, τοῖς δ' οὐκ ἄνευ ἀλ-

1241a, 1—14 = E. N. 1166b, 30—1167a, 21. cf. M. M. 1211b, 40—1212a, 12.

Bu. Speng. ‖ 21. ὁ δ' Sylburgius, οὐδ' Π, οὐδ' ὁ Ald. ‖ 23. ⟨οὐδ'⟩ ὥσπερ mg. rc. P^b ‖ μεταμελητικός Casaubonus, μεταληπτικός Π In. Ald. Bk. ‖ 26. που post πόσον add. M^b Fr. (fors. recte) ‖ αὐτῶν Fr., αὐτόν Π Ald. Bk. Bu. ‖ 27. αὑτοῖς Fr., αὐτοῖς cet. ‖ αὑτούς Fr., αὐτοῖς Π C^v Bk. Bu. αὐτ ** Ald., αὐτ. Z ‖ 32. οὐ add. Spengelius, οὐκέτι In. Fr., οὐχ Rieckher, ἴσ. οὐκ ἔστιν mg. rc. P^b ‖ αὑτῷ ** Susem., αὑτῷ ⟨οὐκ ὀρεκτός⟩ vel simile quid ci. Rieckher ‖ 34. νοῦς aut λόγος ci. Fr., παῖς fontes et editiones ‖ δ' ἡ] δὴ Spengelius, δὴ ἡ? Susem. ‖ 35. αὑτὸν Sylburgius Bu. Fr., αὐτὸν cet. ‖ 37. ἔτι συγγενεῖς P^b D^c, συγγγενεῖς ἔτι Π² et editores, συγγενεῖς εἰσι Spengelius.

λήλων. ἔστι δ' ἡ εὔνοια τῆς φιλίας οὔτε πάμπαν ἕτερον
οὔτε ταὐτόν. διῃρημένης γὰρ τῆς φιλίας κατὰ τρεῖς τρόπους, 2
οὔτ' ἐν τῇ χρησίμῃ οὔτ' ἐν τῇ καθ' ἡδονὴν ἐστίν. εἴτε γὰρ
ὅτι χρήσιμον, βούλεται αὐτῷ τἀγαθά, οὐ δι' ἐκεῖνον ἀλλὰ
δι' αὑτὸν βούλοιτ' ἄν, δοκεῖ δὲ ὥσπερ** καὶ ἡ εὔνοια οὐκ
αὑτοῦ εὔνοια τοῦ εὐνοϊζομένου εἶναι, ἀλλὰ τοῦ ᾧ εὐνοεῖ· εἰ
δὴ ἦν ἐν τῇ τοῦ ἡδέος φιλίᾳ, κἂν τοῖς ἀψύχοις εὐνόουν. ὥστε
δῆλον ὅτι περὶ τὴν ἠθικὴν φιλίαν ἡ εὔνοιά ἐστίν. ἀλλὰ τοῦ 3
μὲν εὐνοοῦντος βούλεσθαι μόνον ἐστί, τοῦ δὲ φίλου καὶ πράττειν
ἃ βούλεται. ἔστι γὰρ ἡ εὔνοια ἀρχὴ φιλίας· ὁ μὲν γὰρ φί-
λος πᾶς εὔνους, ὁ δ' εὔνους οὐ πᾶς φίλος. ἀρχομένῳ γὰρ
ἔοικεν ὁ εὐνοῶν μόνον, διὸ ἀρχὴ φιλίας, ἀλλ' οὐ φιλία.

**δοκοῦσι γὰρ οἵ τε φίλοι ὁμονοεῖν καὶ οἱ ὁμονοοῦντες
φίλοι εἶναι. ἔστι δ' οὐ περὶ πάντα ἡ ὁμόνοια ἡ φιλική, 4
ἀλλὰ περὶ τὰ πρακτὰ τοῖς ὁμονοοῦσι, καὶ ὅσα εἰς τὸ συ-
ζῆν συντείνει, οὔτε μόνον κατὰ διάνοιαν ἢ κατὰ ὄρεξιν
(ἔστι γὰρ τἀναντία τὸ κινοῦν ἐπιθυμεῖν, ὥσπερ ἐν τῷ ἀκρα-

15—33 = E. N. 1167 a, 22—b, 16. cf. M. M. 1212 a, 13—27.

1241 a, 6. χρήσιμος Spengelius ‖ 7. ὥσπερ ⟨ἡ φιλία⟩ καὶ ἡ εὔνοια Fr., ὥσπερ καὶ ἡ ⟨φιλία ἡ⟩ εὔνοια In. Bu., ὥσπερ καὶ ἡ ⟨κατ' ἀρετὴν φιλία ἡ⟩ εὔνοια ci. Spengelius, ὥσπερ ⟨καὶ ἡ φιλία⟩ καὶ ἡ εὔνοια aut ὥσπερ ⟨καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν φιλία⟩ καὶ ἡ εὔνοια Susem., ὥσπερ καὶ ἡ φιλία ci. Rieckher, εὔνοια in lac. om. Ald. ‖ οὐκ αὐτοῦ εὔνοια om. P^b ‖ 8. εὐνοϊζομένου] εὔνοιαν χαριζομένου dubitanter ci. Spengelius ‖ εἰ δὴ] εἰ δ' Π^2 et editores, εἴτ' Spengelius (fors. recte), εἴτε δὴ ci. Susem. ‖ 9. ἦν Casaubonus, ἡ Π^2Bk., om. P^b ‖ φιλίᾳ Pacius et Casaubonus, φιλία Bk. ‖ 14. φιλία. **— 15. ** δοκοῦσι γὰρ κ. τ. λ. Bonitzius, φιλία. δοκοῦσι δὲ καὶ κ. τ. λ. potius ci. Fr. (frustra), φιλία. ⟨ἡ δ' ὁμόνοιά ἐστι μὲν ἐγγὺς τῇ φιλίᾳ⟩ (δοκοῦσι γὰρ—16. εἶναι)· ἔστι vel simile quid ci. Spengelius (cf. M. M. 1212 a, 14), φιλία. ⟨περὶ μὲν οὖν τῆς εὐνοίας διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον· καὶ ἡ δ' ὁμόνοιά ἐστιν ἐγγὺς τῇ φιλίᾳ.⟩ δοκοῦσι γὰρ κ. τ. λ. vel simile quid e Bonitzi sententia ci. Susem. ‖ 16. ἡ φιλική secl. Spengelius ‖ 17. τοῖς] αὐτοῖς Fr. ‖ 18. οὐ Rieckher, οὐδὲ? Susem., εἰ δὲ ci. Spengelius ‖ μόνος ⟨,ὁμονοεῖ καὶ⟩ ci. Spengelius ‖ 19. ἐναντίον τὸ νοοῦν

VII)
τεῖ διαφωνεῖ τοῦτο), οὐ δεῖ κατὰ τὴν προαίρεσιν ὁμονοεῖν
5 καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ ὁμόνοια·
οἵ γε φαῦλοι ταῦτα προαιρούμενοι καὶ ἐπιθυμοῦντες βλά-
6 πτουσιν ἀλλήλους. ἔοικε δὲ καὶ ἡ ὁμονοία οὐχ ἁπλῶς λέ-
γεσθαι, ὥσπερ οὐδ' ἡ φιλία· ἀλλ' ἣ μὲν πρώτη καὶ φύσει
σπουδαία, διὸ οὐκ ἔστι τοὺς φαύλους ὁμονοεῖν, ἑτέρα δὲ καθ'
ἣν καὶ οἱ φαῦλοι ὁμονοοῦσιν, ὅταν τῶν αὐτῶν τὴν προαί-
7 ρεσιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἔχωσιν. οὕτω δὲ δεῖ τῶν αὐτῶν
ὀρέγεσθαι, ὥστε ἐνδέχεσθαι ἀμφοτέροις ὑπάρχειν οὗ ὀρέγονται.
ἂν γὰρ τοιούτου ὀρέγωνται, ὃ μὴ ἐνδέχεται ἀμφοῖν, μαχοῦν-
8 ται· οἱ ὁμονοοῦντες δ' οὐ μαχοῦνται. ἔστι δ' ἡ ὁμόνοια, ὅταν
περὶ τοῦ ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι ἡ αὐτὴ προαίρεσις ᾖ, μὴ
τοῦ ἑκάτερον, ἀλλὰ τοῦ τὸν αὐτόν. καὶ ἔστιν ἡ ὁμόνοια φι-
λία πολιτική.

περὶ μὲν οὖν ὁμονοίας καὶ εὐνοίας εἰρήσθω τοσαῦτα· 8
III ἀπορεῖται δὲ διὰ τί μᾶλλον φιλοῦσιν οἱ ποιήσαντες
εὖ τοὺς παθόντας ἢ οἱ παθόντες εὖ τοὺς ποιήσαντας. δοκεῖ
2 δὲ δίκαιον εἶναι τοὐναντίον. τοῦτο δ' ὑπολάβοι μὲν ἄν τις
διὰ τὸ χρήσιμον καὶ τὸ αὐτῷ ὠφέλιμον συμβαίνειν· τῷ
μὲν γὰρ ὀφείλεται, τὸν δ' ἀποδοῦναι δεῖ. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο
3 μόνον, ἀλλὰ καὶ φυσικόν. ἡ γὰρ ἐνέργεια αἱρετώτερον,

34—1241 b, 11 = E. N. 1167 b, 17—1168 a, 27. cf. M. M. 1211 b, 18—39.

καὶ τὸ ἐπιθυμοῦν ci. Spengelius ‖ 20. τοῦτο οὗ δεῖ Bk. Bu. Fr. (mutata interpunctione), at sic certe et h. l. et v. 21 ⟨τὰ⟩ κατὰ scribendum esse monuit Fr., τοῦτο ὃ δεῖ aut ταῦτα ἃ δεῖ ci. Spengelius, τοῦτο οὐδ' εἰ et postea ὁμονοεῖ perperam rc. Pb, ἀλλὰ δεῖ haud male ci. Fr., sed recte graviorem corruptelam suspicatur Rieckher ‖ 21. δὴ ci. Fr. ‖ 22. οἵ γε] οἱ γὰρ ci. Fr., εἴ τε mg. rc. Pb, οἱ δὲ In. ‖ 23. δὴ Spengelius ‖ 30. δ' ἡ] δὴ et ⟨οἷον⟩ ὅταν ci. Fr. ‖ 32. ἑκατέρου Π^2 ‖ 35. φιλοῦσιν rc. Pb et mg. Bas.[3], γρ. φιλοῦσι Victorius, φιλοῦνται Mb et, ut videtur, pr. Pb, φιλοῦντες Ald. Fr., *amantes dicantur* In. ‖ 37. δ'] γὰρ? Susem. ‖ 38. τῷ Fr., τὸ Mb Cv et pr. Pb, τὸν In. Ald. Bk. Bu., ὁ rc. Pb ‖ 39. ὀφείλεται E. N. 1167 b, 20. Fr., ὠφελεῖται ΠCv, ὠφελεῖσθαι In. Ald. Bk. Bu.

(VI

1241b τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἔχει τὸ ἔργον καὶ ἡ ἐνέργεια, ὁ δ'
εὖ παθὼν ὥσπερ ἔργον τοῦ εὖ ποιήσαντος. διὸ καὶ ἐν τοῖς
ζῴοις ἡ περὶ τὰ τέκνα σπουδή ἐστί, καὶ τοῦ γεννῆσαι καὶ ⟨τὰ⟩
γεννώμενα σῴζειν. καὶ φιλοῦσι δὴ μᾶλλον οἱ πατέρες τὰ 4
τέκνα (καὶ αἱ μητέρες τῶν πατέρων) ἢ φιλοῦνται· καὶ οὗτοι
πάλιν τὰ αὑτῶν ἢ τοὺς γεννήσαντας, διὰ τὸ τὴν ἐνέργειαν
εἶναι τὸ ἄριστον· καὶ αἱ μητέρες τῶν πατέρων, ὅτι μᾶλλον
οἴονται αὑτῶν εἶναι ἔργον τὰ τέκνα· τὸ γὰρ ἔργον τῷ χα-
λεπῷ διορίζουσι, πλείω δὲ λυπεῖται περὶ τὴν γένεσιν μήτηρ.

9 καὶ περὶ μὲν φιλίας τῆς πρὸς αὑτὸν καὶ τῆς ἐν πλείοσι
11 διωρίσθω τὸν τρόπον τοῦτον· δοκεῖ δὲ τό τε δίκαιον εἶναι IX
ἴσον τι καὶ ἡ φιλία ἐν ἰσότητι, εἰ μὴ μάτην λέγεται
ἰσότης [ἡ] φιλότης. αἱ δὲ πολιτεῖαι πᾶσαι δικαίου τι εἶ-
δος· κοινωνία γάρ, τὸ δὲ κοινὸν πᾶν διὰ τοῦ δικαίου
συνέστηκεν, ὥστε ὅσα εἴδη φιλίας, καὶ δικαίου καὶ κοινω-
νίας, καὶ πάντα ταῦτα σύνορα ἀλλήλοις, καὶ ἐγγὺς
ἔχει τὰς διαφοράς. ἐπεὶ δ' ὁμοίως ἔχει ψυχὴ πρὸς 2
σῶμα καὶ τεχνίτης πρὸς ὄργανον καὶ δεσπότης πρὸς
δοῦλον, τούτων μὲν οὐκ ἔστι κοινωνία. οὐ γὰρ δύ' ἐστίν,
ἀλλὰ τὸ μὲν ἕν, τὸ δὲ τοῦ ἑνός [οὐδέν]. οὐδὲ διαιρετὸν
τὸ ἀγαθὸν ἑκατέρῳ, ἀλλὰ τὸ ἀμφοτέρων τοῦ ἑνὸς οὗ ἕνε-
κα ἐστίν. τό τε γὰρ σῶμά ἐστιν ὄργανον σύμφυτον, καὶ τοῦ
δεσπότου ὁ δοῦλος ὥσπερ μόριον καὶ ὄργανον ἀφαιρετόν,

1241b, 11—1242b, 1 = E. N. 1159b, 25—1162a, 33.

1241b, 1. δὲ ci. Spengelius, δὴ Π et editiones ‖ 3. ⟨τὰ⟩ Spengelius Susem., aut ⟨τὸν γεννήσαντα τὰ⟩ Spengelius ‖ 5. καὶ —πατέρων secl. Bk. Bu. (fors. recte) ‖ 9. ⟨ἡ⟩ μήτηρ olim ci. Fr. ‖ 13. ἡ secludendum esse ci. Fr. (cf. 1240b, 2. E. N. 1168b, 8: tolerari possit ἡ ἰσότης φιλότης, cf. E. N. 1157b, 36. 1159b, 2 sq.) ‖ 14. κοινωνίαι Bonitzius, ⟨ἐν⟩ κοινωνίᾳ olim ci. Fr. ‖ 15. ὥστε ὅσα εἴδη Bonitzius (cf. M. M. 1211a, 7), ὅστις ἀεὶ δὴ P^b, ὅστις ἀεὶ διὰ $Π^2$ Bk., ὥστε ἀεὶ διά, ut videtur, In. ‖ 16. συνορᾶ $Π^2$ ‖ 20. οὐδέν secl. γρ. Vict. et Fr., ἴδιον ci. et rec. Bu. ‖ 23. ἀφαιρετόν (ἀφαιρετέον $M^b C^v$) offendit Spengelium, melius ἔμψυχον E. N. 1161b, 4.

IX)

3 τὸ δ' ὄργανον ὥσπερ δοῦλος ἄψυχος. αἱ δ' ἄλλαι κοινωνίαι
εἰσὶν [ἢ] μόριον τῶν τῆς πόλεως κοινωνιῶν, οἷον ἡ τῶν
φρατέρων ἢ τῶν ὀργίων, ἢ αἱ χρηματιστικαὶ ἔτι πολιτεῖαι.
αἱ δὲ πολιτεῖαι πᾶσαι ἐν οἰκείοις συνυπάρχουσι, καὶ αἱ ὀρ-
θαὶ καὶ αἱ παρεκβάσεις (ἔστι γὰρ τὸ αὐτὸ ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν
4 ἁρμονιῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις)· βασιλικὴ μὲν ἡ τοῦ
γεννήσαντος, ἀριστοκρατικὴ δ' ἡ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, πολι-
τεία δ' ἡ τῶν ἀδελφῶν· παρέκβασις δὲ τούτων τυραννὶς
ὀλιγαρχία δῆμος. καὶ τὰ δίκαια δὴ τοσαῦτα.

5 ἐπεὶ δὲ τὸ ἴσον τὸ μὲν κατ' ἀριθμὸν τὸ δὲ κατ' ἀναλογίαν,
καὶ τοῦ δικαίου εἴδη ἔσται καὶ τῆς φιλίας καὶ τῆς κοινωνίας.
κατ' ἀριθμὸν μὲν γὰρ ἡ ⟨δημοκρατικὴ⟩ κοινωνία καὶ ἡ ἑταιρικὴ
φιλία, τῷ γὰρ αὐτῷ ὅρῳ μετρεῖται· κατ' ἀναλογίαν δὲ ἡ ἀρι-
στοκρατικὴ ἀρίστη καὶ βασιλική. οὐ γὰρ ταὐτὸν δίκαιον τῷ ὑπε-
6 ρέχοντι καὶ ὑπερεχομένῳ, ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον. καὶ ἡ φι-
λία δὲ ὁμοίως πατρὸς καὶ παιδός, καὶ ἐν ταῖς κοινωνίαις
ὁ αὐτὸς τρόπος.

X λέγονται δὲ φιλίαι συγγενικὴ ἑταιρικὴ κοινωνικὴ 10 1242 a
ἡ λεγομένη πολιτική. ἔστι μὲν συγγενικὴ πολλὰ ἔχουσα
εἴδη, ἡ μὲν ὡς ἀδελφῶν, ἡ δ' ὡς πατρὸς καὶ υἱῶν (καὶ
γὰρ κατ' ἀναλογίαν, οἷον ἡ πατρική, καὶ κατ' ἀριθμόν,
οἷον ἡ τῶν ἀδελφῶν· ἐγγὺς γὰρ αὕτη τῆς ἑταιρικῆς· ἐπι-
2 λαμβάνουσι γὰρ καὶ ἐνταῦθα πρέσβειον)· ἡ δὲ πολιτικὴ συνέ-

25. ἢ secl. Bonitzius Bu. Fr., πῃ? Bonitzius, ** ἢ? Fr. || ἡ] αἱ Fr. || 26. φρατόρων Π^2Fr. || ὀργίων corruptum, ὀργιαστῶν ci. Fr., ὀργεώνων Dietschius (Ann. philol. LIX. 1850. p. 417), || ἔτι πολιτεῖαι aut corrupta aut ex dittographia orta, secl. Fr., καὶ αἱ πολεμικαί ci. Bonitzius, κοινωνίαι ci. Fr. || 27. οἰκείοις haud integra, ⟨τοῖς⟩ οἰκείοις vel οἰκίᾳ vel οἰκίαις vel ⟨ταῖς⟩ οἰκίαις (cf. E. N. 1160 b, 23 sq.) ci. Fr., δικαίοις ci. Bu. || 28. παρεισβάσεις C^v || καὶ ante ἐπὶ add. $P^b D^c$, om. Π^2 et editores || 29. τῶν secl. Spengelius || 31. παρεκβάσεις? Susem. || 34. καὶ τοῦ] ἃ τοῦ vel κατὰ τὰ τοῦ si scriptum esset planiorem fore orationem adnotat Fr. || 35. δημοκρατικὴ add. Susem. || 37. ἀρίστη secludendum esse ci. Bu. || 1242 a, 1. δὴ Spengelius || 6. πρέσβειον P^b et, ut videtur, In., πρεσβείων Π^2 et editores.

(X)

στηκε μὲν κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ μάλιστα. διὰ γὰρ τὸ μὴ
αὐταρκεῖν δοκοῦσι συνελθεῖν, ἐπεὶ συνῆλθόν γ' ἂν καὶ τοῦ
συζῆν χάριν. μόνη δ' ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ παρ' αὐτὴν παρέκ-
βασις οὐ μόνον φιλίαι, ἀλλὰ καὶ ὡς φίλοι κοινωνοῦσιν·
αἱ δ' ἄλλαι καθ' ὑπεροχήν. μάλιστα δὲ δίκαιον τὸ ἐν τῇ τῶν 3
χρησίμων φιλίᾳ, διὰ τὸ τοῦτ' εἶναι τὸ πολιτικὸν δίκαιον.
ἄλλον γὰρ τρόπον συνῆλθον πρίων καὶ τέχνη, οὐχ ἕνεκα κοι-
νοῦ τινος (οἷον γὰρ ὄργανον καὶ ψυχή) ἀλλὰ τοῦ χρωμένου ἕνε-
κεν. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτο ὄργανον ἐπιμελείας τυγχάνειν, ἧς 4
δίκαιον πρὸς τὸ ἔργον· ἐκείνου γὰρ ἕνεκεν ἐστίν.** καὶ τὸ τρυ-
πάνῳ εἶναι διττόν, ὧν τὸ κυριώτερον ἡ ἐνέργεια, ἡ τρύπησις.
καὶ ἐν τούτῳ τῷ εἴδει σῶμα καὶ δοῦλος, ὥσπερ εἴρηται πρότερον.
τὸ δὴ ζητεῖν πῶς δεῖ τῷ φίλῳ ὁμιλεῖν, τὸ ζητεῖν δί- 5
καιόν τι ἐστίν. καὶ γὰρ ὅλως τὸ δίκαιον ἅπαν πρὸς φίλον.
τό τε γὰρ δίκαιόν τισι καὶ κοινωνοῖς, καὶ ὁ φίλος κοι-
νωνός, ὃ μὲν γένους, ὃ δὲ βίου. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὐ μό-
νον πολιτικὸν ἀλλὰ καὶ οἰκονομικὸν ζῷον, καὶ οὐχ ὥσπερ
τἆλλά ποτε συνδυάζεται καὶ τῷ τυχόντι [καὶ] θήλει καὶ
ἄρρενι ἀλλ' αἱ διὰ δύμον αὐλικόν, ἀλλὰ κοινωνικὸν 6

1242a, 8. ἐπεὶ—9. χάριν = Pol. 1278b, 21—30, inprim. v. 21 sq. 25 sq.

8. αὐταρκεῖν mg. Bas.[3]Fr., αὐταρκῆ Π Ald. Bk. Bu., αὐτάρκης εἶναι mg. rc. P^b, αὐταρκες εἶναι Sylburgius, αὐτάρκεις εἶναι Casaubonus || συνελθεῖν vix rectum, συμμένειν ci. Susem. || 9. καὶ—παρέκβασις offendunt Spengelium || 10. φιλίαι] φιλία $M^b C^v$ || 13. συνῆλθεν Spengelius || 14. οἷον In., ὅλον Π Ald. Bk. || 15. τοῦτο] αὐτὸ τὸ ci. Bonitzius, rec. Fr., τὸ olim ci. Fr. || 16. καὶ —17. τρύπησις lacunosa esse censet Rieckher, ** καὶ κ. τ. λ. Susem. || καὶ τῷ Π^2 In. Bk. || 22. ἄνθρωπος οὐ μόνον πολιτικὸν Casaubonus, ἀνθρώπου μόνον οὐ πολιτικὸς Π Ald., ἄνθρωπος μόνος οὐ μόνον πολιτικὸν In. || 23. κοινωνικὸν Spengelius Bu. (vix recte) || 24. ποτε offendit Spengelium || καὶ ante θήλει secl. Bu. Fr. || 25. ἀλλ' αἱ διὰ δύμον (sic Π^1, διάδυμον Ald. Bk. Bu., διὰ δύμων M^b) αὐλικόν corrupta, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο μοναυλικόν ci. Bu., ἀλλ' ἰδίᾳ οὐ μοναυλικόν Spengelius, ἄλλοτε δ' ἰδιάζει μοναυλικόν Fr. (ἰδιάζει debet Osanno).

(X)

ἄνθρωπος ζῷον πρὸς οὓς φύσει συγγένειά ἐστίν· καὶ κοι-
νωνία τοίνυν καὶ δίκαιόν τι, καὶ εἰ μὴ πόλις εἴη· οἰκία δ'
7 ἐστί τις φιλία. δεσπότου μὲν οὖν καὶ δούλου ἥπερ καὶ
τέχνης καὶ ὀργάνων καὶ ψυχῆς καὶ σώματος, αἵ δὲ
τοιαῦται οὔτε φιλίαι οὔτε δικαιοσύναι, ἀλλ' ἀνάλογον,
8 ὥσπερ καὶ τὸ ὑγιεινὸν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἀνάλογον· γυναι-
κὸς δὲ καὶ ἀνδρὸς φιλία ὡς χρήσιμον καὶ κοινωνία· πα-
τρὸς δὲ καὶ υἱοῦ ἡ αὐτὴ ἥπερ θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον καὶ τοῦ
εὖ ποιήσαντος πρὸς τὸν παθόντα καὶ ὅλως τοῦ φύσει ἄρ-
9 χοντος πρὸς τὸν φύσει ἀρχόμενον· ἡ δὲ τῶν ἀδελφῶν
πρὸς ἀλλήλους ἑταιρικὴ μάλιστα ἡ κατ' ἰσότητα.

> "οὐ γάρ τι νόθος τῷδ' ἀπεδείχθην·
> ἀμφοῖν δὲ πατὴρ αὐτὸς ἐκλήθη
> Ζεὺς ἐμὸς ἄρχων."

ταῦτα γὰρ ὡς τὸ ἴσον ζητούντων λέγεται. διὸ ἐν οἰκίᾳ
πρῶτον ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ φιλίας καὶ πολιτείας καὶ δικαίου. 1242b

10 ἐπεὶ δὲ φιλίαι τρεῖς, κατ' ἀρετήν, κατὰ τὸ χρήσιμον,
κατὰ τὸ ἡδύ, τούτων δὲ ἑκάστης δύο διαφοραί (ἣ μὲν
γὰρ καθ' ὑπεροχὴν ἣ δὲ κατ' ἰσότητά ἐστιν ἑκάστη αὐτῶν,
τὸ δὲ δίκαιον τὸ περὶ αὐτὰς ἐκ τῶν ἀμφισβητησάντων
δῆλον), ἐν μὲν τῇ καθ' ὑπεροχὴν ἀξιοῦται τὸ ἀνάλογον, ἀλλ'
οὐχ ὡσαύτως, ἀλλ' ὁ μὲν ὑπερέχων ἀνεστραμμένως τὸ ἀνάλο-
γον, ὡς αὐτὸς πρὸς τὸν ἐλάττω, οὕτω τὸ παρὰ τοῦ ἐλάτ-

1242b, 2—21 = E. N. 1162a, 34—b, 4. 1163a, 24—b, 27.

28. *καὶ* prius om. Π^1 (suppl. rc. P^b) ‖ 31. *τὸ* om. P^b ‖ *ὑγιεινὸν* corruptum, *ὑικὸν* ci. Fr. (perperam), *ἐπιεικὲς*? Susem. ‖ 32. *ὡς*] *οὐ* P^b ‖ *χρησίμων* aut ⟨*διὰ τὸ*⟩ *χρήσιμον* ci. Fr. ‖ 37. *ἀπεδείχθην* Casaubonus, *ἀπεδείχθη* ΠIn. Ald. Bk. Bu. ‖ 38. *πατὴρ* In. Ald., *πατρὸς* ΠC^v ‖ *αὐτὸς* Nauckius (Sophocl. fr. 684), *αὗτος* Π et editiones ‖ 1242b, 2—4 respicit Aspas. in E. N. VIII, 8. 1158b, 11. f. 141r, cf. Prolegg. ‖ 5. *ἀμφισβητήσεων* ci. Fr. (*controversiis* In.), *ἀμφισβητηθέντων* Bonitzius Bu., alterutrum rectum ‖ 6. *τῇ* Fr., *τῷ* ΠIn. Ald. Bk. Bu. ‖ *ἀλλ'* om. Π^2In. Bk. Bu. ‖ 7. *ἀντεστραμμένως* M^bBu. Fr. ‖ 8. *αὐτὸ* Π^2.

(X)

τονος γινόμενον πρὸς τὸ παρ' αὐτοῦ, διακείμενος ὥσπερ
ἄρχων πρὸς ἀρχόμενον· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ ἴσον 11
κατ' ἀριθμὸν ἀξιοῖ. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κοι-
νωνιῶν οὕτω συμβαίνει. ὁτὲ μὲν γὰρ ἀριθμῷ τοῦ ἴσου με-
τέχουσιν, ὁτὲ δὲ λόγῳ. εἰ μὲν γὰρ ἴσον ἀριθμῷ εἰσήνεγκον
ἀργύριον, ἴσον καὶ τῷ ἴσῳ ἀριθμῷ διαλαμβάνουσιν, εἰ δὲ
μὴ ἴσον, ἀνάλογον. ὁ δ' ὑπερεχόμενος τοὐναντίον στρέφει 12
τὸ ἀνάλογον, καὶ κατὰ διάμετρον συζεύγνυσιν. δόξειε δ'
ἂν οὕτως ἐλαττοῦσθαι ὁ ὑπερέχων καὶ λειτουργία ἡ φιλία
καὶ ἡ κοινωνία. δεῖ ἄρα τινὶ ἑτέρῳ ἀνισάσαι καὶ ποιῆσαι
ἀνάλογον. τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ τιμή, ὅπερ καὶ τῷ ἄρχοντι 13
φύσει καὶ θεῷ πρὸς τὸ ἀρχόμενον. δεῖ δὲ ἰσασθῆναι τὸ
κέρδος πρὸς τὴν τιμήν.

ἡ δὲ κατ' ἴσα φιλία ἐστὶν ἡ πολιτική. ἡ δὲ πολιτική 14
ἐστι μὲν κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ ὥσπερ αἱ πόλεις ἀλλήλαις
φίλαι, οὕτω καὶ οἱ πολῖται, καὶ ὁμοίως

"οὐκέτι γιγνώσκουσιν Ἀθηναῖοι Μεγαρῆας",

καὶ οἱ πολῖται, ὅταν μὴ χρήσιμοι ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐκ
χειρὸς εἰς χεῖρα ἡ φιλία· ἔστι δὲ ἐνταῦθα καὶ ἄρχον καὶ 15
ἀρχόμενον οὔτε τὸ φυσικὸν οὔτε τὸ βασιλικόν, ἀλλὰ τὸ ἐν
τῷ μέρει, οὐδὲ τούτου ἕνεκα ὅπως εὖ ποιῇ ὁ θεός, ἀλλ'
ἵνα ἴσον ᾖ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς λειτουργίας. κατ' ἰσότητα δὴ
βούλεται εἶναι ἡ πολιτικὴ φιλία. ἔστι δὲ τῆς χρησίμου φι- 16
λίας εἴδη δύο, ἡ μὲν νομικὴ ἡ δ' ἠθική. βλέπει δ' ἡ μὲν
πολιτικὴ εἰς τὸ ἴσον καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ οἱ πωλοῦν-
τες καὶ οἱ ὠνούμενοι. διὸ εἴρηται

"μισθὸς ἀνδρὶ φίλῳ."

21—1243 b, 14 = E. N. 1162 b, 16—1163 a, 23.

9. *διακείμενος* Bonitzius, *διακείμενον* ΠAld. Bk. ‖ 13. *εἰσήνεγκον* aut *εἰσήνεγκαν* Sylburgius, *εἰσήνεγκεν* ΠAld. Bk. Fr. in textu ‖ 18. *ἡ*] *οὐ* ci. Fr. (cf. E. N. 1163 a, 29) ‖ 20. *δὲ* P^b, *καὶ* Π^2, *δὲ καὶ* In. ‖ 22. *ἴσον* Spengelius ‖ 27. *ἄρχων* Π^2 In. ‖ 28. *οὔτε τὸ φυσικὸν οὔτε τὸ βασιλικόν* offendunt Spengelium ‖ 30. *τοῦ ἀγαθοῦ* genetivus offendit Spengelium ‖ *καὶ* In., *ἢ* ΠAld. Bk. Bu.

(X)
17 ὅταν μὲν οὖν καθ' ὁμολογίαν ⟨ᾖ⟩ ἡ πολιτικὴ αὕτη φιλία, [καὶ]
νομική· ὅταν δ' ἐπιτρέπωσιν αὑτοῖς, ἠθικὴ βούλεται εἶναι
φιλία καὶ ἑταιρική. διὸ μάλιστα ἔγκλημα ἐν ταύτῃ τῇ
φιλίᾳ· αἴτιον δ' ὅτι παρὰ φύσιν. ἕτεραι γὰρ φιλίαι ἡ
κατὰ τὸ χρήσιμον καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀρετήν· οἳ δ' ἀμφό-
τερα βούλονται ἅμα ἔχειν, καὶ ὁμιλοῦσι μὲν τοῦ χρησίμου
ἕνεκα, ἠθικὴν δὲ ποιοῦσιν ὡς ἐπιεικεῖς, διὸ ὡς πιστεύοντες
18 οὐ νομικὴν ποιοῦσιν. ὅλως μὲν γὰρ ἐν τῇ χρησίμῃ τῶν τριῶν
πλεῖστα ἐγκλήματα (ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀνέγκλητον, οἱ δ'
ἡδεῖς ἔχοντες καὶ δόντες ἀπαλλάττονται· οἱ δὲ χρήσιμοι
οὐκ εὐθὺς διαλύονται, ἂν μὴ νομικῶς καὶ ἑταιρικῶς προσ-
19 φέρωνται)· ὅμως δὲ τῆς χρησίμου ἡ νομικὴ ἀνέγκλητος.
ἔστι δ' ἡ μὲν νομικὴ διάλυσις πρὸς νόμισμα (μετρεῖται
γὰρ τούτῳ τὸ ἴσον), ἡ δ' ἠθικὴ ἑκούσιος. διὸ ἐνιαχοῦ νόμος
ἐστὶ τοῖς οὕτως ὁμιλοῦσι φιλικῶς μὴ εἶναι δίκας τῶν ἑκου-
σίων συναλλαγμάτων, ὀρθῶς· τοῖς γὰρ ἀγαθοῖς οὐ πέφυκε
δίκαιον εἶναι, οἳ δ' ὡς ἀγαθοὶ καὶ πιστοὶ συναλλάττουσιν.
20 ἔστι δὲ ἐν ταύτῃ τῇ φιλίᾳ τὰ ἐγκλήματα ἀμφιβάλλοντα
αὐτοῖς ἀμφότερα, πῶς ἑκάτερος ἐγκαλεῖ, ὅταν ἠθικῶς ἀλλὰ
21 μὴ νομικῶς πιστεύσωσιν. καὶ ἔχει δὴ ἀπορίαν ποτέρως δεῖ
κρίνειν τὸ δίκαιον, πότερα πρὸς τὸ πρᾶγμα βλέποντα τὸ
ὑπηρετηθὲν, πόσον, ἢ ποῖον ἦν τῷ πεπονθότι. ἐνδέχεται
γὰρ ὅπερ λέγει Θέογνις·

35. ⟨ᾖ⟩ ἡ Spengelius, ᾖ Fr. et, ut videtur, In., qui comma ante *πολιτικὴ* ponunt ‖ *καὶ* secl. Spengelius ‖ 36. *ἡ* ante *ἠθικὴ* add. Pᵇ Bk. Bu., secl. Fr. ‖ 37. *τὰ ἐγκλήματα* Spengelius ‖ 1243a, 3. ⟨*τὰ*⟩ *ἐγκλήματα* Spengelius (nescio an recte) ‖ *ἀνέγκλητος* Spengelius ‖ 4. *ἡδεῖς* In. Ald. et rc. Pᵇ (in textu et in mg.), *ἡμεῖς* Mᵇ Cᵛ et, ut videtur, pr. Pᵇ ‖ 9. *φίλοις* ci. Sylburgius ‖ *δίκας* in corr. rc. Pᵇ, *δὲ η* aut *δὴ η* fort. pr. Pᵇ, *δὴ καὶ* Ald., *γρ. δίκαι* Victorius ‖ 10. *οὐ*—11. *δίκαιον*] *αὐτοῖς — δικαίος* ci. Spengelius ‖ 11. *πιστοὶ* Fr. (cf. E. N. 1162b, 30), *τῆς τοῖς* Pᵇ, *τοῖς* *Π* Ald. Bk. *ἑαυτοῖς* vel *ἀλλήλοις* Bonitzius, *ἑαυτοῖς* Bu. ‖ 15. *τὸ δίκαιον* Spengelius, *τὸν δίκαιον* *Π* et editiones ‖ 16. *ἦν* Fr., *ἢ* *Π* In. Ald. Bk. Bu. ‖ *τὸν πεπονθότα* Pᵇ ‖ 17. *γὰρ* In., *δ'* *Π* Ald. Bk. Bu.

(X)

''σοὶ μὲν τοῦτο, θεά, σμικρόν, ἐμοὶ δὲ μέγα.''
ἐνδέχεται δὲ καὶ τοὐναντίον γενέσθαι, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ,
σοὶ μὲν παιδιὰν τοῦτ' εἶναι, ἐμοὶ δὲ θάνατον. ἐντεῦθεν δ'
εἴρηται τὰ ἐγκλήματα. ὃ μὲν γὰρ ἀξιοῖ ἀντιπαθεῖν ὡς 22
μέγα ὑπηρετήσας, ὅτι δεομένῳ ἐποίησιν, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο,
λέγων πρὸς τὴν ἐκείνου ὠφέλειαν πόσον ἠδύνατο, ἀλλ' οὐ
τί ἦν αὐτῷ· ὃ δὲ τοὐναντίον ὅσον ἐκείνῳ, ἀλλ' οὐχ ὅσον
αὐτῷ. ὁτὲ δὲ καὶ μεταλαμβάνων καὶ ἀμφιβάλλει. ὃ 23
μὲν γὰρ ὅσον αὐτῷ μικρὸν ἀπέβη, ὃ δ' ὅσον αὐτῷ μέγα
ἐδύνατο, οἷον εἰ κινδυνεύσας δραχμῆς ἄξιον ὠφέλησεν, ὃ
μὲν τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος ὃ δὲ τὸ τοῦ ἀργυρίου, ὥσπερ
ἐν τῇ τῶν νομισμάτων ἀποδόσει. καὶ γὰρ ἐνταῦθα περὶ τού-
των ἡ ἀμφισβήτησις· ὃ μὲν γὰρ ἀξιοῖ πῶς τότ' ἦν, ὃ δὲ
πῶς νῦν, ἂν μὴ διείπωνται. ἡ μὲν οὖν πολιτικὴ βλέπει εἰς 24
τὴν ὁμολογίαν καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, ἡ δ' ἠθικὴ εἰς τὴν
προαίρεσιν. ὥστε καὶ δίκαιον τοῦτο μᾶλλον ἐστί, καὶ δικαιο-
σύνη φιλική. αἴτιον δὲ τοῦ μάχεσθαι, διότι καλλίων μὲν
ἡ ἠθικὴ φιλία, ἀναγκαιοτέρα δὲ ἡ χρησίμη. οἳ δ' ἄρχον- 25
ται μὲν ὡς οἱ ἠθικοὶ φίλοι καὶ δι' ἀρετὴν ὄντες· ὅταν δ'
ἄντικρυς ᾖ τι τῶν ἰδίων, δῆλοι γίνονται ὅτι ἕτεροι ἦσαν.
ἐκ περιουσίας γὰρ διώκουσιν οἱ πολλοὶ τὰ καλόν· διὸ καὶ
τὴν καλλίω φιλίαν. ὥστε φανερὸν πῶς διαιρετέον περὶ τού- 26
των. εἰ μὲν γὰρ ἠθικοὶ φίλοι, εἰς τὴν προαίρεσιν βλεπτέον
εἰ ἴση, καὶ οὐθὲν ἄλλο ἀξιωτέον θατέρῳ παρὰ θατέρου· εἰ

18. *θεά, σμικρόν* In. Ald., *θεὸς μικρὸν Π* ‖ 19. *δὲ* ci. Fr., *γὰρ Π* In. Ald. Bk. Bu. Fr. in textu ‖ 20. *παιδιὰν* In. Ald., *παιδείαν Π* C[v] ‖ 21. ⟨*ὥσπερ*⟩ *εἴρηται* ci. Fr., at v. Addenda ‖ 23. *οὐ τί*] *ὅτι* In. Ald. ‖ 25. ⟨*ὁ*⟩ *μεταλαμβάνων* ci. Fr. ‖ *καὶ* alterum secludendum esse ci. Fr. ‖ 27. *κινδυνεύσαντα* ci. Fr. ‖ *ὠφελήθη* ci. Rieckher (aut hic aut Fr. verum vidit) ‖ 31. *διείπωνται Π*[1] In., *διέπωνται Π*[2] Bk. Bu. ‖ 33. *δικαίων* Fr. (fors. recte) ‖ 35. *ἄρχονται* Bu., *ἔρχονται* P[b] Ald. Bk. Fr., *ἔχονται* M[b] ‖ 36. *οἱ* P[b] D[c], om *Π*[2] et editores (fors. recte) ‖ *ὅταν* — 37. *ἰδίων* corrupta esse censet Rieckher ‖ 37. *ἑταῖροι* M[b] C[v] ‖ 1243 b, 1. *ἴσ. τὴν* — *φιλίαν* mg. rc. P[b], *τῇ* — *φιλίᾳ Π* In. Ald.

(X)
δ' ὡς χρήσιμοι καὶ πολιτικοί, ὡς ἂν ἐλυσιτέλει ὁμολο-
γοῦσιν· ἂν δ' ὃ μὲν φῇ ὧδε ὃ δὲ ἐκείνως, οὐ καλὸν μὲν
ἀντιποιῆσαι, δέον τοὺς καλοὺς λέγειν λόγους, ὁμοίως δὲ καὶ
27 ἐπὶ θατέρου, ἀλλ' ἐπεὶ οὐ διείποντο ὡς ἠθικῶς, δεῖ κρίνειν
τίνα, μηδ' ὑποκρινόμενον μηδέτερον αὐτῶν ἐξαπατᾶν. ὥστε
28 δεῖ στέργειν αὐτὸν τὴν τύχην. ὅτι δ' ἐστὶν ἡ ἠθικὴ κατὰ
προαίρεσιν, δῆλον, ἐπεὶ κἂν εἰ μεγάλα παθὼν μὴ ἀποδῴη
δι' ἀδυναμίαν, ἀλλ' ὡς ἠδύνατο, καλῶς· καὶ ὁ θεὸς ἀνέ-
29 χεται κατὰ δύναμιν λαμβάνων τὰς θυσίας. ἀλλὰ τῷ
πωλοῦντι οὐχ ἱκανῶς ἕξει, ἂν μὴ φήσῃ δύνασθαι πλέον
δοῦναι, οὐδὲ τῷ δανείσαντι.

30 πολλὰ ἐγκλήματα γίνεται ἐν ταῖς φιλίαις τοῖς μὴ κατ'
εὐθυωρίαν, καὶ τὸ δίκαιον ἰδεῖν οὐ ῥᾴδιον. χαλεπὸν γὰρ μετρῆ-
σαι ἑνὶ τῷδε τὸ μὴ κατ' εὐθυωρίαν, οἷον συμβαίνει ἐπὶ τῶν
31 ἐρωτικῶν. ὃ μὲν γὰρ διώκει ὡς [τὸν] ἡδὺν ἐπὶ τὸ συζῆν, ὃ δ'
ἐκεῖνον ἐνίοτε ὡς χρήσιμον· ὅταν δὲ παύσηται τοῦ ἐρᾶν, ἄλλου
γινομένου ἄλλος γίνεται, καὶ τότε λογίζονται παντί τινος, καὶ ὡς
Πύθων καὶ Παμμένης διεφέροντο καὶ ὡς διδάσκαλος καὶ μαθητής

1243b, 15—38 = E. N. 1163b, 28—1164b, 21. cf. M. M. 1210a, 24—b, 6.

4. ὡς ἂν] ὅσον Spengelius ‖ ἐλυσιτέλῃ Pb, λυσιτελῇ altera est coniectura Spengeli ‖ 6. ἀντιποιήσασθαι ci. Rieckher ‖ λόγους ὁμοίως [δὲ] ci. Spengelius, certe vix sana sunt verba ‖ 7. ἐπεὶ PbDc, ἐπειδὴ Π² et editores (fors. recte) ‖ ἠθικῶς haud integrum, ἠθικοί ci. Fr., ⟨ἐχρῆν.⟩ ἠθικῶς ci. Spengelius ‖ 8. τίνα Fr., τινὰ cet. ‖ ὑποκρινόμενον μηδέτερον Sylburgius, ὑποκρινόμενος μηδέτερος Π², ὑποκρινάμενος μήδ' ἕτερος Pb ‖ 11. ἐδύνατο editiones, ἐδύναντο Mb ‖ καὶ ⟨γὰρ⟩ ci. Fr. ‖ 13. μὴ φήσῃ] καὶ φήσῃ μὴ ci. Fr. ‖ 14. ⟨ὅθεν⟩ πολλὰ In., ⟨ἔτι⟩ πολλὰ aut πολλὰ ⟨δὲ καὶ⟩ ci. Fr., ⟨ὅλως δὲ⟩ πολλὰ Rieckher ‖ 15. τοῖς] ταῖς Bonitzius Bu. (fors. recte) ‖ 16. ἰδεῖν non intellegit Spengelius ‖ χαλεπὸν γὰρ In. Bonitzius, γὰρ χαλεπὸν Π Ald. Bk., γὰρ ⟨ἀλλὰ⟩ χαλεπὸν Casaubonus ‖ 17. τὸ Fr., τὰ In. Bu. (fors. recte), τῶ Π Ald. Bk. ‖ 18. ὡς [τὸν] Spengelius Susem., τὸν ὡς Fr. ‖ τῷ Fr. ‖ 20. παντί τινος Π¹ corruptum, παν τινος Ald., πᾶν τινος Bas.³, παντί Mb (?) Bk. Bu. Fr. (perperam), ἀντὶ τίνος mg. rc. Pb, *inter sese* In. ‖ 21. παμμενὴς Mb, μαμμένης Pb, παμμενῆς Cv ‖ ὡς Fr., ὅλως Π

(X)

(ἐπιστήμη γὰρ καὶ χρήματα οὐχ ἑνὶ μετρεῖται), καὶ ὡς Ἡρό-
δικος ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸν ἀποδιδόντα μικρὸν τὸν μισθόν,
καὶ ὡς ὁ κιθαρῳδὸς καὶ ὁ βασιλεύς. ὃ μὲν γὰρ ὡς ἡδεῖ, 32
ὃ δ' ὡς χρησίμῳ ὡμίλει· ὃ δ' ἐπεὶ ἔδει ἀποδιδόναι, αὐ-
τὸν αὐτὸν ὡς ἡδὺν ἐποίησεν, καὶ ἔφη, ὥσπερ ἐκεῖνον
ᾄσαντα εὐφρᾶναι, οὕτω καὶ αὐτὸς ὑποσχόμενος ἐκείνῳ. ὅμως 33
δὲ φανερὸν καὶ ἐνταῦθα πῶς γνωριστέον· ἑνὶ μὲν γὰρ μετρητέον
καὶ ἐνταῦθ', ἀλλ' οὐχ ὅρῳ, ἀλλὰ λόγῳ· τῷ ἀνάλογον γὰρ
μετρητέον, ὥσπερ καὶ ἡ πολιτικὴ μετρεῖται κοινωνία. πῶς
γὰρ κοινωνήσει γεωργῷ σκυτοτόμος, εἰ μὴ τῷ ἀνάλογον ἰσα-
σθήσεται τὰ ἔργα; τοῖς δὲ μὴ κατ' εὐθυωρίαν τὸ ἀνάλογον 34
μέτρον, οἷον εἰ ὃ μὲν σοφίαν δοῦναι ἐγκαλεῖ, ὃ δ' ἐκείνῳ
ἀργύριον, τῇ σοφίᾳ πρὸς τὸ πλούσιον, εἶτα τί δοθὲν πρὸς
ἑκάτερον. εἰ γὰρ ὃ μὲν τοῦ ἐλάττονος ἥμισυ ἔδωκεν, ὃ δὲ τοῦ μεί-
ζονος μὴ πολλοστὸν μέρος, δῆλον ὅτι οὗτος ἀδικεῖ. ἔστι δὲ κἀν- 35
ταῦθα ἐν ἀρχῇ ἀμφισβήτησις, ἂν φῇ ὃ μὲν ὡς χρησίμους
συνελθεῖν αὐτούς, ὃ δὲ μή, ἀλλ' ὡς κατ' ἄλλην τινὰ φιλίαν.

1244 a περὶ δὲ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κατ' ἀρετὴν φίλου, σκεπτέον XI
πότερον δεῖ ἐκείνῳ τὰ χρήσιμα ὑπηρετεῖν καὶ βοηθεῖν ἢ τῷ
ἀντιποιοῦντι καὶ δυναμένῳ. τοῦτο δὲ τὸ αὐτὸ πρόβλημα ἐστί,
πότερον τὸν φίλον ἢ τὸν σπουδαῖον εὖ ποιητέον μᾶλλον. ἂν 2
μὲν γὰρ ⟨ὁ⟩ φίλος καὶ σπουδαῖος, ἴσως οὐ λίαν χαλεπόν, ἂν
μή τις τὸ μὲν αὐξήσῃ τὸ δὲ ταπεινώσῃ, φίλον μὲν σφόδρα
ποιῶν, ἐπιεικῆ δὲ ἠρέμα· εἰ δὲ μή, πολλὰ προβλήματα

1244 a, 1—36 = E. N. 1164 b, 22—1165 a, 35.

In. Ald. Bk. Bu. ‖ 22. Ἡρόδικος Spengelius (Artium script. p. 94), *Πρόδικος* fontes et editiones, *Πρόδικος ⟨ὁ σοφιστὴς καὶ Ἡρόδικος⟩* ci. Fr. ‖ 25. ὡμίλει Mᵇ In., ὡμιλεῖ Ald., ὁμιλεῖ Pᵇ ‖ 27. γρ. ὅμως Victorius, ὅπως *Π* In. Ald. ‖ 28. μὲν om. *Π*² In. et editiones ‖ 29. οὐκ ὅρω Mᵇ In., οὐ χορῶ Pᵇ Ald. ‖ τῷ Fr., τὸ *Π* In. Ald. Bk. Bu. ‖ 32. δή? Susem. ‖ 34. τῇ] τί Bonitzius Bu. (fors. recte) ‖ ἑ κ α-τ έ ρ ο υ Fr. ‖ 35. ἥμισυ Mᵇ (?) Sylburgius, ἡμῖν Pᵇ Ald., *partem* In. ‖ 37. φῇ ὁ μὲν ci. Bk., φήσωμεν *Π* In. Ald. Bk. in textu Bu. ‖ 38. γρ. ἀλλ' ὡς Victorius, et ita Casaubonus, ἄλλως *Π* Ald. ‖ 1244 a, 5. ὁ add. Rieckher Susem.

(XI)

γίνεται, οἷον εἰ ὃ μὲν ἦν, οὐκ ἔσται δέ, ὃ δὲ ἔσται, οὔπω δέ, ἢ
3 ὃ μὲν ἐγένετο, ἔστι δ' οὔ, ὃ δὲ ἔστιν, οὐκ ἦν δὲ οὐδὲ ἔσται, ** ἀλλ'
ἐκεῖνο ἐργωδέστερον. μὴ γάρ τι λέγει Εὐριπίδης, ποιήσας

"λόγων δίκαιον μισθὸν ἂν λόγους φέροις,
ἔργον δ' ἐκεῖνος ἔργον ⟨ὃς⟩ παρέσχετο."

καὶ οὐ πάντα δεῖ τῷ πατρί, ἀλλ' ἔστιν ἄλλ' ἃ δεῖ τῇ μητρί· καί-
τοι βελτίων ὁ πατήρ. οὐδὲ γὰρ τῷ Διὶ πάντα θύεται, οὐδ' ἔχει
4 πάσας τὰς τιμὰς ἀλλὰ τινάς· ἴσως οὖν ἔστιν ἃ δεῖ τῷ χρησίμῳ,
ἄλλα δὲ τῷ ἀγαθῷ. οἷον οὐχ εἰ σῖτον δίδωσι καὶ τὰ ἀναγκαῖα,
καὶ συζῆν τούτῳ δεῖ· οὐδ' ᾧ τοίνυν τὸ συζῆν, τούτῳ ἃ μὴ οὗ-
τος δίδωσιν, ἀλλὰ χρήσιμος. ἀλλ' οἳ τοῦτο ποιοῦντες τούτῳ
πάντα τῷ ἐρωμένῳ διδόασιν οὐ δέον, οὐδενός εἰσιν ἄξιοι.
καὶ οἱ ἐν τοῖς λόγοις ὅροι τῆς φιλίας πάντες μέν πως
5 εἰσι φιλίας, ἀλλ' οὐ τῆς αὐτῆς. τῷ μὲν γὰρ χρησίμῳ τὸ
βούλεσθαι τὰ κείνῳ ἀγαθὰ καὶ τῷ εὖ ποιήσαντι καὶ τῷ
ὁποῖος δεῖ (οὐ γὰρ ἐπισημαίνει οὗτος ὁ ὁρισμὸς τῆς φιλίας),
ἄλλῳ δὲ τὸ εἶναι καὶ ἄλλῳ τὸ συζῆν, τῷ δὲ καθ' ἡδονὴν

9. ὃ δὲ Sylburgius, διὸ ΠAld. Bk., *vel* In. ‖ ** ἀλλ' Rieckher Susem. ‖ 10. ἐκεῖνο P^b (idem ci. Victorius), ἐκείνῳ Π²Fr. (fors. recte), ἐκεῖνος (?) In. ‖ 11. λόγων Bu. Nauckius, λόγον ΠIn. Ald. Bk. Fr. ‖ δικαίως ci. Nauckius ‖ λόγους φέροις Bu. Nauckius, λόγον φέροις Bk. Fr., λόγον εἰσφέροις P^b, λόγον εἰσφέρῃς Π² ‖ 12. ἔργον M^b Bk. Nauckius et olim Wagner, ἔργων P^b In. Ald. Bu. Fr. et postea Wagner ‖ ἐκεῖνος Musgraveus, ἐκείνοις ΠIn. Ald. Bk. Bu. Fr., in textu ‖ ἔργον ⟨ὃς⟩ Meinekeus, ἔργα ΠIn. Ald. Bk. Fr., ἔργ' ἃ ⟨καὶ⟩ Musgraveus, ἔργα ⟨καὶ⟩ Bu., ἔργμαθ' ⟨ὃς⟩ olim ci. Wagner, prb. Fr., ἔργ' ἅ⟨περ⟩ postea Wagner ‖ 13. ἄλλ' ἃ δεῖ Susem., ἀλλὰ (ἄλλα pr. P^b) δὲ ΠAld. et, ut videtur, In. („*sed et alia*"), ἴσ. ἃ δεῖ, ἄλλα δὲ mg. rc. P^b, ἃ καὶ mg. Bas.³ Bk. Bu. Fr. ‖ 16. οὐχ εἰ P^b, οὐχὶ Π²Bk., οὐχ ὃς Bonitzius Bu. Fr. ‖ 17. τὸ συζῆν Bonitzius, τὸ εὖ ζῆν ΠIn. Ald. Bk. ‖ μὴ secl. Fr. (perperam) ‖ 18. ἀλλὰ] ἀλλ' ἃ Fr., ἀλλ' ὁ? Susem. ‖ οἳ Susem., οἱ cet. ‖ ταὐτὸ In. Casaubonus Fr. (vix recte) ‖ 19. οὐδενός Fr., οὐδ' cet. ‖ 22. τὰ κείνῳ Ald. et pr. P^b, τἀκείνῳ M^b (?) C^v Bk. Bu. Fr. (fors. recte), τὰ ἐκείνῳ rc. P^b ‖ ⟨τὸ εὖ⟩ τῷ εὖ ci. Fr. ‖ τῷ alterum secl. Spengelius ‖ 23. ὁποῖα Spengelius ‖ οὐ] τοῦτο Spengelius ‖ 24. ἀλλὰ δὴ ci. Fr., ἄλλῳ [δὲ] proposita distinctione hac: 23. δεῖ (οὐ γὰρ — 24.

(XI)

τὸ συναλγεῖν καὶ συγχαίρειν· πάντες δ' οὗτοι οἱ ὅροι κατὰ 6 φιλίαν μὲν λέγονται τινά, οὐ πρὸς μίαν δ' οὐδείς. διὸ πολλοὶ εἰσί, καὶ ἕκαστος μιᾶς εἶναι δοκεῖ φιλίας, οὐκ ὤν, οἷον ἡ τοῦ εἶναι προαίρεσις. καὶ γὰρ ὁ καθ' ὑπεροχὴν καὶ ποιήσας εὖ ** βούλεται τῷ ἔργῳ τῷ αὐτοῦ ὑπάρχειν, καὶ τῷ δόντι τὸ εἶναι δεῖ καὶ ἀνταποδιδόναι, ἀλλὰ συζῆν οὐ τούτῳ, ἀλλὰ τῷ ἡδεῖ.

ἀδικοῦσιν οἱ φίλοι ἀλλήλους ἔνιοι· τὰ γὰρ πράγματα μᾶλ- 7 λον, ἀλλ' οὐ φιλοῦσι τὸν ἔχοντα· διὸ φιλεῖ κἀκείνους οἷον διότι ἡδὺς τὸν οἶνον εἵλετο, καὶ ὅτι χρήσιμος τὸν πλοῦτον εἵλετο· χρησιμώτερος γάρ. διὸ ⟨οὐ⟩ δεῖ ἀγανακτεῖν, ὥσπερ ἂν εἰ μᾶλλον εἵλετο ἀντὶ ἥττονος. οἳ δ' ἐγκαλοῦσιν· ἐκεῖνον γὰρ νῦν ζητοῦσι τὸν ἀγαθόν, πρότερον ζητήσαντες τὸν ἡδὺν ἢ τὸν χρήσιμον.

1244b 12 σκεπτέον δὲ καὶ περὶ αὐταρκείας καὶ φιλίας, πῶς XII ἔχουσι πρὸς τὰς ἀλλήλων δυνάμεις. ἀπορήσειε γὰρ ἄν τις πότερον, εἴ τις εἴη κατὰ πάντα αὐτάρκης, ἔσται τούτῳ ** φίλος. εἰ κατ' ἔνδειαν ζητεῖται φίλος καὶ ἔσται ἀγαθὸς αὐταρκέστα-

1244b, 1—1245b, 19 = E. N. 1169b, 3—1170b, 19. cf. M. M. 1212b, 24—1213b, 2. E. N. 1171a, 21—b, 28.

συζῆν), τῷ Rieckher (utrumque falsum) ‖ δὲ alterum secl. Fr. ‖ 25. ⟨τῷ δὲ⟩ τὸ Fr. (perperam) ‖ δή? Susem. ‖ 26. οὐ secl. Bu. ‖ οὐδείς secludendum esse ci. Fr. ‖ 27. τοῦ συνεῖναι ci. Fr. (male) ‖ 28. εὖ ⟨τὸ εἶναι⟩ vel εὖ ⟨τὸ εὖ⟩ ci. Fr. ‖ 29. δόντι $P^b D^c$, διδόντι Π^2 et editiones ‖ 31. ** ἀδικοῦσιν οἱ? Rieckher, ἀδικοῦσι ⟨δ'⟩ οἱ In., prb. Fr., ἀδικοῦσι δὲ? Susem. ‖ ἀλλήλους h. l. $P^b D^c$ post ἔνιοι Π^2 et editores ‖ 32. ἀλλ' οὐ] ἢ αὐτοὺς ci. Casaubonus, ἀλλ' οὐ post φιλοῦσι tri. Bonitzius (praeter necessitatem) ‖ τὸν ἔχοντα Bonitzius, τὰ ἔχοντα Π Ald. Bk., τοὺς ἔχοντας ci. Casaubonus (nescio an recte) ‖ φιλεῖ ΠC^v, φίλοι editiones ‖ κακείνους, ut videtur, pr. P^b, κἀκείνοις Π^2 Bk. Bu. Fr. et corr. (rc., ut videtur) P^b ‖ 34. οὐ addendum esse ci. Fr. ‖ δὴ ἀγανακτεῖ rc. P^b ‖ 35. γρ. οἳ δ' Victorius, ὃ (ὅ P^b) δ' ΠC^v Ald., ἴσ. ὧδε ἢ τόδε mg. rc. P^b, ὅ γ' ci. Sylburgius ‖ 36. ζητήσαντες P^b et γρ. Victorius, ζήσαντες $\Pi^2 C^v$ ‖ 1244b, 3. εἴ τι $M^b C^v$ et fort. pr. P^b, om. Ald. et, ut videtur, In. ‖ τούτῳ sine lacunae signo editiones, at sequitur spatium vacuum in M^b duodecim, in P^b undeviginti fere litterarum, τούτῳ ⟨ἀναγκαῖος⟩ vel simile quid Spengelius ‖ 4. εἰ] ἢ et κατ' — καὶ om. in lac. Ald., om.

XII)
τος, εἰ ὁ μετ' ἀρετῆς εὐδαίμων, τί ἂν δέοι φίλου; οὔτε γὰρ
τῶν χρησίμων δεῖσθαι αὐτάρκους οὔτε τῶν εὐφρανούντων
2 οὔτε τοῦ συζῆν· αὐτὸς γὰρ αὑτῷ ἱκανὸς συνεῖναι. μάλιστα
δὲ τοῦτο φανερὸν ἐπὶ θεοῦ· δῆλον γὰρ ὡς οὐδενὸς προσδεό-
μενος οὐδὲ φίλου δεήσεται, οὐδ' ἔσται αὐτῷ οὔτε μηθὲν δε-
σπότου. ὥστε καὶ ἄνθρωπος ὁ εὐδαιμονέστατος ἥκιστα δεή-
σεται φίλου, ἀλλ' ᾗ καθ' ὅσον ἀδύνατον εἶναι αὐτάρκη.
3 ἀνάγκη ἄρα ἐλαχίστους εἶναι φίλους τῷ ἄριστα ζῶντι, καὶ
ἀεὶ ἐλάττους γίνεσθαι, καὶ μὴ σπουδάζειν ὅπως ὦσι φίλοι,
ἀλλ' ὀλιγωρεῖν μὴ μόνον τῶν χρησίμων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ
4 συζῆν αἱρετῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ τότε φανερὸν ἂν εἶναι δό-
ξειεν ὡς οὐ χρήσεως ἕνεκα ὁ φίλος οὐδ' ὠφελείας, ἀλλὰ
δι' ἀρετὴν φίλος μόνος. ὅταν γὰρ μηθενὸς ἐνδεεῖς ὦμεν,
τότε τοὺς συναπλαυσομένους ζητοῦσι πάντες, καὶ τοὺς εὖ πει-
σομένους μᾶλλον ἢ τοὺς ποιήσοντας. ἀμείνω δ' ἔχομεν κρί-
σιν αὐτάρκεις ὄντες ἢ μετ' ἐνδείας, ὅτε μάλιστα τῶν συζῆν
5 ἀξίων δεόμεθα φίλων. περὶ δὲ τῆς ἀπορίας ταύτης σκε-
πτέον, μή ποτε τὸ μέν τι λέγεται καλῶς, τὸ δὲ λανθάνει

haec etiam In., εἰ ⟨γὰρ⟩ Fr., ⟨ἐπεὶ⟩ εἰ? Spengelius (fors. aut hoc aut illud rectum) ‖ καὶ Fr., prb. Spengelius, ἢ cet. ‖ ἔσται] ἐστιν ὁ Spengelius, ὁ ἢ ἔσται pr. P^b, ὁ ἔσται corr. P^b, ἔσται ὁ Susem. ‖ 5. εἰ] καὶ et ⟨βίος⟩ εὐδαίμων ci. Sylburgius ‖ 6. δεῖται rc. P^b ‖ αὐτάρκους C^v, αὐταρκῶς Ald. Bk. et pr. P^b, αὐταρκῶς ἔχων mg. rc. P^b, αὐτάρκης M^b, *sufficiens* In. ‖ εὐφρανούντων Spengelius, εὐφραινόντων Sylburgius, prb. Fr., εὖ φρονούντων ΠIn. Ald. Bk. Bu. Fr. in textu ‖ 7. οὔτε τοῦ] εἰς τὸ ci. Fr. ‖ αὐτὸς Spengelius, οὗτος Π et editiones ‖ αὑτῷ post ἱκανὸς $Π^2$ et editores ‖ 9. δεήσεως C^v ‖ αὐτῷ (om. M^b) οὔτε μηθὲν δεσπότου corrupta, αὐτοῦ γε μηθὲν δεομένου ci. Casaubonus, αὐτῷ ἅτε μηθενὸς δεομένῳ aut αὐτῷ ἅτε μηθενὸς ὁμοίου ci. Fr. ‖ 13. ἀεὶ Spengelius, δεῖ Π et editiones, δεῖν ci. Fr. ‖ 14. καὶ ⟨τῶν⟩ ci. Spengelins ‖ 15. τότε] τῷδε ci. Rieckher, τούτῳ? Susem. ‖ 16. ἀλλὰ Spengelius, ἀλλ' ὁ Ald. Bk. Bu. Fr., ἀλλ' οὐ ΠC^v, *sed* In. ‖ 17. ὦσιν corr. P^b, rec. Fr. (fors. recte) ‖ 19. ποιήσοντας Sylburgius, ποιήσαντας ΠAld. ‖ δ'] τ' ci. Spengelius ‖ 20. ὅτε μάλιστα mg. rc. P^b, τε μάλιστα ΠAld., μάλιστά τε Sylb. Bk. Bu. Fr., ὅτε vel ὅτι vel τότε vel εἴ γε μάλιστα ci. Spengelius.

(XII)

διὰ τὴν παραβολήν. δῆλον δὲ λαβοῦσι τί τὸ ζῆν τὸ κατ'
ἐνέργειαν, καὶ ὡς τέλος. φανερὸν οὖν ὅτι τὸ αἰσθάνεσθαι 6
καὶ τὸ γνωρίζειν, ὥστε καὶ τὸ συζῆν τὸ συναισθάνεσθαι καὶ
τὸ συγγνωρίζειν ἐστίν. ἔστι δὲ τὸ αὑτοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ
αὑτὸν γνωρίζειν αἱρετώτατον ἑκάστῳ, καὶ διὰ τοῦτο τοῦ ζῆν
πᾶσιν ἔμφυτος ἡ ὄρεξις· τὸ γὰρ ζῆν δεῖ τιθέναι γνῶσιν
τινά. εἰ οὖν τις ἀποτέμοι καὶ ποιήσειε τὸ γινώσκειν αὐτὸ 7
καθ' αὑτὸ καὶ μὴ ** (ἀλλὰ τοῦτο μὲν λανθάνει, ὥσπερ ἐν τῷ
λόγῳ γέγραπται, τῷ μέντοι πράγματι ἔστι μὴ λανθάνειν),
οὐθὲν ἂν διαφέροι ἢ τὸ γινώσκειν ἄλλον ἀνθ' αὑτοῦ· τὸ δ'
ὅμοιον τοῦ ζῆν ἀνθ' αὑτοῦ ἄλλον. εὐλόγως δὴ τὸ ἑαυτοῦ
αἰσθάνεσθαι καὶ γνωρίζειν αἱρετώτερον. δεῖ γὰρ ἅμα συν-
θεῖναι δύο ἐν τῷ λόγῳ, ὅτι τε τὸ ζῆν [καὶ] αἱρετόν, καὶ ὅτι
τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκ τούτων ὅτι τὸ αὐτὸ τοῖς ὑπάρχειν τὴν
τοιαύτην φύσιν. εἰ οὖν ἐστιν ἀεὶ τῆς τοιαύτης συστοιχίας ἡ 8
ἑτέρα ἐν τῇ τοῦ αἱρετοῦ τάξει, καὶ τὸ γνωστὸν καὶ τὸ αἰσθητόν
ἐστιν ὡς ὅλως εἰπεῖν τῷ κοινωνεῖν τῆς ὡρισμένης φύσεως·
ὥστε τὸ αὑτοῦ βούλεσθαι αἰσθάνεσθαι τὸ αὑτὸν εἶναι τοιονδὶ
βούλεσθαι ἐστίν. ἐπεὶ οὖν οὐ κατ' αὐτούς ἐσμεν ἕκαστον τούτων,
ἀλλὰ κατὰ μετάληψιν τῶν δύναμεων ἐν τῷ αἰσθάνεσθαι
ἢ γνωρίζειν (αἰσθανόμενος μὲν γὰρ αἰσθητὸς γίνεται ταύτῃ καὶ

23. τὸ post ζῆν add. Π^1 ‖ 26. αὑτοῦ — 27. αὑτὸν Bonitzius, αὐτὸ — αὐτὸ ΠIn. Ald. Bk. ‖ 28. δεῖ τιθέναι Bonitzius, διατιθέναι ΠIn. Ald. Bk. Fr. ‖ 30. καὶ μή offendit Brandisium (p. 1493 n. 427) et Rieckherum, καὶ μὴ ** aut καὶ ⟨τὸ⟩ μὴ ci. Wilson ‖ ἀλλὰ — 31. λανθάνειν glossam esse haud sine successu ostendere conatus est Wilson ‖ 32. τὸ δ' — 33. τοῦ] τῷ δ' — τὸ vel τὸ δ' — τῷ ci. Spengelius ‖ 33. δὴ Spengelius, δὲ ΠIn. editiones ‖ 34. καὶ ⟨ἑαυτὸν⟩ ci. Spengelius ‖ συνεῖναι Spengelius ‖ 35. καὶ post ζῆν secl. Fr. ‖ 36. αὐτὸ τοῖς] αὐτοῖς ci. Brandisius (l. l.), αὐτὸ δεῖ et τῇ τοιαύτῃ φύσει ci. Fr. ‖ 1245a, 1. συστοιχίας Bk., συστοιχείας in ras. corr.[1] P^b, εὐστοχίας Π^2 ‖ 2. αἱρετοῦ] ἑτέρου Π^2In. Ald. Bk. Bu. ‖ αἰσθητόν corr. (rc., ut videtur) P^b, αἱρετόν ΠIn. et editiones ‖ 3. τῷ Fr., τὸ cet. ‖ 4. ** ὥστε? Susem. ‖ αἰσθάνεσθαι ⟨καὶ γνωρίζειν⟩ dubitanter ci. Susem. ‖ αὑτὸν Fr., αὐτὸν cet. ‖ 5. καθ' αὑτοὺς ci. Sylburgius ‖ 7. μὲν $P^b D^c$, om.

XII)

κατὰ τοῦτο, καθὰ πρότερον αἰσθάνεται, καὶ ᾗ καὶ οὗ, γνω-
στὸς δὲ γινώσκων)· ὥστε διὰ τοῦτο καὶ ζῆν ἀεὶ βούλεται, ὅτι
βούλεται ἀεὶ γνωρίζειν, τοῦτο δὲ ὅτι αὐτὸς εἶναι τὸ γνωστόν.
9 τὸ δὴ συζῆν αἱρεῖσθαι δόξειε μὲν ἂν εἶναι σκοπουμένοις πως
εὔηθες (ἐπὶ τῶν κοινῶν πρῶτον καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις, οἷον
τοῦ συνεσθίειν ἢ τοῦ συμπίνειν· τί γὰρ διαφέρει τὸ πλησίον
οὖσι ταῦτα συμβαίνειν ἢ χωρίς, ἂν ἀφέλῃς τὸν λόγον;
ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ λόγου κοινωνεῖν τοῦ τυχόντος ἕτερον τοιοῦ-
τον· ἅμα τε οὔτε διδάσκειν οὔτε μανθάνειν τοῖς αὐταρκέσι
φίλοις οἷόν τε· μανθάνων μὲν γὰρ αὐτὸς οὐκ ἔχει ὡς δεῖ,
10 διδάσκοντος δ' ὁ φίλος, ἡ δ' ὁμοιότης φιλία)· ἀλλὰ μὴν
φαίνεταί γε, καὶ πάντες ἥδιον τῶν ἀγαθῶν μετὰ τῶν
φίλων κοινωνοῦμεν, καθ' ὅσον ἐπιβάλλει ἕκαστον καὶ οὗ
11 δύναται ἀρίστου, ἀλλὰ τούτων τῷ μὲν ἡδονῆς σωματικῆς,
τῷ δὲ θεωρίας μουσικῆς, τῷ δὲ φιλοσοφίας. καὶ τὸ ἅμα δεῖ
εἶναι τῷ φίλῳ. διό φησι "μόχθος οἱ τηλοῦ φίλοι", ὥστ' οὐ δεῖ
γενέσθαι ἀπ' ἀλλήλων τούτου γινομένου. ὅθεν καὶ ὁ ἔρως
δοκεῖ φιλίᾳ ὅμοιον εἶναι· τοῦ γὰρ συζῆν ὀρέγεται ὁ ἐρῶν,
12 ἀλλ' οὐχ ᾗ μάλιστα δεῖ, ἀλλὰ κατ' αἴσθησιν. — ὁ μὲν τοίνυν
λόγος ἐκεῖνά φησι διαπορῶν, τὸ δ' ἔργον οὕτω φαίνεται
γινόμενον, ὥστε δῆλον ὅτι παρακρούεταί πως ἡμᾶς ὁ δια-

Π^2 In. et editores ‖ 8. *καθὰ*] *καθ' ὃ* Fr. ‖ 12. *ἀπὸ* ci. Fr. ‖ *κοινῶν* Bonitzius, *κοινωνῶν* Π In. Ald. Bk. ‖ *οἷον* Π C^v In., *οἷ* Ald., *οἷς* Sylburgius Fr. ‖ 13. *τοῦ — τοῦ* Bonitzius, *τὸ — τὸ* Π et editiones ‖ 14. *ἂν ἀφέλῃς* Bk., *ἂν ἀφέλεις* et *λ* quidem in ras. P^b, *ἀναφέρειν* Π^2 In., *ἀναφέρει* C^v ‖ 15. *ἀλλὰ μὴν* Bk., *ἀλλὰ μὴ* Π Ald., *deinde* In. ‖ *τοιούτων* ci. Fr. ‖ 16. *διδάσκειν*] *δοκεῖν* Π^2 In. ‖ 17. *οἷόν τε* Bk., *οἴονται* Π Ald. ‖ *μανθάνων*, sed *ων* in ras. P^b, *μανθάνειν* Π^2 ‖ 18. *ὁ* Bonitzius, *οὐ* Π Ald. Bk. Bu. ‖ *δ'*] *γὰρ* ci. Spengelius (male) ‖ 19. *καὶ*] *ὅτι* ci. Fr., *καὶ* ⟨*ὁμολογεῖται ὅτι*⟩ vel simile quid? Susem. ‖ 20. *οὗ* In. Ald., *οὐ* Π ‖ 22. *μουσικῆς* corruptum esse vix recte suspicatur Bonitzius (Ind. Ar. 329a, 45) ‖ *τὸ ἅμα δεῖ* Camerarius, *τολμᾷ δεῖ* Ald., *τολμᾶ δὴ* Π Bk. Bu. ‖ 23. *ὥστ'* Fr., *ὡς* cet. ‖ 24. *γινομένου* Fr., *γινόμενον* cet. ‖ 25. *συζῆν* Casaubonus, *εὖ ζῆν* Π In. Ald. ‖ 26. *μέν τι οὖν* D^c, *μὲν οὖν* P^b.

πορῶν. σκεπτέον ἔνθεν τἀληθές. ὁ γὰρ φίλος βούλεται εἶναι, 13
ὥσπερ ἡ παροιμία φησίν, ἄλλος Ἡρακλῆς, ἄλλος αὐτός. διέσπασται δὲ καὶ χαλεπὸν τὰ ἐφ' ἑνὸς γενέσθαι· ἀλλὰ κατὰ μὲν τὴν φύσιν τὸ συγγενέστατον, κατὰ δὲ τὸ σῶμα ὅμοιος ἕτερος, ἄλλος δὲ κατὰ τὴν ψυχήν, καὶ τούτων κατὰ μόριον ἕτερος ἕτερον. ἀλλ' οὐθέν τε ἧττον βούλεται ὥσπερ
αὐτὸς διαιρετὸς εἶναι ὁ φίλος. τὸ οὖν τοῦ φίλου αἰσθάνεσθαι 14
τὸ αὑτοῦ πως ἀνάγκη αἰσθάνεσθαι εἶναι, καὶ τὸ ⟨τὸν φίλον γνωρίζειν τὸ⟩ αὑτόν πως γνωρίζειν. ὥστε καὶ τὰ φορτικὰ μὲν συνήδεσθαι καὶ συζῆν τῷ φίλῳ ἡδὺ εὐλόγως (συμβαίνει γὰρ ἐκείνου ἅμα αἴσθησις ἀεί), μᾶλλον δὲ τὰς θειοτέρας ἡδονάς. αἴτιον δ' ὅτι ἀεὶ ἥδιον ἑαυτὸν θεωρεῖν ἐν τῷ βελτίονι ἀγαθῷ. τοῦτο δ' ἐστὶν ὁτὲ μὲν πάθος, ὁτὲ δὲ πρᾶξις, ὁτὲ δὲ ἕτερόν τι. εἰ δ' αὑτὸν εὖ ζῆν, καὶ οὕτω καὶ τὸν φίλον, ἐν δὲ τῷ συζῆν συνεργεῖν, ἡ κοινωνία τῶν ἐν τέλει μάλιστά γε. διὸ ⟨δεῖ⟩ συνθεωρεῖν καὶ συνευωχεῖσθαι, οὐ τὰ διὰ τροφὴν καὶ τὰ ἀναγκαῖα· αἱ τοιαῦται ** ὁμιλίαι δοκοῦσιν εἶναι, ἀλλὰ ἀπο-
λαύσεις. ἀλλ' ἕκαστος οὗ δύναται τυγχάνειν τέλους, ἐν 15
τούτῳ βούλεται συζῆν· εἰ δὲ μή, καὶ ποιεῖν εὖ καὶ πάσχειν ὑπὸ τῶν φίλων αἱροῦνται μάλιστα. — ὅτι μὲν τοίνυν

29. *σκεπτέον ⟨οὖν⟩* ci. Fr. ‖ *ἐντεῦθεν* ci. Spengelius ‖ 30. *αὐτός* In. Fr. (cf. E. N. 1166a, 31 sq. 1161b, 28 sq.), *οὗτος* cet. ‖ 31. *ἀφ'* M^b In. et *ἑνὸς ⟨ἓν⟩* In., quae haud displicent Fritzscheo, certe haud integer locus est, ut iudicat etiam Rieckher ‖ 32. *τὴν* om. Π^2 et editores ‖ *τὸ συγγενέστατον* Susem., *ὃ συγγενέστατον* ΠAld. Bk. Bu. Fr. in textu et, ut videtur, In., *ὅ⟨τι⟩ συγγενέστατος* ci. Fr. ‖ *τὸ* om. Π^2 et editores ‖ 33. *⟨καὶ⟩ κατὰ* ci. Fr. ‖ 34. *τε*] *γε* Sylburgius Fr., *τι* Spengelius: alterutrum rectum, *γε* praefero ‖ *τὸν φίλον γνωρίζειν τὸ* add. Spengelius Susem. ‖ 37. *μὲν*] *οἷον τὸ* ci. Spengelius ‖ 38. *ἡδέα* ci. Spengelius ‖ *ἐκείνῳ ⟨αὐτοῦ⟩* Spengelius ‖ 1245b, 3. *δ' αὑτὸν*] *δυνατὸν* Π^2In. Bk. Bu., *δ' αὑτὸν ⟨δυνατὸν⟩* et postea *συζῆν [καὶ] οὕτω?* Susem. ‖ *ἐν — τῷ*] *εἰ — τὸ* ci. Fr. ‖ 4. *ἡ κοινωνία* Fr., *ἢ κοινωνία*, ut videtur, sed α pallidius in ras. P^b, *ἢ κοινωνίαν* Π^2Bk. Bu., *ἢ κοινωνεῖν* Spengelius ‖ *τε* ΠC^v ‖ *δεῖ* add. Fr. ‖ 6. *αἱ τοιαῦται*** Susem., *αἱ ⟨γὰρ⟩ τοιαῦται* et *ὁμιλίαι ⟨οὐχ ὁμιλίαι⟩* ci. Fr., *αἱ τοιαῦται ⟨ὁμιλίαι γὰρ οὐχ⟩* vel *αἱ τοιαῦται ⟨γὰρ οὐχ⟩* ci. Susem.

II)
καὶ δεῖ συζῆν, καὶ ὅτι μάλιστα βούλονται πάντες, καὶ ὅτι
ὁ εὐδαιμονέστατος καὶ ἄριστος μάλιστα τοιοῦτος, φανερόν·
ὅτι δὲ κατὰ τὸν λόγον οὐκ ἐφαίνετο, καὶ τοῦτ' εὐλόγως συνέ-
βαινε λέγοντος ἀληθῆ. κατὰ τὴν σύνθεσιν γὰρ τῆς παραβο-
λῆς ἀληθοῦς οὔσης ἡ λύσις ⟨οὐκ⟩ ἔστιν. ὅτι γὰρ ὁ θεὸς οὐ τοιοῦ-
16 τος οἷος δεῖσθαι φίλου, καὶ τὸν ὅμοιον ἀξιοῦμεν. καίτοι κατὰ
τοῦτον τὸν λόγον οὐδὲ νοήσει ὁ σπουδαῖος· οὐ γὰρ οὕτως ὁ
θεὸς εὖ ἔχει, ἀλλὰ βέλτιον ἢ ὥστε ἄλλο τι νοεῖν παρ' αὐ-
τὸς αὐτόν. αἴτιον δ' ὅτι ἡμῖν μὲν τὸ εὖ καθ' ἕτερον,
ἐκείνῳ δὲ αὐτὸς αὑτοῦ τὸ εὖ ἐστίν.
17 καὶ τὸ ζητεῖν ἡμῖν καὶ εὔχεσθαι πολλοὺς φίλους, ἅμα δὲ λέγειν
ὡς οὐθεὶς φίλος ᾧ πολλοὶ φίλοι, ἄμφω λέγεται ὀρθῶς. ἐνδε-
χομένου γὰρ πολλοῖς συζῆν ἅμα καὶ συναισθάνεσθαι ὡς πλείστοις
αἱρετώτατον· ἐπεὶ δὲ χαλεπώτατον, ἐν ἐλάττοσιν ἀνάγκη τὴν
18 ἐνέργειαν τῆς συναισθήσεως εἶναι, ὥστ' οὐ μόνον χαλεπὸν τὸ πολ-
λοὺς κτήσασθαι (πείρας γὰρ δεῖ), ἀλλὰ καὶ οὖσι χρήσασθαι.
καὶ ὁτὲ μὲν ἀπεῖναι εὖ πράττοντα τὸν φιλούμενον βου-
λόμεθα, ὁτὲ δὲ μετέχειν τῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἅμα βούλε-
σθαι εἶναι φιλικόν. ἐνδεχομένου μὲν γὰρ ἅμα καὶ εὖ, τοῦ-
το πάντες αἱροῦνται· μὴ ἐνδεχομένου δέ, ἀλλ' ὥσπερ τὸν
Ἡρακλῆ ἴσως ἂν ἡ μήτηρ εἵλετο θεὸν εἶναι μᾶλλον ἢ
19 μετ' αὐτῆς ὄντα τῷ Εὐρυσθεῖ θητεύειν. ὁμοίως γὰρ ἂν

1245 b, 15—19 = Met. 1072 b, 19 sqq. 1074 b, 21—35. cf. M. M. 1212 b, 37—1213 a, 4 ‖ 20—1246 a, 25. cf. M. M. 1213 b, 3—17 ‖ 20—25 = E. N. 1170 b, 20—1171 a, 20 ‖ 26—1246 a, 25 = E. N. 1171 a, 21—b, 28.

11. φανερ' pr. Pb (crx. rc.), φανερός Cv ‖ 14. οὐκ add. Rieckher Susem. ‖ 15. οἷος Bonitzius, οἷον ΠAld. Bk. ‖ τὸν ὅμοιον ἀξιοῦμεν Susem., τὸν ὅμοιον ⟨ὁμοίων⟩ ἀξιοῦμεν ci. Susem., τὸν ὅμοιον ἀξίον ΠAld. Bk., τῶν ὁμοίων ἄξιον mg. Bas.³, τὸν ὅμοιον ἀξιοῖ Bonitzius Bu., *similem requirat* In., τὸ ὅμοιον ἀξιοῦται Fr., τὸ τὸν ὅμοιον ἀξιοῦται Rieckher ‖ 17. ἄλλο τι] ἀλλότριον Pb Dc (fors. recte) ‖ 21. οὐθεὶς—φίλοι citat Laert. Diog. V, 21, v. Prolegg. ‖ 22. πλείστοις Spengelius, πλείστους ΠIn. editiones ‖ 25. δεῖ Sylburgius, ἀεὶ ΠAld. Fr. ‖ 27. τὸ Bk., τῷ ΠAld. ‖ 29. τὸν Ἡρακλῆ In. Casaubonus Fr., τῷ Ἡρακλεῖ cet. ‖ 30. ἡ In. Ald., ἢ ΠBk.

(XI

*εἴπειεν καὶ ὃν ὁ Λάκων ἔσκωψεν, ἐπεί τις ἐκέλευσεν αὐτὸν
χειμαζόμενον ἐπικαλέσασθαι τοὺς Διοσκόρους. δοκεῖ δὲ τοῦ
μὲν φιλοῦντος τὸ ἀπείργειν εἶναι τῆς συμμεθέξεως τῶν
χαλεπῶν, τοῦ δὲ φιλουμένου τὸ βούλεσθαι συμμετέχειν, καὶ
ταῦτα ἀμφότερα συμβαίνει εὐλόγως. δεῖ γὰρ τῷ φίλῳ μηθὲν
εἶναι οὕτω λυπηρὸν ὡς ⟨μὴ⟩ ἰδεῖν τὸν φίλον· δοκεῖ δὲ δεῖν* 20
*αἱρεῖσθαι μὴ τὸ αὑτοῦ. διὸ κωλύουσι συμμετέχειν· ἱκανοὶ
γὰρ αὐτοὶ κακοπαθοῦντες, ἵνα μὴ φαίνωνται τὰ αὑτῶν
σκοποῦντες καὶ αἱρεῖσθαι τὸ χαίρειν λυπουμένου τοῦ φίλου. ** ἔτι
δὲ τὸ κουφότεροι εἶναι μὴ μόνοι φέροντες τὰ κακά. ἐπεὶ δ'* 21
*αἱρετὸν τό τ' εὖ καὶ τὸ ἅμα, δῆλον ὅτι τὸ ἅμα εἶναι μετ'
ἐλάττονος ἀγαθοῦ αἱρετώτερόν πως ἢ χωρὶς μετὰ μείζονος.
ἐπεὶ δὲ ἄδηλον τὸ πόσον δύναται τὸ ἅμα, ἤδη διαφέρονται
καὶ οἴονται τὸ μετέχειν ἅμα πάντων φιλικόν, [καὶ] ὥσπερ
συνδειπνεῖν ἅμα φασὶν ἥδιον ταὐτὰ ἔχοντας· οἳ δ' ἂν
μέντοι οὐ βούλονται. ἐπεὶ δ' εἴ γέ τις ὑπερβολὰς ποιήσει,
** ὁμολογῶσιν ἅμα κακῶς πράττοντας σφόδρα ἢ εὖ σφόδρα
χωρίς. ** παραπλήσιον δὲ τούτῳ καὶ περὶ τὰς ἀτυχίας. ὅτε* 22

32. *εἴπειεν* Bk., *εἴποιεν* Π^2, *εἴποιε* P^b, *εἴποι* ci. Casaubonus ‖ *καὶ ὃν*] *ὡς καὶ* ci. Fr. ‖ *ἐκέλευσεν* P^bIn. et *γρ.* Victorius, *ἐκάλεσεν* Π^2 ‖ 33. *χειμαζόμενος* ci. Casaubonus ‖ *διοσκούρους* M^b, *διὸς κούρους* C^v ‖ 35. *τοῦ* ΠC^v, *τῶν τὸ* Ald., *τῶν ⟨ἀφύκτων⟩· τοῦ* vel simile quid ci. Fr. ‖ 37. *⟨μὴ⟩ ἰδεῖν* Fr., *ἡδὺ* ΠAld. Bk. Bu. et, ut videtur, In. ‖ 39. *τὰ* $P^b D^c$In., *τὸ* Π^2 et editores ‖ 1246a, 1. ** *ἔτι* Susem., corruptum videtur Rieckhero ‖ 2. *τὸ* ΠC^v, *τῷ* Fr., om. Ald. Bk. ‖ *μόνοι* In. et corr.[1] et mg. rc. P^b, *μόνον* Π^2 et pr. P^b ‖ 4. *αἱρετώτερόν* Spengelius, *αἱρετόν* fontes et editiones ‖ 5. *ἐπεὶ δὲ* Spengelius, *ἐπεὶ δὴ* Casaubonus Fr., *ἐπειδὴ* Π Ald. Bk. Bu. ‖ *πόσον* Casaubonus, *ποσὸν* Π Ald. Bk. ‖ 6. *οἴονται* Casaubonus, *οἷον καὶ* Π In. Ald. Bk., *οἳ μὲν καὶ* ci. Spengelius, *⟨οἳ μὲν⟩ οἴονται*? Susem. ‖ *φιλικῶν* ci. Spengelius ‖ *καὶ* om. In., secl. Fr., post *ὥσπερ* transponendum esse ci. idem ‖ 7. *ταὐτὰ* Casaubonus, *ταῦτα* ΠIn. Ald., *⟨ἢ ἰδίᾳ⟩ ταὐτὰ* Fr. (fors. recte) ‖ *ἂν*] *αὖ* Casaubonus, prb. Fr., *ἅμα* Spengelius ‖ 8. *δ' εἴ* $P^b D^c$, *δέ* Π^2 In. editores ‖ 9. ** *ὁμολογῶσιν* Susem., *ὁμολογοῦσιν*|** Fr., *ὁμολογοῦσιν ⟨ἁμαρτάνειν⟩* Casaubonus, prb. Fr. ‖ 10. ***παραπλήσιον* Susem. ‖ *εὐτυχίας* ci. Fr. (vix recte).

II)

μὲν γὰρ βουλόμεθα τοὺς φίλους ἀπεῖναι οὐδὲ λυπεῖν, ὅταν μηθὲν μέλλωσι ποιήσειν πλέον· ὁτὲ δὲ αὐτοὺς ἥδιστον παρεῖναι. τὸ δὲ τῆς ὑπεναντιώσεως ταύτης καὶ μάλ' εὔλογον. διὰ γὰρ τὰ προειρημένα τοῦτο συμβαίνει, καὶ ὅτι μὲν τὸ λυπούμενον ἢ ἐν φαύλῃ ὄντα ἕξει τὸν φίλον θεωρεῖν φεύγομεν ἁπλῶς, ὥσπερ καὶ ἡμᾶς αὐτούς, τὸ δ' ὁρᾶν τὸν φίλον ἡδύ, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἡδίστων, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν,
23 καὶ μὴ κάμνοντα, εἰ αὐτός· ὥστε ὁπότερον ἂν τούτων ᾖ μᾶλλον ἡδύ, ποιεῖ τὴν ῥοπὴν τοῦ βούλεσθαι παρεῖναι ἢ μή. καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν χειρόνων συμβαίνει καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν γίνεσθαι· μάλιστα γὰρ φιλοτιμοῦνται τοὺς φίλους μὴ πράττειν εὖ μηδ' εἶναι ἀνάγκαι ** αὐτοῖς κακῶς. διὸ ἐνίοτε τοὺς ἐρωμένους συναποτιννύασι. μᾶλλον γὰρ τοῦ οἰκείου αἰσθάνεσθαι κακοῦ, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ μεμνημένος ὅτι ποτὲ εὖ ἔπραττε μᾶλλον, ἢ εἰ ᾤετο ἀεὶ κακῶς πράττειν. **

Θ.

XIII **ἀπορήσειε δ' ἄν τις, εἰ ἔστιν ἑκάστῳ [φίλῳ] χρήσασθαι καὶ ἐφ' ᾧ πέφυκε καὶ ἄλλως, καὶ τοῦτο ἢ ⟨καθ'⟩ αὐτὸ ἢ κατὰ

11. *ἀπεῖναι* Casaubonus, *εἶναι* *Π* In. Ald. Bk., *οὐ παρεῖναι* Spengelius, *παρεῖναι* (an *προσεῖναι*?) mg. rc. P[b] ‖ 12. *αὐτοὺς* Sylburgius, *τοὺς* *Π* Ald. Bk., *τούτους* mg. Bas.[3] ‖ *ἡδίστους* P[b] ‖ 13. *δὲ*] *δ' αἴτιον* ci. Fr. ‖ 14. *τοῦτο* P[b] et, ut videtur, In., *ταῦτα* M[b]C[v], om. Ald. ‖ 18. *εἰ*] *εἰ ὁ* P[b]D[c], *ᾖ* Bonitzius Bu. (haud recte), *εἶναι* et *αὐτὸν* ci. Spengelius (male) ‖ 19. *ποιεῖν* ci. Spengelius ‖ 20. *τοῦτο* Fr., *id* In., *τότ'* *Π* Ald. Bk. Bu. ‖ *συμβαίνει* Camot., *συμβαίνειν* *Π* Ald. Bk. (sed *ειν* in ras. a rc. scr. P[b]) ‖ *καὶ* om. *Π*[2] ‖ 21. *γενέσθαι* P[b] Ald. ‖ 22. *ἀνάγκαι* ** Susem., sed praeterea *ἀνάγκαι* corruptum, *ἀνάγκ*** Ald., *ἀνάγκη* rc. P[b], *ἀνάγκην ⟨εἶναι⟩* Sylburgius, *ἀνάγκην ⟨τοῦ εἶναι⟩* Casaubonus, ⟨*ἂν*⟩ *ἀνάγκη* ** Fr., ⟨*ἂν*⟩ *ἀνάγκη* ⟨*ᾖ εἶναι*⟩ ci. Fr., *ἀνάγκας* et *κακῶν* ci. Spengelius ‖ 25. *πράττειν* ** Spengelius Fr., paulo certe plura legit scriptor M. Moralium 1213 b, 18—30, quamquam eius quoque dissertatio truncata est et fortasse iam ei non omnia erant servata.

Librum VIII cum septimo coniungunt M[b] Ald. Bk. Bu.: ceterum de hoc fragmento v. Prolegg. ‖ 1246 a, 26. ** *ἀπορήσειε* Spengelius Susem., v. Prolegg. ‖ *φίλῳ* post *ἑκάστῳ* add. *Π*[2] In. Bk., secl. Spengelius Fr. ‖ 27. *ᾧ* P[b], *ἃ* *Π*[2] In. Bk., *ὃ* ci. Spen-

συμβεβηκός, οἷον εἰ ὀφθαλμὸς ἰδεῖν ἢ καὶ ἄλλως παριδεῖν
διαστρέψαντα, ὥστε δύο τὸ ἓν φανῆναι. αὗται μὲν δὴ
ἄμφω ὅτι μὲν ὀφθαλμός· ὅτι ἦν δ' ὀφθαλμῷ**, ἄλλη δὲ
κατὰ συμβεβηκός, οἷον εἰ ἦν ἀποδόσθαι ἢ φαγεῖν. ὁμοίως 2
δὴ καὶ ἐπιστήμη· καὶ γὰρ ἀληθῶς καὶ ἁμαρτεῖν, οἷον ὅταν
ἑκὼν μὴ ὀρθῶς γράψῃ, ὡς ἀγνοίᾳ δὴ νῦν χρῆσθαι, ὥσπερ με-
ταστρέψας τὴν χεῖρα· καὶ τῷ ποδί ποτε ὡς χειρὶ καὶ
ταύτῃ ὡς ποδὶ χρῶνται ⟨αἱ⟩ ὀρχηστρίδες. εἰ δὴ πᾶσαι αἱ ἀρε- 3
ταὶ ἐπιστῆμαι, εἴη ἂν καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ὡς ἀδικίᾳ χρῆσθαι,
ἀδικήσει ἄρα ἀπὸ δικαιοσύνης τὰ ἄδικα πράττων, ὥσπερ
καὶ τὰ ἀγνοητικὰ ἀπὸ ἐπιστήμης· εἰ δὲ τοῦτ' ἀδύνατον, φα-
νερὸν ὅτι οὐκ ἂν εἶεν ἐπιστῆμαι αἱ ἀρεταί. οὐδ' εἰ μὴ ἔστιν
ἀγνοεῖν ἀπὸ ἐπιστήμης, ἀλλ' ἁμαρτάνειν μόνον, καὶ τὰ
αὐτὰ ⟨ἃ⟩ καὶ ἀπὸ ἀγνοίας ποιεῖν, οὔ τι ἀπὸ δικαιοσύνης γε
ὡς ἀπὸ ἀδικίας πράξει· ἀλλ' ἐπεὶ φρόνησις ἐπιστήμη καὶ
ἀληθές τι, τὸ αὐτὸ ποιήσει κἀκείνῃ· ἐνδέχοιτο γὰρ ἂν
ἀφρόνως ἀπὸ φρονήσεως, καὶ ἁμαρτάνειν ταὐτὰ ἅπερ ὁ

gelius (fors. recte) ‖ ⟨καθ'⟩ αὐτὸ ἢ Spengelius, αὐτὸ ἡδὺ Π Ald. Bk., αὐτὸ ἡδὺ ⟨ἢ⟩ coniecerat Sylburgius, αὐτὸ ⟨καθ' αὐτὸ⟩ ἢ postea ci. Spengelius (fors. recte) ‖ 28. εἰ Spengelius, ἢ Π Ald. Bk., εἰ ⟨ἦν⟩ ci. Fr. ‖ ὀφθαλμῷ Sylburgius Bu. Fr., *oculo* In., ὁ ὀφθαλμὸς Spengelius (fort. aut hoc aut illud probandum est) ‖ 29. δὴ ⟨χρεῖαι⟩ Spengelius Bu. (nescio an recte) ‖ 30. ὀφθαλμῷ **In. Fr., ὀφθαλμῷ ⟨ἢ μὲν καθ' αὐτὸ⟩ ci. Fr. ‖ 32. δὲ Spengelius ‖ ἐπιστήμῃ Spengelius Bu. Fr. (fors. recte), ἐπιστήμη et ἀληθῶς ⟨ἔστιν αὐτῇ χρῆσθαι⟩ postea Spengelius ‖ 33. ὡς—χρῆσθαι corrupta ‖ ὡς] ὃ δ' ci. Fr. ‖ δὴ νῦν $P^b D^c$, δὴ Π^2 et editores, ⟨πῶς⟩ δεῖ ci. Fr., at νῦν non temere est neglegendum ‖ χρῆσται P^b, χρῆται vel χρήσεται Spengelius, χρῆται rec. Bu. ‖ 35. ⟨αἱ⟩ ὀρχηστρίδες Spengelius, ὀρχηστρίαδες P^b, ὀρχηστριάδες Π^2Bk. ‖ εἰ δὴ Spengelius, εἴδη P^b, ἤδη Π^2Bk. ‖ αἱ—36. εἴη ἂν om. in lac. M^b ‖ ἀρεταὶ Spengelius, ἄρισται P^b In. Ald. Bk. ‖ 36. εἴη ἂν Spengelius, εἶπαν P^b Ald. Bk., *licet* In. ‖ 37. ἀδικήσει Spengelius, εἰ δίκης εἰ Π Ald. Bk. ‖ 1246b, 3. ἃ add. Fr., ἅπερ Spengelius Bu. ‖ 4. ἐπεὶ] εἰ ἡ olim ci. Spengelius, rec. Bu. ‖ ⟨ἡ⟩ ἐπιστήμη nunc dubitanter ci. Spengelius ‖ 5. καὶ ante τὸ olim add. Spengelius, rec. Bu. Fr. ‖ κἀκείνῃ Spengelius Bu. Fr., κἀκείνη cet.

II)
ἄφρων. εἰ δὲ ἁπλῇ ἣν ἑκάστου χρεία ᾖ ἕκαστον, κἂν φρο-
4 νίμως ἔπραττον οὕτω πράττοντες. ἐπὶ μὲν οὖν ταῖς ἄλλαις
ἐπιστήμαις ἄλλη κυρία ποιεῖ τὴν στροφήν· αὐτῆς δὲ τῆς
πασῶν κυρίας τίς; οὐ γὰρ ἔτι ἐπιστήμη γε [ἢ νοῦς]. ἀλλὰ
μὴν οὐδ' ἀρετή. χρῆται γὰρ αὐτῇ. ἡ γὰρ τοῦ ἄρχοντος
5 ἀρετὴ τῇ τοῦ ἀρχομένου χρῆται. τίς οὖν ἐστίν; ἢ ὥσπερ λέ-
γεται ἀκρασία κακία τοῦ ἀλόγου τῆς ψυχῆς, καὶ ὡς ἀκό-
λαστος ὁ ἀκρατὴς ἔχων νοῦν; ἀλλ' εἰ δή, ἂν ἰσχυρὰ ᾖ ἡ
ἐπιθυμία, στρέψει καὶ λογιεῖται τἀναντία ἡ ** σφι **,
δῆλον ὅτι, κἂν ἐν μὲν τούτῳ ἀρετή, ἐν δὲ τῷ λόγῳ ἄγνοια ᾖ,
ἕτεραι μεταποιοῦνται. ὥστε ἔσται δικαιοσύνῃ τὸ δικαίως
χρῆσθαι καὶ κακῶς καὶ φρονήσει ἀφρόνως· ὥστε καὶ τἀ-
ναντία. ἄτοπον γὰρ εἰ τὴν μὲν ἐν τῷ λογιστικῷ ἀρετὴν
μοχθηρία ποτὲ ἐγγενομένη ἐν τῷ ἀλόγῳ στρέψει καὶ ποιή-

7. ἣν Bu. Fr., ᾗ cet. ‖ 9. στροφήν C^v, τροφήν ΠIn. Ald. Bk. in textu, τροπήν γρ. Victorius et mg. Casaub. ‖ 10. ἢ νοῦς om. P^b D^c, secl. Spengelius Bu. ‖ 11. αὐτὴ Casaubonus, ⟨αὐτὴ⟩ αὐτῇ Spengelius (nescio an recte) ‖ 13. ὡς Spengelius, πῶς ΠIn. Ald. Bk. ‖ 14. εἰ δή Spengelius, ἤδη Π et editiones et haud dubie In. ‖ 15. ἡ Susem., η P^b, ᾗ M^b Bk. Bu. Fr., om. Z Ald., lacunas indicant ΠC^v Ald., nihil nisi pauca verba, cuius sensus fuerit τῷ ὀρθῷ λόγῳ vel rectius, id quod Spengelio placet, τῷ λογιστικῷ excidisse censent Fr. et nunc Spengelius quoque, qui olim multo plura, sed vix recta ratione desiderabat: at desunt reapse plura: nam λογιεῖται verbi subiectum potius τὸ λογιστικόν est, neque tamen careri potest simul τοῦ ἀλόγου mentione, quoniam 16. τούτῳ, id quod ipse Fr. recte tenet, ad hoc, non, quae est Spengeli sententia, ad τὸ λογιστικόν refertur: ἡ ⟨τὸν λόγον ἔχουσα δύναμις αὐτῷ τῷ λόγῳ καὶ τὰ τῷ ἀλόγῳ ἀρέσκοντα⟩ σ⟨ο⟩φι⟨εῖται,⟩ vel simile quid ci. Susem. ‖ 16. δῆλον ὅτι Spengelius, δηλονότι Π Ald. Bk. ‖ ἐν post μὲν Π² ‖ ἀλόγῳ Spengelius (perperam), λογιστικῷ? Susem. ‖ ἄγνοια In. Spengelius Bu., ἄνοια cet. ‖ 17. δικαιοσύνῃ τὸ Π Ald., δικαιοσύνῃ καὶ Casaubonus Bk. Bu. Fr., τὸ δικαιοσύνῃ et ἀδίκως ci. Spengelius ‖ 18. ⟨ἀρετῇ⟩ κακῶς ci. Spengelius ‖ ὥστε] ἀλλὰ? Susem. ‖ 19. τὴν —ἀρετὴν In. Spengelius, τῆς—ἀρετῆς Π Ald. Bk., τῆς—ἀρετῆς ⟨ἐνούσης⟩ ci. Spengelius (fors. recte) ‖ 20. ἐν Spengelius, μὲν Π Ald. Bk. ‖ ἀλόγῳ Susem., λόγῳ fontes et editiones ‖ τρέψει Ald.

σει ἀγνοεῖν, ** ἡ δ' ἀρετὴ ἐν τῷ ἀλόγῳ ** ἀγνοίας ἐνούσης οὐ στρέψει ταύτην, καὶ ποιήσει φρονίμως κρίνειν καὶ τὰ δέοντα, καὶ πάλιν ἡ φρόνησις ἡ ἐν τῷ λογιστικῷ τὴν ἐν τῷ ἀλόγῳ ἀκολασίαν σωφρόνως πράττειν· ὅπερ δοκεῖ ἡ ἐγκράτεια. ὥστ' ἔσται καὶ [ἡ] ἀπὸ ἀγνοίας φρονίμως. ἔστι δὲ ταῦτα 6
ἄτοπα, ἄλλως τε καὶ ἀπὸ ἀγνοίας χρῆσθαι φρονίμως, τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐδεμιᾶς ὁρῶμεν, ὥσπερ τὴν ἰατρικὴν ἢ γραμματικὴν ⟨οὐ⟩ στρέφει ἀκολασία. ἀλλ' οὖν ὁ τὴν ἄγνοιαν, ἐὰν ᾖ ἐναντία, διὸ τὸ μὴ ἐνεῖναι τὴν ὑπεροχὴν ἀλλὰ τὴν ἀρετήν, ὅλως μᾶλλον εἶναι πρὸς τὴν κακίαν οὕτως ἔχουσαν. καὶ γὰρ ὁ ἄδικος πάντα ⟨ἃ⟩ ὁ δίκαιος δύναται, καὶ ὅλως ἔνεστιν ἐν τῇ δυνάμει ἡ ἀδυναμία. ὥστε δῆλον 7
ὅτι ἅμα φρόνιμοι καὶ ἀγαθαὶ ἐκεῖναι αἱ ἄλλου ἕξεις, καὶ ὀρθῶς τὸ Σωκρατικόν, ὅτι οὐδὲν ἰσχυρότερον φρονήσεως. ἀλλ' ὅτι ἐπιστήμην ἔφη, οὐκ ὀρθόν· ἀρετὴ γάρ ἐστι καὶ οὐκ ἐπιστήμη, ἀλλὰ γένος ἄλλο γνώσ⟨εως⟩**.

2 ἐπεὶ δ' οὐ μόνον ἡ φρόνησις ποιεῖ τὴν εὐπραγίαν καὶ Η.

21. ἀγνοεῖν, ** Susem., ἀγνοεῖν, ⟨καὶ τὴν ἐν τῷ ἀλόγῳ ἀρετὴν στρέψει ἡ ἐν τῷ λογιστικῷ ἄγνοια,⟩ vel simile quid ci. idem ‖ ἀλόγῳ ** Susem., λόγῳ In. Ald., ἀλόγῳ ⟨ἐν τῷ λογιστικῷ⟩ ci. Susem. ‖ ἀγνοίας Spengelius Bu. et fort. In. („*stultitiam*"), ἀνοίας cet. ‖ 22. τρέψει mg. Casaub. ‖ φρονίμως Ald. et, ut videtur, In., φρονίμῳ ΠC^{v} ‖ 24. ἀκολασίαν In. et γρ. Victorius, κόλασιν ἂν Π Ald. Bk. ‖ 25. ἡ del. In. Spengelius, secl. Fr., τὸ et φρονίμως ⟨πράττειν⟩ altera est coniectura Spengeli ‖ ἔστι δὲ Spengelius Bu. Fr., ἐπί τε Π Ald. Bk., ἐπεί τε C^{v} ‖ ⟨πάντα⟩ ταῦτα haud male ci. Spengelius ‖ 26. ⟨φρονήσει⟩ φρονίμως haud male ci. Spengelius ‖ 27. οὐδεμιᾶς In. Fr., οὐδαμῶς cet. ‖ 28. ⟨οὐ⟩ στρέφει Spengelius, στρέφει Π^{1} Bk. Bu. Fr., τρέφει Π^{2} In., γρ. τρέπει Victorius mg. Casaub. ‖ ἀλλ'—31. ἔχουσαν corrupta ‖ ἀλλ'] ἄλογον? Spengelius (at ne sic quidem sententiam sequentium recte procedere confitetur idem) ‖ 31. ἃ add. In. et γρ. Victorius, om. Π Ald. Bk. ‖ 33. ἐκεῖναι] μόναι dubitanter ci. Fr. ‖ ἄλλου corruptum, ἄλογοι? Spengelius, τοῦ λογιστικοῦ ci. Fr. (perperam), ⟨τοῦ⟩ ἀλόγου? Susem. ‖ 34. Σωκρατικὸν Bk., γρ. σωκρατηκὸν Victorius, σῶμα κρατητικὸν Π In. Ald. ‖ 36. γνώσ ⟨εως⟩**. Spengelius, cf. M. M. 1206 b, 9 sqq. E. N. 1144 a, 11—b, 32. E. E. 1227 b, 11—1228 a, 2, γνώσεως Sylb. Bu., γνώσ ** Bk. Fr. (qui cum Spengelio consentit),

ἀρετή, ἀλλὰ φαμὲν καὶ τοὺς εὐτυχεῖς εὖ πράττειν ὡς καὶ
τῆς εὐτυχίας [εὖ] ποιούσης εὐπραγίαν καὶ τὰ αὐτὰ τῆς ἐπι- 1247a
στήμης, σκεπτέον ἆρ' ἐστι φύσει ὃ μὲν εὐτυχὴς ὃ δ' ἀτυ-
2 χής, ἢ οὔ, καὶ πῶς ἔχει περὶ τούτων. ὅτι μὲν γάρ εἰσί
τινες εὐτυχεῖς ὁρῶμεν. ἄφρονες γὰρ ὄντες κατορθοῦσι πολλά,
ἐν οἷς ἡ τύχη κυρία· ἔτι δὲ καὶ ἐν οἷς τέχνη ἐστί, πολὺ
μέντοι καὶ τύχης ἐνυπάρχει, οἷον ἐν στρατηγίᾳ καὶ κυβερ-
νητικῇ. πότερον οὖν ἀπό τινος ἕξεως οὗτοί εἰσιν, ἢ οὐ τῷ
3 αὐτοὶ ποιοί τινες εἶναι πρακτικοί εἰσι τῶν εὐτυχημάτων;
νῦν μὲν γὰρ οὕτως οἴονται ὡς φύσει τινῶν ὄντων· ἡ δὲ
φύσις ποιούς τινας ποιεῖ, καὶ εὐθὺς ἐκ γενετῆς διαφέρουσιν,
ὥσπερ οἳ μὲν γλαυκοὶ οἳ δὲ μελανόμματοι τῷ τὸ δεῖν
τοιονδὶ ⟨κατὰ τὸ εἶναι τοιονδὶ⟩ ἔχειν, οὕτω καὶ οἱ εὐτυχεῖς καὶ
4 ἀτυχεῖς. ὅτι μὲν γὰρ οὐ φρονήσει κατορθοῦσι, δῆλον. οὐ γὰρ ἄλο-
γος [ἡ] φρόνησις, ἀλλ' ἔχει λόγον διὰ τί οὕτως πράττει, οἳ δ'
5 οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν διὰ τί κατορθοῦσι (τέχνη γὰρ ἂν ἦν)· ἔτι
δὲ φανερὸν ⟨ὅτι⟩ ὄντες ἄφρονες, οὐχ ὅτι περὶ ἄλλα (τοῦτο μὲν γὰρ
οὐθὲν ἄτοπον· οἷον Ἱπποκράτης γεωμετρικὸς ὤν, ἀλλὰ περὶ
τὰ ἄλλα ἐδόκει βλὰξ καὶ ἄφρων εἶναι, καὶ πολὺ χρυ-
σίον πλέων ἀπώλεσεν ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πεντηκοστολό-
γων δι' εὐήθειαν, ὡς λέγουσιν) ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν οἷς εὐτυ-

om. in lac. ZM^b ‖ 38. ἀρετή Spengelius, ἀρετήν *Π* Ald. Bk., *virtutes* In. ‖ 1247a, 1. [εὖ] ποιούσης Spengelius Bu., ἐμποιούσης ci. Fr. ‖ καὶ] κατὰ et τῇ ἐπιστήμῃ Spengelius ‖ 5. ἔτι Spengelius, εἰ *Π* Ald., οἱ Bk. ‖ πολὺ M^b (?) et γρ. Victorius et Casaubonus, πολλοὶ P^b Ald. ‖ 7. οὐ τῷ In. Ald., οὕτω *Π* ‖ 12. τοιονδὶ ⟨κατὰ τὸ εἶναι τοιονδὶ⟩ B^f, τοιονδὶ ** Fr., τοιονδὶ ⟨τοδὶ κατὰ τὸ εἶναι τοιονδὶ⟩? Susem., ⟨τοδὶ⟩ τοιονδὶ coniecerat Spengelius, rec. Bu. ‖ 14. ἡ om. P^{b}D^c, fort. recte add. *Π*^{2} et editores ‖ πράττει M^b (?) Sylburgius et, ut videtur, In., πράττοι P^b Ald. ‖ 15. ἔτι P^{b}B^f, ἔστι *Π*^{2} Bk. ‖ 16. φανερὸν ⟨ὅτι⟩ Spengelius, φανεροὶ olim ci. Spengelius, rec. Bu. Fr. ‖ τἄλλα olim ci. Spengelius, rec. Bu. Fr. (fors. recte) ‖ μὲν om. *Π*^{2}, non vert. In. ‖ 18. ἐδόκει B^f (? „*fuit*") Sylburgius, δοκεῖ *Π* Ald. Bk. Bu. ‖ 19. πλέων B^f et γρ. Victorius, πλέον *Π* Ald. Bk. et haud dubie In. ‖ 20. ἐν οἷς B^f et γρ. Victorius, ἐνίοις *Π*, ἐν ἐνίοις In. Ald. Bk.

χοῦσιν ἄφρονες. περὶ γὰρ ναυκληρίαν οὐχ οἱ δεινότατοι 6
εὐτυχεῖς, ἀλλ' ὥσπερ ἐν κύβων πτώσει ὃ μὲν οὐδέν, ἄλλος
δὲ βάλλει ⟨πολὺ⟩ καθ' ἣν φύσει ἐστὶν εὐτυχής, ἢ τῷ φιλεῖ-
σθαι, ὥσπερ φασίν, ὑπὸ θεοῦ, καὶ ἔξωθέν τι εἶναι τὸ κατορθοῦν.
οἷον πλοῖον κακῶς νεναυπηγημένον ἄμεινον πολλάκις [δὲ]
πλεῖ, ἀλλ' οὐ δι' αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἔχει κυβερνήτην ἀγαθόν,
[ἀλλ'] οὗτος εὐτυχὴς τὸν δαίμον' ἔχει κυβερνήτην ἀγαθόν.
ἀλλ' ἄτοπον θεὸν ἢ δαίμονα φιλεῖν τὸν τοιοῦτον, ἀλλὰ μὴ 7
τὸν βέλτιστον καὶ τὸν φρονιμώτατον. εἰ δὴ ἀνάγκη ἢ
φύσει ἢ νόῳ ἢ ἐπιτροπίᾳ τινὶ κατορθοῦν, τὰ δὲ δύο μὴ
ἐστί, φύσει ἂν εἶεν οἱ εὐτυχεῖς. ἀλλὰ μὴν ἥ γε φύσις 8
αἰτία ἢ τοῦ ἀεὶ ὡσαύτως ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἡ δὲ τύχη
τοὐναντίον. εἰ μὲν οὖν τὸ παραλόγως ἐπιτυγχάνειν τύχης
δοκεῖ εἶναι, ἀλλ' εἴπερ διὰ τύχην εὐτυχής, οὐκ ἂν τοιοῦτον
εἶναι τὸ αἴτιον, οἷον ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἔτι 9
εἰ, ὅτι τοιοσδί, ἐπιτυγχάνει ἢ ἀποτυγχάνει, ὥσπερ, ὅτι [ὁ] γλαυ-
κός, οὐκ ὀξὺ ὁρᾷ, οὐ τύχη αἰτία ἀλλὰ φύσις· οὐκ ἄρα ἐστὶν εὐ-
τυχὴς ἀλλ' οἷον εὐφυής. ὥστε τοῦτ' ἂν εἴη λεκτέον, ὅτι οὓς λέ-
γομεν εὐτυχεῖς, οὐ διὰ τύχην εἰσίν. οὐκ ἄρα εἰσὶν εὐτυχεῖς·
1247 b τύχης γάρ, ὅσων αἰτία τύχη ἀγαθὴ ἀγαθῶν.

23. *πολὺ* add. In. Fr. ‖ *καθ' ἣν* aut corrupta aut lacunosa, *καθ' ἣν* ** ⟨*ἢ*⟩ Spengelius Bu., *ex eo quod* B^f ‖ *εἰσὶν εὐτυχεῖς* Spengelius ‖ 25. [*δὲ*] *πλεῖ* Bu., *διαπλεῖ* Sylburgius Fr. (fors. recte), *δὲ* non vert. B^f et In., at inde nihil est concludendum ‖ 27. *ἀλλ—ἀγαθόν* om. pr. P^b (in mg. suppl. ead. m.) ‖ *ἀλλ'* secl. Fr. ‖ *οὕτως* ci. Fr., *οὕτως* ⟨*ὁ*⟩? Susem. ‖ *εὐτυχὴς* *Π* In., *εὐτυχῆ* B^f, *εὐτυχ* Z, *εὐτυχῶν* editiones, *εὐτυχεῖ* ci. Fr. ‖ ⟨*ὅτι*⟩ *τὸν—ἔχει* aut ⟨*τῷ*⟩ *τὸν—ἔχειν* Susem., ⟨*διὰ τὸ*⟩ *τὸν—ἔχειν* ci. Fr. ‖ *ἀγαθόν* non vert. B^f ‖ 29. *δὲ* Casaubonus ‖ 33. *εἰ*] *εὖ* Spengelius ‖ *μὲν οὖν, τὸ* Fr., *μὲν οὖν* ⟨*οὕτω*⟩, *τὸ* ci. Bu., mihi apodosis a 34. *ἀλλ'*, nisi excidit ante h. v., incipere videtur, Spengelio olim, cum 33. *εἰ* retineret, videbatur demum a 37. *οὐ* ‖ 34. *εἶναι. ἀλλ'* editores ‖ *εἴη* post *ἂν* add. Spengelius ‖ 35. *εἶναι*] *εἴη* ci. Fr., recte, nisi Spengelium sequi malis ‖ *εἶναι τὸ αἴτιον* post *πολὺ* tri. Spengelius ‖ *ἢ* B^f (?) In., *εἰ* P^b, om. Π^2 ‖ *πολύ;* ci. Fr. ‖ 36. *ὅτι* ante *τοιοσδὶ* add. B^f Fr. Bu. in notis ‖ ⟨*δεῖ*⟩ *ἐπιτυγχάνειν* B^f Fr. (fors. recte) ‖ *ἢ ἀποτυγχάνειν* Fr. (fors. recte), om. B^f (?) Bk. Bu. ‖ *ὥσπερ* post *ὅτι* P^b ‖ *ὁ* om.

IV)

εἰ δ' οὕτως, πότερον οὐκ ἔσται τύχη ὅλως, ἢ ἔσται μέν, ἀλλ' οὐκ
αἰτία; ἀλλ' ἀνάγκη καὶ εἶναι καὶ αἰτίαν εἶναι. ἔσται ἄρα καὶ
10 ἀγαθῶν τισιν αἰτία ἢ κακῶν. εἰ δ' ὅλως ἐξαιρετέον καὶ οὐδὲν
ἀπὸ τύχης φατέον γίνεσθαι, ἀλλ' ἡμεῖς ἄλλης οὔσης αἰτί-
ας διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν τύχην εἶναί φαμεν αἰτίαν (διὸ καὶ ὁρι-
ζόμενοι τὴν τύχην τιθέασιν αἰτίαν ἄλογον ἀνθρωπίνῳ λο-
γισμῷ, ὡς οὔσης τινὸς φύσεως)· τοῦτο μὲν οὖν ἄλλο πρόβλημ'
ἂν εἴη, ἐπεὶ δὲ ὁρῶμέν τινας ἅπαξ εὐτυχήσαντας, διὰ
τί οὐ καὶ πάλιν ἄν; ἀλλὰ διὰ τὸ ἀποκατορθῶσαι ἕν, καὶ πά-
11 λιν. τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτ' αἴτιον. οὐκ ἄρα ἔσται τύχης τοῦτο, ἀλλ'
ὅταν τὸ αὐτὸ ἀποβαίνῃ, ἀπείρων καὶ ἀορίστων, ἔσται μὲν
τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἐπιστήμη δ' οὐκ ἔσται αὐτοῦ [ἢ] δι' ἀπει-
ρίαν, ἐπεὶ ἐμάνθανον ἄν τινες εὐτυχεῖν, ἢ καὶ πᾶσαι ἂν
12 αἱ ἐπιστῆμαι, ὥσπερ ἔφη Σωκράτης, εὐτυχίαι ἦσαν. τί οὖν
κωλύει συμβῆναί τινι ἐφεξῆς τὰ τοιαῦτα πολλάκις, οὐχ
ὅτι οὕτως δεῖ, ἀλλ' οἷον ἂν εἴη τὸ κύβους ἀεὶ μακαρίαν βάλ-
λειν; τί δὲ δή; ἆρ' οὐκ ἔνεισιν ὁρμαὶ ἐν τῇ ψυχῇ αἱ μὲν
ἀπὸ λογισμοῦ, αἱ δὲ ἀπὸ ὀρέξεως ἀλόγου, καὶ πρότεραι
αὗται; εἰ γάρ ἐστι φύσει ἡ δι' ἐπιθυμίαν ἡδέος [καὶ ἡ] ὄρε-

M^b, secl. Bu. Fr. ‖ γλαῦκος P^{b}C^v ‖ 1247 b, 2. οὐκ Spengelius, ἢ cum fontibus Bk. ‖ οὐκ αἰτία Spengelius, οὐκέτι Π Ald. Bk. ‖ 4. ἢ] καὶ Fr. ‖ καὶ μηδὲν? Susem., [καὶ], οὐδὲν Spengelius (fors. recte) ‖ 5. ἡμῖν haud recte ci. Sylburgius ‖ 7. ἄλογον P^{b}B^f et γρ. Victorius, ἀνάλογον Π^2 Ald. Bk. ‖ 9. ἐπεὶ δὲ B^f, ἐπειδὴ Π In. Ald. Bk. ‖ 10. ἀλλὰ et ἕν add. B^{f}Fr. ‖ καὶ πάλιν bis Π^2 ‖ 11. αὐτὸ] ταὐτοῦ B^f secundum Spengelium, qui hoc probat ‖ τοῦτ'] τοῦ αὐτοῦ B^f secundum Bu., rec. Fr., *eius* In., ταὐτὸν B^f secundum Spengelium, prb. Spengelius ‖ τοῦτο, ἀλλ' B^f, οὐ τὸ ἀλλ' ΠC^{v}Bk., οὔτ' ἄλλο In., οὔτ' ἄλλ Ald. ‖ 12. ὅταν τὸ αὐτὸ] οτ' αὐτὸ Ald., *etiam quidpiam* In. ‖ 13. ἢ B^f, ἡ Π Ald. Bk. Bu. in textu, secl. Spengelius Susem. ‖ ἐμπειρίαν B^f ‖ 14. εὐτυχεῖν Spengelius Bu., εὐτυχεῖς cet. ‖ 15. ⟨ὁ⟩ Σωκράτης (= Socrates Platonicus, v. ind.)? Susem. (at fort. retinendum est Σωκράτης propter praeteritum ἔφη) ‖ 16. συμβῆναι post τινὶ M^b, συμβαίνῃ P^b ‖ 17. οὕτως Sylburgius, τοῖς ΠBk., om. Z et in lac. Ald., secl. Bu., *hos* B^f ‖ εἴη τὸ Sylburgius, εἶεν τὸ Π Ald. Bk., εἰ ἐν τῷ et βάλλοι ci. Fr. ‖ μακαρίαν Fr., μακρὰν cet. ‖ 20. καὶ ἡ secl. In. Spengelius Bu. Fr.

(XI

ξις, φύσει γε ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν βαδίζοι ἂν πᾶν. εἰ δή τινές 13
εἰσιν εὐφυεῖς ὥσπερ οἱ ἄδικοι οὐκ ἐπιστάμενοι ᾄδειν, οὕτως
εὖ πεφύκασι καὶ ἄνευ λόγου ὁρμῶσιν, ** ᾗ φύσις πέφυκε, καὶ
ἐπιθυμοῦσι καὶ τούτου καὶ τότε καὶ οὕτως ὡς δεῖ καὶ οὗ δεῖ
καὶ ὅτε, οὗτοι κατορθώσουσι, κἂν τύχωσιν ἄφρονες ὄντες καὶ ἄλο-
γοι, ὥσπερ καὶ εὖ ἔσονται οὐ διδασκαλικοὶ ὄντες. οἱ δέ γε
τοιοῦτοι εὐτυχεῖς, ὅσοι ἄνευ λόγου κατορθοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ
πολύ. φύσει ἄρα οἱ εὐτυχεῖς εἶεν ἄν. — ἢ πλεοναχῶς λέ- 14
γεται ἡ εὐτυχία; τὰ μὲν γὰρ πράττεται ἀπὸ τῆς ὁρμῆς
καὶ προελομένων πρᾶξαι, τὰ δ' οὔ, ἀλλὰ τοὐναντίον. καὶ ἐν
ἐκείνοις, ⟨ἐν οἷς⟩ κακῶς λογίσασθαι δοκοῦσι, κατορθοῦντας καὶ
εὐτυχῆσαι φαμέν· καὶ πάλιν ἐν τούτοις, εἰ ἐβουλεύοντο ** ἂν ἢ

22. οἱ] εἰ non male ci. Bu. ‖ ἄδικοι corruptum, ᾠδικοὶ Sylburgius Bu. in textu Fr. et dubitanter Bk. in notis egregie, at ἀδίδακτοι („*indocti*") B^f, quod neque Spengelio et Bussemakero neque mihi prorsus displicet, non vert. In. („*velut cantionis imperiti*" = ὥσπερ—ἐπιστάμενοι) ‖ ᾄδειν ΠIn. editiones, at ἃ δεῖ B^f et dubitanter Spengelius et Bu. in notis, recte, si ἀδίδακτοι probandum est ‖ 23. εὖ B^f, οὐ ΠAld.Bk. ‖ ** ᾗ Susem., ἀλλ' ὅτι ἡ aut ὡς ἡ (*sed quod* aut *secundum quod*) B^f, illud rec. Fr., hoc mihi cum Bu. verisimilius videtur ‖ ⟨εὖ⟩ πέφυκε B^f secundum Spengelium, rec. Fr., sed πέφυκε B^f secundum Bu. ‖ 24. καὶ τότε B^f, καὶ ποτέ P^b, ποτέ Π^2Bk. ‖ 25. κατορθώσουσι B^f, κατορθοῦσι ΠAld.Bk.Bu. in textu ‖ 26. ᾄσονται Sylburgius Fr. (v. v. 22), nescio an recte ‖ οὐ B^f, οἱ P^bIn. Ald. Bk.Bu. in textu, εἰ M^b ‖ διδακτοὶ vel διδασκαλίᾳ ᾠδικοὶ ci., sed ipse non prob. Fr. ‖ 28. ἢ] εἰ In., εἰ μὴ ci. Fr. (male) ‖ 31. ἐν οἷς add. B^f (si accurata est translatio Latina), Fr.Bu. in notis, ᾗ fortasse potius addendum esse ci. Susem., εἰ olim add. Spengelius, rec. Bu. ‖ κατορθοῦντας Ald., κατορθοῦνται P^b, κατορθοῦντε M^b, κατορθοῦν τε C^v, κατορθοῦντες Casaubonus Bk. et, ut videtur, In. ‖ [καὶ] εὐτυχῆσαι Bu., κατευτυχῆσαι ci. Bu., rec. Fr. ‖ 32. εἰ ἐβούλοντο ἂν ἢ (*secundum quod*, h. e., ut videtur, ᾗ B^f, καὶ In.) ἔλαττον ΠB^fIn. Ald. Bk. Bu. Fr. in textu, ἢ post ἔλαττον transponendum esse ci. Bu., ⟨ἐν οἷς,⟩ εἰ ἐβουλεύοντο, ⟨ἐβουλεύοντο⟩ ἂν ἢ ἔλαττον ci. Fr., εἰ ἐβουλεύσαντο καὶ ἔλαττον Spengelius, ⟨ᾗ⟩ (vel ⟨ἐν οἷς,⟩) εἰ ἐβουλεύοντο, ⟨οὐδὲν⟩ ἂν ἢ ἔλαττον? Susem., ἐβουλεύοντο ** recipere non dubitavi, certe ἐβούλοντο haud recte prb. Bu., malim tamen ἐβουλεύσαντο **:

V)

15 ἔλαττον ἔλαβον τἀγαθόν. ἐκείνους μὲν τοίνυν εὐτυχεῖν διὰ φύσιν ἐνδέχεται (ἡ γὰρ ὁρμὴ καὶ ὄρεξις οὖσα οὗ ἔδει κατώρθωσεν, ὁ δὲ λογισμὸς ἦν ἠλίθιος· καὶ τοὺς μὲν ἐνταῦθα, ὅταν μὲν λογισμὸς μὴ δοκῶν ὀρθὸς εἶναι, τύχη δ' αὐτοῦ αἰτία οὖσα, αὐτὴ [δ'] ὀρθὴ οὖσα ἔσωσεν, ἀλλ' ἐνίοτε δι'
16 ἐπιθυμίαν ἐλογίσατο πάλιν οὕτω καὶ ἠτύχησεν)· ἐν δὲ δὴ τοῖς ἑτέροις πῶς ἔσται ἡ εὐτυχία κατ' εὐφυΐαν ὀρέξεως καὶ ἐπιθυμίας; ἀλλὰ μὴν ἡ ἐνταῦθα εὐτυχία καὶ τύχη διττή,
17 κἀκεῖ ἡ αὐτή, ἢ πλείους αἱ εὐτυχίαι. ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν παρὰ πάσας τὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς λογισμοὺς τοὺς ὀρθοὺς εὐτυχοῦντας τινάς, δῆλον ὅτι ἕτερον ἄν τι εἴη τὸ αἴτιον τῆς εὐτυχίας. ἐκείνη δὲ πότερον [ἡ] εὐτυχία ἢ οὐκ ἔστιν, ᾗ ἐπεθύμησεν ὧν ἔδει καὶ ὅτε ἔδει ** το λογισμὸς ἀνθρώπινος οὐκ ἂν τούτου εἴη. οὐ γὰρ δὴ πάμπαν ἀλόγιστον τοῦτο, οὐδὲ φυ-
18 σική ἐστιν ἡ ἐπιθυμία, ἀλλὰ διαφθείρεται ὑπό τινος. εὐτυχεῖν μὲν οὖν δοκεῖ, ὅτι ἡ τύχη τῶν παρὰ λόγον αἰτία, τοῦτο δὲ παρὰ λόγον (παρὰ γὰρ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ καθόλου)· ἀλλ', ὡς ἔοικεν, οὐκ ἀπὸ τύχης, ἀλλὰ δοκεῖ διὰ
19 τοῦτο. ὥσθ' οὗτος μὲν ὁ λόγος οὐ δείκνυσιν ὅτι φύσει εὐτυ-

33. ἀγαθόν Spengelius ‖ 34. ἡ post καὶ add. M^{b} Bu. Fr. (om. etiam D^{c}) ‖ ἔδει In. Fr., δεῖ cet. ‖ 36. ὀρθὸς C^{v}, ὀρθῶς Π Ald. Bk. ‖ εἶναι, τύχη δ' corrupta, εἶναι τύχη, ⟨ἡ⟩ δ' Spengelius Bu. (fors. recte), δ' om. B^{f} ‖ 37. αὐτὴ δ'] αὐτὴ P^{b}, αὕτη Spengelius Bu. (fors. recte), τῆς ὁρμῆς αὐτῆς et ὀρθῆς οὔσης (?) B^{f} ‖ ἔσωσεν B^{f} Bu. Fr., ἔξωσεν cet. ‖ 38. ἐλογίσαντο et καὶ οὕτως ἠτύχησαν ci. Spengelius ‖ 1248 a, 1. ἡ vix rectum, εἰ B^{f} Fr., ἢ (ut videtur) Spengelius (fors. recte) ‖ καὶ τύχη διττή post 2. εὐτυχίαι tri. Spengelius (fors. recte), καὶ φύσις διττά (?) Susem. (si 1. εἰ probatur) ‖ 2. κἀκεῖ B^{f} Spengelius Fr., κἀκείνη cet. ‖ ἢ secl. Fr., recte, si 1. εἰ vera est lectio ‖ 5. ἡ ante εὐτυχία add. Π^{2} Bk. Fr., ἔστιν Spengelius Bu. (fors. recte) ‖ ᾗ ΠB^{f}, ἢ In. Ald., ᾗ Fr., εἰ Spengelius Bu. (fors. recte) ‖ 6. ἔδει ** το Spengelius, ἔδει ὁ olim ci. Spengelius, rec. Bu. Fr., ἐδεῖτο Π^{2}, ἔδει τὸ P^{b} Bk. ‖ ἀνθρώπινος; Bu. Fr. et olim Spengelius ‖ 7. τοῦτ' olim ci. Spengelius, rec. Bu. ‖ εἴη ⟨αἴτιον⟩ B^{f}, si accurata est translatio, et Fr. ‖ οὐδὲ Susem., οὔτε Π et editiones ‖ 10. τοῦτο B^{f} In. et γρ. Victorius, τούτου Π Ald. Bk. ‖ παράλογον Bk. ‖ 12. εὐτυχεῖν

χεῖν, ἀλλ' ὅτι οὐ πάντες οἱ δοκοῦντες εὐτυχεῖν διὰ τύχην
κατορθοῦσιν, ἀλλὰ διὰ φύσιν· οὐδ' ὅτι οὐδέν ἐστι τύχη αἰτία
οὐθενὸς δείκνυσιν, ἀλλ' οὐ τῶν πάντων ὧν δοκεῖ. τοῦτο μέντ' 20
ἂν ἀπορήσειέ τις, ἆρ' αὐτοῦ τούτου τύχη αἰτία, τοῦ ἐπιθυμῆ-
σαι οὗ δεῖ καὶ ὅτε δεῖ. ἢ οὕτως γε πάντων ἔσται; καὶ γὰρ
τοῦ νοῆσαι καὶ βουλεύσασθαι· οὐ γὰρ δὴ ἐβουλεύσατο βου-
λευσάμενος, καὶ τοῦτ' ἐβουλεύσατο, ἀλλ' ἔστιν ἀρχή τις,
οὐδ' ἐνόησε νοήσας πρότερον ⟨ἢ⟩ νοῆσαι, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον. οὐκ
ἄρα τοῦ νοῆσαι ὁ νοῦς ἀρχή, οὐδὲ τοῦ βουλεύσασθαι βουλή.
τί οὖν ἄλλο πλὴν τύχη; ὥστ' ἀπὸ τύχης ἅπαντα ἔσται. ἢ
ἔστι τις ἀρχὴ ἧς οὐκ ἔστιν ἄλλη ἔξω, αὕτη δὲ [διὰ τί]
τοιαύτη τῷ εἶναι τὸ τοιοῦτο δύναται ποιεῖν; τὸ δὲ ζητού- 21
μενον τοῦτ' ἐστί, τίς ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ ἐν τῇ ψυχῇ. δῆλον
δὴ ὥσπερ ἐν τῷ ὅλῳ θεός, [καὶ] κἀν ἐκείνῳ. κινεῖ γάρ
πως πάντα τὸ ἐν ἡμῖν θεῖον· λόγου δ' ἀρχὴ οὐ λόγος, 22
ἀλλά τι κρεῖττον· τί οὖν ἂν κρεῖττον καὶ ἐπιστήμης εἴη καὶ
νοῦ πλὴν θεός; ἡ γὰρ ἀρετὴ τοῦ νοῦ ὄργανον· καὶ διὰ τοῦτο,
ὃ οἱ πάλαι ἔλεγον, εὐτυχεῖς καλοῦνται οἳ ἂν ὁρμήσωσι, κατορ-

corruptum, εὐτυχεῖ Fr., ⟨ἔστιν⟩ εὐτυχεῖν Casaubonus, εὐτυχεῖται B^f, aut εὐτυχεῖται aut ⟨τὸ⟩ εὐτυχεῖν Bu. in notis ‖ 14. ἀλλὰ ⟨πολλοὶ⟩? Susem. ‖ οὐδέν P^b, οὐδ' M^b, οὐκ Ald. ‖ 15. ⟨ὅτι⟩ οὐ Casaubonus Fr. ‖ 19. καὶ τοῦτ' ἐβουλεύσατο corrupta, καὶ τότ' ἐβουλεύσατο Spengelius Bu. in textu Fr., *et antequam consilietur* B^f, unde πρότερον ἢ βουλεύσασθαι elicuit et commendat Bu., καὶ προτοῦ ἐβουλεύσατο aut καὶ πρὸ τοῦ βουλεύσασθαι Susem. ‖ 20. ἢ add. Spengelius Bu. ‖ 21. ὁ νοῦς Casaubonus, συνοῦσα ΠB^f(?) In. Ald. ‖ 22. ἔσται] ἐστιν B^f ‖ ἢ B^f, καὶ In., εἰ commate ante h. v., puncto post 23. ἔξω posito cet., ἢ aut εἰ ⟨μὴ⟩ Spengelius ‖ 23. διὰ τί om. B^f, secl. Spengelius Susem. ‖ 24. τῷ B^f Spengelius Fr., τὸ cet. ‖ τὸ τοιοῦτο (aut τοιοῦτο) B^f, τὸ τοῦτο ΠBk. Bu., τοῦτο Ald., ὥστε τοῦτο Fr. ‖ δύναται B^f, δύνασθαι Π et editiones ‖ 26. δή non vert. B^f, δ' ὅτι ci. Spengelius ‖ [καὶ] κἀν Spengelius Bu., καὶ ἐν Fr., καὶ πᾶν cet. ‖ ἐκείνῃ Spengelius Bu. (fors. recte), ἐκεῖνο B^f ‖ 28. εἴη Spengelius, εἴποι ΠAld. Bk., non vert. B^f ‖ καὶ νοῦ add. B^f Spengelius Bu. Fr. ‖ 29. τοῦ νοῦ] ἐκείνου vel τοῦ θεοῦ ci. Zeller (p. 875 sq. n. 2) ‖ 30. ὃ B^f, om. cet. ‖ κατορθοῦσιν B^f, κατορθοῦν ΠIn. Ald. Bk. Bu. in textu.

IV)

θοῦσιν ἄλογοι ὄντες, καὶ βουλεύεσθαι οὐ συμφέρει αὐτοῖς. ἔχουσι γὰρ ἀρχὴν τοιαύτην ἢ κρείττων τοῦ νοῦ καὶ τῆς βουλεύσεως
23 *(οἳ δὲ τὸν λόγον· τοῦτο δ' οὐκ ἔχουσι) καὶ ἐνθουσιασμόν, τοῦτο δ' οὐ δύνανται. ἄλογοι γὰρ ὄντες ἐπιτυγχάνουσι· καὶ τούτων φρονίμων καὶ σοφῶν ταχεῖαν εἶναι τὴν μαντικήν, καὶ μόνον οὐ τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου δεῖ ἀπολαβεῖν, ἀλλ' οἳ μὲν δι' ἐμπειρίαν, οἳ δὲ διὰ συνήθειάν τε ἐν τῷ σκοπεῖν χρῆσθαι· τῷ θεῷ δὲ αὗται. τοῦτο καὶ εὖ ὁρᾷ καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ ὄν, καὶ ὧν ἀπολύεται ὁ λόγος οὗτος. διὸ οἱ μελαγχολικοὶ καὶ εὐθυόνειροι. ἔοικε γὰρ ἡ ἀρχὴ ἀπολυομένου τοῦ λόγου ἰσχύειν μᾶλλον· καὶ ὥσπερ οἱ τυφλοὶ μνημονεύουσι μᾶλλον ἀπολυθέντες τοῦ πρὸς τοῖς ὁρατοῖς, τῷ ἐρρωμενέστερον*
24 *εἶναι τὸ μνημονεῦον. φανερὸν δὴ ὅτι δύο εἴδη εὐτυχίας, ἣ μὲν θεία (διὸ καὶ δοκεῖ ὁ εὐτυχὴς διὰ θεὸν κατορθοῦν) ⟨ἣ δὲ φύσει⟩. οὗτος δέ ἐστιν ὁ κατὰ τὴν ὁρμὴν διορθωτικός, ὁ δ' ἕτερος ὁ παρὰ τὴν ὁρμήν· ἄλογοι δ' ἀμφότεροι. καὶ ἣ μὲν συνεχὴς εὐτυχία μᾶλλον, αὕτη δὲ οὐ συνεχής.*

XV *κατὰ μέρος μὲν οὖν περὶ ἑκάστης ἀρετῆς εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ δὲ χωρὶς διείλομεν τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς διαρθρωτέον τῆς ἐκ τούτων, ἣν ἐκαλοῦμεν ἤδη κα-* 3

31. *βουλεύεσθαι* P[b]B[f], *βούλεσθαι* *Π*[2]In. ‖ 32. *τοιαύτην—καὶ* om. P[b] ‖ *ἢ*] *γρ. ἡ* Victorius ‖ *κρείττων* Ald. Fr., *κρεῖττον* M[b]Bk. Bu. ‖ *τῆς* *Π*Ald., om. Bk. Bu. Fr. ‖ 33. ⟨*οἳ δὲ*⟩ *καὶ* ci. Fr. ‖ *ἐνθουσιασμόν* Spengelius Bu., ⟨*τὸν*⟩ *ἐνθουσιασμόν* ci. Fr., *ἐνθουσιασμοί* *Π*In. Ald. Bk. Fr. in textu ‖ *τοῦτο δ' οὐ* corrupta, *τούτῳ δὲ* ⟨*τὸ*⟩ *εὖ* ci. Fr. ‖ 34. *ἐπιτυγχάνουσι* B[f], *ἀποτυγχάνουσι* *Π* Ald. Bk., *feruntur* In. ‖ 34. *καὶ*—36. *ἀπολαβεῖν* lacunosa esse censent Spengelius Fr. ‖ *τούτων*] *τοῦ τῶν* Sylburgius ‖ 37. *τε*] *τοῦ* Spengelius Bu. ‖ 38. *θείῳ* Spengelius Bu. ‖ 40. *ἀπολυομένου τοῦ λόγου* Spengelius, *ἀπολυομένους* (*ἀπολυμένους* M[b]) *τοὺς λόγους* *Π* Ald. Bk. ‖ 1248 b, 2. *πρὸς τοῖς ὁρατοῖς, τῷ ἐρρωμενέστερον* Fr., *πρὸς τοῖς ὁρατοῖς ἐρρωμενέστερον* coniecerat Bu., *ad visibilia virtuosius* B[f], *πρὸς τοῖς εἰρημένοις* *Π*Ald. Bk. Bu. in textu ‖ 3. *δὴ* B[f], *δὲ* *Π*In. Ald. Bk. ‖ 4. *δοκοῦσιν οἱ εὐτυχεῖς* B[f] ‖ *ἣ δὲ φύσει* add. Spengelius Bu. ‖ 10. *διαρθρωτέον* M[b]C[v], *διορθωτέον* P[b]D[c] (fors. recte), *δι* ** *τέον* Ald., *διοριστέον* mg. Bas.[3], *διαιρετέον* Sylburgius ‖ *καλοῦμεν* Iackson (The fifth

λοκἀγαθίαν. ὅτι μὲν οὖν ἀνάγκη τὸν ταύτης ἀληθῶς τευξό- 2
μενον τῆς προσηγορίας ἔχειν τὰς κατὰ μέρος ἀρετάς, φα-
νερόν. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων οὐθενὸς οἷόν τ' ἄλλως ἔχειν.
οὐθεὶς γὰρ ὅλον μὲν τὸ σῶμα ὑγιαίνει, μέρος δ' οὐθέν, ἀλλ'
ἀναγκαῖον πάντα ἢ τὰ πλεῖστα καὶ κυριώτατα τὸν αὐτὸν
ἔχειν τρόπον τῷ ὅλῳ. ἔστι δὴ τὸ ἀγαθὸν εἶναι καὶ τὸ κα- 3
λὸν κἀγαθὸν οὐ μόνον κατὰ τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ καθ' αὑτὰ
ἔχοντα διαφοράν. τῶν γὰρ ἀγαθῶν πάντων τέλη ἐστίν, ἃ
αὐτὰ αὑτῶν ἕνεκά ἐστιν αἱρετά. τούτων δὲ καλά, ὅσα δι'
αὑτὰ ὄντα πάντα ἐπαινετὰ ἐστίν. ταῦτα γάρ ἐστιν ἀφ' ὧν 4
αἵ τε πράξεις εἰσὶν ἐπαινεταὶ καὶ αὐτὰ ἐπαινετά, δικαιο-
σύνη καὶ αὐτὴ καὶ αἱ πράξεις, καὶ οἱ σώφρονες· ἐπαινετὴ
γὰρ καὶ ἡ σωφροσύνη. ἀλλ' οὐχ ὑγίεια ἐπαινετόν· οὐδὲ
γὰρ τὸ ἔργον· οὐδὲ τὸ ἰσχυρῶς· οὐδὲ γὰρ ἡ ἰσχύς. ἀλλ'
ἀγαθὰ μέν, ἐπαινετὰ δ' οὔ. ὁμοίως δὲ τοῦτο δῆλον καὶ ἐπὶ 5
τῶν ἄλλων διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. ἀγαθὸς μὲν οὖν ἐστιν ᾧ τὰ
φύσει ἀγαθά ἐστιν ἀγαθά. τὰ γὰρ περιμάχητα καὶ μέ-
γιστα εἶναι δοκοῦντα ἀγαθά, τιμὴ καὶ πλοῦτος καὶ σώμα-
τος ἀρεταὶ καὶ εὐτυχίαι καὶ δυνάμεις, ἀγαθὰ μὲν φύσει
ἐστίν, ἐνδέχεται δ' εἶναι βλαβερά τισι διὰ τὰς ἕξεις. οὔτε
γὰρ ἄφρων οὔτ' ἄδικος ἢ ἀκόλαστος ὢν οὐδὲν ἂν ὀνήσειε χρώ-
μενος αὐτοῖς, ὥσπερ οὐδ' ὁ κάμνων τῇ τοῦ ὑγιαίνοντος τροφῇ
χρώμενος οὐδ' ὁ ἀσθενὴς καὶ ἀνάπηρος τοῖς τοῦ ὑγιοῦς καὶ

1248 b, 26 sqq. = Pol. 1332 a, 21 sqq.

book of the Nicomachean Ethics, Cantabr. MDCCCLXXIX, p. XXVII sq., *vocamus* B^{f}In., at v. prolegg. p. XI. n. 9 ‖ 13. *οὐδὲ* In., *οὐδὲν* P^{b}Ald., *οὐθὲν* M^b ‖ 17. *καθ' αὑτὰ* Spengelius, ⟨*καὶ*⟩ *καθ' αὑτὰ* Bu., *κατ' αὐτὰ* Ald. Bk. et, ut videtur, In., *κατ' αὐτὰ τὰ* M^{b}C^v, *κατὰ ταῦτα τὰ* P^b ‖ 20. *πάντα* aut proxime post 19. *καλὰ* ponendum aut in *αἱρετὰ* mutandum esse ci. Spengelius, *πάντως*? Brandisius (p. 1560 n. 522), certe locus non est sanus ‖ *ἀφ'* Sylburgius, *ἐφ'* *Π* Ald. Bk. Bu. ‖ 21. ⟨*οἷον*⟩ *δικαιοσύνη* ci. Sylburgius ‖ 24. *οὐδὲ γὰρ ἡ ἰσχύς* om. In. Ald., *ἡ* om. M^{b}C^v ‖ *ἀλλὰ τἀγαθὰ* *Π*^{1} ‖ 26. *ἀγαθὸν* Bk. errore typographico ‖ 31. *οὐδὲν ἂν* In. Spengelius, *οὐδ'* *Π* Ald. Bk.

6 τοῖς τοῦ ὁλοκλήρου κόσμοις. καλὸς δὲ κἀγαθὸς τῷ τῶν
ἀγαθῶν τὰ καλὰ ὑπάρχειν αὐτῷ δι' αὐτὰ καὶ τῷ πρα-
κτικὸς εἶναι τῶν καλῶν καὶ αὐτῶν ἕνεκα. καλὰ δ' ἐστὶν
7 αἵ τε ἀρεταὶ καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. — ἔστι δέ τις
ἕξις πολιτική, οἵαν οἱ Λάκωνες ἔχουσιν ἢ ἄλλοι τοιοῦτοι
ἔχοιεν ἄν. αὕτη δ' ἐστὶν ἕξις τοιαύτη. εἰσὶ γάρ οἳ οἴονται
τὴν ἀρετὴν δεῖν μὲν ἔχειν, ἀλλὰ τῶν φύσει ἀγαθῶν ἕνε-
κεν. διὸ ἀγαθοί μὲν ἄνδρες εἰσί (τὰ γὰρ φύσει μὲν ἀγαθὰ
αὐτοῖς ἐστίν), καλοκἀγαθίαν δὲ οὐκ ἔχουσιν. οὐ γὰρ ὑπάρ-
χει αὐτοῖς τὰ καλὰ δι' αὐτά, καὶ προαιροῦνται καλοὶ κἀ-
γαθοί, καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ καλὰ μὲν
8 φύσει ὄντα, ἀγαθὰ δὲ φύσει ὄντα τούτοις καλά. καλὰ
γάρ ἐστιν ὅταν, οὗ ἕνεκα πράττουσι καὶ αἱροῦνται, καλὰ ᾖ,
διότι τῷ καλῷ κἀγαθῷ καλά ἐστι τὰ φύσει ἀγαθά. κα-
λὸν γὰρ τὸ δίκαιον· τοῦτο δὲ τὸ κατ' ἀξίαν· ἄξιος δ' οὗτος
9 τούτων. καὶ τὸ πρέπον καλόν· πρέπει δὲ ταῦτα τούτῳ, πλοῦ-
τος εὐγένεια δύναμις. ὥστε τῷ καλῷ κἀγαθῷ καὶ αὐτὰ τὰ
συμφέροντα καὶ καλά ἐστι· τοῖς δὲ πολλοῖς διαφωνεῖ
τοῦτο. οὐ γὰρ τὰ ἁπλῶς ἀγαθὰ κἀκείνοις ἀγαθὰ ἐστί, τῷ
δ' ἀγαθῷ ἀγαθά. τῷ δὲ ⟨καλῷ⟩ κἀγαθῷ καὶ καλά. πολλὰς
10 γὰρ καὶ καλὰς πράξεις δι' αὐτὰς ἔπραξεν. ὁ δ' οἰόμενος τὰς

38—1249a, 6. cf. Pol. 1271b, 6—10. 1334a, 39—b, 3.

36. καὶ secl. Spengelius ‖ αὐτῶν Ald., αὐτῶν ΠBk. ‖ 38. οἵαν In. Ald., οἷον Π ‖ 40. μὲν Π et γρ. Victorius, μὴ In. Ald. ‖ 1249a, 1. ἀγαθοὶ In. Ald., ἄγριοι ΠC^v, ⟨οἱ ἄγριοι⟩ ἀγαθοὶ ci. Fr. (haud recte) ‖ 2. ἐστίν ⟨, καλοὶ δὲ κἀγαθοὶ οὐκ εἰσίν⟩ ci. Spengelius, ἐστίν ** Bu. ‖ δὲ In. γρ. Victorius et mg. Bas.³, γὰρ Π Ald. Bk. Bu. Speng. ‖ ὑπάρχει In. Ald., ὑπάρχειν ΠC^v ‖ 3. καὶ] οὐδὲ expectari recte monet Rieckher, ἢ? Susem. ‖ 3. προαιροῦνται ⟨εἶναι⟩ Spengelius Bu. ‖ 6. πράττουσι P^b et, ut videtur, In., πράττωσι Π² Bk. Bu. ‖ ᾖ Fr., ἢ cet. ‖ 8. τούτῳ ci. Fr. ‖ 9. τούτῳ In. Ald., πλούτῳ Π ‖ 10. καὶ αὐτὰ τὰ P^b, καὶ αὐτὰ Π² et editores, αὐτὰ καὶ Spengelius, καθ' αὐτὰ ci. Fr., τὰ αὐτὰ καί? Brandisius l. l. ‖ 13. τῷ δὲ ⟨καλῷ⟩ κἀγαθῷ Spengelius, τῷ δ' ἀγαθῷ ΠC^v Bk., om. In. Ald. ‖ 14. αὐτὰς Spengelius, αὐτὰ Π In. Ald. Bk., αὐτῶν Rieckher.

(XV)

ἀρετὰς ἔχειν δεῖν ἕνεκα τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν, κατὰ τὸ συμβε-
βηκὸς τὰ καλὰ πράττει. ἔστιν οὖν καλοκἀγαθία ἀρετὴ τέλειος.
καὶ περὶ ἡδονῆς δ' εἴρηται ποῖόν τι καὶ πῶς ἀγαθόν, καὶ ὅτι 11
τά τε ἁπλῶς ἡδέα καὶ καλὰ καὶ τὰ [τε] ἁπλῶς ἀγαθὰ ἡδέα.
οὐ γίνεται δὲ ἡδονὴ μὴ ἐν πράξει· διὰ τοῦτο ὁ ἀληθῶς εὐδαί-
μων καὶ ἥδιστα ζήσει, καὶ τοῦτο οὐ μάτην οἱ ἄνθρωποι ἀξιοῦσιν.
ἐπεὶ δ' ἐστί τις ὅρος καὶ τῷ ἰατρῷ, πρὸς ὃν ἀναφέρων κρί- 12
νει τὸ ὑγιεινὸν σώματι καὶ μή, καὶ πρὸς ὃν μέχρι ποσοῦ ποιη-
τέον ἕκαστον καὶ εὖ ὑγιαῖνον, εἰ δὲ ἔλαττον ἢ πλέον,
οὐκέτι· οὕτω καὶ τῷ σπουδαίῳ περὶ τὰς πράξεις καὶ αἱρέ-
σεις τῶν φύσει μὲν ἀγαθῶν οὐκ ἐπαινετῶν δὲ δεῖ τινα εἶ-
ναι ὅρον καὶ τῆς ἕξεως καὶ τῆς αἱρέσεως καὶ [περὶ] φυγῆς
⟨καὶ περὶ⟩ χρημάτων πλήθους καὶ ὀλιγότητος καὶ τῶν εὐτυ-
χημάτων. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρότερον ἐλέχθη τὸ ὡς ὁ λό- 13
γος· τοῦτο δ' ἐστὶν ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐν τοῖς περὶ τὴν τροφὴν
εἴπειεν ὡς ἡ ἰατρικὴ καὶ ὁ λόγος ταύτης. τοῦτο δ'
ἀληθὲς μέν, οὐ σαφὲς δέ. δεῖ δὴ ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλ- 14
λοις πρὸς τὸ ἄρχον ζῆν, καὶ πρὸς τὴν ἕξιν κατὰ τὴν ἐνέρ-
γειαν τὴν τοῦ ἄρχοντος, οἷον δοῦλον πρὸς δεσπότου καὶ ἕκα-
στον πρὸς τὴν ἑκάστου καθήκουσαν ἀρχήν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἄν- 15
θρωπος φύσει συνέστηκεν ἐξ ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, καὶ
ἕκαστον ἂν δέοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ζῆν (αὕτη δὲ διττή·
ἄλλως γὰρ ἡ ἰατρικὴ ἀρχὴ καὶ ἄλλως ἡ ὑγίεια· ταύ-

16. τὰ add. Ald.Fr. ‖ 17. δ' εἴρηται Ald., διείρηται Pᵇ, δ' εἴη τε Mᵇ ‖ 18. καὶ τὰ [τε] Rieckher, [καὶ] τά τε Spengelius, τά τε Bu., καὶ τά γε Fr. ‖ 19. ὁ om. Π ‖ 21. ὃν rc. Pᵇ, ὃ Π Ald. ‖ 22. ὑγιαῖνον Pᵇ Bk. Bu. ‖ σώματι Fr., σῶμα cet. ‖ καὶ μή, καὶ Π Cᵛ, καὶ μή Ald. Bk. Bu., καὶ In. Fr. ‖ 1249b, 1. τῆς ante ἕξεως add. Ald. Fr. ‖ [περὶ] φυγῆς ⟨καὶ περὶ⟩ Zeller (p. 877 sq. n. 1), περὶ φυγῆς Pᵇ Ald. Bk. Bu., φυγῆς, ut videtur, In., περὶ φυγὴν Fr., περὶ πληγῆς Mᵇ ‖ 2. πλῆθος καὶ ὀλιγότητα Zeller ‖ 5. εἴπειεν Sylburgius, εἴποιεν Π Ald. ‖ δ'] γάρ? Susem. ‖ 8. ἄρχοντες Bk. errore typogr. ‖ 9. τὴν om. Π² ‖ 11. ἂν Spengelius, δὴ Pᵇ Ald. Bk., δὲ Mᵇ Fr. ‖ ἑαυτῶν] αὑτοῦ Spengelius, ἑαυτοῦ Bu.

της δὲ ἕνεκα ἐκείνη)· οὕτω δ' ἔχει κατὰ τὸ θεωρητικόν. οὐ
γὰρ ἐπιτακτικῶς ἄρχων ὁ θεός, ἀλλ' οὗ ἕνεκα ἡ φρόνησις
ἐπιτάττει (διττὸν δὲ τὸ οὗ ἕνεκα· διώρισται δ' ἐν ἄλλοις),
16 ἐπεὶ κεῖνός γε οὐθενὸς δεῖται. ἥτις οὖν αἵρεσις καὶ κτῆσις
τῶν φύσει ἀγαθῶν ποιήσει μάλιστα τὴν τοῦ θεοῦ θεωρίαν, ἢ
σώματος ἢ χρημάτων ἢ φίλων ἢ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, αὕτη
ἀρίστη, καὶ οὗτος ὁ ὅρος κάλλιστος· ἥτις δ' ἢ δι' ἔνδειαν
ἢ δι' ὑπερβολὴν κωλύει τὸν θεὸν θεραπεύειν καὶ θεωρεῖν,
17 αὕτη δὲ φαύλη. ἔχει δὲ τοῦτο τῇ ψυχῇ, καὶ οὗτος τῆς
ψυχῆς ὅρος ἄριστος, τὸ ἥκιστα αἰσθάνεσθαι τοῦ ἀλόγου
μέρους τῆς ψυχῆς, ᾗ τοιοῦτον.

τις μὲν οὖν ὅρος τῆς καλοκἀγαθίας, καὶ τίς ὁ σκοπὸς τῶν ἁπλῶς ἀγαθῶν, ἔστω εἰρημένον· **.

13. δ'] δὴ Rieckher ‖ ⟨καὶ⟩ κατὰ ex Rieckheri transl. ci. Susem. ‖ 16. κεῖνος P^b, ἐκεῖνός M^b(?) Bk. Bu. ‖ γε Sylburgius, τε ΠAld. ‖ γρ. εἴ τις Victorius ‖ 17. μάλιστα post θεοῦ $Π^2$ et editores ‖ 19. ἥτις P^bIn., εἴ τις $Π^2$Bk. ‖ 21. ἔχει—ψυχῇ corrupta esse censet Rieckher, at cf. Zeller l. l. ‖ 22. ὁ ante ὅρος add. $Π^2$ et editores ‖ τὸ Zeller, τὰ Π et editiones, ἂν, si αἰσθάνηται vera est lectio, ci. Susem. ‖ αἰσθάνηται P^b, αἰσθάνεται C^V ‖ ἀλόγου ci. Fr., ἄλλου Π et editiones, *alteram irrationalemque* In.

Addenda et Corrigenda.

M. M. 1208b, 38 in nota pro Π lege $Π^2$ ‖ E. E. 1215b, 9. l. ὁρῶν ‖ 1218a, 9. εἰ — 10. ἀνδρεία secludenda esse ci. Bendixenius l. l. p. 571. n. 47 ‖ 1218b, 26 dele comma ante σκεπτέον ‖ 1220b, 6. omisso ⟨τοῦ ἀλόγου μέν,⟩ additamento δυναμένη coniecturam recipiendam et δ' delendum esse e Stob. Ecl. eth. p. 36. ἡ ψυχῆς τοῦ ἀλόγου μέρους ποιότης κατ' ἐπιτακτικὸν λόγον δυναμένη τῷ λογικῷ ἐπακολουθεῖν dubitanter ci. Spengelius ‖ 8. in nota lege: [ὡς] παθητικοὶ ⟨τούτων⟩ ex E. N. 1105b, 24 ci. Spengelius, ὡς secludendum esse suspicatur etiam Susem. ‖ in textu post λέγονται pone comma ‖ 9. in nota dele: ταῦτα ⟨ἔχειν⟩? Spengelius, et adde notam hanc: λέγονται, nisi fallor, corruptum (cf. E. N. 1105b, 28—31), ἔχουσι? Susem. (cum E. N. 1105b, 25 sq. M. M. 1186a, 16 sqq. magis

consentirent ἔχουσί πως τῷ πάσχειν ἢ ἀπαθεῖς εἶναι, at hanc quoque verborum traiectionem proponere non audeo, quoniam etiam ἔχουσι τῷ πάσχειν πως ἢ ἀπαθεῖς εἶναι a ratione peripatetica minime abhorrent) ‖ 10. adde notam: ⟨ἔχειν⟩ πως? Spengelius, cf. E. N. et M. M. l. l. Stob. Ecl. eth. p. 298: at nonne sic ⟨ἔχειν⟩ πως τῷ πάσχειν ἢ ἀπαθεῖς εἶναι erat potius scribendum? ‖ 1220b, 38. 1221a, 15—17. v. append. I ad 1231b, 8 ‖ 1221a, 38. φθονερὸς — b, 3. ἐστίν non consentire cum 1233a, 16—26 monuit Bendixenius l. l. ‖ 1221b, 15. in nota pro 316 l. 516 ‖ 1224b, 35. ⟨κατὰ συμβεβηκὸς⟩ μὴ vel ⟨πῶς⟩ μὴ (cf. 1225b, 12) ci. Susem. ‖ 1232a, 39. δ'] expectas μὲν γάρ, sed hoc conicere fortasse est ipsum scriptorem corrigere ‖ 1236b, 9. l. τροχίλον φησὶν ‖ 1237b, 6 sq. τί γάρ; σφόδρα δυσώδης, λείπεται. ἀγαπᾶται: sic fort. interpungendum esse monet Fr. ‖ 1238a, 19. ἀτυχία et 20. [ἀτυχ**] aut 19. εὐτυχία et 20. ἀτυχία ⟨δὲ τοὺς ἀληθινοὺς φίλους⟩ ci. Sylburgius ‖ 34. v. v. l. Euripideam 1239b, 22 ‖ 35. καὶ (nisi respondet 38. ἔτι) post εἶναι transponendum esse ci. Susem. | 38. interpunge: ἀλλήλοις· ἔτι ‖ 1239a, 20. δ' ⟨ἐνιαχοῦ⟩ ἔστιν vel δ' ἔστιν ⟨ὅτε⟩ conicere possis, si omnino correctione opus est ‖ 1243a, 21. εἴρηται corruptum, neque probo Fritzschei coniecturam ‖ 1244a, 18. ἀλλ' — 19. ἄξια vix prorsus sana, ut iudicat etiam Rieckher: τούτῳ, ni fallor, corruptum ‖ 32. φίλος κἀκεῖνος Tauchnitziana ‖ 1245a, 7 sq. utrum recte distinxerim an 8. καὶ ᾗ secludenda sint, dubius sum ‖ 1245b, 2 sq. sic igitur legendum esse conicio: εἰ δ' αὐτὸν δυνατὸν συζῆν οὕτω καὶ τὸν φίλον ‖ 8. ⟨γ'⟩ εὖ? Susem. ‖ 1247a, 25. οἷον ⟨οὖν⟩ Susem. ‖ 33. εἰ — 35. πολύ mihi non satis placere confiteor: forsitan reapse exciderit post 34. εἶναι aut apodosis (ut recte post h. v. punctum posuerint editores) aut alterum membrum protaseos, velut τύχη δὲ κυρία εὐτυχίας aut simile quid ‖ 1247b, 13. ἢ si retinere vis, certe ante οὐκ transponendum est ‖ 1248a, 1. ἢ etsi non expressis verbis coniecit Spengelius, non video tamen, quomodo sine hac coniectura locus ita, ut ille proposuit, constitui queat: incidit in eandem etiam Fr., sed verisimilis ei non videtur. — Ceterum cum 1246a, 26 —b, 36 cf. M. M. 1206a, 36—b, 29 et quae ibi monui in Prolegg. p. XIV, cum 1246b, 37—1248b, 7 M. M. 1206b, 30—1207b, 19, cum 1248b, 8—1249a, 16 M. M. 1207b, 19—1208a, 4, cum 1249a, 21—b, 25 M. M. 1208a, 5—30.

INDEX.*)

*) 14ᵃ 1—49ᵇ 25 = 1214ᵃ 1—1249ᵃ 25. Vocabula et formas, quae apud Aristotelem non inveniuntur, asterisco significavi.

---

*) Deest in Bonitzi Ind. Arist.

---

*) *ἐν τοῖς λόγοις*, an significat „in disputationibus“?

---

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) De est in Bonitzi Ind. Ar.

Appendix I.

Loci Ethicorum Eudemiorum, qui in eodem opere citantum, sunt hi:

1215a, 33. πρότερον] 1214a, 30—33 || 1215b, 6. πρότερον] 1214a, 30—b, 5 || 1217a, 11. ἀρτίως] 1216b, 26—35 || 19. εἴρηται] 1216b, 32 sq. || 1217b, 2. ἐν — τοῦτο] 1214a, 30—33. 1215a, 32—b, 1 || 1219a, 28. ἦν] 1218b, 7—12 || 28—31. τῶν ὑποκειμένων (ἦν — ἐνέργεια)] 1217a, 21 sq. (cf. 39 sq.). 1218b, 7—12. 32—36 || 34. ἦν] 1217a, 21 sq. (cf. 39 sq.) || 35. ἦν] v. 28. 1218b, 7—12 || 1220a, 7. ὑπέκειτο] 1219b, 8 sq. cf. 15 sq. et 1218b, 37 sqq. || 1221b, 34. ἐκ τῶν διαιρέσεων] 1220b, 7—20 || 37. διώρισται] 1220b, 12—14 || τὰς ἔμπροσθεν θέσεις] 1220a, 26—37 || 1222a, 6. ὑπόκειται] 1218b, 37 sqq. || 1222b, 8. ὕστερον] 1249a, 21—b, 23, sed haud dubie iam antea quoque in perdito libro *E*, cf. E. N. 1138b, 15—34, quae certe non Aristotelis, fortasse Eudemi sunt, v. Prolegg. p. IX. n. 6 et cf. quae infra monebo de 1249b, 3 || 1224a, 1. ἀπεδείχθη] 1223b, 5 sq. cf. 24—27 || 3. δέδεικται] 1223b, 30—36. cf. 7—9 || 5. ἦν] 1223a, 23—26 || 1224b, 6. ἐν τῷ διορισμῷ] a, 22 sq. || 1225a, 34. ἔδει] 1224a, 9—11 || 1226a, 2. ἦν] 1223a, 16—19 || 1227a, 9. εἴρηται — 10. ἐν μὲν τοῖς ἐν ἀρχῇ] 1214b, 6 sqq. || 1228a, 28. διείλομεν δ' ἐν τῇ διαγραφῇ] 1221a, 17—19 vel potius in lacuna ibidem post 19. ὡς οὐ δεῖ statuenda, v. Spengelius Ueb. d. unt. d. Namen etc. p. 516. n., cui frustra obloquitur Fritzscheus || 1230a, 28. πρότερον] 1227b, 21—1228a, 7 || 1230b, 12. διεγράψαμεν δὲ πρότερον] v. quae infra monebo || 1231b, 8. διεγράψαμεν δὲ καὶ ἀντεθήκαμεν] 1221b, 12—15, sed ibi lacunam esse ex hoc ipso loco apparere monui, neque consentiunt cum eo 1220b, 38. 1221a, 15—17 || 1231b, 16. εἴπομεν] inde a 1220b, 21 passim || 1232b, 25. εἴπομεν] a, 39 sqq. || 28. πρότερον] v. 10 sqq., mira tamen est haec citandi ratio, cf. Bendixen. l. l. p. 571. n. 47 || 1233a, 9. διεγράψαμεν] 1221a, 10. 31 sq. || 1234b, 8. τά τε πρῶτα ῥηθέντα] 1222a, 22—b, 4 || 1236a, 30. τῶν γὰρ πρῶτον ῥηθέντων ἦν ἤδη, ἐπειδὴ διώρισται. 31. διώρισται] v. 7—

17 || 1236 b, 20. εἴρηται] 1236 a, 7—b, 1 || 1238 a, 31. πρότερον] 1236 b, 2—1237 b, 8 || 1239 a, 1. εἴρηται] 1236 a, 7—1238 b, 15 || 1239 b, 7. κατ' ἀρχὰς] 1235 a, 4 sqq. || 1240 a, 4. ἐλέχθη] 1239 b, 32 sq. || 16. εἴρηται] 1223 a, 36—b, 17, at fortasse citat potius perditam de temperantia et intemperantia dissertationem || 1240 b, 29. εἴρηται] a, 13—21 || 1242 a, 18. πρότερον] 1241 b, 17—24 || 1243 a, 21. εἴρηται] conferas quidem 1242 b, 37 sq., at haec non satis quadrant, v. Addenda || 1246 a, 14. τὰ προειρημένα] 1245 b, 26—1246 a, 1 || 17. τὴν εἰρημένην] 1245 a, 26—b, 9 || 1248 b, 8. εἴρηται πρότερον. 9. χωρὶς διείλομεν] 1228 a, 25—1234 b, 14 et in perditis libris *E Z*, cf. Prolegg. p. IX—XVII || 1249 b, 3. ἐν τοῖς πρότερον] v. quae postea afferam.

Praeterea partes perditas vel certe in Ethicis Eudemiis non superstites citat Eudemus his locis: 1216 a, 37. ὕστερον] v. Prolegg. p. XVII c. n. 23 || 1217 a, 30. ὕστερον] v. Spengel. l. l. p. 490 sq. et Prolegg. p. XVII || 1218 b, 16. ὕστερον] videtur tamen locus citatus servatus esse in particula Ethicorum Nicomacheorum sine dubio spuria 1141 b, 21—1142 a, 11, v. Fischer l. l. p. 47 sqq. Fritzsche. ad. h. l. Susemihl. Ueb. d. nik. Eth. p. 31 c. n. 46 || 1222 b, 8. ὕστερον] v. quae supra disserui || 1227 a, 2 sq. ἐροῦμεν ἐν τῇ τῶν δικαίων ἐπισκέψει] fortasse tamen haec quoque servata sunt in loco Ethicorum Nicomacheorum non genuino 1135 a, 16—1136 a, 9, v. ibi 1135 b, 11 sqq., cf. etiam Spengel. l. l. p. 492. n. || 1227 b, 16. ὕστερον] ergo hac in re Eudemus in libro Z rursus secutus est Aristotelem E. N. 1150 b, 29—1151 a, 28 (cf. 1144 a, 35 sqq.), etsi vix prorsus recte eum intellexit, cf. ind. s. v. ἀρετή || 1228 a, 28] v. quae supra monui || 1230 b, 12. διεγράψαμεν δὲ πρότερον] exciderunt 1221 a, 20: v. quae adnotavi ad illum locum || 1231 b, 3. ὕστερον] v. Prolegg. p. X sq. n. 7 || 8. διεγράψαμεν κ. τ. λ.] v. quae supra scripsi || 1234 a, 28. λεχθήσεται ἐν τοῖς ὑστέροις] similia igitur in libro *E* docuerat Eudemus atque ipse Aristoteles E. N. 1144 b, 1—17 || 1240 a, 16. εἴρηται] v. quae supra monui || 1248 b, 8. 9. v. quae supra scripsi || 10. ἐκαλοῦμεν ἤδη] v. Prolegg. p. XI sq. c. n. 9 || 1249 a, 17. εἴρηται] v. Prolegg. p. XV || 1248 b, 3. ἐν μὲν οὖν τοῖς πρότερον] 1222 a, 6—10. b, 7. 1231 b, 32 sq., sed praeterea haud dubie in libro perdito *E*, velut in initio eius, si recte (cf. Prolegg. p. IX. n. 6) conieci, servato in E. N. Z, 1 = 1138 b, 15—34: cf. quae supra scripsi ad 1222 b, 8.

Indici unum addo: monendum est pravi termini technici a scriptore Magnorum Moralium usurpati τὸ ἄριστον ἀγαθόν originem repetendam esse iam ab Eudemo: licet enim eo ipso nondum utatur, scripsit tamen ἀγαθὸν τὸ ἁπλῶς ἄριστον 1227 a, 20 sq., cf. etiam 1217 a, 21 sq. 1219 a, 30.

Testimoniis, quae in Prolegg. p. XVIIIsq. collegi, adice haec: Index (Hermippi) ap. Laert. Diog. V, 23. no. 38. ἠθικῶν α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅. Ind. Anon. Menag. no. 39. ἠθικῶν κ̅, append. no. 174. περὶ ἠθικῶν Νικομαχείων ὑποθήκας (fuitne epitome? an est ὑποθήκας peculiaris scripti titulus?). Ind. Ptolemaei no. 30. *tractatus maiores de moribus, et nominatur itikun magln, tr. II,* no. 31 *tractatus minores de moribus, quos scripsit ad U'dimis, et nominatur itikun U'dimis, tr. VIII.* — Quomodo dimidiatus librorum apud Diogenem numerus sit explicandus, nequit decerni: fortasse erant, quae est Brandisi l. l. p. 79. n. 119 sententia, quinque priores, fortasse potius *ABΓΔK*, ut deessent tres Nicomacheis et Eudemiis communes et duo de amicitia minus arte cum toto argumento coniuncti: certe quae sibi excogitavit Brandisius ad defectum quodammodo explendum, sub titulo περὶ φιλίας α̅ (§. 22. no. 24) latere hos ipsos duos *ΘI*, sub titulis περὶ ἑκουσίου α̅ (§. 24. no. 68) et περὶ ἡδονῆς α̅ (§. 24. no. 66) *Γ* et *K* ratus, ab ulla abhorrent verisimilitudine, quoniam peculiare περὶ φιλίας scriptum etiam apud Anon. no. 24 (α̅) et Ptolemaeum no. 25 (tr. III) et περὶ ἑκουσίου etiam apud Anon. no. 58 affertur atque περὶ φιλίας opusculum fuisse potius generi populari et paraenetico affine e loco apparet, quem tenet in indicibus, cf. Zeller l. l. p. 102. n.

Eustrat. in Eth. Nic. *A.* f. 1[v]. Νικομάχεια δὲ (int. ἐπιγέγραπται) διότι πρός τινα Νικόμαχον ἐκπεφώνηται, εἴτε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους, ὃς οὕτως ἐκέκλητο, εἴτε πρός τινα ἕτερον οὕτως ὀνομαζόμενον, ὥσπερ καὶ Εὐδήμεια ἐκδέδωκεν ἕτερα πρός τινα Εὔδημον ἐκτεθειμένα τὴν αὐτὴν τούτοις ἔχοντα δύναμιν.

Locus Aspasi (Comm. in E. N. *H*, 14. 1153[b] 9), cuius in Prolegg. p. X. n. 7 (ubi post verba „und bemerkte auch bereits" adicere debebam: „was freilich Aspasios seinerseits anders zu erklären sucht") et in nota ad E. N. 1152[b] 36—1154[b] 31 rationem habui, hic est: διὰ μὲν οὖν τούτων δοκεῖ ταὐτὸν ἀποφαίνεσθαι τἀγαθὸν καὶ τὴν ἡδονήν· οὐ μὴν οὕτως ἔχει, ἀλλὰ πρὸς τοὺς λέγοντας γένεσιν εἶναι ἢ φαύλας τινὰς τῶν ἡδονῶν [ἃς] (secl. Spengelius) καὶ δι' αὐτὸ [τὸ] (secl. idem) μὴ εἶναι αὐτὸ (αὐτὴν recte Spengelius) τὸ ἀγαθὸν ἐπιγίνεται καὶ ἐπιχειρεῖ ἐνδόξως ὡς ἐνὸν αὐτὴν τὸ ἄριστον λέγειν, ἐπεὶ ἔν γε τοῖς Νικομαχείοις ἔνθεν διείλεκται καὶ περὶ ἡδονῆς Ἀριστοτέλης σαφῶς εἴρηκεν αὐτὴν μὴ ταὐτὸν εἶναι τῇ εὐδαιμονίᾳ, ἀλλὰ παρακολουθεῖν ὥσπερ τοῖς ἀκμαίοις τὴν ὥραν. σημειωτέον δὲ τοῦ μὴ εἶναι τοῦτ' Ἀριστοτέλους ἀλλ' Εὐδήμου τὸ ἐν τῷ λέγειν περὶ ἡδονῆς ὡς οὐδέπω περὶ αὐτῆς διειλεγμένου, πλὴν εἴτε Εὐδήμου ταῦτά ἐστιν εἴτ' Ἀριστοτέλους, ἐνδόξως εἴρηται. διὰ τοῦτο λέγεται τὸ ἄριστον ἡδονὴ ὅτι σὺν τῷ ἀρίστῳ καὶ ἀχώριστον αὐτοῦ· τοῦτο δ' ὁμολογεῖ καὶ τὰ ἑξῆς.

II

ad Ethica Nicomachea et Politica pertinens.

Quae de Wilsonis sententiis, quibus septimi Ethicorum Nicomacheorum libri originem explanare conatus est[1]), in prolegomenis illius operis editioni praemissis (p. XVI sq.) tabulaque adiecta rettuli, correctionibus egere monuit Wilson (Prof. Susemihl's edition of the Nicomachean Ethics, Academy XVII. 1880. no. 425. p. 475): cf. quae ipse de hac re scripsi in Bursiani relat. ann. philol. XXX. 1882. p. 51. Pro O^1 et O^3 siglis in illa editione ubique ponenda sunt Z et C^c. Accuratius de codicibus Britannicis nos edocuit Stewartus The English Mss. of the Nic. Ethics, Anecdota Oxoniensia, Class. Series. Vol. I. Part. 1. Oxon. MDCCCLXXXII, qui p. 15 nonnulla emendavit quae ex his libris rettuli Wilkinsonis neglegentia in errores inductus. Recensuimus eius opusculum Wilson Philol. Rundsch. II. 1882. p. 833—837 et ego Philol. Anz. XII. 1882. p. 515—519. Bursians Jahresber. l. l. p. 54 sq. Demonstravit idem me etiam in fontium, qui nobis tradiderunt librum X., generibus distinguendis errasse, cum ibi quoque Π^2 familiam ex L^b et O^b codicibus constare ostenderit: attamen me quoque partem veri vidisse, cum eam ibi e Γ L^b Ald. potius componerem, et reapse alterius huius familiae lectiones in hoc libro saepissime non ab L^b O^b, sed a Γ Z L^b O^2 P^2 Ald. (= Π^b) esse propagatas ipsius Stewarti notis optime confirmatur. Praeterea utiles coniecturas et adnotationes his ultimis annis divulgaverunt Thurotus (in libri VIII[i] transl. Francogall., Paris. MDCCCLXXXI), Wilson (Philol. Rdsch. I. 1881. p. 1238—1241. Journ. of Philol. XI. 1882. p. 121), Ridgewayus (Proceedings of the Cambridge Philol. Society 1882. p. 3), Aem. Thomas (Aristot. Untersuchungen I., in Herm. XVII. 1882. p. 545—550), Busseus (Zur Textkrit. der N. E., in Herm. XVIII. 1883. p. 137—147) alii. De Bussei commentatione quid sentiam exposui in dissertatione „Die Textüberlieferung der N. E.“ Annal. philol. CXXVII (1883) p. 537—543 inserta. Complures egregias coniecturas misit mihi vir summus Eduardus Zeller. Denique ipse interea contuli in P^2 codice etiam libros III. et VI. et nonnulla alia, complures X^i locos pro me Omontus. Ut igitur haud pauca habeo, quae tum editioni meae adicere tum in ea corri-

---

1) Ad eas examinandas nonnulla nuperrime contulit Schwanebachius Zur Frage nach der Ueberlieferung des siebenten Buches der Nik. Eth., Petrop. MDCCCLXXXIII.

gere cupiam, ita eorum graviora saltem quaedam hoc loco cum lectoribus communicabo. $B^{1.2.}$ sunt codices Musei Britannici Add. 14080 et 6790 saeculi XV. Eodem demum tempore scriptus est O^2. Cum K^b arte cohaerent codices duo gemelli P^b et C^c. Libri Parisiensis 1853 (E), cuius pars recentior saeculo XV^0 addita Ethica Nicomachea continet, paene nullam rationem habebo, quia non est, id quod credebat Iackson, O^2 huius exemplaris apographon, sed, id quod ostendit Stewartus, uterque liber ex eodem codice antiquiore quidem, sed haud admodum, ut videtur, antiquo descriptus. 2) Idem Stewartus Z codicem per p. 1115b—1136 a fin. ex apographo K^b libri depromptum esse demonstravit, quapropter per hanc operis partem lectiones eius partim omnino non commemorabo partim plerumque saltem parenthesibus circumscriptas tradam.

Lib. I. 1094a, 8. *καὶ* add. $Π^2ZB^{1.2.}$ Hel. Ar., om. $Π^1N^b$ $C^cO^2P^2$ et pr. H^a ‖ 10. *δύναμιν* $ΠH^aN^bC^cO^2P^2$ Eu. Hel., *ἀρετὴν* $ZB^{1.2.}$ Ald. Ar. ‖ 13. *τὸν*] *κατὰ τὸν* $Π^1C^c$ ‖ 27. *δὲ ἡ* etiam P^2, *δὴ καὶ ἡ* etiam Z ‖ 1094b, 6. *τὰ*] *τὸ* ZL^b ‖ 8. *τε* $Π^1ZC^c$ ‖ 19. *δι' ἀνδρείαν*] *δι' εὐγένειαν*? Thomas ‖ 22. *δὲ* etiam Z ‖ 23. *ἕκαστα* $Π^1C^c$ ‖ 1095a, 28. *αἴτιον ἔστιν* post *ἀγαθὰ* $Π^1C^c$ ‖ 32. *ὁ πλάτων* $Π^1C^c$ ‖ 1095b, 4. *ἔθεσιν* etiam $C^cO^2P^2$, *ἤθεσιν* etiam Z ‖ 7. *ἢ* prius om. $ΓH^aK^bL^bC^c$ ‖ *ἔχει ἢ* etiam ZP^2, *ἔχοι ἢ* L^b M^b Ald., *ἔχων* C^c ‖ 10. *φρασσάμενος κ. τ. λ.* add. etiam $ZB^{1.2}$ ‖ 23. *τὸ* post *τοῦτο* om. etiam ZO^2, add. etiam $C^cB^{1.2.}P^2$ ‖ 27. *εἶναι ἀγαθούς* $Π^1C^c$ ‖ 32. *καὶ* alterum om. K^bC^c ‖ 1096a, 5. *ἐχομένοις* K^bC^c ‖ 12. *καίπερ*] *καίτοι* Philop. ‖ 13. *τοιαύτης* om. $ZL^bB^{1.2.}$ Philop. ‖ *εἰσάγειν* Philop. ‖ 14. *δόξειε δ'*] *δόξειεν* Philop. ‖ 18. *τὸ* post *καὶ* add. etiam ZO^2, om. etiam P^2 ‖ 31. *ἦν*] *εἴη* K^bO^2 ‖ 1096b, 1. *καὶ ἐν ἀνθρώπω* etiam C^c ‖ 8. *ἔσται* etiam $C^cB^{1.2.}P^2$ ‖ 10. *ποιεῖσθαι* etiam C^c ‖ 20. *πλήν*, sed *ἤν* in ras. C^c, *πλεῖον* K^b ‖ 26. *γε* et 32. *καὶ* om. etiam C^c ‖ 33. *αὐτό τι* etiam C^cP^2 ‖ 1097a, 4. *τινα ἔχει* etiam C^c ‖ 7. l. *ἅπαντας* post *τοὺς τεχνίτας* $Π^1C^c$ ‖ 18. *ἑκάστη* etiam ZO^2 ‖ 26. *ἕτερον* etiam C^c ‖ 1098a, 11. *τὸ* alterum om. ZK^b ‖ 22. *ἀναγράφειν* etiam $ZH^aB^{1.2.}P^2$ ‖ 1098b, 7. *γὰρ* etiam O^2, *οὖν γὰρ* Z ‖ 8. *δὴ* etiam C^c ‖ 17. *ὑπὸ*—18. *καὶ* om. K^bC^c ‖ 26. *συμπεριλαμβάνουσι* etiam ZO^2 ‖ 29. *ἐπί* etiam Z ‖ *ἢ καὶ* etiam O^2, *ἢ* omisso *τὰ* C^c, *καὶ* etiam Z ‖ 30. scribe *συνορός* et in nota adde: *συνοδός* ZC^c ‖ 1099a, 6. *ἐπίβολοι* $K^bC^cB^2$ ‖ 13. *τοιαῦτα* C^c ‖ 14. *δ' αἱ* etiam C^c ‖ 22. *ἀγαθαί γε καὶ καλαὶ* etiam C^cO^2 et rc. Z, *γε ἀγαθαὶ καὶ καλαὶ* pr. Z ‖ 28. *δὲ πέφυχ' οὗ τις ἐρᾶται τυχεῖν* etiam ZC^c, *δ' οὗ τις ἐρᾷ τυχεῖν* O^2 ‖ 30. *τὴν* om. etiam H^aO^2 ‖ *εἶναί φαμεν* etiam $ZB^{1.2.}O^2$ ‖ 1099b, 11. *θεῶν ἐστι* etiam ZO^2 ‖ 33. *τι τῶν* etiam Z ‖ 1100a, 17. *τῶν*

---

2) Cf. quae adnotabo ad 1161b, 7 sqq.

post καὶ om. etiam $ZH^aB^{1.2.}O^2P^2$ ‖ 28. συμμεταβάλλοι etiam P^2, συμμεταβάλοι H^a, συμμεταβάλλει ZC^c, συμμεταβάλει O^2 ‖ 1100b, 33. αἱ om. ZK^bO^2 ‖ 35. τὰ post καὶ add. Π^1C^c ‖ 1101a, 8. γε etiam ZO^2 ‖ 10. οὐδ' etiam O^2, οὐθ' etiam Z ‖ 11. τε om. etiam ZO^2 ‖ δ' οὐκ etiam ZO^2 ‖ 26. ἕκαστα etiam ZO^2 ‖ 1101b, 2. ἀφανρόν cum ras. unius litterae post φ Z, φλαῦρον $K^bC^cB^1$ et γρ. rc. Z ‖ 15. τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις etiam Z ‖ 29. κρείττων ἐστὶ etiam O^2 ‖ 1102a, 2. ἀρχὴν etiam Z ‖ 5. ἐπεὶ etiam $ZC^cB^{1.2.}O^2P^2$ ‖ 6. ἐπισκεπτέον ἂν εἴη K^bC^c ‖ 25. πλεῖστον etiam O^2 ‖ 33. τοῦ αὔξεσθαι ZO^2 ‖ 1102b, 13. τῆς etiam $ZC^cB^{1.2.}O^2P^2$ ‖ 14. ἐγκρατοῦς καὶ ἀκρατοῦς etiam $ZB^{1.2.}$, ἀκρατοῦς καὶ ἐγκρατοῦς etiam C^c.

Lib. II. 1103a, 22. αὐτὸν post μυριάκις add. etiam $ZB^{1.2.}O^2$, om. etiam C^c ‖ 26. περιγίνεται L^bM^b et corr.[1] P^2 ‖ 1103b, 7. καὶ alterum om. K^bC^c ‖ 10. οἱ οἰκοδόμοι etiam ZO^2 ‖ 18. τὰ] τὰς O^2 ‖ τὰ alterum om. Z ‖ 24. εὐθέως K^bC^c ‖ 27. ἡ ἀρετὴ τί K^bC^c ‖ 20. ἐπισκέψασθαι $ZL^bB^{1.2.}$, ἔστι σκέψασθαι etiam C^cO^2 ‖ 32. ὑπερκείσθω etiam $ZB^{1.2.}O^2$ ‖ 33. ὁ ὀρθὸς etiam ZC^c ‖ 34. προδιομολογείσθω etiam C^cO^2, προδιωμολογίσθω Z, προδιωμολογήσθω etiam $B^{1.2.}$ ‖ 1104a, 1. πρακτῶν etiam O^2P^2, πρακτέων etiam $ZB^{1.2.}$ ‖ 8. πρὸς] περὶ K^bC^c ‖ 27. αἱ αὐξήσεις etiam C^c ‖ αἱ ante φθοραὶ add. etiam C^cO^2, om. etiam $ZB^{1.2.}$ ‖ 1104b, 14. πράξεις καὶ πάθη etiam Z ‖ 21. φαῦλοι etiam C^cO^2, φαῦλαι Z ‖ 31. ὄντων τῶν etiam Z ‖ 32. βλαβεροῦ K^bC^c ‖ πάντα μὲν (δὴ add. O^2) ταῦτα etiam ZO^2 ‖ 1105a, 7. ἢ et 19. καὶ τὰ etiam $ZB^{1.2.}O^2$ ‖ 21. τὰ μουσικὰ etiam C^cO^2 ‖ 26. τε add. etiam ZC^c O^2 ‖ 32. καὶ προαιρούμενος om. etiam C^c ‖ διὰ ταῦτα etiam C^c ‖ 1105b, 2. πρὸς δὲ K^bC^c ‖ 4. ἅπερ καὶ etiam $ZB^{1.2.}$ ‖ 6. ἢ ὁ etiam Z, ἢ C^c ‖ 8. οἱ σώφρονες et 11. μελλήσειε etiam ZC^c ‖ 21. ἄν τι etiam C^cO^2 ‖ 22. φθόνον θάρσος etiam C^c ‖ 31. καὶ etiam C^c ‖ 1106a, 8. restitue πράττειν $ZB^{1.2.}$ Ald. etc. ‖ 23. αὐτοῦ L^bM^b ‖ 34. ἴσω Π^1C^c, ἴσως etiam $ZB^{1.2.}O^2$ ‖ 1106b, 1. μναὶ K^b C^c, μνᾶς etiam B^1 (ut videtur) et pr. Z ‖ 8. ἀποτελεῖ Π^2 ‖ 13. εἰ δ' οἱ K^bC^c ‖ 22. ἐπὶ etiam $ZB^{1.2.}$ ‖ 1107a, 16. ἢ etiam C^c ‖ 23. τὸ τὸ] τὸ etiam ZO^2 et mg. C^c, om. in lac. pr. C^c ‖ ἄκρον om. in lac. pr. C^c (suppl. mg.) ‖ 30. corrige notam sic: κενώτεροί ΓO^b Ar. et rc. Z et fort. v. l. ap. An., κενότεροί pr. Z et corr. P^1, κοινότεροί $\Pi^1L^bN^bC^cP^2$ Ald. An. Hel. et pr. P^1 et γρ. Z, καινότεροί O^2 ‖ 1107b, 3. ὁ δ' ἐν τῷ etiam C^c ‖ 7. ὀνόματος—8. τοιοῦτος K^b C^c, οὗτοι ὀνόματος τετυχήκασι etiam $ZB^{1.2.}$ ‖ τετύχηκεν ὁ τοιοῦτος, ἔστω δὲ ἀναίσθητος O^2 ‖ 11. notam emenda sic: δ' ἑαυταῖς L^b et rc. C^c, δ' ἑαυτὰς $N^bO^2P^2$, δὲ αὑταῖς M^b, δὲ αὑτὰς O^b Ald. et, ut videtur, pr. C^c, κατ' αὐτὰς Z etc. ‖ 21. ὦ etiam pr. Z (crx. rc.) ‖ 24. δὲ λέγομεν etiam Z, δὲ ἐλέγομεν C^c ‖ 27. μικρὰ etiam C^c, σμικρὰν O^2 ‖ 1108a, 2. ἐν etiam O^2, om. etiam

ZC^c^B^1.2.^ ‖ 3. *λέγομεν* etiam ZO² ‖ 12. *ἡ μὲν ὅτι ἔστιν* K^b^C^c^ ‖ 28. 29. *εἰ* etiam C^c^O²P², *ὁ* etiam ZB^1.2.^ ‖ 1108 b, 11. *δὲ* etiam ZC^c^B^1.2.^O²P² ‖ 27. repone in textu *πλείστη* et in nota *πλείων* Hel. Turnebus Bk. Rr. ‖ 35. *ἀντίκεινται* etiam C^c^ ‖ 1109 a, 23. *τοῖς πάθεσι καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν* K^b^C^c^ ‖ 29. *διόπερ* etiam ZB^1.2.^, *ὅπερ* etiam C^c^O² ‖ *ἐστὶν* post *διόπερ* (*ὅπερ*) add. etiam ZC^c^B^1.2.^O² ‖ 31. restitue notam sic: *ἡ Καλυψὼ*] *ἡ κίρκη καλυψὼ* pr. et rc. Z, *ἡ κίρκη* corr. Z (*καλυψὼ* oblitt., sed in mg. denuo add. rc.), *γρ. ὀδυσεὺς* mg. O^b^ ‖ *παραινεῖ* K^b^ C^c^P²(?), *παρήνει* etiam ZB^1.2.^O² ‖ 32. *τὸ τοῦ* etiam C^c^, *ὡς τοῦ* etiam ZB^1.2.^, *τὸ* O² ‖ *μὲν τοῦ* O² ‖ 1109 b, 5. *ἀπάγοντες* etiam C^c^ ‖ 15. *καὶ πῶς* etiam ZC^c^O².

Lib. III. 1110 a, 6. *πράξαντες* etiam C^c^O² ‖ 7. *πράξαντες* etiam P² ‖ 8. *τι* add. etiam P² ‖ 14. *ἑκούσιον δὴ καὶ τὸ ἀκούσιον* K^b^B²O²P² Ald., *ἑκούσιον δὴ καὶ ἀκούσιον* O^b^C^c^, *ἀκούσιον δὴ καὶ τὸ ἑκούσιον* *Π*²B¹, om. in lac. Z ‖ 24. *τὰ τοιαῦτα* etiam pr. P² ‖ *πράξῃ* etiam C^c^O², *πράξειέ* etiam Z ‖ 27. *ἀποθανατέον παθόντα* etiam O² ‖ 29. *τὸ κρίναι* etiam C^c^P² ‖ 31. *τὸ ἐμμεῖναι* P² ‖ 32. *τὰ δ' ἀναγκάζοντα* etiam O² ‖ 1110 b, 10. *οὕτω* etiam Z, *αὐτῷ* etiam C^c^O² ‖ 11. *πάντα πάντες* etiam Z ‖ 12. *ἡδὺ καὶ* K^b^C^c^, *ἡδὺ* etiam Z, *ἡδὺ ἢ τὸ* O²P² ‖ *καλὸν* om. etiam Z ‖ 13. *δὲ* *ΓΠ*¹N^b^C^c^O²P² ‖ 23. *ἐστίν* O² ‖ 1111 a, 1. *καὶ* post *γὰρ* om. etiam C^c^B^1.2.^ ‖ 6. *ἂν* om. etiam ZB^1.2.^O² ‖ 14. *δράξασθαι* vel potius (id quod mihi scripsit) *δράξαι* ci. Ridgewayus (nescio an recte) ‖ 22. *βιαίου* etiam ZB^1.2.^O² ‖ 1111 b, 1. restitue notam sic: *ὥστε καὶ αἱ* *Γ*K^b^C^c^ et *γρ.* mg. rc. Z, *αἱ δὲ* c. c. etc. ‖ 25. *οἴεται καὶ γενέσθαι* etiam ZO² ‖ 1112 a, 1. *δόξῃ* etiam ZC^c^B^1.2.^ O²P² ‖ 9. *τε* K^b^P² (post *προαιρεῖσθαί*) ‖ 14. *ἐστιν* post *οὐθέν* add. *Π*²ZC^c^B^1.2.^ ‖ 20. *ἄν τις βουλεύσαιτο* etiam ZB^1.2.^O² ‖ 30. *οὐδὲν δι' ἡμῶν* K^b^C^c^, *δι' ἡμῶν οὐθέν* etiam ZO²P² ‖ 31. *ἐν* K^b^P² ‖ *καὶ* post *ἡμῖν* add. etiam Z ‖ *αἰτίαι* etiam P² ‖ 1112 b, 33. *οὐκ ἂν οὖν* etiam ZC^c^B¹P², *οὐκ ἂν εἴη* O² ‖ 1113 a, 1. *πέπεπται ἢ πεποίηται ὡς δεῖ* etiam P² ‖ 10. *ἐκ τῶν* etiam C^c^ ‖ 15. *τἀγαθοῦ* etiam ZC^c^O²P² (fort. igitur non omnes codices Bekkeriani habent *ἀγαθοῦ*) ‖ 17. *τὸ* om. etiam P² ‖ 20. *τὸ* ante *βουλητὸν* add. etiam ZC^c^O²P² ‖ 21. *ἄλλο δ' ἄλλῳ* ZC^c^, *ἄλλῳ δ' ἄλλως* etiam O²P² ‖ 31. *ἐστι καὶ καλὰ* etiam C^c^P² ‖ 33. *ὧν* etiam Z B^1.2.^O², om. etiam C^c^P² ‖ 1113 b, 1. *δὲ* etiam P² ‖ 5. recipe *εἶεν ἂν* et muta notam sic: *εἶεν ἂν* *Γ*ZK^b^N^b^C^c^O²P² Ald., *ἂν εἶεν* c. c. Bk. Rr. ‖ 1113 b, 13. *ἔσται* etiam ZC^c^B^1.2.^O² ‖ 20. *ἐν* *Π*¹C^c^, *ἐφ'* etiam ZB^1.2.^ O²P² ‖ 26. *ὅσα* etiam C^c^, *πρὸς ἃ* etiam P², *πρὸς ὅσα* etiam ZB^1.2.^O² ‖ 28. *ὄντος* etiam ZO²p² ‖ 29. *ἀλλ' ὁτιοῦν* etiam ZB^1.2.^O²P² ‖ 31. *τὰ* om. ZK^b^ ‖ 1114 a, 4. *τοιοῦτον* etiam ZO² ‖ 21. *ἔτι* *Π*¹C^c^P², om. etiam ZB^1.2.^O² ‖ 25. *ἀσθένειαν καὶ αἶσχος* etiam ZC^c^O²P² ‖ 27. *ἐλεῆσαι* etiam ZC^c^ ‖ 31. *λέγει* etiam C^c^O² ‖ 1114 b, 13. *μηδεὶς*

etiam $ZB^{1.2}O^2P^2$, μή, οὐθεὶς etiam C^c ‖ 4. κακὰ ποιεῖν etiam ZO^2P^2 ‖ 9. οἴονται ZK^b ‖ 15. τοῦτ' Z, ταῦτ' etiam $C^cO^2P^2$ ‖ 17. αὐτῷ etiam O^2P^2 et corr. C^c (ῷ in ras.), αὐτὸ etiam Z ‖ 21. εἰ μὴ om. etiam O^2P^2, εἰ μὴ ἐν om. C^c ‖ 31. τοῦ $Π^1C^c$, om. $Π^2ZB^{1.2}O^2P^2$ ‖ 32. τῆς—1115a, 1. ἕκαστα om. N^b et pr. P^2 (suppl. corr.^{2}) ‖ 1115a, 1. καθ' $K^bL^bO^2$ et corr. P^2, τῶν καθ' ZC^c Ald. ‖ πρόθεσις etiam O^2 ‖ 3. χρῆσθαι etiam C^c ‖ 1114b, 28. καὶ primum om. etiam C^c ‖ πρακτικοὶ etiam P^2 ‖ καὶ alterum add. etiam $ZC^cB^{1.2}O^2$ ‖ 1115a, 7. φανερὸν γεγένηται $Π^1C^c$, καὶ πρότερον εἴρηται etiam O^2P^2, καὶ πρότερον εἴρηται φανερὸν γὰρ γεγένηται $ZB^{1.2}$ Ald. ‖ 13. γὰρ om. etiam $ZB^{1.2}$ ‖ 16. τι ὅμοιον $Π^1C^cP^2$, ὅμοιόν τι etiam $ZB^{1.2}O^2$ ‖ 24. γ' οὖν $Π^1P^2$ ‖ 29. εἰ post οἷον add. etiam $B^{1.2}P^2$ et in ras. Z, ᾖ etiam O^2 et in ras. C^c ‖ ᾖ ἐν νόσοις etiam $ZC^cB^{1.2}O^2P^2$ ‖ 32. αἱ ἐν etiam P^2 ‖ 1115b, 4. ἀλκῆ] ἡ ἀλκὴ N^bP^2 Ald. ‖ 8. γε om. etiam $ZC^cB^{1.2}O^2P^2$ ‖ 9. τὰ etiam P^2 ‖ 22. l. καὶ τὸ τέλος ‖ 27. τὰ om. etiam C^c ‖ 31. οὗτος om. K^bC^c ‖ 1116a, 3. ἐναντίος etiam P^2 ‖ 4. ταυτὰ etiam P^2 ‖ 21. οἱ δέ etiam $C^cB^{1.2}O^2P^2$ ‖ 22. διομήδη $N^bO^bP^2$ Ald. ‖ 31. ὅσοι etiam pr. C^c et corr. Z (οι in ras.) ‖ 33. ὁ add. etiam ZC^cP^2, om. $O^{1.2}O^2$ ‖ 35. ἐσσεῖται $L^bO^bC^cP^2$ Ald., ἐσεῖται cet. ‖ 36. προστάσσοντες M^bP^2 ‖ 1116b, 4. τις add. etiam $B^{1.2}$ et supra versum P^2 ‖ 5. ἐπιστήμην εἶναι etiam $B^{1.2}O^2P^2$ ‖ ἐν om. K^bO^2(Z) ‖ 7. κενὰ etiam O^2 et pr. P^2, καινὰ (Z)C^cB^1 et corr.^{1} P^2 ‖ 10. καὶ φυλάξασθαι καὶ πατάξαι δυνάμενοι etiam (Z)C^c $B^{1.2}O^2$ ‖ 24. ἐπιφέρουσιν $O^bB^{1.2}$ Ald. et rc. Z, φέρουσιν K^b et pr. ZC^c, ἀναφέρουσιν $Π^2O^2$ et mg. Z et corr. C^c, ἐπαναφέρουσιν P^2 ‖ 25. φερόμενοι etiam P^2 ‖ 32. διὰ τὸ om. etiam $B^{1.2}O^2$, τὸ om. C^c ‖ 36. ἂν εἶεν etiam $B^{1.2}O^2$ ‖ 1117a, 2. οὐ δὴ — κίνδυνον add. etiam $C^cB^{1.2}O^2P^2$ ‖ 5. εἶναι om. etiam P^2 ‖ 7. μαχόμενοι add. etiam pr. P^2 ‖ 12. πρότερον εἰρημένα K^bC^c(Z) ‖ 13. κράτιστοι $Π^1C^cO^2$(Z) ‖ 16. καὶ μὴ etiam C^c(Z) ‖ 20. καὶ om. etiam C^c(Z) ‖ 25. ὑποπτεύσωσι etiam ZO^2P^2, ὑποπτεύουσι C^c ‖ 1117b, 7. δὴ etiam B^1P^2, δὲ δὴ etiam (Z)C^c ‖ 10. ἔχει etiam B^1(Z) ‖ 11. λυπήσεται etiam $B^{1.2}$(Z) et corr.^{1} P^2, λυπεῖται etiam pr. P^2, λύπη ἔσται etiam C^cO^2 | 26. ὁμοίως τῇ ἀνδρία etiam P^2 ‖ ἐστι περὶ τὰς λύπας etiam P^2 ‖ τούτοις etiam P^2 ‖ 28. αἱ ψυχικαὶ καὶ αἱ σωματικαὶ etiam P^2 ‖ 35. ἀδολέσχους etiam P^2 ‖ 1118a, 12. καὶ etiam $C^cB^1O^2P^2$ et in ras. Z ‖ 13. ἐπιθυμητῶν etiam C^cP^2, ἐπιθυμημάτων etiam pr. Z, ἐπιθυμιῶν etiam $B^{1.2}O^2$ et mg. Z ‖ 16. τούτων etiam P^2 ‖ ἐπιθυμητὰ etiam pr. P^2, ἐπιθυμήματα etiam corr.^{1} P^2 ‖ οὐδὲ etiam $C^cB^1O^2P^2$ ‖ 22. δ' om. N^b O^b et pr. P^2 ‖ 23. δὴ etiam (Z)C^cP^2 ‖ 28. χυμῶν etiam P^2 ‖ 32. εὔξατό etiam P^2, εὔξαιτό etiam B^2 ‖ τις etiam $B^{1.2}O^2$, τις φιλόξενος ὁ (ὁ om. P^2) ἐρύξιος etiam C^cP^2, φιλόξενος post ὢν add. O^2 ‖ 33. ἡδόμενος τῇ ἀφῇ. ἡ δ' ἀφὴ corr.^{1} P^2 ‖ 1118b, 7.

τὸ add. etiam P² ‖ 10. ὁ ἐνδεὴς Π¹(Z)Cᶜ, ὅταν ἐνδεὴς ᾖ etiam B¹O²P² ‖ 23. τῷ — τῷ etiam P² ‖ 24. ὡς δεῖ etiam P² et pr. B², ἢ ωδει (ει in ras.) Z, ὡς δεῖ ἢ ὡς δεῖ B¹ et mg. B² (rubr.), ὡς δεῖ ἢ ὡ δεῖ etiam O², om. in lac. Cᶜ ‖ 26. καὶ εἰ etiam (Z)P², καὶ ἐπὶ etiam Cᶜ ‖ 27. καὶ ἢ ὡς etiam (Z)Cᶜ, ἢ καὶ ὡς etiam B¹, καὶ ὡς οὐχ etiam P² ‖ 30. οὐδ' ἀκόλαστος etiam (Z)CᶜO², ὁ δ' ἀκόλαστος etiam B¹, ἀκόλαστος δὲ etiam P² ‖ 33. ἀπουσία καὶ τῷ ἀπέχεσθαι etiam CᶜB¹O²P² ‖ 1119a, 5. τὰ περὶ etiam (Z)Cᶜ ‖ 10. τοιοῦτος ὀνόματος etiam CᶜP² ‖ 15. ἢ δεῖ οὐθ' ἓν etiam (Z)Cᶜ ‖ 16. ὅσα etiam CᶜB¹·²·O²P² ‖ 25. ἐπονειδιστότερον etiam CᶜP² ‖ 26. l. ῥᾶον LᵇNᵇ P² Ald. etc. ‖ 27. δὲ τῶν φοβερῶν Π¹ (Z)Cᶜ, τῶν φοβερῶν δ' Π²NᵇO²P²Ald. ‖ 28. ἑκούσιον pr. P², φευκτὸν corr. P² ‖ 34. καὶ Π¹(Z)Cᶜ, om. etiam P² ‖ 1119b, 4. ἕξιν ante αὔξησιν add. Kᵇ(Z)Cᶜ ‖ 6. καὶ ante μάλιστα om. etiam (Z)Cᶜ ‖ ἡ] γὰρ καὶ ἡ KᵇCᶜ (γὰρ ἡ Z) ‖ 8. καὶ πανταχόθεν τῷ ἀνοήτῳ om. in lac. PᵇCᶜ ‖ 12. καὶ om. Kᵇ(Z)Cᶜ ‖ 13. δὲ Π¹Cᶜ, δὴ Z, γὰρ etiam B¹O²P².

Lib. IV. 19. λέγωμεν δὲ καὶ (καὶ om. Cᶜ) ἑξῆς περὶ ἐλευθεριότητος bis in fine libri III. et in initio libri IV. Kᵇ(Z)Cᶜ, λέγομεν etiam (Z)B²O²P² ‖ 22. ἡ post εἶναι add. etiam (Z)Cᶜ ‖ 34. τι om. etiam (Z)Cᶜ ‖ 1120a, 1. φθεῖρον etiam P² ‖ 4. χρεία τις etiam CᶜB¹·²·O²P² ‖ 6. ἕκαστον etiam CᶜB¹·²·O²P² ‖ 11. γὰρ ἀρετῆς Π¹(Z)CᶜP², ἀρετῆς γὰρ etiam B¹·²·O² ‖ 17. λαμβάνειν etiam B¹·²·O²P² ‖ 21. σχεδὸν om. etiam (Z)Cᶜ ‖ 22. τῶν ἀπ' ἀρετῆς om. Kᵇ(Z) et pr. Cᶜ ‖ 27. ἢ ἥκιστα λυπηρόν etiam P² ‖ 1120b, 4. ὅτε καὶ ὅπου Cᶜ (ὅπου etiam Z) ‖ 20. δεῖ οὐθ' Kᵇ(Z) Cᶜ ‖ 26. δόσεσι καὶ δαπάναις HᵃO² ‖ 1121a, 11. ἐν δυσίν om. Π¹(Z)Cᶜ ‖ δόσει καὶ ἐν λήψει Cᶜ ‖ 16. συνδιάζεται B¹, συναύξεται etiam CᶜB²O² ‖ 26. τὸ] τὸ μὴ (Z)Cᶜ et pr. Kᵇ (μὴ eras.) ‖ 33. restitue in nota τοῦτο ποιεῖν ΓHᵃOᵇCᶜ ‖ 1121b, 4. τούτου αὐτοῦ etiam CᶜB¹·²·O² ‖ 33. ἐργαζόμενοι καὶ etiam B¹·²·O² ‖ 34. κατὰ μικρὰ Oᵇ et pr. Z, καὶ (in ras.) μικρὰ καὶ Cᶜ, καὶ τὰ μικρὰ etiam B¹·²·O² et rc. Z ‖ 1122a, 8. εἰσίν om. Kᵇ(Z)Cᶜ ‖ 14. ἐστι κακὸν etiam B¹·²·O² ‖ 34. δὲ περὶ etiam B¹·²·O² ‖ 1122b, 15. κτήματος μὲν γὰρ ἀρετῆς (om. τὸ) Z ‖ 18. μεγαλοπρέπεια post ἀρετὴ etiam (Z)CᶜB² ‖ ἀρετὴ om. etiam B¹O² ‖ 20. περὶ τοὺς etiam B¹·²·O² ‖ 22. οἷόν τε Kᵇ(Z)Cᶜ ‖ δεῖν om. pr. Kᵇ (suppl. rc.) ‖ 30. τὰ τοιαῦτα etiam B¹·²·, ταῦτα CᶜO² ‖ ἢ διὰ etiam B¹·²·O² ‖ 34. τοῖς etiam (Z) Cᶜ, om. etiam O² ‖ 1123a, 2. πᾶσα ἡ etiam B¹·²·O² ‖ 14. γὰρ ἡ καλλίστη etiam (Z) Cᶜ ‖ μεγαλοπρέπειαν ἔχει Π¹(Z)HᵃCᶜ, ἔχει μεγ. etiam O² ‖ 26. τὰ τοιαῦτα Π¹Cᶜ, τὰ τὸ ταῦτα Z, ταῦτα etiam O² ‖ 1123b, 1. τὰ etiam Z ‖ 30. δ' om. Π¹(Z) Cᶜ ‖ 1124a, 1. μὲν οὖν etiam (Z) Cᶜ ‖ 20. διὸ καὶ etiam Z ‖ 22. ἢ etiam (Z)Cᶜ, ἢ οἱ etiam B¹O² ‖ 1124b, 8. ἀφειδὴς etiam CᶜB² et pr. Z, ἀφειδήσει etiam B¹P² ‖ 11. γὰρ] γὰρ οἱ Kᵇ(Z)Cᶜ ‖ 17. πεπόνθεσαν MᵇOᵇO²P², πεπόν-

ϑασιν etiam (Z) C[c] ‖ 21. ἐν etiam $B^{1.2.}P^2$ ‖ 24. μελλητὴν etiam P^2 ‖ 27. καὶ μὴ μέλειν Z ‖ 29 sq. repone in textu: φανερῶς· καταφρονητικὸς γάρ, [παρρησιαστοῦ γάρ. διὸ] παρρησιαστικὸς δὲ διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι, καὶ ἀληϑευτικός et notam corrige sic: 29. καταφρονητικὸς — 30. ἀληϑευτικός Ruschius (De Posidonio Lucreti Cari auctore, Gryph. MDCCCLXXXII, p. 58), καταφρονητικοῦ γάρ. παρρησιαστοῦ γάρ. διὸ παρρησιαστικὸς δὲ διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι καὶ ἀληϑευτικός pr. K[b], qua in lectione καταφρονητικοῦ — διὸ secl. et παρρησιαστικὸς γὰρ διὰ κ. τ. λ. colo post εἶναι posito ci. Busseus, παρρησιάστης γὰρ διὰ τὸ καταφρονεῖν. διὸ καὶ ἀληϑευτικός γρ. Par. 1856 Bk. Rr., καταφρονητικοῦ δὲ διὸ παρρησιαστικὸς καὶ παρρησιαστικοῦ γὰρ διὸ καταφρονητικὸς καὶ ἀληϑευτικὸς C[c], παρρησιαστὴς γὰρ διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι, καταφρονητικὸς δὲ διὸ (διὰ τὸ Γ) παρρησιαστικός, παρρησιαστικὸς δὲ διὸ (διὰ τὸ Γ) καταφρονητικὸς (παρρησιαστικὸς — καταφρονητικὸς om. EZO^2) καὶ ἀληϑευτικὸς $ΓEZO^2$ et rc. K[b] etc., deinde post add. M[b] adice P^2 et post $Π^2$ adde P^2 et (ex parte e corr. rc.) B^1, denique pro qua in lectione — Coraes scribe καταφρονητικοῦ γάρ· διὸ παρρησιαστικὸς καὶ ἀληϑευτικός B^2 Coraes ‖ 30. εἰρωνία P^2 ‖ 1125 a, 1. ἢ πρὸς etiam $C^cB^{1.2.}O^2$ ‖ 7. οὔϑ'] οὐδ' K[b] (Z) C[c] ‖ 24. sic emenda notam: ὀκνηροί $ΓΠ^1O^2$ Ald. et pr. Z, νοεροί $Π^2B^1$ An. et pr. C[c], νωϑροὶ Hel. et mg. C[c] et γρ. mg. Z ‖ 34. χεῖρόν $Π^1$ $C^cB^{1.2.}$, χείρων $Π^2ZO^2$ ‖ 1125 b, 5. καὶ $Π^1$(Z) C[c], καὶ τὰ etiam B^1O^2 ‖ 7. τιμῆι καὶ (ἐν add. C[c]) ὀρέξει K[b] (Z) C[c] ‖ 9. καὶ post ὡς om. etiam (Z) C[c] ‖ 15. φέρομεν ἀεὶ etiam (Z) C[c], ἀεὶ φέρομεν etiam $B^{1.2.}O^2$ ‖ 19. τῆς om. etiam $C^cB^{1.2.}O^2$ ‖ 23. δὲ] δὲ ἢ K[b] (Z), δὲ ἢ C[c] ‖ 25. τὸ etiam C[c] ‖ 32. καὶ ante ὡς add. etiam $B^{1.2.}O^2$ ‖ 1126 a, 10. ϑᾶττον ἢ etiam (Z) C[c] ‖ 20. ὀργῖλοι K[b] (Z) C[c] ‖ 1126 b, 4. τοσοῦτον K[b] (Z) C[c], τοιοῦτον etiam B^1O^2 ‖ 24. ἐχϑαίρειν etiam Z, ἐχραίνειν pr. C[c], ἐχϑραίνειν etiam O^2 et corr. C[c] ‖ 36. διαφόρως post διαφερόντως add. K[b] (Z) C[c] ‖ 1127 a, 8. recipe διά τι ἄλλο et notam corrige sic: διά τι ἄλλο $ΓΠ^1$ $ZH^aN^bC^cB^{1.2.}O^2$, δι' ἄλλο τι $Π^2$ Bk. Br. ‖ 9. τις ὠφέλεια etiam (Z) C[c] ‖ 21. δὴ et 27. λέγει καὶ πράττει etiam (Z) C[c] ‖ 1127 b, 6. αὑτὸ etiam C[c], αὑτὸν etiam (Z) O^2 ‖ εὐλαβεῖται etiam Z ‖ 19. ὧν ἢ δεῖ etiam Z, ὧν ἡδεῖα pr. C[c] ‖ 20. μάντιν ἢ ἰητρὸν (ἰητρικὸν C[c], ἢ add. rc. C[c]) σοφόν P[b] C[c] (μάντιν σοφὸν ἰατρὸν etiam Z) ‖ 21. ταῦτα καὶ etiam (Z) C[c] ‖ 24. ὀχληρόν etiam (Z) in ras. C[c], ὀγκηρόν etiam B^1O^2 ‖ 26. καὶ post δὲ om. etiam C[c] et in lac. B^2 ‖ 27. εὐκαταφρονητότεροί etiam C[c] (εὐκαταφρονητότερον Z) ‖ 31. καὶ ἀντικεῖσϑαι etiam (Z) C^cB^2 ‖ 1128 a, 16. καὶ ἐκ etiam (Z) C^cB^2 ‖ 21. αὖ τοῦ etiam O^2, om. etiam (Z) C[c] ‖ 26. μὴ ἀπρεπῆ etiam Z, μὴ ἃ πρέπει etiam C^cB^2, ἃ πρέπει etiam B^1O^2 ‖ 28. καὶ post ἡδύ add. K[b] (Z) C[c] ‖ 35. ταῦτα K[b] (Z) C[c] ‖

1128b, 4. ἀναγκαῖα C^c (ἀναγκαίον, ν alterum in ras. Z) ‖ 11. γοῦν $Π^2C^cB^1O^2$Ald., οὖν $ΓΠ^1$ (Z) B^2 Ar. ‖ 26. ὥστ' πρᾶξ pr. C^c (crx. rc.), ὥστ' πράξαι pr. Z, ὥστ' πράξαιε rc. Z ‖ 28. ἀκουσίοις K^b O^2, ἀκούοις Z ‖ 32. μᾶλλον τὸν etiam C^c et corr. Z ‖ ταῦτά etiam O^2 et corr. Z, τὰ τοιαῦτα K^bC^c et pr. Z.

Lib. V. 1129a, 25. καὶ ἡ ἀδικία om. etiam P^2 ‖ 33. ὁ ἄνισος etiam P^2 ‖ 1129b, 1. γὰρ etiam P^2 ‖ καὶ add. etiam P^2 ‖ 2. ἔσται post οὐ πάντα P^b, om. K^b (Z) O^2 ‖ 10. ἔστιν δὲ ἄνισος] καὶ παράνομος B^1 ‖ καὶ παράνομος κ. τ. λ. add. etiam $P^bC^cB^{1.2.}$ O^2P^2 et mg. Z, sed ἡ παρανομία — ἀνισότης om. Z, ἡ post ἤτοι om. etiam C^cB^2, καὶ κοινὸν — ἀδικίας om. O^2 ‖ 18. τῆς εὐδαιμονίας etiam O^2 ‖ 20. λείπειν etiam P^2 ‖ 24. ὀρθὸς etiam B^1O^2 et rc. N^b (ὀρθῶς etiam H^a et pr. N^b) ‖ 25. χείρων etiam (Z) B^1 O^2 et rc. N^b (χεῖρον etiam H^a et pr. N^b) ‖ 29. διὸ καὶ et 30. ἀρετὴ ἔνι etiam P^2 ‖ 31 sq. dele signa transponendi et in nota vocem recte et adde notam hanc: ὅτι — 32. ἐστιν secl. Busseus ‖ 1130a, 2. ἀρχὰ etiam O^2P^2 ‖ τὸν add. etiam $B^{1.2.}$ O^2P^2 ‖ 5. κοινῷ etiam B^1O^2 ‖ 7. ἀλλὰ ὁ P^2 ‖ 13. ἡ etiam P^2 utroque loco ‖ ἡ δικαιοσύνη etiam B^2O^2 ‖ 18. ἢ ὁ etiam P^2 ‖ 22. μέρος τι (τί P^2) etiam $B^{1.2.}$ O^2P^2 ‖ 25. προσλαμβάνων K^b (Z) O^2, προσλαμβάνοι etiam P^bP^2 ‖ 26. μᾶλλον δόξειεν εἶναι P^b ‖ 28. ὅτι ἔτι Z ‖ 31. δ' ἐπάταξεν etiam P^2 ‖ 1130b, 2. καὶ χρήματα etiam corr.[1] P^2 ‖ 7. ὁποία P^2 ‖ 11. παράνομον πλέον etiam (Z) C^c, πλέον etiam P^2 ‖ 12. πρὸς] καὶ πρὸς (Z) K^b ‖ πλέον ἅπαν ἄνισον etiam B^1P^2 et pr. Z, ἄνισον ἅπαν παράνομον etiam C^c O^2 et mg. Z ‖ τὸ δ' ἄνισον οὐ πᾶν πλέον etiam B^1P^2 et pr. Z, τὸ δὲ παράνομον οὐ πᾶν ἄνισον mg. Z ‖ 16. ὥστε] ὡς περὶ ὥστε O^2, καὶ post ὥστε add. QM^bO^2Ald., om. etiam P^bB^1 ‖ 23. προσταττόμενα etiam B^1 O^2 ‖ 1131a, 7. προαγωγία etiam P^2 ‖ 16. καί τισι καὶ πρός τι etiam O^2P^2 ‖ 18. ἐστί om. (Z) K^b O^2 ‖ 21. ἐστὶν O^2 ‖ 31. λόγου etiam (Z) B^1 O^2 ‖ 33. χρήσεται etiam B^1O^2 ‖ 1131b, 32. τὸ ante παρὰ add. etiam (Z) O^2 ‖ 1132b, 15. πωλεῖν καὶ ὠνεῖσθαι etiam B^1O^2 ‖ 16. corrige notam sic: δέδωκεν $Π^a$ (Z) P^b C^c B^2 ‖ 27. ἔρρεξε L^b O^b, ἐρώξει N^b ‖ 1133a, 4. τε add. etiam Z ‖ 20. ὃ etiam (Z) B^1 ‖ 33. τὸ post ἔργον om. $Π^b$ H^a N^b O^2 ‖ 1133b, 15. ἔσται αἰεὶ etiam $B^{1.2.}$ O^2 ‖ 1134a, 7. τοῦ ἀνίσου ci. Wilson (nescio an recte) ‖ 22. οὐ Z K^b P^b C^c ‖ 1134b, 7. τὰ τοιαῦτα etiam P^bC^c, ταῦτα etiam O^2 ‖ 11. οὐ post καὶ add. O^2 et rc. Z ‖ 20. οὐ τῷ] οὕτω K^b M^b, αὐτῷ O^2 ‖ 29. ἔχον post οὐδαμῶς add. etiam O^2 ‖ 1135a, 12. τὸ κοινὸν μᾶλλον δικαιοπράγημα etiam B^1O^2 ‖ 1135b, 11. δὲ etiam O^2 ‖ 13. ταῦτα πράξῃ etiam $P^bB^1O^2$ ‖ 18. ἐν ἑαυτῷ ἡ ἀρχὴ etiam $B^{1.2.}$ O^2 ‖ 24. οὐδὲ etiam B^1O^2 ‖ 27 sqq. scribe [ἔτι δὲ — δικαίον.] ἐπὶ — ἐστίν. * et adde notam hanc: 27. ἔτι — 28. δικαίον post 29. ἐστίν tri. Busseus ‖ 1136a, 17. ἅπαν etiam P^bB^1, om. in

lac. O² ‖ 32. ὦ etiam Pᵇ (?) B¹O² ‖ 34. ἕν τι etiam O² ‖ 1136b, 6. ἀλλὰ οὐδ' etiam O² ‖ 7. εἶναι post σπουδαῖον ZOᵇ ‖ 18. τις τὸ ZOᵇ ‖ πλεῖον ZOᵇ, πλέον δὲ Ald. ‖ 31. ὁ om. ZOᵇ ‖ 33. ἐστίν om. ZOᵇ ‖ 1137a, 6. τοῦτο δ' ZOᵇ ‖ 8. ῥᾷον ZOᵇ ‖ 13. διανεμόμενα etiam B² ‖ 27. δὲ καὶ etiam O² ‖ 1137b, 20. τούτοις etiam ZPᵇO² ‖ 23. οὕτως etiam ZO² ‖ 33. τί τὸ etiam ZPᵇO² ‖ 1138a, 5. τὰ ante κατὰ om. ZOᵇ ‖ 9. ὡς etiam O² ‖ 10. νόμον etiam ZB¹·²·O² ‖ 22. καὶ om. etiam ZPᵇO² ‖ 32. ψεκτὸν ἦν etiam ZO² ‖ 33. σύνεγγυς ZOᵇ ‖ 1138b, 6. οὐκ αὐτῷ ΓNᵇPᵇ (?), οὐκ αὐτὸ etiam O².

Lib. VI. 1138b, 15. τῶν ἄλλων τῶν etiam P² ‖ 18. καὶ om. etiam CᶜP² ‖ μηδὲ etiam Z ‖ 19. μήτε etiam P² et rc. Z ‖ 20. ἐν om. etiam Z ‖ 21. πράξεσι ZKᵇ ‖ καὶ om. ZOᵇ ‖ 31. εἴπειεν P², εἴποι Cᶜ, εἴποιεν etiam Z ‖ 33. ἀληθὲς, sed ὲ in ras. Z ‖ τοῦτο ante εἶναι Cᶜ, τοῦτο τὸ etiam ZB² ‖ 35. διείλομεν καὶ etiam P² ‖ 1139a, 3. λέγομεν etiam ZCᶜ ‖ 4. εἶναι post μέρη etiam O², post ψυχῆς ZB² ‖ 7. ὧν etiam B¹O²P² ‖ 8. δὲ] δέ γε CᶜO² Ald. et rc. Z ‖ 12. λογικὸν etiam pr. Z ‖ 24. μὲν ταῦτα etiam ZCᶜO²P² ‖ 30. ἡ om. etiam Z ‖ 36. αὕτη etiam ZP² ‖ 1139b, 1. γὰρ τούτου etiam Z ‖ 2. pone in textu: ποιῶν· καί⟨τοι⟩ et corrige adnotationem sic: καί⟨τοι⟩ Thomas, ἀλλ' coniecerat Susem. ‖ 3. ἀλλ' οὐ etiam CᶜO²P² et rc. Z ‖ 13. ἀληθεύει etiam ZCᶜB¹·²·O² ‖ 15. ἡ om. etiam Cᶜ ‖ 24. ἀίδια πάντα etiam corr. Z ‖ 25. ἅπασα ἡ Cᶜ, πᾶσα, sed τῇ antecedens in ras. Z ‖ 27. ἐλέγομεν etiam Z, λέγωμεν O² ‖ 28. ἀρχῆς etiam rc. Z ‖ 1140a, 5. καὶ etiam B¹O²P² et corr. Z ‖ περιέχονται etiam corr.¹ P² ‖ 7. ἐστιν om. Oᵇ et pr. Z ‖ 9. τὸ αὐτὸ etiam Z ‖ 11. τὸ ⟨αὐτὸ⟩ Thomas (retento καὶ) ‖ 12. l. γίνηται ZOᵇ (nisi fallor, recte), γένεται Cᶜ ‖ 14. ἡ om. etiam ZB² ‖ 25. δὴ post τίνας add. B¹P² et rc. Z, δὲ ΓAld. ‖ 28. πρὸς om. etiam O²P² ‖ ποῖα om. etiam O² ‖ πρὸς] περὶ O² et pr. Z (crx. rc.) ‖ ὅλως etiam B¹P², ὅλον ZO², ὅλ sequente ras. Cᶜ ‖ 1140b, 2. ἡ add. etiam ZCᶜB¹·²· P² ‖ 3. τέλος etiam B¹ et rc. Z ‖ 5. pone in textu ἀληθοῦς et in nota: ἀληθοῦς Alex. in Met. p. 7, 24 sqq. Bon., ἀληθῆ c. c. Bk. Rr. Fr. ‖ 7. ἀεὶ etiam P² ‖ αὕτη etiam B¹, αὐτῇ etiam P² ‖ 10. τοὺς post καὶ om. etiam ZB¹O² ‖ 11. ἔνθα Cᶜ, ὅθεν etiam B² et pr. Z (crx. γρ. mg.) ‖ 13. πᾶσαν etiam ZB¹·²·O²P² (ἅπασαν Cᶜ) ‖ 14. τὸ post καὶ om. etiam Cᶜ ‖ 15. δύο B²P² et pr. Z (crx. γρ. mg.) ‖ 18. φανεῖται ΓZB¹·²·O² ‖ 21. pone in textu ἀληθοῦς et in nota: ἀληθοῦς ΓMᵇP² Par. 1417 Alex. Eu. Ar., ἀληθῆ c. c. Hel. Bk. Rr. Fr. ‖ 27. καὶ] ἐστὶ καὶ O²P² Ald. et rc. Z ‖ 29. μὲν τῆς etiam P² ‖ 32. δ' αἱ etiam ZCᶜB² ‖ ἀποδεικτικῶν etiam CᶜP² et pr. Z ‖ 33. ἡ om. etiam B² ‖ 1141a, 4. μὴ post καὶ Z ‖ 9. τε om. etiam CᶜP² et corr. Z (eras.) ‖ 10. ἀποδιδόαμεν etiam Z ‖ 11. οὖν om. etiam ZCᶜ B²O² ‖ 12. ἐστὶν ante τέχνης etiam Z ‖ 13. τι] τι ἢ ZMᵇOᵇO² ‖

14. *μαργίτη* etiam C^c, *μαρ* pr. Z ‖ 17. *ὅτι ἡ* etiam O²P² ‖ 20. *καὶ ὥσπερ* etiam ZC^cB^{1.2.}O²P² ‖ *ἔχουσαν ἐπιστήμην* O² ‖ 21. *ἐπιστήμην πολιτικὴν* etiam ZB^{1.2.}O²P², *πολιτικὴν ἐπιστήμην* C^c ‖ 24. *τὸ εὐθὺ* etiam ZB² ‖ *τὸ αὐτὸ* ZK^b ‖ 26. *φαῖεν ἂν*] *φασιν* Busseus ‖ *ἐπιτρέψειαν* ZM^bP², *ἐπιτρέψαι* Busseus ‖ 27. *αὐτὰ* etiam corr.¹ P² ‖ 29. *καὶ ὅτι* Π¹C^c, *εἴη ὅτι* B² et pr. Z, *ὅτι* etiam B¹ O²P² et corr. Z ‖ *ἂν εἴη*] *ἐστὶ* pr. Z ‖ 1141 b, 1. *συνέστηκεν ὁ κόσμος* etiam ZB² ‖ 3. *καὶ* prius om. ΓZL^bO²P² ‖ 17. *ἑτέρων*] *ἐνίων* ΓO² Ald. et rc. Z ‖ 19. *ἀγνοοῖ* etiam C^c (?) ‖ 21. *δεῖν* ZO² ‖ 27. *καὶ* om. etiam ZC^cB²P² ‖ 28. *μόνους* etiam P² ‖ 30. *δὲ καὶ ἡ* etiam ZB² ‖ 34. *τὰ* rc. Z ‖ 1142 a, 1. *τὸ* etiam O², om. etiam pr. Z ‖ 2. *πράγμονες* pr. Z ‖ *διὸ καὶ* etiam rc. Z ‖ 4. *ἠριθμημένω*, sed *ω* in ras. Z, *ἠριθμημένον* etiam P² ‖ 5. *ἴσων* etiam P² ‖ 9. *αὐτοῖς* Z ‖ *εὖ* K^bC^c, *ἀγαθὸν* Z, om. etiam O²P² ‖ 11. *λεγομένου* ZO^bB² ‖ 16. *ποιήσει* etiam O²P² ‖ 17. *δήποτε* etiam B², *δέποτε* Z, *ποτε* B¹O² ‖ 19. *αἱ* om. ZO^b ‖ 21. *βουλεύεσθαι* ZK^b ‖ 23. *τοδὶ τὸ* etiam ZB² ‖ 25. *ἀπτικοὶ* etiam B², *ἀπτικὴ* ZB¹, et pro „*ἀντιληπτικὴ* pr. O³ (crx. mg.)“ scribe: *ἀντιληπτικὴ* (sed *ληπτικὴ* in ras. rc.) C^c ‖ 27. *οὐ* om. etiam C^c ‖ 28. *οἷα ἡ* etiam ZB² ‖ 30. *ἡ* etiam ZC^c ‖ 32. *λαμβεῖν* pr. Z, *διαλαβεῖν* etiam C^c B¹P² et rc. Z ‖ *καὶ* om. etiam P² ‖ 1142 b, 1. *ἐστίν* post *τις* add. O² Ald., *καὶ ταχύτης* add. Z ‖ 9. lege *τις* post *εὐβουλία* Π¹ ‖ 11. *διώρισται* ZM^bO²P² ‖ 15. *τε καὶ κακῶς* etiam C^cB²P², *κακῶς καὶ κακῶς* Z ‖ 19. *τυχεῖν*] *καὶ σκέψασθαι δεῖν* O² ‖ 20. *ὑπειληφὼς* ZO^bB¹O² Ald. ‖ 21. *βουλεύεσθαι* O^bO² ‖ 25. *αὐτὴ* etiam C^cB^{1.2.}P² ‖ *πω* K^bC^cP² ‖ 30. *ἡ τίς δὲ* C^cP², *ἡ δέ τις* etiam ZB² O² ‖ 31. *βουλεύεσθαι* etiam ZO² ‖ 33. *τὸ* etiam corr. Z ‖ 1143 a, 3. *οἷον ἡ* etiam Z (sed *οἷον* in ras.) C^cP² ‖ *ὑγιεινῶν γὰρ ἂν ἦν* etiam O²P² et rc. Z ‖ 5. *ὁτωοῦν* etiam C^cB^{1.2.}O² et rc. Z (*ω* in ras., *οὖν* in lac. om. pr.) ‖ 10. *γὰρ οἱ συνετοὶ* etiam ZC^cO²P² ‖ 19. *συγγνώμονας* etiam corr.¹ P² ‖ 22. *ἕκαστα* etiam corr.¹ P² ‖ 33. *ἅπαντα* ZO^b et rc. C^c, *ἁπάντων* etiam O²P² et pr. C^c ‖ 1143 b, 1. *καὶ* alterum om. etiam ZB¹O²P² ‖ 2. *τοῖς πρακτικοῖς* (ut videtur) etiam pr. Z ‖ 6. *δεῖ ἔχειν* etiam ZO² ‖ 7. *ἔχει* etiam P² ‖ 14. *τὰς ἀρχὰς* etiam ZC^cB^{1.2.}O²P² ‖ 15. *ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνησις* ZB¹ Ald. ‖ 16. *ἑκατέρα* post *τυγχάνει* ZB¹O² Ald. ‖ *τί* et 19. *θεωρήσει* etiam C^c ‖ 23. *ἐστι* post *ἀνδρός* ZAld. ‖ 27. *καὶ*] *ἢ* ZO^b ‖ 28. *ῥητέον* etiam C^c ‖ 29. *χρήσιμος* etiam P² ‖ 35. *ἡ*] *καὶ* ci. Thomas ‖ *ποιοῦσα*] *διοικοῦσα* ci. Thomas ‖ 36. *μὲν* om. etiam P² ‖ 1144 a, 2. *γ'*] *δὲ* etiam Z, om. O² ‖ *τοῦ* Π¹B², om. etiam ZC^cP² ‖ 6. *καὶ ἐνεργείᾳ εὐδαιμονίαν* perperam prb. Busseus ‖ 7. *κατά τε* etiam ZC^cP² ‖ 23. *τις* om. etiam C^c ‖ 1144 b, 6. *ζητοῦμεν* etiam Thomas ‖ 7. *ἀγαθὸν εἶναι* etiam ZO²P² ‖ *τοιαῦτα* ⟨*οἰόμεθα*⟩ aut *τοιαῦτα* ⟨*ἡγούμεθα*⟩ Thomas (fors. recte) ‖ *ἄλλον τρόπον*] *ἄλλως* Z ‖ 10. *σώματι*] *ἐν σώματι* ZO²

Ald. ‖ 15. καὶ alterum om. Z O² Ald. ‖ 17. τινὲς om. etiam Z O² ‖ 30. οὖν] τοίνυν Z O²P² Ald. ‖ 1145a, 2. ὑπαρχούσῃ etiam Cᶜ ‖ 7. γ'] τ' Ald., τε Z, om. Mᵇ ‖ 8. ἡ om. etiam B¹ ‖ 9. οὖν ἐστί O².

Lib. VII. 1145a, 21. οὐ γὰρ etiam corr.¹ P² ‖ 23. θεῖοι et 24. θηριωδία etiam Z P² ‖ 25. ἀντικειμένη P² ‖ 29. θεῖος etiam CᶜO² ‖ 33. τῆς τοιαύτης διαθέσεως etiam Z B¹·²·O²P² ‖ 1145b, 6. τε om. Π²B¹·²·O²P² et in ras. Cᶜ ‖ 8. δ' ἡ Π¹CᶜB²P² ‖ τε om. Π¹O²P² ‖ 9. τῶν om. Π²O² ‖ 15. notam corrige sic: πάντες MᵇO², πάντως Z Ar. et corr. Lᵇ etc. ‖ 17. ὅτὲ etiam Z B¹·²· et corr. Cᶜ ‖ 31. lege δὴ Oᵇ et pr. Kᵇ (crx. rc.) † ‖ 1146a, 2. μένειν ἐν ταύταις ΓP² ‖ 6. ἂν οὐδεὶς P² ‖ 8. ἐσχάτων γὰρ etiam Z B¹·² ‖ 11. ἔστιν Π²O² † ‖ 34. παρανομία Z O² Ald. ‖ 1146b, 1. μὴ ἐπέπειστο etiam Z Cᶜ ‖ 3. ἅπαντα Π²O² ‖ 14. δ' ἡ Π²CᶜB² ‖ 15. ὁ post καὶ om. etiam Z O² ‖ 17. ἀκρατὴς om B² ‖ ὁ ἀκρατής om. Z, ἀκρατής om. Cᶜ (ὁ ἐγκρατὴς habet O²) ‖ ὡς — ἀλλ' om. etiam Z CᶜB¹·²· ‖ ἀλλ'] ἀλλὰ τῷ O² ‖ 18. ἡ alterum om. etiam Z Cᶜ ‖ 19. ἅπαντά etiam Z O² ‖ 21. ἂν om. etiam CᶜO² ‖ 1147a, 6. οὗτος etiam Z B¹·²·O², ὁ οὗτος Cᶜ ‖ 9. εἶναι etiam B², εἶναι εἰδέναι O² ‖ 14. γε om. etiam CᶜB² ‖ 19. notam restitue sic: τοῦ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν ἐπιστήμην post σημεῖον add. Π²O² Ald., c. c. om. An. Ar. ‖ 21. πρῶτοι etiam Cᶜ ‖ 22. συμφυῆ εἶναι Z Ald., συμφῦναι etiam CᶜO² ‖ τοῦτο etiam Z CᶜB¹O² ‖ 32. ἡ post ἐνῇ add. Z MᵇOᵇ Ald. ‖ πᾶν τὸ etiam Z B¹·²·O² ‖ 34. οὖσα Z Ald., ἐροῦσα O² ‖ οὖν add. etiam Z B²O² ‖ 1147b, 4. τῶν om. etiam Z CᶜB¹·² ‖ 16. αὐτὴ etiam Z B¹O² ‖ 29. οὔ etiam Z CᶜB¹·² ‖ 1148a, 13. τὸν alterum et 34. καὶ om. etiam Z B¹O² ‖ 1148b, 4. καὶ ἁμαρτήματα om. etiam Z Cᶜ ‖ 13. θυμοῦ etiam Z ‖ 22. ἀνθρώπων etiam B²O², ἀνθρωπείοις post 23. κρέασιν Z B¹Ald. Ar. ‖ 23. ἀλλήλοις δανείζειν O² ‖ 30. γυμναζομένοις etiam Cᶜ, ἐθιζομένοις etiam B¹·²·O² ‖ 30. δὲ om. etiam Cᶜ ‖ 1149a, 5. κακία καὶ ἀφροσύνη etiam Z CᶜB¹·²·O² ‖ 25. ἢ ἡ] ἢ etiam Z B¹ ‖ 28. προστάξεως etiam CᶜB²O² ‖ 30. ὁ add. etiam Z CᶜB¹·²· ‖ 1149b, 2. γὰρ τοῦ om. Z Ald. ‖ 25. ἡ posterius om. Z Ald. ‖ 30. ἀκρασία Z, ἡ ἀκρασία Ald. ‖ 33. σινομωρία etiam O², συνομωρία etiam Cᶜ ‖ 1150a, 2. βέλτιον Π¹O² ‖ 3. lege ἡμάρτηται (ἔφθαρται Cᶜ) καὶ ante οὐκ add. ΓZ CᶜB¹Ald. Ar. ‖ συμβαλεῖν etiam Z CᶜB¹ ‖ 15. δ' ἡ] δὲ B¹·²· Ald. ‖ ἕξεις Z B¹·²·Ald. ‖ 22. ὁ — ἀνίατος om. ΓZ Cᶜ ‖ μὴ μεταμελητικὸς O²Ald. ‖ 28. μή τις Π²O² ‖ 29. τύπτοι ἢ εἰ ὀργιζόμενος om. Z KᵇNᵇCᶜ ‖ 1150b, 17. εἴπερ οὖν etiam Z CᶜB¹·²·O² ‖ 22. προγαργαλισθέντες etiam Z B¹O² ‖ 31. καὶ om. Π²B² ‖ 1151a, 7. τὴν om. etiam Z ‖ 15. ἡ alterum om. etiam Z CᶜB¹ ‖ 33. μὲν om. etiam Z B¹·²·O² ‖ 34. δὲ ὁ etiam Cᶜ ‖ 1151b, 7. ὥσπερ etiam O² ‖ τὸ Cᶜ, om. etiam Z ‖ 15. ἂν etiam Z CᶜO² ‖ 21. οὔτε ἀκόλαστος οὔτε φαῦλος οὔτ' rc. Z, ἢ ἀκόλαστος εἴτε φαῦλος εἴτ' pr. Z (falsa igitur rettuli) ‖ 1152a, 11. μὲν om. etiam Z ‖ 20. οὐ

Π^2ZB^1 ‖ 22. *καθάπερ* $\Pi^2$$O^2$ ‖ 23. *ἐβούλετο* K^b et pr. C^c ‖ 29. *βουλευσαμένων* etiam Z$C^c$$B^{1.2.}$ ‖ 34. *τί* alterum et 35. *τί* om. etiam Z, 35. *τί* om. O^2 ‖ 1152b, 27. *ἀκολουθήσουσι* post *γενέσεις* repetunt etiam Z$C^c$$O^2$ ‖ 35. *ὑπολοίπου* etiam O^2, *ὑπολύπου* etiam ZC^c ‖ 1153a, 12. *τὴν* om. etiam C^c ‖ *τελείωσιν* etiam ZC^c ‖ 16 sq. scribe: [*ὅτι κυρίως ἀγαθόν*] et *ἕτερον*, *. — et in adnotatione post Gifanius adde: post 17. *ἕτερον* recte tri. Bendixenius (Philol. XI. p. 571. n. 47) ‖ 24. *μηδεμίαν ἡδονὴν* etiam ZO^2 ‖ 1153b, 7. *δ'* etiam Z$C^c$$O^2$ ‖ 23. *αὕτη* etiam C^c ‖ 25. *πάντα* etiam O^2 ‖ 27. *λαοὶ* etiam ZC^c, om. etiam $B^2$$O^2$ ‖ 28. *πολλοὶ φημίζωσιν* etiam Z$B^1$$O^2$ ‖ 33. *γε* om. etiam ZC^c ‖ 1154b, 5. *ἑτέραν* etiam pr. Z ‖ 11. *δέονται ἀεὶ* etiam C^c ‖ 15. *λύπης* etiam ZO^2.

Lib. VIII. 1155a, 12. *ἀναμάρτητον* offendit Thurotum ‖ 17. *πρὸς—γεννηθέντι* om. etiam pr. Z, sed add. mg. (ergo corrige notam) ‖ 31. *καὶ ἔνιοι* etiam $C^c$$O^2$, *ἔτι καὶ ἔνιοι* Z Ald. ‖ 35. *ὅσα* etiam Z ‖ 1155b, 4. *εἰς* etiam C^c ‖ 15. *τὸ* alterum om. B^2 ‖ 1156a, 7. *δὲ* etiam C^c, *γὰρ* etiam O^2, *γάρ ἐστιν* etiam ZB^1 ‖ 1. *εἴδη τὰ τῆς φιλίας* $\Pi^2$$B^2$, *εἴδη τῆς φιλίας* Z$B^1$$O^2$ Ald. ‖ 13. scribe ´*ἡδεῖς αὐτοῖς* et adde notam: *ἡδεῖς αὐτοῖς* Thurotus, *ἡδεῖς αὑτοῖς* cet. ‖ 22. *γίγνεται ἄλλο* etiam Z$B^{1.2.}$ ‖ 24. *φιλία δοκεῖ* etiam C^c $B^{1.2.}$ O^2 ‖ 1156a, 16. adice: potius *φιλητός* ante *ἐστιν* add. Duemmler (Antisthenica, Bonn. MDCCCLXXXII, p. 80) ‖ 1156b, 3. ⟨*ταχέως*⟩ *φιλοῦσι* Zeller, *φιλοῦσι καὶ* post *ταχέως* traiecerat Rassovius, *καὶ* post *ταχέως* transp. Thurotus ‖ 5. *τὴν* om. etiam O^2 ‖ 8. *ὁμοίως ἀλλήλοις βούλονται* etiam Z$C^c$$B^{1.2.}$$O^2$ ‖ 19. *δεῖ* ante *τοῖς φίλοις* Π^2Z, post *ὑπάρχειν* O^2 ‖ 28. *δεῖ* etiam C^c, om. Z ‖ 34. *ταῦτα* etiam Z$C^c$$O^2$ ‖ 1157a, 2. *οὗτοι* $\Pi^1$$C^c$ † ‖ 3. *οἱ* etiam Z, om. etiam C^c ‖ 4. *ἴσον* etiam ZO^2 ‖ 9. *ἡ ὄψις ἡδεῖα* etiam Z$B^{1.2.}$$O^2$ ‖ 12. *ἀντικαταλλαττόμενοι* (*καταλλαττόμενοι* P^b) — 1161b, 19. *ὄντα* om. pr. P^b et pr. C^c (suppl. rc.) ‖ 17. *ἀλλήλοις εἶναι* etiam Z$B^{1.2.}$$O^2$ ‖ 24. restitue: *ἄλλαις ἑταιρίαις* Ald., *ἄλλαις ἑτερίαις* O^2 ‖ 32. *ὅμοιόν τι ταύτῃ* etiam B^1 ‖ 33. *ἀγαθόν τι* etiam ZO^2 ‖ 1157b, 5. *τὸ* $L^b$$O^b$ ‖ 17. *μὲν* etiam Z ‖ 36. in textu lege *ἤθει* et notam corrige sic: *ἤθει* Zeller, *εἴδει* Γ et pr. L^b, *ἡδεῖ* c. c. Asp. Hel. Ar. editiones, *ἀληθεῖ* coniecerat Vermehrenus ‖ 1158a, 14. *ἀγαθοὺς* etiam O^2, *ἀγαθοῖς* etiam rc. C^c, *ἀγαθὸν* etiam Z ‖ 24. *αὖ* etiam $B^{1.2.}$ ‖ 27. *αὐτοῖς ὑπάρξει* etiam ZO^2 et rc. C^c, om. in lac. pr. C^c ‖ 29. *εἰσιν ἢ* et ⟨*ἢ*⟩ *ἡδεῖς* ci. Busseus ‖ 33. *ὅτι* om. etiam O^2 ‖ 1158b, 9. *εἶναι καὶ μόνιμον* etiam ZB^1 ‖ 33. *γίνηται* etiam Z ‖ 1159a, 7. *οὐδὲ* etiam Z ‖ 32. *μὴ δύνωνται τῇ μητρὶ ἃ προσήκει ἀπονέμειν* etiam Z$B^{1.2.}$$O^2$ ‖ 1159b, 1. *τῶν τοιούτων* etiam Z$B^{1.2.}$$O^2$ ‖ 21. *ξηρῷ οὐχ ὑγρῷ* (*ὑγρὸν* O^2) etiam Z$B^{1.2.}$$O^2$ ‖ *γίνεσθαι* etiam O^2 ‖ 28. *οὖν* etiam Z, *γὰρ* etiam rc. C^c ‖ 1160a, 23. *θυσίας* — 25. *ἡδονῆς* alteram recensionem esse antecedentium 19. *ἔνιαι* — 23. *βίον* haud recte ci.

Wilson ‖ 24. ἑαυτοῖς etiam ZO² ‖ 1161a, 18. ταὐτὰ Thurotus ‖ 22. γὰρ ἂν καὶ Π²ZO² ‖ 27. δὴ δὲ Z ‖ 1161b, 7. κοινωνῆσαι— 1171b, 34. αἴσθησις om. O², κοινωνῆσαι—8. ἄνθρωπος post 1171b, 35. ἐν tri. et 1161b, 8. δοκεῖ—1171b, 34. αἴσθησις om. E ‖ 17. καὶ ἠρτῆσθαι etiam ZB¹ ‖ 23. ὀδοὺς θρὶξ ὁτιοῦν etiam B¹·²· ‖ ἐκείνων δ' οὐθενὶ etiam ZB¹·² ‖ 32. διὸ etiam ZB¹ ‖ 1162a, 7. γενομένοις offendit Weilium (apud Thurotum) ‖ 11. ἐν om. etiam Z ‖ 1162b, 12. ἐφίεται etiam Z ‖ 16. συνημερεύειν etiam B¹·²· ‖ 29. τούτων οὐκ εἰσὶ etiam ZB¹·²· ‖ 33. pone in textu δὴ et adde notam hanc: δὴ Thurotus, δὲ cet. ‖ 1163a, 2. καὶ ἑκόντι om. etiam Cᶜ ‖ 3 sqq. interpunge sic: οἰητέον. ὡς — ἔδει (οὐ — δρῶντος), καθάπερ ‖ 4. ⟨ὡς⟩ ὑπὸ Zeller (nescio an recte) ‖ 31. πλείω etiam B¹, om. Z ‖ 32. πλείω etiam Z ‖ 1163b, 17. τὴν ἀξίαν ποτ' ἂν etiam ZCᶜB¹·²· ‖ 20. ὀφείλοντι etiam ZCᶜ ‖ 22. ἀφιέναι etiam B¹·²·, ἐφιέναι Cᶜ.

Lib. IX. 1163b, 32. ἁπάσαις etiam ZB¹ ‖ ἀνομοειδέσι etiam ZCᶜB¹ ‖ 1164a, 27. ἄρκιος ἔστω in ras. add. Cᶜ ‖ 34. γίγνηται etiam ZCᶜB¹ ‖ 1164b, 9. τάσσειν Π² ‖ 1165a, 24. γονεῦσιν om. LᵇB¹ ‖ notam corrige sic: καθάπερ c. c. Hel., καθάπερ καὶ Π², καὶ καθάπερ B¹ ‖ 25. l. δέ] δὲ γονεῦσιν Π²MᵇB¹ etc. ‖ 1165b, 5. ἢ διὰ etiam Z ‖ 21. τῶ etiam Z, τὸ B¹ ‖ 22. γοῦν ZCᶜB¹·²· Ald. ‖ 23. γένοιτο etiam ZB¹ ‖ 26. διαμένει ZLᵇCᶜ ‖ 35. προγενομένην etiam B², προγινομένην Cᶜ, προσγενομένην ZB¹Ald. ‖ 36. ὅτε ZLᵇ ‖ 1166a, 5. τῶν φίλων etiam Cᶜ ‖ 6. μὴ post οἵ add. LᵇB¹ et mg. Cᶜ ‖ 25. μνεῖαι etiam CᶜB² ‖ 35. ἡ φιλία etiam ZB¹·²· ‖ 1166b, 12. καὶ alterum om. etiam B² ‖ μισοῦνται etiam ZCᶜ, μισοῦνται καὶ KᵇB¹Ald., μισοῦσι καὶ B², μισοῦσί τε καὶ Π²Bk.Rr. (falsa igitur rettuli) ‖ 20. ἀπεχόμενος ZLᵇB¹Ald. ‖ τὸ etiam Cᶜ, τοτὲ etiam ZB¹ ‖ 29. καὶ prius om. etiam ZB¹ ‖ 32. τοιαῦτ' etiam Cᶜ ‖ 1167a, 7. ἐπιθυμεῖ etiam Cᶜ ‖ 10. οὐθὲν ἂν etiam Z ‖ 18. ἡ om. Π¹Cᶜ ‖ 1167b, 22. οἱ δὲ δανείσαντες καὶ ἐπιμέλονται etiam ZB¹ ‖ 29. οὐδ' Π¹Cᶜ ‖ 32. πεπονθότας Π¹Z, εὖ πεπονθότας etiam CᶜB¹ ‖ 33. γένοιτ' etiam Cᶜ ‖ 1168a, 19. ἔχειν ΓΠ¹Cᶜ et post ἔοικεν B¹Ald. corr. Z, om. Π² pr. Z ‖ 20. τὴν om. Π² ‖ 21. τὸ] καὶ δὴ τὸ Π² ‖ 28. καὶ om. etiam ZCᶜ ‖ 1168b, 2. ᾗ ᾧ etiam Cᶜ, ᾧ μάλιστα etiam B¹ ‖ 8. τὰ] τὰ τῶν Cᶜ ‖ 9. μάλιστ' ὑπάρχει etiam ZB¹ ‖ 11. ἐχόντων Lᵇ pr. Z ‖ 15. οὖν om. Π¹Cᶜ ‖ 29. γοῦν] γὰρ ZLᵇCᶜB¹Ald. ‖ 1169a, 6. ἢ τοῦ καλοῦ etiam ZCᶜ ‖ 16. ἃ δεῖ post ταῦτα Π¹Cᶜ ‖ 18. τὸ περὶ etiam ZCᶜB¹ ‖ 25. δὴ Π² ‖ 28. δὲ etiam ZCᶜ ‖ 29. περὶ τὰς etiam ZB¹ ‖ δὴ etiam Cᶜ ‖ 1169b, 1. δεῖ φίλαυτον εἶναι etiam ZB¹ ‖ 17. τὰ om. Π² ‖ 22. καὶ τῶν φίλων etiam Cᶜ ‖ 31. ἀγαθοῦ δ' etiam ZB¹ ‖ 1170a, 6. ῥάδιον etiam B¹ ‖ 11. γένοιτο ZLᵇCᶜAld. ‖ 29. αἰσθάνεται post ἀκούει Π², καὶ αἰσθάνεται Cᶜ ‖ 1170b, 16. καὶ etiam ZCᶜ ‖ 1171a, 6. ὑπάρχει etiam ZB¹ ‖ 10. οὐ Π¹ ‖ 29. interpunge: δυστυχίαις.

κουφίζονται || 1171b, 2—5. interpunge: λυπεῖσθαι (παραμυθητικὸν γὰρ — λυπεῖται)· τὸ δὲ λυπούμενον — λυπηρόν. πᾶς || 10. συστενάζουσι etiam ZC^cB^1 || 1172a, 4. δὲ] δὲ καὶ ZL^bO^2Ald. || 8. in verbis continuis scribe: **συζῆν et notam corrige sic: ⟨μάλιστα χαίρειν καὶ τούτους, οἷς (vel μεθ' ὧν) βούλονται⟩ συζῆν Thomas, εὖ ζῆν coniecerat Bk., αὐτοὶ ζῆν coniecerat Rr.

Lib. X. lege: $K^bM^b = \Pi^1$, $L^bO^b = \Pi^2$, $\Gamma ZL^bO^2P^2$Ald. = Π^b[3]). — 1172a, 19. l. ἴσως om. Π^2 etc. (add. etiam P^2) || 22. l. ἀρετὴν $\Gamma\Pi^2ZB^{1.2.}O^2$ Mi. Ar. et rc. C^c (ετὴν in ras.) etc. (ἀρχὴν etiam P^2) || 26. l. τούτων Π^2 etc. || 33. l. ἂν om. Π^2 || 1172b, 2. ὡς οὐ etiam O^2 || 12. μηνύει etiam C^c, post ἄριστον etiam $ZB^{1.2.}O^2$ P^2 || l. τοῦτο om. $\Pi^bB^{1.2.}P^2$ || ἄριστον ὂν etiam C^c || 30. τὸν ἡδὺν βίον post φρονήσεως $\Pi^bB^{1.2.}$ || 1173a, 2. ὠρέγετο etiam O^2 || 8. καὶ prius add. etiam ZB^1O^2 || 9. pro οὐ] δ' οὐ κ. τ. λ. l. δ' post οὐ prius add. ΓZK^bO^2Ald. || 10. ὄντοιν κακῶν etiam Z B^1 || 11. τῶν et ἢ secl. Zeller || ἢ ἕτερον etiam $ZC^cB^{1.2.}$ || 23. τί κωλύει δὲ etiam $ZC^cB^{1.2.}O^2P^2$ || 28. τὸ om. etiam ZO^2P^2 || 33. τῇ τοῦ etiam Z || 1173b, 4. l. οὐκ ἔστι post ταχέως Π^b $B^{1.2.}$ || 7. l. τοῦ κατὰ φύσιν post 8. εἶναι $\Pi^bB^{1.2.}$ || 10. ᾧ] ῷ ῇ $L^bC^cB^2P^2$ || 11. l. οὐκ $\Gamma L^bC^cO^2P^2$Ald. || ἡ ἀναπλήρωσις etiam C^c, ἡ ἀναπλήρωσις ἢ O^2P^2 || 20. l. ἔνδειαι γεγένηνται Π^bB^2 (ἔδειαι pr. P^2, ἔδεια corr.³ P^2) || λέγοιντ' ἂν ἀναπληρώσεις O^2, γένοιντ' (γένοιτ' corr.) ἂν ἀναπλήρωσις aut ἀναπλήρωσεις P^2 || 23. l. ταῦτ' ante ἐστίν add. $\Pi^2\Pi^bC^cB^{1.2.}$ etc. || l. ἁπλῶς ante πλὴν add. $\Pi^2\Pi^bN^bC^cB^{1.2.}$ etc. || 25. l. δὴ post οὕτω add. Π^b Ar. || 34. l. τὸ $\Pi^2ZC^cO^2$Ald.Ar., τῶ c. c. P^2 etc. || 1174a, 1. l. τ' ZL^bO^2Ald., δ' $\Pi^1O^bC^cP^2$Ar., om. (?) Γ || 3. οἴονται ΓZC^c O^2P^2Ald. (οἷόν τε revera L^b) || 17. καὶ — 1177b, 24. εὐδαιμονία om. N^b || 20. l. ἡ om. Π^1O^2 || οἰκοδομικὴ καὶ K^b etc. || 21. δὴ om. etiam C^cB^2 || 29. παντὶ etiam $ZB^{1.2.}P^2$ || 33. l. ἐν ante τῷ μέρει om. Π^bB^1 (suppl. corr. P^2) || l. μέρει alterum post 34. ἑτέρῳ Π^bB^2, μέρει καὶ ἑτέρῳ om. C^c || 34. l. καὶ ἐν ἑτέρωι ZK^b, om. B^1 || 1174b, 16. l. κειμένων post αἴσθησιν add. $\Pi^2\Pi^bC^cB^{1.2.}$ Ar. (?) || 17. μὴ Π^1C^c, μηδὲ B^1 || 26. ὁμοίως om. O^2 et pr. L^b || 28. l. γὰρ δὴ ZL^bO^2Ald. (δὲ etiam P^2) || 29. l. εἴη $\Pi^bM^bB^{1.2.}$ || 32. οὐχ ὡς ἡ etiam $ZC^cO^2P^2$ (οὐχ ὡς revera L^b) || 33. ἕως δ' οὗ ἂν ποτε τὸ αἰσθητὸν ἢ νοητὸν ᾖ οἷον δεῖ (δὴ P^2) καὶ τὸ etiam $ZB^{1.2.}O^2P^2$ || 34. οὖν om. C^c || 1175a, 7. l. ταῦτα Π^bM^b || 9. l. οὐ γίνεται τοιαύτη ἡ ἐνέργεια Π^bC^c etc. || 26. φερόντων τῷ etiam O^2 || 30. συνάξει ZAld., om. in lac. C^c || 34. οἱ om. ZL^bO^2 || 1175b, 8. καὶ ἐὰν $\Pi^bC^cB^{1.2.}$ || 17. φθείρουσι — λῦπαι om. $L^bM^bC^cB^2$ O^2 (add. etiam P^2) || 19. l. γὰρ om. ΓZL^bO^2Ald. (add. etiam

---

3) Adhibebo hoc signum etiam ubi de Γ incerta res est. Etiam in L^b nonnullos locos denuo pro me inspexit Omontus.

P^2) ‖ 29. *αἰσχρῶν δὲ* etiam C^c ‖ 1176a, 7. *ὄνους* etiam $Z C^c B^1$ O^2, *ὄνον* etiam P^2 ‖ 11. *ἔστι* post *λυπηρὰ* add. $L^b C^c$ ‖ 17. *καὶ ἑκάστου* etiam $Z C^c O^2 P^2$ (*ἑκάστου* revera L^b) ‖ 18. *ὁ* add. $Z O^2$ Ald. ‖ 22. *τοῖς* add. etiam P^2 ‖ *ὁμολογουμένας* etiam O^2, *ὁμολογουμένως* etiam $C^c P^2$ ‖ 32. l. *δὲ* $\Gamma \Pi^2$ Hel. (?) † (*δὴ* etiam P^2) ‖ 1176b, 7. *περὶ* $Z C^c O^2$ (*παρὰ* etiam P^2) ‖ 8. *καλὰ καὶ* om. L^b, *καὶ καλὰ* post *σπουδαῖα* O^2 ‖ 15. l. *τούτων* $\Pi^2 Z$ Ald. Ar., *τοιούτων* etiam $C^c P^2$ ‖ 17. *ἀπασχολάζειν* etiam $Z O^2 P^2$ ‖ 18. *οὐδ' ὁ* etiam P^2, *οὐδὲ* etiam C^c ‖ 27. *δὲ ἡ* etiam B^2, *δὲ* etiam $Z C^c O^2 P^2$ ‖ 31. *ἕνεκα*] *χάριν* $Z B^1$ Ald. ‖ 1177a, 2. *μετὰ σπουδῆς* etiam P^2, *καὶ μετὰ σπουδῆς* P^b, *σπουδαῖος* Z Ald. ‖ 5. *σπουδαιοτέρου* $M^b O^2$ ‖ 19. *τε* add. etiam $Z C^c$, om. etiam P^2 ‖ 25. *σοφία* etiam $Z C^c$, *φιλοσοφία* etiam P^2 ‖ *καθαριότητι* etiam C^c, et l. *καθαρειότητι* $\Pi^2 P^2$ ‖ 27. *ἀγωγὴν* etiam Z, *διαγωγὴν* etiam P^2 ‖ 33. *σοφὸς* Z Ald. ‖ 1177b, 3. *περὶ* etiam $O^2 P^2$ ‖ 7. *ἢ ἐν τοῖς πολεμικοῖς* om. M^b, *ἐν* om. Π^b ‖ l. *αἱ ἐνέργειαι* $\Gamma Z L^b O^2$ Ald. Mi. Hel. Ar., *αἱ ἐνέργεια* corr. P^2 ‖ 9. l. *παρασκευάζειν* $\Pi^b M^b$ Ar. etc. ‖ 15. *καὶ* om. Π^2 ‖ 18. *αἱρεταί* post *εἰσιν* Π^b ‖ 21. pro Π^2 l. $\Gamma L^b P^2$ Ald. ‖ 22. l. *ἀνθρώπινον* $\Gamma \Pi^2 P^2$ Ar. Ald. ‖ 26. *ἂν εἴη κρείττων βίος* etiam $Z B^{1\cdot 2\cdot} O^2 P^2$ ‖ 31. *οὐ χρὴ δὲ* etiam C^c, et l. *χρὴ δὲ οὐ* $\Pi^2 \Pi^b B^{1\cdot 2\cdot}$, *οὐ γὰρ χρὴ* Alex. in Met. p. 15, 18 sqq. ‖ 32. *οὐδὲ*] *καὶ* Alex. ‖ 33. *ἀπαθανατίζειν* etiam $Z B^1 P^2$, *ἀποθανατίζειν* etiam B^2, *ἀπαναθανατίζειν* O^2 ‖ *ἅπαντα* $Z L^b O^2$ (*πάντα* etiam P^2) ‖ 1178a, 1. *ἀλλὰ δυνάμει* etiam $Z B^1$ ‖ 2. *δ'* om. $\Pi^1 C^c$ ‖ *ἕκαστος εἶναι* etiam $C^c P^2$, *ἕκαστος τοῦτο εἶναι* O^2, *εἶναι* Z ‖ 6. *ἐσθ'* etiam Z, *ἔσται* O^2 ‖ 7. pro Π^2 l. Π^b ‖ 9. l. *κατ' αὐτὴν* $\Pi^2 \Pi^b$ etc., *κατὰ τὴν* B^2 ‖ 11. l. *τὰ* ante *ἄλλα* add. $\Pi^b C^c$ Mi. Hel. etc. ‖ 13. pro Π^2 l. Π^b ‖ 21. l. *κατ' αὐτὰς* $\Pi^2 \Pi^b B^{1\cdot 2\cdot}$ Bk. etc. ‖ 24. *ἢ ἐπὶ* etiam $Z C^c B^{1\cdot 2\cdot} P^2$, *ἢ* O^2 ‖ 34. l. *ζητεῖται* $\Gamma Z L^b B^{1\cdot 2\cdot} O^2$ Ald. Hel. (*ἀμφισβητεῖται* etiam P^2) ‖ l. *δὲ* $\Pi^2 \Pi^b$ Ar. etc., *δέ τι* $B^{1\cdot 2\cdot}$ ‖ 1178b, 5. *συζῆν* $L^b O^2$ ‖ 12. pro Π^2 l. Π^b ‖ 15. *αἱ* $L^b C^c$ ‖ 19. *δεῖ* $\Gamma Z O^2 P^2$ Ald. etc. (*δὴ* revera L^b) ‖ 20. *ἀφαιρουμένω* C^c, *ἀφῃρημένω* $\Pi^2 \Pi^b B^{1\cdot 2\cdot}$ ‖ 21. *θεωρία* $\Gamma K^b C^c$, *θεωρίας* $\Pi^2 Z N^b B^{1\cdot 2\cdot} P^2$ Ald. ‖ 28. *οὐδαμῶς* $L^b P^2$, *οὐδαμοῦ* etiam $Z B^{1\cdot 2\cdot} O^2$ ‖ 31. *αὐτὴ* etiam Z, *αὕτη* etiam P^2 ‖ 1179a, 3. *ἡ κρίσις οὐδ' ἡ πρᾶξις* etiam $Z C^c B^{1\cdot 2\cdot} O^2$ et pr. P^2, *ἡ κρίσεις οὐδ' αἱ πράξεις* corr. P^2 ‖ 4. *ἄρχοντα* etiam $C^c P^2$, *ἄρχοντας* $\Gamma \Pi^2 Z B^{1\cdot 2\cdot}$ Ar. Ald. ‖ 29. *πάντα* post *ταῦτα* etiam $Z C^c P^2$, om. O^2 ‖ 33. *τε* om. etiam C^c ‖ *καὶ* alterum om. etiam $C^c O^2$ ‖ 1179b, 7. *προτρέψασθαι* etiam P^2, *προτρέψαι* etiam $Z B^1 O^2$ ‖ 15. l. *ἐννοίας* $\Pi^2 Z B^{1\cdot 2\cdot} O^2 P^2$ Ald. ‖ 22. l. *τινος* $\Pi^2 Z B^{1\cdot 2\cdot} O^2$ Ald. Hel. et mg. rc. C^c et corr. P^2, quid habuerit pr. P^2 incertum, om. in lac. pr. C^c ‖ 27. l. *ἂν* $\Pi^2 Z C^c B^{1\cdot 2\cdot} P^2$ ‖ l. *συνίῃ* $\Pi^b C^c B^{1\cdot 2\cdot}$ ‖ 1180a, 2. *ἐπεὶ* $Z L^b$ ‖ 3. *ἄττα* vel ⟨*τοιαῦτ'*⟩ *ἄττα* haud male ci. Thomas (in *ἄττα*, id quod iam antea mecum communicavit, inciderat etiam Iackson) ‖ *ἂν* om. etiam $B^2 O^2 P^2$ ‖ 8. l. *ἐπιεικῶν* $\Gamma \Pi^2 Z$

CcB1.2.P2 Ald. Ar. Hel. || 10. καὶ in lac. om. Z || 19. οὐδὲ etiam ZB1.2.O2P2 || 29. l. τὸ om. Π2 etc. || 32. μᾶλλον Π1Cc || 1180b, 2. καὶ] ἢ Π1 || 3. παιδευμάτων ZLbB1.2.O2 et pr. P2 || 4. l. ἤθηΠ2 Kb || 5. l. ἤθη Π2 Cc O2 Hel. || 9 et 11. pro Π2 l. Πb || 1181a, 10. πολιτικῆς add. etiam P2, om. etiam ZO2 || 11. l. μᾶλλον post συνηθείας add. Π2 Πb Mi. Hel. Ar. et rc. KbCc || 20. συνίσασι P2, συνίασιν ἃ δεῖ etiam ZB1 || 22. τὸ om. Π1CcO2.

Ceterum de Heliodoro paraphraseos auctore v. quae monuit Roseus in Herm. II. 1867. p. 212 sq. c. n. — In indice adde: [Ἰσοκράτης XV, 83 = 1181a 12—19.]

Politica autem postquam tertium edidi, prodierunt haud spernendae adnotationes et disputationes Iacksonis, Postgatei, Ridgewayi in „Cambridge Philological Transactions" II. 1883. p. 111—153 (cf. etiam Philol. Wochenschrift II. 1882. p. 1456—1459), M. Schmidtii novae libri I. recensionis altera pars (Ien. MDCCCLXXXIII) eiusdemque dissertatio „Rechtfertigungen zu meiner Recension des ersten Buches der aristotelischen Politik" annal. philol. CXXV. 1882. p. 801—824 inserta, translatio Anglica Welldonis, Lond. MDCCCLXXXIII. Praeterea Ridgewayus in epistula ad me missa nonnullorum ultimae illius editionis meae errorum typographicorum, qui nondum erant detecti, mentionem mihi fecit.

1253a, 34. ⟨ἐπὶ⟩ φρονήσει καὶ ἀρετῇ ci. Welldon || 1253b, 12. in n. pro δ' ἔτι l. δ' ἔτι || 1254a, 31. καὶ—32. ἐμψύχοις secl. Schmidtius || 1255a, 6. in n. lege: ἐν ᾗ Bas.3 (fors. recte) etc. || 17 — 19. distingue sic: ἀμφισβήτησιν (διὰ — ἄρχειν)· ἐπεὶ κ. τ. λ. || 1255b, 2. ἀγαθὸν ⟨καὶ ἐκ δούλων δοῦλον⟩ Schmidtius || 5. δῆλον· ⟨δῆλον δὲ⟩ Schmidtius || 40. περὶ — 1256a, 1. τρόπον et 1256b, 24. ᾗ—26. πόλεμον secl. Schmidtius || 1257a, 23. ἑτέρων **] ἐδέοντο Welldon || 1257b, 21. notam priorem pone post alteram (nam χρημάτων alterum secl. Bernaysius) || 1258a, 18. αὕτη Welldon || 32. ἰδεῖν ⟨ἐστιν⟩ et 33. ⟨ἐστίν,⟩ ἔστι Welldon (temere) || 1260a, 8—20 fortasse coniunctis Bernaysi, Thuroti, Susemihli coniecturis reficienda sunt sic: ὥστ' ⟨ἐπεὶ⟩ φύσει πλείω τὰ [ἄρχοντα καὶ] ἀρχόμενα (ἄλλον — παιδός), καὶ πᾶσιν — διαφερόντως (ὁ μὲν γὰρ — ἀτελές)· διὸ τὸν μὲν ἄρχοντα τελέαν ἔχειν δεῖ τὴν ⟨διανο⟩ητικὴν ἀρετήν (τὸ γὰρ ἔργον — ἀρχιτέκτων), τῶν δ' ἄλλων ἕκαστον ὅσον ἐπιβάλλει αὐτοῖς. ὁμοίως τοίνυν ἀναγκαῖον ἔχειν καὶ περὶ τὰς ἠθικὰς ἀρετάς· ὑποληπτέον δεῖν μὲν — πρὸς τὸ αὑτοῦ ἔργον. ὥστε φανερὸν ὅτι ἐστὶν ⟨ἑκάστου ἰδία ἡ⟩ ἠθικὴ ἀρετή || 8. ἄρχοντα καὶ fort. secludenda esse ci. Susem. || 10. interpunge παιδός. καὶ || 14. notam restitue sic: ἀναγκαῖον post 16. ὅσον tri. et interpunctione — Bernaysius, ἀναγκαῖον ἔχειν probatis ceteris Ber-

naysi coniecturis in eundem locum tri. Welldon || 20. *ἠθικὴ ἀρετὴ*] *ἰδία ἡ ἀρετὴ* aut ⟨*ἰδία ἡ*⟩ *ἠθικὴ ἀρετὴ* aut ⟨*ἑκάστου*⟩ *ἰδία ἡ ἀρετὴ* aut ⟨*ἑκάστου ἰδία ἡ*⟩ *ἠθικὴ ἀρετὴ* aut *ἰδία ἡ ἀρετὴ* ⟨*ἑκάστου*⟩ aut ⟨*ἰδία ἡ*⟩ *ἠθικὴ ἀρετὴ* ⟨*ἑκάστου*⟩ ci. Susem. (nisi praestat *οἰκεία* vel *οἰκεία ἡ* in his coniecturis pro *ἰδία ἡ* ponere) || 36. *ἀπορήσειε*—b, 2. *τεχνιτῶν* et b, 20. *ἐπεὶ*—21. *λεκτέον* secl. Schmidtius || 1261b, 2. *τοῦτο δὲ*] *οὕτω δὴ* Welldon (perperam) || 3. in textu restitue *τὸ* (quod coniungendum est cum *τοῦτο*), et notam emenda sic: *τῷ* Heinsius Susem.[2] (speciosius fortasse quam verius) || 1262a, 1—14. *ὥστε — ὀλιγωρήσουσιν· κρεῖττον ἄρα ἴδιον ἀνεψιὸν εἶναι ἑνὸς τὸν αὐτοῦ μόνον προσαγορεύοντος,* ⟨*ἢ*⟩ *δισχιλίων ἢ καὶ μυρίων τὸν τρόπον τοῦτον υἱόν. ἔτι τοῦτον τὸν τρόπον* ⟨*υἱὸν*⟩ *λεγόντων καθ' ἕκαστον τῶν χιλίων* [*ἢ*] *ὅσων ἡ πόλις ἐστίν, οὗτος ἕκαστος ἐμοὺς λέξει* ⟨*ὡς καὶ*⟩ *τὸν εὖ πράττοντα τῶν πολιτῶν ἢ κακῶς ὁπόστος τυγχάνει τὸν ἀριθμὸν ὤν, καὶ τοῦτο διστάζων* [*εἰ μὴ ἐμὸν τὸν τοῦ δεῖνος*]*· ἄδηλον γὰρ ᾧ συνέβη γενέσθαι τέκνον καὶ σωθῆναι γενόμενον. καίτοι πότερον οὕτω κρεῖττον τὸ ἐμὸν λέγειν ἢ μᾶλλον ὡς νῦν ἐν ταῖς πόλεσι* [*τὸ ἐμὸν*] *λέγουσιν; ὃ μὲν γὰρ υἱὸν αὐτοῦ ὃ δὲ ἀδελφὸν* [*αὐτοῦ*] — *πρὸς δὲ τούτοις ἑταῖρον* ⟨*ἢ*⟩ *φράτορα* ⟨*ἢ*⟩ *φυλέτην* Schmidtius (vix recte) || 1264a, 7. *αὐτίκα* ci. Welldon || 1265a, 16. *τούτοις* ci. Welldon || 1265b, 12. *Φείδων* — 17. *ὕστερον* secl. Schmidtius || 20. *δεῖν*, quod sine causa offenderat Conringium et Coraem, nulla medicina egere intellexit, at nihilominus ⟨*οὐ*⟩ *δὲν* ⟨*ἄλλο ἢ*⟩ ci. Bergkius (Fünf Abhh. z. Gesch. d. griech. Phil. u. Astr., Lips. MDCCCLXXXIII, p. 65. n. 2) || 21. *ἐπεὶ*—26. *οἰκεῖν*, 29. *εἰ*—1266a, 6. *δημοκρατικά*, 1266a, 22. *ὡς*—25. *σκέψις*, 1266b, 5. *Πλάτων* — 8. *πρότερον* fort. recte secl. Schmidtius || 1266a, 17. [*πλὴν*] *οὐ πᾶσιν ἐπάναγκες πλὴν τοῖς ἐκ τῶν τριῶν, εἶτ' ἐκ τῶν τετάρτων μόνοις* Welldon, *πλὴν* ⟨*ἀλλ'*⟩ *οὐ πάλιν ἐπάναγκες ἦν τῶν τετάρτων τοῖς ἐκ τῶν τρίτων* ⟨*φέρειν μὴ βουλομένοις*⟩ *κ. τ. λ.* et 18. *ἐπάναγκες* ⟨*ἦν*⟩ Schmidtius || 1267a, 28. in n. pro Susem. l. Susem.[2] || 1267b, 5. in n. l. *ἀλκή* Madvigius || 17. *εἶναι, τοὺς — ἐργαζομένους δεῖ, καθάπερ* Welldon || 26. *κόμης ἔτι δὲ*] *κοσμήσεσιν* ci. Welldon || 1270a, 27. ⟨*δοῦναι ὁπόσην ἄν τις θέλῃ· καὶ τῷ πατρὶ ἔξεστι*⟩ *δοῦναι* [*τε*] signo lacunae ante 26. *νῦν* deleto haud male, sed vix tamen recte ci. Welldon || 1270b, 8. *αὐτὴ* et 1272b, 31. *ἔχουσαν* cum M[s]P[1] om. Welldon || 1272b, 39. *εἴ τέ τι διαφέρον κ. τ. λ.* frustra Welldon || 1273a, 28. in n. l. *καὶ* ⟨*παρεκβέβηκε*⟩ ci. Thurotus || 1274a, 33. in textu restitue *Βακχιδῶν* et in nota *βακχιαδῶν* P[1] Π[2] Ar. Bk. Susem.[1, 2] || 1275a, 20. l. *διορθώσεως* || 1275b, 30. *εἶναι—λαρισοποιούς* secl. Ridgewayus || 32. l. *καὶ γὰρ οὐδὲ*, et notam adice hanc: *καὶ γὰρ οὐ* P[4]Q[b]T[b]L[s] Bk., *οὐδὲ γὰρ* Susem.[1] Guilelmi translatione abusus || 1276b, 6. interpunge: *ὄντων, ὁμοίως* || 1277a, 8. *κτῆσις* secl. Bernaysius,

κτῆσις ἐκ secl. Welldon ‖ 26. *δοκεῖ που ἡ* Iackson et Welldon ‖ 30. *καί* ⟨*ποτε*⟩ ceteroqui tradita lectione probata ci. Welldon (nescio an recte, si maior est post 32. *ἀμφοῖν* lacuna) ‖ 1277 b, 4. adice: potius 5. *τὸν ἀγαθὸν* secl. Welldon ‖ 1279 a, 25. *δὲ*] *δ' ἡ* ci. Welldon (sine causa) ‖ 1281 a, 41. colo post *λύεσθαι* posito *ἔχει* cum pr. M[s] scribere vult Welldon (at haec vix sufficiunt) ‖ 1282 a, 27. *μέγισται* lectionem prb. Welldon ‖ 1283 a, 4. *μᾶλλον* secl. Ridgewayus, *ἐνάμιλλον* ci. Ingramus ‖ 1284 b, 14 sq. in nota lege: *τῇ οἰκείᾳ ἀρχῇ* ⟨*ὡς*⟩? Susem., *ὠφέλιμον* etc. ‖ 1327 a, 8. interpunge sic: *παραπομπάς, ἔτι* et dele comma post 10. *τοιαύτην* ‖ 32. *ὑπάρχοντα καὶ* Welldon (nescio an recte) ‖ 1327 b, 16. [*καὶ*] *λιμένων* post *πόλεως* tri Welldon ‖ 1328 b, 3 sq. hac interpunctione: *εἴη* (*καὶ γὰρ* — *εἴη*) *διὸ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν* in integrum restituisse sibi videtur Welldon ‖ 8. *τε* secl. Welldon (vix recte) ‖ 1329 a, 13. *ἀμφότερα* prb., sed 14. *ταύτην* retinet Welldon ‖ 17. *εἶναι*] *ἐστίν* Welldon ‖ 1330 a, 36. *εἶναι*] *εἰ δεῖ* ci. et 37. *εὔχεσθαι δεῖ* post *κατατυγχάνειν* tri. Welldon (perperam), 36. post Bk. adde: (fors. recte) ‖ 1330 b, 10. ⟨*δεῖ*⟩ *καὶ* et 11. *τούτων* ci. Welldon ‖ 1331 a, 25. ⟨*τὰ*⟩ *τῶν* Ridgewayus (at v. b, 6 sqq.) ‖ 29. *ἀρετῆς*] *ἱερατείας*? Iackson ‖ 1331 b, 5. *εἰς ἄρχοντας*] *καὶ ἄρχοντας* ⟨*καὶ ὁπλίτας*⟩ Welldon ‖ *περὶ τὰ τῶν ἱερῶν οἰκοδομήματα* Ridgewayus ‖ 1332 b, 2. *διὰ* ⟨*δὲ*⟩ et 3. *βέλτιον* ⟨*ἀγόμενα*⟩ Welldon ‖ 1333 a, 29. in nota pro *ἢ* — Susem. lege: *ἢ* prius secl. Ridgewayus, *ἢ* prius et *ἢ τοῖν δυοῖν* secludenda esse ci Susem. ‖ 1334 b, 2. *ἐπεὶ*] *ἔτι* Welldon (at in mutilo loco vanus est talis conatus) ‖ 4. ⟨*ὅτι μὲν οὖν τὴν ἐν τῇ σχολῇ ἀρετὴν δεῖ ἀσκεῖν*⟩ *καὶ* Welldon ‖ 1335 a, 32. *ταῖς* et 33. *ἀρχομέναις* (nisi praestet *ἀρχομένης*) Ridgewayus (haud recte) ‖ 1335 b, 10. dele lacunae signum et notam ‖ 1336 a, 10. l. *ποταμὸν* ‖ 34. *σπουδασμάτων* Ridgewayus ‖ 35. l. *ἀπαγορεύουσιν* ‖ 38. *πνεύμοσιν*? Ridgewayus ‖ 1336 b, 18. *ἔτι* secl. Welldon ‖ 1337 b, 15. ⟨*μὴ*⟩ *ἐλευθερίων* vel *ἀνελευθερίων* ci. Goettlingius, *ἀνελευθέρων* Ridgewayus (perperam) ‖ 34. transpone comma post *τέλος* ‖ 1338 a, 25. ⟨*γέ*⟩ *μέν* ci. Welldon ‖ 1339 b, 10. l. *μεθύοντος* ‖ 1340 a, 31. *καὶ*—32. *κοινωνοῦσιν* ante 28. *συμβέβηκε* tri. Welldon (male) ‖ 1341 b, 40. *πρὸς διαγωγήν* secl. Welldon (haud recte) ‖ 1288 b, 15. *παισίν* Ridgewayus (haud recte) ‖ 1289 a, 7. 11. interpunctio mea sententiam sequitur: secundum constructionem grammaticam distinguendum potius est sic: *πρότερον. τοῦτο* et *ποσαχῶς· μετὰ* ‖ 17. *ἑκάστης* M[s] *Π*² Ar. Bk. ‖ 1291 a, 17. *γε* etiam Welldon ‖ 18. in nota post Hayduckius adice: prb. Welldon ‖ 19. *τε* secl. Welldon ‖ 23. l. *ἀποδώσοντα* ‖ 1291 b, 39. *τοῦτο ἄλλο δὲ* secl. Welldon ‖ 1292 a, 33. *τῶν*] *τὰ* et 34. *καὶ*] *κατὰ* Bernaysius (Phokion p. 94) ‖ 1292 b, 5. pro *ὅτι* l. *ὅταν* ‖ 1293 b, 8. *καὶ*

καλοῦνται ἀριστοκρατίαι secl. Iackson et Welldon (nescio an recte) || 1294a, 15 sq. *εἶδος καλεῖται* ⟨*ἀριστοκρατία*⟩ Welldon, at aut non sufficit hoc aut audiendus est Postgateus || 1295a, 31. utrum post *μετασχεῖν* comma an signum interrogandi ponendum sit, dirimi nequit propter lacunam sequentem || 1299b, 12 et 13. *δεῖ* et *ἁρμόττει* sedes inter se mutare iubet Welldon, non item v. 14, at neuter locus videtur esse sanus, et fortasse utroque eadem haec adhibenda est medicina || 28. *διαφορᾶς* ⟨*διαφοραί*⟩ Welldon, v. editionem meam criticam maiorem || 1300b, 29. [*ἐν*] *Φρεαττοῖ* aut *ἐν Φρεαττυῖ* Ridgewayus (fors. recte) || 1318a, 32. scribe [*ᾗ*] *τοῖς πλείοσι* et notam corrige sic: *ᾗ* secl. Welldon, *ᾗ τοῖς πλείοσι* secluserat Susem.[2] || 1321a, 30. *τῇ πολιτείᾳ* et 32. *τῷ πολιτεύματι* Iackson et Welldon || 1322a, 18. *αὐτοὺς πολεμίους* ⟨*ποιεῖ*⟩ Welldon || 1301b, 5. *ἀρχαὶ* — 26. *πολιτείᾳ* secludenda esse ci. Welldon || 11. l. *κατάστασιν* || 16. *ὅθεν στασιάζουσι* delenda et iam hoc loco 1303b, 3. *στασιάζουσι* — 7. *ὄντες* inserenda esse perperam ci. Welldon || 1305b, 4. *καὶ*—5. *συμβέβηκεν* et 6. *γὰρ* secl. Schmidtius, 4. *καὶ* — 5. *πόλεσι* reapse secludenda esse ci. Susem. || 10. in nota lege: *ἐν* ⟨*Μασα-*⟩*λίᾳ* postea coniecerat Susem., at nunc v. potius quae adnotavi ad v. 4 sqq. || 1306a, 30. *τῶν* alterum secl. Welldon || 1312a, 17. *μάλιστα*—20. *ἐπιθέσεις* proxime post 14. *ὧν* tri. Welldon || 19. *θράσος* secl. Welldon (perperam) || 1313b, 31. l. *ἀπιστεῖν* || 1315a, 31. *ὄνεσθαι* vel *ὠνέσθαι* Ridgewayus (nescio an recte) || 1316b, 5. *δημοκρατουμένῃ* secl. Welldon.

Ceterum Politica etiam in indice Ptolemaei apparent: no. 32 *de regimine civitatum et nominatur bulitikun* (*s. bolitikun*), *tr. VIII.* — In Prolegg. autem adde p. XI: 1282^a 27. *μέγισται* $P^{1.4}$. 1283^b 15. *δόξειαν* P^1, *δόξειεν* P^4, et p. XIII. v. 2: 1282^a 27. *μέγιστα*.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΚΙΩΝ.

I 'Επαινετὰ [μέν] ἐστιν τὰ καλά, ψεκτὰ δὲ τὰ αἰσχρά· καὶ 1249 a, 26
τῶν μὲν καλῶν ἡγοῦνται αἱ ἀρεταί, τῶν δὲ αἰσχρῶν αἱ κα-
2 κίαι· ⟨ὥστε ἐπαινεταὶ μὲν αἱ ἀρεταί,⟩ ἐπαινετὰ δέ ἐστι καὶ τὰ αἴ-
τια τῶν ἀρετῶν καὶ τὰ παρεπόμενα ταῖς ἀρεταῖς καὶ τὰ γινό-
μενα ἀπ' αὐτῶν [καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν], ψεκτὰ δὲ τὰ ἐναντία.
3 τριμεροῦς δὲ τῆς ψυχῆς λαμβανομένης κατὰ Πλάτωνα,
τοῦ μὲν λογιστικοῦ ἀρετή ἐστιν ἡ φρόνησις, τοῦ δὲ θυμοειδοῦς 1249 b
ἥ τε πραότης καὶ ἡ ἀνδρεία, τοῦ δὲ ἐπιθυμητικοῦ ἥ τε σω- 27
φροσύνη καὶ ἡ ἐγκράτεια, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς ἥ τε δικαιο-
4 σύνη καὶ ἡ ἐλευθεριότης καὶ ἡ μεγαλοψυχία· κακία δέ ἐστιν τοῦ
μὲν λογιστικοῦ ἡ ἀφροσύνη, τοῦ δὲ θυμοειδοῦς ἥ τε ὀργιλό-
της καὶ ἡ δειλία, τοῦ δὲ ἐπιθυμητικοῦ ἥ τε ἀκολασία καὶ

1249 a, 26. *μέν*] *δὲ* And. DM, om. *Π*^{b}L^{b}F^{c}O^{c}St. And. C, secl. Susem. ‖ *εἰσι* G^{c} ‖ *αἰσχρά*] *κακὰ* And. DM et St. S ‖ *καὶ* om. F^{c} et St. AE ‖ 27. *μὲν*] *δὲ* F^{c} et St. AE ‖ 28. *ὥστε — ἀρεταί* om. *Π*St. Bas.[2] Bk., et revera fortasse add. demum And., haud certe inepte ‖ *ἐστι* om. And. ‖ 29. *ἀρετῶν*] *ἀγαθῶν* And. DM ‖ *πρεπόμενα* St. A ‖ *ταῖς ἀρεταῖς*] *αὐταῖς* And. (*αὐτῶν* C, *αὐτοῖς* M) Sch. ‖ 30. *ὑπ'* L^{b} ‖ *καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν* om. F^{c} et And., secl. Sch. ‖ 31. *κατὰ τὸν πλάτωνα* H^{c} ‖ 1249 b, 26. *λογικοῦ* *Π*^{c} H^{c} et And. M ‖ *ἐστιν* om. And. ‖ *ἡ* om. St. AS ‖ *φρόνησις* — 27. *ἐπιθυ* om. I^{c} ‖ 27. *ἥ τε πραότης*] *εἴτε πραότης* pr. And. C (crx. rc.), *τε* om. And. D et pr. St. A ‖ *τε* alterum om. And. DM ‖ 28. *ἡ* om. H^{c}O^{c} ‖ *τε* om. F^{c} et And. DM ‖ 29. *ἡ* prius om. O^{c} et St. A ‖ *ἐλευθερία* And. ‖ *ἡ* alterum om. St. ‖ 30. *λογικοῦ* H^{c}L^{c}M^{c} et And. C (?) M ‖ *τε* om. And. DM ‖ *ὀργηλότης* And. C ‖ 31. *ἡ* om. O^{c} ‖ *τε* om. And. DM.

1250 a *ἡ ἀκρασία, ὅλης δὲ τῆς ψυχῆς ἥ τε ἀδικία καὶ ἡ ἀνελευθερία καὶ ἡ μικροψυχία.*

2 *ἔστιν δὲ φρόνησις μὲν ἀρετὴ τοῦ λογιστικοῦ παρα-* II
σκευαστικὴ τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν συντεινόντων· πραότης δέ 2
ἐστιν ἀρετὴ τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν πρὸς ὀργὰς γίνονται δυσ-
κίνητοι· ἀνδρεία δέ ἐστιν ἀρετὴ τοῦ δυμοειδοῦς, καθ' ἣν 3
δυσέκπληκτοί εἰσιν ὑπὸ φόβων τῶν περὶ θάνατον· σωφρο- 4
σύνη δέ ἐστιν ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν ἀνόρεκτοι γί-
νονται τῶν περὶ τὰς ἀπολαύσεις φαύλων ἡδονῶν· ἐγκρά- 5
τεια δέ ἐστιν ἀρετὴ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν κατέχουσι τῷ
λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ φαύλας ἡδονάς·
δικαιοσύνη δέ ἐστιν ἀρετὴ ψυχῆς διανεμητικὴ τοῦ κατ' ἀξίαν· 6
ἐλευθεριότης δέ ἐστιν ἀρετὴ ψυχῆς εὐδάπανος εἰς τὰ καλά· 7

1250 a, 1. *ἀκράτεια* Bas.^{2} Bk., *ἀναισθησία* $L^b O^c$ ‖ *ἀδικία δὲ καὶ ἀνελευθεριότης μικροψυχία ἐστι* O^c ‖ *ἡ* post *καὶ* om. Π^1 $H^c L^c N^c$ Bas.^{2} Bk. et St. A ‖ *ἀνελευθεριότης* Π^2 Bas.^{2} Bk. ‖ 2. *ἡ* om. Π^2 Bas.^{2} Bk. ‖ 3. *μὲν* om. And. D ‖ *λογικοῦ* $L^c M^c O^c$ ‖ *κατασκευαστικὴ* (*κατασκευὴ* C) And. Sch. ‖ 4. *πρὸς*] *εἰς* $\Pi^b N^c$ And. Sch. (nescio an recte), *παρ'* St. S ‖ *εὐδαιμοσύνην* H^c, *εὐδαιμονι* St. S ‖ *τεινόντων* St. ‖ *δέ* om. Π^2 ‖ 5. *ἀρετῇ* sequente ras. unius litterae And. C ‖ *καθ' ἣν δυσκίνητοί εἰσι πρὸς* (*τὰς* add. Π^1) *ὀργάς τε* (*τε* om. F^c) *καὶ* (*τὰς* add. F^c) *τιμωρίας* $\Pi^1 G^c L^c M^c$ ‖ *πρὸς ὀργὰς*] *ὑπὸ ὀργῆς* $\Pi^b N^c O^c$ Bas.^{2} Bk. et St. ES, *ἀπὸ ὀργῆς* St. A, *ὑπὸ τῆς ὀργῆς* L^b ‖ *ἀκίνητοι* And. DM ‖ 6. *δέ* om. G^c ‖ 7. *δυσεκπλητοί* F^c, *δύσπληκτοι* Π^2 et St. A et And. DM, *δυσπληκτοί* Bas.^{2}, *δυσεισπληκτοί* And. C ‖ *εἰσιν*] *τινες* And. DM ‖ *ἀπὸ* $K^c N^c$ et St. A, *περὶ* And., om. M^c ‖ *φόβον* G^c et And., *φόβου* M^c, *φόβων* ⟨,*καὶ μάλιστα*⟩ ci. Meinekeus, cf. v. 19 et 1251 a, 11 sq., v. tamen v. 44 sq. et quae adnotabo ad v. 19 ‖ *τῶν περὶ*] *ἢ* And. ‖ *γίνονται* post *θάνατον* add. And. DM ‖ 8. *ἐστιν* om. And. C ‖ *καθ'*—10. *ἐπιθυμητικοῦ* om. $L^b L^c M^c$ ‖ 9. *τῶν* om. H^c And. Bas.^{2} Bk. ‖ *παρα* And. C ‖ *ἀπολαύσεις*] *ἡδονὰς* Π^1, *ἀπολαύσεις τῶν* G^c And. Bas.^{2} Bk. ‖ *ἡδονῶν τῶν φαύλων* O^c ‖ 10. *ἐστιν* om. And. C ‖ *κατέχειν* And. D, *κατέχει* And. M ‖ *τῶν λογισμῶν* St. S, *τῷ λόγῳ* And. M ‖ 11. *τὰς* post *ἐπὶ* add. Π^2 St. Bas.^{2} Bk. ‖ *φαύλους* And. C ‖ 12. *δέ* om. H^c et And. DM ‖ *ἐστιν* om. And. D ‖ *ἀρετὴ* — *ἀξίαν* om. St. E ‖ *ψυχῆς* om. And. C (?) ‖ *διανεμητικὴ* post *ἀξίαν* And. DM, *διανεμπτικὴ* $L^c M^c$ ‖ *τῶν* St. AS ‖ *καταξίαν* F^c ‖ 13. *ἐλευθερία* And. DM ‖ *ἐστιν* om. And. C ‖ *ἀδάπανος* F^c

8 μεγαλοψυχία δέ ἐστιν ἀρετὴ ψυχῆς, καθ' ἣν δύνανται φέ-
ρειν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν, τιμὴν καὶ ἀτιμίαν.
III ἀφροσύνη δέ ἐστιν κακία τοῦ λογιστικοῦ, αἰτία τοῦ ζῆν 3
2 κακῶς· ὀργιλότης δέ ἐστι κακία τοῦ θυμοειδοῦς, καθ' ἣν
3 εὐκίνητοι γίνονται πρὸς ὀργήν· δειλία δέ ἐστι κακία τοῦ
θυμοειδοῦς, καθ' ἣν ἐκπλήττονται ὑπὸ φόβων, καὶ μάλιστα
4 τῶν περὶ θάνατον· ἀκολασία δέ ἐστι κακία τοῦ ἐπιθυμητικοῦ,
καθ' ἣν ὀρεκτικοὶ γίνονται τῶν περὶ τὰς ἀπολαύ-
5 σεις φαύλων ἡδονῶν· ἀκρασία δέ ἐστι κακία τοῦ
ἐπιθυμητικοῦ, καθ' ἣν αἱροῦνται τὰς φαύλας ἡδονὰς κωλύ-
6 οντος τοῦ λογισμοῦ· ἀδικία δέ ἐστι κακία ψυχῆς,
7 καθ' ἣν πλεονεκτικοὶ γίνονται παρὰ τὴν ἀξίαν· ἀνελευ-

$L^c M^c$, εὐδαίμονος And. || εἰς] πρὸς H^c || 14. μεγαλοψυχία δέ ἐστιν om. O^c || δέ om. L^b || ἐστιν om. And. C || δύναται $\Pi^1 \Pi^b L^b N^c O^c$ St. Bas.[2] Bk., εὖ δύνανται And., εὐκόλως δύνανται Mullachius, [εὖ] δύνανται Sch. || 15. καὶ ἀτυχίαν] ἀτυχίαν καὶ F^c, ἢ δυστυχίαν St., καὶ ἀτυχίαν καὶ Π^2 Bas.[2] Bk. || 16. δέ om. And. C || λογιστικοῦ — 17. τοῦ om. I^c || λογικοῦ O^c || αἰτία] ἔτι And. C || ζῆν om. in lac. O^c || 17. ὀργιλότης St. E. || δέ om. L^b || τοῦ] τῆς O^c || 18. εὐκίνητοι — 19. ἣν om. pr. H^c (suppl. mg.) || γίνωνται And. C || πρὸς ὀργήν] ὑπὸ ὀργῆς Π Bas.[2] || δέ om. L^b et And. C || ἐστι om. St. AS || 19. ἐκπλήττονται] εὐκίνητοι γίνονται And. C || καὶ μᾶλλον G^c, om. St. And. C Sch., fors. recte, cf. v. 7, v. tamen v. 44 sq. et 1251a, 11 sq. || 20. περιθάνατον F^c et similia saepius || 21. καθ' — 24. ψυχῆς om. $L^c M^c$, — 24. λογισμοῦ om. N^c || ὀρεκτικοὶ — 22. ἡδονῶν] αἱροῦνται τὰς φαύλας ἡδονάς Bas.[2] Bk. || αἱρετικοὶ $\Pi^1 \Pi^b G^c O^c$, αἵρεται L^b, ἐρετισται And. C, ἐρεκτοὶ St. A || τινες post γίνονται in ras. add. F^c || τῶν om. G^c || 22. φαύλων post ἡδονῶν $\Pi^b G^c$ And. C Sch., om. O^c || περὶ μὲν ἀκρατείας οὐδέν· οὕτω δὲ σὺ δυνάσαι ὁρίζειν ante ἀκρασία add. Bas.[2], secl. Bk. || ἀκράτεια Bas.[2] Bk. || ἀκρασία — 24. λογισμοῦ om. pr. H^c (suppl. rc.) || δέ om. L^b || 23. αἱροῦνται — 24. λογισμοῦ] παρασύρουσι τῇ ἀλογίᾳ τὴν ἐπιθυμίαν ὠθοῦσαν ἐπὶ τὰς τῶν φαύλων ἡδονῶν ἀπολαύσεις Bas.[2] Bk. || φαύλους And. C || κωλύοντες L^b, μὴ κωλύοντος St., μὴ κωλυόμενοι G^c et rc. H^c || 24. τοῦ λογιστικοῦ $\Pi^b L^b F^c$ (fors. recte, at cf. 1251a, 23), τοῦ λογικοῦ O^c, τοῦ λόγου St., τῷ λογισμῷ G^c et rc. H^c || 25. καθεν And. C || παρὰ τὰς ἀξίας O^c, κέρδους αἰσχροῦ And. C Sch. || ἀνελευθερία] αἰσχροκέρδεια St.

θερία δέ ἐστιν κακία ψυχῆς, καθ' ἣν ὀρέγονται τοῦ παν-
ταχόθεν κέρδους· μικροψυχία δέ ἐστι κακία ψυχῆς, καθ' 8
ἣν ἀδύνατοί εἰσι φέρειν καὶ εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν, καὶ
τιμὴν καὶ ἀτιμίαν.

4 τῆς δὲ φρονήσεώς ἐστι τὸ εὖ βουλεύσασθαι, τὸ ⟨εὖ⟩ κρῖναι IV
τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ καὶ πάντα ἐν τῷ βίῳ αἱρετὰ καὶ
φευκτά, τὸ χρήσασθαι καλῶς πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαθοῖς,
τὸ ὁμιλῆσαι ὀρθῶς, τὸ συνιδεῖν τοὺς καιρούς, τὸ ἀγχίνως
χρήσασθαι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, τὸ τὴν ἐμπειρίαν ἔχειν
τῶν χρησίμων πάντων. μνήμη δὲ καὶ ἐμπειρία καὶ δεξιό- 2
της καὶ εὐβουλία καὶ ἀγχίνοια ἤτοι ἀπὸ τῆς φρονήσεως ἑκάστη αὐ-
τῶν ἐστιν ἢ παρέπεται τῇ φρονήσει· ἢ τὰ μὲν αὐτῶν οἷον πα-

26. δέ om. And. C ‖ καθ' ἣν αἱρετικοὶ γίνονται κέρδους αἰσχροῦ St., περὶ χρήματα καὶ δαπάνην And. C Sch. ‖ 27. δέ om. Π^1 ‖ 28. ἀδύνατον M^c et St. S ‖ εἰσὶ (εἰσιν F^cG^c) post φέρειν $F^cG^cL^c$, γίνονται And. C Sch. (fors. recte), φαίνονται Π^b, om. $L^b H^c M^c$ ‖ καὶ εὐτυχίαν om. L^c ‖ καὶ primum om. $\Pi^1 \Pi^a$ Bas.[2] Bk. (fors. recte) ‖ ἀτυχίαν καὶ εὐτυχίαν O^c ‖ 30. τῆς δὲ] ἔργα δὲ τῆς St. And. Sch. (fors. recte), ἔργον δὲ τῆς F^c ‖ ἐστι om. And. Sch. ‖ τὸ] πρῶτον τὸ $G^c H^c L^c M^c$ ‖ εὖ add. St. And., c. c. om. Bk. ‖ βουλεύεσθαι K^c St. et And. DM, βούλεσθαι And. CL ‖ τὸ] δεύτερον τὸ $G^cH^cL^cM^c$ ‖ εὖ add. Halmius Susem. ‖ κρίναι F^c et And. C, κρίνειν And. DM ‖ 31. τἀγαθὰ L^b ‖ τὰ alterum om. And. C ‖ 32. ἐφευκτὰ O^c, ψεκτὰ Π^1 ‖ τὸ] τρίτον τὸ H^c (?) et fort. L^cM^c ‖ χρήσασθαι $L^bM^cO^c$, χρῖσθαι pr. And. C, χρῆσθαι c. c. rc. And. C Bk. ‖ καλῶς post πᾶσι Bas.[2] Bk., om. And. ‖ καὶ κακοῖς (καλοῖς crx. Sch.) post ἀγαθοῖς add. And. C Sch. (fors. recte), καὶ κακοῖς ὡς δεῖ add. And. M, ὥς δεῖ add. And. D ‖ 33. τὸ — ὀρθῶς om. And. ‖ τὸ] τέταρτον τὸ $G^cH^cL^cM^c$ ‖ ὁμολογῆσαι O^c ‖ τὸ συνιδεῖν] πέμπτον τὸ συνιδεῖν $G^c H^c L^c M^c$ ‖ ἀγχίνως — 34. τὸ om. G^c ‖ ἀγχινόως L^b St., ἀγχίνω Π^1, φρονίμως rc. And. C ‖ 34. χρῆσθαι F^c St. et And. M, χρίσασθαι pr. And. C (crx. rc.) ‖ καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ And. Sch., om. St. S ‖ τὴν om. St. ‖ ἔχειν om. L^c ‖ 35. ἁπάντων And. Sch. ‖ ἡ ante μνήμη add. L^b Bas.[2] Bk. ‖ καὶ — 36. εὐβουλία om. Π Bas.[2] Bk. ‖ ἐπιδεξιότης And. Sch. (fors. recte) ‖ 36. εὐουλία pr. And. C (crx. rc.) ‖ ἤτοι ἀπὸ τῆς om. St. S ‖ ἕκαστον Π^1O^c et St. ES, ἕκαστο St. A ‖ 37. ἐστιν om. And. C (?) ‖ ἡ pr. And. C (η crx. rc.) ‖ ἢ τὰ pr. And. C (crx. rc.), καὶ τὰ St. ‖ τὰ — οἷον] πάντα μὲν αὐτονό L^b, πάντα ἢ ἐν αὐτῷ οἷον F^c, παντὶ μὲν αὐτῶν ὁ O^c ‖ παραιτία $L^b F^c O^c$,

ραίτια τῆς φρονήσεως ἐστί, καθάπερ ἡ ἐμπειρία καὶ ἡ μνήμη, τὰ
3 δὲ οἷον μέρη [τῆς φρονήσεως], οἷον εὐβουλία καὶ ἀγχίνοια.—πρά-
ότητος δέ ἐστι τὸ δύνασθαι φέρειν μετρίως ἐγκλήματα καὶ ὀλι-
γωρίας μετρίας, καὶ τὸ μὴ ταχέως ὁρμᾶν ἐπὶ τὰς τιμωρίας, καὶ
τὸ μὴ εὐκίνητον εἶναι πρὸς τὰς ὀργάς, ἄπικρον δὲ τῷ ἤθει
καὶ ἀφιλόνεικον, ἔχοντα τὸ ἠρεμαῖον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ
4 στάσιμον. — ἀνδρείας δέ ἐστι τὸ δυσέκπληκτον εἶναι ὑπὸ φό-
βων τῶν περὶ θάνατον, καὶ τὸ εὐθαρσῆ εἶναι ἐν τοῖς δεινοῖς,
καὶ τὸ εὔτολμον πρὸς τοὺς κινδύνους, καὶ τὸ μᾶλλον αἱρεῖσθαι 1250b

συναίτια $\Pi^{b.c.}$ G^cH^c And. Bas.² Bk. ‖ 38. τῆς — 39. μέρη om. And. C ‖ τῇ φρονήσει And. DM ‖ ἐστί om. St. S et secundum Schoeneum And. C, del. Sch. ‖ καὶ post καθάπερ add. O^c Sch. et sec. Schoeneum And. C. ‖ ἡ prius om. Bas.² Bk. ‖ τὰ] τῶ L^b ‖ 39. οἷον μέρη] ἀπὸ And. DM ‖ τῆς φρονήσεως] φρονήσεως L^b, περὶ ἃ τῆς φρονήσεως ἐστὶν F^c, αὐτῆς $\Pi^{b.c.}$ Bas.² Bk., om. St. Sch., secl. Susem. ‖ ἡ ante εὐβουλία add. And. Sch. ‖ εὐουλία pr. And. C (crx. rc.) ‖ καὶ ἡ ἐπιδεξιότης post εὐβουλία add. And. DM, secl. Sch. ‖ καὶ] τε καὶ $G^cH^cK^cL^cM^c$ St. (fors. recte), ἐστὶ καὶ L^b, καὶ ἡ And. Sch. ‖ πραότης O^c ‖ 40. δέ om. F^c ‖ τὸ] πρῶτον τὸ $G^cH^cL^cM^c$ ‖ δύνασθαι post φέρειν G^c om. St. S ‖ μέτρια Π^1 $G^cI^cL^cM^c$ et St. E, μέτρον O^c, om. And. DM, secl. Sch. (fort. aut hoc probandum aut μέτρια arripiendum est) ‖ ἐγκλήματος O^c ‖ ὀλιγορίας And. C, ἀτιμίας rc. L^b ‖ 41. μετρίως And. DM, om. Bas.² Bk., secl. Meinekeus ‖ καὶ] δεύτερον καὶ $G^cL^cM^c$, δεύτερον H^c ‖ ἐπὶ τὰς τιμωρίας om. H^c ‖ τὴν τιμωρίαν And. Sch. ‖ καὶ] τρίτον καὶ $G^cL^cM^c$, τρίτον H^c ‖ 42. τὸ om. St. A ‖ εὐκήνητον And. C ‖ εἶναι om. And. DM ‖ τὰς om. L^c et And. DM ‖ ὁρμὰς H^c ‖ 43. ἀφιλόνικον And. C, φιλόνεικον O^c ‖ ἔχοντα — 44. στάσιμον om. And. DM ‖ ἠρεμαῖον F^c, ἤρεμον And. C Sch. ‖ ἐν τῇ ψυχῇ] τῆς ψυχῆς And. C Sch. ‖ καὶ] καὶ τὸ F^c et St. AE ‖ 44. στάσιν And. C ‖ ἀνδρείας δέ ἐστι] ἔργα δὲ (δὲ om. And. C) ἀνδρείας And. Sch. (et sic semper, v. prolegg.), om. F^c ‖ ἀνδρεία St. ‖ τὸ] πρῶτον τὸ $G^cH^cL^cM^c$ ‖ δύσπληκτον And. D ‖ εἶναι om. $\Pi^{a.b.}$ $H^cL^cO^c$ Bas.² Bk. ‖ ὑπὸ — 45. θάνατον om. And. D ‖ φόβον τῶν And. C, φόβον τοῦ And. M et Sch. ‖ 45. καὶ] δεύτερον καὶ $G^cL^cM^c$, δεύτερον H^c ‖ τὸ om. F^c ‖ εὐθαρσ̃ L^b, εὐθαρσεῖ And. C, εὐθαρσεῖν I^cK^c ‖ εἶναι add. N^c O^c St. And., c. c. om. Bk. (nescio an recte) ‖ ἐν τοῖς δεινοῖς om. St. S ‖ 1250b, 1. καὶ] τρίτον καὶ $G^c H^c$ et fort. L^cM^c ‖ τὸ om. St. S ‖ πρὸς τοὺς] περὶ τοὺς And. C, ἐν τοῖς L^b ‖ κινδύνοις L^b ‖ καὶ] τέταρτον καὶ $G^c H^c$ et fort. $L^c M^c$.

τεθνάναι καλῶς ἢ αἰσχρῶς σωθῆναι, καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι. ἔστι δὲ ἀνδρείας καὶ τὸ πονεῖν καὶ καρτερεῖν καὶ [αἱρεῖσθαι] ἀνδραγαθίζεσθαι. παρέπεται δὲ τῇ ἀνδρείᾳ ἡ εὐτολμία καὶ ἡ εὐψυχία καὶ τὸ θάρσος [καὶ τὸ θράσος], ἔτι δὲ ἡ φιλοπονία καὶ ἡ καρτερία. — σωφροσύνης δέ ἐστι τὸ μὴ θαυμάζειν τὰς ἀπολαύσεις τῶν σωματικῶν ἡδονῶν, καὶ τὸ εἶναι πάσης ἀπολαυστικῆς αἰσχρᾶς ἡδονῆς ἀνόρεκτον, καὶ τὸ φοβεῖσθαι [καὶ] τὴν [δικαίαν] ἀδοξίαν, καὶ τὸ τετάχθαι περὶ τὸν βίον ὁμοίως ἔν τε μικροῖς καὶ μεγάλοις. παρέπεται δὲ τῇ σωφροσύνῃ εὐταξία, κοσμιότης, αἰδώς, εὐλάβεια. — ἐγκρατείας δέ ἐστι τὸ δύνασθαι κα- V
τασχεῖν τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ φαύλας ἀπολαύσεις ἡδονῶν, καὶ τὸ καρτερεῖν, καὶ τὸ ὑπομο-

2. σῴζεσθαι pr. And. D (crx. ead. m.), διασῴζεσθαι St. ES ‖ καὶ — 3. εἶναι om. F^c ‖ καὶ] πέμπτον καὶ H^c (?). ‖ 3. εἶναι] διὰ παντὸς γίνεσθαι And. Sch. ‖ ἔστι — 4. ἀνθραγαθίζεσθαι om. And., secl. Sch. ‖ ἔτι $\Pi^1 \Pi^a$ O^c Bas.^{2} Bk. ‖ ἐστὶ post ἀνδρείας add. H^c (?) Bas.^{2} Bk. ‖ αἱρεῖσθαι (προαιρεῖσθαι O^c Meinekeus) del. Sch., secl. Susem. ‖ 4. ἀνθραγαθίζεσθαι St. S, καὶ δύνασθαι Π Bas.^{2} et St. AE, καὶ δύνασθαι ἀνθραγαθίζεσθαι Meinekeus ‖ καὶ post ἀνδρείᾳ add. Π^2 Bas.^{2} Bk. ‖ τε post ἡ add. Π^1 O^c St. (fors. recte) ‖ 5. ἡ om. H^c ‖ θράσος M^c et And. DM ‖ καὶ τὸ θράσος om. $\Pi^1 M^c$ St. And. Sch., secl. Susem. ‖ θάῤῥος L^b ‖ 6. δὲ ἡ] τε ἡ St., δὲ καὶ ἡ N^c Bas.^{2} Bk., δὲ ἥ τε $\Pi^b F^c G^c L^c M^c O^c$ (fors. recte) ‖ φιλονεικία And. CDM, μεγαλοψυχία St. S ‖ σωφροσύνη $F^c N^c$ et St. ES ‖ δέ om. F^c ‖ 7. τὰς ἀπολαύσεις om. K^c ‖ 8. ἡδονῶν] ἐπιθυμιῶν St. S ‖ καὶ om. M^c et St. S ‖ ἁπάσης And. DM ‖ ἀπολαύσεως Bas.^{2} Bk., ἀπολαυστικῆς καὶ O^c ‖ 9. καὶ alterum om. Π^1St. And. Sch., secl. Susem. ‖ τὴν — 10. τετάχθαι om. And. ‖ δικαίαν om. St. Sch., secl. Susem. ‖ ἀταξίαν St. ES, ἄδειαν Π^2 Bas.^{2} Bk. ‖ 10. τετάσθαι $\Pi^a N^c$ Bas.^{2} Bk. ‖ παρὰ G^c et St. S, τὰ περὶ And. ‖ τε om. St. ‖ 11. εὐταξία om. And. ‖ κοσμιότης] εὐκοσμία And. Sch., καὶ κοσμιότης O^c ‖ 12. αἰδὼς post εὐλάβεια F^c ‖ ἐγκρατείας δέ] ἐγκράτεια F^c ‖ κατέχειν Mc And. Sch. ‖ 13. τῶν λογισμῶν O^c ‖ φαύλους G^c, τὰς φαύλας And. DM Sch., τὰς φαύλους And. C ‖ 14. ἡδονῶν] τῶν ἡδονῶν And. DM, καὶ ἡδονὰς $\Pi^2 H^c$Bas.^{2}Bk. ‖ τὸ prius om. L^b ‖ καρτερικὸν And. DM ‖ τὸ alterum om. G^c et And. DM ‖ ὑπεμενετικὸν O^c, ὑπομενητικὸν ci. Sylburgius, ὑπομενετικὸν? Susem.

2 νητικὸν εἶναι τῆς κατὰ φύσιν ἐνδείας καὶ λύπης. — δικαιοσύνης δέ ἐστι τὸ διανεμητικὸν εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν, τὸ σῴζειν τὰ πάτρια ἔθη καὶ τὰ νόμιμα, τὸ σῴζειν τοὺς γεγραμμένους νόμους, τὸ ἀληθεύειν ἐν τῷ διαφέροντι, τὸ διαφυλάττειν τὰς ὁμολογίας. ἔστι δὲ πρῶτα τῶν δικαίων τὰ πρὸς τοὺς θεούς, εἶτα πρὸς δαίμονας, εἶτα πρὸς πατρίδα καὶ γονεῖς, εἶτα πρὸς τοὺς κατοιχομένους· ἐν οἷς ἐστι καὶ ἡ εὐσέβεια, ἤτοι μέρος οὖσα τῆς δικαιοσύνης
3 ἢ παρακολουθοῦσα. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ ἡ ὁσιότης καὶ
4 ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ μισοπονηρία. — ἐλευθεριότητος δέ ἐστι τὸ προετικὸν εἶναι χρημάτων εἰς τὰ ἐπαινετά, καὶ τὸ ἐπιδαψιλεύειν ἐπὶ τῷ εἰς δέον τι ἀναλωθῆναι, καὶ τὸ βοηθητικὸν εἶ-

15. καὶ] τε καὶ St. And. Sch. (fors. recte) ‖ δικαιοσύνης δέ] δικαιοσύνη F^c ‖ 17. τὸ] δεύτερον G^c et fort. $L^c M^c$, καὶ Bas.^{2} Bk. ‖ καὶ τὰ νόμιμα om. And. DM ‖ τὸ] καὶ τὸ Bas.^{2} Bk., τρίτον τὸ G^c et fort. $L^c M^c$ ‖ 18. ἐπιγεγραμμένους And. ‖ τὸ] καὶ τὸ Bas.^{2} Bk., τέταρτον τὸ G^c et fort. $L^c M^c$ ‖ ἀλιθεύειν And. C ‖ 19. τὸ] καὶ τὸ Bas.^{2} Bk., πέμπτον τὸ G^c et fort. $L^c M^c$ ‖ ὁμιλίας O^c ‖ πρώτη Π^2 H^c Bas.^{2} Bk., πρῶτον And. DM ‖ 20. δικαιοσυνῶν (vel δικαιοσύνων) Π^2 H^c Bas.^{2} Bk. ‖ τὰ] τὸ And. M, om. $\Pi^2 H^c$ Bas.^{2} Bk. ‖ τὸν θεὸν $F^c I^c$ et And. ‖ εἶτα — δαίμονας om. Π^b F^c And. ‖ τὰ post εἶτα prius add. Sch., post alterum And. Sch. ‖ 21. πατρίδας St. A et And. ‖ τὰ post εἶτα add. And. Sch. ‖ 22. ἔτι G^c, om. And. ‖ καὶ om. Bas.^{2} Bk. ‖ ἡ om. St. ‖ ἤτοι—23. παρακολουθοῦσα om. Π^b ‖ ἤτοι] ἢ St. E et And. DM ‖ τῆς om. Bas.^{2} Bk. et And. CDMN (sed add. L) ‖ 23. ἡ om. Π^2 Bas.^{2} Bk. et And. D ‖ θειότης F^c ‖ 24. ἡ primum om. $\Pi^{b.c.}$ G^c Bas.^{2} Bk. et And. D ‖ ἡ alterum et tertium om. $\Pi^b G^c L^c M^c$ et And. ‖ ἐλευθεριότητος δέ ἐστι om. St. E ‖ ἐλευθεριό^{τ} F^c, ἐλευθεριότης K^c O^c et St. S ‖ δέ om. F^c ‖ 25. τὸ om. L^b ‖ προεκτικὸν $H^c M^c$, παρεκτικὸν And., προαιρετικὸν Π^b O^c et St. E et pr. A, προσθετικὸν N^c ‖ εἰς] πρὸς And. DM ‖ καὶ τὸ] καὶ $K^c M^c N^c$ Bas.^{2} St. And. C Bk. Sch., τὸ L^b, δεύτερον τὸ G^c ‖ ἐπιδαψιλεία F^c, ἐπὶ δαψιλεία H^c, δαψιλεῖ L^b, δαψιλεία G^c, δαψίλεια O^c Bas.^{2}, δαψιλῆ aut δαψιλέα ci. Sylburgius, δαψιλῆ Casaubonus Bk., δαψιλεύεσθαι And. CD, διαψιλεύεσθαι And. M, ἐπιδαψιλεῖν Gaisfordus Meinekeus ‖ 26. τῷ] τῶν G^c, τὸ H^c And. C Meinekeus ‖ εἰς om. I^c ‖ δέον τι] δέοντι L^b et And. C, δέοντα L^c et St. et And. DM, τὰ δέοντα K^c N^c Bas.^{2} Bk. et And. L, δέον Π^1 ‖ ἀναλῶσαι ci.

ναι ἐν τῷ διαφόρῳ ⟨καὶ φιλάνθρωπον⟩, καὶ τὸ μὴ λαβεῖν ὅθεν μὴ δεῖ. ἔστι δὲ ὁ ἐλευθέριος καὶ περὶ ἐσθῆτα καθάριος καὶ περὶ οἴκησιν, καὶ κατασκευαστικὸς τῶν περιττῶν καὶ καλῶν καὶ διαγωγὴν ἐχόντων ἡδεῖαν ἄνευ τοῦ λυσιτελοῦντος, καὶ θρε-
πτικὸς τῶν ζῴων τῶν ἴδιόν τι ἐχόντων ἢ θαυμαστόν. ἀκο- 5
λουθεῖ δὲ τῇ ἐλευθεριότητι ἡ τοῦ ἤθους ὑγρότης καὶ εὐαγωγία καὶ φιλανθρωπία καὶ τὸ εἶναι ἐλεητικὸν καὶ φιλόφιλον
καὶ φιλόξενον καὶ φιλόκαλον. — μεγαλοψυχίας δέ ἐστι τὸ 6
καλῶς ἐνεγκεῖν [καὶ εὐψυχῶς καὶ] εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν, [καὶ] τιμὴν καὶ ἀτιμίαν, καὶ τὸ μὴ θαυμάζειν μήτε τρυφὴν μήτε θεραπείαν μήτε ἐξουσίαν μήτε τὰς νίκας τὰς ἐναγωνίους, ἔχειν δέ τι βάθος τῆς ψυχῆς καὶ μέγεθος. ἔστι δὲ ὁ μεγαλόψυχος οὔτε τὸ ζῆν περὶ πολλοῦ ποιούμενος οὔτε φιλόζωος,

Sylburgius ‖ ἠθικὸν And., κούθικον St. S. ‖ 27. καὶ φιλάνθρωπον add. And. Sch. Susem., καὶ τὸ φιλάνθρωπον add. St. ‖ λαβὼν O^c ‖ 28. μὴ] οὐ And. Sch. (fors. recte) ‖ ἔστι — 41. τιμωρητικός om. And. D M ‖ ἔστι — καὶ] ἔτι δὲ καὶ τὸ And. C Sch. ‖ ὁ om. Bas.² ‖ καὶ om. St. ‖ καθαρίος L^b, καθάρειος $Π^1$, καθάριον And. C Sch., καθαρὸς $Π^{b.c.}$ G^c Bas.² Bk. ‖ 29. καὶ περὶ οἴκησιν om. And. C, secl. Sch. (nescio an recte) ‖ καὶ alterum om. St. ‖ κατασκευαστι$^{κ̀}$ F^c, κατασκευαστικὸν And. C Sch. ‖ τῶν] τε ὧν St. S A, τε τῶν St. E ‖ περισων And. C ‖ τῶν ante καλῶν add. O^c ‖ 30. ἔχοντα O^c ‖ ἄνευ τοῦ λυσιτελοῦντος om. And. C, secl. Sch. (fors. recte) ‖ θρεπτικὸν And. C Sch. ‖ 31. τῶν prius om. And. C Sch. ‖ ζῴων τῶν] ζώντων L^b F^c, ζώων O^c ‖ ἥδιον $Π^b$ Bas.² ^{ι}ηδιον St. A, ἡ δίὸν L^b, ἥδιον N^c, ἡδύ G^c H^c L^c M^c ‖ τι post ἐχόντων N^c Bas.² Bk. ‖ ἔχοντι F^c ‖ ἢ] ἡ καὶ et καὶ in ras. And. C, καὶ Sch. (fors. recte), om. F^c ‖ 32. ἡ om. Π Bas.² Bk. ‖ ὑγιότης And. C ‖ 33. ἐλεγκτικὸν St. S, ἐλεκτικὸν pr. St. A, ἀνεκτικὸν rc. St. A ‖ φιλόφιλον] φιλόσοφον St. A ‖ 34. μεγαλοψυχία F^c et St. S ‖ 35. ἐνεγκεῖν — ἀτυχίαν] εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν ἐνεγκεῖν H^c ‖ καὶ εὐψυχῶς add. St. (fors. recte), secl. Sch., c. c. om. Bk. ‖ καὶ ante εὐτυχίαν om. And. C Sch., secl. Susem. ‖ ἀτυχίαν καὶ εὐτυχίαν St. ‖ 36. καὶ primum om. And. C St. Sch., secl. Susem. ‖ τὸ om. L^b ‖ μὴ del. Casaubonus Bk. ‖ 38. ἔχει St. S ‖ βάθει O^c ‖ ὁ om. $Π^2$ H^c Bas.² Bk. ‖ 39. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ $Π^1$ St., οὐδ' ὁ — οὐδ' ὁ $Π^2$, οὔθ' ὁ — οὔθ' ὁ Bk.

ἁπλοῦς δὲ τῷ ἤθει καὶ γενναῖος καὶ ἀδικεῖσθαι δυνάμενος
7 καὶ οὐ τιμωρητικός. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μεγαλοψυχίᾳ ἁπλότης ⟨καὶ γενναιότης⟩ καὶ ἀλήθεια.

VI ἀφροσύνης δέ ἐστι τὸ κρῖναι κακῶς τὰ πράγματα, 6
τὸ βουλεύσασθαι κακῶς, τὸ ὁμιλῆσαι κακῶς, τὸ χρήσασθαι κακῶς τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς, τὸ ψευδῶς δοξάζειν
2 περὶ τῶν εἰς τὸν βίον ἀγαθῶν καὶ καλῶν. παρακολουθεῖ 1251a
δὲ τῇ ἀφροσύνῃ ἀμαθία, ἀπειρία, ἀκρασία, ἐπαριστερότης,
3 ἀμνημοσύνη. — ὀργιλότητος δέ ἐστιν εἴδη τρία, ἀκροχολία, πικρία, βαρυθυμία. ἔστι δὲ τοῦ ὀργίλου τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν μήτε τὰς μικρὰς ὀλιγωρίας μήτε τὰς ἐλαττώσεις, εἶναι δὲ κολαστικὸν καὶ τιμωρητικὸν καὶ εὐκίνητον πρὸς ὀργὴν [καὶ]

40. ἁπλοὺς F^c et And. C ‖ καὶ ante ἀδικεῖσθαι om. Π Bas.^{2} Bk. ‖ 42. καὶ γενναιότης om. Π Bas.^{2} Bk. ‖ ἡ ante ἀλήθεια add. F^c ‖ 43. ἀφροσύνη $F^c O^c$ et St. E S, om. And. C Sch. ‖ δέ] ἔργα $G^c L^c$, ἔργον M^c, ἔργα αὐτῆς And. C (et similiter semper, v. prolegg.), ἔργα δὲ αὐτῆς Sch., δὲ ἔργα? Susem., om. F^c ‖ τὸ — 44. κακῶς] πρῶτον τὸ βουλεύσασθαι (βουλεύεσθαι L^c) κακῶς (καλῶς M^c) δεύτερον τὸ κρίνειν κακῶς τὰ πάντα $L^c M^c$ ‖ κρῖναι F^c et And. C, κρίνειν $L^b L^c M^c$ Bas.^{2} Bk. ‖ πράγματα] πάντα $G^c L^c M^c$ ‖ 44. τὸ βουλεύσασθαι — ὁμιλῆσαι κακῶς om. G^c ‖ βουλεύεσθαι $\Pi^1 L^c N^c$ St. ‖ τὸ ὁμιλῆσαι — 45. κακῶς om. And. C, τὸ ὁμιλῆσαι κακῶς om. F^c ‖ τὸ ὁμιλῆσαι — 45. ἀγαθοῖς] τρίτον τὸ χρήσασθαι κακῶς τοῖς παροῦσιν ἀγαθοῖς τέταρτον τὸ ὁμιλῆσαι κακῶς $G^c L^c M^c$ ‖ χρῆσθαι Π^1 St. ‖ 45. παρθ́ F^c ‖ τέταρτον τὸ ὁμιλῆσαι κακῶς post ἀγαθοῖς add. mg. H^c, ἡ (ἢ crx. Sch.) καλοῖς add. And. C, secl. Sch. ‖ τὸ] πέμπτον τὸ $G^c H^c L^c M^c$ ‖ ψεῦδος F^c ‖ 1251a, 1. ἀγαθῶν ἢ κακῶν And. C, καλῶν (κακῶν H^c L^c) καὶ ἀγαθῶν Π Bas.^{2} Bk. ‖ 2. ἀμαθία post ἀπειρία Mc St. Bas.^{2} Bk. ‖ ἀπαριστερότης F^c et And. C ‖ 3. ἀναμνημοσύνη O^c, om. And. C ‖ ὀργιλότητος — εἴδη] ἔργα (εἴδη crx. Sch.) δὲ αὐτῆς And. C Sch. (v. prolegg.) ‖ ὀργιλότη (τ supra) F^c, ὀργιλότητος St. E ‖ δέ om. F^c ‖ εἰσιν G^c, om. H^c ‖ 4. ῥαθυμία Π Bas.^{2} ‖ τὸ om. Π^b $L^b N^c$ Bas.^{2} Bk. ‖ 5. μήτε prius om. And. C, μηδὲ ci. et rec. Bussemaker (haud male) ‖ ὀλιγορίας And. C, ὀλιγωρήσεις Π^2 Bas.^{2} Bk. ‖ μήτε τὰς ἐλαττώσεις del. Bussemaker (haud male) ‖ μήτε τὰς ⟨μεγάλας⟩ ci. Susem. ‖ μηδὲ G^c, μήδε And. C ‖ τὰς om. Π^2 Bas.^{2} Bk. ‖ ἐλαττόσεις et όσε in ras. And. C ‖ δὲ om. G^c ‖ 6. τιμωρητικὸν] ἄγριον St. S et mg. rc. A ‖ ὁρμὴν F^c, ὁρμὰς

ὑπὸ λόγου καὶ ἔργου τοῦ τυχόντος. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ὀρ- 4
γιλότητι τὸ παροξυντικὸν τοῦ ἤθους καὶ εὐμετάβολον καὶ ἡ μικρο-
λογία [καὶ ἡ μεταμέλεια] καὶ τὸ ἐπὶ μικροῖς λυπεῖσθαι καὶ
ταῦτα πάσχειν ταχέως καὶ παρὰ βραχὺν καιρόν. — δειλίας 5
δέ ἐστι τὸ ὑπὸ τῶν τυχόντων φόβων εὐκίνητον εἶναι, καὶ μά-
λιστα τῶν περὶ θάνατον καὶ τὰς σωματικὰς πηρώσεις, καὶ
τὸ ὑπολαμβάνειν κρεῖττον εἶναι ὁπωσοῦν σωθῆναι ἢ τελευ-
τῆσαι καλῶς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ δειλίᾳ μαλακία, ἀνανδρία, 6
ἀπόνοια, φιλοψυχία. ὕπεστι δέ τις καὶ εὐλάβεια καὶ τὸ ἀφι-
λόνεικον τοῦ ἤθους. — ἀκολασίας δέ ἐστι τὸ αἱρεῖσθαι τὰς 7
ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν τῶν βλαβερῶν καὶ αἰσχρῶν, καὶ
[τὸ] ὑπολαμβάνειν εὐδαιμονεῖν μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς τοιαύ-
ταις ἡδοναῖς ζῶντας, καὶ [τὸ] φιλογέλοιον εἶναι καὶ φι-

H^c ‖ *καὶ* ultimum om. And. C Sch., secl. Susem. ‖ 7. *λόγου καὶ ὑπὸ ἔργου τοῦ* Π^b M^c O^c, *λόγου καὶ ὑπὸ ἔργου* G^c, *ὑπὸ ἔργου καὶ ὑπὸ λόγου τοῦ* N^c Bas.^{2} Bk., *ὑπὸ ἔργου καὶ ὑπὸ λόγου* L^c ‖ 8. *πάροξυ* St. ‖ *καὶ*] *καὶ τὸ* And. C Sch. (fors. recte) ‖ *εὐμετάμελον* G^c ‖ *πικρολογία* St. Bk. ‖ 9. *καὶ ἡ μεταμέλεια* om. Π$^{b.c}$ G^c Bas.^{2} Bk. et And. C, secl. Sch. ‖ *ἐπὶ μικροῖς* om. St. ES ‖ *καὶ ἥδεσθαι* post *λυπεῖσθαι* add. St., secl. Sch. ‖ *καὶ ταῦτα*] *καὶ τὰ αὐτὰ* Π$^{1.b.c.}$ G^c Bas.^{2}, *τὰ αὐτὰ* L^b, *τὸ ταῦτα* Bk. ‖ *καὶ* — 10. *καιρόν* om. O^c ‖ 10. *καὶ παρὰ*] *ἡ περὶ* And. C ‖ *δειλία* F^c St. ‖ 11. *δέ* om. F^c ‖ *εὐκίνη*^{τ} F^c ‖ 12. *τὸν* And. C ‖ *πληρώσεις* pr. L^b, *πυρώσεις* O^c, *στερήσεις* And. C ‖ 13. *ὑπολαβεῖν* St. AE, *λαβεῖν* St. S ‖ *εἶναι*] *ἐστιν* And. C ‖ 14. *καλῶς* om. And. C ‖ *ἀκολουθῇ* F^c ‖ *μαλακία* om. St. S ‖ *ἀνανδρεία* L^b O^c And. C et pr. F^c ‖ 15. *φιλοψυχία καὶ ἀπόνοια* St. ‖ *ἀπονία* Π Bas.^{2} Bk. (om. O^c) ‖ *ὕπεστι*—16. *ἤθους* om. And. C, secl. Sch. (fors. recte) ‖ *ὑπέστη* F^c ‖ *καὶ* prius om. Bas.^{2} Bk. ‖ *φιλόνεικον* O^c ‖ 16. *ἀκολασία* F^c et St. AE ‖ *τὸ αἱρεῖσθαι* om. K^c ‖ *τὸ*] *πρῶτον τὸ* G^{c}H^{c}L^{c}M^c ‖ *ἀεὶ* ante *αἱρεῖσθαι* add. And. C, secl. Sch. ‖ 17. *τῶν βλαβερῶν καὶ αἰσχρῶν ἡδονῶν* And. C Sch. ‖ *τῶν* ante *αἰσχρῶν* add. O^c, *δεύτερον* post *αἰσχρῶν* add. G^c H^c L^c M^c ‖ 18. *τὸ* om. L^c St. And. Sch., secl. Susem. ‖ *εὐδαιμονεῖν* post 19. *ζῶντας* H^c ‖ *τοὺς ἐν τοῖς*] *τοῖς ἐν* And. C ‖ 19. *ἡδοναῖς*] *συμφοραῖς* St. A ‖ *ζῶντας*] *ὄντας* Bas.^{2} Bk. ‖ *καὶ*] *τρίτον καὶ* G^c H^c L^c M^c ‖ *τὸ* om. St. And. Sch., secl. Susem. ‖ *καὶ*] *καὶ τὸ* H^c N^c Bas.^{2} Bk., *τέταρτον καὶ τὸ* L^c M^c, *τέταρτον καὶ* G^c ‖ *σκώπτην* And. C, *φιλοσκώπτον* pr. St. A (crx. rc.), *τὸ φιλοσκώπτην* Π^{c}H^{c}O^c Bas.^{2} Bk.

λοσκώπτην καὶ φιλευτράπελον καὶ [τὸ] ῥᾳδιουργὸν [εἶναι] ἐν
8 τοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἔργοις. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκολασίᾳ
ἀταξία, ἀναίδεια, ἀκοσμία, τρυφή, ῥᾳθυμία, ἀμέλεια, ὀλι-
9 γωρία, ἔκλυσις. — ἀκρασίας δέ ἐστι τὸ κωλύοντος τοῦ λο-
γισμοῦ τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν αἱρεῖσθαι, καὶ τὸ ὑπο-
λαμβάνοντα κρεῖττον εἶναι μὴ μετασχεῖν αὐτῶν με-
τέχειν [δὲ] μηδὲν ἧττον, καὶ τὸ οἴεσθαι μὲν δεῖν πράττειν
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ συμφέροντα, ἀφίστασθαι δὲ αὐτῶν
10 διὰ τὰς ἡδονάς. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀκρασίᾳ μαλακία,
ἀμέλεια καὶ τὰ πλεῖστα ταὐτὰ ἃ καὶ τῇ ἀκολασίᾳ.

VII ἀδικίας δέ ἐστιν εἴδη τρία, ἀσέβεια πλεονεξία ὕβρις. 7
2 ἀσέβεια μὲν ἡ περὶ θεοὺς πλημμέλεια καὶ περὶ δαίμονας
καὶ περὶ τοὺς κατοιχομένους καὶ περὶ γονεῖς καὶ πατρίδα·
3 πλεονεξία δὲ ἡ περὶ τὰ συμβόλαια, παρὰ τὴν ἀξίαν αἱρουμένη

20. καὶ] πέμπτον καὶ $G^c H^c L^c M^c$ ‖ φιλοτράπελον St. S et pr. A, εὐτράπελον $Π^1$ ‖ καὶ] ἕκτον καὶ $L^c M^c$ ‖ τὸ om. St. And. C Sch., secl. Susem. ‖ εἶναι om. And. C Sch., secl. Susem. ‖ καὶ ante ἐν add. $Π^1 L^b I^c L^c M^c$ ‖ 21. ἐν τοῖς om. And. C Sch., τοῖς om. H^c ‖ ἀταξκολασία, sed ταξ del. F^c ‖ 22. ἀκοσμεία F^c ‖ τρυφή ῥᾳθυμία om. $Π^{b.c.} G^c$ ‖ 23. ἀκρασίας δέ] ἀκρασία F^c ‖ τῷ St. A, τοῦ St. S ‖ κωλύον $Π^1$, μὴ κωλύοντος L^b ‖ 24. τῶν ἡδονῶν om. H^c ‖ καὶ τὸ] δὲ pr. St. A (?), δὲ τὸ rc. St. A, καὶ τῷ O^c ‖ ὑπολαμβάνειν $H^c L^c M^c$, ὑπολαμβάνον το And. C, ὑπολαμβάνοντι O^c ‖ 25. κρείττονα L^b ‖ μὲν ante αὐτῶν add. Bas.² Bk. ‖ αὐτῶν μετέχειν om. And. C ‖ 26. δὲ om. And. C Sch., secl. Susem. ‖ οὐδὲν Sch. (nescio an recte), οὐδε And. C, μὴ G^c ‖ μὲν] μὴ K^c, om. And. C ‖ δει And. C ‖ 27. καὶ prius om. L^b And. C Sch. ‖ τὰ alterum om. $Π^2$ ‖ δὲ om. L^b ‖ καὶ post μαλακία add. Bas.² Bk. ‖ 29. μεταμέλεια $Π^2$ Bas.² St. Bk., om. And. C, μεταμέλεια rec., sed secl. Sch. ‖ τὰ — καὶ] ὅσα H^c ‖ τὰ αὐτὰ L^b St., ταῦτα G^c, αὐτὰ F^c, om. And. C Sch. ‖ 30. ἐστιν om. H^c ‖ 31. περὶ] πρὸς Π Bas.² ‖ θεὸν $Π^b F^c$ et And. C, θεοὺς καὶ δαίμονας G^c ‖ καὶ περὶ δαίμονας om. G^c et And. C ‖ καὶ] καὶ ἡ $L^b F^c$ ‖ παρὰ O^c ‖ 32. καὶ] καὶ ἡ $Π^a$, ἢ καὶ O^c Bas.² Bk. ‖ περὶ] προς And. C, om. O^c St. ‖ τοὺς om. And. C Sch. ‖ κατοιχένους And. C, κατοιχουμένους $L^c M^c$ ‖ περὶ alterum om. $Π^1$ et And. C (fors. recte) ‖ περὶ ante πατρίδα add. $Π^{b.c.} G^c$ Bas.² Bk. ‖ 33. ἡ om. Π Bas.² Bk. ‖ περὶ] περὶ aut παρὰ F^c, παρὰ L^b et St. AE et corr. S ‖ σύμβολα O^c ‖ αἱρουμένην And. C.

τὸ διάφορον· ὕβρις δέ, καθ' ἣν τὰς ἡδονὰς αὑτοῖς παρασκευά- 4
ζουσιν, εἰς ὄνειδος ἄγοντες ἑτέρους, ὅθεν Εὔηνος περὶ αὐτῆς λέγει
"ἥ τις κερδαίνουσ' οὐδὲν ὅμως ἀδικεῖ."
ἔστι δὲ τῆς ἀδικίας τὸ παραβαίνειν τὰ πάτρια ⟨ἔθη⟩ καὶ τὰ 5
νόμιμα, τὸ ἀπειθεῖν τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσι, τὸ
1251b ψεύδεσθαι, τὸ ἐπιορκεῖν, τὸ παραβαίνειν τὰς ὁμολογίας
καὶ τὰς πίστεις. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀδικίᾳ συκοφαντία, ἀλα- 6
ζονεία, ἀφιλανθρωπία, προσποίησις, κακοήθεια, πανουργία. —
ἀνελευθερίας δέ ἐστιν εἴδη τρία, αἰσχροκέρδεια φειδωλία 7
κιμβικία. αἰσχροκέρδεια μέν, καθ' ἣν κερδαίνειν ζητοῦσι 8
πανταχόθεν καὶ τὸ κέρδος τῆς αἰσχύνης περὶ πλείονος
ποιοῦνται· φειδωλία δέ, καθ' ἣν ἀδάπανοι γίνονται τῶν 9
χρημάτων εἰς τὸ δέον· κιμβικία δέ, καθ' ἣν δαπανῶσι 10
μέν, κατὰ μικρὸν δὲ καὶ κακῶς, καὶ πλείω βλάπτονται
τῷ μὴ κατὰ καιρὸν προέσθαι τὸ διάφορον. ἔστι δὲ τῆς 11
ἀνελευθερίας τὸ περὶ πλείστου ποιεῖσθαι χρήματα, καὶ τὸ

34. ὕβριν L^b ‖ ἑαυτοῖς H^c, αὑτοῖς, ut videtur, cet. omnes et Bas.^{2} ‖ 35. εἰς om. H^c ‖ ἀγαγόντες $\Pi^{b.c.}$ G^c Bas.^{2} Bk. ‖ εὔβηνος L^b, καὶ εὔηνος St. ‖ αὐτῶν λέγειν And. C ‖ 36. εἴ τις And. C ‖ κερδαίνουσ' οὐδὲν Sylburgius, κερδαίνουσα οὐδὲν Π Bas.^{2} St., κερδοιαδιουδὲν And. C ‖ ὅλως And. C ‖ 37. ἔθη om. Π Bas.^{2} St. ‖ καὶ τὰ νόμιμα om. And. C ‖ 38. τὸ] καὶ τὸ Bas.^{2} Bk. ‖ ἀπιθεῖν Bas.^{2} ‖ νομίμοις St. ‖ 1251b, 1. ὁμιλίας St. ES ‖ 2. καὶ et ante et post συκοφαντία add. And. C ‖ ἀλαζονία Bas.^{2} et And. C ‖ 3. φιλανθρωπία Π Bas.^{2} St. Bk. ‖ προσποίησις mg. Bas.^{3}, προσποιητος Π^a G^c N^c Bas.^{2} St. Bk., προσποίη^{τ} F^c, προσποιητὴ L^b L^c M^c, om. And. C ‖ 4. δέ om. Π^1 ‖ αἰσχροκερδία $\Pi^{b.c.}$ L^b Bas.^{2} Bk. ‖ 5. κιμβεία Bas.^{2} Bk., λιμβεία $\Pi^{b.c.}$ G^c H^c et mg. rc. Stobaei A, λιμβία L^b F^c O^c, κικιλία And. C ‖ αἰσχροκερδία Bas.^{2} Bk. ‖ οὖν ἐστιν post μὲν add. And. C, secl. Sch. ‖ 7. ποιοῦντες And. C ‖ φειδωλεία H^c ‖ δέ om. G^c ‖ ἐστι post δέ add. $\Pi^{a.b.}$ N^c Bas.^{2} Bk. ‖ ἀδάπανοι] δαπάναι μὴ And. C ‖ 8. τὸ om. And. C ‖ κιμβεία Bas.^{2} Bk., λιμβεία $\Pi^{b.c.}$ G^c H^c, λιμβία L^b F^c O^c, κιβικία And. C ‖ ἐστι post δέ add. $\Pi^{b.c.}$ L^b Bas.^{2} St. Bk. ‖ 9. δὲ om. St. ‖ καὶ prius om. L^b F^c ‖ πλέον Bas.^{2} Bk., τὰ πλείω G^c ‖ βλάπτοντα K^c M^c N^c Bas.^{2} ‖ 10. τῷ] τὸ N^c et St. E ‖ ποιεῖσθαι Π Bas.^{2} St. Bk. ‖ διάφ^o F^c ‖ ἔστι] ἔργα And. C Sch. ‖ 11. ἐλευθερίας O^c ‖ περὶ] μηδὲν περι And. C ‖ πλεῖστον St. A ‖ χρήματα]

μηδὲν ὄνειδος ἡγεῖσθαι τῶν ποιούντων κέρδος· καὶ βίος θητικὸς καὶ δουλοπρεπὴς καὶ ῥυπαρός, φιλοτιμίας καὶ ἐλευθε-
12 ρίας ἀλλότριος. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀνελευθερίᾳ μικρολογία, βαρυθυμία, μικροψυχία, ταπεινότης, ἀμετρία, ἀγέ-
13 νεια, μισανθρωπία. — μικροψυχίας δέ ἐστι τὸ μήτε τιμὴν μήτε ἀτιμίαν, μήτε εὐτυχίαν μήτε ἀτυχίαν δύνασθαι φέρειν, ἀλλὰ τιμώμενον μὲν ἀναχαυνοῦσθαι, μικρὰ δὲ εὐτυχήσαντα ἐξαίρεσθαι, ἀτιμίαν δὲ μηδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐνεγκεῖν δύνασθαι, ἀπότευγμα δὲ ὁτιοῦν ἀτυχίαν κρίνειν μεγάλην, ὀδύρεσθαι δὲ ἐπὶ πᾶσιν καὶ δυσφορεῖν. ἔτι δὲ τοιοῦτός ἐστιν ὁ μικρόψυχος οἷος πάντα τὰ ὀλιγωρήματα καλεῖν ὕβριν καὶ ἀτιμίαν, καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν ἢ
14 λήθην γινόμενα. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μικροψυχίᾳ μικρολογία, μεμψιμοιρία, δυσελπιστία, ταπεινότης.

τὰ χρήματα Π^{a}, ἡ χρήματα And. C ‖ 12. τὸ ante κέρδος add. Π^{b}G^{c} Bas.^{2} Bk. et And. C ‖ καὶ om. Π Bas.^{2} Bk. et secundum Schoeneum And. C ‖ θετικὸς And. C et pr. St. A ‖ 13. δουλοπρεπεις And. C ‖ καὶ ante φιλοτιμίας add. K^{c} St. ‖ 14. ἀλλοτρ̀ F^{c}, om. L^{b} ‖ ἀνελευθεριότητι Bas.^{2} Bk., μὲν ἐλευθερία O^{c} ‖ 15. βαρυθυμία, de quo iam dubitavit Sylburgius, dubitanter secl. Sch., om. And. C, καὶ post h. v. add. L^{b} (?) Bas.^{2} Bk. ‖ μικροψυχία secludendum esse ci. Sylburgius, at cf. 1251a, 2 ‖ ἀμετρία om. And. C, dubitanter secl. Sch., dubitavit iam Sylburgius ‖ ἀγέννεια St., ἀγενία And. C ‖ 16. μικροψυχία St. S ‖ δέ om. F^{c} ‖ τὸ] ἃ And. C ‖ 17. ἀτυχίαν] δυστυχίαν H^{c} And. C Sch. ‖ 18. μὲν om. F^{c} ‖ χαυνοῦσθαι Bas.^{2} Bk. Sch. (fors. recte), χαυρουσθαι And. C ‖ μικρὰ δὲ] καὶ μικρὰ Π St., μικρὰ Bas.^{2} ‖ 19. ἐξαιρεῖσθαι And. C, ἐξόρχεσθαι St. E et pr. A (crx. rc.), ἐξέρχεσθαι St. S, ὑπεξαίρεσθαι N^{c} Bas.^{2} Bk., ὑπεραίρεσθαι ci. Sylburgius ‖ ἀτιμίαν — 20. δύνασθαι om. And. C, secl. Sch. (nescio an recte) ‖ 20. ἀποτεύγματος Π^{1} L^{b}, ἀπο τοῦ μης St. rc. A ‖ δὲ ὅτε οὖν And. C, δεσαοῦν pr. St. A (δ' ὁτιοῦν crx. rc.), δεσα οὖν St. E, δέ ἐστιν οὐκ Π, δὲ (δ' Bk.) ἄτην καὶ Bas.^{2} Bk. ‖ 21. κρίνην And. C ‖ μεγάλ** F^{c} ‖ ἐπὶ πᾶσιν om. St. S ‖ 22. καὶ post ἔτι δὲ add. St. ‖ τοιοῦτον Π^{2} And. C Sch. ‖ ἐστιν — τὰ] εἶναι οἷον ὁ πάντα (οἷον ἅπαντα crx. Sch.) And. C Sch. ‖ οἷον H^{c} ‖ 23. ὕβρειν And. C ‖ καὶ ἀτιμίαν om. St. S ‖ ἢ λήθην And. C, ἀληθῆ L^{b}F^{c}, ἢ λήθην ἢ ἄνοιαν St., ἢ λήθην [ἢ ἄνοιαν] Sch. ‖ 24. μακρολογία St. A, μεγαλουργία St. S ‖ 25. μέμψις μυρια pr. And. C, μεμψι μυρια corr. And. C ‖

8 καθόλου δὲ τῆς μὲν ἀρετῆς ἐστι τὸ ποιεῖν σπουδαίαν VII
τὴν διάθεσιν περὶ τὴν ψυχήν, ἠρεμαίαις καὶ τεταγμέναις
κινήσεσι χρωμένην καὶ συμφωνοῦσαν κατὰ πάντα τὰ μέρη·
διὸ καὶ δοκεῖ παράδειγμα πολιτείας ἀγαθῆς εἶναι ψυχῆς
σπουδαίας διάθεσις. ἔστι δὲ τῆς ἀρετῆς καὶ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς 2
ἀξίους, καὶ τὸ φιλεῖν τοὺς ἀγαθούς, [καὶ τὸ μισεῖν τοὺς φαύλους,]
καὶ τὸ μήτε κολαστικὸν εἶναι μήτε τιμωρητικόν, ἀλλὰ ἵλεων καὶ εὐ-
μενικὸν καὶ συγγνωνικόν. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ ἀρετῇ χρηστότης, 3
ἐπιείκεια, εὐγνωμοσύνη, ἐλπὶς ἀγαθή [μνήμη ἀγαθή], ἔτι
δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα οἷον φίλοικειον εἶναι καὶ φιλόφιλον καὶ
φιλέταιρον καὶ φιλόξενον καὶ φιλάνθρωπον καὶ φιλόκαλον· ἃ δὴ
πάντα τῶν ἐπαινουμένων ἐστί. τῆς δὲ κακίας ἐστὶ τὰ ἐναν- 4
τία, καὶ παρακολουθεῖ τὰ ἐναντία αὐτῇ· ἅπαντα δὲ τὰ τῆς
κακίας καὶ τὰ παρακολουθοῦντα αὐτῇ τῶν ψεγομένων ἐστίν.

δυσπιστία And. C ‖ 26. καθόλου — 39. ἐστιν And. ‖ δὲ om. L^c M^c ‖ 27. περὶ τῶν ψυχῶν L^b, τὴν περὶ ψυχὴν L^c M^c, παρὰ ταῖς St. S ‖ ἡ ῥεσμαίαις F^c, ἠρεμαίαις St. E, ἠρεμίας O^c ‖ 28. ταῖς ante κινήσεσι add. Π^1 L^b et rc. St. A ‖ καὶ St., om. Π Bas.^2 Bk. ‖ σωφρονοῦσαν K^c et pr. St. A ‖ τὰ om. St. E S ‖ 29. παράδειγμα om. Π Bas.^2 ‖ ψυχῆς post 30. σπουδαίας St. E S, om. St. A, σπουδῆς γρ. ψυχεῖ H^c ‖ 30. σπουδαία Π^{1. a.} Bas.^2 Bk., σπουδαῖα Π^b L^c N^c ‖ τῆς om. Π^{b. c.} G^c Bas.^2 Bk. ‖ καὶ om. St. E S ‖ τοὺς om. Π^1 L^b ‖ 31. τὸ φιλεῖν om. St. S ‖ τοὺς prius om. Π^1 L^b ‖ καὶ τὸ μισεῖν τοὺς φαύλους (κακοὺς St. Sch.) om. Bas.^2 Bk., secl. Sch. ‖ 32. ἀλλὰ (ἀλλ᾽ L^b F^c)—εὐμενικὸν om. M^c ‖ ἵλεω L^b O^c, ἐλεητικὸν St. A Sch. (nescio an recte), ἐλεγκτικον St. E, προσηνῆ St. S ‖ 33. εὐγνωμονικόν St. Sch. et, si fides est Schuchhardti silentio, Π^{b. c.} (fors. recte) ‖ 34. μνήμη ἀγαθή add. Π^1 L^b O^c et St. A S (fors. recte), secl. Sch., c. c. om. Bk. ‖ 35. οἷον om. L^b St. ‖ φιλοίκιον L^b, φίλοικον I^c O^c Bas.^2 Bk., φιλικὸν G^c H^c M^c, φιλόνεικον K^c ‖ καὶ post εἶναι om. St. S ‖ καὶ φιλέταιρον om. St. S, καὶ om. G^c Bas.^2 Bk. ‖ 36. καὶ primum et alterum om. Bas.^2 Bk. ‖ φιλοξένιον St. E S et pr. A ‖ φιλόκαλον καὶ φιλάνθρωπον H^c ‖ 37. τὰ post πάντα add. G^c H^c ‖ 38. καὶ—39. ἐστίν om. Bas.^2 Bk., — αὐτῇ om. Π^{b. c.}, secl. Sch. ‖ ἅπαντα] πάντα St. Sch., ταῦτα (ταύτῃ Π^b N^c) ἅπαντα Π^{b. c.} ‖ τὰ] τῶν M^c, om. L^b ‖ 39. ἀκολουθοῦντα St. E S Sch., παρακολουθούντων M^c ‖ αὐτῇ] ταύτῃ O^c, om. G^c H^c ‖ λεγομένων L^b O^c, εἰρημένων St. E et pr. S (crx. rc.) ‖ ἐστί G^c H^c, ἐστὶ St. S, εἰσὶ St. A, εἶναι L^b.

INDEX.*)

*) 49—51 = 1249—1251. Vocibus, quae apud ipsum Aristotelem non leguntur, asteriscum praemisi: ubi hos asteriscos cancellis inclusi: (*), lectores cur hoc factum sit, comparato Bonitzi Indice Aristotelico facile intellegent.

**) Deest in Bonitzi Ind. Arist.

*) et **) desunt in Bonitzi Ind. Arist.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

Addenda.

1250 b, 17 et 1251 a, 37. τὰ alterum fort. secludendum esse ci. Susem., attamen 1251 a, 37 fort. praestat καὶ τὰ νόμιμα omittere cum And. C.

Date Due

Mr Maguire		SEP 27 '49	
7/9/62	MONAN	-225	
JAN - [illegible] '5[illegible]	Dr Keaney		
JAN [illegible] '56	Maguire		

